

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

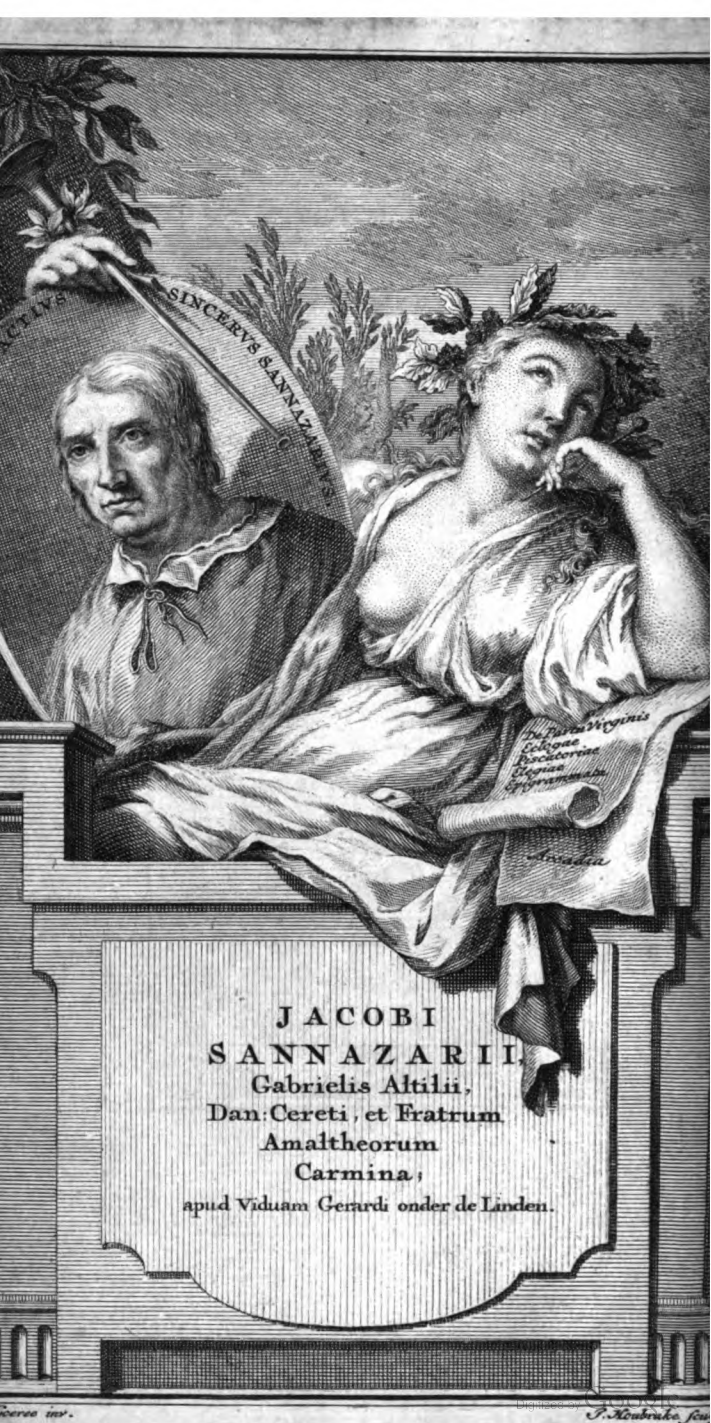
About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

29934 e. 28

W. H. Woodruffe

JACOBI
SANNAZARII.

Gabrielis Altilii,
Dan: Cereti, et Fratrum
Amaltheorum
Carmina;
apud Viduam Gerardi onder de Linden.

**ACTII SINCERI
ANNAZARII,
PATRICII NEAPOLITANI,
OPERA,
LATINE SCRIPTA.
EX SECUNDIS CURIS.
ANI BROUKHUSII.**

Accedunt.

Oriclis Altilii, Danielis Cereti, & Fratrum
Amaltheorum

Carmina;

Vitae Sannazarianae, & Notae

PETRI VLAMINGII.

AMSTELÆDAMI,

Vidnam GERARDI ONDER DE LINDEN,
M. DCC. XXVIII.

VIRO AMPLISSIMO

JANO DE WITT, J.C.

REIP. AMSTELAEDAMENSIS

Judicum Praefidi, & Senatori, Societatis
Indiæ Orientalis Curatori,
&c. &c.

PLurima sunt, Wittii Amplissime,
quæ mihi persuaserunt ut hanc
Sannazarianam editionem tuo nomini
inscriberem; nam, ut alias, quas in
promptu habeo, prudens præteream ra-
tiones, cui nam hæc potius est, offerenda
quam tibi? qui enim Actii Sin-
ceri Divinam illam carminis majesta-
tem, numeros rotundos, vneres
non adscititias, linguæ Latinæ pu-
rissimum nitorem, Propertianam
* 3 il-

DEDICATIO.

illam felicem , & minime servilem imitationem , suo merito æstimare queat , præter te unum , in hac maxima urbe , absit dictis invidia , vix aliquem reperio ; tu etiam solus fere , maximos viros , qui , avorum nostrorum memoria , reip. Batavæ ornamēto fuere , Nicolaïos , Honertios , Ratalleros secutus , Judex ipse , & Judicum Præses , quamvis Juredicundo & molestis Jurgiis dijudicandis , componendisve , impeditus & fessus , malis terror , bonis præsidium , a severioribus illis occupationibus , ad sacra Musarum libenter soles divertere ; sive elegos contexis , non inani verborum strepitu tumidos , neque languescētes & humi repentes , sed ætate Sannazariana dignos , terfos & elegantes ; sive eruditis confabulationibus horas , a reip. negotiis liberās , terere desideras ; in
qui-

DEDICATIO.

quibus, inter alia, ut fit, differentibus nobis de præstantia vatum, qui post renatas literas floruerunt, semper Aëtius Sincerus Princeps poetarum recentiorum tibi visus fuit, & cum quo perpauci ex antiquis paria facere audeant aut queant, admirantibus nobis raram illam temporum felicitatem, qua Italia, alma illa præclarorum virorum mater, velut uno & eodem partu protulit, & una in urbe Neapoli tot & tanta ingenia surgere vidit & florescere, qua scilicet ætate Nobiles & Equites, imo qui fræna ipsius imperii tenebant, Grammatici insignes exstiterent; Jurisconsulti, Medici, Milites, Exercituum ductores, Principes & Duces, summi Philosophi, &, quod rarissimum est, omnes fere Poëtæ, eruditionis, puræque eloquentiæ laude adeo excellentes, ut maxime sit mirandum, in tanta penuria subsidiorum, quæ ad notitiam linguæ Lati-

DEDICATIO.

næ comparandam inservire possunt, quibus nos abundamus, hosce Academia Pontanæ socios & alumnos adeo eleganter animi sensus chartis mandasse, ut per pauci ex omni Europa eruditi hodie inveniantur, qui ad tantum sermonis nitorem sese perventuros sperare audeant. Accedit & altera non minus justa causa hujus dedicationis, quæ ad me propius pertinet; me enim studiorum similitudine adductus, non admodum notum, Davide Hoogstratano, tuo quondam & meo amico singulari, poëta eximiæ puritatis, & exactarum aurium, candido & aperti pectoris viro, conciliante, amicitia tua honorasti, ingratus ergo essem, quam notam mihi nunquam inuri patiar, nisi publice exstaret amoris in te mei, officiique monumentum. accipe igitur eodem animo, quo tibi offeruntur, hoc est benevolenti (ad quæ edenda me ipse exhortatus es, & ad quæ ornantur

DEDICATIO.

ornanda Magyri Epinomologicum,
a Broukhusio Adversariorum loco ha-
bitum, quod apud te est ex legato
Hoogstratani, usibus meis concessisti)
Actii Sinceri Sannazarii, Gabrielis
Altii, Danielis Cereti, Hieronymi,
Joannis Baptistæ, & Cornelii, fra-
trum Amaltheorum, Vatum insi-
gnium, Vates elegantissime, reliquias,
&, quando oculos conjicies, quos con-
jicies sæpissime, in observationes
Broukhusianas, Sannazariano tex-
tui subjectas, subeat in memoriam
eximii illius viri animus in te adeo
propensus, ut nullus dubitem, si i-
pse superstes esset, te digniorem & ac-
ceptiorem ab illo neminem inventum
iri, cui hæc dedicarentur. Si quid
autem a te publice per me peti de-
ceat, est, ut edas Marcum Antho-
nium Flaminium tuum, lectissimis
observationibus ornatum, ut tandem
edi-

DEDICATIO.

editionem pleniorē, emendatiorē,
& intellectu faciliorem carminum
Magni illius Viri nanciscamur. Id
tandem te serio precor atque ob-
testor, ut meas quantulasque no-
tas, huic farragini additas, boni con-
sulere ne graveris, vel me, tibi devin-
ctissimum, benevolentia tua fovere
dedigneris.

P E-

PETRVS VLAMINGIVS

LECTORI BENEVOLO

S. P.

Editionem Sannazarianam , quæ jam prodit, Lector Benevole , nunquam essem molitus , nisi vir optimus , & mei amantissimus , David Hoogstratanus , morte præventus , fidem , quam mihi dederat , præstare haud potuisset ; illum enim sæpissime hortatus eram , ne uberiores Jani Broukhufii notas , quæ illi ex legato obtigerant , publico Rei Literariæ bono invideret. Nam Actium Sincerum , ab ineunte ætate , imo pene puer , unice semper sum admiratus , maturiore hac mea , veneror , suspicio , & colo ; quis enim poëtica laude , ex iis , qui , a profligata barbarie , Musarum sacris sese dedidere , Maximum illum vatem superavit ? Hoogstratano meo fatis functo , exemplar illud ad me devenit , quod statim prelo tradere decrevi , Broukhufiana editione jam raro in Librariorum tabernis prostante. Habes hic , qua occasione me ad hunc laborem accinxerim ; audi nunc , quibus subsidiis & adminiculis suffultus , hanc editionem omnibus prioribus pleniorẽ & ornatiorẽ , quod in animo erat , non infelicitè , ut quidem spero atque exopto , effecerim. Notas Broukhufianas omnes textui subjeci , quæ novæ accefferant , suo quæque loco , in serui , & , editionem Wetstenianam secutus , epigrammata illa admisi , quæ in nitida , & perpulcra

P R Æ F A T I O.

pulcra illa Jo. Ant. Vulp̃ii Patavina desiderantur, quod acerbiora in Alexandrum VI. Pont. Max, Casarem & Lucretiam Borgia, aliosque Pontifices viderentur, & Indice expurgatorio essent prohibita. Quæ sane pestis truncandi libros & mutilandi omnes Italas editiones, quæ hac ætate excuduntur, invasit, pessimo instituto, quo Barbaris librorum censoribus adeo liceat sævire in optimos auctores. Testimonia, quæ Broukhufius & Vulp̃ius collegerant, addidi. Si omnia quæ ipse selēgi, & alibi congeſta inveni, hic adhibere voluiſſem, in immensam molem volumen excreviſſet; omnes enim, qui unquam hæc divini vatis monumenta oculis uſurparunt, eruditi, ſumma cum laude Sannazariani nominis meminerunt; unum tantum mihi liceat adſcribere, quod ſuo loco neglectum eſt, Petri nempe Lotichii Secundi, Germanorum poëtarum principis, quod exſtat Elegiarum Lib. 1. Eleg. X. ad Chriſtophorum Herdeſianum. vs. 57.

*Ventum erat ad Campum, redit hoſtis, & ecce cohors
 Duſtor anhelanti nos petit acer equo.
 ſtamus, & Aoniæ cultores dicimus artis,
 Immunes belli nos habuiſſe manus.
 Nomen ad Aonidum, Juvenes confidite, dixit:
 Nos etiam mites erudiere Deæ.
 Quod, ſi forte procul veſtras pervenit ad aures
 Sincerus, priſcis Actius ortus avis;
 Actius Heſperiis fama bene notus in oris,
 Pingua Sebethi qua rigat arva liquor,
 Illi ego me veteri conſanguinitate propinquum
 Glorior, & vates, vatis amicus, amo.*

Imp̃ius

P R Æ F A T I O.

*Ipse nec prædæ me traxit in arma cupido,
Cum populis terras visere cura fuit.
Sic ait, & nobis, ubi Cæsar agebat, in urbem
Exhibuit tutas ipse cohorsque vias.*

Imo, ne quis credat ipsi viventi hos ingenii laudis fructus, æstimationem & tanti nominis reverentiam defuisse, sufficiat, quod Balthasar, Comes Castilioneus, magnum illud Italiæ lumen, literarum monumentis de eo testatum voluit; versus nempe aliquos recitados, Sannazario, sed falso adscriptos, & ab omnibus summo cum applausu & admiratione exceptos, statim, ubi rescitum fuit, alterius poetæ foetum esse, minus quam mediocres, ut certe erant, visos fuisse.

Sannazariana carmina excipit Gabrielis Altilii, Episcopi Polycastrensis, Epithalamium, longe optimum, teste J. C. Scaligero, ne scilicet disjungerem scripta eorum, quos amicitiae & literarum necessitudo arcte adeo, dum viverent, conjunxerat, & ut omnia quæ vir doctissimus charitè mandavit, saltem illa quæ ad nos pervenere, hoc volumine exstarent, nam epigrammata & epistolam ad fratres Sannazarianos, carmine conscriptam, in sua editione jam dederat Broukhusius, literas ejus ad Chariteum notis meis inserui.

Danielis Cereti (cujas aut quis fuerit, per alium doceri desidero) Salicis fabulam sequi jussimus, propter materiæ similitudinem, & carminis elegantiam; nemo enim inficias ibit comparisonem ejusmodi lusuum maximæ utilitati esse & delectationi amantibus artis Poeticæ.

Subjunxi deinde Amaltheorum fratrum Carmina

P R Æ F A T I O.

na quæ, curante Jo. Georgio Grævio, viro supra omnem laudem, apud eundem Wetstenium, eadem forma, qua Sannazarius, seculo proxime elapso prodierant, propter eorundem præstantiam Venetæque editionis, ex qua repetita erant, ipsa in Italia, raritatem, tum quod fere semper uno eodemque volumine hisce in regionibus Sannazariana & Amaltheorum carmina contineri videbam.

Vitam Actii Sinceri, quam Jo. Ant. Vulpus ex Crispo, qui Italo sermone, ad Aldum Manutium, hanc telam erat exorsus, & aliis scriptoribus, accurate sane & non ineleganter congeffit hic lubenter admisi, quanquam ipse, ante sexdecim, & quod excurrit, annos, laborem illum mihi sumpleram (quum Arcadiam Sannazarianam Belgice ligato & soluto sermone redderem, quæ brevi lucem adspiciet) præsertim, quum ex iisdem fontibus haustæ forent & inter meam Vulpianamque de Sannazariana Vita commentatiunculam nihil fere esset discriminis.

Franciscum Aelium Marchesium, de Gente Sannazariana, & Actio Sincero, ex Scipionis Mazzellæ Regni Neapolitani descriptione eruimus, dum editionem Borellianam inspicere non licuit, licet ubique, sed frustra omnino, quæsitam, ut ex contemporanei testimonio Gentis nobilissimæ suus constaret honos.

Hunc Elogia, præcipuæ Præfationes & Dedicationes priorum editionum subsequuntur, notæ etiam nostræ, quæ, plerunque currente prelo natæ, operosiores certe esse possent ac deberent, sed varias ob causas mihi tam beato esse

P R Æ F A T I O.

et non licuit ; ad hasce exornandas non raro
 sum Antonii Mongitoris , viri eruditissimi ,
 Bibliotheca Sicula , præter Neapolitanam Nicolai
 Toppii , quæ profecto non magni ponderis fuis-
 set , nisi accederent optimæ frugis , & multo
 cum judicio collecta Paralipomena Leonardi Ni-
 codemi , multijugæ lectionis , & acris judicii
 viri ; ad has etiam Lectorem interdum soleo
 dimittere , ne , semper illorum verbis exscriben-
 dis , mihi ipsi & aliis tædio sim ac fastidio.
 Optandum hercle esset Scriptorum Belgicorum
 Bibliothecam a Valerio Andrea Desselio inchoatam ,
 a Broukhusio insigniter auctam , quae apud Am-
 plissimum Wittium exstat , ab erudita manu ,
 eodem consilio , quo Sicula , Neapolitana , &
 Hispana instrui , minime vero tumultuario o-
 pere congeri , ut Belgicae illae farragines , quæ ,
 quæstus tantum gratia , indies protruduntur. hanc
 justissimam meam querelam & ipse probaret ,
 si viveret , Broukhusius , qui ex libris ,
 qui prorsus incogniti sunt ejusmodi , quos nomi-
 nare nunc nihil attinet , hominibus , & ex
 Sannazario contemporaneis scriptoribus , multa
 obscuriora illustravit , rerum Italarum & Histo-
 riæ Literariæ scientia insignis , promuscondus
 omnis elegantiae poëticæ. Sed , ut hanc præfa-
 tionem absolvam , nequid Lectoris usibus & edi-
 tionis ornatui deesset , geminos indices adjici & a
 perita manu Sannazarii Monumentum æri incidi
 curavi , cum ejusdem Numismate ex Musæo D.
 Francisci Fagelii , illustr. & præpott. foederati
 Belgii Ordinibus ab Actis , Viri optimi &
 summi , opere multum elegantiori , quam illud
 quod

P R Æ F A T I O.

quod a Valetta acceptum in Itinere Italico jam de-
derat Jo. Mabillonius, vir doctissimus. Titulus ef-
figiem Vatis exhibet ex Icone repetitam, quæ
mihi ex omnibus, quæ circumferuntur, verissi-
ma visa fuit. Si quæ sphalmata operarum occur-
runt, quæ sane plura sunt quam velim, Lector Be-
nevolus ignoscet, dum hisce malevolus, quem
nihil moror, offendetur, graviora ipse notavi;
si cuiquam plenior notitia rerum, quæ Broukhu-
sium & me fugerunt, contingat, gratias agam de
hisce monitus; si forte erravi, neque hoc a me
alienum puto, errorem agnoscam libenter; sin
vero aliquam hac editione gratiam inibo apud illos
perpaucos, qui de hisce recte possunt judicare,
aut quibus hæc sapiunt, Wittios, Burmanos, Or-
vilios, Oudendorpios, animus mihi redibit, ad ea
studia, quæ prope dissecueram, rite & serio co-
lenda. Vale.

CLEMENTI VII.

PONT. MAX.

ACTIUS SYNCERUS.

Magne parens, custosque hominum, cui
jus datur uni

Claudere cœlestes, & referare fores:

Occurrent si qua in nostris male firma libellis,

Deleat errores æqua litura meos.

Imperiis venerande tuis submittimus illos:

Nam sine te recta non licet ire via.

Ipse manu, sacrisque potens Podalirius herbis

Ulcera Pæonia nostra levabis ope.

Quippe mihi toto nullus te præter in orbe

Triste salutifera leniet arte malum.

Rarus honos, summo se præside posse tueri:

Rarior, a summo præside posse legi.

DE PARTU VIRGINIS.

LIBER PRIMUS.

Virginei partus, magnoque æquæva parenti
Progenies, superas cœli quæ missa per auras
Antiquam generis labem mortalibus ægris
Abluit, obstruæque viam patefecit olympi,
Sit mihi, Cœlicolæ, primus labor: hoc mihi primum
Surgat opus. Vos auditas ab origine causas,

A

Et

2 DE PARTU VIRG.

Et tanti seriem (si fas) evolvite facti.

Nec minus, o Musæ, vatum decus, hic ego vestros
Optârim fonteis, vestras nemora ardua rupeis:
Quandoquidem genus e cœlo deducitis, & vos 10
Virginitas, sanctæque juvat reverentia famæ.
Vos igitur, seu cura poli, seu Virginis hujus
Tangit honos, monstrate viam, qua nubila vincam;
Et mecum immensi portas recludite cœli.
Magna quidem, magna, Aonides, sed debita posco, 15
Nec vobis ignota: etenim potuistis & antrum
Adspicere & choreas: nec vos orientia cœlo
Signa, nec Eoos reges latuisse putandum est.

Tuque adeo spes fida hominum, spes fida deorum
Alma parens, quam mille acies, quæque ætheris alti 20
Militia est, totidem currus, tot signa, tubæque,
Tot litui comitantur, ovantique agmina gyro
Adglomerant: niveis tibi si solemnia templis
Serta damus: si mansuras tibi ponimus aras
Exciso in scopulo, fluctus unde aurea canos 2
Despiciens celso se culmine Mergilline
Adtollit, nautisque procul venientibus offert:
Si laudes de more tuas, si sacra, diemque,
Ac cœtus late insignis, ritusque dicamus,
Annua felicitis colimus dum gaudia partus: 3
Tu vatem ignarumque viæ, insuetumque laboris
Diva mone, & pavidis jam læta adlabere cœptis.

Viderat ætherea superûm regnator ab arce
Undique collectas vectari in Tartara prædas:
Tisiphonenque imo conantem cuncta profundo
Vertere, & immaneis stimulantem ad dira sorores
Nec jam homini prodesse, alto quod semina cœlo
Duceret, aut varios animum excoluisset ad usus.
Tantum lethiferæ poterant contagia culpæ! 4

Tu

LIBER I.

3

Tum pectus Pater æterno succensus amore 40

Sic secum : Ecquis erit finis? tantisne parentum

Prisca luent pœnis feri commissa nepotes?

Ut quos victuros semper, superisque creâram

Pene pareis, tristi patiar succumbere letho,

Informeisque domos, obscuraque regna subire? 45

Non ita: sed divûm potius revocentur ad oras,

Ut decet, & manuum poscunt opera alta mearum:

Desertosque foros, vacuique sedilia cœli

Actutum complere parent: legio unde nefandis

Acta odiis trepidas ruit exturbata per auras. 50

Quumque caput fuerit, tantorumque una malorum

Fœmina principium, lacrymasque, & funera terris

Intulerit: nunc auxilium ferat ipsa, modumque

(Qua licet) afflictis imponat fœmina rebus.

Hæc ait: & celerem stellata in veste ministrum, 55

Qui castæ divina ferat mandata puellæ,

Adloquitur, facie insignem, & fulgentibus alis.

Te, quem certa vocant magnarum exordia rerum,

Fide vigil, pars militiæ fortissima nostræ,

Te decet ire, novumque in sæcula jungere foedus: 60

Nunc animum huc adverte, atque hæc sub pectore ser-

Est urbeis Phœnicum inter, lateque fluentem (va.

Jordanem, regio nostris sat cognita sacris,

Judæam appellant, armisque & lege potentem.

Hic clavis exorta atavis, vatumque ducumque 65

Antiquum genus, & dignis licet aucta hymenæis,

Pectoris illæsum Virgo mihi casta pudorem

Servat adhuc, nullos non servatura per annos:

(Mirus amor) seniumque sui venerata mariti

Exiguus degit thalamis & paupere tecto, 70

Digna polo regnare, altoque effulgere divûm

Concilio, & nostros æternum habitare penates.

A 2

Hanc

Hanc mihi virginibus jam pridem ex omnibus unam
 Delegi, prudensque animo interiore locavi:
 Ut foret, intacta sanctum quæ numen in alvo 75
 Conciperet, ferretque pios sine semine partus.
 Ergo age, nubivagos molire per aëra gressus:
 Deveniensque locum castas hæc jussus ad aureis
 Effare, & pulchris cunctantem hortatibus imple:
 Quandoquidem genus e Stygiis mortale tenebris 80
 Eripere est animus, sævosque arcere labores.

Dixerat, ille altum Zephyris per inane vocatis
 Carpit iter, scindit nebulas, atque aëra tranat
 Ima petens, pronusque leveis vix commovet alas.
 Qualis ubi ex alto notis Mæandria ripis 85
 Prospexit vada, seu placidi stagna ampla Caystri,
 Præcipitem sese candenti corpore cycnus
 Mittit agens, jamque implumis, segnisque videtur
 Ipse sibi, donec tandem potiatur amatis
 Victor aquis: sic ille auras, nubeisque secabat. 90
 Ast ubi palmiferæ tractu stetit altus Idumes:
 Reginam haud humileis volventem pectore curas
 Adspicit, atque illi veteres de more Sibyllæ
 In manibus: tum siqua ævo referanda nepotum
 Fatidici casto cecinerunt pectore vates. 95
 Ipsam autem securam animi, lætamque videres
 Auctorem sperare suum: namque adfore tempus,
 Quo sacer æthereis delapsus spiritus astris
 Incorrupta piæ compleret viscera matris,
 Audierat. Proh quanta alti reverentia cœli 100
 Virgineo in vultu est! oculos dejecta modestos
 Suspirat, matremque Dei venientis adorat,
 Felicemque illam, humana nec lege creatam
 Sæpe vocat: necdum ipsa suos jam sentit honores:
 Cum subito ex alto juvenis demissus olympto 105
 Purpu-

Purpureos retigit vultus, numenque professus
 læssuque habituque, ingenteis explicat alas,
 & tectis late insuetum diffundit odorem.

Mox prior hæc: Oculis salve lux debita nostris,
 Jam pridem notum cœlo jubar, optima virgo: 110

Cui sese tot dona, tot explicuere merenti
 Divitiæ superûm: quicquid rectique probique

Æterna de mente fluit: purissima quicquid
 Ad terras summo veniens sapientia cœlo

Fert secum, & plenis exundans gratia rivis. 115

Te genitor stabili firmam sibi lege sacravit,

Perpetuos genitor cursus qui dirigit astris,

Manfuramque tuo fixit sub pectore sedem.

Idcirco cœtus inter veneranda pudicos

Una es, quam lætis cœli in regionibus olim 120

Tot divûm celebrent voces. Proh, gaudia terris

Quanta dabis! quantis hominum succurrere votis

Incipies! Stupuit confestim exterrita Virgo,

Demisitque oculos, totosque expalluit artus.

Non secus, ac conchis si quando intenta legendis 125

Seu Mycone parva, scopulis seu forte Seriphi,

Nuda pedem virgo, lætæ nova gloria matris,

Veliferam advertit vicina ad littora puppim

Adventare, timet: nec jam subducere vestem

Audet, nec tuto ad socias se reddere cursu: 130

Sed trepidans silet, obtutuque immobilis hæret.

Illa Arabum merceis, & fortunata Canopi

Dona ferens, nullis bellum mortalibus infert:

Sed pelago innocuis circumnitet armamentis.

Tum rutilus cœli alipotens, cui lactea fandi 135

Copia, divinique fluunt à pectore rores

Ambrosiæ, quibus ille acreis mulcere procellas

Possit, & iratos pelago depellere ventos:

6 DE PARTU VIRG.

Exue, Dia, metus animo, paritura verendum
 Cœlitibus numen, sperataque gaudia terris, 14
 Æternamque datura venis per sæcula pacem:
 Hæc ego siderea missus tibi nuntius arce,
 Sublimis celeres vexit quem penna per auras,
 Vaticinor, non insidias, non neccere fraudes
 Edoctus: longe a nostris fraus exulat oris. 14
 Quippe tui magnum magna incrementa per orbem
 Ipsa olim partus Virgo sobolisque beatae
 Adspicies: vincet proavos: proavitaque longo
 Extendet jura imperio, populisque vocatis
 Ad solium, late ingentes moderabitur urbeis: 15
 Nec sceptri jam finis erit, nec terminus ævi,
 Quin justis paulatim animis pulcherrima surget
 Relligio. non monstra, piis sed numina templis
 Placabunt castæ diris sine cædibus aræ.

Dixerat. illa animum sedato pectore firmans 15
 Substitit, & placido breviter sic ore locuta est:
 Conceptusne mihi tandem, partusque futuros,
 Sancte, refers? mene attactus perferre virileis
 Posse putas? cui vel nitenti matris ab alvo
 Protinus inconcussum, & ineluctabile votum. 16
 Virginitas fuit una: nec est cur solvere amatae
 Jura pudicitiae cupiam, aut hæc foedera rumpam.
 Imo istas, quod tu minime jam rere, per aureis,
 Excipit interpres, foecundam spiritus alvum
 Influet, implebitque potenti viscera partu, 16
 Flammifero veniens cœlo, atque micantibus astris.
 At tu virgineum mirata tumescere ventrem
 Hærebis pavitans: demum formidine pulsa
 Gaudia servati capies inopina pudoris.
 Neve hæc vana putes, dictis aut territa nostris 17
 Indubites: seræ dudum concessa senectæ

Doni

Dum oculos pone ante tuos. Nam sanguine avito
Inta tibi mulier (sterilis licet illa, gravique (gnus
Inta ævo) haud quaquam speratum hoc tempore pi-
 fet utero, & felix sexto sub mense laborat. 175
 Usque adeo magno nil non superabile cœlo est.

His dictis, Regina oculos ad sidera tollens,
 Cœlestumque domos superas, atque aurea tecta,
 Adavit, & taleis emisit pectore voces:
 Jam jam vince fides, vince obsequiosa voluntas: 180
 En adsum: accipio venerans tua jussa, tuumque (est,
 Dulce sacrum, pater omnipotens: nec fallere vestrum
 Cœlicolæ: nosco crineis, nosco ora manusque,
 Verbaque, & aligerum cœli haud variantis alumnum.
 Tantum effata repente nova micuisse penateis 185
 Luce videt: nitor ecce domum complerat: ibi illa,
 Ardentum haud patiens radiorum, ignisque corusci,
 Extimuit magis. At venter (mirabile dictu)

(Non ignota cano) sine vi, sine labe pudoris,
 Arcano intumuit verbo. Vigor actus ab alto 190
 Irradians, Vigor omnipotens, Vigor omnia complens
 Descendit, Deus ille, Deus: totosque per artus
 Dat sese, miscetque utero: quo tacta repente
 Viscera contremuere: silet natura, pavetque
 Adtonitæ similis: confusaque turbine rerum 195
 Insolito occultas conatur quærere causas.

Sed longe vireis alias majoraque sentit
 Numina. succutitur tellus. lævumque sereno
 Intonuit cœlo, rerum cui summa potestas,
 Adventum nati genitor testatus: ut omnes 200
 Audirent late populi, quos maximus ambit
 Oceanus, Tethysque & raucifona Amphitrite.

Hos inter medios cœli terræque fragores,
 Equatis properans volucer pulcherrimus alis,

Omnia dum trepidant, discesserat, altaque nabat 20
 Per loca, cum virgo celsis in nubibus illum
 Alternantem humeros videt, atque immensa secantem
 Ventorum spatia, & jam versicolore per auras
 Fulgentem pluma, ac cœli convexa petentem.
 Quem demum tali adspectans sermone secuta est: 21
 Magne ales, celsi decus ætheris, invia rerum
 Qui penetras, longeque & nubila linquis, & Euros
 Antevolans, læto seu te felicia tractu
 Sidera, quæque suos volvuntur signa per orbeis
 Expectant redeuntem: alti seu certa reposcit 21
 Chrystalli domus, & vitrei plaga lucida regni:
 Seu propiora vocant supremo tecta Tonanti,
 Qua patet in summum regio flammantis olympi,
 Teque amor, & liquidis flagrans alit ignibus aura:
 I precor, i nostrum testis defende pudorem. 22
 Nec plura his: tum vero aciem deflectit, & omneis,
 Haud mora, sollicito percurrit lumine monteis:
 Agnatamque animo, conceptaque pignora versat,
 Multa putans: serumque uteri miratur honorem.
 Interea maneis descendit Fama sub imos, 22
 Pallentisque domos veris rumoribus implet:
 Optatum adventare diem, quo tristia linquant
 Tartara, & evictis fugiant Acheronta tenebris,
 Immanemque ululatum, & non lætabile murmur
 Tergemini canis: adverso qui carceris antrō 23
 Excubat insomnis semper, rictuque trifauci
 Horrendum, stimulante fame, sub nocte profunda
 Personat, & morsu venienteis adpetit umbras.
 Tum vero heroës lætati, animæque piorum
 Ad cœlum erectas cœperunt tendere palmas: 23
 Atque hîc insignis funda, citharaque decorus,
 Insignis sceptro senior, per opaca locorum

Dum

Dum graditur, nectitque sacros diademate crineis:
 Dum legit effœtos Lethæo in gramine flores,
 Quæ tacitæ labuntur aquæ, mutæque volucres 240
 Ducunt per sterileis æterna silentia ramos:
 Attonita subitos concepit mente furores,
 Divinamque animam; & consuetio numine plenus,
 Intorquens oculos, venientia fata recenset.
 Nascere magne puer, nostros quem solvere nexus, 245
 Et tantos genitor voluit perferre labores.
 Magne puer, cui se hæc tandem spolianda reservant
 Regna, tot heu miseris hominum dirata ruinis:
 Nascere, venturum si te mortalibus olim
 Pectore veridico promissimus: igneus ut nos 250
 Viribus adflatos cœlestibus ardor agebat
 Insinuans: si sacra peregrimus, & tua late
 Iussa per immensum fama vulgavimus orbem.
 En ridet pax alma tibi: simul ecce potentes
 Impulsi cœlo, divisque autoribus acti 255
 Orbe alio properant Reges. Salvete beati
 Æthiopes, hominum sanctum genus, astra secuti:
 Scilicet huc vestris adfertis munera regnis.
 Accipe dona puer: tuque ô sanctissima mater,
 Sume animos: jam te populiq; ducesq; frequentant 260
 Littore ab extremo, & odoriferis Nabathæis.
 Ille autem aurata fulgens in veste sacerdos
 Jam canus, jam maturo venerabilis ævo,
 Quid sibi vult? sacras puerum qui sistit ad aras
 Sic venerans? lætoque inspectans æthera vultu? 265
 Seque dehinc facili clausurum lumina fato
 Exclamat: quod speratum per sæcula munus,
 Promissamque diu pacem, certamque salutem
 Terrarum exorta liceat sibi luce tueri
 Optanti, seniumque ideo, parcasque trahenti. 270
 A 5 Sed

10 DE PARTU VIRG.

Sed quid ego (heu) dira consperfos cæde penateis
 Infantum, & subito currenteis sanguine rivos
 Adspicio? tritisque meas vagitus ad aureis
 Fertur? io, scelus est partus jugulare recenteis.
 Crudelis, quid agis? nihil hi meruere, neque illum, 27
 Quem petis, infano dabitur tibi perdere ferro.
 Nunc nunc o matres scelerata abicedit terra,
 Dum licet, inque sinu pueros abscondite vestros:
 Nam ferus hostis adest: propera jam regia virgo,
 Inque Paræthonias transfer tua pignora terras: 28
 Admonet hoc magnum genitor qui temperat orbem
 Tuta domus, tutique illic tibi, Dia, recessus.
 Verum ubi bis senas hyemes, bis-senaque nati
 Solstitia, & tantos superaveris anxia casus:
 Ingenteis imo duces de pectore questus, 28
 Aureaque assiduis pulsabis sidera votis.
 Nam puerum, quamvis per compita sæpe vocatum,
 Sæpe expectatum consuetæ ad gaudia mensæ,
 Perquires nequicquam amens: nec chara petentem
 Oscula, nec læra redeuntem nocte videbis. 29
 Treisque illum totos mœrenti pectore soles,
 Et totidem trepidas somni sine munere nocteis,
 Omnia lustrantes, questu omnia confundentes
 Flebitis, indigno perculsi corda dolore
 Tuque senexque tuus. Quarto sed Lucifer ortu 29
 Purpureos tremulo cum tollet ab æquore vultus,
 Inventum dabit, & quærentibus offeret ultro.
 O quas tunc lachrymas, ô quæ tunc oscula, mater,
 Quos dabis amplexus, misto inter gaudia fletu:
 Cum natum ante aras Patris, & delubra sedentem, 30
 Mulcentemque senes dictis, animosque trahentem
 Adspicies gavisa! ipso admirante senatu
 Primitias pueri ingentis, nec inane sagacis

Pectoris

Pectoris indicium, natæque ad grandia mentis.
 Tu vero quid in arma ruis scelerata Juventus? 305
 Quid galeas, enseisque virûm & fulgentia cerno
 Agmina? scutatasque procul sub nocte cohorteis
 Obscura, & crebris radianteis ignibus hastas?
 Totne unum telis petitur caput? heu furor, heu mens
 Cæca hominum, semperque odiis adcincta nefandis, 310
 amque oleas, montemque sacrum, circumque supraque
 Dixere, & longa lucum obsedere corona.
 Quo feror? ecce trahunt manibus post terga revinctis
 nfontem: modo quem lætas mira illa per urbeis
 Edentem, patrisque palam præcepta docentem 315
 Adtoniti stupere, illum regemque Deumque,
 Humanæque ducem vitæ, fontemque salutis
 Laud venti populo circum plaudente fateri.
 Heu facinus: mortemne etiam & crudele minantur
 supplicium? sævos stringunt in vulnera fasceis, 320
 Torrenteisque parant paliuro intexere dumos,
 Tormenti genus: & capiti premere inde coronam
 Vulnificam. Viden' alternos ut arundinis ictus
 Incutiant? geminantque truci convicia lingua?
 Parte alia ingenteis video de stirpibus imis 325
 Everti palmas, altas ad sidera palmas,
 Infelix opus: unde hominum lux illa, decorque
 Pendeat, ah trepidis dirum, & miserabile terris:
 Dum patri ætherio moriens liventia pandet
 brachia, turpatosque atra de morte capillos, 330
 Oraque, demissosque oculos, frontemque cruore
 am madidam, & lato patefactum pectus hiatu.
 At mater, non jam mater, sed flentis, & orbæ
 infelix simulacrum, ægra ac sine viribus umbra,
 Ante crucem demissa genas, effusa capillum 335
 itat lacrymans, tristisque irrorat pectora fletu.

Ac

Ac si jam comperta mihi licet ore profari
 Omnia: defessi spectans morientia nati
 Lumina, crudeleis terras, crudelia dicit
 Sidera: crudelem sese, quod talia cernat 345
 Vulnera, sæpe vocat: tum luctifono ululatu
 Cuncta replens, singultanti sic incipit ore:
 Incipit, & duro figit simul oscula ligno
 Exclamans: Quis me miseram, quis culmine tanto
 Dejectam subitis involvit, nate, procellis? 345
 Nate patris vires, sanguis meus, unde repente
 Hæc fera tempestas? quis te mihi fluctus ademit?
 Quæ manus indignos foedavit sanguine vultus?
 Cui tantum in superos licuit? bella impia cœlo
 Quis parat? hunc ego te, post tot male tuta labores, 350
 Postque tot infelix elapsæ incommoda vitæ
 Adspicio? tune illa tuæ lux unica matris?
 Tune animæ pax, & requies, spesque ultima nostræ
 Sic raperis? sic me solam, exanimemque relinquis?
 O dolor! extincto jam te pro fratre sorores, 355
 Pro natis toties exoravere parentes:
 Ast ego pro nato, pro te dominoque, deoque
 Quem misera exorem? quo tristitia pectora vertam?
 Cui querar? o tandem diræ me perditæ dextræ:
 Me potius (si qua est pietas) immanibus armis 360
 Obruite: in me omneis effundite pectoris iras.
 Vel tu (si tanti est hominum genus) eripe matrem,
 Quæ rogat, & Stygiastecum duc, nate, sub umbras:
 Ipsa ego te per dura locorum, inamœnaque vivis
 Regna sequar. liceat rumpentem cernere portas. 365
 Æratas: liceat pulchro sudore madentem
 Everforem Erebi materna abstergere dextra.
 Hos illa, & plureis fundet de pectore questus.
 Quod scelus Eois ut primum cernet ab undis

Sol,

Sol, indignanteis retrò convertere currus
 Opabit, frustra que suis luctatus habenis
 Quod poterit tandem, auratos ferrugine crineis
 lafciet, mœstamque diu sine lumine frontem
 Ostendet terris: ut qui jam ploret ademptum
 luctorem, regemque suum. Quin ipsa nigranti 375
 patris ab ore timens, & tanto concita casu
 Cynthia, cæruleo vultus obnubet amictu,
 vertetque oculos, lacrymasque effundet inaneis.
 et contra horrifono tellus concussa tremore
 um gemitu fremet: & ruptis excita sepulcris 380
 imittet simulacra. Quid o, quid abire paratis
 illustres animæ? non omnibus hæc data rerum
 conditio, paucis remeare ad lumina vitæ
 concessum. Sed tempus erit, cum Martia rauco
 fugitu cœlum quatiet tuba: cumque repente 385
 corpora per terras omneis late omnia surgent.
 Tunc autem sat, Tartarei si claustra tyranni
 stringat Rex ille, & caligantia pandat
 tria: diffugiant immisso lumine diræ
 lumenidum facies jactis in terga colubris: 390
 Quas atro vix in limo Plegethontis adustum
 accipiat nemus, & fumanti condat in ulva.
 um variæ pestes, & monstra horrentia Ditis
 na petant: trepident Briareia turba, Cerastræ,
 miserumque genus Centauri, & Gorgones atræ 395
 yllæque Sphingesque, ardentisque ora Chimæræ,
 tque Hydræ, atque Canes, & terribiles Harpyæ.
 de catenato fessus per Tartara collo
 uetur Pluton: tristi quem murmure circum
 fœrni fractis mœerebunt cornibus amneis. 400
 et nos virginea præcincti tempora lauru,
 gna per extentos cœli victricia campos

Tolle-

14 DE PARTU VIRG.

Tollemus, lætoque ducem clamore sequemur:
 Victor io, bellator io, tu regna profunda,
 Tu maneis, Erebumque, potestatesque coërces 40
 Aërias, lethumque tuo sub numine torques.
 Ille alto temone sedens, levibusque quadrigis
 Lora dabit, volucresque reget placido ore jugaleis
 Non jam cornipedum ductos de semine equorum,
 Nec qui consuetas carpant præsepibus herbas. 41
 Primus enim valido subnixus eburnea collo
 Fert juga formosi pecoris custodia Taurus,
 Stellatus minio Taurus: cui cornua fronti
 Aurea, & auratis horrent palcaria setis:
 Perque pedes bifidæ radiant, nova sidera, gemmæ. 42
 Torva bovi facies: sed qua non altera cœlo
 Dignior, imbriferum quæ cornibus inchoët annum,
 Nec quæ tam clavis mugitibus astra laceſſat.

It juxta nemorum terror, rexque ipse ferarum
 Magnanimus nitet ore Leo: quem fusa per armos 43
 Convestit juba: pectoribus generosa superbit
 Majestas, non jam ut cædeis, aut prælia sævus
 Adpetat, (innocuis armantur dentibus ora,
 Grataque tranquillo ridet clementia vultu)
 Sed cœlo ut spatietur, & alta ad sidera tendat. 44

Hos post inſequitur pulchros pennata per artus
 Alituum regina: sacra cui vertice plumæ
 Adſurgunt: flavoque caput diademate fulget.
 Ipſa ingens alis, ingentis fulminis inſtar (45
 Supra hominum teſta, ac monteis, ſupraque volucres
 Fertur, & obſtanteis curſu petit obvia nubeis.

Ultimus humana ſociat cervice laborem
 Alatus tergo juvenis: cui lutea lævo
 Ex humero chlamys Eois inſperſa lapillis
 Pendet: eam variant centum longo ordine Reges, 46

Anti-

Antiquum genus, & Solymæ primordia gentis,
 Oïtho intertexti. veros cognoscere vultus
 Est illic: veros montes & flumina credas:
 Ævæ extremo Babylon nitet aurea limbo.
 Tali fidereas curru subvectus in auras, 440
 Indutos referens spoliis pallentibus axeis
 Irveniet, recto qua panditur orbita tractu
 æthea, & ad sedeis ducit candentis olympi.
 Illic auratæ muros mirabimur urbis,
 Auratasque domos, & gemmea tecta, viasque 445
 telliferas, vitreosque altis cum montibus amneis:
 atque ibi seu magni celsum penetrale Tonantis,
 Ibe alios habitare lareis, & tecta minorum
 Celicolûm dabitur, stellas numerare licebit,
 Argentemque diem pariter, pariterque cadentem 450
 Sub pedibus spectare, & longos ducere soles
 Longaque venturis protendere nomina sæclis.
 Hæc ubi dicta: patres plausu exceperere frequentes
 Atidicum vatem, sublatumque aggere ripæ
 Adtollunt humeris, lætumque per avia ducunt. 455
 Intremuere Erebi sedes, obscuraque Ditis
 Limina: suspirans imo de corde Megæra
 Dat gemitum, & torvas spectat sine mente sorores.
 Cum caudam exululans sub ventre recondidit atram
 erberus, & fonteis latratu terruit umbras: 460
 Commotisque niger Cocytus inhorruit antris:
 Et vaga Sisyphiis hæserunt saxa lacertis.

DE PARTU VIRGINIS

LIBER SECUNDUS.

Regina ut subitos imo sub pectore motus
 Sensit, & adflatu divini numinis aucta est :
 Haud mora, digressu volucris suspensa ministri,
 Exsurgit; monteisque procul contendit in altos
 Festinans. ea cura animo vel prima recurSAT,
 Matronam defessam ævo, cui nulla fuissent
 Dona uteri (mirum dictu) jam segnibus annis
 Fœcundam, sextique gravem sub pondere mensis
 Protinus adfari, vocemque audire loquentis,
 Et spectare oculis sterili data pignora matri. 10
 Ergo adcincta viæ nullos studiosa paratus
 Induitur, nullo disponit pectora cultu :
 Tantum albo crineis injectu vestis inumbrans :
 Qualis stella nitet, tardam quæ circuit Arcton
 Hyberna sub nocte: aut matutina resurgens 15
 Aurora: aut ubi jam Oceano Sol aureus exit.
 Quaque pedes movet, hac casiam terra alma ministrat
 Pubentisque rosas, nec jam mœstos hyacinthos,
 Narcissumque, crocumque, & quicquid perpureum ve
 Spirat hians, quicquid florum per gramina passim 20
 Suggestit immiscens varios natura colores.
 Parte alia celeres sistunt vaga flumina cursus :
 Exsultant vallesque cavæ, collesque supini :
 Et circumstantes submittunt culmina pinus :
 Crebraque palmiferis erumpunt germina sylvis. 25
 Omnia lætantur: cessant Eurique Notique :
 Cessat atrox Boreas: tantum per florea rura
 Regna tenent Zephyri, cœlumque tepentibus auris
Mul-

Mulcent, quaque datur, gradientem voce salutant.
 Urrentum ad sedeis, vultu longæva verendo 30
 Occurrit conjux justî senis: atque repente
 Pæna Deo, subitoque uteri concussa tumultu,
 Excipit amplexu venientem, ac talibus infit:
 O decus, o laudis mulier dux prævia nostræ,
 Cœlitibus sola humanum quæ digna reperta es 35
 Conciliare genus, cœtusque adtollere ad astra
 Fœmineos: gremium cuius divinus obumbrat
 Palmes, inexhaustis terras qui compleat uvis:
 Quis me, quis tanto superûm dignatur honore?
 Tunc procul visura humileis Regina penateis 40
 Venisti? tunc illa mei pulcherrima regis
 Mater ades? viden' ut nostra puer excitus alvo,
 Cum mihi vix primas vocis sonus ambiat aureis,
 Jam salit, & dominum seu præcursurus adorat?
 Felix Virgo animi, felix, cui tanta mereri 45
 Credulitas dedit una: in te nam plena videbis
 Omnia, quæ magni verax tibi dixit olympi
 Aliger, arcano delapsus ab æthere cursu.
 Illa sub hæc: Miranda alti quis facta Tonantis,
 O mater, meritas cœlo quæ tollere laudes 50
 Vox queat? exsultant dulci mea pectora motu
 Autori tantorum operum: qui me ima tenentem,
 Indignamque, humilemque suis respexit ab astris.
 Munere quo genteis felix ecce una per omneis
 Jam dicar: nec vana fides: ingentia quando 55
 Ipse mihi ingenti cumulavit mûnera dextra
 Omnipotens, sanctumque ejus per sæcula nomen,
 Et quæ per magnas clementia didita terras
 Exundat, qua passim omneis sua jussâ verenteis
 Usque fovens, nullo neglectos deserit ævo. 60 (cam,
 Tum fortem exertans humerum, dextramque coruf-
 B Infanos

Saxa tenent, longè pictis gens nota pharetris,
 Gens fineis lustrare suos non segnis, & arcu,
 Qua vagus Euphrates, qua devius exit Araxes, 136
 Felices tractus, & late munere divùm
 Concessos defendere agros bene olentis amomi.
 Censetur Tauri passim, censetur Amani
 Incola: prædatorque Cilix: & Isaurica quisquis
 Rura domat: quicunque tuas, Pamphylia, sylvas, 137
 Quique Lycaoniam, felicia jugera, quique
 Flaventem curvis Lyciam perrumpit aratris.
 Jam clari bello Leleges, populique propinqui
 Jussa obeunt: gens quæque suo dat nomina ritu.
 Qui Ceramon, bimaremque Gnidon, quique alta tuentur
 Moenia, dispositis ubi circum septa columnis (140
 Tollit se nivei moles operosa sepulcri,
 Barbara quam raptò posuit regina marito:
 Et quos Mæandri, toties ludente recurso,
 Unda rigat, rigat ipse suo mox amne Cayster, 145
 Herbofo niveos dum margine pascit olores:
 Quosque metalliferis veniens Pactolus ab antris
 Circuit, & rutila non parciore Hermus arena:
 Myforum manus omnis, Apollinæque Celenæ:
 Idaque, Rhœtææque arces, celebrataque Musis 150
 Pergaina, Sigæumque jugum, Priameia quondam
 Regna armis, ducibusque, ducum nunc nota sepulcris:
 Quæ nauta, angustum dum præterit Hellespontum,
 Ostendens fociis, Hoc, inquit, littore flentes
 Nereïdes steterant, passis cum mœsta capillis 155
 Ipsa suum de more Thetis elamaret Achillem.
 His & Bithynæ classes, & Pontica latè
 Accedit regio, paret scopulosa Carambis,
 Parendi studio fervet simul alta Sinope: (Ætus 160
 Fervet Halys: quique immensis procul amnibus au-
 Cap-

Cappadocum medios populos discriminat Iris :
 Thermodonque, Halybesque, adtritaque saxa Prome-
 thea qua se Thracum Mavortia tellus (theo.
 Audit, & argentem Rhodope procurrit in Æmum,
 Qua Macetûm per saxa ruit torrentibus undis 165
 Axius, umbrosæque tegunt Halyacmona ripæ :
 Quaque jacet diris omen Pharsalia bellis,
 Et bis Romana ferales clade Philippi,
 Conveniunt populi certatim, & jussa faceffunt.
 Vos etiam vestros his adjunxistis alumnos 170
 Vicinæ passim vacuis jam mœnibus urbes,
 Antiquæ Grajorum urbes, gens optima morum
 Formatrix, clara ingeniis, & fortibus ausis :
 Seu quæ littoreos tractus monteisque teneris :
 Seu quæ per medias dispersæ exsurgitis undas. 175
 Tum latus Epiri, qua formidabile nautis
 Adtullunt summo caput Acroceraunia cœlo,
 Urget opus ; jamque Alcinoi dat regia censum,
 Illyricæque manus, impacatique Liburni,
 Littoraque Ionio passim pulsata profundo. 180
 Nec tu, cui latè imperium terræque marisque
 Bellatrix peperit virtus, & Martius ardor,
 Non populos, non ipsa tuas terra inclyta genteis
 Describis, terra una armis, & foeta triumphis,
 Una viris longe pollens, atque æmula cœlo : 185
 Nubiferæ quam præruptis anfractibus Alpes
 Præcingunt, mediamque pater secat Apenninus,
 Et geminum rapido fluctu circumtonat æquor.
 Descripsere suos (quamvis non axe sub uno,
 Hinc Rhenus pater indigenas, hinc latior undis 190
 Danubius, qui sylvarum per vasta volutus,
 Pascere non populos, non lambere desinit urbeis,
 Donec ad optatam rapido venit agmine Peucen.

22 DE PARTU VIRG.

Quin & proceras scrutatur Gallia sylvas,
 Gallia Cæsareis Latio dignata triumphis: 191
 Qua Rhodanus, qua findit Arar, qua permeat ingen
 Sequana, piscosoque interluit amne Garumna.
 Tum quas piniferis genteis prærupta Pyrene
 Rupibus Herculeas prospectat ad usque columnas,
 Cogit Anas, cogit ripa formosus utraque, 200
 Duria, & albenti Bætis præcinctus oliva,
 Auratamque Tagus volvens sub gurgite arenam,
 Quique suo terras insignit nomine Iberus.
 Parte alia vastas circumvocat Africa vireis:
 Getuli, Maurique duces rimantur opaci 201
 Atlantis nemora, & dispersa mapalia sylvis.
 Scribitur & vacuis ut quisque inventus arenis
 Seu pastor, seu subcinctis venator in armis
 Observans sævos latebrosa ad tesqua leones.
 Massylum quicumque domos, quicumque repostos 210
 Hesperidum lucos, munitaque montibus arva
 Incolit, & ramis nativum decutit aurum:
 Et qui vertentis immania saxa juvencos
 Flectit arans, qua devictæ Carthaginis arces
 Procubuere, jacentque infauſto in littore turres 215
 Eversæ. Quantum illa metu, quantum illa laborum
 Urbs dedit insultans Latio, & Laurentibus arvis!
 Nunc passim vix relliquias, vix nomina servans
 Obruitur propriis non agnoscenda ruinis.
 Et querimur genus infelix humana labare 220
 Membra ævo: cum regna palam moriantur, & urbes
 Jamque Macas idem ardor habet: venere volentes
 Barcæi: venere suis Nasamones ab arvis:
 Navifragas qui per Syrteis, infidaque circum
 Littora mœrentum spoliis onerantur, & altos 221
 Insiliunt nudi cumulos exstantis arenæ,

Inque

Infans vertunt aliena pericula prædas.

Potamo Psylli, Garamanticaque arva tenentes:

Quique Cyrenæas suspendunt vomere glebas,
Laudatæque legunt succis præstantibus herbas; 230

Quique Jovis palmeta, Hasbytarumque recessus:

Marmaricas qui late oras: qui pascua servant
Egypti, Meroesque, sacer quos Nilus inundat,
Nilus ab æthereo ducens cunabula cœlo.

Nec minus & casta seniorum cum Virgine custos 235

ibat, ut in patria nomen de more, genusque

Ederet, & iussum non segnis penderet aurum.

Ille domum antiquam, & regnata parentibus arva

Invisens, secum proavos ex ordine reges, (tem 240

Claraque facta ducum, pulchramque ab origine gen-

Mente recensibat tacita: numerumque suorum,

Quamvis tunc pauper, quamvis incognitus ipsis

Agnatis, longe adveniens explere parabat.

Jam fincis Galilæa tuos emensus, & imas

Carmeli valleis, quæque altus vertice opacat 245

Rura Thabor, sparsamque jugis Samaritida terram

Palmiferis, Solymas à læva liquerat arceis;

Cum simul e tumulo muros, ac tecta domorum

Prospexit, patriæque agnovit mœnia terræ:

Continuo lacrymis urbem veneratur obortis: 250

Intenditque manus, & ab imo pectore fatur:

Bethlemjæ turres, & non obscura meorum

Regna patrum, magnique olim salvete penates:

Tuque o terra parens regum, visuraque regem,

Cui sol, & gemini famulantur cardinis axes, 255

Salve iterum: te vana Jovis cunabula Crete

Horrescet, ponetque suos temeraria fastus:

Mœnia te Dirceæ tremant: ipsamque pudebit

Ortygiam geminos Latonæ extollere partus.

24 DE PARTU VIRG.

Parva loquor: prono veniet diademate supplex 26
 Illa: potens rerum, terrarumque inclyta Roma,
 Et septemgeminos submittet ad oscula monteis.
 Dixit, & extrema movit vestigia voce:
 Maturatque viam senior, tardumque fatigat
 Vectorem, & visas gressus molitur ad oras. 26

Et jam prona dies fluctus urgebat Iberos,
 Purpureas pelago nubeis aurumque relinquens:
 Ecce autem magnis plenam conventibus urbem
 Protinus, ut venêre, extremo e limine portæ
 Adspiciunt. Mistum confluxerat undique vulgus, 270
 Turba ingens. credas longinquo ex æquore vectas
 Ad merceis properasse: aut devastantibus arva
 Hostibus, in tutum trepidos fugisse colonos.
 Cernere erat perque anfractus, perque arcta viarum
 Cuncta repleffe viros; confusoque ordine matres: 275
 Permistos pecori agricolas, hos jungere plaustra:
 Hos intendere vëla: alios discumbere apertis
 Porticibus: resono compleri cuncta tumultu:
 Accensos variis lucere in partibus igneis.
 Quæ pater admirans, tacito dum singula visu, 280
 Percurrit, circumque domos, & limina lustrat,
 Nec superesse locum tecto videt. Ibimus, inquit,
 Quo Deus, & quo sancta vocant oracula patrum.
 Est specus haud ingens parvæ sub mœnibus urbis;
 Incertum, manibusne hominum, genione potentis 285
 Naturæ formatus, ut hæc spectacula terris
 Præberet, tantosque diu servatus in usus
 Hospitio cœlum acciperet; cui plurima dorso
 Incumbit rupes pendentibus undique saxis
 Aspera; & exesæ cingunt latera ardua cautes: 290
 Defunctis operum domus haud ingrata colonis.
 Huc heros tandem superata ambage viarum,

Sic

Sic monitus ducente Deo, cum conjuge sancta

Devenit, multaue senex se nocte recepit.

Ac primum siccis ramalibus excitat ignem: 295

Stramineoque toro comitem locat, ægra cubantis

Membra super vestem involvens: mox adligat ipsos

Permulcens, jam non duos, jam sponte sequenteis

Quadrupedes, ut forte aderat foenile saligna

Subfultum crate, & palmarum vimine tectum. 300

Nunc age, Castaliis quæ nunquam audita sub antris,

Musarumve choris celebrata, aut cognita Phœbo,

Expediam. vos secretos per devia calleis

Coelicolæ, vos (si merui) monstrate recessus

Intactos: ventum ad cunas, & gaudia coeli, 305

Mirandosque ortus, & tecta sonantia sacro

Vagitu: itat ferre pedem, quæ nulla priorum

Obvia sint oculis vatum vestigia nostris.

Tempus erat, quo nox tardis invec̃ta quadrigis

Nondum stelliferi mediam pervenit olympi 310

Ad metam, & tacito scintillant sidera motu:

Cum sylvæque urbesque silent: cum fessa labore

Accipiunt placidos mortalia pectora somnos:

Non fera, non volucris, non picto corpore serpens

Dat sonitum, jamque in cineres confederat ignis 315

Ultimus: & fera perfusus membra quiete

Scruposo senior caput adclinaverat antro.

Ecce autem nitor ex alto novus emicat, omnemque

Exsuperat veniens atræ caliginis umbram,

Auditque chori superûm, & cœlestia curvas 320

Agmina pulsantum citharas, ac voce canentum.

Agnovit sonitum, partusque instare propinquos

Haud dubiis Virgo sensit lætissima signis.

Protinus erigitur stratis, cœloque nitentis

Adtollit venerans oculos, ac talia fatur: 325

B 5

Omni.

Omnipotens genitor, magno qui sidera nutu,
 Aëriosque regis tractus, terrasque fretumque,
 Ecquid adest tempus, quo se sine labe serenam
 Efferat in lucem soboles tua? quo mihi tellus
 Rideat, & teneris depingat floribus arva? 31
 En tibi maturos fructus, en reddimus ingens
 Depositum: tu, ne qua pio jactura pudori
 Obrepat, summo defende, & consule, coelo.
 Ergo ego te gremio reptantem, & nota petentem
 Ubera, chare puer, molli studiosa fovebo 33
 Amplexu? tu blanda tuæ dabis oscula matri
 Arridens, colloque manum, & puerilia nectes
 Brachia, & optatam capies per membra quietem?

Sic memorat, fruiturque Deo, comitumque mican
 Agmine, divinisque animum concentibus explet. 34
 Atque olli interea revoluta sidere felix
 Hora propinquabat. Quis me rapit? accipe vatem
 Diva tuum, rege diva tuum; feror arduus altas
 In nubeis: video totum descendere coelum
 Spectandi excitum studio. Da pandere factum 34
 Mirum, indictum, insuetum, ingens: absistite curi
 Degeneres, dum sacra cano. Jam læta laborum,
 Jam non tacta metu, sæcli regina futuri
 Stabat adhuc, nihil ipsa suo cum corde caducum,
 Nil mortale putans: illam natusque, paterque, 35
 Quique prius quam Sol coelo, quam Luna niteret
 Spiritus obscuras ibat super igneus undas,
 Stant circum, & magnis permulcent, pectora curi
 Præterea redeunt animo quæcunque verendus
 Dixerat interpret: acti sine pondere menses, 35
 Servatusque pudor clausa cum protinus alvo
 (O noctem superis lætam, & mortalibus ægris!)
 Sicut erat foliis stipulaque innixa rigenti,

Divinum

Divinum, spectante polo, spectantibus astris,
 Edixit onus. Qualis rorem cum vere tepenti 360
 Pertacitum matutinus defudat Eous,
 Et passim teretes lucent per gramina guttæ:
 Terra madet: madet aspersa sub veste viator
 Horridus, & pluviae vim non sensisse cadentis
 Admirans, gelidas udo pede proterit herbas. 365
 Mira fides, puer æthereas jam lucis in auras
 Prodierat, sænoque latus male fultus agresti
 Impulerat primus resonum vagitibus antrum:
 Imma parens nullos intra præcordia motus,
 Ut incurstanteis devexi ponderis ictus 370
 Enserat: hærebant immotis viscera claustris.
 Laud aliter, quam cum purum specularia Solem
 Admittunt; lux ipsa quidem pertransit, & omneis
 Trumpens laxat tenebras, & discutit umbras:
 Illa manent illæsa, haud ulli pervia vento, 375
 Non hyemi, radiis sed tantum obnoxia Phœbi.
 Tunc puerum tepido genitrix involvit amictu,
 Acceptumque sinu, blandeque ad pectora pressum
 Detulit in præsepe. Hic illum mitia anhelos
 Ore fovent jumenta. O rerum occulta potestas! 380
 Protinus agnoscens dominum procumbit humi bos
 Jervens: & mora nulla, simul procumbit asellus
 Submittens caput, & trepidanti poplite adorat.
 Fortunati ambo: non vos aut fabula Cretæ
 Colluet, antiqui referens mendacia furti, 385
 Idoniam mare per medium vexisse puellam:
 Aut sua dum madidus celebrat portenta Cytheron,
 Infameis inter thyrsos, vinosaque sacra,
 Arguet obsequio senis insudasse profani.
 Solis quippe Deum vobis, & pignora cœli 390
 Vosse datum, folis cunabula tanta tueri.
 Ergo

Ergo dum refluxo stabit circumdata fluctu
 Terra parens: dum præcipiti vertigine cœlum
 Volvetur: Romana pius dum templa sacerdos
 Rite colet; vestri semper referentur honores: 39
 Semper vestra fides nostris celebrabitur aris.

Quis tibi tunc animus, quæ sancto in corde voluptas
 O genitrix, cum muta tuis famulantia cunis,
 Ac circum de more sacros referentia ritus
 Adspiceres domino genua inclinare potenti, 40
 Et sua commotum trahere ad spectacula cœlum?
 Magne pater, quæ tanta rudeis prudentia sensus
 Leniit? informi tantos quis pectore motus
 Excivit calor, & pecudum in præcordia venit?
 Ut quem non reges, non accipere tot urbes, 40
 Non populi, quibus una aras, & sacra tueri
 Cura fuit: jam bos torpens, jam segnis asellus
 Autorem late possessoremque salutent?

Vocibus interea sensim puerilibus heros
 Excitus somnum expulerat, noctemque fugarat 41
 Ex oculis: jamque infantem videt, & videt ipsam
 Majorem adspectu, majori & lumine matrem
 Fulgentem, nec quoquam oculos, aut ora moventem,
 Sublimemque solo, superûm cingente caterva
 Aligera. Qualis nostrum cum tendit in orbem, 41
 Purpureis rutilat pennis nitidissima Phoenix,
 Quam variæ circum volucres comitantur euntem:
 Illa volans solem nativo provocat auro,
 Fulva caput, caudam & roseis interlita punctis
 Cæruleam: stupet ipsa cohors, plausuque sonoro 42
 Per sudum strepit innumeris exercitus alis.
 Miratur lucem insolitam: miratur ovanteis
 Cœlicolûm cantus senior: tum victus, & amens,
 Adtonitusque animi, tantisque ardoribus impar
 Corruit,

Corruit, & geminas vultum demisit in ulnas: 425
 Adfususque diu telluri, immobilis hæsit.
 Hic illum superi juxta videre jacentem:
 Vixit Dia parens, nec longum passa senileis
 Obduci tenebris oculos, dat surgere, & ægrum
 Sustainere genu, tremulisque insistere plantis, 430
 Divinosque pati vultus, superique nitorem
 Ignis, & æthereas vibrantia lumina flammæ.
 Ille ubi paulatim vireis, animumque resumpsit,
 Nodoso incumbens baculo, modulantiâ primum
 Agmina, reginamque Deum de more salutât. 435
 Mox ipsum accedens præsepe, ulvaque palustri
 Impositum spectans dominum terræque marisque,
 O timor, o mentis pietas!) puerilia membra
 Non ausus tractare manu, cunctatur. ibi auram,
 Insperatam auram, divino efflantis ab ore 440
 Ore trahens, subito correptus numinis haustu,
 Adflatusque Deo, sic tandem voce quieta
 Incipit, & lacrymis oculos suffundit obortis:
 Sancte puer, non te Pariis operosa columnis
 Atria, non variata Phrygum velamina textu 445
 Excepere; (jaces nullo spectabilis auro)
 Angustum sed vix stabulum, male commoda sedes,
 Et fragiles calami, lectæque paludibus herbæ
 Fortuitum dant ecce torum. laqueata tyrannos
 Lecta, & regifico capiant aulae paratu: 450
 Nec pater æterno superum ditavit honore
 Illustrans: tibi fiderei domus aurea cœli
 Pandit, inextinctosque parat natura triumphos:
 Et tamen hanc sedem reges, hæc undique magni
 intra petent populi: longe quos cœrula Calpe 455
 Littore ab occiduo, nigrisque impellet ab Indis
 Sol oriens, quos & Boreas, & fervidus Auster
 Diverso

Diverſo inter ſe certantes cardine mittent.,
 Tu paſtor, tu diſperſas revocare per agros
 Miſſus oveis late, pectusque offerre periclis,
 Prodigus ah nimium vitæ, per tela, per hoſteis
 Obſcurum nemus irrumpens, rabida ora luporum
 Compelſces, ſaturumque gregem ſub teſta reduce
 O mihi certa fides ſuperûm, decus addite terris,
 Nate Deo, Deus ipſe, æterno e lumine lumen;
 Te teego, te circum genitrix, lætique miniſtri
 Concinimus, primique tuos celebramus honores,
 Longaque perpetuis indiçimus orgia faſtis.

DE PARTU VIRGINIS

LIBER TERTIUS.

Auratum interea culmen bipatentis Olympi
 Conſcendit genitor, rerum inviolata poteſtas
 Læta fovens tacito ſub pectore: mox jubet omne
 Ad ſeſe acciri ſuperos, quique atria longe
 Obſervant, quique arcanis penetralibus adſtant:
 Præterea quos Eoos Aurora per ortus,
 Et quos occidua propior videt Hesperus oræ.
 Namque ferunt olim, leges cum conderet æquas
 Rex ſuperûm, & valido mundum ſuſpenderet axe
 Diverſas ſtatuiſſe domos, diverſaque divis
 Hoſpitia, & dignos meritis tribuiſſe penateis,
 Ordine cuique ſuos. Illi data teſta frequentant;
 Armaque, & æratis adfigunt nomina valvis.
 Haud mora fit: celerant juſſi: volat æthere toto
 Cœlicolûm glomerata manus; pars igne coruſco
 Tota rubens, pars ſtelliferis innexa coronis.
 Ipſe ſedens humeris chlamydem fulgentibus aptat

Ingentem, & cœlum pariter, terrasque tegentem.
 Quam quondam (ut perhibent) vigilans nocteisque die f-
 Ipsa suo nevit rerum Natura Tonanti, - (que 20
 Adjecitque sacræ decus admirabile telæ,
 Per medium, perque extremas subtegminis oras
 Immortale aurum intexens, grandeisque smaragdus.
 Illic nam varia mundum distinxerat arte
 Gnara operum mater, certisque elementa figuris, 25
 Et rerum species, animasque, & quicquid ab alta
 Fundit mente pater. Generis primordia nostri
 Cernere erat limum informem: jam præpete penna
 Deferri volucreis liquidum per inane videres:
 Jam sylvis errare feras, pontumque natari 30
 Piscibus, & vero credas spumescere fluctu.
 Hic postquam aligeros gemmata sedilia cœtus
 Accepere, pater folio sic inquit ab alto:
 Ætherei procures, (neque enim ignoratis & ausus
 Infandos, dirumque acies super astra frementeis) 35
 Si mecum juvat antiquos ab origine motus
 Inspicere, & veterum pariter meminisse laborum:
 Quandoquidem hæc vobis peperit victoria laudem:
 Huc animos, huc pacatas advertite menteis.
 Vos, cum omne arderet cœlum servilibus armis, 40
 Arctoumque furor pertenderet impius axem
 Scandere, & in gelidos regnum transferre Triones:
 Fida manus mecum mansistis: & ultima tandem
 Experti cœlo victricia signa tulistis:
 Æternumque alta fixistis in arce tropæum. 45
 Quos ego pro meritis insigni munere palmæ
 Donavi, regnique in partem, operumque recepi,
 Præcipuosque habui, lectosque ad jussa ministros:
 Usque adeo fixa antiqui stat gratia facti.
 Nec minus & nostras audistis sæpe querelas, 50
 Vidistis-

Vidistisque graveis flammati pectoris æstus,
 Tunc cum primâ novas egit dementia genteis
 Arboris auricomæ cœlestia carpere poma:
 Poma gravi seros gustu læsura nepotes.
 Munere quin superum indignas spoliastis & umbra
 Sacrorum late nemorum: assiduoque labore
 Multastis miseras, vitæ & brevioribus annis.
 Quid repetam veteri sumptas de crimine pœnas?
 Exiliumque informe Erebi, tenebrasque repostas?
 Quæ tacito mecum spectastis lumine: & iidem
 Terrarum sortem mœsti indoluistis acerbam.
 Aut etiam ut nostri longo post tempore tandem
 Pectoris indomitas clementia vicerit iras:
 Visque arcana leveis sensim demissa per auras
 Fœcundam intactæ complerit Virginis alvum?
 An temere hoc, nullaque actum ratione putatis?
 Quippe ita mansuras decuit me ponere leges:
 Quo terræque, polusque, homines, divique vicissim
 Fœderibus starent certis, & pignore tanto
 Servarent memorem cognatæ stirpis amorem.
 Quare agite, & jam nunc humana capeffite fata.
 Ac primum duris parvi sub cautibus antri
 Gramineos lustrate toros: lustrate beatam
 Pauperibus sedem calamis: cunctique recenteis
 Submissi cunas accedite, dum pia mater
 Complexu in molli natum fovet, ubera pernox
 Indulgens teneris pueri rorantia labris.
 Nec procul ip̃ stipula demisso pectore mutum
 Procumbit pecus, & domini vestigia lambens
 Pervigilat; longos fundit dum tibia cantus.
 Hîc faustos ortus pueri, noctemque verendam
 Discursu per inane levi, passimque canoris
 Laudibus excipite, & plausu celebrate faventes

Omni

Omnis felicem ventura in sæcula pacem,
 Cœtinque renascentis cunabula mundi, 85
 Viliū anguem, victumque anguis furiale venenum.
 Sæplicitum, sic averfos conjungere terris
 Cœcolas: sic ferre homines ad sidera certum est.
 Hæc ubi dicta, novum superis inspirat amorem,
 Quo subito veteres deponant pectoris iras, 90
 Obliti scelerum: patrisque exempla secuti,
 Terrarum flagrent studio, & mortalia curent:
 Nec mora: Lætitiā choreis tum forte vacantem
 Advocat: (hæc magni motusque animosque Tonantis
 Temperat, & vultum discussa nube serenat) 95
 Lætitiā, quæ cœlicolūm per limina semper
 Discursat, raroque imas petit hospita terras:
 Curarumque expers, lacrymasque exosa virago,
 Exultat, totoque abigit suspiria cœlo.
 Ut stetit ante patrem, terrasque accedere jussā est: 100
 Mobilibus pictas humeris accommodat alas,
 Lenimenæque viæ comites vocat. Illicet adsunt
 Jucundæ visu facies Cantusque, Chorique,
 Gaudiaque, Plaususque, & honestis ignibus ardens
 Rectus Amor: quem nuda Fides, Spesque inscia luctus
 Vadentem, mira unanimes pietate sorores (105
 Observant. Sequitur mox inculcata Voluptas,
 Gratiaque, & niveam suadens Concordia pacem.
 Cumque propinquasset portæ, quæ maxima cœlo
 Dicitur, æternumque micat radiata coruscis 110
 Astrorum signis: quando mortalibus ægris
 Dant nimbos aliæ, & damnant caligine terras:
 Sæcinctæ occurrunt Horæ properantibus alis,
 Insomnes Horæ: namque his fulgentia divūm
 Limina, & ingentis custodia credita cœli. 115
 C Proti-

Protinus æratos impulso cardine posteis
 Cum sonitu, magnoque polos quassante fragore
 Præpandunt obnixæ humeris. Volat illa per auras
 Obscura sub nocte nitens. gratantur cuncti
 Sidera. Jam festas meditatatur Luna choreas: 12
 Exsultant Hyades: gaudet mutata Boötes
 Plaustra auro, totoque auro fulgere juvencos.
 Tunc primum visa est miseri post fata parentis
 Risisse Erigone, & longum posuisse dolorem:
 Armatoque ensis subducitur Orioni. 12
 Ut vero umbrosis posuit vestigia sylvis,
 Culmina conscendit pastorum, atque omnia late
 Perlustrans tacitis oculis loca, concutit alas
 Adplaudens: pictosque sinus sub nocte coruscans,
 Subrisit lætum, puraque in luce refulsit. 13
 Primi illam sensere canes: sensere jacentes
 Hædorum passim per dura cubilia matres:
 Balatuque ovium valles sonuere propinquæ,
 Saxaque; & adtoniti caput erexere magistri.
 Tunc ait: O parvi vigiles gregis, o bona pubes 13
 Sylvarum, superis gratum genus, ite beati
 Pastores, ite, antra novis intendite fertis.
 Reginam ad cunas, positumque in stramine regem
 (Certa fides) alti jam jam moderator olympi
 Cernere dat, properate: novique tepentia lactis 14
 Munera, cumque suo date condita subere mella:
 Insuetum & sylvis stipula deducite carmen
 Nec plura effata in nubeis taciturna recessit,
 Et penitus nigra noctis se condidit umbra.
 Olli inter sese vario sermone volutant, 14
 Quid superum mandata velint, quas quærere cuna:
 Quos jubeant reges, quæ cingere frondibus antra
 Cont

Continuo variis innectunt tempora ramis :
 Nascitur & lentiscus, opacæque arbutus umbræ,
 Rosque maris, buxusq; & densa comam terebinthus: 150
 Cunctaque frondenti redimitur turba corona.
 Mox sylvam exquirunt omnem: saltusque repositos
 Flammiferis lustrant tædis. Ardere putares
 Arva procul, totumque incendi lumine montem.
 Tandem inter dumos fessi, sub rupe cavata 155
 Speluncam adspiciunt: vocemque rudentis aselli
 Auribus accipere: vident ipsumque, bovemque,
 Longævumque senem, stantemque ad lumina matrem
 Insomnem, & pressis refoventem pignus in ulnis.
 Ergo insperatæ gavisî munere sortis, 160
 Ocyus ingentem procero stipite laurum,
 Avulsamque solo palmam ab radicibus imis
 Adtollunt humeris: perque intervalla canentes
 Cum plausu choreisque, & multifono modulatu
 Vestibuli ante aditum statuunt: omnemq; coronant 165
 Fronde locum: grandeis oleas, cedrosque comanteia
 Adfigunt: longisque advelant limina sertis:
 Et late Idaliam spargunt cum baccare myrtum.
 Quos bonus ex antro dictis adgressus amicis
 Compellat senior: placidaque hæc voce profatur: 170
 Dicite pastores, (neque enim sine numine, credo,
 Tam certum tenuistis iter) cui tanta paratis
 Munera? cui virideis ramis frondentibus umbras
 Textitis? anne aliquis superûm patre missus ab alto
 Has docuit sedeis, locaque hæc accedere jussit? 175
 Sic memorans, sese lætum venientibus offert.
 Illi autem: Nova per tenebras, nova lucis imago,
 O genitor, media visa est modo lumina sylva
 Spargere, & in nostras diffundere gaudia menteis

Sive Deus cœlo veniens, seu forte deorum 180
 Nuntius, in dubio est: nos vultum, habitumq; loquentis
 Vidimus, & motas per noctem audivimus alas.
 Sic fati, jungunt dextras: mox ordine longo
 Antrum introgressi, calathis sylvestria plenis
 Dona ferunt, matrem & læto simul ore salutant. 185
 Tum puero adstantes Lycidas, & maximus Ægon,
 Ægon, Getulis centum cui pascua campis,
 Centeni per rura greges Massyla vagantur:
 Ipse caput late qua Bagrada, qua vagus erat
 Triton, Cinyphiæ qua devolvuntur arenæ, 190
 Ingens agricolis, ingens pastoribus Ægon.
 At Lycidas vix urbe sua, vix colle propinquo
 Cognitus, æquoreas carmen deflexit ad undas:
 Et tamen hi non voce pares, non viribus æquis,
 Inter adorantum choreas, plaususque Deorum 195
 Rustica septena modulantur carmina canna.

Hoc erat, alme puer, patriis quod noster in antris
 Tityrus adtrita sprexit rude carmen avena,
 Et cecinit dignas Romano Consule sylvas.

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas: 200
 Magna per exactos renovantur sæcula cursus.
 Scilicet hæc virgo est, hæc sunt Saturnia regna:
 Hæc nova progenies cœlo descendit ab alto?
 Progenies, per quam toto gens aurea mundo
 Surgèt, & in mediis palmes florebit aristis. 205
 Qua duce, si qua manent sceleris vestigia nostri,
 Irrita perpetua solvent formidine terras:
 Et vetitum magni pandetur limen Olympi:
 Occidet & serpens, miseros quæ prima parentis
 Elusit, portentificis imbuta venenis. 210
 Tune Deum vitam accipies? Divisque videbis
 Permistos

Permittos heroas, & ipse videberis illis?
 Patrumque reges patriis virtutibus orbem?
 Adpice felici diffusum lumine cœlum,
 Camposque, fluuiosque, ipsasque in montibus herbas. 215
 Adpice, venturo latentur ut omnia sæclo.
 Ipsæ lacte domum referent distenta capellæ
 Utera: nec magnos metuent armenta leones:
 Agnaque per gladios ibit secura nocenteis:
 Bisque superfusus servabit tincta rubores. 220
 Interea tibi, parve puer, munuscula prima
 Contingent, hederæque, intermistique corymbi.
 Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores:
 Et duræ quercus sudabunt roscida mella:
 Mella dabunt quercus: omnis feret omnia tellus. 225
 At postquam firmata virum te fecerit ætas,
 Et tua jam totum notescant facta per orbem:
 Alter erit tum Tiphys, & altera quæ vehat Argo
 Delectos Heroas: erunt etiam altera bella:
 Atque ingens Stygias ibis prædator ad undas. 230
 Incipe, parve puer, risu cognoscere matrem,
 Cara Dei soboles, magnum cœli incrementum.
 Talia dum referunt pastores: avia longe
 Responant nemora: & voces ad sidera jactant
 Intonsi montes: ipsæ per confraga rupes, 235
 Ipsa sonant arbuſta: Deus, Deus ille, Menalca.
 Hic subito magnum visi per inane volatus
 Cœlestum, cursusque alacres, alacresque recursus:
 Auditæque procul voces, sonitusque rotarum.
 Scilicet innocuis per sudum exercitus armis 240
 Ibat ovans, divisæ acies, terna agmina ternis
 Instructa ordinibus belli simulacra ciebant.
 Ter clypeis jam cedenteis invadere nubeis

38 DE PARTU VIRG.

Adspiceres: vacuas ter mittere tela per auras:
 Ter clamare ducem: mox diffita cogere signa, 24
 Atque unam latæ faciem præferre phalangis:
 Rursus & ærios percurrere milite campos:
 Semotosque alios constanti incedere passu
 Nubila per, lataque vias, & jungere nexu
 Brachia, perpetuis quatientes motibus alas, 25
 Gestantesque manu nostræ argumenta salutis,
 Spinasque, clavosque, horrenti & vimine fasceis,
 Hæsuramque hastam lateri, medicataque felle
 Pocula sublimemque crucem immanemque columnam
 Ibant, & dulci mulcebant æthera cantu. 25
 Innumeras alii laudes, & magna parentis
 Facta canunt: ut prima novi fundaverit orbis
 Mœnia, telluremque vagis discluserit undis:
 Ut passim varios cœlo suspenderit igneis,
 Lunamque, stellasque: ut magni lumina Solis, 26
 Jam late extremo tenebris Oriente fugatis,
 Protulerit. Tu belligeras, metuende, cohorteis
 Dejicis, exturbasque polo: tu fulmine quassas
 Cum duce signa suo, nigroque involvis Averno,
 Cocytumque jubes, tristeisque habitare lacunas. 26
 Te gemini cecinere axes, te maxima tellus
 Victorem cecinit vastis cum fluctibus æquor.
 Nec te hominum fraudes, non avertere nefanda
 Crimina: sed læto spectas mortalia vultu:
 Dignatasque tuo solaris numine terras. 27
 Salve magne opifex cœli, rex maxime divum,
 Terrarumq; hominumque salus: quem sidera, quem sol
 Quem metuunt reges tenebrarum, & Tartarus ingens
 Cui late humanum servit genus: omnia solus
 Qui regis: omnia amas pariter: tibi nomina mille, 27
 Mille

Mille potestatum, regnorum insignia mille.

Salve autor: salve immensi dominator olympi:

Er nobis felix, terrisque labantibus adsis.

Igeminant plausum nubes: lateque per auras

Dicursat vox: & cœli convexa resultant. 280

Herboso tum forte toro, undisonisque sub antris

Venturas tacito volvebat pectore forteis

Caruleus rex, humentum generator aquarum

Jordanes. quem juxta hilari famulantia vultu

Agmina densantur natæ, pulcherrima Glauce, 285

Dotoque, Protoque, Galenaeque, Lamprothoëque,

Nudæ humeros, nudis discinctæ veste papillis:

Callirhoë, Byroque, Pherusaque, Dinameneque,

Asphaltisque adsueta leveis fluitare per undas:

Ipsaeque odoratis perfusa liquoribus Anthis, 290

Anthis, qua non ulla novos miscere colores

Doctior, aut pictis caput exornare coronis.

Mox Hyale, atque Thoë, & vultu nitidissima Crene;

Gongisteque, Rhoëque, & candida Limnoria,

Et Dryope, & virideis Botane resoluta capillos: 295

Ore Omnes formosæ, albis in vestibus omnes,

Omnes puniceis evinctæ crura cothurnis.

Ipsæ antro medius, pronaque acclivis in urna

Fundit aquas. nitet urna novis variata figuris

Crystallo ex alba, & puro perlucida vitro, 300

Egregium decus, & superûm mirabile donum.

Umbrosis hîc sylva comis, densisque virebat

Arboribus: cervi passim, capreaeque fugaces

Æstivum viridi captabant frigus in umbra.

In medio auratis effulgens fluctibus amnis 305

Errabat campo, & cursu læta arva secabat.

Hic juvenis fulvis velatus corpora setis

Stans celsq in scopulo, regem, dominumque Deorum
 Vorticibus rapidis, medioque in fonte lavabat.
 At viridi in ripa lecti de more ministri 31
 Succincti expectant: pronisque in flumina palmis
 Protendunt niveas, coelestia lintea, vesteis.
 Ipse pater cœlo late manifesta sereno
 Signa dabat, natoque levem per inane columbam
 Inignem radiis mittebat, & igne corusco. 31
 Adtonitæ circum venerantur numina nymphæ:
 Et fluviis refugas ad fontem convocat undas.
 Talia cælata genitor dum spectat in urna
 Fatorum ignarus; oculosque ad singula volvit
 Admirans: videt insolitos erumpere fonteis, 32
 Ingentemque undare domum, cavaque antra repleri
 Fluctibus, atque novum latices sumplisse saporem.
 Dumque hæret, pavitatque simul, dum sublevat undis
 Muscosum caput, & taurino cornua vultu,
 Adspicit insuetas late florescere ripas: 32
 Claraque per densas discurrere lumina sylvas
 Pastorum ludo: & lætos ad sidera cantus
 Divinasque audit voces, & numina passim
 Advenisse Deum testantia. Protinus ambas
 Ad cœlum palmas hilaris cum voce tetendit: 33
 Omaris, ô terræ, divûmque hominumque repertor,
 Quis tua vel magno decreta incognita cœlo
 Detulit huc audax, mediisque abscondit in undis?
 Ipse mihi hæc quondam (memini) dum talia mecum
 Sæpe agitat, repetitque volens, narrare solebat 33
 Cæruleus Proteus: mendax si cætera Proteus,
 Non tamen hoc vanas effudit carmine voces.
 Adveniet tibi, Jordanes, properantibus annis,
 Adveniet, mihi crede, inquit, (certissima cœlum
 Signa

Signa dedit: nec me delusum oracula fallunt:) 340

Qui te olim Nili supra septemplicis ortus,
 Supralindum & Gangem, fontemque binominis Istri
 Adtollet fama: qui te Tyberique, Padoque
 Præferet, atque tuos astris æquabit honores.

Cujus in adventu tristes discedere morbi 345

Corporibus passim incipient. jam victa repente
 Cessabit, turpeis squamas, maculasque remittet
 Dira lues: lacerosque elephas effusus in artus
 Ulcera sanguineo sistet manantia tabo.

Quin & lethales (dictu mirabile) febres 350

Diffugient jussæ, possessaque membra relinquent,
 Cedet & infestæ violentior ira Dianæ:

Ira nocens, quæ fulminea velut acta ruina
 Corpora cum gemitu ad terram prosternit, & igni
 Interdum, nunc perdere aqua (miserabile visu) 355

Festinat. Stygio nimirum armata veneno
 Exsuperat vis, & spumas agit ore tumentis.

Nec jam ultra longo vireis minuente veterno
 Tabificus per operta impune vagabitur hydrops,
 Exitio obrepens miserorum, atque omnia late 360
 Viscera per medios perdet tumefacta dolores.

Non alias vinctæ tam crebra silentia linguæ
 Abrumpent: noctem aut toties, tenebrasque priores
 Excurent oculi, qui nunquam sidera, nunquam
 Ardentem magni viderunt lampada Solis. 365

Multa quidem majora fide, sed vera, sed ipsos
 Quæ teneant spectantum oculos, possum ore referre:
 Sed propero: ventura tamen mirabitur ætas.

Cernere erit, claudos passim genua ægra trahenteis
 Firmato subitos extendere poplite gressus. 370

Tum nervis labefacta, diuque trementia membra

C 5

(Quis

42 DE PARTU VIRG.

(Quis credat, nisi certa meus mihi cantet Apollo?
 Restrungi, & validas cum robore sumere vireis:
 Atque alius raptò jussus consurgere lecto,
 Haud mora, profiliet: passuque in templa citato 37
 Contendens, onus ipse humeris portabit. Ibi ingens
 Clamor, & innumeræ circum donaria voces
 Spectantis populi, & rerum novitate paventis.

Parte alia extinctam penitus, sensuque carentem
 Ad sua jam cernes revocari munera dextram. 38

Nec minus & tacta compesci veste cruorem
 Foemineum: exsanguisq; artus, palantiaque ora
 Ilicet obstructis calefacta rubescere venis.

Ipsas quin etiam Furias sub tartara pelli,
 Immaneis Erebi Furias: tum fessa levare 38
 Pectora, vexatosque malis cruciatibus artus:
 Hinc vacuas late impleri stridoribus auras
 Dirarum frustra clamantium, ac sæva trementum
 Verbera, perque cavas conantum evadere nubeis.

Jam deploratis vitam post funera reddi 39
 Corporibus video: jam moestam incedere pompam
 Feralemque anteire tubam: mox gaudia matrum
 Insperata, patrumque hilareis verso ordine fletus,
 Et circumfusam populis lætantibus urbem.

Huic tu nutanteis quoties adsurgere monteis, 39
 Et (mirum) insuetas curvare cacumina sylvas
 Adspicies? Quoties humenti in gramine ripæ
 Aut solantem æstus, aut leneis pectore somnos
 Carpentem, tenui adsuesces mulcere susurro?
 Macte tuis merito ripis, macte omnibus undis. 40

Ad te deposito properabunt numina fastu,
 Nudabuntque sacros artus, & carmina dicent
 Ad numerum, cum tu felix jam flumine sancto

Aut

Autorem rerum, divūmque hominumque parentem
 (Tantus honos, laus tanta tuo, Rex maxime, fonti) 405
 Emum veste accipies: atque hospite tanto
 Atonitus trepidas hortabere voce Napæas:
 Hecitæ, date thura pias adolenda per aras,
 Cæuleæ comites, viridique sedilia musco
 Instruite: & vitreis suspendite ferta columnis: 410
 Purpureas miscete rosas, miscete hyacinthos,
 Liliaque, & pulchro regem conspergite nimbo.
 Tunc nomen late clarum Jordanis ad auras
 Adtollent monteis: Jordanem maxima circum
 Equora, Jordanem sylvæque amnesque sonabunt. 415
 Illa autem humanis quamvis latura ruinis
 Auxilium, finemque dies gratissima quamvis
 Urbibus adveniet, totumque optanda per orbem:
 Fluminibus tamen, & nostris felicior undis
 Siqua fides, siqua est veri prudentia Proteo) 420
 Ostendet roseos stellis ridentibus ortus.
 Quandoquidem non divitias, non quæret honores
 Ille patris decus, ac virtus, mortalia postquam
 Membra sibi, & fragileis jam sponte induxerit artus:
 Non sceptrum invadet Cypri: non Caspia regna 425
 Diripiet: non exuviis Babylona superbam
 Eruet: aut alto scandet Capitolia curru,
 Militibus circum, & læto comitante senatu.
 Sed maris undifoni tractus, & littora longè
 Curva secans, media socios sibi quæret in acta: 430
 Dispersosque mari nautas, nudosque colonos
 Undarum, sinuosa fretis jactare paranteis
 Retia, vexatas aut jam reparare sagenas
 Sollicitos, patris ad solitum ac sua tecta vocabit.
 Atque ollis jus omne, potestatemque mædendi 435
 Adjiciet:

44 DE PARTU VIRG.

Adjiciet: pellent morbos, denteisque retundent
 Vipereos, Orcique acies, ac monitra fugabunt.
 Quin & custodes foribus radiantis olympi
 Præficiet, servare aditus, & claustra jubebit
 Aurea: quicquid non ulla queat vis sæva nocere 44
 Eumenidum, durique umbrarum obsistere postes.
 Tum sedes passim emeritis duodena per astra
 Instituet: distincta suos de more sequetur
 Turba duces. illi leges, & sancta vocatis
 Jura dabunt, plausu lociorum, atque agmine læti. 44
 Felices, qui jam cymba, remisque relictis
 Alta serenati conscendent culmina cœli.
 Præterea (si certa fides, nec vana futuri
 Gaudia) cognatas etiam spectabimus undas
 Lenæos verti in latices. Ea prima Deum Rex 45
 Arcana, hos primos per signa ostendet honores
 Accepti late imperii. mirabitur auctus
 Lympha suos, jussa insuetum spumare capaceis
 Per pateras, largeque novum diffundere nectar,
 Et mensas hilarare, & feliceis hymenæos. 45
 Nec semel ille altum remis evectus in æquor,
 Cum jam frustrato socios rediisse labore
 Accipiet, præda ingenti ditabit, & udos
 Squamigerum strata cumulos exponet in alga.
 Iratos etiam fluctus, tumidasque procellas, 46
 Miscenteisque imo turbatam gurgite arenam,
 Jamque superjecto mersuras æquore puppim,
 Imperio premet increpitans: cadet arduus undæ
 Impetus: atque audisse minantis jussa putares
 Eurosque, Zephyrosque, & ovanteis turbine Coros. 46
 Quid loquar, ut gemino numerosas pisce catervas,
 Munere & exiguo Cereris, miserabile vulgus,
 Matres:

Matres, atque viros pariter per gramina pascet?
 Et jam bis lenis redeant fragmenta canistris?
 Aut intempesta gradiens ut nocte per altum 470
 Libera subitrato ponet vestigia ponto:
 Virque undas sicco tanget pede? scilicet olli
 Adhuc blandæ Neræides, humida passim
 Sistent se freta: tum fundo Neptunus ab imo
 Excitus agnoscet dominum, positoque tridente 475
 Cum Phorco, Glaucoque, & semifero comitatu
 Profiliet, trepidusque sacris dabit oscula plantis.
 Sed quid ego exili vectus super alta phaselo,
 Iuncta sequor memorans? non si Parnasia Musæ
 Intra mihi, sacrosque aditus, atque aurea pandant 480
 Limina, sufficiam. non si mihi ferrea centum
 Ara sonent, centumque ærato è gutture linguæ
 Vocibus exspument agitantem pectora Phœbum:
 Audatos valeam venturi principis actus
 Numerare, novoque amplecti singula cantu. 485
 Hæc senior quondam felici pectore Proteus
 Patinans (ut forte meo diverterat antro)
 Remonuit: nunc eventus stat signa futuri
 Expectare. Nitor roses sed fulsit ab ortu
 Clarior, & radiis dux prævia matutinis 490
 Oceani procul extremo se littore tollit
 Exorians Aurora, sinusque induta rubenteis
 Ante diem citat auricomos ad fræna jugaleis,
 Et jam consuetis tempus me currere ripis
 Indantem, magnosque lacus, & prata secantem 495
 Horticibus. Viden' ut nostros agit impetus amneis?
 Ardantemque vocat tumidarum murmur aquarum?
 Sic fatus, confestim humeris circumdat amictus
 Solitos: quos pulchræ udis nevere sub antris
 Naiades,

46 DE PARTU VIRG. LIB. III.

Naiades, molli ducentes stamina musco;
Sidonioque rudeis saturantes murice telas
Aurea consperso variarunt sidera limbo:
Atque ita se tandem currenti reddidit alveo
Spumeus, & motas aspergine miscuit undas.

Haectenus, o superi, partus tentasse verendos;
Sit satis. optatam poscit me dulcis ad umbram
Pausilypus, poscunt Neptunia littora, & udi
Tritones, Nereusque senex, Panopeque, Ephyreque
Et Melite. quæque in primis mihi grata ministras
Ocia, Musarumque cavas per saxa latebras,
Mergillina: novos fundunt ubi citria flores,
Citria Medorum sacros referentia lucos:
Et mihi non solita necit de fronde coronam.

ACT

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI
 DE MORTE
 CHRISTI DOMINI
 AD MORTALES LAMENTATIO.

Si quando magnum mirati surgere Solem
 Oceano, & toto flammis diffundere cœlo:
 Certatimque suo terras ambire meatu
 Noctivagam Phœben præcinctam cornibus aureis:
 Æternæque astrorum igneis, cœlique micanteis 5
 Scintillare oculos: aliquem dare jura putastis,
 Atque polo regnare, hominum rerumque parentem,
 Cui mare, cui tellus, cui pareat arduus æther,
 Cuncta supercilio qui temperet: hunc simul ægri
 Mortales, (si vestra dolor præcordia tangit) 10
 Adspicite immiti trajectum pectora ferro,
 Pectora, foedatasque manus, perfusaque tabo
 Ora, cruentatumque caput, crineisque revulsos,
 Adspicite, & plenos lacrymarum fundite rivos.
 Heu icelus, heu crudele nefas: jacet altus olympi 15
 Rector: & amisso torpent elementa magistro.
 Quin etiam vacuum adsueto sine pondere cœlum
 Nurat, & ipsa suum quærunt folia aurea regem.
 Quem diversa procul sævo cum crimine tellus
 Ignotum

Ignotum populis caput, & miserabile corpus 2
 Sustinet, exsanguemque sinu complectitur artus,
 Et tremefacta graveis testatur murmure questus.
 Testatur Sol ipse suum sub nube dolorem
 Jam latitans, atraque notans ferrugine frontem.
 Tu quoque deformeisque genas, pallentiaque ora 2
 Contegis, inferiasque tuo das, Luna, Tonanti,
 Auratum flavo tondens de vertice crinem,
 Et lacrymas uda fundens in nocte tepenteis.
 Nec minus abruptis fama est exisse sepulcris,
 Perque vias errasse novis simulacra figuris; 3
 Excitasque umbras medias ululasse per urbeis
 Sub noctem, & notos questu implevisse penateis.
 Quid? non & pelagi rabies ad tollere fluctus
 Immaneis visa est? monteisque evolvere aquarum,
 Dejectura urbeis, terrasque haustura profundo? 3
 Cum simul & caput undisonis emersus ab antris
 Cæruleus Triton rauco super æquora cornu
 Contreperet, nautasque horrenda voce moneret
 Naturæ cecidisse patrem, regemque, deumque.
 Hæne manus vasti junxerunt fœdera mundi? 4
 Harum opus est quodcunq; jacet, quodcunq; movetur
 Quicquid ubique parens rerum Natura gubernat,
 Frugiferens tellus, foetumque animantibus æquor,
 Vitalisque aër, atque ignibus æthra coruscis?
 Et nunc (proh facinus, quantum potuere nocentum 4
 Flagitia!) immentis dant pervia vulnera clavis,
 Liventeisque atro fœdant squallore lacertos.
 Heu caput indignum spinis, venerandaque cœlo,
 Et toties clara stellarum implexa corona
 Cæsaries: heu pectus hians, convulsaque dira 5
 Barba manu, tunisque artus, & frigida membra!
 Vosne pedes, cœlum premere, & vaga sidera sueti
 Fulgen

Fulgentisque domos superûm, sublimia tecta,
 Tam sævæ immaneis perpeffi cuspidis ictus,
 Et terram, & duras sparsistis sanguine cauteis? 55
 Nec repidat mens cæca hominum? Quæ tanta tenaci-
 dities in corde riget? num nigra videtis
 Tartara tot clavis hominum viduata tropæis,
 Desertasque in nocte domos, & tristia regna?
 Elliceisque animas lætæ Pæana canentibus 60
 Bone sequi regem, & cælo insedisse sereno?
 Quid si non tantos subiisset sponte labores,
 humanamque sua pensasset morte salutem
 le sator rerum, & summi mens certa parentis,
 hui nutu ingenteis mundi moderatur habenas? 65
 It tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
 ost obitum æternæ donaret munere lucis,
 et partemque suorum operum, regnique vocaret.
 tantus amor generis servandi, & gloria nostri!
 Quare agite, ex animis mortales pellite vestris, 70
 quid adhuc manet antiqua de sorde relictum:
 Mendacisque deos, & detestanda priorum
 acra profanatis tandem detrudite ab aris.
 Imbuat effuso terram nec sanguine taurus:
 Nec miser ille suæ divulsus ab ubere matris 75
 ignotos agnus balet super hostia cultros.
 Vivat ovis, vivat quicquid sub sole creatum est.
 Mentem, animumque Deo, non thura, aut exta parate:
 las illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
 Permitis, ut primum flectat caput? ut pia pandat 80
 rachia? & ingratas vocet ad sua vulnera genteis?
 Oblitasque viæ moneat meminisse relictæ,
 scilicet amplexus non rejecturus amicos?
 Et vos obtusas ignari avertitis aureis,
 infelix genus, & sævæ ludibria mortis: 85
 D Nec,

50 LAMENT. DE MORTE CHRISTI.

Nec, quanta a tergo jam insistent tormenta, videri
 Tempus erit, cum vestra illum commissa notantei
 Multantemque reos, altaque in nube sedentem
 Adspicietis & horrenteis tremor opprimeret artus.
 Nec-jam terre oculos flammarum ardore coruscus,
 Aut tumidos acie vultus contendere contra
 Audebit quisquam sibi conscius. Ibit in igneis
 Turba nocens, fonteisque exsolvet corpore poenas
 Pallentisque æternum amneis, vastasque lacunas
 Cocyti colet: & Furias horrescet hiantes:
 Atque animum monitis non intendisse pigebit.
 Tunc vos exactæ capient mala tædia vitæ,
 Expertis cœli, atque auræ, sub nocte profunda:
 Inque caput trifidos nequicquam optabitis igneis:
 Et frustra erectas tolletis ad æthera palmas. 10
 Quos superûm cœtus, & fortunata piorum
 Agmina vix lacrymis poterunt spectare retentis,
 Invidiæ stimulis, dirisque ultricibus actos.
 Ergo vitaleis miseri dum carpitis auras,
 Dum compos mens ipsa sui est, dum certa facultas, 10
 Dum ratio, tempusque sinunt: simul ite frequentes
 Ite pii, veniam factis exposcite vestris:
 Ite, animos purgate, Orcique inhibete rapinas:
 Et tandem patrio mentem convertite cœlo.
 Sic rex ille hominum, vacui spoliator Averni, 11
 Oblitus scelerum cognatæ stirpis amore,
 Promissique memor, menteis intrabit amicas,
 Vestraque posthabitis recolet præcordia templis.
 Postque tot exhaustos vitæque obitusque labores,
 Illo quo pluvias, quo pellit nubila vultu, 11
 Ablutos labe excipiet, lætusque reponet
 Sidereos inter procures, sanctumque senatum,
 Sub pedibusque dabit stellantia cernere claustra.

ACTI

**ACTII SYNCERI
SANNAZARII
E C L O G Æ.**

D 2

THE
JOURNAL OF THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE

1871-1872

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI
 ECLOGA PRIMA
 PHYL LIS.
 LYCIDAS, MYCON.

Virabar, vicina, Mycon, per littora nuper
 Dum vago, exspectoque leves ad pabula
 thynnos, (& udæ,
 Quid tantum insuetus streperet mihi corvus,
 Per scopulos passim fulicæ, perque antra repostæ
 Tristia flebilibus complerent saxa querelis:
 Cum jam nec curvus resiliret ab æquore delphin,
 Nec solitos de more choros induceret undis.
 Ecce dies aderat, charam qua Phyllida terræ
 Condidimus, tumuloque pias deslevimus umbras
 Ah miseri: & post hac nec tristes linquimus auras: 10
 Nec dubitat sævus solatia ferre Pylemon?
My. Scilicet id fuerat, tota quod nocte vaganti
 Huc illuc, dum Pausilypi latus omne pererro,
 Piscosamque lego celeri Nesida phaselo:

D 3

Nescio

V. 14. *Piscosamque lego celeri NESIDA*
phaselo. Nesida Campaniæ parva insula
 est, inter Neapolim & Puteolos, ante
 Pausilypæ promontorium. hodie
 Nesida. ejus iterum meminit poeta

noster Ecl. 2. v. 33. quarta vero Eclo-
 ga elegantem fabulam commentus est
 de amoribus Pausilypi & Nesidis. Stra-
 tius omnem hunc tractum pulcre ob
 oculos ponit in Surrentino Pollii,
 Silv.

Nescio quid queruli gement lacrymabile mergi. 1
 Phyllis ad inferias, Phyllis (si credimus) illos
 Ad gemitum, o Lycida, tumulique ad sacra vocaba
 Ly. Eheu, chare Mycon, qualis spectacula pompæ
 (Nunc recolo quas ipse manus, quæve ora notavi
 His oculis: his, inquam, oculis quæ funera vidi 2
 Infelix! nec me tandem dolor improbus egit
 In scopulos, in saxa, rogo ve absumsit eodem
 Ignea vis, vel saltem aliquis Deus æquore mersit?
 My. O Lycida, Lycida: nonne hoc felicius illi
 Evenisse putas, quam si fumosa Lycotæ 2
 Antra, vel hirsuti tegetem subiisset Amyntæ?
 Et nunc heu viles hamo sibi quæreret ceras,
 Aut tenui laceras sarciret vimine nassas?
 Sed tu, siquid habes veteres quod lugeat ignes,
 Quod manes, cineresque diu testetur amatos: 30
 Incipe: quandoquidem molles tibi littus arenas
 Sternit, & infani posuerunt murmura fluctus.
 Ly. Immo hæc quæ cineri nuper properata paraban
 Carmina, ab extremo cum jam cava littora portu
 Prospicerem, & nivei venerarer sacra sepulcri, 31
 Incipiam. tu coniferas ad busta cupressus

Spargi

Silv. 2. L. 2.

— quid mille revolvam
 culmina, visendique vicei sua cuique vo-
 luptas,

Atque omni proprium thalamo mare,
 transque incertum

Nereæ diversis servit sua terra fenestris.
 Hac videt Inarimen, illi Prochyta aspera
 patet;

Armiger hac magnipata Hectoris: inde
 malignum

Aëra respiras pelago; circumflua Nefis:
 Inde vagis omen felix Euplexæ catinis,
 Quaque ferit curvos exerta Megalio fluc-
 tus.

De Nefide videndus Barthius ad Str-
 tium. Theb. 1. p. 208. 287. Cluverii
 L. 4. Ant. Italicæ. C. 4. p. 1167. L.
 Musa Sforzæva per lo camino della Ba-
 bilonia, e della Persia. Et io corri-
 va a sfassuta, benchè senza la Mula
 di Cesar Caporali. Non pensai mai
 stampare, ne a simili Sciocchezze: el
 ben conosceva il merito dell' opo-
 ma si bene a recitar, nella Accade-
 mie vostre di Foslopp, e di Nifida
 ed a rider con gli amici, coronandem
 anch' io di cavoll, e di birra. i
 signor della Valle T. 2. p. 116. V
 ibid. 121.

Sparge manu, & viridi tumulum superintege myrtho.

My. En tibi cærulei muscum æquoris, entibi conchas

Purpureas: nec non toto quæsitâ profundo,

Et vix ex imis evulsa corallia saxi

40

Adferimus. tu solennes nunc incipe cantus,

Incipe, dum ad solem Bajanus retia Mylcon

Explicat, & madidos componit in orbe rudentes.

Ly. Quos mihi nunc, divæ, scopulos, quæ panditis

Nereides? quas tu secreti littoris herbas, (antra 45

Glauce pater? quæ monstriferis mihi gramina succis

Ostendes nunc, Glauce? quibus tellure relicta,

Ah miser, & liquidi factus novus incola ponti,

Te sequar in medios mutato corpore fluctus,

Et feriam bifida spumantia marmora cauda.

50

Nam quid ego heu solis vitam sine Phyllide terris

Exoptem miser? aut quidnam rapta mihi luce,

Dulce putem? quidve hic sperem? quid jam morer ultra

Infelix? an ut hac vili projectus in alga

Arenteis tantum frutices, desertaque cernam

55

Littora, & ingrato jactem mea verba sepulcro?

Scilicet hos thalamos, hos felices hymenæos

Concelebrem? sic speratæ mihi gaudia tædæ

Dat Venus? ambiguos sic dat Lucina timores?

Quis mihi quis te te rapuit, dulcissima Phylli?

60

Phylli meæ quondam requies spesque unica vitæ,

Nunc dolor, æternusque imo sub pectore luctus.

Non licuit tecum optatos conjungere somnos,

Dulcia nec primæ decerpere dona juventæ,

Aut simul extremos vitam producere in annos. (es, 65

Nunc te (quis credat?) lapis hic habet, & mihi nusquam

Nusquam terrarum, Phylli: sed fabula, & umbræ

Frustrantur miseras per dira insomnia noctes.

Me miserum? qua te tandem regione requiram?

D 4

Quave

Quave sequar? per te quondam mihi terra placebat, 7
 Et populi, lætæque suis cum mœnibus urbes:
 Nunc juvat immensi fines lustrare profundi,
 Perque procellosas errare licentius undas
 Tritonum immistum turbis, scopulosaque cete
 Inter, & informes horrenti corpore phocas, 7
 Quo nunquam terras videam. Jam jam illa tot annis
 Culta mihi tellus, populique, urbesque valete:
 Littora chara valete: vale simul optima Phylli.
 Nos tibi, nos liquidis septem præ fluctibus aras
 Ponemus: septemque tibi de more quotannis 8
 Monstra maris magni vitulos mactabimus hirtos:
 Et tibi septenis pendebunt ostrea fertis,
 Ostrea muricibus variata, albisque lapillis.
 Hic tibi Nisæ, & flavos resoluta capillos
 Cymodoce, mitisque pia cum matre Palæmon, 8
 Et Panope, & Siculi custos Galatea profundi,
 Solenneis nectent choreas, & carmina dicent:
 Quæ Proteus quondam divino pectore vates
 Edocuit, magni cum funera fleret Achillis,
 Et Thetidis luctus consolaretur amaros. 9
 At tu sive altum felix colis æthera, seu jam
 Elysios inter manes, coetusque verendos
 Lethæos sequeris per stagna liquentia pisces,
 Seu legis æternos formoso pollice flores,
 Narcissumque, crocumque, & vivaceis amaranthos, 9
 Et violis teneras misces pallentibus algas:
 Adspice nos, mitisque veni. tu numen aquarum
 Semper eris. semper lætum piscantibus omen.
 Ut nymphis, Nereoque, ut flavicomæ Amphitritæ,
 Sic tibi victrices fundent libamina cymbæ. 10
 Interea tumulo supremum hoc accipe carmen,
 Carmen, quod tenui dum nectit arundine linum,
 Piscator

Piscar legat, & scopulo suspiret ab alto:

In gremio Phyllis recubat Sirenis amatae.

Consurgis gemino felix Sebethe sepulchro. 105

M. Dulce sonant, Lycida, tua carmina: nec mihi

Halcyonum lamenta, aut udo in gramine ripæ (malim

Propter aquam dulces cyncorum audire querelas.

Sed tu: sic faciles vicina Megeria semper

Sufficiat conchas: sic proxima Mergilline 110

Ostrea, saxosæque ferat tibi rupis echinos:

Quandoquidem nox obscuras jam distulit umbras,

Necdum permensus cœlum Sol: incipe rursus,

Atque itera mihi carmen. Habent iterata leporem.

Ly. Ne miserum ne coge, Mycon: sat lumina, sat jam 115

Exhaustæ maduere genæ. dolor (adspice) siccas

Obduxit fauces: quatit & singultibus imum

Pectus: anhelantemque animam vox ægra relinquit.

Et tamen hæc alias tibi nos, & plura canemus,

Fortasse & meliora, aderit si Musa canenti. 120

Quin & veliferis olim hæc spectanda carinis

Seu Prochytae, seu Miseni sub rupe patenti

D 5

Inscri-

V. 109. — sic faciles vicina MEGE-
RIA semper

Sufficiat conchas.] Megaliam appellat
Scatius Silv. l. 2. Parva insula
est apud Neapolim. Plinius lib.
1. cap. 6. inter Pausilypum & Neapolim
Mysis.

Ibid. — sic proxima MERGILLINE,
h. Villa Sannazarii in Pausilypi ra-
detibus ad mare, in via Purcolana,
pæpe Cryptam Neapolitanam. cu-
m delicias cum Philiberto Oran-
ge, dux copiarum Caroli Caesaris,
cuncta rumpere turri deformasset, adeo
indignatus id tulit Sincerus, ut ex
delictis non moderantibus sibi animi le-
torem atque supremum contraxerit

morbum. videndus Jovius in elogio
Sannazarii. ipse poeta sæpe meminit
villæ suæ. vide L. 2. Epigr. 1. & 42.
V. della Valle T. 2. p. 280. 280.
Bern. Taffo l. Lettera 121. p. 100. b.
Flaminius III. Carm. 7.

V. 122. Seu PROCHYTE, seu Mi-
seni sub rupe patenti.] Prochyta, ho-
die Procida, insula regni Neapolitani
in mari Tyrrheno, inter Ænariam
insulam & Misenum promontorium.
vide Servium ad Virgil. Æneid. 1x.
v. 714. 715. & Lud. de la Cerda
ibid. Domitium ad Statii locum supra
adductum; Erythræum Indice Virgil,
in Prochyta, della, Valle T. 4. p. 491.

Inscribam, grandeisque notas ferrugine ducam:
 Præteriens quas nauta mari percurrat ab alto:
 Et dicat: Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit. 12
 Sed quoniam focii passim per littus ovantes
 Exspectant, poscuntque tuas ad retia vires:
 Eia age jam surgamus. ego hæc ad busta sedebo.
 Tu socios invise: escas nam quærere tempus:
 Et tibi nunc vacuæ fluitant sine pondere nassæ. 13

E C L O G A S E C U N D A

G A L A T E A.

Forte Lycon vacuo fessus confederat antro
 Piscator, qua se scopuli de vertice lato
 Ostentat pelago pulcherrima Mergilline.
 Dumque alii notosque sinus, piscosaque circum
 Æquora collustrant flammis, aut linea longe
 Retia, captivosque trahunt ad littora pisces:
 Ipse per obscuram meditatur carmina noctem.
 Immitis Galatea: nihil te munera tandem,
 Nil nostræ movêre preces? verba irrita ventis
 Fudimus: & vanas scopulis impegimus undas. 10
 Adspice, cuncta silent: orcas, & maxima cete
 Somnus habet, tacitæ recubant per littora phocæ.
 Non Zephyri strepit aura: sopor suus humida mulcet
 Æquora: sopito connivent sidera cœlo.
 Solus ego (hei misero) dum tristi pectore questus 11
 Noctem

V. 5. *Æquora COLLUSTRANT flammis.* In primis hujus Eclogæ exemplaribus, quæ manu descripserant multi, recte J. C. Scaligero, erat *Æquora rimantur flammis*. unde vides judicium

poëtæ. infra quoque, v. 33. erat *viridis mihi Nefis echinos servat adhuc*, quæ ad pauciora redegit judiciofissimus poëta.

Nostretero, somnum tota de mente fugavi,
 Nectamen ulla meæ tangit te cura salutis.
 Aram Praxinoë me quondam, non Polybotæ
 Fæ despexit, non divitis uxor Amyntæ,
 Quamvis culta sinu, quamvis foret alba papillis. 20
 Quin etiam Ænaria (si quicquam credis) ab alta
 Sepe vocor. solet ipsa meas laudare camœnas
 In primis formosa Hyale: cui sanguis Iberis
 Clarus avis: cui tot terræ, tot littora parent:
 Quæque vel in mediis Neptunum torreat undis. 25
 Sed mihi quid profunt hæc omnia, si tibi tantum
 (Quis credat, Galatea?) tibi si denique tantum
 Displiceo? si tu nostram crudelis avenam
 Sola fugis? sola & nostros contemnis amores?
 Ostrea Miseni pendentibus eruta saxis 30
 Mille tibi misi: totidem sub gurgite vasto
 Pausilypus, totidem vitreis Euploëa sub undis
 Servat adhuc. plureis Nefis mihi servat echinos,
 Quos nec vere novo foliis lentiscus amaris
 Inficit, aut vacuæ tenuant dispendia Lunæ. 35
 Præte-

V. 20. *Quamvis culta sinu, quamvis foret alba papillis.*] ita editiones omnes. suspicor tamen à Sinceri manu fuisse sinus, & papillas, quod magis est poeticum, nec abhorret à soleant ipsius scribendi ratione.

V. 21. *ÆNARIA.*] insula Campaniæ, quæ & *Inarime*: hodie *Ischia*: Episcopus sub Archiepiscopo Neapolit. urbem habet cum arce in excelso scopulo, quam sibi asylum elegit Lodovicus Rex Neapolitanus tempore Caroli VIII. Regis Francorum, qui intra paucos dies totum regnum occupaverat. imo Federicus etiam Ludovici XII. v. il Tomasi nella vita di Cesare Borgia p. 317. 339. tabulum de casus illic fulmine Gi-

gantibus elegantissime descripsit Nic. Heinsius L. 1. El. 6. vide Delrium comment. ad Senec. Herc. Oer. v. 1154. p. 341. Turneb. L. 20. advers cap. 8. Erythræum Ind. Virgil. *Inarime*. Parthasium Epist. p. 206.

V. 23 *In primis formosa HYALE, cui sanguis Iberis Clarus avis, &c.*] aut Regis Ferdinandi coniux innuitur, aut aliqua e filiabus Regiis.

V. 32. *EUPLOEA.*] Insula parva Campaniæ in sinu Puteolano, inter Neapolim & Puteolos, juxta Pausilypum promontorium, hodie *Gajola della Valle* T. 4. p. 490.

Præterea mihi sub pelago manus apta legendis
 Muricibus: didici Tyrios cognoscere succos,
 Quoque modo plena durent conchilia testa.
 Quid refugis? tingenda tibi jam lana paratur,
 Qua niteas, superesque alias Galatea puellas:
 Lana maris spumis quæ mollior. hanc mihi pastor
 Ipse olim, dedit hanc pastor Melisæus, ab alta
 Cum me forte senex audisset rupe canentem:
 Et dixit, Puer ista tuæ sint præmia Musæ,
 Quandoquidem nostra cecinisti primus in acta. 4
 Ex illo in calathis fervavi, ut mittere possem.
 Sed tu (nequa mihi superet spes, nequa futuri
 Conditio, Galatea) manum mihi dura negasti.
 Hoc est, hoc, miserum quod perdidit. ite Camœnæ
 Ite procul: sprevit nostras Galatea querelas. 50

Scilicet

V. 44. — *ista tua sint præmia*
 MUSÆ,

Quandoquidem nostra cecinisti primus
in acta.] ita est. ante nostrum poë-
 tam nemo unquam Musam illam hu-
 milem rusticamque, (ut Fabius lo-
 quitur) extra silvas eduxerat. osten-
 ditque nobili illa audacia Actius (id
 enim sibi nomen ab *acta* finxit) esse
 in Helicone fontes etiamnum inae-
 cessos, & vias,

— *Qua nulla priorum*
Cassidum molli devertit orbita clivo.

existat apud Theocritum Idyllion, in
 quo duo piscatores de nocturno
 somnio colloquuntur: sed id diversum
 prorsus est characteris. adeo ut non
 vane inventi gloriam sibi vindicet
 nosse L. 3. El. 2.

Nec minus hac inter piscandi concitus egit
Arduor in aquoreos mittere lina sinus,
Fallacesque cibos vacuis includere nassis,
Atque hamo undivagos sollicitare gre-
ges.

Quandoquidem salsas descendi ego pri-
mus ad undas,
Ausus inexpertis reddere verba sonis.

Hinc sibi exemplum sumit divinus
 Grotius in nobilissimo illo nautico
 Idyllio, cui Myrtilo nomen. de tota
 hac descriptione luculenterdifferuit Re-
 natus Rapius in libro erudito de
 carmine pastoralis; porro Sannazarius
 videtur has Eclogas scripsisse post e-
 ditam Arcadiam suam: ita enim ad
 Ferdinandum Frederici Regis filium
 loquitur Eclog. 4.

— *nunc littoream ne despicias*

Musam,

Quam tibi post silvas, post horrida luf-
tra Lycæi,
(Si quid id est) salsas deduxi primus ad
undas,

Ausus inexpertis tentare pericula cymba.

Vide Menagii Anti-Bajuletum T. 1.
 p. 206. & seqq.

Scilicet, exiguae videor quod navita cymbæ,
 Quodque leves hamos, nodosaque retia tracto,
 Desis. an patrio non hoc quoque littore Glaucus
 Fata? æquoreæ Glaucus scrutator arenæ?
 Hanc ille quidem tumidarum numen aquarum. 55
 Nec, quæ nimium vel me sic falsa fatigat,
 Vult te moveat Lydæ, licet illa puellis
 Flet, nescio quas mihi se misisse corollas:
 Non me Lyda tamen, non impulit, æquora testor,
 Nereidasque omneis. si fallo, naufragus illas 60
 Experiar, salsoque bibam sub gurgite fluctus.
 Heu quid agam? externas trans pontum quærere terras
 Jam pridem est animus: quo nunquam navita, nunquam
 Piscator veniat. fors illic nostra licebit
 Fata queri. Boreæ extremo damnata sub axe 65
 Magna petam, & rigidis nunquam non cana pruinis?
 An Libyæ rapidas, Austrique tepentis arenas,
 Et videam nigros populos, Solemque propinquum?
 Quid loquor, infelix? an non per saxa, per ignes,
 Quomecunque pedes ducent, mens ægra sequetur? 70
 Vitantur venti: pluviae vitantur, & æstus:
 Non vitatur amor. mecum tumuletur oportet.
 Jam faxo me me ex illo demittere in undas
 Præcipitem jubet ipse furor. Vos o mihi Nymphæ,
 Vos maris undisoni Nymphæ, præstate cadenti 75
 Non duros obitus, sævasque extinguere flammæ.
 Scilicet hæc olim, veniens seu littore curvo
 Cætere, seu Cumarum navalibus altis,

Dum

V. 77. — *seu littore curvo*
 CUMARUM, seu CUMARUM navalibus al-
 tis, hodie Gæta, urbs est provin-
 ciæ Tarracensis, cum duplici arce,
 & pæcæpi portu, in ora maris Tyr-

rheni. nomen habet ab Æneæ nutri-
 ce ibi sepulta. *Cuma*, urbs olim E-
 piscopalis in Campaniæ ora littoralis,
 inter Linternum & Misenum, nunc
 prorsus eversa.

Dum loca transibit, raucus de puppe magister
Hortatus socios, Dextrum deflectite, dicet,
In latus o focii: dextras deflectite in undas:
Vitemus scopulos infameis morte Lyconis.

Talia nequicquam furdas jactabat ad auras
Infelix piscator, & irrita vota fovebat:
Cum tandem extremo veniens effulsit ab ortu
Lucifer, & roseo perfudit lumine pontum.

E C L O G A T E R T I A

M O P S U S.

CELADON, MOPSUS, CHROMIS, IOLA

Dic mihi (nam Baulis, verum si rettulit *Ægo*
Bis senos vos, Mopse, dies tenuere procellæ
Quid tu, quid Chromis interea, quid vester Iola
Dum Notus insultat pelago, dum murmurat undæ
Ecquid desertis vacui lusistis in antris?
MOP. Quid nostræ facerent ingrata per ocia musæ
O Celadon? neque tum conchas impune licebat
Per scopulos, non octipedes tentare paguros.
Jam fragilem in sicco munibant saxa phaselum:
Raraque per longos pendebant retia remos.
Ante pedes cistæque leves, hamique jacebant:
Et calami, nassæque, & viminei labyrinthi.
Tum Chromis Inarimem spectans, his, inquit, ab o
(Ah dirum exilium) nostræ solvere carinæ:
Cum regem post bella tuum comitata juvenus
Ignotis pelagi vitam committeret undis.
Quæ tamen (ut fama est) Ligurum per saxa, per altæ
Stæchadas emicuit: Rhodanique invec̃ta per amne
(Na

(Nunc si memini, Rhodanum referebat Amilcon)

Occur madidas vidit refluentis arenas, 20

Etq; cæruleos procul adspicit ora Britannos,

Qu (nisi vana ferunt) quoties maris unda resedit,

Ingente captant nudos per littora pisces

Ne, Chromi, ne luctus renova, respondit Iolas:

At tuus hæc nobis Lucrini nuper ad undam 25

Paravit Lycabas: Solem se scilicet illic

Trans fluctus, trans & nubes vidisse cadentem

Aut aliter, quam si nostris e montibus illum

Cajetæ adspiceret longe post littora ferri;

Et strepitum sensisse ruentis ab æthere currus. 30

Præterea

V. 25. *At tuus hæc nobis LUCRINI*
nuper ad undam

[*nuper Lycabas.*] erat lacus Lucrini prope iacintum recessus, sinus maris, abundabatque piscibus. sed est turbilem terræ motum, qui c. Ao. 1538. mense Septembri, c. scilicet D. Michaëlis, mons hic aversus exiit, quem Cinereum vocant, nihilque de toto lacu remansit præter arundinetum & paludem motam. vide Leandr. Albertum in descriptione Campaniæ felicis, sive terræ Lætiæ. id vero factum est post motum nostri poetæ, qui Romanæ dicæ suæ obiit anno 1533. 1532. Mabillon Itin. Ital. p. 112.)

Ubi Neapoli A. 1471. ut auctor est qui vixit Thomas Porcacius, quem Balæto non esse consultum, in ceteris cruditorum, merito mireris. Mabillon Itiner. Ital. p. 112. Missin voyage d'Italie T. 1. p. 307. Ambrosium Britann. p. 497. Ovid. Met. 296. videatur de hoc terræ motu ac Monte novo Montfaucon T. 1. Diar. Ital. p. 317. seqq.

V. 30 *Et strepitum sensisse ruentis*
ab æthere currus.] aptissime hic piscis metæ refert miracula de terris

longinquis, sed tamen ex mente antiquorum, poetarum præsertim. unus Statius instar omnium esto. ita ille in Genethliaco Lucani Silv. L. 2. de Bætica loquens:

*Felix hoc nimis & beata tellus,
Qua pronos Hyperionis meatus
Summis Oceani vides in undis,
Stridoremque rota cadentis audis.*

& hoc quidem in poeta non intolerabile videri potest, sed quid facias philosophis? Auctor est Strabo lib. 3. Posidonium tradidisse, Solem in finitimis Oceano littoribus multo majorem occidere ingenti cum strepitu: perinde atque eo in profundum incidente. in illo resurgendo pelagus effervescat. Seneca L. 7. de Benef. C. 31. *alius Solem sacrum aliquod, aut fortuitorum ignium globum, & quidvis potius quam Deum appellat.* puto me legisse apud Plinium, venisse a Gadibus usque Romanum hominem Hispanum, qui sanctissimo iurejurando affirmavit Patribus, audivisse se stridorem occidentis in mari Solis. vide Barthium anim. ad Stratum T. 1. p. 250. T. 2.

Præterea mores populorum, urbesque, locosque
 Exposuit, quernasque domos, & lignea tecta.
 Addidit & varias (heu barbara nomina) gentes:
 Bellovacos, Morinosque: & quos quis dicere possi
 Tarbellos: latis errare & flumina campis:
 Nescio quem Ligerim tectis se innasse carinis.
 Sed mea nunc aliæ poscunt sibi pectora curæ.
 Tu modo si quid habes (& te quoque Chloridis ard
 Excruciat scopulo hoc mecum meditate vicissim.
 Audiet, & gracilem percurreret Mopsus avenam. 4
 Sic illi: ast ego nil contra, sed quæ mihi collo
 Garrula pendebat, manibus tunc sumpta cicuta e
 Scilicet alternos conabar arundine versus
 Excipere. alternis nam dicere uterque parabat.
 Nec mora. jam Chromis hos, hos & referebat Iolas. 4
 CHR. Nereides, pelagi sacrum genus, aut mihi vestri
 Munera ferte vadis, duram quæis Chlorida placem
 Aut, si muneribus flecti nequit, æquore toto
 Quærite, quæ nostrum sanet medicina furorem.

IOL. Sirenes, mea cura, audite hæc ultima vota. 5

AU

2. p. 47. Tollium ad Aufon. p. 654. 655. Tacitum German. c. 45. & ibi Lipsium p. 450. Florum Lib. 2. C. 17. N. 12. Istic Freinshemius & Rupertus. Cleomedem L. 2. p. 200. Delrium Com. in Senec. Thyestem v. 819. p. 404. Valerium Flacum III. 34. II. 37. Juvenal. XIV. 193. *io stesso, io, dell' uscente carro del sole sentii, con queste orecchi, lo strepitanti ruote: ma dal lume acciecatto, non potai: con gli occhi, soffrir lo splendore. il signor della Valle. T. 2. p. 282.*

V. 34. 35. BELLOVACOS, MORINOS, TARBELLOS.] *Bellovaci* populi Gallæ, in provincia insulæ Franciæ, quorum urbs *Beauvais*: regio cir-

cumjacens vulgo *la Beauvaisis*. *Morini* populi Galliæ Belgicæ, in e tractu ubi nunc pars occidentalis Flandriæ; eorum caput fuit *Terouanna*, quæ nunc in ruinis jacet. *Tarbelli* populi Galliæ Aquitanicæ, ut hodie *Navarra inferior*.

V. 50 SIRENES.] de Sirenibus omnia nota. addam tantum nomina quia sæpe earum mentio apud nostrum poetam. fuerunt autem hæc *Aglaope*, *Pisinoë*, *Thelxiope*: secundum Chztilum, *Thelxiope*, *Molpe*, *Aglaophonos*. Clearchus unam illarum *Leucosiam* nominat, alteram *Ligeam* tertiam *Parthenopen*: de hujus post nomine nobilissimam Italiæ civitatem Neapolim dictam fuisse *Parthenope*.

Aut revocet jam Nisa suum, nec spernat Iolam,
 Aut videat morientem. Hæc saxa impulsa marinis
 Flutibus, hæc misero vilis dabit alga sepulchrum.
 Quid. Qualis tranquillo quæ labitur æquore cymba,
 Cum Zephyris summæ crispantur leniter undæ, 55
 Tuta volat, luditque hilaris per transtra juvenus:
 Talis vita mihi, mea dum me Chloë amabat.
 Iol.: Adspicis, iratæ feriant ut saxa procellæ:
 Ut validis imæ Coris turbentur arenæ?
 Jam scopulis furit unda, tremit jam terra tumultu. 60
 Fallor, an hæc ipsa est Nisæ indignantis imago?
 CHR. O Proteu pastor liquidi maris, o pater, o rex,
 (Quandoquidem insanos odistis numina fastus)
 Quære Pitheculas tu, cui licet: atque superbæ

E

Dic

open auctor est Strabo lib. 7. earum
 pater fuisse perhibetur Achelous flu-
 vius, qui Atoliam atque Acarnaniam
 interfluit; mater Terpichore, vel
 secundum Nicandrum Melpomene,
 juxta alios Calliope. Plinius l. 3.
 c. 5. *Acherusia palus Cumis vicina:*
littora autem Neapolis Chalcidensium,
et ipsa Parthenope à summo Sirenis
appellata. Illud idem Strabo refert l.
5. fabulam Sirenum ad historiz ve-
ritatem deducere conatur Pontanus
sub finem libri sexti de bello Nea-
pol. non sine multa verisimilitudine.
Plinius de Sirenibus congescit Bar-
thius ad Claudianum p. 1036. &
seqq. sed quæ ad Philosophiam mo-
rum potissimum referri voluit. mul-
ta quoque Delius advers. ad Senec.
Metam p. 16. Gellnerus L. 3. de
ant. p. 735. Calcagninus L. 13.
Epist. 25. Lambinus ad Horat. L.
1. Epist. 2. p. 252. Servius & Cer-
da ad V. Aen. v. 864.

V. 64. *Quære PITHECULAS.*] ca-
 dem insula quæ *Inarime* & *Enaria*.
 vide notata ad Eclog. 2. v. 21. O-

vidius l. 14. *Metam. de adventu*
Æneæ in Italiam, ita a Cercopibus
in simias mutatis dictam narrat, quas
Græci πιδανουζ vocant:

Inarimen, Prochytenque legit, steriliq[ue]
locatas

Celle Pithecusas, habitantum nomine dic-
tas.

Quippe Deum genitor, fraudem et por-
juria quondam

Cercopum exosus, gentisque admissa do-
loſe,

In deſerme viros animal mutavit: ut idem
Diſſimiles homini poſſent, ſimileſque ve-
deri.

Membraque contraxit: naſeſque à fronte
reſimas

Contudit. Et rugis peraravit anilibus ora.

Totaque velatos flaventi corpora villo

Miſit in hac ſedes, nec non prius abſtu-
lit uſum

Verberum, et nata dira in perſuria lingua.

Poſſe queri tantum rauco ſtridere reliquo.

Plinius l. 3. c. 6. in *Puteolano ſunt*
Pandataria, Prochyta, non ab Æneæ
nutritæ,

Dic Hyalæ, falsum te pascere monstra per æquor. 6

IoL. Ille habet, ille mœos scopulus mihi servat amore

Qui propior terræ est. illum pete, Glauce, natatu

Neve manus duri contemnat Nisa mariti,

Dic te squamigeras traxisse ad littora prædas.

CHR. Est Veneri Cypros gratissima, Creta Tonanti, 7

Junonique Samos, Vulcano maxima Lemnos:

Ænariæ portus Hyale dum pulchra tenebit,

Nec Samos Ænariam vincet, nec maxima Lemno

IoL. Gradivus Rhodopen, & Mercurius Cyllenæ

Ortygiam Phœbe, Tritonia jactat Hymetton: 7

Nisa colit Prochyten: Prochytes si commoda norint

Ortygiam Phœbe, Tritonia linquet Hymetton.

CHR. Hic specus, hic rupes, texendisque optima nassi

Vimina sunt, junci, densæque per avia myrtus:

Si mihi nunc Pholoë, vel tantum Chloris adesset, 8

Quam bene pugnaces possem contemnere ventos.

IoL

matrice, sed quia profusa Ænaria erat.

Ænaria ipsa à statione navium Ænea, Homero Inarime dicta, Græcis Pithecusa, non à simiarum multitudine, (ut aliqui existimaverunt) sed à figlinis delinriorum non ludet operam qui legere voluerit Ciofano notata ad laudatum Nasonis locum, & contulerit quæ Parrhasius Epist. p. 206. 207. habet de Pithecusis ad tertium Claudiani lib. de Raptu Proserp. & Erythræus ind. Virgil in Inarime ubi Plinii originationem non ineptis rationibus impugnat. ad eundem quoque lapidem offenderat Hermolaus Barbarus, castigatus a Parrhasio l. c.

V. 70. Quatuor insulas hic commemorat poeta, (quarum singulæ singulis Diis gratæ ac sacræ) Cyprum Veneris, Cretam Jovis, Samum Junonis, Lemnum Vulcani.

Deinde ut Ænariam cuius earum exzquet, dicit illam habitari ab Hyale, nec, quamdiu istic futura sit Hyale, cessuram vel Samo, vel Lemno. vitium est in anacephaleosi nam cum quatuor nominaverit initio, duas in fine omittit: quod factum non oportuit: & tamen eundem errat errorem in sequentibus versibus. opinor à prava Virgilii imitatione, (ignoscite, eruditi, voc libera) qui Ecloga septima bis eundem quatuor arbores nominat, quarum non nisi duas repetit in fine *Populus Alcida gratissima*, &c. nam quod interpretes duas reliquas subintelligi volunt, id sane nimis quantum acutum est. eorum rationes videntur qui volent, adeat Nannium lib. 6 Miscellan. cap. 40. Lud. de la Cerda, Pontanum, alios, ad laudatum Maronis locum.

Id. Nulla mihi fine te rident loca, displicet æquor,
Sed terra, leves odi cum retibus hamos.

Asi aderis tu, Nisa, placebunt omnia: lætus

Tunc ego vel Lybicus degam piscator arenis. 85

Ch. Dat rhombos Sinuessæ, Dicarchi littora pagros,
Herculeæ mullum rupes, synodontas Amalphis:

Parthenope teneris scatet ambitiosa puellis:

Quis mihi nunc alias scrutari suadeat algas?

Id. In fluviis mugil versatur, fargus in herbis, 90

Polypus in scopulis, mediis melanurus in undis:

Ante tuas, mea Nisa, fores ego semper oberro:

Quæ mihi det tales jucundior insula portus?

Mop. Hactenus, o Celadon, resonis sub rupibus illos

Inter se vario memini contendere cantu, 95

Horrida ventosi ridenteis murmura ponti.

Qui tamen & laudes, & munera digna tulere

Carminibus, sed quæ nequeat contemnere Triton:

Hic, quam Circeio nudus sub gurgite cepi,

E 2

Nativis

V. 86. *Dat rhombos SINUESSA, DICARCHI littora pagros, HERCULEÆ mullum rupes, synodontas AMALPHIS.*]

Sinuessæ prius *Sinope*, colonia & urbs Campaniæ, in ora ubi *Massicus* mons desinit, ubi nunc *Rocca di Mondragone*, oppidum Ducali titulo insigne. *Sinuessæ* obiit *Sextus Turpillus comicus*, *Terentii* familiaris. *Dicarchi littora*, *Dicaa*, *Dicaarchia*, *Straboni* & *Plinio*; *Dicarchis* *Petronio*; hodie *Pezzano*, oppidum admodum parvum, in colle & in ora littorali provinciæ *Terræ Laboris*, de *Puteolanis* balneis, villis, imperatorum delictis, &c. pleni sunt veterum libri, de *Sinuessæ* vide *G. Naudæum* in *Juicio* de *Aug. Nispho*, haud longe ab initio. *Herculeæ rupes*, littus *Bajæ*. *Propertius* l. 1. El. 11,

Ecquid te mediis cessantem, Cynthia, Bajæ, Quæ jacet Herculeis semita littoribus, &c.

Amalphis, hodie *Malfi* & *Amalfi*, urbs *Picentinarum* Ducatus titulo insignis. Eam *Pontanus*, in *Hortiæ Hesperid. Magnetida* vocat, quod ejus cives magnetis usum navigantibus, ut fama est, primi monstravere. *Anton. Panormita*,

Prima dedit nautis usum magnetis Amalphis.

id factum ajunt anno 1300, atque inventorem fuisse *Flavium Gioiam*, ut auctor est *Alexander Sardu*.

V. 99. — *quam CIRCEIO nudus sub gurgite cepi.*] *Circeium* promontorium, *Monte Circello*, in mare *Tyrcheum*

Nativis concham maculis, & murice pictam: 10
Ille recurvato nodosa coralia trunco.

FERDINANDO FREDERIC

Regis F. Aragonio, Calabriae Duci,

ECLOGA QUARTA.

PROTEUS.

Nunc primum notas velis majoribus undas
Currimus, o nymphæ Craterides: ordine quando
Suadet amor, charæ primos Telluris honores
Dicere: cæruleæ magni Crateris alumnae,
Telluris primos charæ dicamus honores,
Dum radiis fervens medium sol excoquit æquor.

Tu vero patriæ juvenis decus, edite cœlo,
Spes generis tanti: seu te nimboſa Pyrene
Pro dulci Latio, pro nostris detinet arvis:
Seu vagus objecto munimine claudit Iberus: 10
Rumpe moras: nec te latis Hispania regnis
Adliciat, stirpisve tuæ primordia, & ille
Gentis honos: licet effuso Tagus impleat auro,
Et pater Oceanus spumanti perluat unda.
Nam mihi, nam tempus veniet, cum reddita ſceptra 15
Parthenopes, fractosque tua ſub cuspide reges

Ipſe

rhenum excurrens, prope Circæi ru-
dera, cum uno aut altero tantum
vico, ob cœli vitium & paludes
Pomptinas: oſteorum olim proven-
tu nobile.

Crater dicitur ſinus ille Campaniæ,
qui & Puteolanus, inter Miſenum
& promontorium Minervæ conclu-
ſus, in cujus reſeſſu intimo Neapo-
lis. Golſo di Napoli, videatur Strabo
lib. 5.

V. 2. *Nympha* CRATERIDES.]

Ipse anam: nunc littoream ne despice musam.
 Quam tibi post sylvas, post horrida lustra Lycæi,
 (Siquid id est) falsas deduxi primus ad undas,
 Inexperta tentare pericula cymba. 20
 Quæ vada non norunt, quis nescit Protea portus?
 Num olim veteris pascentem ad saxa Minervæ,
 Mulcentemque suas divino carmine phocas,
 E puppi sensere Melanthius & Phrasidamus,
 Ut forte a Capreis obscura nocte redibant: 25
 Sensere & vario delphinis ludere cursu,
 Tritonumque choris longe freta pulsa sonare.
 Ipse autem, haud quaquam mortali digna referri
 Verba sono, vacuas lætus cantabat ad auras:
 Terrigena ut quondam matris de ventre Typhoeus 30
 Exsiliens, infanda deos ad bella vocasset:
 Ut fratrum primus, furiis, & hiantibus hydrys
 Instructus, densas ductaverit ipse catervas:
 Ut nisu ingenti parteis de monte revulsas

E 3

Æna-

V. 22. *Ilum olim veteris pascentem* ad (saxa MINERVÆ.) Promontorium Minervæ, contra Capreas insulam, & inter duas Neapolitanum ac Salernitanum, hodie *Capo Campanella*. *Athenæum* dicitur Straboni lib. 5. Si-
 centem quondam sedes, auctore Pli-
 nio lib. 3. c. 5.

V. 25. *Ut forte a CAPREIS obscura* nocte redibant.] Caprea insula cum
 ebe Episcopali, sub Archiepiscopo
 Amalphitano, Campaniæ adjacens
 in mari Tyrreno, contra Minervæ
 promontorium. *Ille de Capri*. Hanc
 insulam in deliciis habuit Tiberius,
 & videtur est apud Tacitum & Sueto-
 nium. Barthius ad Stat. l. 3. Silv. 5.
 v. 130. p. 347.

V. 30. *Terrigena ut quondam, &c.*
 Ille Giganteo nihil decantatus. id
 ipsum esse fertur in campo Phle-

græo: qui duplex, unus in Thessa-
 lia, vel, ut alii volunt, in Mace-
 donia apud urbem Pallenen; alter
 in Campania juxta Cumas. Ser-
 vius ad 111. Aen. 578. *Giganteam*
orram vocat Propertius lib. 1. El. 10.
 de hoc Strabo l. 5. Plinius l. 3. c.
 5. Apollod. l. 1. c. 6. festive au-
 tem fingit poeta Bajæ istius victo-
 riz quasi tropæum esse, arque,
 ideo calidas & sulfuratas aquas ha-
 bere,

Quod gens victa illis lavisset vulnera
lymphæis.

de Bajis adi Plinium & Strabonem
 locis supra laudatis, tetigit & loco-
 rum descriptionem & fabulam ele-
 ganti elegia Nic. Heinſius, quæ oc-
 tava est libri secundi Italicorum.

Ænariam, Prochytenque altis immiserit astris, 3

Ac totum subito coelum tremefecerit ictu:

Tum pater haud segni molitus fulmina dextra

Immane acies dejecerit, atque tropæum

Iusserit ardenteis testari sulfure Baias,

Quod gens victa illis lavisset vulnera lymphis. 40

Hinc magni Alcidae tauros, stratumque profundum

Aggeribus memorat, ductamque per oppida pompam

His veteres addit Cumas, loca cognita Phœbo,

Vatis & horrendæ lucos, Triviaeque recessus,

Cimmeriûmque domos, & opaca in vallibus antra. 45

Te quoque formosæ captum Nesidos amore,

Pausilype, irato compellat ab æquore questu

Ah miser, ah male caute, tuæ quid fata puellæ

Adceleras? cupit in medios evadere fluctus

In.

V. 41. *Hinc magni Alcida tauros, stratumque profundum*

AGGERIBUS memorat, &c.] Lucrilius sinus (auctor est Strabo lib. 5.) usque Bajas latitudinem pandit, qui ex exteriori pelago, per aggerem longitudinis stadiorum octo, latitudinis autem unius orbitæ, arcetur illum autem ab Hercule, traducendarum Geryonæ boum causa, aggeratum fuisse perhibent. qui cum pedibus perambulari, propter fluctus ingruentes, per hiemen vix posset, Agrippa exornatum melius construxit Propert. l. 1 El. 11.

Qua jacet Herculeis semita litteribus.

& l. 3. El. 16.

Qua jacet & Troja tubicen Misennus arena,

Et sonat Herculeo struxta labore via.

Cicero Agrar. 2. c. 14. p. 408. hanc

viam Herculeam multarum deliciarum vocat.

V. 43. *His veteres addit CUMAS, &c.]* de Cumis, Cimmeriis, &c. omnium luculentissime Strabo l. 5.

V. 46. *Te quoque formosæ captum NESIDOS amore,*

PAUSILYPE.] vide notas de Ecl. 1. v. 14. de ipso Pausilypo nihil potest elegantius dici, nihil cultius quonquam dixit nobilissima illa elegia Niccol. Heinsius, libri primi *quanto intesi di compor per lei, e presupporsi di cantare in Italia, dopo il mio ritorno sovra gli scogli di Posilipo, parlando al Zeffiro, che in quel delizioso mare la state così spesso, e così soave suol spirare. Il signor della valle T. 2. p. 119. con che so fine, pregando nostro signore che gli conservi tutti, e che uida Gratia, che un giorno ci rivediamo tutti insieme a Posilipo, dove, in materia di Luoghi, sta il mio cuore. Il med. T. 2. p. 132.*

Infelix: cupit infuetum finire dolorem. 50

Arabi nec curæ est, quod eam Neptunia monstra
Circumstent, mare nec rapido quod sorbeat æstu.

Miser, ah male caute, ultra quid brachia tendis?
Sic gradum. riget illa jugis adsueta nivosis

Ventrix: quam mille feræ timuere sequentem 55

Per sultus. vos hanc Panope, vos candida Drymo,
Cymothoëque, Rhoëque, Pherusaque, Dinameneque
Accipite, & vestris sociam lustrate choreis.

Tum canit antiquas sedeis, opulentaque regna
Auricomæ Sirenis, & altum in monte sepulchrum, 60
Sacraque, Calcidicosque deos, magnisque per æquor
Auspiciis vectas hæc ipsa ad littora classeis.

Tum liquidos fonteis subter cava moenia ducit,
Adtollitque arceis, & culmina montibus æquat
Tectorum: vastas protendit in æquora moleis, 65
Euplemque procul trepidis dat cernere nautis,
Atque Pharon; jungit scopulos, præruptaque saxa
Theleboûm, Sarnique amneis, & pingua culta.

E 4

Tum

V. 59. ——— opulentaque regna
Auricoma SIRENIS, & altum in
monte [sepulchrum.] vide notas ad
Eclog. 3. v. 50. & Plinii ac Strabo-
nis locos hîc laudatos

V. 63. Tum liquidos fontes subter
cava moenia ducit.] Labullam intel-
lige, rivum, vel potius fluviolum,
per monticulos Neapolim, miro opere
inductum. Pontanus Lepidini pom-
pæ.

Et inter notas secunda prima Labulla,
hinc Formellis, &c.]

immissio per Labullæ arcuatos for-
mices mulier Neapolin cepit Al-
phonso Aragonius. v. Pontanus L.
1. de obedient. c. 7. p. 89. noster l.
1. El. 1.

*Obsessamque intrat Nymphis comitanti-
bus urbem,*

*Qua per aperta vagus labitur antra
liquor.*

vide Sabellicum Enn. 10. lib. 5. id
autem Alphonso in mentem venit
ab exemplo Belisarii, qui, nongen-
tis quinquaginta annis ante, trajec-
tis per eisdem subterraneos aqua-
ductus quadringentis armatis, urbem
itidem ceperat; tentarunt & Hispani
tumultu Aniellico. eleganter hos sub-
terraneos aquarum meatus describit
Pontanus in fine libri sexti de Bello
Neapol.

V. 68. *SARNI amnes.*] Sarnus, ho-
die *Scafati*, Principatum citeriorem
seu Picentinos, à Terra Laboris se-
parat, postea in sinum Neapolita-
num

Tum canit, ut Corydona sacro Melisæus in antro
 Viderit, & calamos labris admoverit audax: 70
 Formosum quibus ille olim cantarat Alexin,
 Dixerat & musam Damonis, & Alphefibœi:
 Queis fretus, dictante Dea, tot sidera nobis
 Prodiderit, tantas coeli patefecerit oras.

Quid referam aut Stabias, aut quæ tenuisse canoris 75
 Virginibus fama est abeunteis saxa carinis?
 Aut ut terrifici sonitus ignemque Vesevi,
 Et desolatas passim deflexerit urbeis?

Postremo reges, regumque ex ordine pugnas
 Enumerat: bellicque arteis, & præmia narrat. 80
 Addit tristitia fata, & te, quem luget ademptum
 Italia infelix (sive id gravis ira deorum,
 Seu fors dura tulit) trans altas evehit alpeis.

Mox agit Oceani prope littora: denique sistit
 Spumantem ad Ligerim, parvaque includit in urna. 85

Heu sortem miserandam, heu pectora cæca futuri.
 Hæccine te fessum tellus extrema manebat
 Hospitii, post tot terræque, marisque labores?

Pone tamen gemitus: nec te monumenta parentum,
 Aut moveant sperata tuis tibi funera regnis. 90
 Grata quies patriæ: sed & omnis terra sepulchrum.

Hæc

num se exonerat infra Pompejos,
 prope Turrim Annunciatæ urbem
 alluit cognominem, *Sarno*, Ducatus
 titulo insignem, gentis Barberinz.
 diligenter eum amnem describit Pon-
 tanus lib. 1. de Bello Neapolitano,
 pag. 482. Statius l. 1. Silv. 2.

*Nec sibi sulfureis Lucrina Naidæ antrois,
 Nec Pompejani placeant magis otia Sarni.*

adde Plinium l. 3. c. 5.

V. 66. ——— ut CORYDONA sacro

MELISÆUS in antro

Viderit, &c. de Virgilio loquitur,
 deque Joanne Joviano Pontano,
 viro illa ætate harum literarum lon-
 ge principe.

V. 75. *Quid referam aut STABIAS.*
 Urbs est parva Terræ Laboris, in
 ora sinus Neapolitani, excisa olim
 a Lucio Sylla. hodie *Castell'* a mare
di Stabia.

V. 81. *Addit tristitia fata*, &c.)
 brevis commemoratio exilii Regis
 Frederici, qui in Gallia obiit.

Hæc ille, & quæ vix audita prioribus annis
Hæc longæva queat meminisse vetustas,
Commemorat. socio respondent æquora plausu:
Læta suam donec paulatim fundere lucem
Cœpit, & ad vitreas redierunt numina sedes.

95

CASSANDRÆ MARCHESIÆ,

Mulieri præstantiss.

ECLOGA QUINTA.

HERPYLIS PHARMACEUTRIA.

DORYLAS, THELGON.

Sed jam vulgatos & nos referamus amores :
 Quos pariter grata scopuli pendentis in umbra
 Hinc Dorylas, hinc Theleboi maris adcola Thelgon
 Certantes docuere, quibus cava littora, & ipse
 E s Æquo-

E 5

Æquo-

Scripta est hæc Ecloga ad Cassian-
dam Marchesiam, Neapolitanam,
nobilissimam atque eruditissimam
feminam, cui & rythmos suos Ita-
licos dedicavit Sannazarius. Ejus
vicissim Cassandrz beneficio debemus
editionem librorum de Partu Virgi-
nis, ut testatur reliquit publice Pe-
trus Gravina, homo literatissimus,
in præfatione editionis Venetz A.
1570. multa mentio est Cassandrz
apud poetam nostrum. vide nobilem
istam elegiam, quæ secunda est libri
cæci, & Epigr. 64. lib. 2. Epigr. 2.
lib. 3. & dedicationem poematum

vernaculorum, ubi hæc inter alia, *Tu dunque una al nostro secolo, se io non m'inganno, delle belle eruditissima, delle erudite bellissima*, &c. duz eodem titulo cum nostra eclogæ exant, altera Theocriti, Virgili; altera: quas contrulisse non injucundum fuerit. imitatus est & Bellaqueus, (*Belleau*) poëta Gallus.

V. 3. THELEBOI *maris adcola*.] Theleboës, seu Theleboz, populi fuere insulæ Caprearum, ex Ætolia, aut Acarnania, oriundi. vide Servium ad l. 7. Æncid. v. 735.

Æquoreus Platamon, sacrumque Serapidisantrum
Cum fonte, & Nymphis adfultavere marinis.

Tu mihi, seu doctas percurris Palladis arteis,
Mæoniæque aurum & subtegmina vincis Arachnes
Seu Dryadum choreis, cœtuque immista Dianæ
Haud minor incedis, pictaque adcincta pharetra
Venatu Prochyten, maternaque regna fatigas,
Sive Dicarchæis qua molibus adsilit æquor,
Ludenteis spectas Nerëidas: en age nostros,
(Siquis honos pelagi) Cassandra, en adspice lusus.
Non ingrata cano, penitusq; injussa. Neque unquam
Arguerint ventura meis te sæcula chartis
Præteritam. faveat modo non invitus Apollo,
Et quæ mē facili vexere per æquora remo
Pierides: quis longa dies, & nomina curæ.
Interea Dorylan juvet hic audire canentem.

DOR. Sebethi ad liquidas descenderat Herpylis undas
Herpylis Euboidum non ultima: quam pater Alcon
Erudiit, Musis & Phœbo cognitus Alcon.

Venera

V. 9. *Seu Dryadum choreis cœtuque immista Diana, Haud minor, incedis, &c.*] imitatio Virgilliana ex l. 1. Æneid. v. 498.

V. 21. SEBETHI ad liquidas descenderat Herpylis undas.] Sebethus fluviolus est Campaniæ, vicatim per urbem Neapolim fluens, atque omnibus civibus sui usum præstans. Fornello vulgo, ejus pars prope muros urbis labitur, & paulo infra pontem Sanctæ Magdalenz in sinum Neapolitanum se exonerat, unde *Fiume della Madonna* dicitur. Virgilius l. 7. Æneid. v. 733.

Nec tu carminibus nostris indiſtus abibis Oebale, quem generasse Telon Sebethide

Nympha Fertur, Teleboun Capreis cum regna teneret Jam senior.

Ubi Servius: *Oebalus filius est Teloni & Nympha Sebethidis. Hac autem est juxta Neapolim. Sed Telon diu regnavit apud Capreas insulam contra Neapolim sitam. Filius vero ejus patri non contentus imperiis, transiit ad Campaniam: & multis populis subjugatis suum dilatavit imperium. Plurimum Sebethi mentio fit apud nostrum poetam, neque infrequentior apud Joſianum Pontanum. vide Ludov. de la Cerda ad. Virgil. lib. 7. v. 731.*

Venat & socii partem subitura laboris
 Unimis soror, & calathum de more ferebat. 25

Ipsa comas effusa, pedemque exuta sinistram
 Cum philtris longum submurmurat: atque ita fatur:
 Pone aram, & vivos hauri de flumine rores,
 Cumque vicino decerpe absinthia campo.

Num illum magicis conabor adurere sacris, 30
 Qui miseram tota spoliata mente reliquit.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum.
 Rhombus ad Æmonias revocetur aheneus arteis:
 Sistere qui pluvias, qui pellere nubila cœlo,
 Qui potis est trepidos undis abducere pisceis. 35

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombum.
 Alga tibi hæc primum timidi purgamina ponti
 Spargitur & rapidis absumitur arida flammis:
 Sic mihi sic, Mæon, uraris adusque medullas.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum. 40
 Ter muscum, Clearista, ter hunc sine forcipe cancrum
 Ure simul; cumque his, dic, viscera Mæonis uro.

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombum.
 Spongia nunc lachrymis perfunditur, heus bona magno
 Spongia nata mari, lachrymas bibe sedula nostras 45
 Utque rapis sitiens illas, sic Mæonis omnem
 Mæonis ingrati rapias de pectore sensum.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombum.
 Ut pumex pinguescit, ut æquoris unda quiescit,
 Quæ ventis agitata huc illuc concita fertur. 50
 Sed quid ego heu tristi pectus concussa dolore
 Imprecer, & vanis jactem convicia ventis?

Mæon

V. 32. *Volvite præcipitem jam nunc,* | rentius ad v. 7. odæ ultimæ libri
mea licia, RHOMBUM] Quæ de rhom- | quinti, Horat. Raderus ad Martial.
 si ubi in sacris magicis multa adfer- | libr. 9. Epigr. 30. Passerarius ad Pro-
 ri possunt, jam collegimus Torren- | pert. lib. 2. El. 20.

Mæon tot mihi damna, ego Mæoni verba rependa

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombu
Huc huc, qui rigida meditaris vulnera cauda,
Sæve trigon, & tu, proprium cui sistere naveis
Veliferas echenæis, adeste: & Mæonis acreis
Tu retinere pedes, tu figere corda labora.

Volvite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombu
Tunde jecur, spumamque simul torpedinis atræ.
Hæc ego cras illi lethalia pocula mittam:
Ebibat, & subito pallentis torpeat artus.

Volvite præcipitem, mea licia, volvite rhombu
Scinde manu leporem; leporis penetrabile virus.
Nascitur Eois hic fluctibus: adtulit Ægle,
Docta Ægle, jussitque inimicum tangere limen.
Curre age, tange simul, simul obline. cras mihi poena
Perfidus ille dabit: gemet ipso in limine Mæon.

Sistite præcipitem jam nunc, mea licia, rhombu
Contere & Halcyonis nidum mihi. Pellere ventos
Dicitur, & sævas pelagi mulcere procellas.
Forfitan hic nostros sedabit pectoris æstus.

Sistite præcipitem jam sistite, licia, rhombu.
Hactenus ille. quid huic subjunxerit ordine Thelgon
Accipe. non omneis unus dolor angit amanteis.
THEL. Rupe sub hac mecum sedit Galatea: videbam
Et Capreas, & quæ Sirenum nomina servant
Rura procul, veteres alia de parte ruinas
Herculis ambusta signabat ab arce Vesevus.

Exere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.
Ipse meas, Triton, Nereo deferre querelas,
Ipse potes curva resonans super æquora concha
Et scopulis narrare, & fluctivagis balænis.

Exere cæruleos, Triton pater, exere vultus.
Hic primos mihi congressus dedit illa roganti:

Hic

Hic avam formosa manum porrexit, & (cheu,
 Quidcolo?) tacitos in me deflexit ocellos.
 Exere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.
 Ades o mea cura. quid o quid lenta moraris?
 Ego te propter, socios, cymbamque reliqui. 90
 Exere cæruleos, Triton pater, exere vultus.
 Tibi consuetas formosior explicat umbras
 Apulus. amplector sæpe hanc, atque oscula figo
 Corticibus: sæpe ipsa pedum vestigia quæro:
 Et siquid manibus tetigisti, floribus orno. 95
 Exere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.
 Quem mihi nunc præfers? si te juga frondea, si te
 Arbuta, pascentesque juvant per rura capellæ:
 Nos quoq; non gracileis nunc primum jungere avenas
 Discimus. incisas implent mea carmina fagos: 100
 Et mea Mænaliis pendet jam fistula sylvis.
 Exere cæruleos Triton pater exere vultus.
 Sin magis adrident hæc littora, sin magis alti
 Divitiæ pelagi: sparsos quis cogere pisces
 Doctior, aut rigidum dextra jactare tridentem? 105
 Exere cæruleos, Triton, de gurgite vultus.
 Non ego delphinis, te iudice, non ego thynnīs
 Equore vel medio dubitem certare natando.
 Quid tibi me jactem? cui vix numerare vel hamos
 Nunc vacat, aut restes, onerataque retia plumbo, 110
 Et Sinuessano textas de vimine nassas.
 Exere cæruleos, Triton pater, exere vultus.
 Et Ligurum duræ rupes, inæ Gallica norunt
 Littora:

V. 99. Nos quoque non graciles nunc
 primum jungere avenas

[de se ipso loquitur
 &c.] deinde eclogis suis Italicis,
 &c. hinc bucolicæ, has autem pisca-

torias non obscure præfert.

sparsos quis cogere pisces
 Doctior, aut agitem dextra jactare tri-
 dentem.

Littora: piscantem pariter me Varus, & ingens
Sensit Arar, sensere maris fera monstra Britannii.

Obrue cæruleos, Triton, sub gurgite vultus.
Et post hæc heu dura fugis. non te mihi tellus
Extera, non venti rapuere. sed accipe munus,
Accipe. non ultrâ tecum, Galatea, sedentem
Adspicies. I, læta novas meditare choreas.
Obrue cæruleos, Triton pater, obrue vultus.

TRAJANO CABANILIO

T R O J Æ

ac Montellæ Domino.

S A L I C E S.

Si vacat, & blandos etiamnum ventilat igneis
Quæ dea cærulea vehitur super æquora concha,
Turrigeramque Paphon, ditemque Amathuntha tuetu
Accipe flumineas properatum carmen ad undas,
O mihi non dubia Cabanili cognite fama,

Se

Scripta videtur hæc Ecloga in gratiam Trajani Cabanilii, Trojæ ac Montellæ domini, qui carmen aliquod operosius a poëta poposcerat. vir fuit eruditus, & strenuus, cuique magna cum Sannazario necessitudo intercessit. inter poëtas numeratur lib. 1. El. 11.

*Ipse sua referat Cabanilius ardua Troja
Mania, & antiquos, Appula regna,
lares.*

& iterum lib. 2. El. 2,

*Ipse autem hand dubitat Cabanilius ad
referre*

Vel sua, vel magno junctæ parentis av

Trojæ olim urbs Apuliz Danniz nunc Capitanatz provinciz, ad Charum fluvium, ad radices Apennini; hodie Principatus titulo insigni comitatus vero tempore Leandri Alberti, quem vide in descriptione Italiae

SALICES.] extat Dän. Cereti Salis T. 1. Delic. Ital. carmen elegans, rotundum, Venuustum, quod cum hæc Sinceri ecloga composuisse non minime voluptati fuerit,

sed hoc varios rerum spectate per usus
 Non mi me doctæ sic devinxere sorores,
 Sæpe felici permulcent pectora cura:
 Vix ulla queam melioris tempora vitæ
 Efic, vix placidos per noctem ducere somnos. 10
 Hæc dum, Trajane, tuis hæc prævia jussis
 Instanti, jam jamque animo majora paranti
 Veniam, & tenuis ne dedignare camœnas.
 Forte inter virideis (si vera est fama) genistas
 Pripedes Satyri, passimque agrestia Panes 15
 Amina cum Faunis, & montivagis Sylvanis,
 Cercet dum Sol raucas per rura cicadas,
 Itabant æstus, qua pinguiâ culta vadofus
 Rigit, & placido cursu petit æquora Sarnus.
 Rata quies nemorum manantibus undique rivis, 20
 Et zephyris densas inter crepitantibus alnos.
 Tumque leveis aptant calamos, dum sibila pressis
 Explorant digitis, tenuique foramina cera
 Docunt, vario modulantes carmina cantu:
 Unicornæ viridi speculantur ab ilice Nymphæ 25
 Pulcia clarifonis solventes ora cachinnis:
 Sed prope ferre pedem metuunt. nam sæpe labores
 Audierant, Penæi, tuos; & qualibus olim
 Infelix eheu virgo Nonacria fatis,
 Infelix virgo (quid enim non illa moveret?) 30
 In metu fugiens e vertice Cyllenæo,
 In adeum Arcadiæ, quamvis pulcherrima, quamvis
 Hæc sacros inter lectissima coetus,
 Indofa tenerum mutarit arundine pectus.

Quas

V. n. ——— qua pinguiâ culta | SARNUS.] De Sarno jam dictum ad
 vadofus. | Eclog. 4. v. 68,
 & placido cursu petit æquora

Quas simul ac nemorum petulans, effrenaque pubes
 Semiferi videre per herbida prata vagantes,
 Occultamque imis flammam traxere medullis:
 Sic timidas blandis hortantur vocibus ultro:

Huc huc o teneræ, placidissima turba, puellæ
 Quid procul adstatis? potius succedite ripæ,
 Et viridi in prato molleis de more choreas
 Ducite: quandoquidem calamos inflammas incerteis:
 Et frustra ad surdas jactamus carmina sylvas.
 Illæ nil contra: celeri sed nuda parabant
 Crura fugæ, tutosque agitabant mente receptus,
 Si qua forte viam per saxa irrumperet, & altis
 Evasisse jugis, deus, aut sua fata dedissent.
 Tum juvenes, Proculo clamant, procul iste, puellæ
 Sit timor: ignavas animo depellite curas.
 Nullæ hic insidiæ, nullas per aperta latebræ:
 Cuncta patent: nullas abscondunt hæc loca fraudei
 Nos quoque non Lernæ monstris, non igne Chimera
 Scyllæisve lupis geniti, aut latrante Charybdi,
 Qui vestra immani laceremus viscera morfu;
 Sed divûm genus, & qui semper rupibus altis
 Vobiscum crebris venatibus insultemus.
 His dictis permulsi animi, securaque tristem
 Corda metum ejiciunt: gressuque per uda citato
 Prata, deis tandem cupidis, ripæque propinquant.
 Tum manibus simul implicitis per gramina festas
 Exercent choreas; aliosque, aliosque reflexus
 Inter se lætæ repetunt: nunc corpora librant
 In saltus: nunc molle latus, nunc candida jactant
 Brachia: & alterna quatiunt vestigia planta.
 Hic Satyri, quanquam voces audire canentum
 Crudeles, quanquam niveas spectare papillas
 Exsultant, oculisque bibunt sitientibus ignem:

Tant

Tanta tamen sævi gliscit vis effera morbi
 Pectoribus, præcepsque amor, & malefana libido :
 Ut calamis sensim ejectis, ruptoque repente 70
 Federe, surgentes ab humo, vento ocyus omnes
 Exsiliant : spreteque deûm pietate, fideque
 Ah pavidas Nymphas, subitoque horrore rigentis
 Invadant avidi, sævorum more luporum,
 Qui lætas mediis proturbant lusibus agnas, 75
 Oblitasque sui passim rapiuntque, trahuntque,
 Dum viridi in campo cursant, aut valle sub alta,
 Et custos ignarus abest, & amica canum vis.
 Sic illi. at miseræ discisso pectore Nymphæ
 Frondiferam mœstis sylvam clamoribus implent : 80
 Atque huc, atque illuc fugiunt. non saxa, neque altis
 Tuta putant loca senta rubis. hinc ardua montis
 Prærupti juga, diffusos hinc stagna per agros
 Adtonitæ circumspiciunt. via nulla salutis :
 Et jam spes prærepta fugæ : tum denique ad undas 85
 Consistunt trepidæ, flavosque a vertice crineis
 Cum lachrymis, gemituque, & flebilibus lamentis
 Abscindunt, Sarnumque vocant, liquidasque sorores :
 Dumque vocant, fundo properat chorus omnis ab imo
 Naiadum, properat vitreæ rex cærulæ undæ 90
 Sarnus, inexhaustumque vadis ciet agmen aquarum,
 Rauca sonans. sed quid Sarnusve, aut illa natantum
 Agmina Naiadum possint, ubi ferrea contra
 Stant fata, & duro leges adamante rigescunt ?
 Ergo defectæ cura, auxilioque deorum, 95
 Ac cœlum pariter Nymphæ, lucemque perosæ,
 Unum illud, rebus tandem quod restat in arctis,
 Finem optant. jamque in fluvium se mergere adortæ
 Membra reclinabant, & aquas pronò ore petebant :
 Cum subito obriguere pedes : lateque per imos 100
 F Exspat

82 SALICES ECLOGA VI.

Exspatiata unguis radix, fugientia tardat,
 Adfigitque solo vestigia. tum vagus ipsis
 Spiritus emoritur venis: indignaque pallor
 Occupat ora: regit trepidantia pectora cortex.
 Nec mora: pro digitis ramos exire videres,
 Auratasque comas glauca canescere fronde:
 Et jam vitalis nusquam calor: ipsaque cedunt
 Viscera paulatim venienti frigida ligno.
 Sed quamvis totos duratæ corporis artus,
 Caudicibusque latus, virgultisque undique septæ,
 Ac penitus salices: sensus tamen unicus illis,
 Sylvicolas vitare deos, & margine ripæ
 Hærentes, medio procumbere fluminis alveo.

F I N I S.

FRAO

FRAGMENTUM EJUSDEM

A U T O R I S.

Optatos jam, Euplea, mihi circumspice portus,
 Quo liceat trepidas piscanti includere prædas,
 Et zephyris relevare graves spirantibus æstus,
 Si qua movet cupidam velocis gratia cymbæ.
 Tuque ades o nostri merces non parva laboris,
 Quem Phœbus mihi, quem doctæ, mea turba, puellæ
 Conciliant, dumque ipse ratem de littore pello,
 Da vela infinuans pelagoque excurre patenti,
 Pars animæ, Pudrice, meæ. te nam sua Nereus
 Per vada, te medio Doris vocat æmula fluctu,
 Dum late horrifonum campus strepit omnis aquarum.
 Lucrinæ ad Veneris templum convenerat omnis
 Ænariz, Prochytaque manus: Zephyræus opaca
 Scilicet Ænaria, Prochyta venit Euthycus alta,
 Insignes ambo calamis, & versibus ambo,
 Aptus uterque fretis, piscatibus aptus uterque,
 Ille hamos versare, hic retia solvere in æquor.
 Tum prior hæc Zephyræus: Adeste o littore ab omni,
 Piscatorum artes, liquidas exquirite sedes,

F 2

Vertite

V. 1. Optatos jam EUPLEA, &c.)
 ad notam ad Eclog. 2. v. 32.

V. 9. Pars animæ PUDRICE MEÆ.)
 Franciscus et nobilitate Neapolitana,
 Emi F. cui Errico epitaphium sta-
 tit Pontanus lib. 1. Tumulorum.
 notæ l. 2. El. 2.

Adde totos, Pudrices, sales, adde in-
 dias parvis
 Elapsa, adde animo tot bene portatus,

Francisco illi Puderico & Trifano
 Caracciolo quinque suos de Pruden-
 tia libros dedicavit Pontanus, & plus
 uno loco Franciscum celebrat in Poë-
 matis, ut Tumulor. lib. 1. Bazarum
 lib. 2. Eridani lib. 2. &c. eisdem
 quoque librum quantum intercipit de
 Rebus Cœlestibus. Erycii Puderici
 Epitaphium, legitur apud Swertium
 Delic. Orb. Christ. p. 104.

THE
LAW
OF
THE
STATE

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI ELEGIARUM.

LIBER I.

I.

AD LUCIUM CRASSUM.

E fecunda tenent saxosi rura Petrini,
Rura olim proavis facta superba meis.
Et Sinuessanas spectas, mea gaudia, nymphas,
Quique novo semper sulfure fumat ager.
Et modo miraris veteres in littore portus,
Nunc, Liris gelida qua fluit annis aqua.

F 4

Cuncta-

Protinus in veram rursus abis patriam.

*Ad Lucium Crassum.] Fuit Lu-
cius Crassus praeceptor nostri poetæ,
poeta & ipse, patria Neapolitanus.
Tourens, in dialogo cui Agino no-
mine, in Sannazarium inducit lo-
quentem cum Joanne Pardo & Ga-
briele Altilio: ACTIUS: Clivum
hunc Messarum esse volebat noster Cras-
sus, imo, data vestra dixerim, meus:
ut cum me iustitias, is me studiis his
dedicavit, illi debentur quæ in me insunt,
sæpe laude digna insunt, omnia, &c. me-
morat quoque ejus noster lib. 2. El. 2.*

*Crassus æ æterno frondis redimitus honore
Solvat Pieriis ora rigata modis.*

*notum hoc epitaphium posuit Ma-
nilius L. 1. Epigt. 57.*

*Lastræ, dum vita fuit, vagus adve-
na terras;*

*Salicæ antiquæ, Crasse, memor patriæ.
Nunc sanctus vitæque hominumque labo-
ribus agris,*

*V. 1. Te fecunda tenent saxosi rura
PETRINI.] Petrinum, Rocca di monte
Dragone, oppidum est Campaniæ cum
arce, apud Sinuessam urbem exci-
sam. Horatius lib. 1. Epist. 5.*

*Vinabibes iterum Tandro diffusa, palustres
Inter Minturnas Sinuessanumque Petri-
num.*

de Sinuessâ dictum ad Eclog. 3. v. 26.

*V. 6. LIRIS.] hodie Garigliano, La-
tium a Samnio & Campania separam;
supra Soram, apud Atinam oritur, &
ad Minturnum urbem excisam in
mare Tyrrhenum inter Formias &
Sinuessam desinit videndus Leander
Albertus. Cicero vi ad Famil. 19. Por-
phyrio in Horat. L. 1. Epist. 5. v. 5.
2. quod autem addit poeta de pro-
avorum suorum regnis, commodius
explicabitur ad Eleg. 2. l. 2.*

Cunctaque felici figis vestigia cura,
 Observas Latiae dum monumenta viae.
 At mihi paganæ dictant sylvestria Musæ
 Carmina, quæ tenui guttore cantat Amor. 10
 Fidaque secretis respondet sylva querelis:
 Et percussa meis vocibus antra sonant.
 Nec tantum populos, nec tantum horrescimus urbeis,
 Quantum non justæ sævitiam dominæ.
 Hoc vitæ genus, hoc studium mihi fata ministrant: 15
 Hinc opto cineres nomen habere meos.
 Me probet umbrosis pastorum turba sub antris,
 Dum rogat agrestem lacte tepente Palem.
 Me rudis indocta moduletur arundine Thyrsis:
 Et tam constanti laudet amasse fide. 20
 Inde super tumulumque meum, manisque sepultos
 Tityrus ex hederaserta virente ferat.
 Hic mihi saltabit Corydon, & pulcher Alexis:
 Damœtas flores sparget utraque manu:
 Fluminibusque sacris umbras inducet Iolas, 25
 Dum coget saturas Alphefibœus oveis.
 Non mihi Mæoniden, Luci, non cura Maronem
 Vincere: si fiam notus amore, sat est.
 Quid feret Æacides nobis, quid cautus Ulysses?
 Quid pius Æneas, Ascaniusve puer? 30
 Ista canant alii, quorum stipata triumphis
 Musa vagum e tumulis nomen in astra ferat.
 At mihi tete avidis liceat vincere lacertis,
 Osculaque optata sumere longa mora.
 Et liceat posita mirari membra lucerna, 35
 Noctis & insolitas nectere blanditias:
 Atque manus, atque ora tuis componere in ulnis,
 Teque meo lassam sæpe fovere sinu.
 Sed quid ego, hei misero, ventosus inania fingo
 Somnia,

Somnia, quæ forsitan non feret ulla dies?

40

Fœd, qui potuit duram exorare puellam,
Incipere optati gaudia conjugii.

Et hæc, noctesque suos decantat amores,
Et recolit Veneris dulcia furta suæ.

Et etiam liquido perfusus odore capillos,
Exercet tenerum nocte juvante latus: 45

Ipse sinu Dominæ primos reminiscitur igneis,
Quos leviter pennis aureus afflat Amor.

Nec cupit, Æthiopum quæ canent vellera sylvis,
Nec, quæ Sidonio lana cruore rubet. 50

Solus habet, fuscis quicquid portatur ab Indis:

Solus habet ripas, aurifer Herme, tuas,
Et quascunque metit segetes fragrantibus arvis

Medus, & assiduo sole perustus Arabs.

Non auro, aut gemmis miseri torquemur amantes. 55

Qui dominam poterit flectere, dives erit.

Dives ero ante alios, si te mea vita volentem

Sustineam ignota pauper, & exul humo.

Nam quid rubra juvant fulgenribus æquora conchis?

Aut quæ multa niger rura Sabæus arat? 60

Quidve torus prodest, pluma spectandus, & ostro,

Si non est gremio chara puella meo?

Si trahere infelix inter suspiria noctem

Cogor, & æternos esse, negare, Deos?

Num me neglectis devovit saga sepulchris? 65

Num rumpunt somnos carmen, & herba meos?

Carmen inaccessa traducit ab ilice glandeis.

Carmen nocturnæ suppressit ora canis.

Carmen & informi pallentem sanguine Solem

Inficit, & Lunæ sistit euntis equos. 70

Quid queror infelix? utinam mihi sola nocerent

Carmina, nec nostro pectore inesset Amor.

Ille

F 5

Ille vel *Æææ* superat cantamina *Circes*,
 Ille vel *Æmoniis* nata venena iugia.
 Parce puer: non vana queror: tu vulnere nostro
 Crescis, & exsultas, sæve, cruore meo.
 Quod si te nostræ ceperunt tædia vitæ:
 Ne cesset, quæso, funeris atra dies.

II.

AD JOANNEM PARDUM
 HISPANUM.

Parde decus patriæ, spes maxima Parde tuorum
 Atque idem Hispani gloria rara soli:
 Quem juvat immensi causas exquirere mundi,
 Primaque constanti corpora juncta fide:
 An magnum æterno volvatur numine cælum:
 An propria hoc ingens mole laboret opus:
 Cur falsi fluctus: cur ignibus æstuet *Ætna*:
 Cur vomat epotas vasta *Charybdis* aquas:
 Unde nitor stellis: cur nox majorve, minorve:

V. 1. PARDE decus patriæ.] Joannes Pardus, Hispanus, insignis ea tempestate philosophus, Pontano Actioque nostro familiarissimus. in scripsit illi Pontanus librum suum de *Conviventia*, ac librum tertium de *Rebus Celestibus*, plurimisque est in ejus commemoratione ac laudibus Carminum illius haud multæ apparent reliquæ. elegidion unum extat ad *Sannazarium*, cujus initium, *Acti*, cui simplex peperit sacundia nomen. apud Pontanum secundo *Bajarum* li-

bro Hendecasyllabus est,

*Pontane optime, semper haud vocati
 Cui Dii comiter adsident Deaque.*

itemque alter in fronte romi primum operum Pontani non contemnendum plura ediderit, (plura enim scripsisse constat) haud liquet mihi meminisse ejus noster iterum libri 2. *Bajar.* & lib. 1. *Eridani.*

Cum non ipsa suo lumine Luna micet.

10

Felix, coelesteis cui fas nunc scandere sedes:

In quæis post obitum fata manere sinant.

At nos per sylvas, & sordida rura capellas

Verſamus: quando Phyllis amare iubet.

Et teneris nostros ulmis incidimus igneis,

15

Quos legat errantum coetus Hamadryadum.

Et nunc capreolos: & nunc venamur onagros:

Interdum ſævas fallimus arte feras.

Sæpe juvat pictas viſco captare volucres:

Nec Satyris ipſo cedimus aucupio.

20

Quod

V. 13. *At nos per ſylvas & ſordida rura capellas*

VERſAMUS.] imitatio Virgiliana ex decima Ecloga,

Nec ſi, cum variis alta liber æres in alis,

Atque verſamus oves ſub ſideris Can-
cri.

temere alibi invenias, finxit tamen id erudire poëta noſſe. nam cum Satyri inter Deos paſtorales conſecantur, eorumque omnium præſes & caput ſit Pan, venator atque aucupis, non immerito & illi huic ſtudio dediti creduntur. Propertius l. 3. El. 11.

Diique Deaque omnes, quibus eſt tutela per agros,
Præbant verſis verba ſecunda focis.
E: leporem, quicunque venis, venabris beſtes,
Et ſi forte meo tramite quaris avem:
Et me Pana tibi comitem de rupe vocato,
Sive petas calamo præmia, ſive cane.

idem de Vertumno l. 4. El. 2.

Cæſibus impoſitis vener, ſed arundine ſumma
Faunus plumoſo ſum Deus aucupio

Ovidius Epiſt. Phædræ, quamquam ibi de venatu ſermo eſt,

Sic ſaveant Satyri, momanæque numina Panes:
Et cadat adverſa cuſpide ſoffus aper.

atque hæc de Satyrorum aucupio ac venatu,

in quibus verſibus non probabat Sept. Florentius Chriſtianus rē verſamus oves, legebatque ſervamus, non ineptatractione. æqui ſi prava eſt recepta lectio, mendum eſſe antiquiſſimum oportet. ita enim ibi Servius: *Verſamus. Paſcimus, quoniam qui paſcit hæc & illuc æq̃ pecus, quod eſt verſare, ut eſt in Æneide, Tu currum deſerto in gramine verſas, ubi iterum Servius. apud Ovidium locus eſt non diſſimilis, lib. 2. Artis amatoriz.*

Hic tibi ſervandus tenet eſt, cum libera clauder
Quæ,

ſed. & ibi verſandus legi in optimis membranis & editione principe fidelior eſt Nic. Heinfius.

V. 20. *Nec Satyris ipſo cedimus aucupio.*] Satyros eſſe aucupes hand

Quod mihi si liceat tenui revocare cicuta
 Trinacrii niveas Upilionis oveis :
 Rura colam semper : populi valeatis, & urbes :
 Rura dabunt oculis grata theatra meis.
 Illic gramineas, pastorum bella, palæstras
 Adspiciam, & celeri præmia parta pede.
 Nec me poeniteat sudibus certare columnis,
 Aut armare cavis pectora corticibus.
 Pugnabunt tauri, pugnabunt cornibus hirci :
 Victores molli cespite ferta ferent.
 Plenaque pellitus lustrabit ovilia pastor :
 Ponet & agricolis rustica liba Deus.
 Stabunt capripedes abiegno robore Fauni :
 Stabunt & indocta falce dolata Pales.
 Quorum solenneis ictus oadet agnus ad aras,
 Ictus ut innumeras expiet agnus oveis.
 Tum milium, & niveo statuet fumantia lacte
 Pocula, votivas concipietque preces :
 Et ter transiliet flammanteis potus aristas,
 Ter quoque non tardo rustica turba pede.
 Dii facite, inter oveis, interque armenta canendo
 Deficiam, & sylvis me premat atra dies :
 Ut me non docta deploret pastor avena ;
 Utque sub umbrosa contumuler platano.
 Ossaque pascentes venerentur nostra capellæ :

venatu. quæ de Satyris in genere
 confinxerunt antiqui, prorsus sunt
 mirifica. vide Pausaniam in Atticis,
 Pompon. Melam l. 1. c. 4. 8. &
 l. 3. c. 9. Plinium l. 7. c. 2. Lud.
 Cælium l. 19. c. 25. Natal. Co-
 mitem Mythol. l. 5. c. 7. Nic. Leo-
 nicum Thomzum l. 2. de Varia
 historia, c. 24. Balh. Bonifacium
 l. 7. Histor. ludicræ c. 16. 17. 18.

& Nic. Tulpium, nuper hujus urbi
 nostræ Consullem, in Observation-
 bus medicis. & Camerarium Medi-
 Histor. Cent. 1. c. 71. v. Aelianus
 L. 3. V. H. cap. 40. Lambinus
 Horat. L. 2. Od. 19. v. 4. Calp-
 bonus L. 1. de Satyr. Poësi cap. 2. l.
 34. Mela l. 11. 9. 45. Delrius Comm.
 in Senec. Oedip. v. 429. p. 109.

Nec procul a tumulo candida balét ovis.
~~Exsistat~~ alii Panchæo munere manes,
 Equerant Pariis marmora cæsa jugis.
 Mærit, veteres recolat si Phyllis amores,
 Conferat & vernas ante sepulchra rofas.

50

III.

A D A M I C A M.

N ulla meos poterit mulier prævertere sensus,
 Ipsa licet cælum linquat, & astra Venus.
 Tu puero teneris ignis mihi primus ab annis:
 Ultima tu tremulo flamma futura seni.
 Jam sanxere semel nos inter fœdera divi,
 Fœdera ad extremos non soltienda rogos:
 Ut si nostra tuo superesset funere vita,
 (Dii tamen in ventos omen abire sinant)
 Ipse ego composito venerarer operta sepulchro
 Ossa, ferens mœsta thura, merumque manu. 10
 Umbrarumque sacer custos, tumulique sacerdos
 Concinerem querula tristia verba lyra.
 Nec me complexa quisquam divelleret urna,
 Quin cineri moriens oscula summa darem.
 Ut si (quod potius cupio) tibi fata dedissent, 15
 Lumina formosa condere nostra manu:
 Tunc, mihi cum charos vultus spectare liceret,
 Atque anima tecum jam fugiente loqui:
 Pœ meos tumulo manes laniata vocares,
 Inque tuo legeres ossa minuta sinu: 20
 Vebulis & longos scindens ad busta capillos,
 Chamares nomen jam moritura meum.
 Tum cineri, & mutæ persolvens iusta favillæ,
 Mistæ

Mista dares rutilis lilia cana rosis.
 Illic mœsta dies, illic consumere nocteis
 Optares, nec te vinceret alter Amor:
 Sed memor usque viri, camis veneranda capillis,
 Adferres tremula munera chara manu.
 O mihi, dum tales tumulto reddantur honores,
 Tam lentam Lachesis scindat avara colum.
 Non, ut nostra novos Arabum bibat urna liquor
 Ustus. & Assyrio spiret odore cinis:
 Aut ut clara mei notescat fama sepulchri,
 Altaque marmoreus sydera tangat apex:
 Sed magis ut liceat longas audire querelas,
 Et gerere e lachrymis ferta rigata tuis.
 Tunc ego Lethææ spatiatum in aggere ripæ,
 Qua nitet obtuso lumine falsa dies,
 Quaque levis Casæ nemus, Ambrosiæque virenti
 Et fortunatos abluit unda greges:
 Dulcia præteritæ repetens insomnia vitæ,
 Ostendam Elysiis tot mea dona choris.
 Felicesque aſſinas inter felicior ipse
 Excipiam plausus lata per arva novos.
 Atque aliquis comitum, lætusque hilarisque recenteis.

Spa

V. 32. *Qua nitet obtuso lumine FAL-*
SA DIES.] Locus e Papinio expres-
 sus L. 5. Silv. 3.

Ita pii Manes, Grajunque examina va-
ium,
Illustrantque animam Lethæis spargite
sertis,
Et monstrate nemus, quo nulla irrupit
Erynnis
In quo falsa dies Caloque simillimus ær.

quamquam ibi Barthius reponit in
 quo haud falsa dies T. 1. p. 495. non
 persuadet. vide Servium ad. vi. Aen.
 370. 363. 640. tamen Barthii con-

jecturam subfulcit Valerius Flaccus
 844.

Donec sitas & amara pier
Deveniant, camposque, ubi sol, tota
que per annum
Durat aprica dies thiasque, ceteri
virorum,
Carminaque, & quorum populis
nulla cupido.

V. 39. *LEVIS CASÆ.*] odorata
 lustris apud Junium Philagyrum
 14. Georg. 49. apud Corduenos
 mmm atque alii leves odores gignunt

Sparget humi flores, & mihi ferta feret.
 Et contentus eo, fidos extollet amores,
 Mirabitque aliis de pietate tua.
 Quoniam teneræ vernant nunc læta juventæ
 Tempora, & amplexus jungere fata sinunt: 50
 Et lascivo jungamus gaudia lecto:
 Jam properat mortis panda senecta comes.
 properant rugæque graves, & serior ætas:
 Nec dabitur molli ludere posse toro.
 Interæta cupidis nectamus colla lacertis: 55
 Ultima jam solvet, cum volet, hora duos.
 Di facite, hæc longos maneat spes certa per annos:
 Candidus & pennis omnia firmet Amor.

IV.

A D

LUCINAM, PARTURIENTE
 CORNELIA PICCOLOMINEA,
 ANTONII GARLONII
 ALLIFARUM DOMINI CONJUGE.

Affer opem teneræ tandem Lucina puellæ:
 Auxilio, digna est, quam tuare tuo.

Te

Antonii Garlonii, Allifarum do-
 mi, inter sui ævi poetas meminit
 l. 1. Eleg. 2.

Quæ, quæ juvenem veneror, dul-
 cis Garlon,
 Jam docta plestra movere manu:
 Tuas mihi concine.

scriptum. *Allipha* (Ita Strabo) urbs
 fuit Episcopalis in Samnio, sub Ar-
 chiepiscopo Beneventano, ad Vul-
 turnum fluvium, in planitie. *Alife*
 nunc in ruinis jacet. Horat. l. 11.
 Sat. 8.

Invertunt Allifanis vinaria tota.

1. Epigr. odarium est elegans,
 videtur ad Antonii sororem

ibi antiquus Cruquii interpres: cali-
 cibus & poculis majoribus. est autem
 Allifa-

Te vocat, & madidis solam suspirat ocellis,
 Et roseo tacitas fundit ab ore preces.
 Illa quidem insueto languet male firma dolore,
 Vixque potest longæ tot mala ferre moræ.
 At tu Diva veni, tecumque unguenta repostæ
 Pixidis, &, siqua est quæ juvet herba, feras.
 Sic flentis miseros juvenis compescere questus,
 Sic una poteris sorte levare duos.
 Lucis adest Dea magna: metum jam comprime, Garloni
 Non frustra est lachrymis illa vocata tuis.
 Da costum, myrrhamque focis, quæque orbe remot
 Cinnama per rubras navita vectat aquas.
 Ipse Deam venerare, sacras projectus ad aras,
 Et genio annosum sæpe refunde merum.
 Sed trepidi cessere metus, cessere querelæ:
 Jam parit adventu tacta puella Deæ:
 Jam puerum est enixa: vides, ut lumine matrem
 Exprimat? en, tenero quantus in ore decor.
 Salve parve puer, cui jam felicia rident
 Sæcula, cui pharetram sponte remittit Amor.
 Nam sive auratis humeros armare sagittis,
 Seu juvet accensas sollicitare faces,
 Seu potius jactare leves pueriliter alas,
 Et dare neglectas post tua terga comas:
 Quis te non Paphiis eductum vallibus, aut quis
 Idaliæ puerum non putet esse Deæ?
 Vive precor, blandumque oculis ridere parenti
 Assuesce, & dulces disce movere jocos.

*Allifanum dictum ab Allise oppido
 Samii, ubi majores calices fiebant: alii
 volunt fuisse vicam Campaniam, ubi fissi-
 tes & latiores calices fiebant. vide
 Leandr. Albertum in descriptione
 Campaniæ Felicis. Et Garlonio San-
 nazarii opera Latina a se vulgata*

elegante epistola dedicavit Paul
 Manutius, quam ego huic nostri
 editioni præfigi jussi. Videndus Ja
 Nicolaus Loensis L. 7. Epiphy
 Miscell. c. 6. Allifanus scribitur
 Cicerone Orat. pro Plancio. c. 9.

V.

AD JULIUM SENENSEM,
EXULEM.

Cum' mihi languentes dolor oppugnaret ocellos,
 Cogeret & tristi solvere verba sono:
 Ingratos inter gemitus, mœstasque querelas
 Allata est manibus littera missa tuis.
 Inspeci, agnovique tuas, mea numina, Musas, 5
 Pieriosque haustus, Castaliumque decus.
 Poscis, ut iratum placent mea carmina Phœbum,
 Et flectant duras ad tua vota Deas.
 Non hoc ingenium, non hæc facundia nostra est:
 I, precor, atque alio flumine pelle sitim. 10
 Ille mihi facileis jampridem denegat aures,
 Et vetat argutæ tangere fila lyræ.
 Nec mihi jam solito latices de fonte ministrat,
 Nec docet opratos Calliopea choros.
 Quid petis extinctam dilapso a torre favillam? 15
 Quid miser a nostro vulnere quæris opem?
 Jam tibi felicî decurrunt carmina vena,
 Et rapit ad patrium te tua Musa decus.
 Ipsa mihi visa est, te lamentante, Thalia
 Ingemere, & tristi Delius ore queri: 20
 Qualis Strimonias olim cum fleret ad undas
 Orpheus indignis vocibus Eurydicen:
 Qui cantu Ismarii gelidis in rupibus Hæmi
 Adtonuit quercus, adtonuitque feras:
 Sæpæque Bistonis deduxit montibus: & te 25
 Currentem astrictis, Hebre, repressit aquis.

G

Scilicet

Scilicet egregios semper Fortuna poëtas
 Tanget, & ancipiti deprimet usque rota?
 Neve sit extremos tantum submotus ad axeis
 Ille, Tomitana qui jacet exul humo: 3
 Te quoque nunc rigidi premit inclementia fati,
 Longius & patria cogit abesse domo.
 Sed nisi per magnos quæraturn fama labores,
 Omnis in ardenteis est abitura rogos.
 Sic pius Æneas, sic stirps Laërtis Ulysses 3
 Majus post cineres emeruere decus.
 Sic quoque sublati Tirynthius undique monstribus
 Visit ab Oetæa regna paterna pyra.
 Et te (crede mihi) tot sæva incommoda passum
 Virtus sublimi ducet in astra via. 4

VI.

 IN FUNERE SARRI BRANCATII
 LUCRETIA UXOR.

Ergo importunæ ruperunt stamina Parcæ,
 Stamina lanifica tam bene ducta colo?
 Ergo ego, quæ fueram tali modo nupta marito,
 Frigida nunc tristi conqueror in thalamo?
 Quique his dignus erat vitam exhalasse labellis, 1
 Occidit externis advena littoribus?
 Felices nimium, fortunatæque sorores,
 Quæ datis æternis thura Sabæa focis.
 Outinam nunquam amplexus, nunquam oscula nossem
 Essem pars vestri nempe ego parva chori. 11
 Chare vir, audaci nimium confise juventa, E

V. 7. *Felices.*] confer elegantem locum Statii L. 3. Theb. v. 157.

Et nimium lachrymis umbra gemenda meis:
 Quis te tam densos immittere corpus in hostes
 Jussit? an ad pugnam non satis unus erat?
 Me miseram, non ulla tuæ te cura puellæ, 15
 Non subiit mœstæ certa ruina domus.
 Tu mihi per sanctos solitus jurare hymenæos,
 Per non lædendi fœdera conjugii,
 Te non immemorem charæ fore conjugis unquam,
 Et si Lethæus tingeret ora liquor. 20
 Quin ipsa admonui, ne sic violentus in arma
 Irrueres: cheu quo violente ruis?
 Quo raperis? quo jam nostri tibi cura recessit?
 An potes uxoris non meminisse tuæ?
 Vix equidem credo, quamvis heu credere cogar, 25
 Tam cito pectoribus me cecidisse tuis.
 Sed cecidi, sic fors tulit impia, nullaque pro me
 Vota salutareis demeruere Deos.
 Hectora sic conjux, sic conjux flevit Achillem,
 Sic misera extinctum Laodomia virum. 30
 Nunc mea virginitas, quando inlibata remansit,
 Servetur cineri non violanda tuo.

VII.

AD DIVUM JACOBUM
 P I C E N U M.

Sancte senex, quem nec sceleris contagia nostri,
 Nec pessum vitiis sæcla dedere suis,
 Equasti magnos qui paupertate triumphos,
 Tantus amor nivæ simplicitatis erat.
 Sylva tibi sedes, viridique e cespite lectus; 5
 Explebant mensas amnis, & herba tuas.

Talis erat priscis victus mortalibus olim;
 Sed priscis tantum vivere cura fuit.
 At te diversos naturæ expendere casus
 Juvit, & instanteis divûm aperire metus: 10
 Submotumque oculis animo percurrere cœlum:
 Quasque tenebras sedes, mente adiisse prius.
 Noscere præterea cunctarum exordia rerum:
 Quod vix humanæ conditionis erat.
 Magnum opus, ut prima surgentis origine mundi, 15
 Omnia sint senis edita luciferis:
 Utque pater sancta demum cessare quiete
 Perfecto artifices jussit orbe manus.
 His addis cultusque pios, ritusque verendos,
 Cunctaque legifero tradita sacra duci: 20
 Quæque suis castæ sæclis cecinere Sibyllæ:
 Quæque sacer vatum spiritus ore refert:
 Sydereos partus, demissaque pignora cœlo,
 Atque inopes cunas, stramineumque torum:
 Speratumque diu terris, cœloque probatum 25
 Verum hominem, verum mente, animoque Deum.
 Hinc & supplicium infandum, atque opprobria mortis.
 Claraque de Stygia ducta tropæa domo:
 Denique ut ad patrem populo spectante suorum
 Cesserit, igniferis præfideatque locis: 30
 Quantaque nos maneat promissæ gaudia vitæ:
 Quantaque venturæ gloria lucis erit.
 Miremur, tibi si placidi penetrabile Tonantis,
 Et patet immensi regia clara poli:
 Cum tantum his superas meritis sit scandere in arces, 35
 Qua plaga securum lactea monstrat iter?
 Scilicet inde datur terras spectare jacenteis,
 Et circumfusi brachia curva maris,
 Solis & ardentes radios, lunæque recursus:

Quali-

Qualiter & pacta stent elementa fide: 40
 Nec minus æternis niteant ut sydera flammis:
 Et peragant varias noxque, diesque vices.
 Felix, qui nostras potuisti linquere curas,
 Et procul humanas despicere illecebras.
 Felices, qui te colles videre loquentem, 45
 Quæque tibi gratos præbuit herba toros:
 Quæque arbor, rupeve sacra te fovit in umbra:
 Et quæ nunc manes continet urna tuos.
 Nam licet incultis fuerit tibi vita sub antris,
 Nunc pedibus data sunt astra terenda tuis. 50
 Attamen o dic sancte pater, dic addite cœlo
 Gloria, dic patriæ fama, decusque tuæ:
 Ecquid te solitis mulcet sapientia chartis,
 Mollis ubi Elysium concitat aura nemus?
 An juvat aurata meditantem carmina canna, 55
 Nectere purpurea tempora cana rosa?
 An mage virgineis sedet invigilare choreis:
 Cum deceat cœlo, quicquid in orbe libet?
 An potius, toto superûm spectante senatu,
 Diluis æthereo crimina nostra foro? 60
 Denique quicquid agis, nitidi novus incola cœli,
 Pectoribus nostris non leve numen eris.

VIII.

AD PETRUM DE ROCCAFORTI,
MAXIMUM REGIS GALLIARUM CANCELLARIUM.

Quod pectus tibi forte, quod ardua pectoris arx est,
 Quod forti dignum pectore nomen habes:
 Quod leges sua jura tenent te vindice, quodque
 Omnia virtuti pervia facta tuæ:
 Autumni sedem, chelasque Astræa reliqui, 5
 Advenique tuos, noster alumne, lares.
 In cunis ego te, si nescis, sedula fovi:
 Reptasti gremio sarcina grata meo.
 Ipsa tuos finxi mores, animumque, manusque:
 Ingeniumque sagax, judiciumque dedi. 10
 Hinc nostri cultusque frequens, optandaque rerum
 Cognitio, hinc fidei nomina tanta tuæ.
 Ad te igitur duplices subnixo poplite palmas
 Insuetis tendo sollicitata malis.
 Ne patiare meas Latio languescere vires: 15
 Pendet ab auxilio spes mea tota tuo.
 Deprimor audaceis inter derisa ministros:
 Nec fas ingenuum tollere ad astra caput.

Quod-

Eleganti inventione ipsam justitiam poeta inducit querentem de tyrannide Gallorum in regno Neapolitano. reversum enim domum Rege Carolo VIII. post subactum intra unum mensum regnum universum, omnia illic in pejus ruere; avaritia magnarum, crudelitate, libidine omnia misceri; neque sacra in tuto es-

se, neque profana. nihil autem hie poetice fingi, præter personam Astrææ, testes sunt locupletes ipsi scriptores Galli, qui illorum temporum historiam literis consignarunt. imprimis autem Cominæus, qui unus multorum instar est, *il Tomasi nella vita del Valentino*, p. 106.

Quodque diu partum est virtute, & fortibus armis
 Imperium, foedæ servit avaritiæ. 20

Mirum, vestro tantum cum distet ab orbe,
 Terraque censura sit procul illa tua.

Quis credat? tectis cives pelluntur avitis,
 Adrogat injustas dum sibi fiscus opes.

Misus opes miserorum. hoc est, heu, parcere victis? 25
 Hoc est Ausonio reddere jura solo?

Cogitur infelix alienas ire per oras
 Nobilitas, patriis exspoliata bonis:

Culpaturque fides domino servata priori,
 Et maris, & terræ non labefacta minis. 30

Scilicet est crimen durum contemnere mortem:
 Scilicet est Reges crimen amare suos.

O bene fortunæ memores, quicunque superbas
 Gentibus a victis abstinuere manus.

Nam quamvis sævos illectet præda tyrannos:
 Magnanimos Reges gloria sola juvat. 35

Delentur nullos hominum benefacta per annos;
 Quaque licet, faciunt nos ratione Deos.

At si quis seræ spernit præconia famæ,
 Quercubus alpinis adnumerare potes. 40

Ergo tu, Regem cui fas lenire potentem,
 Da desiderii vela secunda meis.

Effice, justitiæ soliti reddantur honores:
 Dignus es, altricem qui tuare tuam:

Sed soror ut nostros æquet Clementia fasces: 45
 Qua sine, dura nimis, difficilisque vocer.

O decus, o lapsi spes constantissima sæcli,

G 4

O vir

V. 28. Nobilitas.] ipsi homines
 Nobiles. Marullos infirmit princip.
 p. 103. b.

Atatis licet opprobrio corrupta reclamat,
 Nobilitas, chorasque adjuvati plaudere
 Regis.

O vir fortuna fortior ipse tua.
Sic tibi contingat Solyma de gente triumphum,
Captaque per nostros signa videre duces.

sc
Sic

V. 49. Sic tibi contingat, Solyma de
gente triumphum

Captaque per nostros signa videre duces. In animo habebat Rex Carolus, postquam Neapolitanum regnum sui juris fecisset, bellum movere Turcarum Imperatori Bajazeti. v. Marullus iv. Epigr. 31. ubi Carolum ad hoc bellum suscipiendum fortiter adhorratur. illud autem quo felicius succederet, constituerat in clientelam atque amicitiam suam recipere Gemem Bajazetis fratrem, qui lumbis infelici auspicio contra Bajazetem armis, exutusque exercitu & castris, necesse habuerat asylum sibi quaerere a quodam Rhodios equites, tum temporis autem servabatur Romæ. Eum cum Rex ab Alexandro vi. tanquam mutuz pacis obsidem accepisset, & jam Neapolim usque perduxisset, ostensus porro turbatur ac tumultuanti contra Imperatorem Turciz, non leve sane victoria momentum futurum: accidit ut Gemes, propinquo Romæ a Pontifice & filio Cesare lento veneno, incideret in diarrhæam incurabilem, unde & miserabili sane fato periit in Castello Capuano, non autem apud Cajetam, ut perperam prodidit Jovius. amisso in hoc principe tam insigni rei felicissime gerendæ momento, abortifque novis in Italia turbis, ab invadendi Turcas consilio desistere coactus est Carolus. Nefarias execrandi Pontificis artes, & passionem cum barbaro Bajazete ad conturbandam rei Christianæ tranquillitatem, literasque ipsas ab utroque monstro ultro citroque scriptas, multa cum cura exhibet Thomas Thomæ in vita Cesaris Borgiz p. 108. sqq.

nunc Jovium audiamus libro Historiarum secundo. Post id factum, Valentianus Cardinalis (is erat Cesaris Borgia, titulo Legati a latere cum Rege Carolo Neapolim profectus) minus intentis in ejus custodiam Gallis, mutata habitu a Velitris Romam profugit. Nec multo post & ipse Gemes ad Cajetam moritur. Eratque cum hanc fama Alexandrum, ut barbarus princeps inimici Regis gloria atque spectaculo subtraheretur, ipsique obiter proposita a Bajazete præmia promereri, lechiferum pulverem saccharis, quibus Turca poculis omnibus uteretur, miscuisse. Is erat pulvis ad fallendum candor mirabilis, nec injucundo admodum sapore, qui non acriter vi protinus, sed cuncti præsentanea venena, spiritus vitales opprimeret: sed sensim venis illabendo, exitiabili tarditate grassaretur. Quo postea Alexander opulentos aliquot senatores, & postremo se ipsum incantata lagena, sustulisse ferbatur. Turcicum porro imperium per ea tempora haud minus promte subjungi potuisse, quam subjugatæ essent res Aragoniorum, non vane colligit prudentissimus Cominæ l. 7. c. 14. ubi & nefarii istius veneficii meminit. adde Sabellicum Ennead. 10. lib. 9. il Tomasi nella vita del duca Valentino p. 141. sqq.

V. 49. Sic tibi contingat.] Orientis imperium fato servari Carolo viii. cuncti tum credebant mortales v. il Tomasi nella vita di Cesare Borgia p. 44. ipse quoque Carolus hanc causam prætendebat bello Neapolitano, cuius Regni Aragonios vocat inessores, culpa Pii secundi, apud eundem p. 63. sqq. 83. 89. 95. 111. 147. 148.

Sic Rhodanum Nilo spectes dare jura subacto:
 Poppe Araris ripas plurima laurus eat.
 Ergote, mecum hoc Phœbus, doctæque Sorores,
 Hoc pietas, hoc jus, nobilitasque rogant.

IX.

DE STUDIIS SUIS, ET LIBRIS
 JOVIANI PONTANI.

Qui primus patrios potuit liquisse penates,
 Et maris, & longæ tædia ferre viæ,
 G 5 Quem

Non potest præclarior laudari
 Jovianus Pontanus, neque
 scripta accuratior cura posteri-
 ni commendari, quam in hac pul-
 crissima elegia factum est a Sincero
 Poeta, quo autem plenius maximi
 tui ipsa ac vitam pernoscant lector,
 præstat elegium nobile quod Pon-
 tano scripsit Paulus Jovius. Jovianus,
 inquit, Pontanus, vir ad omne genus
 eloquentiæ aptus, Cereto Umbria oppi-
 dum non profugus, quod ibi pater a
 salubri oritur esset interfestus, Neapo-
 lem plane juvenis & inops contendit,
 ubi non libere Alfonso Regis studio,
 curia libenter, literas in honore
 esse deditura. Nec defuit honestus vir-
 tutum bonus, Antonio Panbormita erudi-
 ti ingenii viro admirante. is tuum erat
 mentis doctrina nomine Regis scivini
 præcipue. Aspiravit demum his captis
 Pontanus, ipsius adeo benigne, ut Fer-
 dinandi Regis castra secutus, in de-
 licti Panbormita locum sufficeretur.
 Unde illi mox honesta opes, sed obs-
 cure, nisi ad optimi muneris proven-
 tum Ariadna uxoris dotalis hereditas
 sufficit. Hac parva dignitate, libe-
 rum veluti studio, Musas per omnes

numeros exercuit, tanta habilis ingenui
 fecunditate, ut neque poetis, neque o-
 ratoribus, qui tum maxime florent,
 dignum secunda fama locum relinqueret.
 Erat austero supercilio, & toto oris ha-
 bitu subagresti: sed stylo, & sermone
 perurbans, cum sapissime vel in seriis
 multo cum sape jocularis. Habitus ta-
 men est in omni censura, quanquam
 absolute pins, supra aquam mordax,
 vel eo quod non homines modo sibi no-
 tos, sed gentium & urbium quoque om-
 nium mores acerba scribendi libertate
 perstringeret, sicuti ex variis Dialogis,
 Charonteque præsertim, intemperanter
 ostendit. Sed in pangendo carmine,
 quam sexenda prosa cultior, atque su-
 blimior multis videtur: quandoquidem
 in historia non semper integra gravissi-
 mi incessus dignitate, ab ejus muneris
 disciplina deflexisse existimari possit,
 quum postea ab Hesperidum Hortis ci-
 triorum suavissimos odores spirans, at-
 que inde divino carmine in altum evec-
 tus, ad illa ipsa excelsa ore decantata
 sidera propius accesserit. Vixit annos
 septuaginta septem. Fato autem functus
 eodem mense, quo Alexander Sextus
 Pontifex vita excesserat: tumulatus est
 in sacello ab se sepulchri causa exstructo

Quem non mœsta domus, quem non revocare parent
 Non potuit fufis blanda puella comis:
 Impius, & scopulis, & duro robore natus,
 Atque inter Tygres editus ille fuit.
 Non mihi circumstat solidum præcordia ferrum:
 Nec riget in nostro pectore dura filex:
 Ut possim dulcesque lares, liménque puellæ
 Linquere, & ignoto quærere in orbe domum.
 Sed Phœbi sacros cogor lustrare recessus,
 Vocalemque undam, Thespiadumque choros:
 Ut fugiam nigras supremo in funere flammæ,
 Et volitem populi docta per ora mei:
 Meque inter claros attollat fama poëtas,
 Nec rapiat nomen nigra favilla meum:
 Et nostro celebrata superbiat umbra sepulchro,

Sperma

e regione Daualorum domus, ubi elo-
 gium ab se compositum in marmorea ta-
 bula spectatur. Hæc Jovius: neque
 eo inferiora Lilius Gregorius Gyr-
 aldus Dial. 1. de Poëtis sui temporis:
 Urania vero, Metæora, Hesperidum Her-
 ti, Eclogæ, Epigrammata, Elegia, &
 cætera Joviani Pontani Umbri carmi-
 na, & quæ plurima pedestri oratione
 scripsit, faciunt ut in his tabularum
 imaginibus illum inter præcæres commo-
 merem, quia & cum omni fere anti-
 quitate conferam, tamen non idem, ut
 quibusdam videtur, in omnibus præstat,
 nonnunquam enim nimis lascivire &
 vagari videtur, nec plane ubique se le-
 gibus adstringit. quod iis minus mirum
 videri poterit, qui illum sciverint in
 magnis Regum & Principum negotiis
 diu versatum, & modo bellorum modo
 pacis conditiones & fœdera tractasse,
 non minus quam Phæbum & Musas
 coluisse. Quis tamen eo plura? quis
 doctius? quis elegantius? quis denique
 absolutius composuit? enucleatius? exqui-

sitius? & licet ejus quidam hoc tem-
 re gloria patrum æqui sint æstimator
 non illis tamen ipse concedam, ni-
 liora vel ipsi fecerint, vel ab aliis facta
 tulerint, id quod ad hanc ipse diem non
 disse fateor. Joannes Pierius Valerium
 vir longe eruditissimus, elegans Pon-
 no epitaphium scripsit, cujus initium

Scriptorem venerabilis Magister
 Pontanus cubat hic. &c.

exstat id libro poematum Pierii p.
 mo. videndus Buchnerus T. 2. Orat.
 358. Est & Basilii Zanchii Me-
 scus, sive eclogæ in ejus funere, hæc
 sane contemnenda, poemat. lib.
 quinto. Habemus Italorum homi-
 num elogia & judicis, qui vero
 non acquiescens liberio rem censu-
 ram desiderat, adeat ille J. C. Se-
 ligerum in Hypercritico, & Erasmus
 nostrum in Ciceroniano. homo eni-
 fuit Pontanus. nunc ad Sincerum
 deamus, & Pontani scripta per-
 turam recenscamus. sunt autem id

Spernat & e Pariis marmora cæsa jugis:
 contamen ut magni tumulum tentare Maronis
 Audeat, aut tantum speret habere decus. 20
 quis tam niveis vellat mea colla lacertis?
 Quis vetet optato membra fovere sinu?
 n tanti fuerit sacro Parnasus hiatu,
 Perque suas passim templa habitata deas:
 tibi fit nitidos lachrymis corrumpere ocellos, 25
 Discessumque fleas, chara puella, meum?
 pereat, quicumque leveis sectatur honores,
 Et sequitur famæ nomina vana suæ.
 cum ego nocturnis dubitem cessare choreis?
 Tecum ego conspersa gaudia inire rosa? 30
 ductumque levi crinem perfundere amomo?
 Et noctem insolitis ducere blanditiis?
 alicet & Turcas Pontanus in æquora classes,
 Alfonso & fortes ducat in arma manus.
 ni nunc nascentis canit incunabula mundi, 35
 Aureaque ætherea sydera fixa domo:
 que imbres, lapidesque pluant, ut nubibus ignes
 Exsiliant, salvas ut mare volvat aquas:
 esperidumque hortos, excussa que poma draconi,
 Rusticaque ad primos munera missa toros, 40
 elicias Lepidina tuas, resonansque vicissim
 Pastorum argutis carmen arundinibus:
 paliter & fulvis radiet Sertorius armis,

Et

v. 35. *Qui nunc nascentis canit incunabula mundi, &c.]*
 hic libri quinque, sive de steli-
 theorum liber unus; heroi-
 cine decantati.
 v. 39. *Hesperidumque hortos, excus-*
-sa que poma draconi.]
 Hic Hesperidum, sive de cul-
 citiorum libri duo, eodem versu.

v. Fracastorius carm. 3. p. 273.
 V. 40. RUSTICAQUE ad primas
 munera missa toros.
 DELICIAS, LEPIDINA, tuas, &c.]
 Lepidina, cujus septem pastorales
 pompæ, cum tribus diversis argumen-
 ti eclogis.
 V. 43. *Qualiter & fulvis radiet SER-*
 TORIUS armis,

Et

Et Pompejanus praelia tentet eques:
 Audeat arguto neu quis contendere versu,
 Ille vel æterno digna Marone sonat.
 Te pater irriguis audit Sebethus in antris,
 Jurgia ad ingratas dum jacies ipse fores.
 Inde vocas sacrum festas Hymenæon ad aras,
 Optati referens foedera conjugii:
 Utque tuis primum surgens complexibus uxor,
 Visa sit erepta virginitate queri.
 Felix, qui fidos expertus conjugis ignes,
 Vidisti sobolis pignora certa tuæ:
 Næniolasque rudes cecinisti, & blanda parentis

Osc

Et POMPEJANUS praelia tentet eques.
 Bellum Sertorianum, quod grandi
 carmine cecinit Pontanus in dialogo
 cui nomen Antonius.

V. 47. Te PATER irriguis audit SE-
 BETHUS in antris,

[JURGIA ad ingratas dum jacies ipse fores.]
 Amorum libri duo, vario numero-
 rum genere scripti, & Laurentio Mi-
 niato dicati. Sebethi autem vel præ-
 cipue hic mentio est, eo quod ul-
 timâ libri secundi elegiâ, fisione
 jucunda atque eleganti, memoratur
 Sebethis conversio in fluvium.

PATER SEBETHUS.] recte, fuit enim
 divinus honoribus cultus. Gruterus
 inscript. XCIV. 9.

P. MEVIVS. EUTYCHVS
 [EVTNYCVS Manut. Orthog. p. 705]
 AEDICVLAM
 RESTITVIT. SEBETHO

Ex tabella marmorea Neapoli in
 fundamentis murorum eruta. de Se-
 betho. v. Bern. Tasso lettera 121.
 p. 100. b.

V. 49. Inde vocas sacrum festas HY-
 MENÆON ad aras,

Optati referens gaudia conjugii:

Utque tuis primum surgens complex-
 uxor

[Visa sit erepta virginitate queri.]

Libi tres de Amore conjugii, q-
 rum tertius filiarum Aureliæ &
 geniz epithalamia continet. aliud
 autem ad elegiam quartam lib-
 cuius initium.

Qualis ab Herculeis surgens complex-
 Hebe

[Visa sit erepta virginitate queri.]

v. Pontanus III. de obedientia
 p. 40.

V. 55. NÆNIOLASQUE rudes ce-
 cecinisti, & blanda parentis

OSCULA, & ad cunas marmoreas
 sua.]

Næniæ sunt duodecim, quæ vel
 so nomine quibusdam persuade
 quam sint nugaces & pueriles
 vel in his ipsis admirari licet
 cundum non minus quam facundi
 summi viri ingenium, qui enim
 nugari poruerit, & blasas ac ball-
 nutricum blanditias referret tanto
 lepore, in hunc usque diem inven-
 est nemo. de Fannia quæ sequenti
 deque Cinnama pertinent ad Am-
 res.

Ocula, & ad cunas murmura nata suas.
 Felix, scultum torfit quæ Fannia vatem,
 Quæque illi regnum Cinnama subripuit.
 Quis diffidii leges patiantur amaras,
 Sciant cineres nomen habere suos. 60
 Post hæc sed te quis credat ad amnem
 Populea canas fronde ligasse comas?
 Stellam cecinisse, atque impendisse querelas,
 Spectandos cum jam vix daret illa pedes:
 Quosque sinus, myrtetaque cognita nymphis, 65
 Clausaque sulphureis antra recurva jugis:
 Tum superum laudem, mutisque incisa sepulchris
 Nomi-

l. 60. ERIDANI posthac sed te quis
 credat ad amnem

POPULEA canas fronde ligasse co-
 mas,

STELLAM cecinisse? &c.]

Huius nomen duobus elegiarum li-

bris Pontanus, quibus celebra-

mus Stellæ, mulieris Ferra-

riæ, e qua & filium sustulit cu-

mulis cum epitaphio eleganti

in quoque videtur Neapoli. veyez.

M. J. de voyage d'Italie T. I. p.

1. & Suetonium Delic. orb. Christ.

27. de hoc suo sacello ipse, ni-

hil, Pontanus loquitur præfat. libb.

Præfat. p. 174. sq. ibidem. l. 31.

Præfat. Lib. 2. p. 315. Præfat.

p. 318. sq. l. 5. p. 391. 423.

apparet ratio nominis ac tituli:

nam Ferraria ad ramum Padi

flum. fra, qui dicitur Po. morte.

quosque libros, ut & versus Sa-

luti, non recipisse ultimam auc-

torem jam olim monuit Pe-

tricius, cujus viri cando-

rem mirari satis, nec commen-

dationem.

l. 64. Bajanosque sinus, &c.] duo

sepulchrorum libri, Bajaram

titulo insignes, lepidi, molles, de-
 licati, & quibus non unus Phale-
 ciorum scriptor invidere possit. id
 vero mihi ne credas, audi Scalige-
 rum, censorem minime indulgen-
 tem, in Hypercrit. *Bajana carmina*
elegantia & lasciva, provocant ipsa
Catulliana. sunt enim quadam supra il-
lius ætatem, plane accommodata illius
ingenio redundant, &c.

V. 67. Tum SUPERUM laudem,
 mutisque incisa sepulchris.

Nomina.] Hymnorum liber, sive,
 ut Pontanus inscripsit, de Laudibus
 Divinis. quod recte reprehenditur à
 Scaligero, cum non doceat ibi qui-
 bus modis laudandus sit Deus, sed
 laudes ipsas canat. Pontanum inte-
 rim primum fuisse usum elegiaco
 carmine in canendis hymnis obser-
 vare te velim: cum ab antiquissimis
 non nisi hexametrum, quod & ip-
 sum antiquissimum est carminis ge-
 nus, fuerit adhibitum, & sensum re-
 cessum ad Iyram. Pios & Christia-
 nos multorum habemus. Excellunt,
 post veteres, M. Hier. Vida, Joan-
 nes Franciscus Picus, Petrus Bem-
 bus, Joannes Aurelius Mutius, nos-

108

Nomina, collapsos & reparare rogos:
 Denique Pindaricosque modos, resonantia ple-
 Et Methymnææ fila novasse lyræ:
 Cum tamen interea motus, atque agmina Reg-
 Bellaque Campanæ discutis historiæ.
 Quin & jucundo dstringis sæcula morfu,
 Dum vaser in Stygio disputat amne Charon.
 Varronisque tui, Nigidique exempla secutus,
 Grammaticæ haud spretas incipis ire vias.

C

ter Sannazarius, M. Ant. Muretus, Franciscus Bencius, Salmonius Marcinus, Hercules Strozza, Georg. Fabricius, Berlicomius, alii: quid autem sibi voluerit enim quatuor suis Hymnorum libris Michaël Marullus, haud facile dixerim. putes illum de novo tentasse paganismum introducere. nec immerito tam acriem super eo censuram instituit J. C. Scaliger. sed hæc sunt acrius loci. sequuntur Pontani duo Tumulorum libri, in quibus multa quæ ad istius ætatis historiam faciunt. primus talis argumenti libellum edidit D. Magnus Aufonius, quem secuti e recentioribus plurimi, J. C. Scaliger, Joannes Secundus, Georgius Buchananus, Theodorus Beza, Nicolaus Grudius, Eobanus Hessus, Caspar Cunradus, Josephus Scaliger, & qui non?

V. 69. Denique PINDARICOSQUE modos, &c.] versus sunt Sapphici, sed ab auctore non emendati, ideoque nec inter primos ponendi. dictum ad v. 61. videtur autem Pontanus plures odas scripsisse, quæ intercederint. quid enim Pindarus commune habet cum lyra Lesbica?

V. 71. Cum tamen intereamotus, atque agmina REGUM, Bellaque CAMPANÆ discutis historiæ.]

Scripsit Pontanus historiam Neapolitani, quod Ferdinandus ragonius cum Joanne Andegessit, sex libris. singula sæculorum eventa non fama collegit hinc illinc emendicavit, sed ubi fere interfuit ipse, edidit reliqua Pontani opera, Petrus montius, sed nondum omnia politam, & uti ab ipso scriptam invenerat. quod Paulinus videtur ignorasse, dum I mentius paulo iudicat de gra Pontani.

V. 73. Dum vaser in Stygio putat amne CHARON.] Tetigit dialogum Jovius, nec immerito si verum fateri volumus, ipsudum erit Pontano, si quid illi jocularis fuerit. vivebat ille dissolutissimo ac maledicentissimo, & si conferatur cum æquali poterit profecto tanquam illi poris Caro suspici hanc ipsamque mordendi libidinem animis virtutibus redemit.

V. 75. Varronisque tui Nigidique exempla secutus

Grammaticæ haud spretas ire vias.

alluditur ad duos libros de ratione, ad Marimum Tommascriptos. cæterum quanquam lectio omnium editionum Sa-

Carminis hinc numeros nostris depromis ab ausis,
Dignus pueri verba referre senex.

Loquar, ut sacros Mariani exhauriat amnes
Egidius, verum dum canit ore deum?

80

apta ingratos taxet sub imagine mores

Qui

nam tamen commodum sen-
tunt: & palam est *vi band de*
mili. Hoc enim dicit Sincerus,
nam, virtus in republica in-
um, in literis prope unicum,
scriptam cum magis prudentia
historiam, post elucubrata non
is tantum carminis genera, sed
is que proximè accederent ad
tatem Maronianam, tamen non
diligentem ad has grammati-
um mentes assuas descendere,
de Aspinione aliquid commen-
de. At enim poterat ignora-
poeta auctor illud Ulpiani apud
Germaticis, si medi-
cipiat, nihil esse stultius, ne-
cipiat quoniam Gramma-
fuit poeta Ausonius,
Genis epigrammarum scripto-
ibi dicam.

Carminis hinc numeros nostris
Dignus ab ausis,

Loquar, ut sacros Mariani
exhauriat amnes.
nam, verum dum canit ore deum.
ad dialogum Pontani, cui ti-
Egidius, a celeberrimi tum
cremice Augustiniano Egi-
ei poeta ordinis sui prae-
Julio 11. creatus est, Cardi-
num a Leone decimo. infig-
pope iavendum illi elogium
Julius Jovius, p. 102, mirifice

extollens ejus peritiam linguarum,
& sacrae theologiae scientiam rarissi-
mam, eloquentiam in habendis ad
populum concionibus inusitatam ac
pene divinam, quaeque ibi plura le-
guntur. inter poetas Latinos & E-
truscos numeratur a Lilio Gyraldo,
in secundo de poetis sui temporis dia-
logo. vide & Pontanum in dedica-
tione libri de Immanitate ad Hier.
Carbonem. Egidii praeceptor fuit
Marianus, & ipse Augustinianus ere-
mita, sed discipulo eruditione infe-
rior. Ejus cum laude meminit in
epistolis suis Politianus L. 4. Epist. 6.
& Praefat. Miscellan. p. 490. Jovius in
Elogiis. Pontanus in Egidio, & li-
bro primo Tumulorum. ipsi porro
Egidio, quod pene exciderat prope-
ranti, librum suum de Luna dedica-
vit Pontanus, cujus tamen, ob ha-
redum incuriam, non nisi exiguum
fragmentum habemus. v. Pontanus
III. de Fortuna p. 164. sqq. Lib. de
Immanitate p. 587. 615.

V. 81. Aut apta ingratos taxet sub
imagine mores,

Qui super infusus spernit ASELLUS
aqua.

Asinus dialogus est Pontani, in quo
fingit se quasi prae senio delirantem
immodico ac plane caeco cujusdam
asini sui amore captum, illi rete e-
serico ad excludendos culices & mus-
cas, illi ex argento rotinabula pa-
rare, sudorem illi odorato citriorum
liquore abluere, &c. is vero bellu-
lus, ne non se asinum probet, pede-
re, calcitrare, domini manum mor-
dicus apprehensam tantum non prae-
cindere, donec debito fustuario ad-
moni-

Qui super infusas spernit Afellus aquas?
Te juvenesque, senesque colunt præcepta ferente
Part

monitus, & ad molas damnatus, bona tandem fide asinum se esse dicat. invehitur autem Pontanus in cuiusdam noti hominis ingratitude; iustamque indignationem dum mandare literis cupit, eam sale huius libelli condit. Pontani *Asinum* compilavit Trajanus Boccalinus Cent. .2. Ragguagli. 93. sed tamen asini ferocitate aliorum detorta.

V. 83. *Te juvenesque senesque colunt præcepta ferentem,*

Parthenope sperno qua Cicerone legis.]

Huc pertinet insignis locus Martiangeli Accursii, quem producit Vossius L. 3. de Hist. Latinis. Cap. 8. p. 549. Erasmus Ciceron. p. 272. Ne tam animosæ sententiæ veritatem præstare cogatur Sincerus noster, operæ pretium erit audire Pontanum ipsum, de consilio scriptum suum differrentem ad Hier. Carbonem, in dedicatione libri de humanitate. sic igitur ille: *Quo autem scribendi consilium omne meum manifestius tibi pateat, sic habito: de moribus apud Latinos scripsisse Ciceronem, qui id solum mihi secutus videtur, ut actiones quæ & qualiter esse debeant ostenderet, summa cum eloquentia, cuius ipse facile habendus est & magister, & princeps. Ceterum definendis virtutibus, explicandis earum principiis, innumbrandisque imaginibus, nihil eam præsertim cura aut studio imbutum, ut præterea, hoc est, actiones tantum res visus sit velle edocere ac compleri, ac si Senatorii Consularisque hoc tantum esset viri, numerisque dignioris, Oportuit autem res exsequi plebei cuiuspiam hominis, ac tanquam in otio ruerascentis. Apud Græcos vero theoreticam hanc institutionem ita exsecutum esse Aristotelem, uti actiones ab disciplina omnino recessivas, ut in illo edocendi genere maxime*

diligens ac consummatus appareret. Ciceronem e nostris Senecam multa domo, maximeque vita hominum uti & commoda edidisse: ceterum totius magis more exhortari ad virtutes bonasque ad actiones legentem, quæ ut qua dicat contenderit certis ac constantibus rationibus comprobare, de principiis ipsius acutius disputare querere, multa tamen admirabiliter qui, cohortarique acerrime ad bene vendum auditores, detorque a vitia vitii: ut libri ejus, ut præcepta eo tradita, ut denique qua ab illo modum afferuntur exempla, sunt quidam ad bene agendum, civilesque ac domesticos ad mores, actiones que vita totius sic administrandas, beate simul ac tranquille vitam haurientes, felicitate quidem ipsa fruamur adepti, vel consequendum eam quam proxime accedamus. igitur summos & imitatione dignos, eos cum imitemur, ab adolescentibusque id judicavimus, quod post cui etiam sumus, singulari esse laudis dignum, plurimumque humano generi collaturum, scriptandis moralibus tria hac simul compleri, cognitio principiorum ac virtutum sanam per definitiones speciesque suas ac differentias, quod theoretica est contemplationis: ut practica exercitatio, usque bene vivendi, id est, qui & quales actiones ipsi esse debeant, ostenderet usque ad confirmandos animos & exempla adjuvarentur, & sententia ad vitas plena, distaque ac facta clausimorum virtutum, nostraque digne imitatione atque observantia. Quod libris ubique nostris, pro virili tam conati sumus assequi. hæc de loco suo Pontanus, potuisset tamen modestius maiotique cum reverentia loqui de Cicerone hoc, ut puro, agre latura sit

Audenope spreto quæ Cicerone legit:
 Quis quicquid divûm sapientia pandit, 85
 Stagira, tui dogmata firma senis:
 Deceat fortemque virum, quæ Principis artes,
 Magnificas præstet quæ dare dona manus:
 Quæ leges quæ sint, legesque loquendi:
 Edat ut argutos lingua disertæ sales: 90
 Quid fortuna homini, quid det prudentia, quantum
 Immanes animos incitus ardor agat:
 Magnanimique viri quæ sint ad singula partes,
 Sive colat pacem, seu fera bella gerat.
 Nec fugis astrorum causas aperire latenteis, 95
 Et Ptolemæi fata reposita poli.
 Salve sancte senex, vatum quem rite parentem
 Præfecit terris Delius Ausonii.
 Non te Lethææ carpent oblivia ripæ,

H

Nec

præfatus, quæ sequuntur, referenda
 sunt ad libros Pontani de Fortitudine,
 de Principe, de Liberalitate, de O-
 botentia, de Sermone, de Fortuna,
 de Prudentia, de Immanitate, de
 Magnanimitate, de Rebus Cœlesti-
 bus, & in octavum Sententias Pro-
 lemi, quæ hæc quidem habui quæ
 notantur ad nobilissimam elegiam.
 nec tamen emittenda est insignis il-
 la Syraci in Pontani scripta pietas,
 quæ post illius obitum sopita atque
 neglecta e tenebris primis in lucem,
 tum Pausanici illius consilio, tum o-
 pta Puzi Sommontii usus, revoca-
 vit, magno sane thesauro sem lite-
 rarum auxit Sincerus, cui & hoc
 nomen æternum debebunt
 quæ Romanæ, quod princeps e
 philosophorum pulvere in homi-
 num cœliorum manus protulerit
 illius fragmentum de piscibus, Gra-
 tiæ Cœlestia, itemque Aurelii Ne-

méfiani, & Rutilii Numatiani itine-
 rarium, ne quid dicam de emenda-
 toribus, quam fuerant antea, Mar-
 tialis, Ausonii, & Solini codicibus.
 Dignus est & ipse, cujus rationem
 habeat grata posteritas, quemque
 post Augusti sæculi ingenia tanquam
 ducem ac normam sibi proponant
 genuinæ ac generosæ poësis studio-
 si. Vis firmem hoc iudicium meum?
 audi virum undeque eruditissi-
 mum, Ludovicum de La Cerda, cu-
 jus hæc sunt ad Virgilii l. 7. v. 734.
*inde quoque arrepta occasio celebrandi
 huius fluminis (de Sebertho loquitur)
 Sincero Sannazario, upote Neapolita-
 no, qui vir poetica laude floruit præ
 mortalibus sui avi. Sed quid sui avi?
 Quid si Neapoli majorem gloriam San-
 nazarius attulit, quam Statius Papi-
 ninus? non erit iniquus censor, qui hoc
 censens. Vid. eundem Cerdam. ibid.
 T. 1. p. 330.*

Nec totum in cineres vertet avara dies. 10
 Nec tibi plebeio ponetur in aggere bustum.
 Niliacas dabitur vincere Pyramidas.
 Quid tibi victrices exspectas, Umbria, palmas?
 Mœnibus has patriæ rettulit ille meæ.
 Ille suis longum studiis, & laude fruatur: 10
 Me juvet in dominæ consenuisse sinu.

X.

AD JOANNEM SANGRIUM
 PATRICIUM NEAPOLITANUM,
 DE SUO IMMATURO OBITU.

Si me sævus Amor patriis pateretur in oris
 Vivere, vel saltem matre vidente mori,

[Ad JOANNEM SANGRIUM.] Pauli
 cuiusdam Sangrii item Neapo-
 litani prodicionem turpem comeme-
 morat Jov. Pontanus Lib. de Im-
 manitate Cap. 2. p. 598.

V. 1. *Si me sævus AMOR patriis pa-
 teretur in oris
 Vivere, &c.]*

Familiale est poëtis, etiam iis qui
 nunquam amaverunt, amorem ali-
 quem sibi fingere, unde scriptio-
 nis petant argumentum. noster autem
 Sincerus, ne quid tale hic suspice-
 mur, locuples sibi ipse testis esse po-
 test. amaverat a prima infantia (si
 tamen in infantes amor cadit) puel-
 lulam sibi æqualem & ætate. & no-
 bilitate sanguinis, quacum una edu-
 cabatur. gliscibat indies hæc flamma,
 sed infelici successu; nam, quod de

Apolline & Daphne Naso, *alter a-*
mat, fugit altera nomen amanti. illi
 vero cum impar esset ærumnis suis,
 vitæque tam miseræ pertasas, æs-
 tuit remedium petere ab absentia,
 sed & id pessime cessit, cum relic-
 ta dominæ immemor esse nutri-
 tiquam sustineret incidit itaque in
 letalem, ut credebatur, morbum,
 qua sævientem hanc scripsit elegiam,
 que Sangrium orat ne sinat interire
 ingenii sui dispersas atque inemca-
 datas reliquias. nihilque adeo acerbe
 conqueritur quam eripi sibi vitam
 juveni, & secum extingui spem il-
 lam ingenrem quam de tot & na-
 turæ & Musarum dotibus concepe-
 rant homines eruditi. elegantissime
 hos inauspicatos amores suos deplo-
 rat ipse Synærus Arcadiæ suæ profla-
 septima

Utque vix uno nunc sunt ingesta libello,
 Essent illa suis continuata locis:
 Fasset immites potuisssem temnere Parcas,
 Ductaque de pulla tristia pensa colo:
 Nec me plebeio ferret Libitina sepulchro,
 Aut raperet nomen nigra favilla meum.
 Nunc cogor dulcesque lacus, & amoena vireta,
 Pieridumque sacros destituisse choros:
 Nec pote, quæ primis effudit Musa sub annis,
 Emendaturo subdere iudicio.
 Sic heu, sic teneræ sulcis refecantur aristæ:
 Implumes nido sic rapiuntur aves.
 Pro superi, tenues ibit Syncerus in auras?
 Nec poterit nigri vincere fata rogi?
 At tu, quandoquidem Nemesis jubet, optime Sangri,
 Nec fas est homini vincere posse Deam:
 Accipe concussæ tabulas, atque arma carinæ,
 Naufragique mei collige reliquias.
 Errantesque cie quocunque in littore manes,

H 2

Talia-

*Epith. videtur autem hanc elegiam
 scriptam parte jam mortuo, cum
 nuptiæ darentur meminerit v. 2. de
 utroque genere dicam aliquid suo
 loco. interim observare te velim e-
 pithiam,*

*Altim hic jaces: spes mecum extincta
 quiescit?*

Sed de nostro funere restat Amor.

*Ubi procul dubio ad illa Virgilio
 lib. 4. Aeneid.*

*Ubi procul hinc partem fusi monstrantur
 in amorem*

Amoris campi. sic illos nominis dicunt.

*Ubi, quos digne amor crudeli tabe po-
 rodit,*

*Secreti colant callos, & myrta circum
 Silva tegit. cura non ipsa in morte re-
 linquunt.*

cui loco pro commentario esse potest
 Propertii Elegia nonadecima libri
 primi. sed frustra in placitis poetarum
 constantiam quæras. vide nos-
 ter quam mutaverit l. 2. El. 7.

*Altim hic situs est: cives gaudetis sepultis?
 Jam vaga post obitum umbra doloris
 vacat.*

nimirum & Propertius mutaverat
 mentem. l. 1. El. 17.

*Illic si qua meum sepelirent fata dolorem,
 Ultimus & postis staret amore lapis, &c.*

Taliaque in tumultu carmina cæde meo.
 Actius hic jaceo: spes mecum extincta quiescit:
 Solus de nostro funere restat Amor.

XI.

IN MALEDICOS
DETRACTORES.

Quid ruis in sacros temeraria turba poëtas?
 Sævaque mordaci prælia dente moves?
 Deline sacrilega convicia fundere lingua,
 Desine. pro populo stat Deus ipse suo.
 Quis novus in furias armat dolor? ite profani,
 Ite, nec immeritas conscelerate Deas.
 An monet hoc Stygiis immerfus Scuccha lacunis,
 Dum

Ne quis solos Iambos, celeres illos & feroces, aut cum Iambis Scanzones, idoneos iræ ac maledicentiz præcones existimet, jampridem Nasonis Elegi in Ibin obstituerunt, forsan & Callimachi, a quo titulum mutuatur Naso,

Non soleas quamvis hoc pede bella cani.

ostendit & hac elegia Sincerus noscer quam fuerit hostis formidabilis, quinam vero isti fuerint, in quos cellis sui amarulentiam tam liberaliter effundit, frustra credo quispiam hodie divinaverit. neque sane tanti est. Aliquid haurire est sed tamen per nebulam ex epistola Italica ipsius Sannazari quæ exstat *fra le Lettere Italiane de tredici Autori illustri*. p. 621. puro & Marullum huc trahi posse 11. Epigr. 26. Siculos fuisse ex versu 69. colligas,

Fallor, an hos nobis misit gravis Æna Cyclops?

cave autem id de Petro quoque Gravina interpreteris, nobili eo tempore poëta, summoque & Pontani & ipsius Sinceri amico, & ipso Siculo, cujus viri e tam multis carminibus tam pauca extare, nunquam satis deplorari potest, nisi Pauli Jovii & Li. lii Gyraldi subactis auribus nihil plane deferendum putes. Petri Gravina Epigramma in Gonsalvum Ferdinandum quem magnum ducem vocabant apud Jovium Legitur L. 4. Elpg. p. 141. in Prosperum Columnam. L. 3. p. 165. omissa itaque ulteriore in hæc portenta inquisitione, de iis agamus quos melioribus auspiciis posteritati commendatos voluit nobilissima Sannazarii Musa.

Dum flens Eumenidum verbera torta timet?

Ulim olim tinctæ juverunt felle sagittæ:

Nunc miserum facti poenitet usque sui. 10

Ecce tam chari manes violare parentis,

Per stupra, & talos, per cyathosque rogo.

In sua quenque juvet: non vos Helicon subire,

Non fas virginei polluere amnis aquam.

Sollicit hanc sumpto Joviani Musa cothurno 15

Hauriat, & magno digna Marone sonet.

Cui comes intactæ lustrans sacraria sylvæ

H 3

Alti-

V. 15. JOVIANI MUSA.] de Joanne Joviano Pontano abunde dictum est ad novam hujus libri elegiam.

V. 17. Cui comes intacta lustrans sacraria sylvæ

ALTILIUS.]

Gabriel Atilius, Lucanus, Junioris Ferdinandi Regis præceptor fuit, postea Episcopus Policastroensis, (Buzianam eam urbem vocant antiqui) vir omnium ejus sæculi eruditorum præcio & modestissimus & doctissimus. plurima ejus arque honorificentissimæ merita est in scriptis Pontanæ. (qui & librum de Magnificentiâ ejus edidit) apud nostrum Sincicem, Basilium Zanchium, Alexandrum ab Alexandro, Paulum Jovianum, Librum Gregorium Gyraldum, &c. ceteros illius epithalamium Isabelæ Aragonis cantatum, quod multis hæc effert ipse Casar Scaliger, hæc præter alioqui iudex, legitur id estimo primo poetarum Italorum. neque ego memini ullum aliud Altii carmen typis editum vidisse, præter eam elegiam (Bzlius hic est epigramma p. 216. lit. non hæc oculis usus.) unde colligo non parum ejus versuum jacturam factum fuisse. Auctor enim est Paulus Jovius, Atilium usque adeo molli-

heroico carmine excelluisse, ut Pontani atque Aetii testimonio antiquis vatibus æquaretur. neque multum ab illo abit Lilius Gyraldus. ubi autem elegi isti? de odis Altilli audire nostrum l. 2. El. 2.

Altiliusque novos Superis latrans ho-
nores

Pindarica seriat carmina dactyla lyra.

Ubi vero & odæ? hoc damnum ut aliquo modo refarciatur, rem me non ingratam facturum confido Musicarum lautissimarum studiosis, si versus quosdam Altilli publicaverim hinc illinc e dispersis schedis collectos, inque unum quasi fascem coëgero, sunt autem isti.

IN CHRISTUM SEPULTUM.

Tene ego, magne pater, tene alii restor
Olympi,

Tene ego sic lacernum indignos crudeliter
artus,

Sic possum aspicio? quem non vassa a-
tria cali,

Non mundus cepit: regis bene brevis ur-
na sepulchrum.

Nec miseri assiduos lachrymarum fundi-
mus amnes?

Tanta nec æternæ desolantis funera luctus?
Ad

Altilius, docto pectore carmen hiet.

Ne

At tellus tremefacta, latensque in nubibus ær,

Cunctaque turbatis sterunt elementa figuris:
Flevit Sol migrat ingens ferrugine caelum,
Ipsaque lugubri crines velavit amictu
Auctorem miserrata suum massissima
Phuibe:

Atque aversa novus suspexit sidera
mundus.

Hæc dolor, hæc pietas! hæc qua manus
impia tantum

Ansa nefas? neque enim diris illa ex-
cidit ausu.

Anne parum fuerat, patrum modo lin-
quere calum?

Nec dedignatum misera commercia terra?

Quodque Deum miscens homini (mira-
bile dictu)

Induere humanos non fastidiveris artus?
Tristia quin dira passus ludibria gentis,
Ferre necem, & nostro voluisti occumbe-
re leto.

Sic quondam cara divulsus ab ubere ma-
tris,

Mittis ubi exstruñas agnus mactatur ad
aras,

Nostra laus commissa, tuo nos sanguine
servas,

Dulciaque æterna das noscere premia vita.

Quo jam, summe Pater, (nam supra
quicquid, & infra est,

Te venerata tuos observant omnia nutus)

Da, sente infirmat aequum contagia partis
Terra, Prometheumque lutum, primor-
dia nostra;

Sen dolor, & fassa spes non indebita
menti,

Nec tua difficilis nostra clementia culpa;

Ut qui mæsta pii repetentes orgia sacri

Annua solenni colimus mysteria luctu,

Per te pacata desunctis munere vita,

Supremustenuis cum spiritus ibit in auras,

Elysi lata arva poli, sedesque beata,

Pollicitisque tui pateant non irrita dona.

Ejusdem.

Hanc faciem, & niveatam rarum fron-
tis honorem,

Hicve rosis hac quis lilia miscet? Amæ

Quis gemina aut illic succendit sidera
quisve

Arcum illic, illic spicula condit? Amæ

Rubra quis in teneris polio hac coralli
labris?

Aut hec intus ebur fluxit ab arte
Venus.

Quis decus effugit morum? quis verbum
loquens?

Clamve decor qui te subsequitur? Cha-
rites.

Quis formam sine labe dedit? digitosque
manusque?

Quis formæ nullo crimine membra i
Venus.

Quis mihi perpetuos hos mæret in obscuro
ignis?

Frons, oculi, facies, verba, labella,
dolor.

Ejusdem.

Junius ut primum materna est editus alvo

Mirata puerum circumiere Dea.

Dum certant, optatque suum dum qua-
libet: inter

Certantes rapuit Cypria basolum,

Atque ait: Hac nostrum descendat pig-
nora. at illi

Pressa rubet tenui nunc quoque mala
nota.

Ejusdem.

Sive furor, seu sit ratio, contemneret vi-
ram,

Alterius vitam perdere dūno properat.

Inde mones, juvenum confidentissime,
quam sit

Et fragile, & fallax, & breve vita
bonum.

Quædam super ætate Altilii, quæ hâc
adjici possent habet Bælius T. 1. Disq.
Crit. p. 215. 216. quædam mihi de-
bet.

V. 18. ALTILIUS docto pectore car-
men hiet.]

illud

Nec minus & Musæ repetens monumenta jocosa

Compater, argutos ingerat ore sales.

20

Hincque hedera comptus florebat capillos

H 4

Rara,

*Id cæcum hiare iterum occurrit a-
palæstrum lib. 2. El. 1.*

*Emibi punicos Pontani Musa cothurno
hæc posito cæcum hiare morte.*

quod an satis Latine dicatur, non au-
tem affirmare. decepti, puto, virum
rudissimum locus Propertii, qui
est l. 2. El. 22. ubi loquitur de sig-
nis & statuis in porticu Apollinis
Palatini,

*Hic equidem Phæbo visus mihi pulchior
ipso*

Marmoris tacita cæcum hiare lyra.

qui idem locus Janum quoque Ler-
num (licet ita loqui) in fraudem
pælicæ præfatione Bafilorum:

*Non olim missos juraat instaurare calores,
Et tepidæ cæcum hiare lyra.*

Propertius ut vides imaginem mar-
monia describit, tam affabre fac-
tam ut cæcere videatur, ac simul
lyram pulsare: isti ad homines vivos
transfertur, etiam Paullus Melis-
sus Schediæ.

V. 13. — MUSÆ repetens moni-
menta jocosa

COMPATER argutos ingerat ore sales.]

Præter Compater, (Poetum vocat
Sæpius) Neapolitanus, vir fuit in-
ter primos suæ ætatis eruditus, hi-
lari, ac festivi ingenii, &, ut fe-
retur, poeta lepidus, quanquam il-
lus nihil, quod quidem sciam, ex-
stat. Laudat eum ab officio Grate Pon-
tani Lib. de Beneficiis c. 7. p.
22. Crebra ejus sunt partes in dia-
logis Pontani, qui & primum Tu-
morum librum Compatri inscrip-

sit, & in Amicis ac Bajanis lu-
dit cum eo non semel. obiit Nea-
poli cum poeta noster exularet in
Gallia, a quo defletur cultissimister-
tissimisque hendecasyllabis, qui ex-
tant libro Epigrammat. secundo. mi-
re semper abhorruit à nuptiis, quod
& testatum voluit in sepulchri sui
inscriptione, quam mecum olim com-
municatam memini a præceptore meo
Hadriano Juno, viro præstantissimo,

QUID AGAM QUÆRIS?

QUIESCÔ.

QUI SIM SCIRE CUPIS?

FUI

VITÆ QUÆ FUERINT CONDI-
MENTA ROGAS?

DOLOR, LABOR, LUCIUS;
SERVIRE SUPERBIS

DOMINIS;

PATRIÆ VIDERE EXCIDIUM;
QUOS CAROS HABES SEPELIRE:
NAM UXORIS QUIDEM MOLES-
TAS NUNQUAM SENSI.

Paullo aliter legitur apud Sæcærtium
delic. orb. Christ. p. 89. Wolfium.
T. 2. Memorab. p. 872. Apianum.
p. cxv.

UXORIS.] v. Pontanus III. de O-
bedient 3. p. 39. sq.

V. 21. ELYSIUSQUE hedera comp-
tus florebat capillos, &c.]

Is est Elysius Calentius, Appulus,
ex Amphraeta oppido, familiarita-
te Pontani, Sannazarii, atque Al-
tilii nobilis, sed admodum pauper,
quod esset vagis multisque amori-
bus implicitus. Extant illius Elegiæ,
quas vivens Angelo Colotio Episco-
po Nucertino dedicavit, & Epistolæ
soluta oratione scriptæ. inter infeli-
ces literatos numeratur a Joanne
Pietio

Rara, sed Aoniis concinat apta choris.
 Extendatque armis titulos Aquivivus avitos,
 Et doceat nostras cernere castra Deas.
 Ipse suæ referat Cabanilius ardua Trojæ
 Mœnia, & antiquos, Appula regna, lares.
 Quique velut ~~Venera~~ surgit novus arbore ramus

Corvi.

Plerio Valeriano. parum benigne de
 eo judicat Echo apud Douzam P.

*Cujus iners tibi visus amor, neque di-
 gna puella
 Cui campi pateant Elysi? Elysi.*

V. 23. *Extendatque armis titulos A-
 QUIVIVUS avitos,*

Et doceat nostras cernere castra DEAS]
 Andreas Matthæus Aquivivus, Had-
 driæ, sive Adriæ, Dux, (ea est Ap-
 rutii urbs, in colle sita, hodie *A-
 tri*, nunc quoque ducatus domus
 Aquivivæ) vir fuit inter primos suæ
 ætatis memorandus, & literarum &
 armorum gloria longe nobilissimus.
 Jovius Elog. p. 88. hujus frater erat
 Belisarius, Neritinum dux, auctor
 librorum de Venatione, de aucupio,
 de re militari, de singulari certami-
 ne. v. Simlerus Bibl. p. 93. horum
 primum Laudat Camerarius Cent.
 1. Medit. c. 22. p. 113. c. 23. p. 122.
 c. 24. p. 127. errorem meum nora-
 vit Bzilius l. c. p. 323. Lit. B. sed
 ego jam ipse videram ante Bziliū
 & noraveram p. 231. ad Epigr. 44.
 quo hæc sunt referenda. v. Jov.
 Pontanus præfat. Libri de Magna-
 nimitate p. 426. quanti eum fecerit
 noster Sincerus, multis e locis col-
 ligas, e sine egregiæ istius elegiæ
 quæ ultima est libri secundi, & no-
 bili illo epigrammate secundo libri
 secundi. addi iis potest mæcula pla-
 ne elegia Michaëlis Marulli in fu-
 nere Julii Aquivivi, hujus Andreæ
 patris, qui perijt in prælio contra

Turcæ, *Nuncia fama patris ad nos
 pervenit adempti*, lib. 1. Pontanus li-
 bros suos de Rebus Cœlestibus post
 viginti annorum intervallum Aquivi-
 vi hortatu non tam resumpsit, quam
 ex integro scribendos suscepit, eo-
 rumque primum Aquivivo nomina
 dedicavit. neque id profecto sine gra-
 ta mercede. nam cum Pontani scrip-
 ta ab auctoris obitu in tenebris ja-
 cerent, primus eos quos dixi libros,
 una cum libris de Fortuna ac de
 Immanitate, in lucem publicam be-
 neficio suo pertraxit eruditissimus
 Hadriensium princeps. proprii quoque
 ingenii foetus, ut auctor est Jovius,
 edidit illustres ac præstanti sua eru-
 ditione dignos, librum nempe no-
 bilem cui *Encyclopædia* nomen, item-
 que commentarium in Plutarchum
 de Virtute Morali. non placeant hæc
 P. Bælio Dict. Crit. Lit. A. v. Jo-
 vius Elog. doct. p. 88. noster L. 2.
 Elog. 2. v. 35. vixit in jucundo splen-
 didoque otio, sed Musis dicato, re-
 tos quatuor ac viginti annos, obiit-
 que septuaginta ac duorum annorum
 senex. de Cabanilio, qui proxima
 sequitur, dictum est nonnihil ad E-
 clogam sextam de Corvino nihil mi-
 hi adhuc compertum. Matthæi Albi-
 ni meminit Joan. Plerius Valerianus
 Epigr. lib. 1. neque alium esse puto
 ab hoc nostro: nihil tamen habeo
 quod de eo asderam, nisi quod a
 Pontano memoretur lib. 1. Bajarum
 carmine ultimo.

V. 25. *CABANILIUS.*] V. Sweet-
 tius Delio p. 84.

Corinus, quavis aure probanda canat.

Pieris resonat non ultimus antris

Abinus, referat Principis acta sui.

30

quoque quid cessas doctis deslere querelis

H 5

Excidium

2. 31. Tu quoque quid cessas doctis
deslere querelis

Excidium patris, celsi MARULLE,
[sic.]

Marullus Tarchaniota Con-
stantinopolitans, sed in Italia e-
stus, etiam satis ai fallor v. II.
p. 34. p. 25. b. (crassissimus
et illi cont. p. 174.) ubi & inter
dicos equites meruit. extant ejus
epigrammata & Hymni, centies cu-
m & magis, miro vel favore fa-
muli, vel fide doctorem. apud sui
ante xvi. lumen tanto fuit in pre-
lio, ut antiquis compararetur,
etiamque iudicaretur, cui posthabe-
retur de quibus Polirani, nul-
la hinc poterit in his literis quæ
de hinc nomen fortianus post-
habere. nec tamen desierunt e-
pigrammata qui Marullum, tantum
dicit ut cum summis conferrent,
sua tamen quoque deprimerent.
In Hymno adjutum fuisse a Joan.
Francisco sic erant qui asserent
Lili. Grylli ætate. quod tamen
mihi nunquam verisimile sit, cum
eandem Hymno tanto studio incubui-
t & Christianis theologis, ut omnem
pauli styli atque elocutionis orna-
tum neglecte merito videri possit.
Marullum vero si legas, nec volam
ut religiosum hominis Christiani in-
voca. nisi in oda ad Carolum VIII.
que legitur L. 4. Ep. 31. Hymnus
in Joann. Opt. Max. completitur
Christianis Historiam, sed miris mo-
di a Christiana fide detortam ag-
nitæ tamen unigenam Jovis filium,
et a parte commissa sit rerum om-
nia custodia &c. quæ tamen in
Hymno deinde confert Hymno in-

sequente. L. 2. Hymno 3. dicit Jo-
vem ridere mortalium preces & que-
relas, semel enim lege quadam æ-
terna constituisse fatum, quo omnia
agantur; fatum vero nihil esse al-
liud, quam vim illam præpotentem
ab influxu astrorum; hinc ingenia
hominum ac fortunæ, potamque a-
deo universi machinam aliter atque
aliter temperari diis quiescentibus.
verum ac serio fuisse paganum liquet
ex II. Hymno 8. & ex initio Insti-
tutionis Principum. neque ego sane
conjectare possum, unde tumidum
insolentis Græculi spiritum tanta di-
gnati sint humanitate viri eruditissi-
mi, nisi quod inusitatum hæcenus
esset videre hominem Byzantinum
qui magna volubilitate verius face-
ret Latinos. Acris est J. C. Scali-
geri censura in Hypercritico; ea ta-
men multo acrius in Marullum in-
vehitur Franciscus Floridus Sabinus
integrali libro, cui titulus Defensio pro
Lingua Latinæ auctoribus, idque oc-
casione hujus Marulliani epigram-
matis, quo censuram agebat poëta-
rum Latinorum,

Amor Tibullo, Mars tibi, Mars, debet;

Terentio socrus levis:

Cothurnus olim nemini satis multum;

Horatio Satyra, & Chelys:

Natura magni versibus Læretii

Lepore Musæ illitis:

*Epigramma cultum, teste Rhallo, ad-
huc nulli:*

Docto Carullo syllaba.

Nos si quis inter cæteros locat vates,

Onerat quam honorat verius.

En cor Zenodoti, en jecur Cratetis!

&c

Excidium patriæ, culte Marulle, tuæ?

Quid

& tamen hoc præclarum, si Musis
placet, iudicium miris in cælum
laudibus esset insignis suo sæculo
negator Petrus Crinitus lib. 22. de
Honestâ Discipl. c. 7. cui ego lon-
ge præfero quæ castigationibus suis
in Catullum non uno loco de Ma-
rullo immiscuit Jos. Scaligor. satis
festive Steph. Paschasius Lib. 1 Icon.
129 Admirabilis ingenii virum ele-
gantissimumque Poëtam vocat Vic-
torius in Cicer. XI. ad famil. 20.
p. 184. a. vocemus & ad partes
Joan. Matthæum Toscanum, Italo-
rum poëtarum collectorem ante Gru-
terum. Sic ille de suis epigrammatis ad
lectorem:

*Carmina si tantum laudas facunda Ca-
tulli,
Aut persusa pari si qua lepore madent:
Es si fastidis vatem quem protulit alta
Bilbilis, Hesperio proximaterre freta:
Pone, procer, chartas (levis est iactura)
iocosas.
Non mea subduli est Musa supercilii.
Sed si Berbenas, si volvis, amice, Ma-
rullus;
Non adeo sunt hæc deteriora; lege.*

non diffiteor esse apud Marullum
quod laudes: sed multo sunt plura
quæ carpas. neque ullum Poëtam
umquam vidi, qui in Syllabarum
modulis & pedum permutatione in-
solente, tantum sibi voluerit licere,
credens ipse ipse semper ante oculos
habuisse. neque admirabile illud In-
genium, quod ei Victorius tribuit
semper reperire possum. quocirca non
possum non irasci Secundo nostro
tam magnifice de Marullo sentienti
Epigrammate 92. cum vel unum se-
cundi Bafium præstet trecentis Ma-
rulli paginis Ego vero quod tumi-
dum dixerim, aderem & præferocem
& insulse iactabundum, habeo quo

me defendam: etiam si à militis
abimus, a qua ille sibi tantop
placet. audi Sannazarium nostrum
qui & ipse militavit non sine g
ria, l. 2. El. 1. ad Alphonsum I
gem:

*Ipse ego qua vidi, referam: scit Iust
la tellas,
Quaque cadit summolympia Aris
jugo:
Nam duce 10, Latos ferro dum subri-
egros,
Tempora militiæ prima facere mea, &*

Hæc de se ipso: quid de And
Matthæo Aquivivo, non tantum m
lire, sed militis duce?

*Macte animo, rigidum Musas qui strin-
gere ferrum,
Qui Martem doctus cogis amare chor-
agnoscis, opinor, virum bonum, i
est, ut Galli hodie loquuntur, be-
nefium hominem, nunc Marullus
audiamus Laurentio Medici librum
suum offerentem:*

*Inter mille neces, durique incommu-
Martis,
Quis putat Aonias posse juvare Deas
Hic quoque, Laure, jurant: perque
ma ensesque sequuntur:
Militia comites nec pudes esse mea.
Quaque manus ferrum, posito feri en-
libellos:
Et placet, & Musis est sine dulcedine
Sed tamen his studiis debetur lassæ senectus
Interea certe sudor uterque decet:
Tu modo, diverso gladios dum stringi-
gimus orbe,
Hoc tibi funderi pignus amoris habet.*

Eiusdem commatis sunt ista:

*Hosibus eveniant funera lenta mori.
Hosi*

Quir tot egregias animas, tot clara virorum

Ingenia

*... comiat molli tabescere lecto,
... inter famineosque mori.
... vixit, cadesque decet, &c.*

Quid dicam de epistola ad Ne-
zra, his talibus exceptis satis bona.
Ista quidem prima fronte,
et fortiter ostentare animum viden-
tur: sed, si verum amamus, Thra-
cia alicui Scenico melius conveniunt,
quam viro cordato. & hzc quidem
sacrosus. Unosm Marullus duxit
Alexandram Scalas, Bartholomæi
filiam, Græce ac Latine haud me-
diocriter eruditam, ad quam extant
aliquot Græca Politiani epigramma-
ta. hæc est ejus Nezra v. 11. Epigr.
14. quam minime formosam fuisse
ostendit Fierazola apud Cassandram
Siciliam p. 120. eam epistolam Ma-
rullus quam scriberet nondum ei des-
ponsa erat Alexandra quod istuc cla-
re liquet. Ipse autem suffocatus est
in Tuscia anno Cecina, fallente
tupani vestigio v. il Lancelotti L.
2. de *Phidrina i Savio* p. 64. cui
paganis tradit Volaterranus Para-
p. p. 1462. B. miserabile id leti-
gium multis annis ante ipsi prædic-
tum fuisse, indeque semper aquas ti-
muisse, auctor est Pierius Valerianus
in *Dialogo de litteratorum infelici-
tate*, qui rei veritatem ignorare non
potuit, ipsumque adeo carmine quo-
dam suo, multo ante Marulli mor-
tuis, posteritati palam fecerat. hæc
apud Bzlium p. 575. b. Lit. H.
Nota Marullæ gentis epitaphia
Rome legunturque exscripsit Swee-
tus *Delic. orbis Christi* p. 123. seqq.
Ipsæ Michael multos commemorat hic
hic. ecce Janus frater I. Epigr. 22.
R. 14. Michael Tarchaniota, avus
Muraus. I. 27. Euphrosyne Tar-
chaniota mater I. 52 II. 31. Phi-
lippus Marullus avus paternus I. 39.
quæ filius Manilius I. 39. — filia

— uxor Thomæ — I. 39. Paullus
Tarchaniota, Euphrosynæ frater I.
5. IV. 28. Manilius Marullus pater
II. 37. Nicolaus Tarchaniotes me-
moratur Fr. Philolpho XII. Epist.
57. 58. 76. *Marulli pauca legi tolera-
bilia, si minus haberent paganitatis.* D.
Erasmus Ciceron. p. 248. confer
Beati Rhenani parænesin poematis
præfixam edit. Argentor. 1500. 4.
in Polonia aliquanto tempore fuisse
videretur v. I. Epigr. 22. II. 34. III.
37. II. hymn. 2. Natus videtur in
Italia v. II. Epigr. 34. Gyrardus
Dial. I. de Poët. sui temporis. p. 324.
imo Ragusz v. IV. Epigr. 16. Vil-
lam a Medicis habuit v. II. Hym-
num. 2.

Bzlius gravissime peccavit in rebus
Marulli. ponam Notas, quibus ille
uti solet. Dicit, Constantinopoli, ubi
natus est, excessisse, corroborata jam
ætate. A. cum Politiano lites maledic-
tissimis literis exercuisse adferit, idque
probare vult testimonio Jovii † in
marg. cujus Jovii verba satis clare
agunt de Barthel. Scala (extant istæ
epistolæ apud Politianum L. 5) de
transferendi munere contempto F.
nihil opus erat teste Varillasio: lo-
cupletior erat Jovius. Lit. h. in mar-
gine confundit diem, quo captus est
Ludovicus Sfortia, cum die quo in
ulteriorem Galliam est perductus.
Lancelotti quoque & Volaterrani
loca inter se pugnantia erant discu-
tienda. Quod si Bzlii calculus recte
procedit, jam Marullus fuerit fere
septuagenarius quum aquis suffoca-
retur, capta est enim Constantino-
polis A. 1453. die 29. Maji. v.
Bucholcer. Chronolog. p. 411. Cal-
visius Chronolog. p. 795. at Ma-
rullus patria excedens, si Bzlio sta-
mus, tantum in sensu religionis at-
que honoris profecerat, ut vicena-
rio minor esse vix potuerit. nuac
tu

Ingenia enixu format, alitque suo,
 Nectat honorata Majus sua dicta corona,
 Tamque pias ferulas regia sceptrata vocet.
 Quin & rite suos genio Chariteus honores
 Præbeat, & festas concinat ante dapes.
 Ælius at blandæ fretus dulcedine linguæ,
 Facunda totos conterat arte dies.
 Nec te jam pudeat venturo ostendere sæclo

Eloqui

tu ipsum Marullum vide IL. epigr. 34. IV. 16. Gyrard. l. c. p. 384.

V. 35. & seqq. *Nectat honorata Majus sua dicta corona.*

Junius Junianus Majus vir fuit ea tempestate insigniter eruditus, multorumque illustrum ingeniorum formator, inter quos & noster Sincerus fuit. Scripsit librum de *priscorum verborum significatione*: editum Tarvisii typ. Barr. Confalonerii 1480. fol. illum autem, ut observat alicubi G. J. Vossius, ex reliquiis Nonii Marcelli, Festique Pompeji, cæterisque Grammaticorum priscorum fragmentis, tum temporis nondum editis, compilaverat. libro secundo elegia est poetæ nostri ad Junianum Majum multo elegantissima. scripsit & epitaphium illi Jovianus Pontanus, quod legitur primo tumulorum libro.

V. 37. *Quin & rite suos Genio CHARITEUS honores Præbeat.*

Fuit & hic ex alumnis Academiæ Pontanæ, vir splendidus & elegans, tam ingenio, quam cultu ac vita familiari: cuique hoc nomine librum suum de Splendore inscripsit Pontanus, nec minus in gratiam amici sui elegantem confingit de Limonibus fabulam, quas Charites primum inventas Veneri donum tulisse longe gratissimum refert, lib. 2. de Hortis Hesperidum:

Et Cistri juvat umbra, juvant Limonides aura,

Hesperidum & veteres cantus renovamus honores.

In manibus nemus anticomam, Chariteiaque arva:

Vestrum opus, o Charites, vestro nam munere quondam

Italia Limonem noverunt littora, &c.

V. 39. *ÆLIUS at blanda fretus dulcedine lingua.*

Franciscus Ælius, vir mire facundus, sed de cujus scriptis nihil unquam inaudivi. vide lepidum de eo carmen Pontani Bajarum lib. 1. & epitaphium Tumulorum. l. 1.

V. 41. *Nec te jam pudeat venturo ostendere sæclo*

Eloquii vires, SCALA diserte, tui.

Bartholomæus Scala, Florentinus, patris suæ scriba publicus, sive, ut nunc loquuntur, secretarius, multa scripsit, quæ utrum edita sint, necne, ignoro. Jac. Gronovius Epist. ad P. Francium pridie Kal. April. A. 1684. *Significare puer (Broukhufio) Barthelomæi Scala Historiam Florentinam editam esse Roma anno hujus sæculi LXXVI. ab Olivero Jacobo Dano cui eam dederat Magliabecina.* Videri debet Vossius Lib. 3. de Histor. Lat. cap. 8. p. 556.

Erasmus Ciceroniano p. 281. non exprimat quorundam nomina quibus fortasse in votis sit vel sic innotescere. de Barthelomæo Scala dicam cui Her-

melani

Elogiū vires, Scala diserte, tui.
Centū Socraticis Zenonis scripta libellis,

Cujus

Ille & Politianus visi sunt patrum
homines, ipse sibi Tullianus est vi-
sus, utrumque dissimulas. At ego ma-
gis summa Politiani, quam qua Scala
summoque studio elaboravit.

Politianus L. 12. Epist. 8. 9. 10.
12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19.
Necesse sunt: ostendunt autem om-
nes & singulæ Scalam fuisse mor-
tis ac virulentis ingenio hominem;
septo tamen & futili; quod ipsum
de eo homine sentit Josephus Scali-
ger Epist. 21. p. 120. Nam de Scala
nil dicam aliud quam totius La-
tinitatis hominem ignavum fuisse ita-
que de eo iudicet λόγος: non magis
quam Μεγακλῆς, quos in iudiciis ἀ-
γῆναι πῶτα οἶκον. in tibi Cicero-
niam videtur, Politiano ne La-
tine quidem, cujus hæc sunt, Epist.
p. lib. 5. Quod veteris ne te inter
ceteros numeremus; suspitione ista
fusa in libris. Nec est cur Theodorum
de id deservet aliquem: tale nihil de
te (quid mihi) hominis existimant.
Ite vero quod id nunquam dixi: non sum
tam minoris, nec audax, nec men-
dax qui loquar libenter. Nam quod
Livium modo, & Sallustium probas;
Quintilianum, Senecam, Plinius am-
brosius rejicis causa est, opinor, quod o-
mnium tibi modum fueris historiam scrip-
torem, etiam bonum virtutes inspicere.
Sed & assuetum videri tibi orationem
numquam facile patior, quoniam distans
epistola serba publicis assuetis probare
non solum maxime debes, qui a vul-
gari consuetudine minus abhorreat. Nec
in eo reprehendendus tamen, quo-
niam plurimæ ad indoctos epistola
de vestra mitti solent: nos contra,
qui juvenis veterum scripta prae-
ferimus, delictum habere verborum sen-
tentiarumque didicimus, &c. & alibi,
hæc inquit, credo, scripsisti, non
itaque adeo tamen odidisti, qua vulgo

ferantur. Sed historiam certe compo-
nis, longum opinor opus, & arduum.
Quod ergo in te statuis exemplum, si
nec bonorum quidem auctorum vocibus
memur tuto? quid igitur, an hæc po-
tuit ignorare Sannazarius, tam tere-
ti aure homo, atque perurgata?
non potuit: sed Scalæ in lucrum ces-
sit quod Marullo filiam suam Ale-
xandram in matrimonium collocas-
set, quodque Marullum inter ac
Politianum lites essent ætæ, &
plus quam capitales, de quibus suo
loco. Scalam illum vexilliferatus
honore in urbe sua functum didici
e Paulo Jovio. Elog. p. 35. ipse a-
pud Politianum. L. 12. Ep. 16. p.
343. Nunc Marullum audi, ad so-
cerum suum,

Cum Musa tibi debeant Latina
Tot juncto pede scripta, tot soluta.
Tot sales Latio lepore tinctos,
Tot cultis documenta sub figuris,
Tot volumina patria dicata,
Qua nulli taceant diu minores,
Tot prætoria jura, tot curules,
Tot fasces proprio labore partes:
Plus multo tamen, o beate amice, est
Quod Scalam Latio pater dedisti,
Anciluram numerum novem ferorum
Casto carmine, castiore vita.

v. Marull. III. Epigr. 4. 41. IV. 4-
13. 17.

V. 43. Centū Socraticis ZENONIS
scripta libellis.]

Rutilii Zenonis, Episcopi Sancti
Marci, nulla, ut opinor, ad poste-
ritatem scripta pervenerunt: neque
incredibile videtur, quicquid horum
fuerit periisse in communi illa cla-
de regni Neapolitani. Virum fuisse
eruditum, probum, ac pium apparet
ex præfatione Pontani in librum
suum de Beneficentia, quem Zeno-
ni

Cujus apīs vernos intulit ore favos.
 At tu Castaliis non inficiande choreis,
 Castalidos, Carbo, nunc cane regna tuæ.
 Te quoque, quem gemina mulcet sapientia lingua
 Parde, juvet studiis invigilare tuis.
 Atque alii, quorum doctas it fama per aures,
 Extremo properent vincere fata die.
 Nos quoque, si magnus non averfatur Apollo,

Cant.

ni inscripfit, e qua hæc mihi notanda videbantur: Neque invidenter igitur, neque ab re de Beneficentia ipsa præcepta libro hoc tradidimus, te præsertim hortante, beneficentissime Rosili, qui tenui quamvis in re perexiguoque sacerdotio constitutus, nullam tamen beneficentia partem aut omittis, aut non minus etiam libenter, quam frequenter exerceas. Quamobrem nostra hac legens, actionesque ipsas tuas passim recognoscens, sat scio, non tam excitabere ad beneficia in plurimis, quod quidem facis, collocanda, quam ad conscientia tua bonarumque actionum fructum, & quidem quotidianum, de lectione percipiendum, eaque peragendum viâ, per quam & antiquis & nostris item temporibus incedentes non pauci inter divos relati sunt, atque in Deorum immortalium numero habiti.

V. 45. At tu Castaliis non inficiande choreis

* Castalidos, CARBO, nunc cane regna tuæ.]

Hieronymus Carbo, patricius Neapolitanus, carissimus ut nostro poetæ ita & Pontano fuit. Doctissimis ingenii sui monumentis eruditorum de se omnium expectacionem exaquaret. Pier. Valerianus Lib. 1. de Literat. Infelic. p. 29. v. Jov. Pontanus Lib. de Immanitate, quem Carboni inscripfit p. 586. sq. Iulius etiam non nulla, ut testatur Lilius Gyraldus Dial. 1. de poetis sui temporis: est & adhuc Hieronymus Carbo ex eadem

Academia, (Pontana) nobilis Neapolitanus, cujus etiam vivens pauci laudantur. sed & ista pauca perierunt. Exceptis insigni elegia ad Ang. Niphum, præfixa Libro Niphi de Vivendi Libertate & epigrammatum in editionem operum Pontani a Sammontio, quod ut hic legatur non est indiguum:

Pontani manes, & sacri Mæsa posita,
 Cui nunc Elysium concinit omnis ævus
 En, tua jam volitat doctas post fœda per
 anteis

Fama, nec a longa posteritate timet.
 Te manus omnis habet, senior, juvenis,
 que, puerque
 Observans cupido detinet usque sua.
 Hoc tibi post obitum præstat summa
 tins, uni

Dum cura est, cineri te superesse tu
 Ut qua sæva duces vincit mores, seu
 tyrannos,

In te unam doleat juri habere nihil.
 Ipsa licet gelido consumseris ossa sepulchro
 Non terere ingenii tot monumenta potest
 Qua non longa dies, rapidus non laesit
 ignis,

Nullaque ab irato fulmina missa feru
 Nec satis hoc: majus nomen tibi crisi
 in horas,

Astraque sublimi vertice summa ferit

illud porro Castalidos regna, videri
 denotasse majus aliquod opus, &
 quo meum non est quicquam diri
 nare,

Canemus Nymphas, capripedesque Deos.

Nam bene Thespiacas, livor licet audiat, undas

Novimus, & dextro pressimus antra pede.

At vos incautis fociis aconita parate,

55

& furtis miseras exstimulate domos:

Oedipodique modo, thalamos foedate paternos,

Si modo dat certum vulgus habere patrem:

Nocturnisque dolis agitate, & cædibus urbem,

Perque fora infestam reddite, perque vias.

60

Hæc studia, has artes primis didicistis ab annis,

Non Aganippææ tangere fila lyræ.

Nam neque Calliope vobis, nec dexter Apollo

Permelli sanctos exhibuere lacus:

Dira sed Alecto gemina comitata sorore

65

Pocula cœnoso de Phlegetonte tulit.

Nimirum hinc nigro mores, & carmina tabo

Pallent, & foedo livor in ore sedet.

Fallor, an hos nobis misit gravis Ætna Cyclopas:

Mitis & hanc sentis tu quoque terra luem?

70

Hæc mea Parthenope, quæ te contagia lædunt?

Talia tu nunquam gignere monstra soles.

Dii patrii, quorum monitis huc advena classis

Appulit, Euboicas constituitque domos:

Littoribus talem nostris avertite pestem

75

Mœnia felici si posuistis ave.

Vosque umbræ insontes, quas jam lethale venenum

Ante diem Stygias iræ coëgit aquas:

Ultrices huc ferte faces, fumoque sequaci

80

Authores vestræ sollicitate necis.

Et vos o vatum certissima numina, Musæ,

Numina carminibus non violanda meis,

Percite, si vestras nunc primum læsimus aures:

Iusta laceffita sumpsimus arma manu.

ACTII

ACTII SYNCERI
SANNAZARII
NEAPOLITANI
ELEGIARUM.
LIBER II.

I.

AD ALFONSUM FERDINANDI
FILII ARAGONIUM
SICILIAE REGEM.

Alfonse, invicto laus accessure parenti,
Hesperios inter non leve nomen avos:
Quid me laudatos Parnassi mittis ad amnes?
Obruitur largo flumine nostra sitis.
Gloria Virgilio est, currus, atque arma referre:
Nasonis medio fata in amore mori.
Battiaden docti sectatur Musa Properti.
Flaccus Pindaricos dividit aure modos.
Passeris exequias fracto canit ore Catullus.

AD ALFONSUM,] v, Pontanus L. 5. de Prudent. p. 391. sq.

Tu Nemefim laudas, culte Tibulle, tuam. 10
 Omnia non uno defudant effeda campo:
 Noster in exiguo tramite currit equus.
 Sine Castalia docuiffet Phœbus in umbra,
 Oraque Gorgonea noſtra rigaſſet aqua,
 Neque vel Æſchyleo donaſſet Muſa cothurno, 15
 Et foret in noſtro grandior ore ſonus:
 Non ego Phaſiacæ canerem certamina pubis,
 Equora non prima ſollicitata rate,
 Non conjuratos ſubvertere Pergama Reges,
 Non Trojæ profugos poſt duo luſtra deos, 20
 Thebanæſve acies, fratrumque immitia bella,
 Sævaque diſcordi funera rapta pyra:
 Teque, tuosque meo celebrarem carmine: nec me
 Pignore tam grato dulce gravaret onus.
 Nam canerem victoſque duces, Hiſpanaque regna, 25
 Horridaque a proavis bella peracta tuis.
 Demiſſumque genus antiqua ab origine Regum,
 Quantaque magnanimi geſta feruntur avi,
 Dum Libyæ tractus, veteres Carthaginis arces,
 Lotophagum dites & populatur agros, 30
 Reginæ accitu mox Itala regna ſecutus,
 Chalcidicaſque arces, Parthenopenque ſubit.

I

Sed

V. 30. LOTOPHAGUM dites & po-
 pulatur agros.
 Lotophagites,] (Gerbi Italis, l'Île des
 Gerbi Gallis) parva Africæ inſula
 eſt, regni Tripolitani, in mari me-
 diterraneo, oris litoralī adjacent,
 non longe juncta continenti, cum
 multis urbibus. nunc tantum ſuper-
 ſtitiæ caſtrum munitum cum aliquot
 ſpecta fuit quondam Hiſpanicæ di-
 visionis: ſed illi non una clade attri-
 ti, tandem inſulam deſerere coacti
 ſunt. Plinius l. 2. cap. 7. Inſulas

non ita multas complectuntur hæc
 maria, clariffima eſt Meninx, ab
 Eratoſthene Lotophagitis appellata; op-
 pida habet duo, Meningem ab Afri-
 ca lateri, & altero Thoar, ipſa a dex-
 tro Syrtis minoris promontorio paſſibus
 ducentis ſita. de Ulyſſis ſociis, qui
 guſtata Loto, quæ illic frequens e-
 rat, redire noluerunt, omnia nota
 ex Homeri Odyſſ. lib. 9. ſed vidari
 debet Strabo lib. 3. Ben. Curtius Hort.
 L. 1. c. 6. Mela. L. 1. c. 7. inibi Schot-
 tus p. 21. Vadianus p. 32.

Sed quoniam instabiles animos muliebria versant
 Pectora, suspectos deserit ille lares,
 Ac patriæ petit arva suæ, nec longa moratus
 Ultiores rursus ducit in arma Deos;
 Obsessamque intrat Nymphis comitantibus urbem
 Qua per operta vagus labitur antra liquor.
 Aurea quin illo dicunt sub Rege fuisse
 Sæcula felices, qui meruere frui.
 Quid patris invictas acies, quid concita dicam
 Classica per campos, Daunia terra, tuos:
 Disiectosque duces, populataque castra, neque ul-
 Clara magis Regum prælia temporibus?
 O mihi supremos si Parca indulserit annos,
 Quanta canam, quantus vox mea plausus erit!
 Tunc ego Mœonios ausim perrumpere fonteis,
 Sævæque terribili bella tonare tuba.
 Utque alios fileam, tua fortia facta referrem;
 Proveherentque animos tot monumenta meos:
 Ut puer extremas regni percurreris oras,
 Lustratis referens præmia littoribus:
 Et male pacatos sedaveris ante tumultus,
 Quam patriis hostes finibus expuleris.
 Primus honos, forti defensos milite Locros

Servasse

V. 37. *Obsessamque intrat, &c.* vi
 de notas ad Eclog. 4. v. 63.

V. 41. ——— *quid concita dicam*
Classica per campos, DAUNIA terra,
tuo?

Daunia est la Puglia plana, ab in-
 genti camporum planitie hodie ita
 dicta, sive la Capitanata. ab Appulis
 Peuceitiis dividitur Aufido flumine.
 Horatius lib. 4. od. 14.

Sic taniformis voluitur Aufidus,
Qui regna Daunni præstuit Appuli.

ita dictam volunt a Dauno
 Diomedis socero; alii a Dauno
 vio; alii a Dauno Turni vel
 vel patre, cognomines enim
 runt. Apuliam vero omnem a
 cis Dauniam appellari testatur
 bo lib. 5. vide Plinium lib. 3.
 11. Leandrum Albertum in des-
 tione undecimæ regionis Italiae.

V. 55. *Primus honos, forti des-*
milite LOCROS

Servasse, & muros, urbs ME-
BOEA, tuo.

Locri, seu Locri Epizephyi,

Servasse, & muros, urbs Melibœa, tuos.
 Neque marte pari summas Caulonis in arces
 Venisse, inque suo templa sacrata jugo,
 Tempa Deæ, vastis late quæ præsidet undis,
 Una Jovis conjux fida, sororque Jovis. 60
 Testis Crathis erit, testes Sybaritides undæ,
 I 2 Oraque

Et ampla in magna Græcia, in si-
 culis Brutorum, prope Zephyrium
 promontorium, postea vero translata
 ad montem Elopein, ut refert Stra-
 bo lib. 6. sed cum fuisset destructa,
 et ejus ruinas crevit Hieracium, Gi-
 zicæ Italici, urbs Calabriae ulterioris,
 in colle sedens. vide Servium ad lib.
 1. Aeneid. v. 390. & ad lib. 11. v.
 245. Nic. Heinsum not. ad Ovi-
 dii Remedia Amoris, v. 264. &
 ante omnes diligentissimum Leandr.
 Albertum in descriptione Magnæ
 Græciæ. urbs Melibœa est Petilia;
 hinc Pelicastro; castrum haud mag-
 num in alteriori Calabria. Virgil.
 L. 1. Aen. v. 401.

— hic ille Ducis Melibœi
 Pæne Philœna subnixæ Petilia mare.

ad quam locum omnino videri de-
 bet Servius & Delcius Com. in Se-
 necæ Trag. v. 821. p. 466. sunt
 enim loca quæ istuc habet quam
 et hic adscribantur: Ortelius con-
 stat Petiam scribendum esse, non
 Peliam. de Petilia videndus Daus-
 quus ad Silium. p. 305. de scrip-
 tis idem T. 2. Orthogr. p. 240.
 Hæc. II. 3. 12. II. 4. 55.

V. 37. — summas CAULO-

NIS in arces

[Hæc.] Caulon, Caulonia Straboni,
 urbs magnæ Græciæ in monte
 Sybarine, (qui & hodie Caulo di-
 citur) non procul ab Hieracio. ho-
 die Castellum veteri. Aulon Horatio di-
 citur lib. 2. od. 6. ab Achæis con-

ditum quidam volunt. Virgilius L.
 3. Aeneid.

— attollis se diva Lacinia contra,
 Caulonisque arces, et navisfragum Scy-
 lacum.

ubi Servius: Caulon mons est Calabria,
 in quo oppidum fuit a Locris condi-
 tum, quod secundum Hyginum, qui
 scripsit de situ urbium Italicarum, olim
 non est. alii a Caulo Clita Amazonis
 filio conditum tradunt.

V. 61. Testis CRATHIS erit, testes
 SYBARITIDES undæ.]

Crathis, vulgo Cratte, fluvius est
 Calabriae citerioris, in Brutiis ortus,
 & prope Thurios in sinum Tarenti-
 num defluens. ejus aqua dicebatur
 capillos albos & flavos reddere. O-
 vidius lib. 15. Metamorph.

Crathis, et hinc Sybaris vestris con-
 minus oris,

Electro similes faciunt aureoque capillos.

est & alius Crathis, Peloponnesi
 fluvius, & mons Arcadiæ ejusdem
 nominis, ex quo amnis hic profluit,
 atque in sinum Corinthiacum juxta
 Ægas influit. Sybaris itidem fluvius
 magnæ Græciæ, Cochile hodie. in si-
 num Tarentinum se exonerat non
 longe a Crathi. Sybaris autem urbs
 in ruinis jacet. sita fuit illa in ora
 sinus Tarentini, inter ostia Sybaris
 & Crathis. ab indigenis reparata die-
 ta est Thurii.

Oraque, quæ fluctus prospicit Ionios.
 Adde, quod Hetruscos oppleveris agmine campos
 Et tibi captivis fluxerit Arnus aquis:
 Totque pharetratas, Turcarum corpora, turmas
 Ausoniis dederis manibus inferias.
 Gratia diis Italis, prærupta Ceraunia, & arces
 Butroti, nostras pertinuere minas:
 Captivumque ducem, fractosque aspeximus arcus,
 Detulit huc domita quos tua classis aqua.
 Hinc Ligurum furias, compressaque jurgia ferro,
 Gallicaque in partes oppida versa duas.
 Ipse ego quæ vidi, referam: scit Thuscula tellus,
 Quæquæ

V. 65. *Totque PHARETRATAS.*]
 V. Pontanus præfatione in libb. de
 Fortitudine. p. 92. sq.

V. 67. ——— *Prærupta CERAU*
NIA, & arces

BUTROTI nostras pertinuere minas.]
 Ceraunia, sive Acroceraunia, sic dic-
 ta quod sæpe fulmine percellantur,
 montes sunt Epiri, in Chaonia re-
 gione, versus Oeneum sinum. nunc
 a Chimera oppido dicuntur *Monti di*
Chimera, incolæ autem *Chimeriotei*.
 Butrotos oppidum Albaniz, *Bettro-*
te hodie, contra insulam Coreyræ
 in ortum.

V. 73. ——— *scit THUSCULA*
tellus,

Quæque cadit summo lympha ANIE-
NA juvo.]

Tusculum olim urbs Latii, nunc Cam-
 paniz Romanæ *Frascati* hodie dici-
 tur, estque delitium & secessus æ-
 stivus principum Romanorum. con-
 ditam volunt a Telegono Ulyssis
 & Ciccus filio. Propertius lib. 2.
 El. 22.

Nam quid Prævestis dubias, o Cynthia,
fortes?

Quid patis Asi mania Telegoni?

Horatius l. 3. od. 29.

————— *eripe te mora:*
Ne semper udum Tibur, & Esula
Declive contempleris antrum, &
Telegoni juga parricide.

Anio autem fluvius est Sabinorum
 ex Trebanis montibus oriens, atque
 in Tiberim tribus passuum millibus
 ab Urbe prolapsus, Latia a Sabini
 separato. hodie *il Tevere*. Nomen
 habere tradunt ab Anio Rege Etrus-
 corum in eo submerso. sed nobilissimum
 nomen habet ab ingeniis clarissimo-
 rum poetarum Latinorum. ad
 ejus ripam Cynthiam suam humavit
 Propertius meus. (Iliam quoque
 ibi sepultam volunt v. Acro ad Ho-
 rat. l. Od. 2.) vide nobilissimam il-
 lam elegiam quæ libri quarti septi-
 ma est, quamquam non suo loco
 posita. ubi hæc Cynthiæ verba, e-
 pitaphium sibi condentis:

Ramæsis Anio qua pennis incubat arvis
Et nunquam Herculeo numine palli-
ebur,
Hoc carmen media, dignum me, scribit
columna,

Sed

Etque cadit summo lympha Aniena jugo.
 Place te, Latios ferro dum subruis agros, 75
 Tempora militiæ prima fuere meæ.
 Nomentanas, bis magni Tyburis arces
 Projicimus ad nostros projicere arma pedes:
 Jam jam sit media trepidatum pene Subura,
 Et Capitolino vota parata Jovi. 80
 Et semel (ut fatear) Collinæ ad limina portæ
 Fregimus armatos reppulimusque duces.
 Ecce tamen, veneranda parens, si iusta secutus
 Signa sub Alfonso: Rex erat ille meus.
 Lanuvium infelix, fatis contraria nostris 85
 Terra, potes certas tu variasse vices.
 Nam quod ad hostileis flexit victoria partes:
 Fortunæ magis hoc, quam fuit artis, opus.
 Ille sed Eridani ripas non fractus in altas
 Contendens, charæ regna sororis adit: 90
 Metatusque locum castris, Insubria passim
 Fudit, & Euganeis agmina missa jugis.
 Dicite io, populi: turmas spectastis ovanteis,
 Et per victrices foedera juncta manus.
 Ipse quoque haud sileat quos cedere Farfarus hostes 95
 I 3 Risit,

*Sallustius, quod currens videret ab Urbe
 la legat:*

*Et Tiburina jacet aurea Cynthia terra:
 Auspice ripa laus, Aniene, tua.*

V. 77. Bis NOMENTANAS, bis
 magni TIBURIS arces, &c.]
 Nomentanus, hodie Nomento, urbs o-
 lim episcopalis, nunc excisa & in
 pagum redacta, in Sabinis ad Anie-
 nem fluvium, supra Tibur: ipsum
 nunc Tibur, nunc Tivoli, urbs o-
 lim Latii, jam Campaniæ Romanæ,
 in colle sita, ubi cataraetz Anienis,
 & stupendissimum palatium Cardina-

lis Hippolyti Estensis, de quo ex-
 stant duo nobilissima M. A. Mureti
 carmina lib. 1. juxta recensitionem
 Jac. Thomasi.

V. 85. LANUVIUM infelix.] La-
 nuvium urbs olim, nunc pagus, sive
 oppidulum Latii, Indovina & civi-
 ta Indovina, via Appia inter Albam,
 Ariciam, Ardeam, & Velitras, in
 agro Laurenti. vide Passeratium ad
 Propert. l. 4. El. 8. p. 655.

V. 95. — quos cedere FARFA-
 RUS hostes
 Risit.] alio nomine Fabaris dicitur,
 nunc Farfa, fluvius est Sabinorum
 prope

Risit, & exutum vertere terga ducem.
 Heus ubi nunc, Roberte, tuæ vocesque, minæque
 Campani peteres cum tibi jura soli?
 Jam nostros Reges, jam sternere cuncta parabas:
 Nunc fuga degeneres arguit ecce metus.
 Hortarisque tuos dimittere signa maniplos.
 Heu pudor, & longæ præmia militiæ.
 Hos tamen ille pius, quamvis diversa secutos,
 Alfonsus miti fovit, & auxit ope. (gum, 11
 Macte animo custosque hominum, macte optime R
 Aufoniæ tu sol, tu pater unus ades.
 Quid memorem pacisq[ue] artes, bellicque labores,
 Perpetuumque animi tempus in omne decus?
 Sed me formosæ deterrent jussa puellæ,
 Ne possim tantis invigilare choris:
 Et vetat asper Amor dulces contemnere curas,
 Cogit & invisio subdere colla iugo.
 Nec prosunt lachrymæ, nec verba precantia mortem
 Ille suas in me concutit usque faces.
 Quare si nostri veniet tibi nuncia lethi
 Fama, triumphales jam prope siste rotas:
 Atque hæc ad cineres mœrens effare sepultos:
 Sævitia dominæ rapte Poëta jaces.

prope Mompeum ortus in eo loco qui dicitur *Capo Farfa*, in Tiberim labitur inter castra Felicianum & Fianum.

V. 97. *Heus ubi nunc ROBERTE.*] Is erat Robertus Malatesta, copiarum Pontificiarum imperator contra Aragonios, ut testatur in Historia sua Mediolanensi Bernardinus Corrius, qui instar optimi commentarii haberi potest in hanc elegiam. multa quoque hic ille reperire est apud Sabellicum in Historiarum Enneadibus, adde Pauli Ramusii epis-

tolam, libris Roberti Valturii de Militari præmissam; unde intelligi v. 85. *Lanuvium infelix*, &c. cogitandum an hæc *mina* potius sit Roberti Severinatis. v. Volterrani L. 22. p. 321. A. illum tamen p. Marte aliquo extulit Marullus. l. Epigr. 2. & ab historicarum ac Philosophiarum eximia peritia supra cunctos sui temporis principes commendat Pontanus dedicatione Librorum de Obedientia: & singulis præfationibus operis ejusdem. tum l. 5. de Prudentia. p. 392.

Offendatque atavi regna opulenta mei:
Regna male ad feros heu perventura nepotes,

Dum

Gentem suam ex ultima Hispania oriundam in Gallia Cisalpina concessisse, multasque ibi terras arque opima patrimonium possedisse, ipse narrat Sannazarius in Arcadia: ad ditque atavum suum Regi Carolo tertio in subiugando regno Neapolitano insignem operam navasse, quapropter a grato ac memore Rege maatum fuisse ingentibus pramiis ac luculenta rei familiaris accessione, Sinuessa nempe, Linterno, campi Falerni & montis Massici magna parte, &c. arque huc quidem vivente Rege Ladislao rata fuisse habita, ac firma: Joannam vero, Ladislai sororem, in more habuisse, ut si quid cuiquam esset gratificatus vel pater vel frater, id quasi jure suo per summum nefas continuo ereptum irer, hic quoque non recessisse ab ingenio suo, itaque penae ad incitatus edactum esse patrem suum, omnemque domum, & quae plura in hanc rem queritur, tangit Joannam elegia superiore non leviter v. 31. & seqq. nec immerito. sed volupe erit audire ipsum Sannazarium, cum quae ego Latine patia facere non experiat. Era tra gli altri miei coetanei giovani forse non il minimo riputate; e lo avolo del mio padre dalla Cisalpina Gallia, (ben che se a' i principii si riguarda dalla estrema Hispania prendendo origine, ne i quali due luoghi ancor hoggi le reliquie della mia famiglia fioriscono) fu oltra alta nobilita de i maggiori per suoi proprii gesti notabilissimo. Il quale capo di molta gente con la lodevole impresa del terzo Carlo nell' Anfonico regno venendo, meritò per sua virtù di possedere la antica Sinuessa, con gran parte de' campi Falerni, e monti Massici insieme con la picciola terra sopraposta al sito, ove il turbolento Volturno prorom-

pe nel mare; e Linterno, ben che soldario, nientedimeno famoso per la memoria delle sacrate ceneri del divino Africano; senza che nella fertile Lucania, haveva sotto honorato titolo molto terre, e castella, delle quali solo havrebbe potuto (secondo che alla sua condizione si richiedeva) vivere abundantissimamente. Ma la fortuna, via più liberale in donare, che sollecita in conservare le mondane prosperità, volse, che in discorso di tempo, morto il Re Carlo, e' l' suo legittimo successore Lazzarino, rimanesse il vedovo regno in man di femina. La quale, dalla naturale inconstanzia e mobilità d'animo incitata, a gli altri suoi pessimi fatti aggiunse, che coloro, i quali erano stati dal padre e dal fratello con sommo onore magnificati, ella estorminando e humiliando annullò, e quasi ad estrema perditione ricondusse. Oltra di ciò, quante, e quali fossero le necessitati, e gli infortunii, che lo avolo e' l' padre mio sofferseno, lungo sarebbe a vacuare. Haftenus noster Arcadiz prosa septima. Linternum autem, sive Linternum, ut scribunt Plinius l. 3. c. 5. & Livius l. 34. c. 45. urbs fuit Campaniae, inter Vulturum & Cumas, ubi mortem obiit Scipio Africanus, cum Roma ob civium ingratitude non lecessisset: hodie tenuissimus vicus, ubi una turris, & paucorum piscatorum castrum, vocaturque Torre di patria. illic ostendi solere sepulchrum Scipionis Africani auctor est Strabo lib. 5. unde certum est extrare eos, qui Scipionem extra portam Capenam sepulchrum fuisse contendunt. v. Manutius in Cicer. Orat. T. 2. p. 2. p. 53. Valerius Maximus lib. 5. cap. 3. Priore adhuc querela vibrante, alia deinceps exsurgit, Africanus superior, non solum consumsam & contritam belli Punici armis

Temp.

Dum versat varias fors inimica vices.

20

Atque novos superis laturus honores,

Findarica feriat carmina docta lyra.

Striadem mox dicat, Aragoniosque hymenæos:

Jure quibus cantus æquet, Homere, tuos.

Nec gemat exilium Spartani Musa Marulli,

25

I 5

Ventura

*Temp. sed pene jam exsanguem, atque
dormientem, Africa dominam reddidit.
Ejus clarissima opera injuriis pensando
meis, vici cum ignobilis, ac desertis
piadis accolam fecerunt: ejusque volun-
tarii exilii acerbissimam non tacitus ad
inferos tulit, sepulchro suo inscribi ju-
bendo, INGRAT A. PATRIA. NE.
OSSA QUIDEM MEA HABES.
omnino viduas Seneca Epist. 86.
ubi multa pulchra de Scipionis exilio
Luternam audentissime videre deside-
ravit Petronia ut loca tanto habi-
tatore nobilita præsens spectaret. vi-
de illum L. 5. Epist. 4. v. Sweet-
ius Dedic. orbis Christiani. p. 133.
de Seneca dixi ad Eciog. 3. v. 86.
de Petronio ad Eleg. 1. lib. 1. v. 1.
ubi & de Grasso leges quæ reperire
potui post tot annorum interval-
lum.*

V. 25. Nec gemat exilium Spartani
Musa MARULLI;

Verbo sed antiqui reddat numerosque
Lucræti.

de Marullo egimus alibi: sed & hic
nonnihil est dicendum. Ejus Epi-
grammatum libris Apollinem perole-
gimus arripisse fideiussorem habere
Jovium, cui urrum hoc e tri-
pode dictum fuerit, nolim dejerare.
multo sanius judicium est Lillii Gy-
raldi Dial. 1. de poetis sui temp.
qui tamen dicit Marullum assecutum
esse quod volebat, nimirum ut exac-
te emperet Lucretium. concederem,
si diceret, morole. Lucretium cer-
te Marullus una cum Virgilio, ut
Scribent refert, ediscendum esse con-
tendebat; reliquos poetas legendos

duntaxat. Cumque tanto flagraret
Lucretii amore, ausus est homo ad
corrigendos bonos auctores haud
quaquam factus novam orbi literato
Lucretii editionem procudere. audis-
sis Scaligerum ad hunc Catulli ver-
sum, Proximus Hydrochrois fulgetur O-
rion, disputatio ibi est de correctio-
ne Politiani: Sed omnium maxime ri-
diculus Marullus, qui cum nullum aut
admodum exiguum sensum harum li-
terarum haberet, videt Politianum, vi-
rum non solum se majorem, sed & cum
nullo nostra ætatis comparandum, qui
non hac commentus est, sed veterem
lectionem, quam a magistellis deprava-
ri videbat, ab illorum audacia vindic-
care conabatur. At Graculus illo pu-
tauit sibi licere in bonis auctoribus,
quod ipse sibi in suis versibus voluit
licere. Ausus est præterea annotatio-
nem doctissimi Politiani ineptissimo epi-
grammate exagitare. Sane quibus ille
vir tantus videtur, tantique sit, debe-
bant aliquid de pertinacia remittere, si
ejus editionem Lucretianam diligenter
perpenderent. Nullus enim veterum auc-
torum ita male ab ullo correctorum ac-
ceptus est, ut Lucretius ab illo audace
Graculo. Rapidum quidem Marulli
ingenium fuit, & torrens, sed quod
versibus nunc bonis nunc malis ex tem-
pere effusiendis potius, quam bonis auc-
toribus emendandis natum videtur. Hæc
Scaliger. Certe si nihil aliud e lec-
tione Lucretiana Marullus, atheis-
mum perfectissime didicit, quem ut
hodie magna cum sapientiz offen-
tatione tueamur, nulla opus est poë-
tarum lectione.

Ventura ad nostras ingeniosa dapes:
 Verba sed antiqui reddat, numerosque Lucreti:
 Dum magnis divos laudibus accumulat.
 Adde tuos Puderice sales, adde inelyta patris
 Eloquia, adde animo tot bona parta tuo.
 Jamque Panhormitæ lusus, & scripta recense,

V. 29. *Adde tuos PUDERICÆ sales.* Franciscus Pudericus. v. Pontanus Præfat. Lib. 1. de Prudentia. p. 274. Lib. 2. p. 315. Lib. 2. de Fortun. cap. 24. p. 550. III. de Obedient. 2. p. 39. & Lib. de Beneficent. c. 7. p. 225. de Errico Francisci patre v. l. 2. de Prudent. p. 319.

V. 31. *Jamque PANHORMITÆ lusus ac scripta recense.*

Antonius Panhormita Siculus fuit, sed Bononia ex nobili familia oriundus: imo ipse genus suum referebat ad ultimos Britannos. Vocabatur Antonius Bononia Beccatellus v. Bibliotheca Gesneri. p. 54. B. Philolphus Antonium Bononium Panhormitam appellat XIII. Epist. 29. valde in ejus laudes effunditur idem Philolphus dec. 5. Sat. 7. festivi ingenii fuisse ostendit Pontanus III. de Obedient. 2. p. 33. & v. 6. p. 84. & l. de Fortun. 27. p. 522. Philippo Mediolanensium principi cum ingenii sui industriam obtulisset, tanta liberalitate susceptus est, ut principem noscendæ historiæ cupidum familiariter doceret. Adhæsit dein de Alfonso Aragonio, secretioris scrinii magister, expeditionumque omnium terra marique perpetuus comes. de ejus Regis dictis ac factis librum scripsit, quem aureum vocat Jovius Elog. doct. p. 16. Eum librum exemplis paribus intertextis nobiliorem reddidit Aeneas Sylvius Piccolomineus, qui postea fuit Pius secundus Pontifex. laudantur & ejus

epistolæ a Jovio. Senex uxorem dedit Lauram Arceliam, ex eaque liberos sustulit. Cujus Lauræ epithonium existat apud Pontanum secundum do Tumulorum libro, ut & ipsius Antonii primo. Acerrimas cum Laurentio Valla inimicitias exercuit, atque eo usque processit eorum uterque, ut publicos eruditorum hominum risus excitarent. Hic (Rex Alphonsus ad ordinariam in Antonium Panhormitam benignitatem illud addidit ut mittere eum aureis ob scriptum de dictis & factis suis librum donaverit. Jo. Pontanus lib. de Liberal. c. 29. p. 208.

Antonius moriens hoc sibi epithonium condidisse narratur:

Quarito, Pierides, alium qui ploret amores,

*Quarite qui Regum fortia facta canat
 Me pater ille ingens, hominum sator atque redemptor,*

Evocat, & sedes donas adire piat.

Hæc sunt quæ de Panhormitæ studiis ac vita hinc inde decerpimus: nunc audiamus Liliū Gregor. Gyraldum: Antonius, inquit, Panhormita lascivioris quidem carminis conditor, dulcis tamen & facetus. Lilius ejus ætatis quorundam epistolæ, quibus Hermaphroditus illius multis laudibus commendatur, sed quare, nescio. Dicam ego vobis sane quod sentio, mihi mihi postea bonus, nec bonus orator quia enim soluto & pedestri sermone ejus scripta legi, luxuriantismagis quæ

Et Jovianæ tempora amicitiae.

Hos inter meritis rediens Aquivivus ab armis,

Prodat honoratae præmia militiæ:

Atque chori princeps docti argumenta Plutarchi, 35

Cumque suis referat dogmata principiis.

Ipsæ autem haud dubitet Cabanilius acta referre

Vel sua, vel magno juncta parentis avo.

Nec Phœbo minus ipse suo, quam Marte probatus,

Phocaico pexas tingat in amne comas. 40

Tu quoque, quem juvenem veneror, dulcissime Garlon,

Incipe jam docta plectra movere manu:

Allisæque tuas mihi concine, dum vaga Lunam

Sydera per tacitum nocte sequuntur iter.

Talibus auspiciis geniales ducere cœnas, 45

Thespiadumque modis concelebrare juvat.

bona frugis referta videntur, ut impudicus ejus & prostituta Musas mittam. Panhormitam tamen quidam ex-

cellentes viri elegantia parentem appellaverunt. Hæc Lilius Dial. 1. de poetis sui temporis, cujus postrema verba ad Pontanum refer, Panhormitæ alumnus. de Hermaphrodito quod dicit, non est de nihilo; ego cum legi manū descriptum, (neque enim unquam est typis excusus) adeo spurcum, adeo abominabilem, ut nihil supra. Versus deinde ipsi vix sunt tolerabiles, tantum abest ut laudem aliquam mereantur. inscribitur autem Hermaphroditus, eo quod utriusque sexus membra genitalia utitur. libelli omnem materiam faciunt. Hæc qui patienter legit, ne illam oportet esse hominem frugi. Deliciis, candidus, & faciem Panormio sed lascivi carpinis amator at-

que ob id probis viris minime legendus. Sabellicus de L. L. reparatione. p. 112.

V. 35. PLUTARCHI.] contra leges metricas corripitur syllaba prima. talium errorum multa exempla adnotarunt Scioppius in Paradoxis Literariis. Epist. 5. Barthius. l. 16. Advers. c. 3. quibus adde illud Bezæ *convenis uxori, convenis illa tibi.* & Rapini Eclog. 7. *vobis, mysteria verum aperio magnarum & spes hinc sumite vestras:* & Leidekkeri. *Namurca quondam solida Belgio columna: quibus Zurkianna adjici possunt sexcenta*

tanti successibus Iber.

Surgit, & clinguis damna referta vidit.

Sed quid moramur in his cuculis? neque enim Gronovium vel nominare liber aut Benedictum Aminem.

IN

III.

IN CALENDIS JANUARIIS,

A D FUSCUM.

Exoritur lux alma, caput sol detegit aureum,
 Qui toties nostros exhilaravit avos.
 Exoritur: redit ecce anni melioris origo.
 Quisquis ades, sancta concipe voce preces.
 Cingantur de more sacris fastigia templis,
 Quæ vaga Sebethi Nais ab amne legit,
 Ipse suis Janus præpandat limina templi:
 Cui geminum liquido stillet odore caput.
 Illius & castas fument pia thura per aras:
 Atque focos supra stet, videatque suos:
 Nunciet & tibi, Fusce, novos virtutis honores.
 Jam reor hæc animum vota fovere tuum.
 Nec magis optaris, quas Lydius amnis arenas,
 Quas volvit flavi lympha superba Tagi.

Nec

Ad Fuscum.] Is fuit Thomas Fuscus, Hippolyti Card. Estensis a Secretis. v. Cæl. Calcagninus oper. p. 218 deinde episcopus Cymaliensis ibid. p. 491. ad hunc Fuscum scribit P. Crinitus ll. carm. 9. 12. inter suæ ætatis poëtas numerant Crinitus & Pierius Valerianus. & hujus quidem hoc est epigramma in Sexti Aurelii Propertii antiquum caput:

Ergo hæc illa boni facies veneranda Propertii?

*Illæ oculis facies semper amanda meis?
 At non artificum ingenio, aut mortali-
 bus ausis*

Facta hæc effigies: munus opusque Deum est:

Sive Amor hanc, sive alma Venus, seu docta Minerva

Rarum a Vulcano pignus amoris habens.

Qua super, ut quondam de malo, (ita dicitur Apollo)

Corraverit diu Cypria, Pallas, Amor.

At modus est pugna impositus Jove iudice tandem,

Si rarum hoc vates Fuscus haberet opus.

*Adfensere igitur: neque enim in mortali-
 bus ullus,*

*Cui tantum adspirent Cypria, Pallas,
 Amor,*

Nec magis uberibus quicquid sibi colligit arvis 15

Medus, & assiduo sole perustus Arabs.

Iura precor: Latiis utinam discedat ab oris

Hostis, & indecori victus oberret equo.

Victus Hydruntinas cogatur linquere terras,

Et plangat nostram sanguinolentus humum. 20

Hæc veniet lux, Fusce, tuis lætissima votis,

Cum pax optatas ducet in urbe moras.

V. 19. VICTUS HYDRUNTINAS CO-
gatur linquere terras.]

Hydruntum, quæ Straboni lib. 6. *Hy-*
drum dicitur, hodie *Otranto*, urbs est
Salentinorum in regno Neapolitano,
a qua ipsa regio *Terra d'Otranto* no-

minatur. Eam tum temporis tene-
bant Turcæ, magno cum discrimine
universæ Italiz, expulsi deinde virtu-
te Alfonsi Aragonii. unde patet hanc
elegiam esse tempore priorem, quam
sit hujus libri prima.

IV.

IN MORUM CANDIDAM.

Nunc, Erato, virides capiti subnecte corymbos,
Profer & auratæ fila canora lyræ.

Arboris umbriferæ casus referamus acerbos.

Non erat hæc nostro fabula nota solo.

Audiat, & molli cantantes protegat umbra

Ipsa,

Olim Bajanis fuerat pulcherrima sylvis

Naias, errantes figere docta feras.

Quam liquidus clausis Lucrinus sæpe sub antris

Optavit lateri jungere posse suo.

10

Nec semel illius pharetram laudavit, & arcum

Pastorum incultis fistula carminibus.

Testes

[IN MORUM CANDIDAM.] V. della Valle T. 2. p. 190. 197. Nangerius
Epist. Ital.

Testes Cumææ, testes Linternides undæ,
 Sanctaque Gauranæ numina Hamadryades,
 Illam Sylvanos, Panasque odisse bicornes,
 Et quoscunque colit sylva, nemusque Deos.
 Sed quid fata parant? solitis Morinna redibat
 Mōtibus: hoc illi nomen, & omen erat:
 Cum subita cœlum textit caligine nimbus,
 Et multa canam grandine fecit humum. 2
 Illa hyemem fugiens, diversa per arva cucurrit,
 Tecta caput fertis, grandine tecta caput.
 Vallis erat prope sulfureos male pervia montes,
 Candida quam Grajo nomine signat humus.
 Hanc super excisis pendebat cautibus antrum, 2
 Agricolum hirsutis nota domus gregibus.
 Pugnantes huc forte coëgerat impiger hircos
 Semideusque caper, semicaperque Deus.
 Quem procul ut vidit Nymphæ, sic pectore toto
 Insequitur, tales & jacet ore sonos: 30
 Quo properas ah dura, measque ingrata querelas
 Despicias? aspectus ne fuge, Nympha, meos.
 Mecum capreolos, mecum venabere damas:
 Parebit jussis hoc pecus omne tuis.
 Nil est, quod fugias: mihi crede, recentia semper 35
 Pocula de niveo fagina lacte madent.
 Semper picta rosis, semper contexta ligustris
 De nostro poteris munera ferre sinu.
 Dixit. at illa volans celeres prævertitur auras,
 Imbre nihil motos impediende gradus. 40
 Jamque petens tristesque lacus, sterilemque paludem
 Confli-

V. 29. *Quem procul ut vidit Nym-* | sit legendum, *Qui procul ut vidit*
phæ.] Ita habent omnes editiones. | *Nympham*: neque enim ullo alio
 nullum autem dubium est mihi quin | modo cohererebit oratio.

Confitaque arbuſtis non minus arva **novis**,
 Aſpicit exeſi longe ſub faucibus antri
 Obſcurum cæco pulvere noctis iter.
 Hæc, tanquam in latebras ſe conjicit. haud **minus ille** 45
 Inſequitur prædæ tractus amore ſuæ.
 Jamque patens cœlum rurfus, Solemque videbat,
 Liquerat & montem poſt ſua terga **cavum**:
 Dextra pontus erat, præruptaque ſaxa **ſiniſtra**:
 Et jam deſeſſam, jamque premebat **amans**. 50
 Protinus exclamans, Fer opem mihi, **Delia**, dixit:
 Oraque ſupremo diriguere ſono.
 Attulit auxilium Nymphæ Dea, ſequē **vocanti**
 Præbuit: illa cadens ſponte recumbit **humis**:
 Fitque arbor ſubito: Morum dixere **priores**, 55
 Et de Morinna nil niſi nomen habet.
 Pes in radicem, in frondes ivere capilli,
 Et quæ nunc cortex, cærula veſtis **erat**.
 Brachia ſunt rami; ſed quæ nitidiſſima **poma**,
 Quas male vitaſti, Nympha, fuere **nives**. 60
 Flevit Miſenus, mutatam flevit **Avernus**,
 Fontibus & calidis ingemuere **Deæ**.
 Quin etiam flevē ſuis Sebethides antris
 Najades, & paſſis Parthenopæa **comis**.
 Sed tamen ante alios lachrymas in ſtipite **fudit** 65
 Faunus, & hæc tristes addit ad inferias.
 Inter ſylvicolas o non ignota ſorores,
 Nunc morus, duris candida corticibus:
 Vive diu, & noſtros ſemper tege fronde **capillos**,
 Cedat

V. 69. — noſtros ſemper tege fronde capillos,
 Oda in ipſa ſuis PINUS acuta comis.] inſignis ſingitur. Ovidius Epiſt. Oenones,
 Faunus apud poëtas pinæ corona Cornigerumque caput pinu præcinctus acuta
 FAUNUS

Cedat ut ipsa tuis Pinus acuta comis.
 Tu nunquam miseræ maculabere sanguine Thysbo
 Immemor heu fati ne videre tui.
 Tu, nec fata negant, niveis uberrima pomis,
 His olim stabis frondea limitibus:
 Et circum puerique canent, facilesque puellæ,
 Ducentes festos ad tua sacra choros.
 Haætenus insigni cecinit testudine Musa:
 Aoniaeque volans læta revisit aquas.

*Faunus in immensis, qua tuncet Ida,
 jugis.*

Propertius lib. 1. El. 18. id Pani de-
 dit,

*Vos eritis testes, si quos habet arbor a-
 moret,*

Fagus, & Arcadio pinus amata Deo.

Quare autem pinum tantopere ama-
 verit non Faunus tantum, sed &
 Pan ipse, non ita notum est vulgo,
 Pitys puella fuit, a Pane & a Bo-

rea adamata: illa vero cum Pance
 dulce carmen canentem stridenti Ba-
 rez longe præferret, iratus Thri-
 acus ille, & injuriæ impatiens, depre-
 hensam forte spatioſo in campo
 saxo allisit. quam infelicitè mor-
 bundam exceptam intra gremium
 suum tellus in arborem pinum mu-
 tavit, cujus frondibus postea semper
 caput suum cinxit Deus Arcas. nar-
 rat hanc fabulam Constantinus in
 Geoponicis, & tangit Nonnus in
 Dionysiâcis.

V.

A D B A C C H U M,

Bacche bimater ades: sic sint tibi nexa corymbis
 Cornua, sic nitidis pendeat uva comis:

Sen

Quæ in hanc elegiam plurima dici
 possent, jam exhausta sunt a mul-
 tis. interim conferre te velim Ovi-
 dium initio libri quarti Metam. Pro-
 pertium lib. 3. El. 15. J. C. Sca-
 geri, Marulli ! Hymn. 6. & M.
 Ant. Mureti, in comment. in Catul,

Galliambos in Bacchum, & quartum
 M. A. Flaminii. itemque Georgii
 Anselmi I. 22. IV 60. nobilissimum
 Annæi Senecæ dithyrambum Oedip.
 v. 401. & Nicolai Heinſii Hymnus
 Bacchi, qui exstat primo Juvenialis
 libro,

Saepe nunc Thebæ, seu te nunc Ismarus horrens,
 Sæc habet umbrosis Naxos amica jugis.
 Ex pater, huc propera frondenti candidæ thyrsos, 5
 Huc potius gressus dirige, Bacche, tuos.
 Sed pallam jam pone gravem, pictosque cothurnos,
 Et musto teneros tu quoque tinge pedes.
 Tecum etiam Dryadesque Deæ, Satyrique bicornes
 Adsint, & calamos, concavaque æra sonent, 10
 Rancaque subductis percurrant tympana palmis
 Bassaridum fusis turba verenda comis.
 Quas male festinans Silenus pone sequatur,
 Et procul, ut maneant, subsideantque, roget.
 Tum secum auriti fatum deploret aselli, 15
 Incedet ferula dum titubante senex.
 At Deus hortorum, cui vertice fixa rubenti
 Canna tremuit, sævas falce repellat aves.
 In medio crater cælato maximus auro,
 Spumet inexhaustum, Lesbia dona, merum: 20
 Et circum de more tuas cava tibia laudes
 Intonet, appositæ concelebretque dapes.
 Ipse ego perque vias urbis, perque omnia passim
 Compita, perpetuo sacra colenda feram.
 Ipse gigantas referam memorata triumpho 25
 Nomina, & evanteis, orgia læta, choros.
 Nec sileam fuscas acies, Gangetica regna,

K

Gesta-

V. 17. At Deus hortorum, cui ver-
 tice fixa rubenti

CANNA tremuit, sævas falce repellat
 aves.]

picæ nostræ pictores in imagine
 tripi, quem sine brachiis ponunt,
 neque cannæ istius unquam memi-
 nerunt. melius sese describit ipse Pri-
 nus apud Horatium Sat. 8. l. 1.

Deus inde ego, furum aviumque
 Maxima formido: nam fures dextra
 coërcet,

Obscuroque inter porcellus ab inguine
 palus:

At importunas volucres in vertice a-
 rundo

Terret fixa, vetatque novis confidere in
 hortis.

Gestaque odoratis prælia littoribus.
 Mox thalamos Ariadna tuos, tēdasque jugales,
 Quæque nitet medio fixa corona polo. 30
 Jamque pios ritus, indictaque sacra frequenter,
 Institutam virgas fronde virente tegi:
 Incedamque tuas vates tam magnus ad aras,
 Quam nec Virgilius, quam nec Homerus erat.
 Tu mihi, sancte pater, mordaces exime curas: 35
 Nubilaque annoso pectora solve mero.
 Tu mihi securos adige in præcordia somnos:
 Afflatuque juva lumina fessa tuo.
 Scimus enim quantos incunte ætate labores
 Pertuleris, quantos fulminis igne metus. 40
 Infelix Semele, quid munera poscis amantem,
 Quæ tibi, quæ nato sunt nocitura tuo?
 Posce Jovem, quæ digna tuis sint præmia votis,
 Posce: feres votis præmia digna tuis.
 Non tibi sylvicolûm proles de plebe deorum, 45
 Sed cui sint Phœbus, Mercuriusque pares,
 Sed quam Saturnus non dedignetur ab alto
 Noscere, quam læto Juppiter ore probet.
 Salve chara patri soboles, mitissime divûm:
 Salve hominum requies, lætitiæque parens: 50
 Et faciles (si justa peto) mihi prospice Musas:
 Et me pacato numine dexter adi.

VI.

AD LUDOVICUM MONTALTUM,
SYRACUSANUM,
CAROLI CÆSARIS SCRINII MAGISTRUM,

Mons altus nomen clarum tibi, siue nivosis
Nascenti dederit fertilis Ætna jugis,
Seu lustrata vagis Nebrodis saxa Napæis,
Sive Dionæo numine clarus Eryx:
Seu quod Olympiaco reptaris vertice, teque
Pertulerit placido blanda Arethusa sinu,
Nobile frondoso defluxit nomen Olympo,
Elæi referens sacra vetusta Jovis.
Seu mage quod celsas puer exuperaveris Alpes;
Dum patet in laudes Belgica terra tuas:
Oceanique petis non explorata Britanni
Murmura, nec canæ Tethyos antra times:
K 2 Exhau.

V. 1. *Seu lustrata vagis NEBRODIS*
[saxa Napæis.]

Nebrodes, hodie *Madonia*, mons est
Siciliæ perexcellsus, medius inter En-
nam & Thermas Himeræ, ex quo
Gelas fluvius in austrum fluit, ex-
teris ejus insulæ montibus, Ætna
excepto, altior, late patens, aquis-
que feracibus abundans. Solinus
cap. 11. *Nebrodes* *dama* & *hinnuli*
peragantur, inde *Nebrodes* dic-
tum. addo interpretem Statii ad l.
2. Theb. v. 664.

V. 4. *Sive Dionæo numine clarus*
ERYX.

et & Eryx in nobilibus Siciliæ mon-

tibus, hodie *monte di S. Giuliano*. In
summo ejus vertice templum fuit
Veneris Erycinæ, quam magna re-
ligione coluisse Pœnos testatur Dio-
dorus lib. 4. Solinus loco laudato:
eminet Sicilia montibus Ætna & Ery-
ca. Pomp. Mela l. 2. c. 7. *Præ-*
cipui montium (Siciliæ) Eryx, maximè
memoratus ob delubrum Veneris ab Æ-
tna conditum, & Ætna qua Cyclops
olim tulit, nunc assiduis ignibus fla-
grat. Virgilius lib. 5. *Æneid*.

Tum vicina astris Erycino in vertice sedes
Fundatur Veneri Idalia,

Exhaustos præferret ut illa ætate labores,
 Aëria nomen venit ab Alpe tibi.
 Quicquid id est, quicumque hujus tibi nominis autor
 Mons, & inaccessibleis verticis alperitas:
 Non mores: non facta, sed altæ mentis acumen
 Vidit, & ingenii prævia signa tui.
 Nam licet ipse animo nubes, & sidera vincas,
 Cunctaque sint sensu pene minora tuo: 2
 Non te per duros aditus, rupeisve fragoras,
 Sed per floriferum vallis adimus iter,
 Vallis, perpetuo quam vestit gramine rivus,
 Et quam vicini littoris aura fovet.
 Hoc est, hoc (mihi crede) deos æquare merendo: 25
 Hoc est æterni sceptrum tenere Jovis.
 Cætera mortaleis inter peritura labores
 Desere, & hoc unum vita sequatur opus.

VII.

AD JUNIANUM MAJUM
FRÆCEPTOREM.

Dum tibi Bajanæ spectantur ab æquore nymphae,
 Stagnaque vicinis hospita littoribus:
 Quæ vetus Herculeos perduxit semita tauros,
 Longius excluso concita claustra mari,
 Quaque jacet Baulos inter lucumque Sibyllæ, 5
 Et

V. s. Quaque jacet BAULOS inter
 lucumque Sibyllæ,
 Et PROCHYTE rectum per juga ten-
 dit iter.
 de his locis, quique illis sunt vicini,
 elegans existat epistola Franc. Petrar-
 chæ quæ quarta est libri familiarium
 quinti. adde Mabillon itiner. Italici
 p. 107. & seqq. — de Baulis Servius
 ad vi. Aen. 107. ad vii. 6. Æ de
 Puteolis & cæcis istis ab Hercule
 Gigantibus v. Pomponius Lærus ap.
 Cam-

Et Prochytae rectum per juga tendit iter :
 hic (ut nocti) duræ parere puellæ
 cogimur, & trisleis ducere in urbe moras.
 Et tamen aut studiis animum intendisse severis,
 Aut prodest sanctas excoluisse Deas. 10
 Cumque tot unanimes dederint mihi fata sodales,
 Auxilium, nemo est, qui mihi rite ferat.
 Atat sævus Amor, reficitque in cote sagittas,
 Nec patitur pressa colla movere iugo.
 Et licet assiduis tabescant pectora curis: 15
 Quærimus, unde queant tanta venire mala.
 Atque utinam tristes Lachesis mihi finiat annos,

K 3

Claudat

Camerarium Cent. 1. Medit. c. 82.
 p. 382. *Bauli*, hodie *Bagolo*, locus
 est Campaniæ, inter Misenum ur-
 bem exisam & lacum Bajanum, a
 Puteolis paulo supra tria passuum
 milia distans. Silius lib. 12.

— *Hercules videt ipse in litore Baulos.*

Tacitus lib. 14. Annal. ubi de Ne-
 rois matricidio: Dehinc obvius in
 litore (nam *Antio* adventabat) excipit
 meum & complexum, ducitque Baulos:
 id villa nomen est, quæ promontorium
 Misenum inter & Bajanum lacum ste-
 re mari alluitur. Symmachus lib. 1.
 Epist. 1. *Baulos* *Lucrina* sede mutavi
 mas, non quod ejus diversoris sat a-
 quos nos, quod cum divinus visitur,
 puer amatur: sed quod metus fuerit ne
 si *Baulorum* mihi inolevisset affectio,
 causa quæ sunt visenda displicerent
 & paulo post: audi versus ad *Ban-*
læum historiam pertinentes:

Hic *Dæus Alcides* stabulanda armenta
 coegit,
 Erat *Geryonis* de lare tergemini.
 Inde reuens alas corrupta *Boantia* Baulos
Boanapæ, occulto nominis indicio.

Ab Divo ad proceres dominos fortuna
cucurrit,
Fama loci obscurus ne pateretur heros.
Hanc celebravit opum felix Hortensius
aulam,
Contra Arpinatem qui stetit eloquio.
Hic Consul clarum produxit Acyndinus
avum,
*Quique dedit leges Orfitus *Æneadis*,*
Hos inter juvenile decus, sed honore senili,
Biseno celsus, Symmache, fascibus.
Si te Baulorum necdum lenta oria qua-
runt,
Cura habeas juvenem publica pervigi-
lans.

Propertius 1. 11. 2. & 3. 164. *Pa-*
seratius ad Propert. p. 191. E. 6.
Servius scribit *Baulas*, more suæ ætatis.
Symmachus, iterum Epist. 8. l. 1. *Jam-*
dudum vestri cupiunt Lucrina tacita,
& liquida Bajana, & Puteoli adhuc celebres,
& Bauli magnum flentes. Vos apud Co-
ram rusticam, vel apud steriles Formias
desidetis. Tandem, si opera est, con-
tendite viam, & meliora terrarum a-
nimadvertite, ubi alte a turbis quiesci-
tur, ubi fruendis feris nullus est ma-
duus, de Prochyta dixi supra.

Claudat & ætatis tempora dura meæ:
 Aut aliquis, sævi quæ sit medicina furoris,
 Non vanus nostra cantet in aure Deus!
 Sed jam laurigeris cessant oracula Delphis:
 Mutaque Cumææ virginis antra silent.
 Nec Pan Mænalia reddit responsa sub umbra:
 Nocte licet pastor viscera libet ovis.
 Nec mihi Chaonias spes est audire columbas:
 Cornigerumque pudet fata referre Jovem.
 Oblitasque loqui jampridem Græcia quercus
 Mirata est posito conticuisse Deo.
 At tibi venturos, Mai, prædicere casus
 Fas est, & mites consuluisse Deos.
 Nec tantum aut aræ fumos, aut nuntia sentis
 Fulgura, sed Stygiis somnia missa locis,
 Somnia quæ miseram perturbant sæpe quietem,
 Dum mens incertis pendet imaginibus.
 O quoties per te vanum posuisse timorem
 Me memini, & lætos continuasse dies.
 O quoties, trepidus cum non spernenda putarem,
 In nostrum cavi damna futura caput.
 Sæpe meæ tibi cum narrassem visa puellæ,
 Dixisti, certos haud procul esse metus.
 Sæpe illam madidos lustrare in flumine crines
 Jussisti, & misto solvere farra sale.

Quod

V. 29. *At tibi venturos, MAI, prædicere casus.* semper credidi antequam in Alexandri locum incidissem. quis enim putaret tantos viros tam pueriliter, siue aniliter potius desipuisse? de Juniani studiis dictum est aliquid ad L. 1. Eleg. 11. v. 33. Epistolas ejus, præter libellos grammaticos, exstare dicit Delrius, loco laudato.
 Prostrebat eam artem Junianus, prodente Delrio Disquisit. Magicar. T. 2 p. 278. Sed videri omnino debet Alexander Neapolitanus l. 1. c. 11. nam ibi vidibis vera esse quæ de confectatione somniorum hic tradit Sincerus. ego sane nugas Poëticas.

Quod si olim terris talem te fata dedissent,
 Sprevisset. Thuscos Martia Roma viros.
 Non te quis melius calidas deprendere fibras, 45
 Consulere aërias aut potuisset aves?
 In triumphatum regeret nunc legibus orbem,
 Nec foret in cineres obruta pene suos.
 Nec fera vidisset Cannensis funera pugnae,
 Aut aquilas Parthos tam male ferre duces. 50
 Scipiadum patriis habitarent sedibus umbræ:
 Tanta nec Hispanum conderet ossa solum.
 Te duce, veridicæ patuissent scripta Sibyllæ,
 Non intellecto quæ nocuere deo.
 Fortunatè deûm interpres, quem sydera norunt, 55
 Cui superûm mentes explicuisse licet.
 Non te lethali tetigit puer improbus arcu
 Quamvis & dominos implicet ille deos:
 Nec tibi securos rumpunt suspiria somnos:
 Fallaces Veneris despicias insidias. 60
 At nos incertis cæci jactamur in undis:
 Ducimus & nullo tempora consilio.
 Et quisquam mihi nunc longos optaverit annos,
 K 4 Cum

V. 51. SCIPIADUM patriis habita-
 runt sedibus umbra,
 Tanta nec Hispanum conderet ossa so-
 lum.]
 Florent lib. 2. c. 17. Prima per Py-
 ræum jugum signa Romana Publius
 & Cneus Scipiones intulerunt: praliis-
 que ingentibus Annonem & Asdruba-
 lum fratrem Annibalis ceciderunt: rap-
 toque erat impetu Hispania, nisi fur-
 tivos viri, in ipsa sua victoria op-
 pressi, Punica fraude cecidissent, terris
 morisque victores. idem ejusdem libri
 cap. 6. in Hispaniam missi Cneus &
 Publius Scipiones, pene totam Puniam

eripuorant; sed insidiis Punica fraudis
 oppressi rursus amiserunt, magnis qui-
 dem illi praliis, cum Punicas opes ce-
 cidissent: sed Punica insidia alterum
 ferro castra metantem, alterum cum o-
 vasisset in turrim, cinctum facibus op-
 presserunt. Scribunt hanc historiam
 Livius lib. 23. 24. 25. Appianus
 Libyco, Plutarchus in vita Scipio-
 nis, Valerius Maximus l. 3. c. 7.
 Silius l. 13. Servius ad l. 6. Æneid.
 v. 842. Eutropius. Orosius l. 4. cap.
 17. meminit & Cicero Orat. pro
 Balbo c. 15. & lib. de Senect. c. 20,
 & Paradox. 1. c. 3,

Cum videat vitæ tædia tanta meæ?
 Non me Sisyphio superent impulsa labore
 Saxa, nec infernis dolia adacta vadis.
 Et Tityi rostro cedit mihi vultus obunco,
 Pomaque Lethæis risa sub arboribus.
 Vos igitur, qui me victum jam fletis amici,
 Sic mea compositis cædite busta notis:
 Aetius hic situs est: cineres gaudete sepulti:
 Jam vaga post obitus umbra dolore vacat.

VIII.

IN DOMINÆ NATALEM,
 AD JUNONEM.

Junoni fer sacra, novas lege, musa, coronas:
 Natalis dominæ jam mihi festus adest.
 Ipsa sed imprimis solennes indue cultus:
 Et mihi purpurea tempora cinge rosa.
 Utque aliquid gratas divæ meditemur ad aras, 5
 Affer inauratæ garrula pleetra lyræ.
 Tu quoque, vita, tuos auro subnecte capillos:
 Plurimaque in niveo pectore gemma micet.
 Hæc mihi te, mea lux, seros promisit in annos,
 Hæc mihi te certam jussit habere dies. 10
 Quanta mihi hac primum fulserunt gaudia luce?
 Quantus in hoc uno tempore venit honos?
 O mihi Erythræis merito signanda lapillis:
 O mihi delitias inter habenda meas.
 Quisquis ades, bona verba, & lætos edite cantus, 15
 Libaque de Siculo dulcia melle date.

Alba

LIBER II.

153

ha mihi vestis nullo violata veneno
 Adsit, & in geminos defluat apta pedes.
 aram viridi texant umbracula quercu
 Formosis Dryades, rustica turba, comis. 20
 Sabus odorata circum tegat atria lauro:
 At myrto duplices tu, Cytherea, fores.
 Arabum merces Nyseia turba ministret:
 Lenæusque ferat Naxia vina pater.
 omnia sint lætis operata ex ordine sacris: 25
 Et cœlum niveis constrepat alitibus.
 agna parens Juno, centum comitata ministris,
 Huc ades, & votis annue, Diva, meis.
 os quoque per vacuum quæ luditis aëra, nymphæ,
 Cingite felici nubila summa choro, 30
 ilicet eventus hæc sint bona signa futuri:
 Hæc eadem plenæ nuntia lætitiæ.
 se ego vestra sequar jucundo gaudia plausu,
 Et peragam varios ore, manuque modos:
 in etiam fertis, & thure calentibus aris, 35
 Excipiam sancta numina vestra die.
 tu, natalis, nullos non fauste per annos,
 Semper honorata luce serenus eas.
 ioque opto, innumeras (si quid prece posse putamur)
 Cumææ vineas vatis olympiadas. 40

K 5

AD

IX.

AD RUINAS CUMARUM
URBIS VETUSTISS.

Hic, ubi Cumææ surgebant inclyta famæ
Mœnia, Tyrrheni gloria prima maris,
Longinquis quo sæpe hospes properabat ab oris,
Visurus tripodas, Delie magne, tuos,
Et vagus antiquos intrabat navita portus,
Quærens Dedalææ conscia signa fugæ:
(Credere quis quondam potuit, dūm fata manebant
Nur

CUMARUM.] Cumæ Campaniæ olim dicebantur Mycenæ. Vossius ad Catull. p. 248. v. Jov. Pontanus l. de magnanimitate 8. p. 463. sq.

In ruinas CUMARUM urbis vetustissima.]

Ita est, nam constat conditam fuisse ab Eubœensibus. hodiè Cuma dicitur, olim urbs Episcopalis, in Campania ad oram litoralem, inter Linternum & Misenum promontorium, a Saracenis funditus excisa. (a Teutonibus A. MCCVII Juxta Mabillon Itiner. Ital. p. 109.) Virgilius l. 6. Æneid. v. 7. Et tandem Eubœicis Cumarum allabitur oris. ibi Servius: Eubœa insula est, in qua Calchis civitas est, de qua venerunt qui condiderunt civitatem in Campania, quam Cumas vocarunt: vel αὐτὸ τῶν κυμάτων; vel a gravis mulieris angario, qua Græci ἰκθυόεισσι dicitur. hæc etiam leguntur in Servio ad l. 3. Aen. v. 441. Livius l. 8. Cumani Chalcide Eubœica originem trahunt. videndus de la Cerda ad laudatum Virgilii locum. & Calderinus ad Statium p. 463.

V. 4. Visurus tripodas, DELIE MAGNE, tuos.]

Apollo religiosissime colebatur Cumis. Virgil. l. 6.

At pius Æneas arces, quibus altus Apollo.

Præfides, horrendaque procul sacrae bylla

Antrum immans petiit.

ad quem locum Servius: cum ubi arx Jovi datur, apud Cumas in Æ Apollinis templum est. Alius autem vel magnus, ut, Jaces altus Orades: de ipso Apolline, Sic pater ille Deus faciat, sic altus Apollo. vel ad summi lacri magnitudinem retulit, quod scilicet constat altissimum. Calvus enim de Cumano Apolline ait, Est in sano signum Apollinis lignum, altum non minus pedes quindecim.

V. 6. Quærens Dedalææ conscia signa fugæ.]

vide omnino Virgilium initio lib. sexti, & ibi doctissimi grammatici Servii expositionem.

Nunc sylva agrestes occulit alta feras.
 Hic ubi fatidicæ latuere arcana Sibyllæ,
 Hic claudit saturas vespere pastor oves. 10
 Hic prius sanctos cogebat Curia patres,
 Serpentum facta est alituumque domus.
 Hicque tot passim generosis atria ceris,
 Ipsa sua tandem subruta mole jacent.
 Cantanturque olim sacris onerata tropæis 15
 Limina: distractos & tegit herba deos.
 Tot decora, artificumque manus, tot nota sepulchra,
 Totque pios cineres una ruina premit.
 Et jam intra solasque domos, disiectaque passim
 Culmina setigeros advena figit apros. 20
 Nec tamen hoc Grajis cecinit Deus ipse carinis:
 Prævia nec lato missa columba mari.

Et

V. 9. *Atque ubi fatidica latuere ar-*
cana SIBYLLÆ.]

Agathias lib. 1. ubi agit de obsidione
 Caracorum facta a Nariete Eunuchis:
 Ad orientalem collis flexum antrum
 quoddam suberat ex omni parte testum,
 valdeque cavum, adeo ut adyta qua-
 dam nativa haberet, & sinum ingentem
 in profundum instar barathri. in hoc
 apertus habitasse olim magnam illam I-
 sibyllam Sibyllam nomine asslatam divi-
 no, & sacrisantibus sacra predicere.
 Agathas vero etiam Eneam Anchisa
 secum, cum eo venisset Sibyllam ei om-
 nia, qua diuicipes acciderunt, dixisse.

Sibylla.] v. Mabillon Itineris Ita-
 lici p. 108. Misson Voyage d'Italie
 T. 1. p. 313. & seqq.

V. 21. *Nec tamen hoc Grajis cecinit*
Deus ipse carinis,

Prævia nec lato missa COLUMBA
mari.]

Ysidoorus Patricolus lib. 1. c. 4. *Nec*
natus post Chalcidasenses, orti, ut pra-
dicimus, Attici, Hippocle & Megaf-

thone ducibus Cumas in Italia condi-
derunt. Hujus classis cursum esse di-
rectum alii columba antecedentis vola-
tu ferunt; alii nocturno avis sono, qua-
lis Cerealius sacris cieri solet. Luca-
nus Panegyrico ad Pisonem,

Testis Acidalia qua condidit alitemeros,
Euboicam referens sacunda Neapolis ar-
cem.

Columba.] Calderinus ad Statium
 p. 463. multa de istiusmodi iti-
 nerum ducibus notavit Freinshemius.
 ad Curt. 4. 7. 15. Philostratus. l.
 2. Imag. in Melote, auctor est colo-
 niis Atheniensium in Joniam dedu-
 cendis itineris se duces præbuisse Mu-
 sas sub apum specie. multa quoque
 Rupertus ad Vellei. Paterc. p. 26. &
 seqq. Servius ad l. 3. Aen. v. 332.
 Festus in irpini. Justinus 7. 1. 7. &
 15. 4. 19. & 24. 4. 3. Columba
 indicio divinitus electi dicuntur unde-
 cim primi Ravennensium episcopi.
 Mabillon Itin. Ital. p. 41. de Ma-
 humetia

Et querimur, cito si nostræ data tempora vitæ
 Diffugiunt? urbes mors violenta rapit.
 Atque utinam mea me fallant oracula vatem :
 Vanus & a longa posteritate ferar.
 Nec tu semper eris, quæ septem amplecteris arces:
 Nec tu, quæ mediis æmula surgis aquis.
 Et te, (quis putet hoc?) altrix mea, durus arator
 Vertet, &, Urbs, dicet, hæc quoque clara fuit. 3
 Fata trahunt homines. fatis urgentibus, urbes,
 Et quodcunque vides auferet ipsa dies.

humetis columba res est tritissima. | tia. Leonicus de Var. Histoz. l. 2
 Cornicis ductu invenerunt Orcho- | c. 85.
 meini Hesiodi ossa, Naupacti jacen-

X.

MALA PUNICA.

Quid miser externas perquiris Navita gentes?
 Et tam longinquo gurgite quæris opes?
 Nec te ventorumque minas, pelagique procellas,
 Nec piget ignotæ damna subire viæ.
 Aspice, quam tenui velemus cortice gemmas.
 Jam tibi, quicquid habent littora rubra, damus.
 Seu vis purpureos roseo fulgore Hyacinthos:
 Infensam Baccho sive Amethyston amas:
 Ardenteis seu quæ torres imitantur, & igneis:
 Seu mage diluto lumine chrysolithos.

MALA PUNICA.] Venerem omnium | sive Punicis malis, vide Dioscorides
 principem Punicam in Cyprio malum | l. 1. c. 131. Hermol. Barbarum Ca-
 sevisse ex Græcorum fabulis observavit | rollar. in Dioscor. lib. 1. cap. 16
 Lud. Cælius lib. 23. cap. 3. de Granatis, | & Cælius lib. 29. cap. 23.

Sed rude divitias extollit vulgus inanes:
 Nec meminit, quantis sit caput inde malis.
 Quam fera bella viris, lethumque tulerunt.
 Quam prius æterna pace vigeat humus.
 Quis natoque pater, natusque parente
 Ceditur, & charo fratre verenda soror.
 Et tantum sævæ tractant aconita novercæ:
 Sed jugulat partus mater avara suos.
 Ide, quod & gemmæ solo fulgore probantur,
 Adscitusque illis quæritur arte decor.
 Nobis natura oculos tardare tuenteis,
 Et dedit, arenti pellere ab ore fitim.
 Nec nostræ populos armant in prælia gemmæ,
 Nec suadent magnos clam violare Deos.
 Sed semper placidis visunt convivium mensis:
 Stant ubi jucundo pocula plena mero.
 Illic nos teneræ vir porrigit ipse puellæ,
 Porrigit & cupido fida puella viro.
 Hæcis opus sumus, & pacati munus amoris,
 Quod capit a Satyro Nais amata suo.
 Nec temere, infernis cum nos libasset in hortis,
 Noluist

V. 37. Nec temere, infernis cum nos
 libasset in hortis,
 Noluist ad matrem nata redire suam.)
 Epitaphium & ad rem apposite fingit
 Interpinnam a Plurone captam, post-
 nam mali Punici ignotas delicias
 præbet, noluisse ad matrem Cere
 in mare. volebat quidem illa, sed
 legibus factorum leges. Ovidius
 h. 1. Metam.

— Curvi curvum est educere natam.
 In hæc fata sumunt. quoniam jejunia
 dicitur de, vigiliis dum simplex errat
 in hortis,

Punicum curva decerpserat arbore po-
 mum:

Sumtaque pallenti septem de cortice grana
 Prefferat ore suo

v. Servius 1. Georg. 39. Idem ta-
 men paulo aliter Fastor. lib. 4.

Hoc quoque tentemus, siquidem jejuna
 remansit:

Sin minus; inferni conjugis uxor eris.
 Tartara jussus dit summis Caducifer alis:
 Speque redit citius, visaque certa refert.
 Raptat tribus, dixit, solvit jejunia granis,
 Punica qua lento cortice pomatogunt.

Noluit ad matrem nata redire suam.
 Nos quoque, dum Libycos errat Pomona per aë
 Obstupuit pleno fracta rubere sinu:
 Ac rarum mirata decus, mirata liquorem,
 In sua de patrio transtulit arva solo.
 Ergo Punicæ laus hæc, & gloria sylvæ,
 Vincere gemmiferi lucida dona maris:
 Pallentique graves depellere corpore morbos,
 Ægraque Pœoniis ora levare modis.
 Quod nec Erythræi præstabant littora ponti,
 Non opibus pollens Indica terra suis.
 Tu vero, duplici fulgent cui tempora lauro,
 Militiæ & sacri dux, Aquivive, chori:
 Accipe nos, laudum contentus luce tuarum:
 Muneraque invisæ despice luxuriæ:
 Et seu carminibus, seu delassaberis armis,
 Diluat exundans hæc tibi gemma sitim.

ita etiam vetus Statii Interpres. l. 3.
 Theb. 511. inde malo Punico ab
 stinuerunt Thesmophorizusæ, ut ob
 servat Carol. Neapolis. quæ sequun-
 tur de Pomona, deque translatis in
 Italiam Punicis malis, non nisi a
 festivissimo ingenio poterant profi-

cisci. interim adire te velim
 Rapinum secundo Hortorum
 ubi elegans descriptio mali Pr
 & fabula item non illepidæ.
 V. 48. GEMMA.] V. della V.
 2. p. 227.

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI
 ELEGIARUM.

LIBER III.

I.

DFREDERICUM FERDINANDI
 FILIUM ARAGONIUM,
 SICILIAE REGEM.

Ergo ego fallaci tantum servire puellæ
 Natus, & adverso semper amore queri?
 Nec me Pieria spectabit Phœbus in umbra
 Inter certantes carmina ferre choros?
 Quia densos Helicon saltus, collesque virentes
 Pandit, & Aonidum perluit antra liquor,
 Impositæque jugis intexuntserta puellæ,
 Pendentisque sonant per cava saxa lyræ.
 Im libet intactis haurire e fontibus undam,
 Et lustrare sacrum, qua via nulla, nemus. 10
 Quæ sunt tentanda: novas en, carmina, vires
 Sumite:

Sumite: per durum gloria anhelat iter.
 Nunc opus est alia crinem compescere fronde:
 Nil mihi cum fertis, Bacche jocose, tuis.
 Ipse audax virides Parnasi in vertice lauros
 Decerpam, aut sylvis, Pinde canore, tuis.
 Ipse lyram nullo percussam pollicis ictu
 Suspendam ex humeris, præmiâ rara, meis.
 Non ego nunc molles meditor lascivus amores:
 Nec jacio ad surdas carmina blanda fores.
 Major ad heroes me sublevat aura cothurnos:
 Major & in nostro personat ore deus.
 Lætus ades, Federico: tuas ex ordine laudes
 Exequar: auspiciis fama petenda tuis. (phis
 Nam quamquam antiquis Regum bene fulta triumph
 Stat domus, & tantis se tibi jactat avis:
 Majorum tua non titulis innixa recumbit
 Gloria, nec priscis gestis imaginibus:
 Sed certat magnos virtus anteire parentes,
 Æternum & vera laude parare decus.
 Nec tua facta olim titulo breve marmor habebit.
 Immensum magni carminis illud opus.
 Seu te quis teneris puerum miratus ab annis,
 Ætatis referat tempora prima tuæ:
 Seu casus rerum varios, duosque labores,
 Exhausta & sævo prælia Marte canat.
 Egressum vixdum cunis Æneïa nutrix
 Sensit, & adventu mota repente tuo est:
 Terque deos venerata, caput ter subtulit urna,
 Et tandem Phrygio lingua voluta sono est.
 En iterum, Sol magne, meæ post diruta Trojæ
 Pergama, post Latios spes mihi surgit avos.
 Hac ætate vagi quondam per prata Scamandri,
 Ænean vidi ludere sæpe meum.

Nec tu, major eras, cum jam post fata Creusæ 45
 Reptares gremio, pulcher Iule, nico;
 Catarsque jocos curas mihi demere aniles,
 Deducens blandas nostra per ora manus.
 Istam tamen auspiciis Albanæ ad sidera turres
 Crevere & rerum maxima Roma caput. 50
 Hinc Decios, Fabiosque, hinc pectora dura Catones
 Vidimus, & fasces, Brute severe, tuos.
 Vidimus & ductos non uno ex hoste triumphos,
 Auctaque Julæis itemmata Cæsaribus.
 Ingredere, o, felixque tibi pede nostra secundo 55
 Mœnia, propensos & venerare deos.
 Ingredere, Antiphatae pollens tibi regia servit,
 Et Læstrygonio limina tuta metu.
 Sit Jove Creta potens, sint clari ab Apolline Delphi,
 Laudet Amyclæos Tænaris ora duces: 60
 Alciden, Bacchumque ferant ad sidera Thebæ:
 Terra rudimentis nostra nostra beata tuis.
 Nam te, dum rapidos arcet de finibus hostes,

L

Ardua

V. 57. *Ingredere*: ANTIPHATÆ pol-
 lens tibi regia servit,

Et LÆSTRYAGONIO limina tuta
 meta.)

Phormias intelligit, (quæ Phormiz
 & Hormiz Græcis) urbem olim E-
 piscopalem. sed a Saracenis excisam,
 in Campaniz ora littorali, inter Ca-
 jetam, quo Episcopalis sedes trans-
 lata est, & Minturnas. Fuit hæc
 antiqua Læstrygonum anthropophaga-
 rum domus, quorum Rex Anti-
 phates. Ovidius l. 14. Metamorph.

Inde Lami veterem Læstrygonis, inquit,
 in urbem

Yacimus. Antiphates terra regnabat in
 illa.

Disquis ad hunc ego sum, numero comi-

tante duorum,
 Vixque fuga quasita salus, comitique,
 mibique.

Tertius a nobis Læstrygonis impia timuit
 Ora cruore suo: fugientibus instat, &
 agmen

Concitat Antiphates: coeunt, & saxa,
 trabesque,

Continuant: merguntque viros, mergunt-
 que carinas.

Una tamen, qua nos, ipsumque vehobas
 Ulyssem,

Effugis.

vide interpretes Horatii ad lib. 3. od.
 16. Lucium Septimium vi. 5. Cice-
 ronem ad Attic. 13. Cluverium III.
 Ital. Aus. 10. Homer. X. Odyss. 81,
 sqq.

Ardua magnanimus misit in arma pater.
 Auspice te, nostræ nullis incurfibus arces
 Succumbent, nullis littora nostra minis.
 Sed bene habet, cessere metus, cessere pericla:
 Barbarus hostiles ad sua vertit equos.
 Jam juga, jam lati respirant undique campi:
 Nec tuba veliferas concitat ulla rates.
 Tu tamen ad patrios revocabere victor honores,
 Maternosque sinus, Parthenopenque petes.
 Mox Salentinos ibis metator in agros,
 Qua secat Oebalia culta Galefus aqua.
 Sed quo livor edax non irruis? ecce repente

75
Fata

V. 73. Mox SALENTINOS ibis me-
 tor in agros,

Qua secat OEBALIA culta GALE-
 fus aqua.

Salentinorum regio Messapia est, & Iapygia, cum Calabria in ora Boreali, hodie Terra d'Otranto, in qua tres metropoles, Brundisium, Tarentum, & Hydruntum. Virgilius lib. 3. *Æneid.*

Et Salentinos obsedit milites campos
 Lydius Idomeneus.

Servius: Salentinum promontorium Italia est inter Calabriam & Brutios. Nam ut ait Salustius, Omnis Italia coacta in angustias, funditur inter (in Vossius ad Melam p. 162.) duo promontoria, Brutium, & Salentinum. Fictus, Salentini a sale sunt appellati. Galetus, nunc Galese, fluvius est Magnæ Græciæ, per agrum Tarentinum labens, ut in sinum Tarentinum desinens. Virgilius lib. 4. *Georg.*

Namque sub Oebalia memini me turribus altis,
 Qua niger humectat fluvientia culta Galefus,

Corycium vidisse senem, &c.

ibi Servius: Galefus fluvius est Calabria, qui juxta civitatem Labium Tarentinam. Oebalia autem turres, quas condiderant hi qui de Oebalia venerant. Nam Lacones diu bello acerrimi ab Atheniensibus, & inopiam timens virorum, praeceperunt ut virgines coram cum quibuscunque concumberent. Quo facto cum post victoriam de incertis perentibus navi erubescerent originem suam, (nam & Parthenia appellabantur) duce Phalante, octavo ab Hercule, navigiis profecti venerunt ad oppidum Calabria, quod Taras Neptuni filius condiderat: & id aulicum habitaverunt. Horatius lib. 2. od. 6.

Dulce pellitis ovibus Galese
 Flumen, & regina petam Lacus
 Rura Phalante.

Livius lib. 25. cap. 11. Reliquitamen (Annibal Tarento proficiscens) modicum praesidium, ut simul in faciendo muro adjuvaret. Ipse profectus cum ceteris copiis ad Galesum flumen (quaque millia ab urbe abest) posuit castra.

Fata jubent longas te procul ire vias:
 Manumque patrem, sacrasque invisere sedes,
 Imprimis magnos promeruisse deos.
 Pontes arcusque ducum, delubra, viasque,
 Cumque suis cernes structa theatra foris. 80
 Aerea Vaticanas numerare per ædes
 Tot signa artificum, tot monumenta licet.
 Mox Vejos, veteresque Umbros, forteisque Sabinos
 Transgresso, Adriacum stat superare latus,
 Emiliæque domos, Apenninumque nivalem, 85
 Et Phaëtonæo proxima regna Pado.
 Quis sumptus, Leonora, tuos, quis publica dicat
 Munera, Atestinis edita principibus?
 Jam veteres superas, dives Ferraria, ludos,
 Aurea dum celeri præmia ponis equo, 90
 Effigiesque deum, spectandaque signa per aras
 Extruis, & variis pegmata celsa locis.
 Quis rursus Venetæ miracula proferat urbis?
 Una instar magni quæ simul orbis habet.
 Una Italum Regina, altæ pulcherrima Romæ 95
 Æmula, quæ terris, quæ dominaris aquis:
 Tu tibi vel reges cives facis. o decus, o lux
 Ansoniæ, per quam libera turba sumus:
 Per quam barbaries nobis non imperat, & sol
 Exoriens nostro clarius orbe micat. 100
 Proxima sunt, Gonsaga, tuæ spectacula terræ,
 Donaque per magnos ante parata duces.

L 2

Mantua

V. 89. DIVES FERRARIA.] sanc
 tus tum temporis, nunc fere deser-
 tus, places domos numerat quam in-
 colat. voyez. *Le voyage d'Italie de M.
 Mifs.* T. 2, p. 106, & *le Voyage de*
l'Europe.

V. 97. Tu tibi vel REGES CIVES.]
 voyez. *Le Voyage d'Italie de M. Mifs.*
son. T. 1. p. 195.
 O decus, o lux Ansonia, per quam Li-
 bera turba sumus.] V. Beun. Tasso *la*
Lettera 27.

Mantua queis, largoque exsultat Mincius ore,
 Aulus spumiferum tollere ad astra caput.
 Mincius æterni sacrum geniale Maronis, 105
 Cui cedit flavo lucidus amne Meles.
 Hinc populos, Ticine, tuos spectare licebit,
 Dictaque lanigeræ mœnia pelle suis,
 Taurinosque, altasque Alpes, Poeninaque castra,
 Et Rhodanum, & ripas, magne Lemanne, tuas. 110
 Inde per immensum lati spatia bere campi,
 Ostendit sacrum mons ubi Jura nemus:

Et

V. 106. *Cui cedit flavo lucidus amne MELES.*] fluvius est Ioniz, Smyrnæ urbis mœnia alluens, ad quem natus dicitur Homerus, inde *Melesigenes* appellatus. meminit Plinius lib. 5. cap. 29. is fluvius Homeri pater habitus. Arnobius lib. 4. *Quis* (Martem prodidit) *mensibus in Arcadia tribus & decem unctum?* non *Mela fluminis filius?* vide Herodorum initio libelli de vita Homeri. Amasiani humos cuderunt, altera facie hunc fluvium jacentem, & lyram tenebent; altera bene barbatum Homeri caput referentes. Barthius ad Statii lib. 3. Silv. 3.

V. 108. *Dictaque LANIGERÆ mœnia pelle suis*

Mediolanum intellige, quod a Gallis conditum. Livius lib. 5. cap. 34. Ajunt autem cum prima urbis hujus fundamenta jacerentur, aprum esse repertum media parte lanatum. Claudianus,

ad mania Gallis

Condita, lanigera suis ostendentia pellem.

Philadelphus dec. VIII. Sat. 10.

*quid enim natura negavit
 Egrogium Insubribus? quidquid vel terra
 vel æter,*

Aut aqua dulce tulit, dabit id tibi nomine lanam

Urbs qua magna, suo mediam designat, ab ejus

*Angurio deducta suis, qua fixis opimo
 Fundamenta solo terras celebrata per omnes.*

vide Volaterranum lib. 4. Munterum Cosmograph. l. 2. cap. 21. *Ticinus* (cujus superiore versu meminimus) hodie *Tesino*, fluvius est Insubrie clarissimus, navium patiens, ex Adula monte in Helvetiorum confinio etumpens, ac per lacum Verbanum fluens, Ticinique urbis mœnia radens, in Padum excipitur, aquas suas perspicuas immixtas aquis Padī turbidis conservans. Claudianus in sext. Honorii Consulat.

Colla levant pulcher Ticinus & Adula visū.

duas primas in *Ticinus* male corrumpit Philadelphus dec. VIII. Sat. 10. v. 20.

V. 112. *Ostendit sacrum MŌNS ubi JURA nemus*

mons iste *Jurassus* dicitur Straboni & Ptolemæo Gallis *le mont Jura*, seu *le mont S. Chaut*, estque Gallie Lugdunensis. Vossius putat verum nomen esse

Et veteres felix custodit Claudius arces,
 Claudius æternæ conciliator opis.

Et formidatas acies, ipsumque videbis

115

Elatum longa prosperitate ducem.

Intimidis dum bella parat, tibi que arma, virosque
 Commendans, magni jus dabit imperii.

Nimirum ingeniumque sagax miratus, & artes,

Quæque dabis mentis plurima signa tuæ. 120

Quapropter mediis generum te deligit armis,

Pollicitus natæ spemque, torumque suæ.

Ac velut Oenomai currus, astumque secutus,

Eludet pacti fœdera conjugii.

Sed male ut Oenomao currus cessere, dolique, 125

L 3

Perfi-

esse *Jur*, in plurali *fures*, ad Melam p. 171. *Varia pro locorum diversitate fortis omnia ab Helverii & Germanis. Septentrione Rhenum usque porrigitur, & a meridie Genevam ac Brestiam provinciam attingit: ejusque pars minima, le credo dicta, usque ad Rhodanum fluvium extenditur, quæque lentis infra Genevam, vi de Cesare lib. 1. de Bello Gallico cap. 2. & ibi Rhellicanum, ac Glancanum.*

V. 111. — ipsumque videbis

Elatum longa prosperitate DUCEM. de Carolo Burgundione loquitur, cui Audacis cognomen. Ejus historiam, quod nemo ignorat. Luculentissime scripsit promus ille condus potentiz civilis Phil. Cominzus,

Lex veritatis, crimini, que expert Eques, Pulque Regum Principumque nobilis:

habuit ille Carolus nescio quid ne genii occultioris cum Regibus Neapolitanis, v. Jov. Pontanus lib. de Convent. c. 5, p. 272.

V. 121. *Mediis generum te deligit*

armis.] & tamen Calaber iste primo genitam Ludovici undecimi filiam, v. *la chronique scanienuse*. p. 211. ubi simul videbis quam aperte, quamque vere Carolus Burgundus cum Oenomao comparatur ad de Comineum comment. p. 164. 190. 187.

V. 125. — OENOMAI CURRUS ASTUMQUE SECUTUS.]

Martis ille filius fuit, Elidis & Pisæ rex; Hippodamiz pater; qui cum ex oraculo didicisset se a genero interfectum iri, curule certamen procis proposuit, ea lege, ut filia in matrimonium victori cederet, victus mortem subiret. Tredecim igitur victis & occisis, Pelops, Tantali filius, Myrtilum aurigam precio corrupit, ut axes infirmos ac fragiles currui subjungeret Quo facto Oenomaus una cum curru corruit, membrisque omnibus e ruina collisus, jamque morti vicinus. Pelopem precatus est, ut vicem suam ulcisceretur. Quare cum Myrtilus pactum sibi perfidiz præmium a Pelope contumeliosius exigeret, ab eo in mare præcipitatus

Perfidiae poenas sic ferus iste luet.
 Ter victus, ter jam castris exutus ab hoste,
 Postremo miseram corruet ante diem.
 Nam dejectus equo, fossaque inventus in alta,
 Obscenam turpi sanguine tinget humum. 130
 Nec jam erit, extremos funus qui curet ad ignes,
 Non lapis, incisus qui tegat ossa notis.
 Tu celsus, tu sublimis, tu victor honorem
 Accipies, tibi quem Gallia tota dabit,
 Bisque tuis referet superatos Lingonas armis, 135
 Ductaque bis pulsos signa per Helvetios:
 Præterea quantum populorum Mosa coërcet,
 Quantum cærulea Rhenus inundat aqua.
 Atque erit is nostræ gentis vigor, omnia credi
 Ut possit justo succubuisse metu. 140
 Hic ego te, laudesque tuas, fortissime Juli,
 Non fileam, & valida prælia gesta manu.
 Quem titulis Aquiviva domus prælustribus ornat,
 Mortalesque inter, semideosque locat.

Et

rus est. Pelops deinde totam Chersonesum de suo nomine appellavit Peloponnesum. quæ nunc Morea dicitur. vide Hyginum.

V. 127. *Ter victus &c.*] v. *La chronique scandaleuse de Louis XI.* p. 287. 322. 330. Olivier de la Marche l. 2. *des Memoir.* c. 6. p. 59.

V. 129. *Fossaque inventus in alta.*] ipsum prælium vide dans *la Chronique* p. 343. inventi cadaveris historiam. p. 348. & ap. Petrum de Bleslorio l. 6. Nanceid. sub finem. Cominazum l. 5. Comment. c. 8. Olivier de la Marche, p. 610.

V. 131. *Nec jam erit &c.*] paria de Decio Lactantius de mort. persecut. c. 4. *Misson voyage d'Italie* T. 2. p. 241.

V. 139. *In nostra gentis vigor*] erant attamen inter Italos multi perfidi ac scelerati v. Cominazus. Comm. p. 218 271. 275. 299. 307. *La chronique scandaleuse* p. 343. 348. Olivier de la Marche, p. 609.

V. 141. *Hic ego te laudesque tuas, fortissime JULI, Non fileam, &c.*]

is fuit Julius Aquivivus, pater Andree Matthæi Hadriæ ducis, cæsus in prælio quondam contra Turcas. dixi de eo nonnihil ad lib. 1. El. 11. v. 23. Marullus l. 1. Epigr. 48. l. 2. Ep. 22.

V. 141. *Fortissime JULI.*] v. Jov. Pontanus Oper. T. 1. p. 426. 428.

Et jam militiæ moles tibi creditur omnis, 145
 Omnia sub leges allicis ipse tuas.
 Atque patrato, juvenum pulcherrime, bello,
 Tempus erat patriis dona tulisse Deis,
 Mendacisque simul fastus, odiumque tyranni
 Cum prope defenso deseruisse solo. 150
 Eja age, rumpe moras, invisaque castra relinque,
 Fidaque magnanimi limina regis adi.
 Cui vel ad Oceani fines tot littora parent,
 Juraque dant sceptri Celtica regna sui.
 Hic tibi felices tædas, certosque hymenæos 155
 Expediet, tutas & simul addet opes.
 Testis erit Liger, Arvernus qui fusus ab antris
 Libera devexum per loca findit iter.
 Interea patrem, Campanaque tecta revise,
 Debitaque auspiciis, hei mihi, regna tuis, 160
 Debita, sed fatis cito jam cessura malignis,
 Evertet tantas cum ferus hostis opes.
 Dii maris Hetrusci, per quos Tyberinus, & Arnus,
 Macraque cæruleis jungitur altus aquis,
 Dum redit in patriam juvenis, tot honoribus auctus. 165
 Candida felici solvite vela noto.
 Vosque citæ puppes jussu properate per æquor:
 Fata dabunt istas sæpe iterare vias:

L 4

Nec

V. 164. MACRAQUE cæruleis jungitur altus aquis.]

Fluvius est Italiae, Liguriam ab Hetruria separans, la Magra: oritur in limite Ducatus Parmensis, deinde per Vallem Macræ, ab eo dictam, & delationem Genovesem fluens, paulo infra Serezanam in Mare Mediterræum sese exonerat.

V. 166. Candida felici solvite vela noto.]

totus hic versus existat apud Propertium lib. 1. El. 37. nisi quod in vulgatis legitur *choro*, vidi tamen membranas in quibus erat *noto*, nimirum hærent multa ex frequenti lectione, quæ sese nonnunquam meditantibus offerunt tanquam si essent domi nata, neque sane opus habebat Sannazarius mutatis aliunde verbis, cui tantus eorum in mundo thesaurus.

Nec semel hos tractus, Ligurumque videbitis oras,
 Aut Vari infaustum fluminis hospitium, 170
 Vallatosque sinus scopulis, Toroëntia claustra,
 Et spartas mediis Stæchadas æquoribus:
 Denique Phocaicosque sinus, Marioque refoßum
 Littus, & antiquæ mœnia Massiliæ.
 Donec fatales Turonum accedere muros 175
 Permittant vestro fata sinistra duci.
 Ah Liger, ah nimium lachrymis urgente meorum,
 Qualia spectabis flumine busta tuo!
 Busta, quibus magni ponant diademata reges,
 Grataque solemnî flore parentet humus. 180
 Atque aliquis Latio veniens novus hospes ab orbe,
 Portet

V. 170. *Aut VARI infaustum fluminis hospitium.*

Varus fluvius, *le Var* Gallis, *il Var* Italis, Liguriam Italiz regionem a Gallia Narbonensi, sive a Provincia, separat. oritur ex Acema monte in Alpibus maritimis, & prope Niczam in comitatu Nicxensi in mare mediterraneum exoneratur. vide Strabon. lib. 4. Lucanus lib. 1.

Solvuntque flavi longa statione Rutbeni, Finis & Hesperia promoti limite Varus.

ita enim recte restituit H. Grotius, pro vulgato *Milita*. hunc fluvium Ecloga pulcherrima, quæ est ordine secunda, nobilitavit poetarum Germanorum Phoenix P. Lotichius Secundus ad ejus ripas deplorans patriæ lux calamitares

V. 173. — PHOCATOSQUE SINUS, MARIOQUE refoßum Littus, & antiqua mania MASSILIÆ]

quæ ad hunc locum adduci possunt, jam collegit eruditissimus Rittershusius commentario ad Salvianum No.

568. & seqq. ubi multa pulchra: & complexus est peculiari libello Petrus Hendreich.

V. 173. *Marioque refoßum Littus.* Insulam Rhodani intelligit, *Camarague* dictam. v. d'Urfé T. 1. de l'*Afrique*. l. 8. p. 232. 6. sq. *Manage origin. de la langue Françoise*. p. 152. au mot *Camarague*.

V. 175. *Donec fatales TURONUM accedere muros.*

Turones populi fuerunt Galliz Lugdunensis; quorum tractus hodie *Turonia*, *la Touraine*; urbs ipsa *Cæsarodunum*, sive *Turones*, *Tours*, ad Ligerim fluvium, ubi oblongo ponte lapideo jungitur. secundam in *Turones* corripit Lucanus lib. 1.

Pisces immunes subigunt sua rura; non ultra

Instabiles Turonas circumspicit castra col- cent.

& Venantius Fortunatus lib. 5.

Dulce caput Turonis, velligienis apex.

Portet honoratas munus ad inferias,
 Hæcat: Federice, tuorum hic meta laborum
 Hæsit. habet nostros hæc brevis urna deos.

II.

QUOD PUERITIAM EGERIT IN
 P I C E N T I N I S,

AD CASSANDRAM MARCHESIAM,

Est Picentinos inter pulcherrima montes
 Vallis: habet patrios hic pia turba Deos.
 Quam super hinc cœlo surgens Cerretia rupes
 Pendet: at huic nomen Cerrea sylva dedit.
 Parte alia sacræ respondent saxa Tebennæ,
 Quique rigens Merulæ nomine gaudet apex.
 Et circum nigra late nemus accubat umbra,
 Plurima qua riguis effluit unda jugis,
 Semiferi, si vera canunt, domus horrida Fauni;
 Convectant avidæ quo sua lustra fœræ.
 Accipit hic tergo formosum bucula taurum:
 Accipit immundum sima capella marem.
 Mille tori Dryadum, Satyrorum mille recessus,
 Antraque sylvicolæ grata latebra Deæ.

L 5

Vivula

De Cassandra Marchesia, illustris-
 sima femina, vide notas ad Eclogam
 quintam.

V. 1. Est PICENTINOS inter pul-
 cherrima montes

Vallis.]

Picentini (Picentes vocat Mela lib.
 1. cap. 4.) populi Italiz in ora ma-

sis Tyrreni, inter Campanos ad
 occasum, & Lucanos ad ortum. Vi-
 dendus omnino Plinius lib. 3. cap.
 13. hodie *Costa d'Amalfi*, & *Princi-
 pato citra*, tametsi principatus etiam
 Lucaniz oram complectitur, caput
 regionis est Salernum,

Vivula nomen aquæ, tenuique Subuncula rivo,
 Et quæ de gelida grandine dicta sonat.
 Huc mea me primis genitrix dum gestat ab annis,
 Deducens charo nupta novella patri,
 Adtulit indigenis secum sua munera divis,
 Imprimis docto florea ferta gregi.
 Grex erat Aonidum, coetu comitata sororum
 Ipsa sui princeps Calliopea chori.
 Delius argutis carmen partitus alumnis
 Flectebat faciles ad sua plectra manus.
 Atque hic me sacro perlustrare liquore,
 Cura quibus nostræ prima salutis erat.
 Tum lotum mediæ puerum statuere chorea,
 Et circumfusus obstrepere sonis.
 Denique præcinctumque hederis, & virgine lauru,
 Ad citharam dulces edocuere modos.
 Tantus erat lætis avium concentus in agris,
 Ut posses ipsos dicere adesse deos.
 Venerat omne genus pecudum, genus omne ferarum,
 Atque illa festum luce habuere diem.
 Tunc ego pastorum numero, sylvestria primum
 Tentavi calamis sibila disparibus.
 Deductumque levi carmen modulatus in umbra,
 Innumeros pavi lata per arva greges.
 Androgeumque, Opicumque, & rustica sacra secutus,
 Commovi lachrymis mox pia saxa meis,
 Dum tumulum charæ, dum festinata parentis
 Fata

V. 35. Tunc ego PASTORUM numero. &c.]
 hos decem versus intellige de Arcadia poëta nostri Italico idiomate conscripta. Androgeus & Opicus inter pastores non semel inducuntur.

ecloga illa in matris obitum, quæ ordine undecima, longe est pulcherrima. quæ de antris sequuntur & summinibus, referri debent ad præfatum duodecimam.

Fata cano, gemitus dum, Melisee, tuos.
 Actacitas per operta vias rimatus, & antra
 Inspecto, & variis flumina nata locis.
 Mox majora vocant me numina: scilicet alti 45
 Incessere animum sacra verenda Dei,
 Sacra Dei Regisque hominum, dominique Deorum,
 Primævum sanctæ religionis opus:
 Nuncius æthereis ut venerit aliger astris,
 Dona ferens castæ virginis in gremium. 50
 Quid referam caulæque ovium, lususque canentum
 Pastorum, & Reges, Arsacis ora, tuos?
 Nec minus hæc inter piscandi concitus egit
 Ardor in æquoreos mittere lina sinus,
 Fallacesque cibos vacuis includere nassis, 55
 Atque hamo undivagos sollicitare greges.
 Quandoquidem falsas descendi ego primus ad undas,
 Ausus inexpertis reddere verba sonis.
 Quid referam mollesque Elegos, miserabile carmen,
 Et superis laudes non sine thure datas? 60
 Quæque aliis lusi numeris, dum seria tracto,
 Dum spargo varios per mea dicta sales.
 Multaque præterea, dilectæ grata puellæ,
 Addiscisco antiquis rursus Hetrulca modis.
 Ut

V. 51. *Quid referam caulæque ovium, lususque canentum Pastorum, & REGES, ARSACIS ORA tuas?*
 Non capio hunc locum, jam enim ipse de Arcadia sua egerat, cujus opus bucolicum est, sed hic videtur loqui de alio quodam opere, & quidem notissimo, cujus sceleris in Parthorum regno, aut Persia, nam hæc sæpe confunduntur. Et tamen omnes illi qui la-

licorum scriptorum indices, sive tu mavis bibliothecas, nobis confecerunt, verbum nullum hac de re faciunt, quapropter adducor ut credam, quicquid tandem operis fuerit, calamitosi istius temporis fato intercidisse. Quod accidisse scimus Eclogis piscatoriis, quas decem scripserat Sannazarius: nos autem non nisi quinque habemus superstites, nam *Salices* huc non pertinent.

Ut fileam nunc impenſos tot regibus annos, 6
 Tot data belligeræ tempora militiæ:
 Ut fileam vexata malis mea corpora morbis,
 Vixque Machaonia reſtituenda manu.
 Adde graves populique fugas, procerumque ruinas,
 Inſiſta & miſeris urbibus exilia. 7
 Ipſe per infeſtos tecum, Federice, labores
 Multa adii terra, multa pericla mari.
 Tuſcorumque vadis, Ligurumque exercitus undis,
 Poſtremo littus Maſſilienſe ſubi.
 Jam Rhodanum, Volcasque feros, Vocontiaque arva 75
 Legimus, & fines, Belgica terra, tuos.
 Biſque pruinotas curſu ſuperavimus Alpes:
 Biſ metas magni vidimus Oceani.
 Atque hic te tandem deſlevimus, optime Regum,
 Quantum Hecube natos fleverat ipſa ſuos; 80
 Quantum diſciſſis fratres Caſſandra capillis,
 Andromacheque ſui dum legit oſſa viri.
 O fatum infelix, o forſ male fida, quid illic
 Egimus? o triſti merſa carina loco.
 Cum nulum interea frugis genus imbre, vel æſtu 85
 Redderet ingenio Muſa vocata meo.
 Et jam miramur, longo ſi preſſa labore
 Amiſit vires parvula vena ſuas?
 Ipſe deûm ſimul, atque hominum celebrator Homerus
 Deſiceret: nedum ſegnīs, inerſque lyra. 90
 Deſiceret pater ipſe, & carminis autor Apollo,
 Pegafidum ſacras qui tenet unus aquas.
 Ergo, tanta meæ cum ſint diſpendia vitæ

Facta

V. 70. EXILIA.] credo *exilia*, v. il Tomasi nella vita di Cesare Borgia p. 315. ſqq.

V. 74. POSTREMO.] v. il Tomasi nella vita del Duca Valentino. p. 31 ſq.

Facta, potes nostram quisque dolere vicem,
 Quod non ingenio, quod non profecimus arte, 95
 Quod mea sit longo mens prope victa situ:
 Quod mala subrepens imos ceu peltis in artus
 Iruerit, fracto corpore, segnities;
 Nec pote jam lapsæ studium revocare juventæ,
 Ingenii cum sit tanta ruina mei. 100
 Tamen, bona posteritas, ignosce dolori,
 Qui facit, ut spreto sit mea fama loco:
 Musarum spolierque bonis, & nomine claro
 Vatis, & hæc ultro credar habere mala.
 Prosit, amicitia sanctum per sæcula nomen 105
 Servasse, & firmam regibus usque fidem.
 Vosque vel ignavo, vel tardo parcite, amici,
 Cui natura suas dura negarit opes;
 Dum tamen ambitione mala, atque libidine turpi,
 Et caream invisæ crimine avaritiæ. 110
 Tu quoque vel fessæ testis, Cassandra, senectæ,
 Quam manet arbitrium funeris omne mei,
 Compositos tumulo cineres, atque ossa piato:
 Neu pigeat vati solvere iusta tuo.
 Parce tamen scisso seu me, mea vita, capillo, 115
 Sive: sed heu prohibet dicere plura dolor.

V. 105. PROSIT.] V. Cicero Orat.
 pro Flacco. c. 40. p. 200.

V. 106. Firmam REGIBUS usque
 flau.] non erat hoc leve, nam mul-

ti, & quidem potentissimi, vacilla-
 bant. v. il Tomasi nella vita del Va-
 lentino p. 208.

DEOS

III.

DE OS NEMORUM

INVOCAT

IN EXTRUENDA DOMO.

Dii nemorum salvete; ego vos de rupe propinqua;
 De summis patriæ moenibus aspicio:
 Aspicio, venerorque; cavæ mihi plaudite valles,
 Garrula vicinis perstrepat aura jugis.
 Vos quoque perque focos felicia dicite cives
 Verba, per intactas flore decente vias.
 Victima solennes eat inspectanda per aras:
 Turbaque Palladia fronde revincta comas.
 Mosque ut ab antiquæ repetatur origine Romæ,
 Exterior forda cum bove taurus aret. 10
 Ac prius infosso tectum quam cingere sulco
 Incipimus, justos thure plate Deos.
 Nulla per obductum decurrant nubila cœlum:
 Candidaque augustum concinat omen avis.
 Exsurgat paries, ventos qui pellat, & imbres, 15
 Qui multa circum luce serenus eat.
 Adsit dispositis series concinna columnis,

Quæ-

Hanc elegiam, ut liquet e fine, | celebris ea tempestate jurisconsultus,
 scripsit poëta jam ab exilio redux. | ut me docuit Valentinus Odoricus
 Est autem capienda de domo quam | commentario in tertium de Parta
 extrui fecit in ipsa urbe, non de | Virginis librum.
 villa Mergillina. hanc domum ha- | V. 10. EXTERIOR &c.] v. Ser-
 buit postea Marius ob Alto Mari, | vius ad IV. Aen. 212. ad V. 755.

Quæque ornet medias crebra fenestra fores.
 Ipse biceps primo custos in limine Janus
 Occurrat lætis obvius hospitibus. 20
 Minus a dextra sacræ, mea turba, sorores
 Cingant virgineis atria prima choris.
 Alva nitidis stratum Pythona sagittis
 Miretur posita Cynthus ipse lyra.
 Edibus in mediis parvi sinus amphitheatri, 25
 Visendas Regum præbeat historias.
 & primum triplici sese defendat ab hoste
 Fernandus rapido jam metuendus equo.
 Alfonsusque pharetratas, dira agmina, gentes
 Cogat Hydruntinis cedere littoribus. 30
 Tum juvenis Rex ipse, & Regum insignibus auctus
 Alpinos adigat linquere castra duces.
 Postremo Federicus, avito lætus honore,
 Dalmaticas grandi classe refringat opes.
 Infestosque Deos, metuendaque jura minatus, 35
 Indicat nato bella gerenda suo.
 Hic bene conveniens membris variantibus ordo
 Adspiciat celebres e regione situs.
 Exadræ, Xistique, Tablinum, Hypocausta, Diætæ,
 Et quæ privatis usibus apta velim. 40
 Atque aliæ occasus, aliæ vertantur in ortus,
 Quæque habeant Borean, quæque inhibere Notum.
 Jungantur longis quadrata, obliqua rotundis:
 Et capiat structos plurima cella toros.
 O studiis placitura meis, o mille per artes 45
 Ocia Pieriis nostra juvanda modis:
 Hic ego tranquillo transmittam tempora cursu,
 Dum veniat fatis mitior hora meis.
 Viribus ærumnas inter, lachrymosaque Regum
 Funera:

176 ELEGIARUM LIBER III.

Funera: nunc patria jam licet urbe frui:
Ut quod tot curæ, tot detraxere labores,
Restituat vati Parthenopea suo.

F I N I S.

ACTI

**ACTII SYNCERI
SANNAZARII
EPIGRAMMATA.**

M

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI

EPIGRAMMATON

LIBER PRIMUS.

I.

AD FEDERICUM REGEM.

Scribendi studium mihi tu, Federice, dedi-
 didisti,
 Ingenium ad laudes dum trahis omne tuas.
 Ecce suburbanum rus, & nova prædia donas:
 Fecisti vatem, nunc facis agricolam.

EPIGRAMMATON.] quid ex his | matum Sannazarii apud Menagium
 feris sublatum voluerint censores Pon- | Ant. Bajul. p. 337.
 tifici vide in primo indice Expor- | SUBURBANUM RUS & nova prædia.]
 tationis. p. 449. | villam Mergillinam intellige, de qua
 EPIGRAMMATON.] laus Epigram- | dictum sæpius.

II.

AD VILLAM MERGILLINAM.

Rupis o sacrae, pelagique custos,
 Villa, Nympharum domus, & propinquæ
 M 2 Doridos,

Doridos, Regum decus una quondam,
Delitiæque,

Nunc meis tantum requies camœnis,

Urbis invisas quoties querelas,

Et parum fidos popularis auræ

Linquimus æstus:

Tu mihi solos nemorum recessus

Das, & hærenteis per opaca laurus

Saxa: tu fonteis, Aganippidumque

Antra recludis.

Nam simul tete repeto, tuasque

Sedulus mecum veneror Napæas:

Colle, Mergillina, tuo repente

Pegasis unda

Effluit, de qua chorus ipse Phœbi,

Et chori Phœbus pater, atque princeps,

Nititur plures mihi jam canenti

Ducere rivos.

Ergo tu nobis Helicon, & udæ

Phocidos saltus, hederisque opacum

Thespiæ rupis nemus, & canoro

Vertice Pindus.

I puer, blandi comitem laboris

Affer e prima citharam columna,

Affer & flores, procul omnis a me

Cura recedat.

Principis nostri decus, atque laudes

Fama, per latas spaciata terras,

Evehat, qua Sol oriens, cadensque

Frena retorquet;

Quaque non notos populos, & urbeis

Damnat æternis Helice pruinis,

Quaque ferventis, cumulos arenæ,

35
Dissipat

Diffipat Auster.

Ille crescenteis veneratus annos
 Vatis, antiquum referentis ortum
 Stirpis, & clarum genus, & potentum
 Nomen avorum,
 Contulit larga numerosa dextra
 Dona, & ignavæ stimulos juventæ
 Addidit, sylvas, & amica Musis
 Ocia præbens.

40

III.

C A L E N D Æ M A I I.

Majus adest, da ferta puer: sic sancta vetustas
 Intituit, prisci sic docuere patres.
 Junge hederam violis, myrtum subtexe ligustris,
 Alba verecundis lilia pinget rosas.
 Fundat inexhaustos mihi decolor Indus odores:
 Et fluat Assyrio sparsa liquore coma.
 Grandia fumoso spument crystallæ Lyæo:
 Et bibat in calices lapsa corona meos.
 Post obitum non ulla mihi carchesia ponet
 Æacus. Infernis non viret uva jugis.
 Heu vanum mortale genus, quid gaudia differs?
 Falle diem: mediis mors venit atra jocis.

5

10

IV.

IN TUMULUM LADISLAI REGIS

Miraris niveis pendentia saxa columnis
 Hospes, & hunc, acri qui sedet altus equo
 Quid si animos, roburque ducis, præclaraque nosse
 Pectora, & invictas dura per arma manus?
 Hic Capitolinis dejecit sedibus hostem:
 Bisque triumphata victor ab urbe redit:
 Italiamque omnem bello concussit, & armis:
 Intulit Hetruseo signa tremenda mari.
 Neve foret Latio tantum diademate felix,
 Ante suos vidit Gallica sceptra pedes.
 Cumque rebellantem pressisset pontibus Arnum,
 Mors vetuit sextam claudere Olympiadem,
 I nunc, regna para, fastusque attolle superbos:
 Mors etiam magnos obruit atra Deos.

In Tumulum Ladislai Regis.]
 Mausolium illud Regis Ladislai
 Nespoli est in ecclesia S. Joannis
 de carbonaria PP. Augustinianorum.
 Mabillon. Itiner. Ital. p. 112. Hic
 est ille Ladislaus Caroli tertij F. qui
 heredem regni reliquit sororem
 suam, celeberrimam illam Joannem, de
 qua pleni historicorum ejus tempo-
 ris libri. de Ladislao multa habet
 in Historia sua Mediolanensi Bernar-
 dinus Corius. Ladislaus fuit animo
 egregie grato quam in rem videri
 debet Jov. Pontanus lib. de Libera-
 lit. c. 32. p. 210. non tamen erga
 uxorem suam Beatricem; quam so-
 luto matrimonio indignis modis ve-
 xavit. v. *il Tomasi nella vita de Co-*

sare Borgia p. 259. sp. Veneno fuit
 tentatus in adolescentia, sed inferus
 aliquoties mulorum reos occiso-
 rum ventribus superavit periculum.
il Tomasi nella vita del Borgia. p. 358.
 petiit in Venere, una cum puella,
 quam compresserat, medici Floren-
 tini filia, idque virtute strophii o-
 dorati malo veneno infecti: quo
 strophio genitalia sibi extulerant. v.
Le Sieur de Montagne II. des Effem.
 33. p. 719. ed. min. de Joana
 vide Sabellicum Ennead. 13. lib. 8.
 Mabillon Itiner. Ital. p. 119. Swer-
 tium delic. orb. Christ. p. 98. Ma-
 rullum Poëm. p. 104.

*Mors etiam magnos &c.) v. Cle-
 vreau Oeuvres Mel. 281.*

V.

AD FEDERICUM REGEM.

Clausa quod effossis erumpunt ossa sepulchris,
 Et referant veteres putria saxa rogos.
 Mirum tanto cupiunt sub principe manes
 Vivere, & ad nutus umbra vocata venit.
 Utque decet, longo mansuras tempore sedes 5
 Spondent, & regnis ocia læta tuis.
 Quæque diu ambiguus tecum fortuna vagata est
 Passibus, hic certa stat bene nixa rota.
 Sume animos, Federice: tuis hic meta periclis
 Hæret: habent manes, & pia busta fidem. 10

VI.

AD NINAM.

Sexcentas Nina da, precor, roganti
 Sed tantum mihi basiationes:
 Non quas dent bene filiæ parenti,
 Nec quas dent bene fratribus sorores:
 Sed quas nupta rogata det marito, 5
 Et quas det juveni puella charo.
 Juvat me mora longa basiorum,
 Ne me tam cito deserat voluptas.
 Nolo marmora muta, nolo pictos
 Dearum, Nina, basiare vultus: 10
 Sed totam cupio tenere linguam,
 Insertam humidulis meis labellis,
 Hanc & sugere, morsuunculasque

M 4

Mol.

Molles adjicere, & columbularum
 In morem, teneros inire lusus,
 Ac blandum simul excitare murmur.
 Hæc sunt suavia dulciora melle
 Hyblæo, & Siculæ liquore cannæ.
 Hæc sola ambrosiæque nectarisque
 Succos fundere, sola habere possunt.
 Quæ si contigerint mihi, tuisque
 Admovere sinas manum papillis:
 Quis tunc divitias, quis aurum, & omneis
 Assis me putet æstimare reges?
 Jam non maluerim mihi beatas
 Auroræ, Venerisque habere nocteis:
 Non Hebes thalamos beatiores:
 Non, si deserat hæc suum maritum:
 Non, si me roget usquequaque: non, si
 Æternam mihi spondeat juventam.

VII.

DE NATALI ALTILII VATIS.

Musarum lux alma, meus cui thura quotannis,
 Cui rite Altilius fundit in igne merum:
 Accipe servatos hyberno frigore flores,
 Quæque madent Siculis annua liba favis.
 Quandoquidem magnum Latio, rarumque dedisti
 Pignus, & Aoniis non leve nomen aquis:
 At tu, sic tristes nunquam experiare tenebras,
 Sic Phœbi nitido semper honore mices:
 Fausta, precor, longos tamen expectata per annos,
 Altilioque tuo concolor usque redi.

AD

VIII.

AD FEDERICUM REGEM.

Hybernas tibi pampineis cum vitibus uvas
 Mittimus, o regni gloria, honosque tui.
 Lilia vacant, riget omnis ager, spumantia tandem
 Musta silent, mensis est tamen uva tuis.
 Jam pater Autumnus vernantia lilia mittet,
 Talia si medio frigore bruma dedit.

Ejusdem argumenti est Epigram-
 ma 33, iidem ad Fredericum Re-
 gem scriptum. de hybernis rosas si-
 mile quid apud Martialem legisse
 memini. v. Weitzius ad Horat. p.
 216. Florus. 2. 8. 9.

IX.

DE EXPEDITIONE ALFONSI REGIS.

Venturos olim Romana ad moenia Turcas,
 Dixerunt vates: credite, vera canunt.
 Scilicet Alfonso Turcas in bella trahentem
 Expectas fatis, anxia Roma, tuis.
 Pone merum, vincet, sed te meliora manebunt
 Imperia, Alfonso principe major eris.

Venturos olim Romana ad moenia
 TURCAS.]
 de hac Alfonso expeditione, qua
 Turcas Hydunte omnique adeo Ita-
 lia expulit, videri debet Pontanus
 in praefatione librorum de Fortitu-
 dine. Florus 2. 4. 3.

M

IN

X.

IN TUMULUM LAURÆ PUELLÆ

Et lachrymas etiam superi tibi, Laura, dedisser
 Fas etiam superos si lachrymare foret.
 Quod potuit tamen, auratas puer ille sagittas
 Fregit, & extinctas mœsta Erycina faces.
 Sed quamvis homines tangant tua fata, Deosque:
 Nulli flebilior, quam mihi, vita, jaces.
 Felices animæ, quibus is comes ipsa per umbras,
 Et datur Elysiū sic habitare nemus.

XI.

DE PARTU NISÆÆ, CHARITEI
CONJUGIS.

Dum parit, & longas iterat Nisæa querelas,
 Scinditur incerta seditione polus.
 Pierides puerum, Charites optare puellam:
 His Venus, ast illis docta Minerva favet.
 Astat amans Veneri Mavors, Phœbusque Minervæ:
 Magnanimusque æqua Juppiter aure sedet:
 Cum subito aurato surgit puer improbus arcu,
 Et cœlum notis territat omne minis.
 Assensere metu superi. pater ipse Deorum
 Risit, & Aonias jussit abire Deas.
 Exsultat palma Venus, & nascente puella
 Argentur Charites, Cypria turba, Deæ.

AI

XII.

AD FEDERICUM REGEM.

Edicto nuper cum tu, Rex magne, caveres,
 Audaci ne quis stringeret arma manu:
 Deposuisse tuum vel primus diceris ensen,
 Et monstrasse palam primus inerme latus.
 Quid majus populisve tuis, Federice, vel urbi
 Accidere huic nostræ per tua dona potest?
 Post domitos hostes, inter tot commoda pacis,
 Contigit exemplis vivere posse tuis.
 Publica nimirum res tunc sibi constat, & æquum
 Imperium, cum Rex, quod jubet, ipse facit. 10

*PUBLICA nimirum &c.] Laudat
 hos versus Mich. Piccartus dec. 12.
 Obs. c. 1. quem videre debet, &c*

*Loecanium ad Corn. Nepotem, 17.
 4. 3.*

XIII.

DE EMENDATIONE CATULLI, AD
JOVIANUM.

Doctus ab Elyssia redeat si valle Catullus,
 Ingratosque trahat Lesbia sola choros:

Non

*DE EMENDATIONE CATULLI AD
 JOVIANUM.] Catulli carminum e-
 xemplar, pessime acceptum, repertum
 est primum anno cto ccccxv, ut
 testis ex præclaræ eruditionis viro
 Andr. Schotto, lib. 2. Observ. cap.
 14. id autem cum esset valde muni-
 tum, multisque hiatibus deforme,
 omnes illas lacunas de suo supple-
 vit Joan. Jovianus Pontanus, nimis
 profecto hac parte liberalis. vide po-*

*lisissimum Mureti commentarium ad
 Catull. Epig. 1. Pontanus in alieno
 opere tantum sibi permiseras, ut, qua
 non probaret ipse, daret, sua poneret
 &c. Ach. Starius ad Catullum p.
 275. Scaliger in Catullum p. 5.
 Herm. Barbarus Castig. in Plin. xiv.
 12. — tale mangonium in Dracon-
 tio exercuit Eugenius secundus v.
 epistolam Goldasti Dracontio Weit-
 ziano præfixam,*

Non tam mendosi mœrebit damna libelli,
 Gestiet officio quam, Joviane, tuo.
 Ille tibi amplexus, atque oscula grata referret,
 Mallet & hos numeros, quam meminisse suos.

XIV.

DE BORGIA, ALEXANDRI PONTIFICIS FILIO.

Qui modo prostratos jactarat cornibus urfos,
 In latebras taurus concitus ecce fugit.
 Nec latebras putat esse satis sibi: Tybride toto
 Cingitur, & notis vix bene fidit aquis.
 Terruerat monteis mugitibus: obvia nunc est,
 Et facilis cuivis præda sine arte capi.
 Sed tamen id magnum, nuper potuisse vel urfos
 Sternere, nunc omneis posse timere feras.
 Ne tibi, Roma, novæ desint spectacula pompæ,
 Amphitheatraleis reddit arena jocos.

De BORGIA &c.] v. il Tomasi p. 409. sqq. | tiarum ap. eundem p. 158. sqq.
AD EUNDEM.] v. il Tomasi p. 402. sqq. | usque ad 173. p. 354. 360. sqq.
 originem harum inimici- | usque ad p. 379. p. 382. sqq. p. 385. sqq.

XV.

AD EUNDEM DUM AB URSINIS
PREMERETUR.

Otaure, præsens qui fugis periculum
 (Nam te nec odio, tædiove tam bonas
 Spre-

Non semel in his libris dicendum | teritis tamen si quæ sunt notiora.
 erit de Alexandro VI, Cæsare, Lu- | scriptum est hoc epigramma cum se-
 cretia, totaque familia Borgia, præ- | quente, cum Borgia etiamnum ex-
 gu-

Sprevisse sylvas, tam bonos putem lacus)

Dic,

græ debilis ex eodem veneno,
pater perierat v. *Tomasi* p. 394.
sed non frustra metuens irrita-
tur atrocissimis facinoribus Ur-
bis vindictam, in molem Ha-
bi profugisset, permittente id
III. Historiam ipsam satis ac-
curate ac diligenter exponit Tho-
mas in vita Dncis Valentiniiani,
& Cæsaris Borgiz, & Sabellicus
lib. 111. lib. 2. quanquam Bre-
via. Eum vero quod taurum vocet
aspet, allusio est ad insignia gentis
Borgiz, sic alibi hoc ipso libro,

Europæ Tyrio quondam sedisse iuvenco
Quis neget? Hispano Julia vesta bo-
ve est, &c.

Et cum Joannem Baptistam Ferra-
riam, episcopum Mutinensem, ve-
reno suffraganeum Borgiz. v. *il Tomasi*
p. 155. sq. eo quod ingentem per-
icula & fraudes pecuniarum vim sibi
acquiritur, cui inhiant illi, spar-
sum est Romæ hoc distichon,

Immo in hac Baptista jacet Ferrarius
una:
Terra habuit corpus, Bos bona, Styx
animam.

sed adhuc est operæ pretium Hercu-
lem & trozzam, poetam non igno-
blem, in epicedio, quo iusta fecit
Cæsari: quanquam, ut hoc obiter
videtur, carmen illud plenum est
insolentis adulationis, & cuius me-
rita ipsum pudere debuisset. Jupi-
ter inducitur loquens, a cuius cum
fide concubitu repetitur gentis Bor-
giz origo:

Dei pias auriferis tibi montibus exit
Astræ,
Optatque Deos, captivæque regna re-
demis,

Velivolæque alio freta sanguine tinxit
lberus,
Hi primas iniere acies, atque hoste sub-
actis
Setabis est illis repetita, bovisque ju-
bentis
Effigiem auratis pinxerunt cornibus, ut se
A me principium deducere, & Italo ab
orbe
Proferrent, memores patria memoresque
parentis.
At bove cum caso facerent crebra orgia
nobis,
Post bovis orgia gens hac dicta Borgia,
demum
Borgia: idemque manet, summoque ma-
notis honore
Nomen, erunt nostris dum fixa penatibus
astra.

i nunc, & mirare Phalarin, Bussi-
rin, Neronem, & id genus porten-
ta præcones suos invenisse: cum non
desuerint qui Cæsarem Borgiam tan-
tum non divinis affecerint honoribus,
illum inquam Cæsarem Borgiam, quo
post homines natos non extitit crude-
lius monstrum. fuit tamen & alter poë-
ta, Franciscus Sphærzulus, qui res ejus
gestas ingenti opere Latino celebra-
vit, ut auctor est Lilius Gyraldus.
o prostitutas Farnassi virgines! sed
nec hodie deest talium scarabzorum
benigna seges. versus isti ix. epigr. 15.

— ubi salicæ & omnibus
Eheu iuvenca præserenda pascent?
Juvenca solos qua relicta ad aggeres
Padi sonantis, heu malum sororibus
Omen, dolentes inter orba populos
Te te requirit, te resagrans sumum
Implet querelis nemus, & usque mugiens
Modo huc, modo illuc, furis amara per-
dita, &c.

isti inquam versus ad Lucretiam sunt
referendi, Cæsaris sororem, quæ nup-
serat

Dic, quis propinqua nubibus tibi juga
 Molestus invidet? juga illa jam tuis
 Sudata cornibus, tuisque præliis
 Devicta! quis saltus, & amnium uberes
 Cursus, torosque marginum virentium?
 Quis uda rivis prata? quis recondita
 Nemora? quis umbras sibilantium arborum
 Male advocatus abstulit tibi Deus?
 Non amplius videbis, ah miser, miser,
 Amata regna, non videbis amplius
 Tuos amores, non licebit, heu tibi
 Posthac cubanti sub genistulis tuis,
 Mollive fulto niveum amaraco latus,
 Audire voces ruminantium gregum,
 Meridianum non inire somnulum.
 Quæ nunc adibis tesqua? quæ petes loca,
 Miselle taure? quas subibis ilices?
 Ubi myricæ? ubi virentis arbuti

Jucunda

serat paulo ante Alfonso Estensi Ferrariz Duci Jo. Burchardus Diar. p. 75. 76. 79. 86. sed de Lucretia tacere satius est, quam loqui. *Bubulcus* ipsum Alphonsum denotare videtur. quæ de *Amphitheatralibus jociis* dicuntur, intellige de taurorum urforumque certaminibus, de quibus multa multi. Lucretia primus nuptiis maritum habuit Joannem Sforziam Pisauri dominum v. *il Tomasi, nella vita di Cesare Borgia*. p. 53. 147. post convictum quatuor annorum dissoluto matrimonio ob causas Pontifici notas facta est potestas utrique ut, si vellent prospicerent sibi de alia conditione. quod & brevi factum fuit. idem ibid. p. 180. nuptus enim Alphonso Arragonio regis Frederici ex fratre nepoti. idem ibid. p. 204.

228. sqq. (est hic locus notabilis ob honores insolitos Lucretia a Patre Alexandro concessos) 232. 233. deinde Alphonsum non uno modo nefarie est trucidatus jussu Caesaris. ibid. p. 272. sqq. erat autem tunc Lucretia maritus, non secundus. ibid. p. 275. postea nupsit Alfonso Estensi Herculis Ferrariz Ducis filio primogenito, pompa plusquam Regia & luxu inaudito. *il Tomasi* p. 321. sq. usque ad p. 328. Lucretia Laudes *Ariosto* XLII. *del Furioso*. 83. Bembo III. Epist. 14. & Carm. p. 142. sqq. duo elegantia Epigrammata in Alexandrum VI. & filium Cæsarem habet Janus Donza lib. 2. Salinar. Epigr. 31. 32. v. Jovius. l. 4. Elog. p. 130. sqq.

LIBER I.

191

unda sedes? ubi salicta, & omnibus
 tu juvenca præferenda pascuis?
 salicta, solos quæ relicta ad aggeres
 si sonantis, heu malum fororibus
 m, dolenteis inter orba populos
 te requirit, te reflagitans suum,
 plet querelis nemus, & usque mugiens
 do huc, modo illuc furit, amore perdita:
 mia peragrat arva, lustrat omnia,
 m qua bisulcæ signa cernat ungulæ:
 erit per alta montium cacumina,
 erit per ima vailium cubilia,
 mor locorum, non tamen sui memor:
 mane primo, te rubente vespero
 get: nec illam Luna cum recurreret
 elo, nec atræ noctis alma fidera
 dere dormientem. abire flumina,
 ire solem, abire cernit omnia,
 ipsa mæstam sola non abit domum,
 mi recumbens strata sub nudo æthere.
 ne & puellæ nemorum, & ipse corniger
 brans aspicit, hanc bubulcus intuens,
 str bubulcus, nec juvare eam valens,
 m, quod unicum in malis refugium habet. 45
 pirat, ingemit, deum invocat fidem,
 m urfis, quod coëgerint procul
 ire sylvis albulum juveniculum,
 tam venustam clamitare buculam.

25

30

35

40

45

IN

XVI.

IN GEMMAM SUAM.

Hæc, mihi quæ roseos jussit sordere hyacinthos
 Et nitet articulis unica gemma meis,
 Cujus in exiguo ductor stat Troicus orbe,
 Anchisesque senex, Ascaniusque puer:
 Quis credat? veteres inter neglecta ruinas,
 Et vili latuit semisepulta solo.
 Tu tamen obrueras, nec te, Sinuessæ, pudebat
 Hoc decus heu terris oculuisse tuis.
 Scilicet Æneam natumque, patremque gerentem,
 Ignibus ereptos obrueresque Deos?
 Parcere debueras, cui jam pia flamma pepercit,
 Nec te tam turpi dedecorare nota.
 Et dubitem Belgæque feros, rigidosque Britannos
 Hac comite, ignotos & penetrare sinus;
 Hæc est Iliacos pietas spectata per igneis,
 Cum verita est profugos lædere flamma deos.

XVII.

DE VENERE, ET MARTE.

Dum Venus armatum complectitur obvia Martem,
 Distrinxit teneram fibula adunca manum.
 Sensit, & ante Jovem ridens ait armula Pallas:
 Bella iterum gessit cum Diomede soror.

Videndus Statius cui partem noster
 debet l. 3. Theb. v. 294.

*Bella iterum gessit cum DIOMEDE
 soror.]*

Diomedes Tydei F. Rex Ætoliz,
 post Achillem & Ajacem Telamo-

nium Græcorum fortissimus, Vene-
 rem dextra manu, dum Æneam pro-
 tegere vellet, vulneravit, fabula est
 apud Homerum lib. 5. Iliados. ip-
 se Diomedes apud Maronem lib. 11.
 Æncid.

Ho

*Ex alio ex illo mihi jam speranda fuerunt
tempore, cum ferro caelestia corpora de-
cussis, & Veneris violavi vulnere dex-*

Ovidius, postquam amicam suam
pulsasset, Amor. lib. 1. El. 7.

*Pessima Tydides scelerum monumenta re-
liquit,
Ille Deam primus percussit; aliter ego,*

XVIII.

DE ENDYMIONE, ET LUNA.

Spreverat hirsutus pascentem Pana capellas
Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.
At postquam nivæ conspexit munera lanæ,
Posthabuit notas Endymionis oveis.
Qui simul ac tristeis somno inclinaret ocellos,
Mors hæc, mors, inquit, non mihi somnus erit.

De Lantz & Panos amoribus ve-
lita est fabula. Virgilius lib. 3.
Georg.

*Munus sic niveo lana (si credere dig-
num est)
Pan Deus Arcadia captam te, Luna,
sefellæ,
In nemora alta vocatus: nec in asperna-
to vocatus.*

Servius dicit, non Panos id fuisse
facinus, sed Endymionis. errat au-
tem largius, & recte refutatur a
Ludovico de la Cerda. melius Pro-
bus: Pan Mercvrii filius cum Lunam
invenisset, & haberet optimum pecus:
pans ea partem pecoris pro concubi-
tu, ducit pollicitus, & duas partes
fusi gregum, quarum alteram candi-
dum, sed lana crassioris. Lunam,
captam candore, dextris pecus abdu-

xisset. Junius autem Phylargyrius:
Pan cum Luna amore flagraret ut
illi formosus videretur, niveis vellere-
bus se circumdedit, atque ita eam ad-
rem venericam illexit. Hujus opinionis
auctor est Nicander, nec poterat esse
nisi Græcus, Macrobius lib. 5. Sa-
turi, c. 22. apud Virgilium Pan ni-
veo lana munere Lunam illexisse per-
hibetur, in nemora alta vocatus: Mun-
nere sic niveo lana, si credere dignum
est, & reliqua. in hoc loco Valerius
Probus, vir perfectissimus, negat, nes-
cire se hanc historiam, sive fabulam,
quo referat auctore. quod tantum virum
fuisse miror. Nam Nicander hujus est
auctor historia, poeta, quem Didymus
grammaticorum omnium, quique sine
quique fuerint instructissimus, fabulo-
sum vocat. Quod sciens Virgilius ad-
jecit, si credere dignum est: adeo se
fabuloso usum auctore fatetur.

N

DE

XIX.

DE FERDINANDO JUNIORE.

Corniger æsculea Faunus recubabat in umbra,
 Cum prope latranteis sensit adesse canes.
 Mox juvenem superis similem, divinaque tela
 Conspiciens, trepido sic movet ora sono:
 Seu Mars, sive alto Phæbus descendis Olympo,
 Jam, jam linquo omneis te veniente feras.

XX.

DE POGGIO FLORENTINO
HISTORICO.

Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hostem,
 Nec malus est civis, nec bonus historicus.

DE POGGIO FLORENTINO HISTORICO.] Lepidissimum plant epigramma, nec tamen sine aculeo. Joannis Francisci Poggii vitam, mores, studia, libros, diligentissime congefferunt G. J. Vossius lib. 3. de Historicis Latinis cap. 5. (vide ibidem Elogium Leonardi Bruni Aretini ubi de hac Historia Florentina quædam) & Mart. Hankius lib. 2. de Scriptolibus Rerum Romanarum Part. 2. cap. 10. cap. 15. quos exscribere nimis foret tardiosum. videndus M. A. Sebellicus in Dialogo de Latinæ Linguæ reparatione, p. 110. b. Erasmus noster lib. 7. Epist. 3. & in Dialogo Ciceroniano, de repenti a Pog-

gio Ciceronis octo orationibus, Quintiliano, Columella, Asconii fragmentis, parte Lucretii &c. Vide Mengii antibasulerum p. 45. & seqq. de inimicitis, quas nimis acres inter se exercuerunt Poggius & Vallæ Phælpum. Epist. lib. 10. p. 127. Versa; Vossium de Histor Latinis l. 3. c. 5. in Ambrosio Camaldulensi, p. 508. Erasmus l. 7. Epist. 3. p. 269. Jovium Elog. Doct. p. 16. etiam Valerii Flacci Agonautica primus eruit. v. Fabricius in Terent. p. 29. b. Poggii Epitaphium est apud Sweetium Delic. Orb. Christ. p. 48.

XXI.

DE BARTH. PLATINA.

Ingenia, & mores, vitasque, obitusque notasse
Pontificum, argutæ lex fuit historiæ.
Tu tamen hinc lautæ tractas pulmenta culinæ:
Hoc, Platina, est ipsos pascere Pontifices.

DE BARTH. PLATINA.] Bar-
tholomæo fuisse Platinæ prænomen
scribit magnus Vossius: alii Baptis-
tam vocant. Bartholomæum planis-
sime Sabellicus Enn. 10. lib. 7. mul-
ta vir ille scripsit, sed innotuit præ-
cipue celebri illo opere de Vitis Pon-
tificum. quo jam pridem edito, mi-
rum est hominem tanti nominis a-
nimum appulisse ad commentandum
de re culinaria, nam hujus argu-
menti sunt libri *de honesta voluptate*
vide J. Douzam l. Salinar. Epi-
st. 20. Archestratus poeta γαστρο-
νομικὸν conscripsit, quò in opere con-
gesserat quicquid ipse deliciarum re-
pperat usquam, aut viderat, orbem

terrarum abdominis gratia lustrant.
Junius l. 5. animadv. c. 4. Vossius
de Poët. Græc. p. 85. de Hippolo-
chi epistolis convivalibus v. Athenæo
l. 4. c. 1. p. 128. Platinæ libros
Culinarios ut rem indignam in quâ
vir gravis & doctus ullam operam
insumeret multi denserunt. v. *il Bec-
calini cent. 1. Regg. 44. cent. 2.
Regg. 14. p. 104.* merito itaque ri-
detur a Sincero nostro. de ærumnis
Platinæ sub Paulo 11. eruditissimis
nibus infectissimo, vide G. J. Vos-
sium lib. 3. de Historicis Latinis
cap. 7. & Oct. Ferrarium Prolusio-
ne nona: sed ante omnes ipsum
Platinam in vita Pauli 11.

XXII.

DE PACE POST ALEXANDRI SEX-
TI MORTEM.

Dic unde, Alec̃to, pax hæc effulsit, & unde
Tam subito reticent prælia? Sextus obit.

XXIII.

DE DIANA, ET FERD. II.

Erabat Diana suis immixta puellis,
Cum procul ecce mei conspicit ora Ducis,
N 2 Atque

Atque ait : huc Nymphæ concedite , namque propi
Qui regat in sævas certius arma feras. (qua

XXIV.

DE MANE, ET VESPERE.

Sol jubet exoriens Faunos, Dryadasque puellas
Quærere, & herboſo ducere monte choros.
Declivis, vitreas ſuadet descendere ad undas,
Doridatque, & luſus, o Galatea, tuos.
Cauſa patet: quia, ſublimeis cuni tendit in arcẽs,
Nos quoque per ſaltus, & juga ſumma rapit.
Cum vero Heſperios petit imæ Tethyos amneis,
Exemplo ad fonteis nos vocat ipſe ſuo.
Hinc adeo natura hominum loca mane requirit
Ardua, cæruleis veſpere gaudet aquis. 10

XXV.

DE VULTURNO, ET PUERO REGIO.

Miramur tacitis Vulturum currere lymphis,
Et tardos dura compede ferre pedes?

Al

*Miramur tacitis VULTURNUM cur-
rere lymphis.]*

Vulturum fluvius eſt Campaniz, in
Samnio oriens apud fines Atinz,
per Venafum, Teleſiam & Capuam
in mare Tyrrhenum ad Vulturum
urbem decurrens, Calore & Sabba-
to acceptis, hodie Voltorno, & Fiume
di Capoa. Statius lib. 4. Sylv. 3, cui
titulus *Via Demitiana* :

*Miratur ſonitum quicquid Cyme,
Et Linternæ palus, pigerque Savo.
At flavum caput humidumque lato
Crinem mollibus impeditus utrois,
Vulturum levat ora, maximaque
Pontis Caſarei reclinis arcu,
Pandis talia ſancibus redundat :
Camperum bene conditor meorum,
Qui me vallibus aviis reſuſum,
Et ripas habitare noſcentem,*

R. 16

At magis occulto mirabimur urier igni,
 Et puerum tota nocte vocare suum.
 Tunc etiam, formose puer, vaga flumina torques?
 An fuerit reges perdomuisse parum?
 Quin etiam combure Deos, dominoque Deorum
 Arma move, & pulso da Ganymede merum.

*Adi legibus atque ligasti:
 Summe ille ego turbidus, minaque,
 In passas dubias prius carinas,
 In portum fero, pervinquo calcor
 In terras vapores, & rotare silvas
 Affueram, (pudat) Amnis esse capi.
 Sed quates ego, servitusque tanti est,
 Quod te sub duce, te iubente cessi,
 Quod tu maximus arborer, meaque
 Vides perperam legere ripa.
 Et nunc limite me colis beato,
 Ille fardere sapit, malumque late*

*Deterges sterilis soli pudorem,
 Ne me pulvereum, gravemque came.
 Tyrrheni sinus obruat profundi.
 Qualis Cinyphius tacente ripa
 Parnas Bagrada serpit inter agros.
 Sed talis ferar, ut nitente cursu
 Tranquillum mare, proximique possim
 Puro gurgitis provocare Livim.*

non poterat floridius pingi Vultus-
 nus.

XXVI.

I N Q U I N T I U M.

Clara tibi videor scripsisse epigrammata, Quinti.
 Sunt, fateor: medio scripsimus illa die.
 Tu latebras obscurus amas, quia lumine nullo,
 Atque intempesta scribere nocte soles.

*Huius epigrammatis inventionem | ber, obscuri mea scripta Lycephranis in-
 poetæ nostro sublegit Georgius Sabi- | star, &c.
 nis, carmine cujus initium, Cur, Fa-*

XXVII.

DE MERCURIO, ET AMORE.

Dum comes aligero Cyllenius iret Amori
 Aliger, incauto subripuit faculas.

N 3

Depren-

198 EPIGRAMMATON

Deprenso tum fure, manum referebat ad arcum,
Sed non inventa risit Amor pharetra.

Argumentum huic argutiz suppeditavit Lucianus Dialogo Apollinis
Yulcani.

XXVIII.

IN TUMULUM ANNIBALIS.

Annibal huc victas secum Carthagini arceis
Transtulit: hæc ambos terra Libyssa tegit.

XXXIV.

DE VENERE ET JUNONE.

Confidit nimium jaculo dum pulcher Adonis,
Inguina setosus candida rupit aper.
Accurrit miseranda Venus/ tum nupta Tonantis,
Quid gemit hæc? nullo Mars meus ictus apro est.

*Quid gemit hæc? nullo Mars meus
ictus apro est. }*

Ingeniose desumptum ex Ovidiana Sap-
phus epistola, ubi hi versus:

*Gaudet, & o nostro crescit marito Cha-
raus*

*Frater, & ante oculos itque reditque
meos.*

*Utque pudenda mei videatur causa de-
laris,*

Quid dolet hæc? certe filia vivit, æt.

v. Marullus l. Epigr. 43. ll. 40.

XXX.

IN FABIANUM.

Effe tibi sapiens, & vir, Fabiane, videris:
At mihi nec sapiens, nec, Fabiane, vir es.

DE

XXXI.

DE PRÆTORE PRÆSIDE DESIDE.

Ait nefastas esse nundinas prætor,
Fari recusat: quid nefastius dicas?

[**ANT NEFASTAS.**] vide Pitiscum ad Sueton. Tiber. c. 53. No. 17.

XXXII.

ATRAMENTUM SCRIPTORIUM.

Ferrum putre situ spumanti fervet aceto,
Mandet ut æternis scripta voluminibus.
Scilicet hoc illud, vatum volitare per ora:
Hoc est, Pyramidas vincere, Nile, tuas.
Infelix fatum: sanies rubiginis ergo
Eripit inviso nomina nostra rogo?

XXXIII.

AD FEDERICUM REGEM.

Ne tibi non aliquid Jani misisse calendis
Arguar, aut lætam non celebrasse diem:
Mittimus hybernis servatas mensibus uvas,
Insuper & faustas addimus ore preces,
Ut tibi qui nitido cum sole renascitur annus,
Feliciter redeat candidus usque pede.

XXXIV.

IN MANCINUM.

Qui ferro fratres, stupro, Mancine, sorores
Fas violare putat, quid putat esse nefas?

IN MANCINUM.] non in Mancinum sed ad Mancinum, tangit enim Cæsarem Borgiam. explicabo | ubi ad epigramma s. ventum fuerit.

XXXV.

TUMULUS MAXIMILLÆ.

Hic hic siste precor gradum, viator.
Hoc sub marmore Maximilla clausa est:
Quacum frigiduli jacent amores,
Et lusus, Veneresque, Gratiaque.
Hanc illi miserae severa Clotho
Pro dulci thalamo domum paravit.
Has matri dedit, has patri querelas
Pro plausu, choreisque nuptiarum.
Quid firmum tibi, quid putes, viator
Mansurum inviolabile, aut perenne?
Si quæ delitiæ juvenculorum,
Et decus fuerat puellarum,
Nunc eheu jacet ecce Maximilla,
Luctus perpetuus juvenculorum,
Æternæ & lachrymæ puellarum.

TUMULUS MAXIMILLÆ] vide | Mel. p. 279. Marullus I, Epigr. 33.
infra Epigr. 42. | 42, II. 7.
QUACUM &c.] v. *Chorizan Oenures*

DE

XXXVI.

DE MIRABILI URBE VENETIIS.

Viderat Hædriacis Veneram Neptunus in undis
 Stare urbem, & toto pōnere jura mari:
 Nunc mihi Tarpeias quantumvis Juppiter arceis
 Objice, & illa tui mœnia Martis, ait.
 Si Pelago Tybrim præfers, urbem aspice utramque:
 Illam homines dices, hanc pōuisse Deos.

Reprehendit hoc Epigramma Lancolus in suo Epigrammatum delectu, illam autem nerve ac solide refutavit Fr. Vavassor in Libro de Epigrammate cap. 9. vide Antitopologiam Menagii. T. 2. p. 50. imitatus est non infeliciter Janus Douza lib. 1. Salin. Epigr. 9. ubi componit Paraphrasin Psalmorum Flaminii & Iachanani. videtur autem scriptum eo tempore quo Rex Fredericus publica Munificentia exceptus est Venetia, vide l. 3. El. 1. v. 93. nec dubitari debet quin tum in regio comitata fuerit poëta; quo etiam nomine liberalius a Seren. Republica coogiarium tulisse valde simile est v. de Roma & Venetia elegans Epigramma est Hadr. Valerii

Poëm. p. 66. — adlusit hoc ipsum Saanazatii Epigramma Oct. Ferrarius Prolus. 14. p. 132. — cum hoc Epigrammate aliud P. Francisci Macedi conferunt homines peritissimi, quod videre potes apud Tentzelium T. 16. Colloq. pr. 411. Quadringentis aureis hoc Epigramma pensatum fuisse a Veneto senatu auctor est Oct. Ferrarius Prolus. 9. p. 86. v. *il Tolomei* 181. *Lettera* 2. p. 86. VII. *lettera* 20. p. 246. brevis sed artificiosa urbis Venetæ delineatio est apud Masseium L. 1. de vita Ignatii. c. 12. p. 307. quam solent Itali conferre cum hoc ipso Epigrammate v. *il Cardinal Bentivoglio nelle sue memorie* p. 156. *Spen. Voyag.* T. 1. p. 54. 55.

XXXVII.

DE ALFONSO DUCE CALABRIÆ.

Alfonso magnum dum trajicit Apenninum,
 Castraque non solita primus in Alpe locat:
 Armorum sonitus, galeasque, ærataque tela
 N s Sylva

202 EPIGRAMMATON

Sylvarum dominæ pertimuerè Deæ
Nec minus occultas Satyri petiere latebras,
Assueti imbelleis ante videre feras:
Spectaruntque procul celsa de rupè silentes,
Agmina dum, & magnos cogeret ille duces.
Atque aliquis signa aspiciens, miratur, & inquit:
Imperium vobis urbis, & orbis erit.

XXXVIII.

DE INNOCENTIO VIII. PONTIFICE
MAX.

Innocuo priscos æquum est debere Quirites.
Progenie exhaustam restituit patriam.

Salfus & aculeatus, joens in Pontificem. Onuphrius in vita Innocentii octavi: Quam ante pontificatum aliquot filios suscepisset, duos ex his pontificatus suo superstites magnis honoribus & opibus euenit. nam Francisco oppida nouella urbi vicina dedit, Laurentiusque Modis filium Magdalenam formosissimam puellam matrimonio iunxit: alteram Theodorinam Gerardo Vsumari Genuesi nuptam magnis diuitiis cumulauit. Laurentium Cybo, fratris sui nequam. Archiepiscopum Bonuentanum & Arcis præfectum, Car-

dinalam fecit, &c. adde Raphaël. Volaterranum lib. 22. p. 821. ceteri &c. Marullus. l. 3. Epigr. 32.

Exhaustæ Xystus bellis & cadibus urbem Terrentina heres restituit sobole.

idem lib. 4. Epigr. 24. in defunctum.

*Sparcitis, gula, avaritia, atque ignavia defus.
Hoc Octavi jacent quo tegeris tumulo.*

XXXIX.

AD VENEREM.

Quid mihi te facilem blandis promittis ocellis,
Si miserum sic post uris, acerba Venus?
Non decet hoc superos. aut te mihi fronte serena
Concilia, aut torvo lumine bella moue.

DE

XL.

DE GALLA.

Omnes, quos scripsi, versus vult Galla videre:
Mittam ego, pro libris si mihi labra dabit,

XLI.

DE VETUSTINO.

Emit sepulchro prædium Vetustinus,
Sed quod futuros non sequatur hæredeis,
Iratu æque mortuisque, vivisque.
Scribique curat grandibus notis, demens,
Viginti in agro, in fronte ter pedes octo. 5
Habitat sub urbe scandulis tribus tectus,
Ne pensione degravetur, aut sumptu.
Dormit grabato, quo nec ipse jam vellet
Dormire cimex, nec lacerta, nec forex.
Cœnat per hortos alliumque, cæpasque, 10
Et salgamorum jure lividos caules:
Vel, siquid optat unctius sibi poni,
Piscatur ipsis in paludibus ranas:
Aut e cloaca colligit meras fordes,
Putrem palumbum, mortuumve caponem. 15
Et doliorum turbidam bibit fæcem,
Tanquam Falernum consulare, vel Chium,
Opimianæ quod refuderint cellæ.
Nec jam profectis hoc, sed idibus tantum,
Sacrisque potat ferculis calendarum 20
Et mane veste currit anxius rapta Ad

Ad architectos, marmorumque sectores,
 Ut de sepulchro conferat novas liteis.
 Quos jam misellos pessimis modis mulctat,
 Ducit, reducit, distrahit, rapit, vexat,
 Per angiportus, viculosque, clivosque
 Et per ruinas urbis, & per anfractus:
 Monstrat theatra, porticusque priscorum,
 Arcusque claris principum sacros armis,
 Hinc & deorum templa, & obrutas thermas 3
 Et quicquid altis fornicum subest clivis:
 Nec jam favissas linquit, & nigros manes.
 Demum trecentis cum laboribus fractos,
 Et æstuanteis pariter, & fame siccos
 Vix officinæ post meridiem reddit 31
 Jam feriata, vestibulusque adhuc clausæ.
 Culpat coronas, zophorumque permutat:
 Spiras reformat, & scapos columnarum:
 Et nunc Hetruscas, nunc Corinthias mavult:
 Nunc Doricarum laudat ordinem tantum, 4
 Guttas, triglyphos, tænia, thoros, plinthos.
 Quid cum columnis nunc tibi, Vetustine,
 Aut cum voluta, Ionicisve pulvinis?
 Dormi miselle, sat diu laborasti:
 Cœnare fessos & aliquando permitte. 41
 Aut, si sepulchri cura te coquit tanta,
 Cadaver istud vel Gemoniis conde.

XLII.

IN TUMULUM NEÆRÆ.

Quæ voces? Charitum. quæ circum pompa? Neæræ
 Unde odor hic? cineri thura ministrat Amor.
 Unde

Unde pyra? ex pharetra. quinam struxere? Lepores.
 Ast hæc illachrymans quæ legit ossa? Venus.
 Fortunate lapis, tumuloque beator omni,
 Tu regis in terris si quid honoris erat.

XLIII.

D E H Y B L A.

Hybla mei quondam dulcissima cura Marulli;
 Hybla suburbano nuper humata solo:
 Accipe quæ multo promuntur verba dolore:
 Accipe de lachrymis humida ferta meis.
 Te rosa, te violæ, te mollis amaracus ornet:
 Te pia suspensio pondere velet humus.
 Et tibi, quod raræ possunt sperare puellæ,
 Contingant vatis carmina docta tui.

Nescio si hoc refecti debet Epigramma Marulli III. 16. in Lauræ
 Coccyam.

XLIV.

D E A U F I D I O.

Dum caput Aufidio tractat chirurgus, & ipsum
 Altius exquirat, quo videat, cerebrum.
 Ingemit Aufidius, Quid me, chirurgus, fatigas?
 Cum subii rixam, non habui cerebrum.

AD.

XLV.

AD ALFONSUM.

Qui prius Herculeæ sensit Leo vulnera clavæ
 Hic, Alfonse, tuos corruet ante pedes.
 Quæque viret nostras quercus passura secures,
 Deseret immundos fulmine tacta fues.
 Victa dabit Bellona manus: pax arva reviset:
 Claudentur diræ Marte sedente fores.
 Tunc pia Parthenope lætos tibi ducet honores.
 Per fora, per vicos ocia vulgus aget.
 Sebethosque pater fluviis metuendus Hetruscis,
 Aurea cæruleum tollet ad astra caput.

XLVI.

IN LYDAM.

Cum dixi medio tibi macram algere sub æstu,
 Non dixi fluvium Lyda: quid ergo? cutem.

Ludit in ambigua voce *Macra*. est | guria, de quo dictum ad lib. 1. Ep.
 autem ejus nominis fluvius in Li- | leg. 1. v. 164.

XLVII.

IN OLLUM.

Omnia facturum te dicis, nil facis, Olle.
 Nil mirum: levius dicere, quam facere est.

AD

XLVIII.

AD RUFUM.

Tanquam prisca mihi, saxoque inventa vetusto,
 Disticha, Rufe, soles sæpe referre tua.
 Cultum adeo me, Rufe, putas? ego tam mala credam
 Carmina Romano marmore posse legi?
 Achemoro longos affingis Nestoris annos.
 Andromaches puerum Laomedonta vocas.
 Desine mentiri Pyliam, Phrygiamque senectam.
 Sint vetera hæc aliis, mi nova semper erunt.

Y. I. *Tanquam PRISCA mihi saxo
 que inventa vetusto*
 DISTICHA, RUFÆ, soles sæpe re-
 ferre tua.]

Admirationem semel luserunt mag-
 ni viri, sed eventu non semper fe-
 lici. de Joanne Annio Viterbiensi
 nihil attinet dicere, neque de Lusi-
 tano illo, cujus meminit Valerius,
 qui decessit jam magna occidentalis
 hinc parte, varicinium de novo or-
 te deagendo in marmore excisum
 a suo suo clam defodit: quod
 postea quasi casu fortuito effossum
 ejus demores excitavit. nec de-
 buit qui operosis commentariis e-
 jus non tam inusitatam, si Diis
 faveat, illustratam iverint. Hoc est
 item illud, Mundus vult decipi.
 Et Itali nobis sub Apuleii nomine
 habuerunt carmen illud, cetera non

inelegans, cujus initium *Amare li-
 cet, si potiri non licet*: ut jam de
 integris libris nihil dicam, talem fu-
 cum cum Josepho Scaligero fecisset
 aliquando Muretus, id est, carmen
 recens a se compositum venditasset
 pro vetere: adeo id indigne tulit
 Scaliger, ut hoc cum disticho sit ul-
 tus,

*Qui rigida flammæ evaserat ante To-
 losæ,
 Muretus, fumos vendidit ille mihi.*

Tale mangonium tum temporis in
 usu frequente erat. v. Sabellicus. VI.
 Epist. 10. fuit ramen & veteris Ca-
 lumnix Artificum. v. Ascanius in O-
 rat. Ciceronis in toga candida. p.
 988.

DE

XLIX.

DE CYPARISSO PUERO.

Flebāt adhuc mærens cervo Cyparissus adempto,
Cum sua conspexit cortice membra tegi.
Delius exclamat: quid nostro, sylva, dolore
Crescis? Tu Daphnen, tu Cyparission habes.

L.

DE HARMOSYNE.

Harmosynen quisquis seu vir, seu foemina vidit,
Deperit: anne oculos Actius unus habet?

LI.

IN ALEXANDRUM VI. PONT. MAX.

Piscatorem hominum ne te non, Sexte, putemus
Piscaris natum retibus ecce tuum.

V. I. PISCATOREM hominum ne te
non, Sexte, putemus;

PISCARIS natum retibus ecce tuum.]

Atrox ac virulentum distichon, sed
tortum in hominem nullo meliori
omine dignum. cum vero non om-
nes capiant, qua sit occasione scrip-
tum, rem totam e Thomaſio expo-
nam quam potero brevissime. (con-
fer J. Burchardum diar. p. 37. ſeqq.
Jovium l. 4. Elog. p. 131.) Caſar
Borgia, quem jam pridem purpuræ
ſatias ceperat, ut ambitioni ſuæ im-

menſæ faceret ſatis, nullam ratio-
nem commodiorem videbat, quam
ſi fraterno cœdore inceſſaret ſacile
gas manus. Erat Pontifici filius
omnium liberorum natu maximus.
Joannes, Dux Gandiæ, copiarum Ec-
cleſiaſticarum ſummus Imperator. In
munus rebus ſuis convenire reſolu-
tus Caſar, neque obſtabat purpuræ ho-
nos, quam poterat deponere. cap-
tata occasione, ſumtoque Legato
a latere officio ut inaugurare
Federicum Regem, cum jam

in socium stare itineris Neapolim, haud ultra distulit atrocissimum scelus. Domum omnem Borgianam, in discessu Caesaris gratiam, cœna impetrat mater Vanozza; discedens hic Dux Gandiz, uno tantum famulo comitatus, iit ut viseret ad suos sed & fratris Valentini. *Id. Tom. p. 178. sq. p. 181.*, uti solent posturum habebat, neque post diem comparuit usquam. is cum famulus cum miserabili ejusmodi viciis cives ad opem ferendum nocte excisisset, inventus est in semivivas, & recto receptus ab homine paupertulo, ubi (ut ferebat) statim expiravit, neque inspicere potuit facinoris auctores. gliscens deinde non obscuro rumore, ipsum Docem una trucidatum fuisse, somnifer exanimatus tam atroci nuntio, inquisiit diligentissime, præterea circa Tiberis ripas, si qua indicia aut reliquia possent indagari abjecti cadaveris. quod cum frustra tentaretur, inventus est tandem nauclerus quidam, ex eorum numero qui ligna in urbem subvehunt, Georgius Sclavonus nomine, qui dicebat vidisse se e lembo suo, ea nocte qua desiderari ceperat Dux Gandiz, duos homines e platea quadam procedentes, qui cum circumspicissent, omnes edius explorassent, receperunt se eo unde venerant: iis in domo manentibus, venisse visum in quo, post se portantem caedem occisi, ut videbatur, hominis, quem sequebantur duo pedites: ostendit istum tergum flumini obpositum, pedites autem arreptum

per brachia perque pedes cadaver, ac ter quaterve huc illuc agitatum, abjecisse in profluentem. Tum equitem verso equo prospexisse in alveum, ac quævisse quid esset nigrum istud quod nataret in aquas; duos istos respondisse, videri pallium cadaveris jam submersi, atque injecto lapidum pondere ad fundum adcesisse, & statim omnes quinque discessisse. Nimis jam aperte cladem domus suæ intelligebat Pontifex, misit itaque ultra centum piscatores, qui omnem Tiberim perscrutarentur Ripertam usque: atque illi illo ipso die extraxerunt duo cadavera, quorum alterum erat Ducis Gandiz, confossum novem vulneribus, gladio etiamnum cinctum, pendentibus e zona manicis, incolumi quoque argento quod secum habuerat. Tuebatur Caesarem absentia sua contra primos motus paterni animi: sed, ut facile convenit inter improbos, abjecto mox Cardinalitio honore, suffectus est in locum fratris sui, ac patri strenuam navavit operam in perdendo sceleribus, dolis, stupris, perfidia, veneno, humano genere. Sequens Epigramma pertinet ad incestuos amores Alexandri vi. & filiz Lucietiz, de Caesaris fratricidio vide Onuphrium. cautius aliquanto Volaterranus lib. 22. *Hic (Dux Gandiz) brevi tempore notum quadam trucidatus, & in Tiberim projectus est. cadis auctorem quanquam plerique non ignorant, non tamen nominare fas putant.* Ducis Gandiz elogiū est apud Thomasiū in vka Valentini. p. 152. sq. p. 152.

LII.

IN EUNDEM.

Europen Tyrio quondam sedisse juvenco
 Quis neget? Hispano Julia vecta bove est.
 Ille sed astrigere partem vix occupat orbis:
 Hic coelum, atque deos sub ditione tenet.
 Unde igitur, si par meritum, non par quoque fatum?
 Romanam amplexu plus tenuisse fuit.

LIII.

DE JUCUNDO ARCHITECTO.

Jucundus geminos fecit tibi, Sequana, pontes:
 Jure tuum potes hunc dicere Pontificem.

DE

V. I. JUCUNDUS geminos fecit tibi, SEQUANA, pontes:

Jure tuum potes hunc dicere PONTIFICEM.

In primis Scaligeranis tribuitur hoc Epigramma J. C. Scaligero, errore, ut verisimile est memoriz videndus Menagius in *Antibajuleto* p. 162. Joannes Jucundus Veronensis praeceptor fuit Julii Caesaris Scaligeri, quo Catone contenti erimus. sicigitur ille *Exercitatione* 329. Joannes Jucundus, civis noster, nobili genere prognatus, (qui Maximiliani jussu cum Hieronymo Dominio Norico, fortissimo ac sanctissimo viro, inter tyrocinii rudimenta, me utriusque literatura primis sacris imbuisset) vir fuit in philosophia Peripatetica non ignobilis. Scotica solita summus Theologus; in Ma-

thematicis nulli secundus; in Optico, atque Architectura, omnium facile princeps. Et *exercitatione* 331. : *Memini*, praeceptorem meum Joannem Jucundum, (qui nobilissimum flumen Sequanam haud minus nobilibus pontibus duobus junxit; quique solus Bramante, architecti defuncti, reliquias tyrocinum, atque consiliorum, intellexit) apud Maximilianum Caesarem multa praeterea profertentem: id inter cetera; Quae pondo proportionem haberet pugnis hominibus ferientis cum se ipso non feriente comparans. Sed & hac, & alia, tam ille demonstrabat; qua postea Fortuna sevitia interiore Tum ille, ut audivi, profectus Venetias; atque inde ad Leonem, Pontificem Maximum: am luculentiore facto sit usus, nescio. Certo Roma se meliore vixit conditione, pro miraculo

*culo haberi potest; qui unicuique ex-
pla fuit, & sanitatis, & omni-
modi salutis. Iussit poeta in voce Pon-
tifer, quam a pontis veritas fecit:
puni enim pontifices a Numa crea-
ti pontem sublicium fecerant, ac
subinde restituerant. Livius lib. 1.
c. 20. Q. Scævola a posse & facere
deducit. adde Politianum Miscell.
cap. 17. p. 648.*

LIV.

DE ÆNEA, ET DIDONE.

Immemor ah miseræ cur enssem linquis Elisæ,
Nate dea? profugas non gravat ille rates.
Anne parum fuerat causam dare mortis acerbæ,
Nunc ferrum fugiens tu quoque triste dares?
Tolle precor tumidas tecum hoc, jam tolle per undas. §
Discessu, satis est, si perit illa tuo.

LV.

IN CÆCILIANUM.

Si tibi per genium fas est jurare Minervæ,
Per Veneris flavas, Cæciliane, comas:
Nec jubar excipitur solis, nec cornua Phœbes,
Nec Capitolini crura, caputque patris:
Cur mihi tu ventrem, cur intestina deorum, §
O 2 Hispana

V. 5. *Cur mihi tu VENTREM, cur
INTESTINA DEORUM, Hispana castus religione, sonas?*
Invidiam gentis Hispanæ hæc om-
nia dicuntur, quam tum temporis
impudentissime ferebant homines
Neapolitani. Audi Pontanum in An-
thonio dialogo: COMP. parce, hos-
pi, obscenis obsecro. HOSP. atque
putabam mihi in Osa regione, uti obs-
canis licere, cum populariter audiam
iurari per Deorum venies, perque ja-
cinora, atque per eam partem cuius ip-
sos etiam Cynicos perpuderet. COMP.
an ignoras pessimum morum auctorem
populum esse? quid enim habet, quod
maximo etiam iure non improbes? at-
que hanc quidem iurandi impunitatem
mare attulit, utinamque hoc solum a
Catalanis didiciss et noster populus. Si
can

Hispana tactus religione, sonas?
 Non pudet heu cœlum rebus fœdare pudendis?
 An credis magnos hæc quoque habere deos?

cam ab eis accepimus, nec est quod Neapoli quam hominis vitamini vendatur. quod nisi vester Blancas, Esculapius alter, curator accessisset; majorem civium partem excisis auribus, labiis, aut naso mutilo videres. Scorsari quoque sine pudore didicimus, atque in propatulo habere pudicitiam. Juventus nostra lustris dedita, quod locandis noctibus a meretricula quaritur, ipsa die ligurit. Ideoque innocentissimus olim populus, dum a Catalonia reliquaque Hispania comportandis gaudet mercibus, dum gentis ejus mores admiratur ac probat, factus est inquinatissimus. Sed quando accusari hæc possunt magis, quam corrigi, nec satis est tutum dicere, de populi moribus desinamus. En tibi hodiernam Neapolim.

ne nunc quidem aliter scriberet Politanus, si viveret. de Blasphem Hispanorum juramentis conquerit Franc. Ferdinandus de Cordova cap. 41. Didasc. Multipl. p. 328. ipse Hispanus. Gallorum vulgus (quamquam hoc ad Sannazarium proprium non pertinet) juramentis uti sole non minus impie ridiculis, & didicule impiis. Vide Barthium & Statium. T. 3. p. 170. Justinianus Imp. illum, qui per caput Dei, vel per capillum jurat ultimo supplicio subicit V. Elmenhorstius ad Minutium Felicem p. 284. fuit autem in more positum multis sæculis, V. Auctor Brunelli p. 127. Stephanus Apol. pour Herodote. p. 110.

LVI.

AD MARINUM CARACCIOLUM.

O dulce ac lepidum, Marine, factum,
 Dignum perpetuo joco, atque risu,

Dignum

Scriptum hoc est regnante Julio Secundo, quum Borgia, accisa spe, rebus omnibus exutus, in Navarram profugeret. versus ille,

Fratrum perniciēs, lues, sepulchrum,

nimis erat verus. de Duce Gandiz jam vidimus. Lucretiz sororis duos priores maritos, soluto matrimonio, ad incitas redegerat Cæsar. Nupserat illa tertium Alfonso Aragonio, qui jam ceperat gravis esse

Borgiis propter adversam domus Aragoniz fortunam. Burchardus Diaconus p. 57. 58. il Tomasi p. 272. 199. itaque nocte quadam immixtis aliquot armatis percussoribus, in ipsius gradibus palatii pontificii, multis vulneribus confossus pro mortuo est derelictus. Burchardus p. 72. 71. neque id satis fuit barbaro Cæsaris animo. Ut enim invidiam tam detestandi sceleris a se amoliretur, Franciscum Mariam Gazellum, miserum Alfonso avunculum, publice ca-

pic

Dignum versiculis, facetiisque,
 Nec non & salibus, Marine, nostris.
 Ille maximus Urbis imperator 5
 Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
 Cæsar patris ocellus, & sororis,
 Fratrum blanditiæ, quies, voluptas,
 Montis pupulus ille Vaticani,
 Ille inquam dominæ Urbis inquinator, 10
 Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
 Cynædi patris impudica proles,
 Moechus ille sororis, atque adulter,
 Fratrum pernicies, lues, sepulchrum,
 Montis bellua tetra Vaticani, 15
 Quingentas modo qui voravit urbes,
 Imbutus scelere, & malis rapinis,
 Urbes sub ducibus suis quietas,
 Quascumque aut Latium ferax virorum,
 Aut Campania pinguis, aut per alta 20
 Divisi juga continent Sabini,
 Hisque ingessit Ariminum, Pisaurum,
 Urbinum, Populoniumque magnam,

O 3

Camertes

pec plecti iussit, tanquam nepotis
 in pectore. Verum cum medi-
 ci non desperarent de vita Alfonsi,
 nec tamen Cæsar eum vivum vel-
 le, in lecto suo, ac propemodum
 in ipso Lucretiæ gremio, elisis fau-
 ces strangulatus est. Operæ pre-
 mium fuerit nonnihil huc transcribere
 ex libro Cardinalis Viterbiensis, o-
 mni in tempestate tot scelerum
 testis. sic ille: Nunquam in civita-
 tem sacra ditionis seditio immanior,
 nunquam direptio crebrior, nunquam
 caeli crudelior, nunquam in viis graf-
 fiantur vis liberior, nunquam in Ur-

be plus malorum fuit, nunquam dela-
 torum copia, ficiariorum licentia, la-
 tronum vel numerus, vel audacia ma-
 ior, ut portis Urbis prodire fas non
 esset, Urbem ipsam incolere non liceret.
 Pro eodem tunc habitum Majestatem la-
 dere, hostem habere, auri, aut formosi
 aliquid domi cabibere: nihil jus, nihil
 fas: aurum, vis, & venus impera-
 bat.

V. 16. QUINGENTAS &c.] copio-
 se hæc describit Thomalius in vita
 Borgiæ p. 235. sqq. p. 280 p. 305.
 sqq. p. 393. sqq. p. 352. sqq. p.
 360. 379. 384. 385.

Camertes pariter, Forumque Livi,
 Cornelique Forum, Faventiamque,
 Et quantum Æmiliæ est, Hetruriæque,
 Quantum circuitu hinc & inde longo,
 Neptuni lavat æstuantis unda.
 At nunc quis neget esse opus deorum?
 Dum vecors animi, impotente morbo,
 Quærit plura, nec est potis misellus
 Explere ingluviem periculofam,
 Ecce ecce evomit, o Jovem facetum,
 O pulchram Nemefim, o venusta fata!
 Verum scilicet id, Marine, verum est,
 Quod dici solet, en fides probat nunc:
 Fortunam si avide vorare pergas,
 Eandem male concoquas, necesse est.
 Ut jure evomere hunc putemus ipsum,
 Qui tantum miser hausit oppidorum.
 Ast id omne, quod hausit, oppidorum, ♣
 Quod quinque assiduis voravit annis,
 Imbutus scelere, & malis rapinis,
 Scis quot evomuit diebus? uno.
 O lucem niveam, o Jovem facetum,
 O pulchram Nemefim, o venusta fata,
 O dulce, ac lepidum, Marine, factum!

V. 44. SCIS QUOT.] v. *il Thomasi* p. 400. 199.

LVII.

IN ALEXANDRUM VI. PONT.
MAX.

Visuram iterum Sixtum cum Roma putaret,
Pro Sixto Sextum vidit, & ingemuit.

Visuram se iterum SIXTUM cum Ro-
ma putaret.]

Sixtum quantum intellige, cujus li-
beraliteratem, atque imprimis magni-
ficentiam in cernenda Urbe pro-

lix describe Onuphrius in ejus vi-
ta : tangit & Pontanus in libro de
Magnificencia, & Sabellicus Enneade
decima lib. 8.

LVIII.

DE CÆSARE BORGIA.

Aut nihil, aut Cæsar vult dici Borgia: quid ni?
Cum simul & Cæsar possit, & esse nihil.

LIX.

AD EUNDEM.

Omnia vincebas: sperabas omnia, Cæsar.
Omnia deficiunt: incipis esse nihil.

O 4

DIES

Iterum in Borgiam invehitur, cu-
jus erat symbolum, AUT CÆSAR,
AUT NIHIL. ceterum adeo placuit
hoc distichon, siue potius utrum-
que, Heratio Tursellino, ut iisdem
prope verbis mentem expresserit
suum Hist. lib. 10. ad Ann. 1500.
Alexandro VI. Pius III. brevissimus
Pius, Pio Julius II, sublecltus, qui

Borgiam omni dititione ac dignitate spo-
liatum dimisit, ut qui nihil, aut Ca-
sar esse concupierat, quoniam Casar
esse non poterat, nihil esset. v. il To-
masi nella vita del Valentino. p. 251.
420. Simile quiddam apud Martia-
lem extrat lib. 2. Epigr. 64.
Eja age, rumpe moras: quo te sperabi-
mus usque?

Dum

216 EPIGRAMMATON

*Dum, quid sit, dubitas, jam potes
esse nihil.*

adlucit & nobilissimus Poëta Ly-
razque Romanæ princeps Sarracenus
lib. Epodon ubi de arce Bracciana
sermo est:

*Timenda quondam Caesaris turmis de
cum,*

*Timenda magnæ Borgia,
Cum per minantem militum aratos globos
Admenda jaceret fulmina.*

*Ageretque profugum Casarem, & quæ
sum metu,
Adusque promissum NIHIL.*

LX.

DIES GENIALIS.

Aureli, perfunde meis unguenta capillis
Tu super, & vernas sparge, Nearche, rosas.
Sed prius æstivum ramis defendite solem,
Et viridi mollem sternite fronde torum.
Non plumæ, non picta juvant me stragula, nec quæ
Pavonis vario sponda colore nitet.
Larga coronata disponite pocula mensa,
Setino & gelidas adsociate nives:
Certatimque leves potanti inducite somnos.
Sic juvat ætatis ducere filia meæ.
An scimus miseri, quid lux ventura minetur?
Vivamus: mortem fallere nemo potest.

LXI.

AD AMICAM.

Da mihi tu, mea lux, tot basia rapta petenti,
Quot dederat vati Lesbia blanda suo.
Sed quid pauca peto, petiit si pauca Catullus
Basia? pauca quidem, si numerentur, erunt.
Da mihi, quot cælum stellas, quot littus arenas,
Sylvaque quot frondeis, gramina campus habet,
Aëre

lære quot volucres, quot sunt & in æquore pisces,
 Quot nova Ceropiæ mella tuentur apes.
 Hæc mihi si dederis, spernam mensasque Deorum,
 Et Ganymedæa pocula sumpta manu. 10

LXII.

IN ANNUM JUBILEUM ALEXAN-
 DRI VI. PONT. MAX.

Pollicitus cœlum Romanus & astra sacerdos,
 Per scelera, & cædeis ad Styga pandit iter.

LXIII.

AD BASSUM DE PHYLLIDE.

Cum de cathedra, Bassè, surgeret nuper
 Mammosa Phyllis, tunica mollis, ut sæpe
 His accidit, qui obefulas habent clunes,
 Intravit illuc, unde prodeunt auræ,
 Quæ de Sabæis messibus nihil spirant: 5
 Quod ut animadvertit dicaculus quidam,
 Urbaniozem ut se faceret, ait ridens:
 Heus Phylli, quisnam mordicus tenet vestem?
 Vorabit hanc, ni præcaves. Ad hunc Phyllis,
 Immo, inquit, ut scias, sibi labra abstergit: 10
 Accede, pupe, basiare te nam vult.

V. 4. — unde prodeunt auræ.
 [de SABÆIS messibus nihil spirant.]
 spectat hunc locum in Satyris suis
 non Douza,

Sed & Amstelodami
 Usurpasti oculis fortasse ac naribus ur-
 bem,
 Hic ubi nil Arabum spirant de messe
 platea.

418 EPIGRAMMATON

LXIV.

AD VESBIAM.

Aspice, quam variis distringar, Vesbia, curis
Uror, & heu nostro manat ab igne liquor.
Sum Nilus, sumque Ætna simul: restringite flamma
O lachrymæ, lachrymas ebibe flamma meas.

LXV.

AD ÆGLE N.

Si tibi sum Phœbus, si sum tibi Juppiter, Ægl
Cur tu non Daphne sis mihi, non Danaë?

LXVI.

AD PULITIANUM.

Ait nescio quis Pulitianus,
Ni pulex mage sit vocandus hic, qui

Ur

V. T. POLITIANUS.] bis peccat
noster in hac voce contra legem
metricam. quod sane amare carpit
Barthius jocos. senior. L. 1. Epigr.
23.

Politianus vero ac genuino nomi-
ne dicebatur. *Angelus Cinnus*: ita enim
ipse manu sua signavit in testamen-
to Joannis Pici Mirandulani. adi ad
Menegli Anti Basulerum p. 52. Ma-
rullus *Econonum* (sic Politianum vo-
cat) pessimis modis traduxit. v. III.
Epig. 11. 19. 27. 29. 39. 45. 50. IV. 14.

Quantas cum Politiano inimic
exercuerit Marullus, alibi esse
mus. in hujus gratiam iniquissi-
Politiano fuit etiam Aetius non
neque omittendam ratus est
bellam occasionem ejus deride-
Sane, quod factum nollem, I-
tianus Miscell. cap. 6. nescio q
obsceniorum sensum subpassere
latere voluit, ac multis perfu-
cum Politiano facit Hermol. Ba-
rus l. 2. Coroll. c. 396. qui ta-
aliter sensit cast. ad. Plin. p.

Unus grammaticus, sed his minutis
Vel longe inferior, minutiorque est,

Divi-

H. M. Grapaldus in explicatione
Roborum p. 85. b. dicitur [passer]
et mimographis praefertim pars obsca-
ra Viris a salacitate ejus avicula:
Sive forsitan passer ille Catullianus.
Iucus autem Vossius pluribus ar-
gumentis adstruere est conatus, Com-
ment. ad Catullum. Rejecerunt jam
olim Muretus & Scaliger. & ante
Hos Bern. Realinus Annot. c. 8. T.
1. Thes. crit. p. 362. ac postilla
Jos. Castalio dec. 1. Obs. c. 7. p.
17. nec admisit Floridus Sabinus T.
1. Thes. Critici. p. 1040. cujus ta-
men rationes valde sunt infirmæ. v.
Carnio I. Emend. 8 recte, ut puto.
Nam & Juvenalis, qui propior fuit
revo Juliano, sine ulla ambiguitate
de pectore accepit, Sat. 6.

*Silvestrem montana torum cum sterneret
auror*
*Fraxinus, & culex, vicinarumque fe-
runtur*
*Pollux: haud similis tibi, Cynthia,
nec tibi, cujus*
Turba nidos extinctus passer ocellos.

Et ipse Marialis, cujus testimonio
nuncur isti, lib. 1. Epigr.

*Dalla delicium meo columba,
fusus licet audiente dicam,
fuit, Maximo, passerem Catulli.
Tunc Stella meus tuo Catulle,
Quam passero major est columba.*

Et eisdem libri Epigr. 110.

Ipse est passero nequior Catulli.

Si nec ista sufficiunt, audiamus ite-
rum Martialem, sed sua loquentem
lingua, lib. 7. Epigr. 13.

*Accidit infandum nostra scelus, Aule,
puella:*

*Amisit insus deliciasque suas.
Non quales tenori ploravit amica Catulli
Lesbia, nequitiis passeris orba sui.
Vel Stella cantata meo quas servit lambis,
Cujus in Elysio nigra columba volat.
Lax mea non capitur nugas, nec amoris
bus istis,*

*Nec domina pectus talia damna mo-
vent.*

*Bis denos puerum numerantem perdidit
annos,*

Memento cui nondum sesquipedalis erat.

accedat & libri quarti decimi Epi-
gramma LXXVII. Lemmate caueat
Eboræ:

*Si tibi talis erit, qualem dilecta Catullo
Lesbia plorabas, hic habitare potest.*

Si ex iis, quos adduxi, locis confice-
re possunt, sub passere Catulli lati-
tare illud, quod Hilpanus poeta jam
nominavit, viros putabo. non erat
tanti iniquis, istis quiescentibus char-
tas conspurcare, fareor. sed nec tan-
ti fuit locum probum interpretati
improbe, & in ipsis munditiis spur-
citiam quærere. Quæ in fine de
mollitie Politiani dicuntur, ex me-
ra splendidaque bile profecta esse
credo. tetigerat & J. G. Vossius hanc
sacerrimam calumniam, itemque eam
de impietate Politiani libro de Poë-
tis Latinis p. 79. qui locus videri
debet & M. Ant. Sabellicus X. E-
pist. 18. Quanquam non ignoro
quid de eo scripserit Jovius in Elo-
giis: nempe, *Ferunt enim ingenui a-
dolescentis insano amore percitum, fa-
cile in lethalem morbum incidisse. Cor-
rupta enim cithara, (vide Barthium
Jocor. serior. l. 19. Epigr. 56.)*
quum

Divinum sibi passerem Catulli
 Haud quaquam bene passerem sonare,
 Nec jam id esse, quod autument legentes,
 Sed quod versiculis parum pudicis
 Ludens innuat ipse Martialis:
 Da mihi basia, sed Catulliana:
 Quæ si tot fuerint, quot ille dixit,
 Donabo tibi passerem Catulli:
 Ut sit, quod puero poëta possit
 Post longas dare basiationes,
 Quod salvo nequeat pudore dici.
 Proh dii, quam vaser es Pulitiane,
 Solus qui bene calleas poëtas!
 Nimirum, & quod ab omnibus probetur,
 Mutandum quoque suspicaris illud,
 Quod nunc illepidumque, & infacetum

Mendo-

quum ex incendio, & rapida febre tor-
 veretur, supremi furoris carmina decan-
 tavit: ita, ut mox delirantem vox ip-
 sa, & digitorum nervi, & vitalis de-
 mique spiritus, inverecunda urgente mor-
 te, deferrent. Hæc ille, qui quam
 fuerit sæpe subleste fidel, Joan. Bo-
 dinus in Methodo Historiarum, &
 Georg. Sabinus in Poëmatis docere
 se possunt, ut nunc alios mittam.
 Jovius in Politianum ubique in-
 festo fuit animo v. Elog. p. 37. 48.
 36. credo posteris persuadere voluit,
 Politianum fuisse minorem Demetrio
 Chalcondyla, Georgio Merula; Gre-
 gorio Typhernate. Satius erit audi-
 re virum integerrimum, & morum
 sanctitate conspicuum, Joan. Pierium
 Valerianum lib. 2. de infelicitate
 Literatorum: *Angelus* (inquit) *Poli-
 tianus*, nullius ignarus eruditionis &
 disciplina, cum in adversa Medicorum
 procerum tempora incidisset, inclinanti-
 bus jam Petri, quem ipse literis insti-

tuerat, rebus, in eam incidit egritudi-
 nem, ut in multis & variis molestiis
 cogitationisque consolationem nullam
 admittere voluerit, atque ita decem
 dolore mastigiaque confectus exspiravit,
 quodque illi longo fuit infelicius, con-
 fecta in eam turpitudinis fabula, mo-
 ledicentissimis obtreccationibus profusa
 calumniatusque est, neque ea gens (Flo-
 rentina) promississima est ad emuland-
 um, in invidiam Patri ipsius ignomi-
 niosam aliam mortis voluntaria causam
 universo terrarum orbis magna cum ip-
 so infamia propararum. Hæc si legisset,
 (certe debuerat legere) impuden-
 tissimus ille fabularum architectus
 Antonius Varillasius, (de quo homine
 videatur Joh. Alb. Faber centuria Pla-
 giariorum N. 91. ut taceam de Burne-
 ro, Larroquano, collectoribus Acto-
 rum Eruditorum Lippienibus) nihil
 habuisset necesse Politiani famam no-
 vis commentis denigrare in Historia
 sua Anecdota domus Medicæ.

Mendosis epigrammaton libellis
 Insulse legit imperita turba :
 Sic forsan tener ausus est Catullus,
 Magno mittere passerem Maroni :
 Cum sit simpliciusque, rectiusque,
 Mitti, dicere, mentulam Maroni.
 Sed quid vos, Aganippides puellæ,
 Ridetis? meus hic Pulitianus
 Tam bellum sibi passerem Catulli
 Intra viscera habere concupiscit.

25

30

LXVII.

DE EODEM.

Vanas gigantum iras, & impetus graveis
 Miratur aliquis audiens mortalium,
 Ausumque cœlo vincula inferre irrita
 Særum Typhoëa, cum jugosum Pelion
 Adderet Olympo, matre nec Terra satum
 Agnosceret sese, impium donec pater,
 Irras ardent i igne substulit caput,
 Ut par erat: nam quis petat sanus Deos?
 At nunc quis hoc, quis hoc ferat mortalium?
 Ihen, pusillus, unus, heu pulex ciet
 Turnas, cohorteis, copias, manipulos
 Muscarum, & altos scandere adparat toros
 Herdum, opacis qui sub umbris arborum
 Strati, ac perenni flore subfulti caput,
 Ducunt

5

10

Invaditur noster in Politiani Miscellanea. sed, Dii boni, quam paucis modeste! nollem factum, Sin- cere, nollem. v. Marullus l. 3. Epigr. 50.

222 EPIGRAMMATON

Ducunt quietem perpetem, æternam, optimam, 1
 Nec nostra curant dicta, vel facta amplius,
 Ut qui beatos incolant tuti locos,
 Et nomen alta in arce sacrarint suum,
 Functi periculis, & malis laboribus,
 Cunctisque fortunæ improbæ calcent minas, 2
 Nedum pusilli pulicis morsus leveis.
 At tu moleste, amare, vesane, impie
 Pulex, inepti concitator agminis,
 Quo proripis te? quo vocas muscarias
 Itas phalanges? quo volatileis globos 2
 Impellis audax? i procul miser, miser,
 I criminose maximam in malam crucem.
 Haud fas quietas manium sedeis Deum
 Muscas subire, pulicumque copias:
 Nil hic negoti vel tibi, vel pessimis 3
 Tuis manipulis: quid moraris, impie?
 Abi profundam in noctem, & ultimum Chaos.
 Speranda certe gloria hic nulla est tibi.
 Quos dii probavere semel, hos semper probant.

LXVIII.

ACTEON MARMOREUS.

Viderat Ideo nudas in vertice divas
 Phryx Paris, & dixit, vincis utranque Venus
 At si, Gargaphiis quam nos male vidimus undis,
 Vidisset, poterat dicere, cede Venus.

OR

LXIX.

ORPHEO RESPICIENTI.

Hoc fuit, infelix & adhuc heu respicis, Orpheu?
Quod te, quod miseram perdidit Eurydicem.

LXX.

ECHO LOQUITUR.

Vidi, arsi, flevi, tristemque (heu fata) repulsam
Spreta tuli: sum nunc vox, sonus, aura, nihil.

LXXI.

E A D E M J O C A T U R.

Cum facie caream, quæris, cur dicar imago:
Cum tua verba sequar, dic, ubi lingua mea est?

Confer hunc locum cum Ausonii epigrammate undecimo.

LXXII.

I N M A L U M L I B R U M.

Si sapias, hospes abi, miserum neu tange libellum
Non hic Mœonidem, Virgiliumve leges:

Sed

I N M A L U M L I B R U M.]
[Possibile est eum poetam, quem
nos scimus, de Siculis illis fuisse,
qui tam acriter vapularunt Eleg.

II. libri primi. Vide Pontanum lib.
1. Amor, eo epigrammate, cujus inci-
tium,

Non

224 EPIGRAMMATON LIB. I.

Sed foedas Bavii chartas, & olentia Mævi
Carmina, Romani dedecus eloquii.
Quid dubitas sacros incendia poscere lucos,
Abnuerit liquidas si dare Phœbus aquas?

*Non sunt carmina, sed caciones,
Qua se scribere jactas Utricellus.*

Marullum II. Epigr. 35. *salve nec
lepido libelle versu &c. aur aqua aut*

flammis peribant carmina &
rum poetarum v. Passerat. ad
bull. 79. b. B. & quæ ad Tibu
notari L. 10. 49.

ACT I

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI

EPIGRAMMATON

LIBER SECUNDUS.

I.

Cum vehor picta vacuus phaselo,
 Et modo septos jaculis echinos,
 Nunc bene hærenteis scopulis laboro
 Vellere conchas :

Tange vocaleis studiosa chordas
 Mula, & auratum moderare plectrum :
 Pauca de multis referamus acta

Regis amari.

Qualis herboſo ſpaciata campo
 Virgo, jam matris decus, & voluptas, 10
 Nectite ſolis violis coronam,

Cætera linquens.

Hic ubi veras imitata turreis
 Tot ſimul pinnis, niveiſque tectis,
 Rupe Mergillina ſedens, propinquum 15
 Spectat in æquor,

Adſit ex imo Galatea fundo,
 Nil timens ſævos Polyphemi amores,

P

Nec

Nec mihi durum refluens canenti
Obstrepat unda.

Sit licet magnus, trepidasque turmas
Fregerit primis Federicus ausis,
Cum puer celsas penetravit Alpeis,
Saxaque Rheni :

Texerit latis pelagus carinis,
Dalmatum diteis populatus urbeis :
Senferit presso prope fulminantem
Ore Timavus :

Cinxerit sacra meritum corona
Et caput, Gallos quoniam feroceis
Contudit : totas revocarit orci ex
Faucibus urbeis :

Nil tamen majus, nihil egit unquam
Fortius, quam quod titubante regno,
Cum sibi sceptrum, & diadema posset
Sumere tutus,

Conjugem charam, propriosque natos
Liquit, & fidas lachrymas clientum,
Fratris heu pulsam sobolem secutus
Per mare vastum.

Ergo nunc illi moderator alti
Ætheris, cui sunt pia facta curæ,
Regium frontis decus, & negatos
Addit honores.

O Fides, rarum, placidumque numen,
O mihi nullis reticenda sæclis,
Te te ego æternum prece, victimisque
Pronus adorem.

II.

DE ANDREA MATTHÆO AQUIVIVO.

Cernis, ut exultet patriis Aquivivus in armis,
 Duraque spumanti frena relaxet equo?
 Quis miteis illum Permessi hausisse liquores
 Credat, & imbelleis excoluisse lyras?
 Confurgunt nivæ fulgenti in casside cristæ:
 At clypeus torvo Gorgonis ore tumet.
 Maeste animo, rigidum Musas qui stringere ferrum,
 Qui Martem doctos cogis amare choros.
 Hæc ducis est virtus, non uni insistere palmæ,
 Sed nomen factis quærere, & ingeniis.

De Andrea Matthæo Aquivivo dixi ad lib. I. El. II. v. 23. quæ hîc non repetit.

III.

IN BUBONEM.

Nam quis te, inepte bubo, tam stolidus furor
 Adegit importunum inire prælium,
 Isto indecenti rostro, & alis luridis?
 Quid bellicosæ volucris, insulse, asperos

P 2

Laceffis

Non dubito quin Politianum pe-
 te hoc epigrammate, in gratiam
 amici sui Marulli, quem aquilam &
 bellicosam volucrem vocat, Politianum
 vero bubonem indecenti rostro, & alis
 luridis, erat autem Politianus mini
 me formosus. Jovius in ejus elo-
 gio, Erat disformis saepe moriens, uti

facie nequaquam ingenua, ab enormi
 praesertim naso sublimisq; oculo perab-
 surda. ipse Politianus in Mabilium,
 id est Marullum,

Quod nasum mihi quod retrorsa colla
 Denique objicit, &c.

Laceſſis ungueis? define miſer, dum licet,
 Ne dormientis excites ſomnum tuo
 Cum maximo (ut par eſt) malo, ac clade ultima
 Sed pervenire viſ in ora vulgi, & hac
 Via cupis, ſceleſte, fieri notior?
 Non aſſequere, nec proſecto tam bono
 Fruere fato. An hoc pudendo ſanguine
 Se tingat Aquila fulminum & cœli immemor?
 Ponenda honeſtæ mortis hæc ſpes eſt tibi.

IV.

IN LUCRETIAM DE ALEXANDRO
SEXTO.

Ergo te ſemper cupiet, Lucretia, Sextus?
 O fatum diri nominis: hic pater eſt.

IN LUCRETIAM.] circumfereban-
 tur tum temporis hi quoque verſus,
 ſed venæ minoris & alterius poë-
 tæ,

Sextus Tarquinius, ſextus Nero, ſextus
 & ipſe
 Semper ſub ſentis perdita Roma fuit.

V.

A D MATHONEM.

Ut mandem victura meis tua nomina chartis,
 Dicis amicitiam te, Matho, velle meam.
 Et tibi ſemper in ore duces, quos Grajus Homerus,
 Quos noſter Latia vexit in aſtra tuba.
 Dumque ego ſum tanti te iudice, venit ab horto
 Cum donis olitor biſve, ſemelve tuus:
 Scilicet æterni pretium mihi grande daturus

Nomi-

Nominis, & fidæ pignus amicitiae.
 O Matho, quam felix & amico, & vate reperto es.
 Quam felix horto, muneribusque tuis, 10
 si quod diis genitis vix tot peperere labores,
 Id tibi lætucæ, prototomique dabunt.

VI.

DE PATRIA HOMERI.

Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Ios, Argos, A-
 Cedite jam : coelum patria Mæonidæ est. (thenæ

v. Mælius III. Epigr. 6.

VII.

DE LUNA, ET PANE.]

Effudit longas Tegeæa in rupe querelas
 Pan captus forma, candida Luna, tua.
 Cumque levi calamos cera conjungeret, addit,
 Prædata es sensus tu quoque, canna, meos.

VIII.

IN TUMULUM AMARANTHÆ.

Hic Amarantha jacet, quæ, si fas vera fateri,
 Vel Veneri similis, vel Venus ipsa fuit.

IX.

AD FERRANDUM REGEM.

Ex ferro nomen tibi sit licet, aurea condis
Sæcula, nam sub te principe nemo metit.

Ex Epigrammate veteris poetæ ap. | Marullus poem. de princip. institut.
Sueton. Tiber. cap. 59. si de Ferdi- | p. 102.
nando seniore scriptum, videndus

X.

DE SUMMONTII PIETATE.

Excitât obstrictas tumulis Summontius umbras,
Impleat ut sanctæ munus amicitiae.
Utque prius vivos, sic & post fata sodales
Observat, tristes & sedet ante rogos.
Nec tantum violas cineri, ac bene olentia ponit
Serta, sed & lachrymis irrigat ossa piis.
Parva loquor: cultis reparat monumenta libellis,
Cum possint longam saxa timere diem.
At tu, vivaci quæ fulcis nomina fama,
Poscenti gratas, Musa, repende vices: 10
Ut quoniam dulcis optat sic vivere amicos,
Vivat, & in libris sit sacer ille meis.

De Petro Summontio puto me a- | 5. de Prudent. p. 400. Summon-
libi nonnihil dixisse. interim videre | tius edidit Aëtii nostri Eclogas E-
te velim Summontii præfationem in | trusce Scriptas h. e. Arcadiam. ipse
Aëtium Pontani, qui exstat secundo | hoc prodit in præfatione Pontani de
hujus operum tomo v. Pontanus L. | Fortuna. p. 496.

DE

XI.

DE VENERE, ET DIANA.

Incultam aspiciens sylvis Cytherea Dianam,
Risit, &: An tendes retia semper? ait.
Cui Dea casta: Feris cur non ego retia tendam,
Tendere si potuit vir tuus illa tibi?

XII.

A D Æ G L E N.

Abſentem quæris, præſentem deſpicias, Ægle:
Non redamas, ſed me vis in amore mori.

XIII.

DE VENERE, ET PRIAPO.

Traſtabat clypeum Marti placitura Dione:
Sævaque ſœminea ſumpſerat arma manu.
Pone, Dea, exclamat petulanti voce Priapus,
Pone, decent iſtas hæc magis arma manus.

XIV.

I N G E L L I A M.

Quem tu nunc patruum, nunc patrem, Gellia dicis;
Hic tibi nec patruus, Gellia, nec pater eſt.

XV.

IN FLACCUM.

Non largitur opes, & vult epigrammata Flaccus.
Jure suo hæc poscit, vult sibi verba dari.

XVI.

DE PETRO COMPATRE.

Petus delitiæ tuæ, Dione,
Uni cui Charitum sales beatos,
Cui fontes dederas facetiarum,
Ac risus simul eleganter omnes,
Petus mortuus est tuus, Dione,
Petus compater usque ad astra notus.
Qui puro niveæ colore mentis
Vincebat nitidissimos olores.
Cui de lacteolis tuis papillis
Donarunt violas Jocusque, Amorque,
Donavit teneram Thalia myrtum:
Mox promens citharam decentiorem,
Versus addidit eruditiores.
O sævæ nimium, malæque Parcæ,
Vestros non potuit tenere fusos
Petus, qui rapidas domare tigres,
Qui duras potuit movere quercus,
Vestras non potuit colos morari.
Sic, sic occidis heu miselle Pete:

Nec

De Petro Compatre vide notas ad lib. 1. El. 11, v. 13.

Nec te Pierides tuæ, nec ipsa
 Quæ te per Paphon, & Gnidon virentem,
 Per colles Amathuntios vocavit,
 Fatis eripuerè tam malignis.
 At non unanimes tui sodales,
 Quos tu pectore tam pio colebas,
 Quos tristes obitu tuo relinquis,
 Hoc duro tibi defuere casu.
 Quin me trans Ligerim, ferosque Celtas,
 Lustrantem Morinum pigras paludes,
 Dum quæro Oceani ultimos recessus,
 Veris nuncius obruit querelis.
 Ergo quid tibi tam vagus viator,
 Cui nec pulchra Neapolis, nec alti
 Colles Pausilypi, nec ipse adestet
 Sebethos pater, aut pater Vesevus,
 Inferre exsequiarum amice possem?
 Rupem, quam vagus hinc, & inde Nereus,
 Alternà veniens retundit unda,
 Accessi, & procul angulo in supremo
 Stans, supra pelagi alluentis æstus,
 Manes terque, quaterque convocavi.
 Hic fudi lachrymas amariores:
 Hic vici gemitus vel unus omnes,
 Omnes & simul omnium querelas.
 Mox quamvis cineri tuo decentem
 Pontanus tumulum pararit, ac te
 Cognatas veneretur inter umbras,
 Quamvis & diuturnius sepulchrum,
 Quod nec sæcula vincere ipsa possint,
 Divinis paret excitare chartis:
 Nostrum non tibi qualecunque munus
 Inter frigora, solitudinesque
 P 5. Cessa-

234 EPIGRAMMATON

Cessavit, nec honore te supremo
 Fraudavi miser, hoc scit ipsa Tethys,
 Scit late Oceani unda Gallicani.
 Stant aræ tibi, stat videnda nautis
 Terreni tumuli pusilla moles,
 Et buxus super, & dicata quercus.
 (Nam myrtum regio illa non habebat)
 Quæ jussit pietas sacrare, ut esset
 Naturæ tibi terminus sepulchrum.

XVII.

IGNES NOCTURNI ROMÆ.

Aspicis, ut picti vultus imitetur olympi,
 Certet & astringere vincere Roma polos.
 Scilicet hos, Auguste, tibi largitur honores,
 Ne cupias magni tecta videre Jovis.
 Alta coronatæ jactant incendia turres:
 Et Vaticano fulmina monte tonant.
 Dumque palam tantos cupit ostentare paratus
 Urbs nimium in laudes ambitiosa suas:
 Vivant astra, inquit, summo contenta Tonante,
 Pareat Augusto dum modo Roma suo.

XVIII.

DE TYRANNIS, ET BRUTO.

Cum tot Tarquinius passim consurgere cernas,
 Miraris, Brutum cur ferat Italia?

Cum tot TARQUINIOS passim consurgere cernas,

Miraris BRUTUM cur ferat Italia?
 Scriptum est Anno 1476. cum Galatæ

nis Sfortia, Dux Mediolani, a
pate Andreæ Lamponiano & Hie-
nymo Olgiato ac Carolo Viceco-
de in iplo Sancti Stephani templo
interfectus. Et Lamponianus
pico finim a furente plebe est
scriptus: Olgiatus vero, postquam
duos dies latuisset, tandem pro-
bus & captus, horrendisque mo-
do per omnia tormentorum genera
tortus, extractis vivo ac videnti
oculis, infelicem spiritum exha-
bit. ille, cum carnifex pectus ape-
re inciperet ferro non satis acuto,
huc primum mortuo similis, dein-
de subito prorupit in hæc verba,
per Latine proferebat, *Collige te,
Sfortia, stabis vetus memoria facti,
non acerba, fama perpetua.* Etiam
us versus fuerat in carcere, inter
miles istos cruciatus.

*Hæc non armata potuerunt mille pha-
langes
Rerum, privata Galeæ. Dux Sfortia
dextra*

*Concidit: atque illum minime iuvero ca-
dentem*

*Adstantes famuli, nec opes, nec castra,
nec urbes.*

*Unde patet sivo tutum nil esse tyranno,
Et patet humanis qua sit fiducia rebus.*

Paullo aliter apud Jovium leguntur.
p. 101. videri possunt Sabellicus En-
nead. 10. lib. 7. Volaterranus lib.
4. alii. operam autem minime lu-
serit, qui Bernardini Corii Histo-
riam Mediolanensem consuluerit: is
enim oculatus & auctus rei testis
fuit. vidit & Fulgosus ut ipse refert
l. 3. c. 3. ex. ult. Huc referri de-
bet epigramma Gabr. Altillii, *Sive
furor, seu sit ratio, contemnere vitam.*
quod produxi ad lib. 1. Eleg. 11. v.
17. itemque aliud Petri Crinhi l. 2.
carm. 7. de Lamponiano sive Lam-
pugnano, vid. Baptista Fulgolus l.
9. Ex. c. 3. Marullus lib. 3. Epigr.
30. Jovius. lib. 3. Elog. p. 100. 101.
Pontanus lib. de splendore c. 1. p.
257. Voyez la Cronique scandaleuse
du Roy Louis XI. p. 343. sq.

XIX.

IN TUMULUM PUERI.

Nate patris, matrisque amor, & suprema voluptas,
Accipe, quæ nobis te dare par fuerat.
Busta cheu, tristeisque notas damus, invida quando
Mors immaturo funere te rapuit.

DE

Hic tumulus opere magnifico vi-
ditur est in ecclesia S. Severini
Benedictinorum Neapoli puero no-
mine erat Andreæ Bonifaccio *Dis-
son voyage d'Italie T. 1. p. 286. ubi
primo pentameter legitur hoc mo-
do.*

Do tibi que nobis te dare fors vetuit,

Sepulcri ætÿpum ibidem videbis.
ceterum de inverso ordine morien-
di, & Cato. queritur apud Cicero-
nem lib. de Senect. c. 23. p. 453.
& crebra est querela in Lapidibus
vetustis quorum bonam copiam ad-
hunc locum adfert Aldus Manutius.
p. 365. sq.

XX.

DE HERCULE, ET GANYMEDE.

Palluit Alcides teneri Ganymedis amore:
 Et vetus amissi cesserat ardor Hylæ.
 Quid linquet nobis puer hic? ait uxor: honores
 Eripuit quondam, nunc rapit ecce virum.

XXI.

IN UFENTEM CRAPULATOREM.

Non futuit, non pædicat, non irrumat Ufens:
 Ista olim: quid nunc? aut vomit, aut comedit.

XXII.

IN DEGENERANTEM.

Nomen avi, non facta refers: diceris ab illo
 Alter, sed juvenis tu, precor, ille senex.

XXIII.

DE JOVE, ET CUPIDINE.

De Veneris nato quæsta est Dictynna Tonanti,
 Quod nimis ille puer promptus ad arma foret
 Tum pater acciro ostendens grave fulmen Amori,
 Hoc tibi, sæve puer, spicula franget, ait.
 Cui lascivus Amor motis hæc reddidit alis:
 Quid si iterum posito fulmine Cycnus eris?

IN

XXIV.

IN RICCIUM.

Egrotat sedis vitio, & male Riccius audit.
 Quid, si esset surdis Riccius auriculis?

wholomazum Riccium exagitat, uti Estensis Ferrariz Ducis præorem. Illius Riccii habemus tres notes libellos de imitatione. alius deleverat illam de Barozzo Riccio observationem & gini sequentia adscripterat] ac nihil faciunt ad Barthol. Ricci dubio; nec videtur satis congruere. Bernardicojisdam Riccii mentest apud Politianum Epist. 24. 3. is autem fuit *ευρυγορος* poetæ. iterum memoratur lib. 6. h. 1. ubi video Secretarium fuisse. neminem. Libri autem noni epist. secunda scripta est ad Bernardum Riccium, uti & sexta. ex ejuslibi octava apparet fuisse juncum: ex tertia libri undecimi a noni disciplinz Politiani. ejusdem vigesima ad Riccium est: ad hoc Riccium exstat Cælii Calpurni Epistola quæ prima est lib. scripta A. 1538. quod notantur exstat ejus *apparatus Latina locutionis* Calpurnino memoratus cum e; plura dabit Gesneri Bibliotheca p. 39. — Riccium accuratissime commendat Calcagninus. l. 12. l. 12. 14. ad Bartol. Riccium & Aonius Palearius l. 3. Epist. ubi laudat ejus libros de Gloria) videt Riccius Epist. 5. & dicit

eos libros (tres erant) esse ad Umbilicum perductos &c. scripsit & in Catullum quædam. ibid. p. 168. iterum de Gloria p. 170. — ad Petrum Franciscum Riccium scribit Aonius Palearius. l. 2. Epist. 1. ad Bartholomeum Riccium scribit Bembus l. 6. Epist. 38. A. 1532. in qua multis laudibus effert Riccii *Apparatus Latina locutionis* — Riccii eloquentiam eximie dilaudat idem. l. 6. Epist. 101. — de *Apparatu* iterum Bembus in suis Epistolis Italicis p. 130. — Riccius fuit præceptor Silvii Antoniani, ad quem scribit Manutius l. 2. Epist. 4. & ad ipsum Riccium Epist. 5. ubi eum laudat, a peritia sacrarum Literarum & sanctitate vitæ. Manutium vicissim Riccius. l. 1. de Imitat. p. 22. b. Nauigerium & Bembum ibid. p. 21. b. Sannazarium l. 2. p. 46. b.

Poëta noster ante oculos habuit locum Ciceronis l. 5. Tusculan. c. 40. erat *surdaster Crassus: sed aliud molestius, quod male audiebat*

Hæc non debebant induci sunt enim vera & video me frustra dubitasse fuit enim Riccius adolescens alicujus nominis jam grandiore natu Sannazario vid. ille. l. 2. de imitat. p. 47.

XXV. .

DE DANAE, ET JOVE.

Formosam Danaën munibat ahenea turris:
 Et satis hoc vanus credidit esse pateſ.
 Indoluit, teneræ miſeratus fata puellæ
 Juppiter, & ſubito factus amator, ait:
 Ergo arcere potes natam diviſque, viriſque:
 At ſi non arces imbris, imber ero.

XXVI.

DE LUCIO GRAMMATISTA.

Noctes, & nocteis iterat dum Lucius, illi
 Perpetuam noctem præbuit altus Arar.

*Videndum ſi hic ſit Joannes Lucius Scoppa, cujus incubationes
 ſunt in Theſauro Critico Grueri.*

XXVII.

DE ALEXANDRO VI. PONT. MAX.

Bello, inimiciis, furtiſque, & cædibus hauſta
 Italiam cernis, Sexte, & obire potes?

DE

XXVIII.

DE EODEM.

ic in amicitiam coëant, & foedera jungant
Mortales, dixit Sextus, & occubuit.

in amicitiam &c.] versus | aptatus; vide locum & Servii simul
lib. 7. 546. mordacissime huc | expositionem primam.

XXIX.

EPITAPHIUM EJUSDEM.

ortasse nescis, cujus hic tumulus fiet.

Adsta viator, ni piget.

ulum quem Alexandri vides, haud illius

Magni est, sed hujus, qui modo

vidinosa sanguis captus siti,

Tot civitates inclytas,

regna vertit, tot duces letho dedit,

Natos ut impleat suos.

dem rapinis, ferro, & igne funditus

Vastavit, hausit, eruit;

10

Humana

que sequuntur Epigrammata
vocavi ex editionibus Gryphianis
1556. & 1569. nam in aliis
desiderantur. Esse tamen
non est cur dubites. aucto-
rum produnt & stylus & acu-
Scioppius Paradox. liter. Epist.
p. 11. quoque Sincero diem di-
hunc versiculum,

Nata finem permingere.

cum *permingere* debuisset dicere. quod
verum est. offendit & Erasmus in
hoc verbo, Dial. de pronunt. p. 52.
& Dan. Heinsius Poëm. p. 424. vi-
de tamen Cyl. Guntherum Latin.
Rest. p. 383. 384. certe *MINGO* le-
gitur apud Eutychem. Grammaticum
l. 2. p. 2177. Edit. Putschii.

Aliter licet (non solum) patri

240 EPIGRAMMATON

Humana jura, nec minus cœlestia,
 Ipsosque substulit Deos:
 Ut scilicet liceret (heu scelus) patri
 Natæ sinum permingere,
 Nec execrandis abstinere nuptiis
 Timore sublato semel .
 Et tamen in urbe Romuli hic vel undecim
 Præsedit annis Pontifex.
 I nunc, Neronēs, vel Caligulas nomina,
 Turpeis vel Heliogabalos
 Hoc fat viator: reliqua non finit pudor.
 Tu suspicare, & ambula.

V. 13. UT SCILICET &c.] v. il Tomasi nella vita di Cesare Borgia
 319. 330. 336. sqq.

XXX.

DE EODEM.

Mirum, si vomuit nigrum post fata cruorem
 Borgia? quem biberat, concoquere haud potuit

XXXI.

DE EODEM.

Nomen Alexandri ne te fortasse moretur
 Hospes, abi. jacet hic & scelus, & vitium

XXXII.

DE VULCANO ET VENERE.

Horrida coelicolis narrabat praelia Mavors,
 Sævaque terribili capta tropæa manu:
 Quod Venus audiret, doluit Vulcanus; &, heus tu,
 Inquit, an expectas, ut mea vincla canat?

XXXIII.

DE SE IPSO.

Miraris, liquidum cur non dissolvor in amnem,
 Cum nunquam ficas cogar habere genas.
 Miror ego, in tenues potius non esse favillas,
 Assiduæ carpant cum mea corda faces.
 Scilicet ut misero possim superesse dolori,
 Sic lachrymis flammæ temperat acer Amor.

Non tam bene Marullus, quam — gr. 13. neque Angerianus, Carm. 72.
 tam in eodem argumento, l. Epi- 166.

XXXIV.

DE HERCULE, ET JOVE.

Pendeat Phrygii Tirynthius ore ministri,
 Delicias magno dum facit ille Jovi.
 Tum pater: Haud equidem favi, fortissime, dixit;
 Formosum rapuit cum tibi Nais Hylan.

Q

DE

XXXV.

DE VENERE, ET SOLE.

Induerat thoraca humeris, galeamque decoro
 Aptarat capiti, Marte jubente, Venus.
 Nil opushis, Sol, Diva, inquit : sumenda fuerunt
 Cum vos ferratæ circuire plagæ.

XXXVI.

CATONIS TUMULUS.

Hic, ubi Libertas, magni & jacet umbra Catonis
 Quam melius poterant Cæsar's ossa tegi!

XXXVII.

DE VENETORUM SIGNIS.

Romanas Aquilæ postquam liquere cohortes,
 Magnanimus turmas ducit in arma Leo.

XXXVIII.

DE ANDREA MATTHÆO AQUIVIVO
 DUCE HADRIÆ.

Mœsta Bituntinæ duxerunt otia Nymphæ,
 Nec Faunis solitos exhibuere choros.

Scilicet

V. I. *Maſſa* BITUNTINÆ duxerunt
 otia NYMPHÆ.]

Bituntum, ſive Butuntum, urbs
 Apuliz Peucetiz mediterranea, &

scilicet optato quicquid sine principe cernunt,
 Ingratum est, tantus principis urget amor.
 Nec satis est, positis arcum sprevisse sagittis, 5
 Questibus & totos continuasse dies.
 At etiam nostris faciunt convicia terris:
 Et nos Syrenas, Lotophagosque vocant.
 Vera loquor: Divæ veniam date vera loquenti:
 Non amor hic certe, sed magis invidia est. 10

in Rubos & Barium. populos Bu- | cap. 11. de Lotophagis dictum est a-
 mirones receaser Plinius lib. 3. | libi.

XXXIX.

DE THELESINÆ CRINIBUS.

Dum nectit flavos auro Thelesina capillos,
 Contraxit radios Phœbus, & erubuit.
 Mox hæc ad superos: en auro jungitur aurum:
 Hoc est mortales, hoc superare Deos.

XL.

IN GALEATIUM CARACCIOLUM.

Hippolyten, Leden, Thelesinam diligis unus:
 Dic mihi, quid tota restat in urbe boni?

XLI.

IN THEATRUM CAMPANUM.

Dicite semidei, sylvarum numina, Panes,
 Et si qua adventu es Nympha fugata meo:
 Cui licuit tantas saxorum evertere moles,
 Quas jam disiectas vix nemora alta tegunt?
 Hisne olim sucta est cuneis Campana juvenus
 Amphitheatrales læta videre jocos?
 Nunc ubi tot plaususque hominum, vocesque canora
 Tot risus, tot jam gaudia, tot facies?
 Scilicet, heu fati leges, rapit omnia tempus;
 Et quæ sustulerat, deprimit ipsa dies.

IN THEATRUM CAMPANUM.] Videri debent Leander Albenus
 Lipsius.

XLII.

DE FONTE MERGILLINES.

Est mihi rivo vitreus perenni
 Fons, arenosum prope littus, unde
 Sæpe discedens sibi nauta rores
 Haurit amicos.
 Unicus nostris scatet ille ripis,
 Montis immenso sitiente tractu,
 Viti fer qua Pausilypus vadosum ex-
 currit in æquor.
 Hunc ego vitta redimitus alba,
 Flore & æstivis veneror coronis,
 Cum timent amnes & hiulca sævum

LIBER II.

245

Arva leonem.

Antequam festæ redeant calendæ
Fortis Augusti, superantque patri
Quattuor luces, mihi tempus omni

15

Dulcius ævo.

Bis mihi sanctum, mihi bis vocandum,
Bis celebrandum potiore cultu,
Duplici voto, geminaque semper
Thuris acerra.

20

Namque ab extremo properans Eoo,
Hac die primum mihi vagienti
Phœbus illuxit, pariterque dias

Hausimus auras.

Hac & insigni peragenda ritu
Sacra solennes veniunt ad aras,
Nazari unde omnes tituli, meæque

25

Nomina gentis,

Nazari vastas cohibentis undas
Æquoris, sævosque domantis æstus,
Quicquid & vani truculenta jussit

30

Ira Neronis.

O decus cœli, simul & tuorum,
Rite quem parva veneramur æde,
Cui frequentandas populis futuris

35

Ponimus aras:

Si mihi primos generis parentes,
Si mihi lucem pariter dedisti:
Huc age, & fontem tibi dedicatum
Sæpe revise.

40

Q3

DIVO

XLIII.

DIVO NAZARIO

Natali quod, Dive, tuo lucem editus hausi,
 Quod tua nascenti lux mihi prima fuit:
 Actius hoc riguo parvum cum fonte facellum
 Dedico, tu nutu fac rata vota tuo:
 Ut quæ Sextiles lux venerit ante calendas
 Quarta, sit hic generi bis celebranda meo,
 Et quod solennes revocat tua festa per aras,
 Et quod natalem contigit esse meum.

XLIV.

DE LAURO, AD NERITINORUM
DUCEM.

Illa deum lætis olim gestata triumphis,
 Claraque Phœbeæ laurus honore comæ,

Jan

Hic carmini aliud geminum ger-
 manum extat apud Politianum, quod
 adscribam. talia enim nunquam si-
 ne voluptate & fructu conferuntur.
 Neritinorum autem Dux est Belisarius
 Aquavivus vide supra p. 188.

In aridam populum, quæ repente
 ante domum Laurentii reviruit.

Quod recidiva novas diffundit vertice
 frondes,

Qua Medicam surgit populus ante do-
 mum,

Qui quondam, Oxygio ferent cum sacra
 Lyæ,

Admovit rapidas ebrin turba fac-
 Quid mirum? Herculeis nam cum La-
 rentius armis

Emulus, Ausonios temperat at-
 res,

Ipse suas juveni Tyrsinibus explicat
 bras,

Implicit ut meritum lecta cornu
 pus.

Sic quoniam dextro modulatur Apol-
 lincarmen,

Ante suas lauri circumferi comas.

Nunc igitur duplici crines lambent
 rona,

Se bello ostendet, sequi valeri iu-

Jampridem male culta, novos emittere ramos,
 Jampridem baccas edere desierat.
 Nunc lachrymis adjuncta tuis revirescit, & omne §
 Frondiferum spirans implet odore nemus.
 Sed nec eam lachrymæ tantum juvere perennes,
 Quantum mansuro carmine quod colitur.
 Hoc debent, Aquivive, Duces tibi, debet & ipse
 Phœbus, nam per te laurea sylva viret. 10

XLV.

IN TUMULUM COTTÆ VERONENSIS.

Sperabas tibi, docta, novum, Verona, Catullum:
 Experta es duros bis viduata deos.
 Nulla animum posthac res erigat: optima quando
 Prima rapit celeri Parca inimica manu.
 Quæ tamen ut vidit morientis frigida Cottæ §
 Ora, suum falsa est crimen, & erubuit.

Joannis Cottæ esbgiū vide apud
 Paulum Jovianum nihil hic dicerem
 de Cottæ, cum omnia sint nota,
 nisi me monuisset criticum Varilla-
 si supercilium. is in Historia sua Ar-
 tista domus Medicæ, postquam
 multa magnifice de Cottæ dixisset,
 tandem addit, in illius epigramma-
 tis spirare vividam illam Martialis
 amœnitatem ac genium aculeatæ dic-
 tionis. itane vero, o Censor? potuis-
 ses abstinere a dicendo jure in alie-
 no foro, quanto rectius Julius Sca-
 liger! cujus tu libros opinor ne de
 nomine quidem nosti.

XLVI.

IN PICENTEM MEDICUM.

Quod noctu latras, quod fellas olfacis unus,
 Da veniam, Picens, hoc canis est vitium.
 Q 4 Sed

248 EPIGRAMMATON

Sed quia tu Cynicus vis dici, & Clinicus idem,
Esse idem poteris Merdicus, & Medicus.

XLVII.

DE FERDINANDO JUNIORE.

Si merita audieris Ferrandi, Nestora credas :
Si numeres annos, dixeris Antilochum.

XLVIII.

DE CARD. S. PETRI AD VINCULA.

Ne valeam, Superi, bene si facere hic pote, quem for
Exilio, & vinclis vexit ad imperium.

Et

DE CARDINALI S. PETRI AD VINCULA.] is fuit Julianus Rovezeus, postea Pontifex, Julius Secundus. v. *il Capilloni l. de i Ragionamenti varii*. 7. p. 18. sqq. & jam quisquam neget vatem fuisse Sannazarium, & quidem veracissimum, modo cognitam habuerit illorum temporum historiam? in ejus imaginem festivissime ludit Joannes Pierius Valerianus,

*Quo quo tam trepidus fugis, viator,
Ac si te Furiave, Gorgonesve,
Aut acer Basiliscus, insequantur?
Non hic Julius, at figura fuit est.*

Plurima & probrosissima in illum scripsit Ultricus Huttenus, ut jam alios pratercam. Ea qui legere vollet, evolvet totum tertium Deliciorum Germanorum poetarum. Con-

fer Epigramma quintum, quod apud Suetonium est Tiberii cap. 59. haec Julium ajunt juvenem ad stipem scalmum remo subigere solitum. V. Erasmus adag. 4. *remo ad tribunal*. p. 725. sed nihil tale apud Onuphrium reperire est, & fabellam puro. neque enim praterisset noster offensus in Pontificem animo. tamen & hoc ipsum tradidit auctor Dialogi inter Julium & S. Petrum ap. Wolsium. Tom. 2. memorab p. 62. sed hoc totum putidum est & nugatorium. male peccant nostrates nimio partium studio. de Pontifice Julio II. v. *il Tomasi nella vita di Cesare Borghia*. p. 412. sqq. cum Erasmo facit Junius noster Cent. 6. Adag. 43. p. 514. & Jul. Caesar Scaliger P. 2. Poëmat. p. 301. sqq. ac *Lorini Capilloni dei Ragionamenti varii* l. 5. p. 14. 15.

Et peream, ni cuncta evertere jam volet hic, qui
Nil meminit præter vincula, & exilium.

XLIX.

TUMULUS, IN QUO PLORATUR FI-
LIUS UNICUS.

Cur heu lætitiā falso dixere parentes?
Tristitiā qui me dicere debuerant.
Natus erat miseræ lux unica matris, ocellus
Unicus, hunc Lachesis noxia subripuit.
I nunc, vel Nioben confer mihi, cujus habet fors
Hoc melius, fieri saxeā quod potuit.

L.

I N P I C T U R A M.

Anna parens, cui cœlestem sperare nepotem
Contigit, intactæ virginis Anna parens:
Ut tandem te te meliori in sede locares,
Credibile est artes edidicisse novas.
Scilicet obscœnæ semper convicia turbæ,
Et scelera antiqui perpetiar domini?
Vix hæc, & medicas invadis protinus artes;
Nec mora, jam cæcis lumina restituis.
Accurrunt ægri, complentur compita rhedis,
Occupat angustas sedula turba vias.
Ecce in quo picta es paries excinditur, & te
Accipit hospitio nata benigna pio.

5
10
Nimi-

Q 5

250 EPIGRAMMATON

Nimirum fapis, Anna, hoc contulit ipsa senectus :
Haud aliter poteras hac caruisse domo.

LI.

DE JUNONE, ET GANYMEDE.

Jusserat Iliacum mensis adstare ministrum
Juppiter : at conjux, Quis mihi miscet, ait?
Ille verecundis libat crystalla labellis:
Cui Dea, Amatori da, puer, ista tuo.

LII.

IN CATONIS LAUDEM.

Quæ tegit extinctum cum libertate Catonem,
Insultat tumulis, Cæsar, arena tuis.

LIII.

DE HOMERO IN LATINUM VERSO.

Quid septem de vate sacro contenditis urbes?
Ecce potest civem dicere Roma suum.
At vos aut nostrum, si fas, auferte Maronem;
Aut alium vobis quærite Mœoniden.

LIV.

IN TUMULUM ASSANII.

Tu, qui disiectos artus, inhumataque furtim
 Assanii occulto membra refers tumulo,
 Mæste animi pietate, tamen nihil irrita busti
 Gloria tam claros afferet ad cineres:
 Quandoquidem voluit potius sic sparsa jacere,
 Quam cadere ad tristes nobilis umbra rogos.
 Nunc late exigui fines egressa sepulchri,
 Eoum fama verberat Oceanum.
 Contempsit dulcemque animam, floremque juventæ,
 Sanguine ut agnato dedecus elueret.
 Cumque hausit sævi stricto latus ense tyranni,
 Laudem obitu statuit quærere, non tumulum.
 Quodque magis mirere, hilaris, ridensque cruentos
 Carnificis cultros cernere sustinuit.
 Dissimulet patriam, taceat nomenque, genusque:
 Qui facit hoc, dicit se Lacedæmonium.

Videtur hoc refarsi debere ad Hieron. Olgiarum, de quo vidimus: sed cum nomen discrepet, nihil habeo quod affirmem. res certe convenit Olgisto: illi enim vivo crepta sunt viscera, ipsumque cadaver divisum in frusta ad urbis portas sus-

pendenda. quanta vero cum animi constantia dirissimam necem pertulerit, jam vidimus. hoc enim est illud

—— hilaris ridensque cruentos
 Carnificis cultros cernere sustinuit.

IN

LV.

IN TUMULUM CAUDOLÆ.

Heu quæ te rigidi rapuit vis effera fati,
 Quis matri miseræ tot peperit lachrymas,
 Flos veterum, Caudola, virum? tibi mœsta sepulchrum
 Illa dedit, tristes Actius hos titulos,
 Hos titulos, qui te nigras descendere ad umbras, s
 Obduci Stygia nec patiantur aqua.
 Tempora miretur quivis sua: talis Achilles,
 Talis, cum caderet, Martius Hector erat.
 I precor, i nullos non durature per annos,
 Nestoreos qui jam vivere dignus eras. 10

LVI.

DE JOVE, ET AMORE.

Juppiter infractos jactat dum sæpe gigantas,
 Et sibi servati dat decus omne poli:
 Sic est, inquit Amor, namque hoc mugire solebas
 Tunc quoque, cum torva-fronte juvenus eras.

LVII.

IN LEONEM X. PONT. MAX.

Sumere maternis titulos cum posset ab Urfis
 Cæculus hic noster, maluit esse Leo.

Quid
 Magna est acerbitas in voce cæ- | lionibus tam facile est laudare, quam
 culus vid. Servium ad l. 7. Aen. | vituperare *P. Ariosto XVII. del Furio-*
 v. 680. In hisce nominum adlu- | so 79. ad eundem Leonem:

Quid tibi cum magno commune est, Talpa, Leone?

Non cadit in turpes nobilis ira feras.

Ipse licet cupias animos simulare Leonis:

Non lupus hoc genitor, non finit ursa parens.

Ergo aliud tibi prorsus habendum est, Cæcule, nomen:

Nam cuncta ut possis, non potes esse Leo.

*Tu gran Leone, a cui premon le terga
De la chiavi del ciel le gravi sone,
Non lasciar, che nel sonno si sommerga
Italia, se la man l'hai nelle chiome.
Tu sei pastore, e dio t'ha quella verga
Data a portare, e scelto il fiero nome,
Perchè tu ruggi e che la braccia stenda
Sì, che dai lupi il gregge tuo defenda.*

Merito mireris quomodo ausus
fuit Sincerus noster tam nigro sa-
le defricare principem potentissimum,
& ut tam ferebant tempora, lon-
ge optimum, sed hæc sunt aliena a
scopo nostro, pergamus ad interpre-
tationem. Joannem Cardinal. Me-
dicem, jam Pontificem creatum,
desider quod Leonis sibi cognomen-
tum assumisset, cum matrem habe-
ret e genere Ursina. Erat autem Leo-
nis mater Clarice Ursina, Laurentio
Mediceo nupta. Leonem cur cæ-
culum vocet, ac talpam, rationem
reddidit Jovius in ejus vita lib. 4. E-
ius, inquit, *statura corporis admodum*
exalta, toto habitu succoso potius quam

pingui, & quidem per singula membra
venuste commensurato, teretibus scilicet
directisque cruribus, & manibus candore
formaque longe pulcherrimis. sed u-
na capitis amplitudo cætera membra,
enormi prope excessu, nec tamen sine
dignitate, superavit: unde illi natu-
ra dono admirabilis ingenii capitis, &
memoria rerum omnium singularis: sub-
trahabant etiam magna ex parte oris
suavitatem, obesa mala, & oculi ex-
tantes, convolutique & hobetes, verum
si ad pupillam inspicienda propius ad-
moveret, supra fidem acutissimi: sup-
plices enim libellos, vel minutissimis
litteris & crebris syllabarum compendiis
properanter exaratos, celerime & dis-
tinguissime lætitabat: admodum autem crys-
tallo concava, oculorum aciem in vena-
tionibus & aucupiiis adeo late extendere
erat solitus, ut non modo spatii & fi-
nibus, sed ipsa etiam discernendi feli-
citate cunctos anteiret. Hunc Leonem
Christ. Longolius nescio qua affec-
tatione ridicula semper Leonem vo-
cat in Epistolis.

LVIII.

HYMNUS AD D. NAZARIUM.

Nazari, heu quis me tibi ad hanc supremi
Littoris ripam, quis ad hos putasset
Tethyos fluctus, quis ad has daturum
Tura paludes?

Post

Post tot emensos pelago labores,
 Tot pererratos populos, sub ipso
 Fine terrarum datur ecce amicum
 Cernere numen.

Ergo in extremis, pater alme, terris
 Barbaræ norunt tua sacra gentes,
 Qua latus dextrum Liger æstuosis
 Objicit undis.

Jamque & Aulercos genus acre, & ipsos
 Cernis ad te Lexovios citato
 Effedo, & picta volitare flavos
 Puppe Britannos.

O mihi semper geniale cœli
 Sydus, o famæ decus omne nostræ,
 Auctor o idem mihi gentis, & spi-
 rabilis auræ.

Se tibi debet proavorum origo, &
 Sanguinis si sunt decora ulla nostri:
 Debet & præsens genus, & futurum,
 Debet & hæc lux

Sacra, quæ magnum mihi prima solem
 Obtulit nascenti, & inane aperti
 Aëris, pulchrosque micantis æthræ
 Tot simul ignes.

Hinc tuis per me dare grata templis
 Munera, hinc natalitias coronas

30
 Annus

V. 13. *Jamque & AULERCOS ge-
 nus acre, & ipsos*

Cernis ad te LEXOVIOS citato

Effedo, &c.

Aulerci populi variis Galliarum Celticarum
 divisi fuerunt in Aulercos Cenoma-
 nos, ubi nunc *le Maine* provincia;
 Aulercos Diablintes, ubi nunc re-

*gio le Perche; & Aulercos Eburoni-
 ces, qui nunc le Diocese d'Evreux,
 in Normannia, ubi eorum partem
 rigat Sequana fluvius. Lexovii in-
 dem sunt populi Galliarum Celticarum:
 urbs eorum Episcopalis est in Nor-
 mannia, Lisieux, sub Archiepiscopo
 Rothomagensi.*

Annuis suevit sociare fertis,
Dum fuit hæc fors.

Nunc in ignotis vagor ecce campis,
Regis heu chari exilium secutus,
Dum fides, & fas, & amor, piusque
Me rapit ardor.

35

I puer, buxum nemore e propinquo
Collige, & siquas tibi littus offert
Quercuum frondes: celebrare moestum
Sic juvat annum.

40

O ubi dulces patriæ recessus
Abluis, Sebethe, loca illa myrto
Constita, o, qui Pausilypi virentes
Det mihi citros?

Qua tuum lambens maris unda fontem
Margines parvi minuit sacelli,
Nostrum opus, quo se recreet quotannis
Læta juventus.

45

Quæ tibi sacris operata arenis,
Frondebis remos celeresque cymbas
Ornat, & forsan mea nunc, ut olim,
Dona requirit.

50

Heu pater, cur heu mihi ad institutos
Non licet jam jam properare cursus,
Cur vetor templis, & adesse ludis
Rite dicatis.

55

Sit satis ventos tolerasse, & imbres,
Ac minas fatorum, hominumque fraudes:
Da, pater, tecto salientem avito
Cernere fumum.

60

DE

LIX.

DE AMORE FUGITIVO.

Quæritat huc illuc raptum sibi Cypria natum:
 Ille sed ad nostri pectoris ima latet.
 Me miserum, quid agam? durus puer, aspera mater,
 Et magnum in me jus altera, & alter habent.
 Si celem, video, quantus Deus ossa peruret:
 Sin prodam, merito durior hostis erit.
 Adde, quod hæc non est, quæ natum ad flagra reposita,
 Sed quæ de nostro bella cruore velit.
 Ergo istic fugitive late, sed parcius ure:
 Haud alio poteris tutior esse loco.

Sumptum e Moscho argumentum | Antibajul. T. 2. p. 252. Moschi l.
 multi imitati sunt postea, græci, dyllion venit Laur. Gambar. poem.
 Latini, Itali &c. Vide Menagium | p. 72. Politianus. T. 3. p. 341.

LX.

DE CAMILLA SCALAMPA MEDIOLANENSI.

Fumantem ambustis olim Phaëtonta quadrigis
 Excepit rapidis fluctibus Eridanus.
 Ecce recens, Ticine, tibi de Sole tropæum
 Erigit auratis culta Camilla comis.
 Nam Deus ille tuis ausus concurrere ripis,
 Majoris numen sensit adesse Deæ.
 O fatum fluviorum: ergo nova fabula vestris
 Semper erunt Nymphis aut pater, aut Phaëton?

DE

LXI.

DE VIOLANTE GRAPPINA FOEMINA
PRÆCLARISS.

Unde mihi has violas affers, puer? accipe, mater,
Quando aliud calida de nive nil potui.
De nive tu calida violas? perstrinxit ocellos
Candor, & ecce, nivem quod puto, pectus erat.
Mira refers: sed tela ubi sunt illa aurea? habebam
Cum legerem violas, nunc Violantis habet.

LXII.

DE MORINNA.

Sit spectanda comis, sit pulchro corpore tota;
Sit Venus, & blandas spiret ab ore rosas,
Aoniasque Deas, ipsam quoque Pallada vincat
Ingenio, & dulci pectore mella fluent,
Dum tamen ire mihi noctes Morinna quietas,
Et sinat arbitrii libera jura mei.
Arsumus, & primos miseri deflevimus ignes:
Hoc satis: extremo turpe in amore mori.

LXIII.

AD ANIMUM SUUM.

Arstisti, & miseras consumpsit flamma medullas;
Aridaque in cineres ossa abiire leves:
Flevisti, roremque oculi fudere perennem,
R Scbe-

258. EPIGRAMMATON

Sebethus lachrymis crevit & ipse tuis:
 Ardendi, flendique igitur quæ tanta cupido,
 O anime? exequias disce timere tuas.
 Neve iterum tua damna, iterum tua funera quæras
 Sirenum scopulos præteriisse juvet.

LXIV.

DE CASSANDRA MARCHESIA.

Define formosæ dotes numerare puellæ,
 Define jam extinctas sollicitare faces. (nusque
 Nam dum sæpe comas, frontemque, humerosque, ma-
 Commemoras, proprios extruis ipse rogos.
 Dumque oculis Cassandra, animo Cassandra recurfat,
 Cassandra heu mentis jus habet omne tuæ.
 Blandus amor tacitis subrepsit in ossa venenis.
 Sic sibi vel fatum quilibet esse potest.

LXV.

HYMNUS DIVO GAUDIOSO.

Gaudete coetus virginum
 Plenas habentes lampadas:
 Sponsus sacras ad nuptias
 Venit repente: surgite
 Venit serenus lucifer,
 Nocturna pellens sydera:
 Optata lux solennibus
 Adest dicata gaudiis;
 Lux clara, qua fugans nigram
 Mundi fator caliginem,

10
 Vestri

Vestri latere gloriam	
Patris diu non passus est ;	
Qua Gaudiosi segmina,	
Tot inreperta sæculis,	
Suis videnda civibus,	15
Dives retexit urnula.	
O ter beate, & amplius,	
Lapis pusille, qui tuo	
Tanti verendum præsulis	
Sinu recondis pulverem:	20
Præsul sed o beatior,	
Claræ decus Neapolis,	
Tuæ benignus patriæ	
Fer, Gaudiose, gaudia.	
Adsit fides, & veritas,	25
Adsit probata castitas:	
Morbos, famem, pericula	
Tuis repelle mœnibus.	
Ergo tibi sit gloria	
Inseparata Trinitas,	30
Verbum, Paterque, & Spiritus,	
Qui condidistis omnia.	

LXVI.

DE EODEM AD VESPERAS.

Audiat surgens pariter, cadensque
 Sol tuas laudes, meritosque honores,
 Urbis o nostræ columen, tuæque
 Gloria gentis.

Audiat cœlum, mare, tetra, & ær,
 Annuos ritus tibi dum novamus,

R 2

Dum

Dum damus flammis adolenda facris
Tura per aras.

Huc ades fœta redimite fronde,
Cœlitum plausus choreasque linquens,
Et tuam sedem, tua, Gaudiose,
Ossa revise,

Ossa, quæ longa tumuli sub umbra
Abdita, ignaras latuere gentes,
Nocte mox pulsa redeunt apertas
Lucis in auras.

Hic dies nobis celebrer, precamur,
Lætior semper redeat, nec ullos
Hostium motus ferat, aut maligni
Sideris æstus.

Da tuis longam, venerande, pacem
Civibus, da perpetuos honores,
Da bonam mentem, superique plenos
Luminis haustus.

Iusta poscentes animos benignus
Adjuva, injustos moderare sensus.
Sentiant per te patuisse castis
Æthera votis.

Laus tibi cœli pater, atque princeps,
Omnium rector simul & creator,
Quem fides veri studiosa trinum,
Credidit, & unum.

AD

LXVII.

AD DIVUM NAZARIUM.

)ive, cui vasti metuenda ponti
 Vis, & iratæ famulantur undæ,
 Quem per & spumas gradientem, & æstus,
 Nauta vocavit,
 Ah miser pœnas pelago daturus, 5
 Cum niger circum streperet procellis
 Auster, & turbata minax feriret
 Sidera fluctus :
 Te, mihi sanctum, patriumque numen,
 Te canam, gentis columen Latinæ, 10
 Auream prolem patris Africani,
 Perpetuæque
 Matris heu vulnus grave, dum relictis
 Tybridis ripis, Italoque cœlo,
 Sponte trans Rhætos iter, & nivosas 25
 Arripis Alpes, .
 Lacte depulsus velut ille, primi
 Quem rapit cursus generosus ardor,
 Pullus, & matrem fugit, & rapaceis
 Transilit amnes. 20
 Mox & ad Rhenum, horribilesque tendis
 Treverum gentes animosus hospes,
 Morte festinans capere invidendæ
 Præmia palmæ.
 Hic, ubi e charæ gremio parentis, 25
 Jam necis magnæ comitem futurum,
 Excipis Celsum pater, & salubri
 R 3 Perluis

Perluis unda.

Perluis totas, mora nulla, & urbes:
Undique exhaustis properatur agris:
Barbaros gaudent Druidæ sacrorum

30

Ponere ritus.

Nazari nomen, meritique famam
Audiit, siquem Liger in remotis
Occulit ripis, refugove inundat

35

Sequana curtu.

Te neque injusti rabies Neronis,
Impios jam jam minitantis ignes,
Non per exertos Anolinus urgens

40

Terruit enses.

Jam voluptatum, gelidæque victor
Mortis, & lapsi reparator orbis
Diceris, milesque peræque Iberis

Notus, & Indis.

45

Ergo speratum, genitor, triumphum,
Et parum factis meruisse cœlum est.

Aureum vultu jubar, & coruscos

Fundis honores.

Salve Io magni nova lux olympi,
Cui per exteptas operosa terras
Templa tot surgunt, calidisque fumant

50

Ignibus aræ.

Nos tibi hac grata scopulorum in umbra
Rite parvis ædiculam columnis

Ponimus: nos perpetuo sacramus

55

Munere fontem.

Accipe æstivam, nova ferta, citrum, &
Virgines lauros, gracilesque myrtos,
Quosque Mergillina tulit propinquo

Littore

Littore odores.

60

O mihi longos liceat per annos.
Hic sacra, & festos renovare ludos,
Et tuum castis sine fraude votis
Poscere numen.

LXVIII.

DE FERDINANDO HAVALO, PISCARIÆ
PRINCIPE.

Admoveant iterum cœlo si castra gigantes
Hoc duce, quo Ligurum gloria fracta jacet:
Cum Marte Enceladus, cum Phœbo signa Typhœus
Conferet, ipse Havalus cum Jove bella geret.

DE FERDINANDO HAVALO PISCARIÆ PRINCIPE.] Hic est ille celeberrimus Davalus, (noster enim meriti gratia videtur Havalum appellasse) cujus vitam & res gestas sepe in libris complexus est Paulus Jovius. Habebat in matrimonio

Victoriam Columnnam, excelsi animi ac sapientiz matronam, & cum vetustis Heroinis comparandam, cujus vernacula carmina cum summa admiratione hodie quoque leguntur. ad eam scripta est ecloga illa M. Hier. Vidz, quæ Nies dicitur.]

LXIX.

IN NOLAM URBEM.

Insum Musis nomen, male grata petenti
Virgilio optatam Nola negavit aquam.

R 4

Noluit

V. 1. Insum Musis nomen, male grata petenti

Virgilio optatam NOLA negavit aquam]

Aulus Gellius lib. 7. cap. 20. Scrip-
tum in quodam commentario reperti ver-

sus istos a Virgilio ita primum esse re-
citatos atque editos:

Talem dives arae Capua, & vicino Ve-
sivo
Nola iugo.

Pestus

Noluit hæc eadem Joviano rustica vati
 Hospitium parvæ contribuuisse moræ.
 Iccirco nimirum hoc dicta es nomine Nola,
 Nolueris magnis quod placuisse viris.
 At tibi pro scelere hoc cœnosa fusa per agros
 Exhaustit populos Styx violenta tuos.
 Jamque quid, o nullis abolenda infamia sæclis,
 Imprecer? & cœlum desit, & unda tibi.

Postea Virgilium petiisse a Nolanis a-
quam nisi duceret in propinquum vas;
Nolanos beneficium petiitum non fecisse:
poëtam offensum nomen urbis eorum,
quasi ex hominum memoria, sic ex car-
mina suo derasisse, Oraque pro Nola mu-
tasse: atque ita reliquisse:

— & vicina Vesuvo
 Ora jugo.

Hæc res verane an falsa sit, non laboro,
quin tamen melius suavisque ad au-
res sit, quam Nola, Ora, dubium id
non, est, &c. Versus iste Virgilii ex-
eat lib. 2. Georgic. ad quem ita Ju-
nianus Philargyrius: Ora: & hoc emen-
davit ipse, qui Nola posuerat, nam
postea offensus a Nolanis, qui eidem
aquam negaverant, Ora pro Nola po-
suit. si quis autem legat quæ apud
Gellium loco laudato sequuntur, sa-
tis superque videbit quam opinio hæc
sit inutilis & ridicula, præsertim si
addat Jovianum Pontanum in Actio,
diligenter & perite de hoc ipso ver-

su disputantem, noster autem poëta
vulgarem opinionem amplectitur, ut
tanto acrius injuriam a Nolanis Pon-
tano suo factam ulciscatur. Porro
Nola urbs est Episcopalis in Cam-
pania, sub Archiepiscopo Neapoli-
tano. illic Augustus Cæsar supremum
diem claudit, ut e Suetonio discimus
cap. 98. Atqui Atellæ in Campania
mortuum esse assensunt Eutropius &
Eusebius. Vossius ad Vellejum Pat-
culum p. 124. Servius ad lib. 7.
Aen. V. 740. ET QUOS MALL-
FERÆ DESPECTANT MOENIA
BELLÆ: Multi Nola non voluit intelli-
gi: & dicunt Virgilium nomen ejus
mutasse propter sibi negatum hospitium:
& ita aperte noluisse dicere sed osten-
dere per periphrasim. nam illic Pœnia
mala nascuntur ut nunc Bella pro Nola
posuerit. quid dicam? certe si poëta
nostri ætate servius existit cum potius,
quam Gellium, sequi debuit & res
ipsa clamat, meminit hujus Sanna-
zariani epigrammatis cum laude Jan-
douza lib. 4. Salin. Epigr. II,

LXX.

IN BORGIAM.

Borgia cur summa nihili sacra fecerit hora,
 Cumque sua dominos spreverit arce deos,
 Parcite mirari, qui talia poscitis, ac me

Credite

Credite Apollineo verius ore loqui:
Hoc, quod vos cœlum, quæ numina dicitis, ille
Esse apinas longo tempore crediderat.

LXXI.

IN LYGDAMUM.

Quæris, Lygdame, musca cur voceris?
Nam musca es, mihi crede, tam molesta,
Quam nec sunt culices, gravesque fuci,
Quam nec vermiculique, cimicesque.
Unum te tamen arceat necesse est,
Turdelæ auxilium cacantis, ut te
Non muscaria, milvique caudæ,
Non alæ accipitrum potentiorum
Avertant, abigantque sævientem.

R

ACTII

ACTII SYNCERI
 SANNAZARII
 NEAPOLITANI
 EPIGRAMMATON
 LIBER TERTIUS.

I.

MARIÆ GARLONIÆ GRAPPINÆ.

Propago formosæ arboris
 Formosa virgo, quæ vagos
 Inter orta Cupidines,
 Veris lilia vincis,
 Rosasque molles, & croci
 Pulchre rubentis igneum
 Florem, & uvidulas comas
 Halantis hyacinthi:
 Redisti avitos ad lares,
 Felicem ocellulis tuis
 Redditura Neapolim,
 Charo adnixa marito:
 Redisti ad optatos choros
 Æqualium, & probos sinus
 Matris, ac bene cognitum
 Fratris dulcis amorem.

Quis

LIBER III.

267

Quis o, quis hunc albo mihi

Signet diem lapillulo?

Quis Sabæa calentibus

Addat munera flammis?

20

Vocanda Musarum cohors.

Huc huc benigna, & abditam

Barbiton cape, myrteis

Frontem vineta coronis

Thalia: quid dignum tuo

25

Promis favore? quid bonæ,

Voce, vel fidibus student

Respondere sorores?

Sed esse quid lætum, Deæ,

Hic absque amoribus potest?

30

Non movet Chione suis,

Non mo Lyda, papillis.

Procul faceffant hinc malæ,

Sæcli pudor, libidines.

Mi sat est, minuat graves

35

Si Garlonia curas.

Juventa, cur me tam cito

Ludendo inepta deferis?

Hæc erat facies novis

Non fraudanda libellis.

40

II.

AD CASSANDRAM MARCHESIAM.

Quarta Charis, decima es mihi Picris, altera Cypris,
Cassandra, una choris addita diva tribus.

SE

III.

SE FIDEM SERVATURUM.

Si post fata novos animas errare per artus
 Vera docent Samii dogmata nota senis,
 Nec pote mens eadem mutari, seu ferus altis
 Erret aper sylvis, seu vaga cantet avis:
 Ipse ego (mens quoniam est uni servire puellæ) s
 Exurgam mœstis turtur ab exequiis.

IV.

IN ADRIANUM PONT. MAX.

Classe, virisque potens, domitoque Oriente superbus,
 Barbarus in Latias dux quatit arma domos:
 In Vaticano noster latet: hunc tamen alto,
 Christe, vides cœlo, (pro dolor) & pateris?

AD

Effectum est hoc Epigramma ad Ciceronis formam, Orat. pro Milone. c. 32. *Dura mihi medius fidius jam Fortuna populi Romani & crudelis videbatur, qua tot annos illum in hanc rempublicam insultare videret & pateretur.* quæ verba eo libentius adscribo, ut perpendant homines elegantes, si recta sit ac vera Lambini Lectio, delentis duas Voculas *videret & quas* sane Sinceri ævo exstitisse in membranis liquido hinc evincitur: At iniquiunt Fortunæ non convenit *videre* hic erat scire, intelligere sentire, ut sæpe alias. Quam iniquo lividoque animo tulerint Itali Hadrianum vi. hominem Belgam, & obscuro admo-

dum loco natum, ad gubernacula Ecclesiæ sedere, notius est ex historiarum monumentis quam ut referri debeat. v. ii. *Capelloni de i Regionis menti Varii* 19. p. 47. 48. Sed & Hadrianus in eo peccabat, a quo diligenter sibi caverat Tiberius, quod ostenderet intempestivo rigore quibus vitiis esset impar. Hinc ille contemptus, odium illud, & veneficium denique. Hinc virulentum illud carmen Joan. Pierii Valeriani, viri alias modestissimi, sed tamen Itali: quod, quamvis longiusculum, adscribam, quia non ubivis legitur.

*Cum fluctuaret cymba, quam magnos Dei,
 Roma*

Tunc penetret qua vehit,
 Lucis adempto: providam: vigilem, pa-
 rum
 Opabat infelix ducem.
 Dum tota is ora quaeritur Ligustica,
 Tuncque Tyrreno mari,
 Per Adriaci omne litus, per Padi
 Ripas, Lemani per juga:
 Per Caliberos, Gaditanos, Gallici
 Vastis per Oceani sinus,
 Quoque affuosum Sarmatas lambit sa-
 lum,
 Qua circuit Britannias:
 Aprae nobis hunc dedit vocem favor
 Regione Rheni ab ultima;
 Militale Patribus facere se putantibus:
 Nihil minus volentibus
 Quem quem eligebant, nil minus pos-
 centibus
 Quem quem vocabant, o mare!
 O terra! visis Hadrianus omnium
 Fuit Pontifex; sed omnibus,
 Quis credat invitis. Damm vis hac,
 Damm,
 Damm obditum hoc arbitrium est.
 Qui notantis disponunt regnum trahit,
 Patere discant vipera:
 Vi invicem qui se oderant Patres, du-
 cum
 Iuvem haberent omnibus:
 Malarum ut esset savor ultor mentium,
 Atque ipse mente in singulos.
 Atque ita quando Principum impotentia
 Digna vereri quas ferunt
 Legit ut olim sis locus aliquis probis,
 Castis, honestis moribus.
 Qualiquis, o, mortalibus demum pudor,
 Meus aliqua sit, peccatus aliquid,
 Ut cernantur scelera, fada ut saeculi
 Tollantur insecti nota:
 Ut cuncta vis, frans, et superbia, et
 furor
 luescat, evertas, tuas.

Hac ille, Hadriano rum demum
 Pontifice designato. Sed & de mor-
 tuo nihilo elementius loquitur l. 2.
 de infelic. literat. p. 148. Fuit &
 sub Hadriano sexto par bonarum om-
 nium literarum infortunium, nam
 cum is Leoni Decimo successus esset,
 ad quem, impetu Literarum Princi-

pem, magnus Literarum numerus con-
 fluxerat, dum non minora de Hadria-
 no sibi quisque pollicetur, Ecce adest
 Musarum, et eloquentia, totiusque
 vitoris hostis acerrimus, qui litera-
 tis omnibus inimicitias minitaretur,
 quoniam, ut ipse distabat, Te-
 rentiani essent, quos cum odisse, at-
 que etiam persequi cepisset, volun-
 tarium alii exilium, atque alias alii
 lasebras quarentes, tam diu latere,
 quoad dei beneficio, altero imperii
 anno decessit, qui si aliquanto diu-
 tius vixisset, gothica illa tempora ad-
 versus bonas literas videbatur suscita-
 turus — v. Plempius de Valetudine
 tuenda. p. 206. 207. nostri autem
 Sinceri Epigramma scriptum est cum
 jam Romam pervenisset. Varia Ha-
 driani Epitaphia leguntur apud Sweer-
 tium Delic. oib. Christ. p. 33. 34.
 duo sunt Tranquilli Molossi, recta
 illa & vera, quae recitat Pontanus
 in Sylloge Epist. Matthæi. p. 153.
 ejus Molossi nihil exstat in Deliciis
 Gruteri quod miror. multo melius
 de Hadriano Auguratur Christ. Lon-
 golius. l. 3. Epist. 10. p. 118. &
 Epist. 11. 12. 24. 28. 29. & l. 4.
 Epist. 1. 2. 3. 13. Jovius in vita
 Hadriani: Nunciabatur Solymanus Tur-
 carum Imperator Rhodum validissimis
 tormentis, et cum incredibili militum
 et rerum omnium apparatu jam ter-
 tium mensem oppugnare: Praserosque
 Turcarum, qui in Illyrico fines tueren-
 tur, Pannoniam citiorem crebris in-
 cursionibus vastare, nec Ludovicum Re-
 gem, uti atate non integra, atque in-
 genti viribus parum validum, sustinere
 hostes posse, nisi in stipendium Pontifi-
 cia pecunia juvaretur. Quibus de cau-
 sis necesse erat Pontificem rerum Itali-
 carum penitus ignarum, et tum pri-
 mum urbium suarum et provinciarum
 regularumque nomina perdiscendum, in
 omnibus consiliis vehementissime contur-
 bari, adeo ut cum his curarum flucti-
 bus iactaretur, aliquando diceret, sibi
 fuisse jucundius Lovanii gymnasium cum
 studiorum laude moderari, quam Ro-
 ma Pontificia in sede Christianam rem-
 publi-

*publicam administrare, quando, inquit, in eam affectam omnibus malis, & re-
cisis nervis magnopere debilitatam, mi-
ser inciderim. Confer. Sansovinum
delle guerre de Turchi. p. 178. Vi-
des occasionem qua nati sunt ama-
rissimi versus. Caterum Hadrianus,
ut idem Jovius loquitur, (quod u-
num ei viri elegantes desuisse pradi-
cant) eloquentia cultioris flores, & pos-
tarum amantissimas contemnere erat so-
litus: sive quod putaret eas sibi ali-
quid de gravissimorum studiorum au-
thoritate detrabere, sive quod castis
& piis ingeniis postarum lusus prae-
vales importare, & religionibus pluri-
mum officere arbitraretur. Imo ajunt
eum, nullum hominum genus ma-
jore persecutum fuisse odio quam
poetas, eo quod in antiquis exem-
plaribus Canonum a Gratiano di-
gestorum legatur decretum Gelasii
in hae verba: Venerabilis viri Sedulii
Paschale opus, quod haereticis descriptis
versibus, &c. cum ibi heroicis legi
debere jam pridem monuerint viri*

*eruditi. Sed cum civem nostrum
innocentissimum ferre non posset
corruptissimi Italorum atque Hispa-
norum mores, ipse autem inter ali-
saluberrima decreta in animo habi-
ret severa lege inquirere & punire
juventutis corruptores; adeo terro-
rat maculosos quosdam tum sub-
tum civitatis, veluti desperata secu-
ritate publica, ut non desisteret
sublato jam Hadriano, qui Joannem
Antracino Pontificis medico postea
festa fronde per intempestam noc-
tem praeruptus exornarent, cum tunc
lo uncialibus literis inscripto in haec
verba: LIPERATORI PATRIAE &
P. Q. R. Scilicet ut eo joculari
elogio non medicus, uti venesiculus
aut imperitus, sed majestas ipsa
sanctissimi Pontificis, qui salutaris
censura, uti dignum erat Principi
Christiano, urbem atque saltem
probrosos vitiis repurgare cogitaret,
non obscure carperetur. Haec sunt
Jovius.*

V.

AD FEDERICUM.

Litibus abstinui semper, mihi testis Apollo est,
Et musæ, & studiis ocia grata meis.
Nunc me nescio quis per tristia jurgia versat
Scotius, & rauci cogit ad arma fori.
Es fateor magnus pulsus, Rex inclyte, Gallis:
Pelle etiam Scotos, & mihi major eris.

. AD

VI.

AD EUNUM.

Quicquid erat tripodum Cumis, Delphisque, petisti,
 Discere fortunam dum cupis, Eune, tuam.
 At deus, Extabis supra Regesque, Ducesque,
 Veridico tandem rettulit ore tibi.
 Tu tamen hinc vanos sumpſisti, Græcule, fastus: 5
 Jam magni dominus, jam pater, orbis eras.
 Ecce crucem ascendis. non te deus, Eune, fefellit:
 Omnia sunt crepidis inferiora tuis.

VII.

AD PORCIAM BRANCIAM, ET ISABEL-
 LAM SOROREM.

Porcia & Isabella, venustæ pignora matris,
 Dicite, quis vestras non amet illecebras?
 Tu quoque dic, tali cum sis dignissima partu,
 Quis, Leonora, tuo nolit ab igne mori?
 Natarum illecebris, matris simul ignibus uri 5
 Qui cupit, is mortis flagrat amore suæ.
 Vita vale: in lucro est periisse: sed hoc reliquum, mors,
 Quod finis, est ipsis vix fatis exequiis.

VIII.

IN LEONEM X. PONT. MAX.

Sacra sub extrema, si forte requiritis, hora
 Cur Leo non potuit sumere: vendiderat.
AD

IX.

AD PATRIAM, ANTEQUAM IRET IN
EXILIUM.

Parthenope mihi culta vale, blandissima Siren,
 Atque horti valeant, Hesperidesque tuæ.
 Mergillina-vale nostri memor, & mea flentis
 Serta cape, heu domini munera avara tui.
 Maternæ salвете umbræ, salвете paternæ, 5
 Accipite & vestris turea dona focis.
 Neve nega optatos, Virgo Sebethias, amnes;
 Absentique tuas det mihi somnus aquas.
 Det fesso æstivas umbras sopor, & levis aura,
 Fluminaque ipsa suo lene sonent strepitu. 10
 Exilium nam sponte sequor: Sors-ipsa favebit:
 Fortibus hæc solita est sæpe & adesse viris.
 Et mihi sunt comites Musæ, sunt numina vatum,
 Et mens læta suis gaudet ab auspiciis.
 Blanditurque animi constans sententia, quamvis 15
 Exilii meritum sit satis ipsa fides.

F I N I S.

C A R M I N A
D E
SANNAZARIO
E T A D
SANNAZARIUM.

S

ILLUSTRUM POETARUM
 C A R M I N A
 AD SANNAZARIUM,
 ET DE
 SANNAZARIO.

C H A R I T E L

*os libros Juvenalis, atque Persi
 SYNCERUS Chariteio Sodali
 Misit ACTIUS, optimus Poëta,
 Ille maximus omnium Poëta,*

*Quos arguta Neapolis creavit:
 Quem SANNAZARIUM autumat vetustas: 5
 Mi dono dedit aureos libellos,
 Ornatos minioque purpuraque.
 Quare vos agite, o bonæ Camænæ;
 Meo nomine gratias Amico; 10
 Virgo cui faveat Parens Tonantis:
 Titoni ut superet perennis ævum,
 Suis perpetuo & bonis fruatur.*

S 2

JOAN-

JOANNIS PIERII VALERIANI.

O *Faustos hodie meos ocellos,*
Quois tantum licuit videre pulchri!
Ut nunc subsiliuntque gestiuntque!
Ut cordi, utque animo, intima ut medulle
Spargunt illecebras petulciqres! 5
Quois demum licuit videre amatam
Illam illam faciem optimi Poëtæ
ACTII, qui Italicum melos polivit,
ACTII, qui columen chelys Latine;
Qui summum decus Attici est leporis. 10
O faustos hodie meos ocellos!

BASILII ZANCHII

Ex Elegia in Lycinnam.

A *CTI, plectra movet cui lenia pulcher Apollo;*
Gratia cui dulci semper in ore sedet:
Te viridis Sebethus habet, te florea Tempe,
Cantantem faciles inter Hamadryadas.
Nunc molles Elegos, nunc culta Epigrammata pangis; 5
Nunc etiam magno digna Marone sonas.
Nec pudet Arcadia carmen duxisse cicuta;
Querere nec densus Phyllida per salices:
Nec manibus tepidi tractare coagula lactis,
Nec calathos lentis texere viminibus. 10
Et tua litoreæ respondent carmina Nymphæ,
Saltat & ad numeros Naïca turba tuos,
Quidquid agis (nam te numquam cessare putandum est,
Tradere nec molli pectora desidia)

Nemo

*Nemo est, crede mihi, te fortunatior uno,
Nec cui tot dederint Numina delicias, &c.*

E J U S D E M.

H*as nassas, hæc lina tibi, SYNCERE, sepulto
Piscator tenui dedicat arte Mycon.*

*Hos calamos, myrtumque tibi, viridemque coronam
Arcadia pastor ponit ab arte Lycon,*

*Has lacrimas, vulsamque a vertice Mergillina
Cesariem, & violas spargit, & ammineum,* 5

*Parthenope patria ipsa tibi de marmore bustum
Condit, & extentis funera temporibus.*

*Quid moror? æterni te suspicit Umbra Maronis,
Et sibi vicinum donat habere locum.* 10

P E T R I B E M B I.

D*a sacro cineri flores: hic ille Maroni
SYNCERUS Musa proximus, ut tumulo.*

A N T O N I I T I B A L D E I.

V*irginis intactæ Partum, Partumque videbis,
ACTIA quem docto pectore Musa dedit.*

Admirandi ambo: humanæ fuit ille saluti

Utilis, humanis hic fuit ingeniis.

M. A N T O N I I F L A M I N I I.

Q*uantum Virgilio debebit filva Maroni,
Et pastor, donec Musa Maronis erit:*

Tantum pene tibi debent piscator, & acta,

ACTI, divino proxime Virgilio.

S 3

PETRI

P. E T R I G R A V I N Æ.

Qui divina legis *SYNCERI* carmina *Vatis*.
Magnaue Virginei sacra Puerperii:
Non hæc humano credas procedere sensu;
Auctori mentem movit, & ora DEUS.
Hunc sibi delegit, quo non Cælestia quisquam
Grandius, aut pleno cultius ore sonet.

J O A N N I S P A R D I

Responsio ad eam epistolam, quæ incipit:

Parde, decus. patriæ &c.

Acci, cui simplex peperit facundia nomen
Synceri, & vitæ candida simplicitas:
Si pecus exiguum nobis, si commadus esset
Qui pecus, & dominum pascere posset ager;
Ipse quoque in sylvis non dedignarer opacis
Vivere, quas magni diique, deæque colant.
Ruris deliciis fruërer, rurisque labores
Exciperem fessis sæpius agricolis.
Hic ego longa meæ cupiissem flamina vitæ
Deduci, hic atram rumpere fila diem.
Par igitur nobis studium, disparque facultas;
Hinc sequimur vitæ munera disparia.
Ergo prædiolis tu, qui potes, utere avitis,
Pinguus & Siculis pasce pecus gregibus,
Me quia nulla soli natalis cura relicta est,
Cura sit externi sydereique soli.

GABR.

G A B R. A L T I L I I

Ad Aetium Syncerum & M. Ant. fratres, epistola
consolatoria.

Unanimi fratres, rapta qui matre doletis,
 Et desiderio fletis uterque pio:
 Desinite ab lachrymis tam sanctos ledere manes,
 Vos vetat Elysiis illa recepta choris.
 Illic optatis longum complexibus hærens
 Jucundo fruitur conjugis ore sui:
 Felicesque animas inter, cætusque verendos,
 Narrat natorum de pietate parens:
 Scilicet bis ut spem viduæ soluta juventæ
 Deserti tulerit frigida regna tori:
 Addet & obsequia & dulces cum pondere mores.
 Jam tum cum patrias ferret uterque vices.
 Cum simul & nymphas, Satyrorum & cantat amores:
 Estque in Synceri carmine tota sui.
 Quod subito cantu turba excipiente deorum,
 Hinc, illinc variis plausibus arva sonant,
 Massiliam chorus omnis, & ætheriæ convalles,
 Massiliam totis reddit & aura locis.
 Illa autem æternos caro cum conjuge gæssus
 Jungit, & Elysium sic terit alta nemus.
 Quo jam pro lachrymis Panchæos urite odores:
 Orphææque move tu fidis alter opus.
 Non quibus infernas ille exoraverit umbras,
 Flebilibus supplex ausus adire modis:
 Sed quibus & divum laudes, ipsosque canendo
 Heroas cælo, syderibusque locat.
 Has mitti jubet inferias, hæc funera mater:
 Ipsa sibi has lachrymas, hæc sibi busta rogat.

HIERONYMUS CARBO

Actio Syncero.

Cum tibi cœlesti faveat de virgine natus,
 Mystica cui vatum sacra canenda dedit :
 Cumque ingens nova Musa decus, laudemque pararit,
 Innectens capiti Delphica ferta tuo :
 Famaque cum volitet circum plaudentibus alis, 5
 Gestiat & sacræ limina adisse domus :
 Quid cessas Syncere fores referare, Deamque
 Excipere, & docto continuisse sinu ?
 Illa tibi referet, quanto expectata triumpho
 Carmina, & ingenii sint monumenta tui. 10
 Surge igitur, vivensque piæ cape præmia curæ,
 Post cineres sera est gloria, serus bonos.

L A T O M I.

Dum vacat, & terras quoties petit illa Tonantis
 Mater, virgineo sed nec honore carens :
 Synceri ad tumulum properat visura, virescant
 Candida cum rutilis lilia sparsa rosis.
 Vivum dein laticem, dein altera munera flores 5
 Fundit, & arrepta sic canit orsa lyra :
 Conscie vive mei fœlix Syncere pudoris,
 Atque idem partus conscie vive mei.
 Namque ego quo sacrum secretum teste peregi, 10
 Hunc quoque tu testem carminis hujus habes.
 Esso : ventris onus fuerit sine pondere pondus,
 Dum celebres, pondus sustinuisse velim.

EJUS.

E J U S D E M.

Major in assumpto ratio quo nomine constet,
 Est ubi te cupiam fellis habere minus.

JO. MATTHÆI TOSCANI.

Plurima molitus præclara, per omnia summum,
 Quod dare vel poterant singula, nomen habet.
 Martis opus dignum testatur sanguine equestri:
 Exilio in Regem est certa probata fides.
 Et illum piscator amat, sic æta remugit,
 Ut pecoris custos, silvaque Virgilium.
 Tam sacra quid vatum pepererunt pectora **CHRISTO**,
 Virgineis quod se partibus equiparet?
 Sed nova Menalias quod ducis ad antra Camænas,
 Et calami Tuscos edidicere modos,
 Hoc proprium, **SYNCERE**, tuum est: hoc Italia tellus
 Ante Syracosii carmina vatis amat.
 Et belli, tu pacis bonos: tibi denique lingua,
 Et renovata vetus debet, Et aucta recens.

GEORGII FABRICII.

Ex itinere Neapolitano ad Casparem Nævium.

— — — — — deinde cavatum
 Auslypi in tenebris, Et iniquo lumine montem
 gressi, albensis templa ardua Mergillina
 à mare conspiciamus, Cycno fundata sonoro:
 vjus vox ultra Gangen audita, Tagumque,
 ulcibus implevit vastum concentibus orbem.
 ec poterant magnis alia ossibus ossa Maronis
 iungi melius, quam quæ sunt juncta. Et c.

S s

Nicolai

Nicolai Heinſii Dan. Fil.

PAUSILYPUS.

Ad Caſparem Kinschotium.

Pauſilypi myrteta, & odore laurea frondis,
 Laurea Caſtalia grata corona Deo,
 Obvia ceruleas cui Doris porrigit ulnas,
 Et liquido tremula murmure plaudis aquæ;
 Frigore quam placido Zephyritis temperat aura;
 O nunquam tacite garrula ſilua come.
 Tu mihi concilia ſomnum ocius: ocius agro
 Tedia præruptæ tu mihi falle viæ.
 Excipe me viridi gremio, nemus, excipe laſſum:
 Sic amet umbroſam plurima Nais humum.
 Sic pia pacato Ceycis ab equore conjux,
 Mœſtaque in aëria Daulia fronde parens,
 Flotibus alternam querulis tibi mulceat aurem;
 Lugeat hæc natum, lugeat illa virum.
 Delia perſpicuis ſic ſe miretur in undis,
 Et Satyri caſta ſubmoveantur aqua.
 Hæc me, Kinschoti, Venerum pater, ora moratur;
 Sæpe mihi totos hæc rapit ora dies.
 Sive fitis torquet, ſitienti grata palato
 Præda fluunt manibus citrea mala meis:
 Nec mitem arboribus deſunt ſillare liquorem
 Medica demta ſuis, Punica demta ſuis.
 Pampinus hinc ulmum ſociis complexa racemis,
 Hint picturato germine ridet humus.
 Et modo litoreo ſpeculamur in aggere fuſi

Otia tranquilli temperiemque maris.
 in modo, sed facili, properas mihi carmen, avena,
 Victuris utinam Musa benigna modis!
 Et tamen in primis, te suspiramus abesse,
 Vilis o cara non mihi luce caput. 30
 Nulla placent sine te mihi gaudia, nulla voluptas.
 Vatis inoblito plurimus ore tui es.
 Huc equidem nostis, reor, avia. vos mihi testes:
 Et super ad sanctam conscia silva fidem.
 Fustan hac olim requieverit ACTIUS umbra, 35
 ACTIUS Ausoniae fama superba lyrae.
 Num Aganippe raptum juga Mergilline,
 Et vidua Siren fletu pusatur aqua.
 In quoque mutasti veterem, Philomela, querelam.
 Justior hinc lacrymis Et pia causa tuis. 40
 Non facit invidiam dolor hic tibi, Tereos uxor.
 Quam beata nunc mater, quam bona nupta fores!
 Tunc eadem, æternum tunc fletu hic ante Maronem,
 Daulias, ab mæstis ingeniosa modis?
 Tunc tantum, infelix, speraras ferro dolorem? 45
 Quid tibi tunc animi, quid tibi mentis erat,
 Cum gemitus Phœbea pius ad husta trabentem
 Percita funestis silva secuta sonis?
 Audis, Et admonito geminantur vulnera luctu.
 Flebilius certe, quam modo, visa queri est. 50
 Perge queri, miseranda, queri sine fine memento
 SINCERUMQUE tuum, Virgiliumque tuum.
 At mihi sit sanctas venerari cominus urnas,
 Aonium Tempe Parthenopæa nemus.
 Tene Maro tumulum legit sibi? tunc Maronis 55
 Ossa foves placido, silva beata, sinu?
 Exulet, ingenium qui non habet, exulet indo
 Fæce Epimethei plebs male ficta luti.

Jam

Jam minus admiror tua nomina, celsa vetustas.
 Difficile, hic Clario non caluisse Deo.
 Ipse ego, Teutonici modo natus ad ultima Rheni,
 Ausus in Ausonios pleetra movere modos.
 Dii facerent, tractu nasci licuisset in illo!
 Patria, da veniam; rustica terra mihi es.
 Non tibi Pausilypus Peneida ventilat umbram: 6
 Fragrat in infauſto laurea nulla ſolo.
 Non platani genialis honor; non myrtus amatrix:
 Non viridi luges qui, Cypariſſe, coma.
 Nescit odoratam ſpirare Favonius auram.
 Non tibi perſpicuæ fons ſalis uber aquæ. 7
 Non feſtinatam ter colligit area meſſem:
 Non licet autumnis bis dare poma tuo.
 Ab nullo patriæ genio loquor! orgia duxi
 Per tibi damnatos ſic quoque, Phœbe, lares.
 Quæ pietas opto proſit mihi: proſit ab ungue 78
 Jam tenero Clariam ſollicitaſſe chelyn.
 Pectore vaticino ſi te non mentior; & ſi
 Numinis interpres pagina noſtra tui eſt:
 Huc agedum, Pæan pater, annue: debita poſco.
 Non ego ſim domui gloria prima meæ. 80

GABRIE-

**GABRIELIS
ALTILII,
SANNAZARII SODALIS,
EPITHALAMIUM**

**in Nuptias Joannis Galeatii Sfortiæ, Ducis
Mediolanensis, & Isabellæ Aragoniæ,
Alfonsi II. Regis Neapolitani, filiæ.**

S E L E C T A
DOCTORUM VIRORUM
DE GABRIELE
ALTILIO,
EJUSQUE SCRIPTIS
TESTIMONIA.

Paulus Jovius in Elogiis Virorum Literis illustrium.

GABRIEL ALTILIUS in Lucania natus, junioris Ferdinandi Regis præceptor, usque adeo molliter, ac admirande in Elegis, & Heroico carminæ excelluit, sicuti ex Epithalamio Isabellæ Aragoniæ perspicî potest, ut Pontani atque Actii testimonio, antiquis vatibus æquaretur. Is virtutis merito (1.), Policastri (ea urbs olim Buxentum fuit) Antistes factus, a Musis per quas profecerat, celeriter impudenterque discessit, magno hercle ingrati unimi piaculo, nisi ad spem non injustæ veniæ obd culpa regeretur, quod ad sacras literas nequam ordinis oblitus tempestive confugisset. Mortuus est in sacrata Sacerdotii Sede, sexaginta annis

(1) A SIXTO IV. anno M CCCC LXXI, XIV. Kal. Octobræ

nis major (2), tulitque Pontani pietate, super
officii nobile carmen, quod pro titulo urnæ marmo-
reæ incideretur.

Sannazarius Elegia XI. Libri I. v. 17.

Cui (Pontano) comes intactæ lustrans sacra via filiv.
ALTILIUS, docto pectore carmen hiet.

Idem Elegia II. Libri II. v. 21.

ALTILIUSQUE novos Superis laturus honores,
Pindarica feriat carmina docta lyra.
SFORCIADUM mox dicat, ARAGONIOSQUE
Hymenæos,
Jure quibus cantus æquet, Homere, tuos.

*Lilius Gregorius Gyraldus Dialogo I. de Poëtis
suorum temporum pag. 21. Edit. Florent.*

Ex eadem (Pontani) Academia fuit GABRIEL
ALTILIUS, cujus licet pauca legerim, in Nup-
tiali tamen Carmine in Isabellam Aragoniam Re-
gis filiam, miram habet & singularem quum eru-
ditionem tum facundiam: affectatior tamen in quibu-
dam videtur. Pontificia hic dignitate apud Poli-
castrenses ornatus decessit.

(2) Anno Salutis M CCCC LXXXIV. *Ughellus in Episcopis Policastro-
sibus Ital. Sac. Vol. 7.*

*Julius Cæsar Scaliger Poëtices Libro VI.
qui & Hypercriticus.*

GABRIEL ALTILIUS Epithalamium cecinit
longe optimum.

Jo. Matthæus Toscanus Pepli Italiae Lib. III. pag. 63.

ALTILIUM Lucania genitum eadem tempesta-
te Neapolis suspexit, qua Pontanum, & Sannaza-
rium pari Poëtices studio florentes. Ex ejus Poë-
tatis Epithalamium me legisse memini, & pauca
quædam Epigrammata, quæ satis eum in Poësi ex-
celluisse declarant.

T

GA:

GABRIELIS ALTILII EPITHALAMIUM

In Nuptias Joannis Galeatii Sfortie, Ducis Mediolanensis, & Isabelle Aragonie, Alfonsi II. Regis Neapolitani, filie.

PURPUREOS jam læta sinus Tithonia
conjug
Extulerat, roseoque diem patefecerat ortu
Cæruleum tremulo percurrrens lumine
pontum;

Qui cupido sua vota Viro, desponsaque dudum
Connubia, optatosque toros, & gaudia ferret:
Quum dulces Patris amplexus, quum mœnia caræ
Parthenopes, notasque excedens linqueret arces
SFORTIADÆ Juveni donanda ARAGONIA Virgo.
Ipse levi pater advolitans per cærulea curru
Neptunus, late undisonum substraverat æquor, 10
Infidique minas pelagi: nec gravior undis
Temperies, cælove quies demissa sereno
Adfuit, aut alias spirarunt lenius auræ.
Hic studiis, varioque adsensu lecta juvenus,
Fronde nova redimita comas, myrtoque virenti, 15
Dum fremit, & validos certatim adnixa lacertos
Remigio

Remigio expediunt alacres, transtrisque locati
 Exsultant, lætoque sonant cava litora plausu;
 Dum patrio flet Nata sinu; dum Neptis avito
 In gremio, Fratrumque piis complexibus hæret, 20
 Et longum inter se cara cervice morantur:
 At gemitu simul urbs omnis simul ægra supremo
 Digressu, desiderio intabescit ituræ;
 Litoreque effusi toto atque e mœnibus altis
 Prospectant, mixtæque viris longo ordine matres, 25
 Et lacrimis incedentem, votisque sequuntur;
 Felicesque vias abeunti, aurasque precantur.
 Parte alia, qua perspicuo delabitur alveo
 Irriguis Sebethus aquis, & gurgite levi
 Prata secat, liquidisque terit sola roscida lymphis, 30
 Tercentum diversa locis se turba ferebant,
 Virginei cœtus Nymphæ, Campana propinquis
 Quas tulit ora jugis, quas dulcibus educat antris;
 Centum Pausylipi, centum de vertice Gauri,
 Et totidem calidis e litoribus Bajarum: 35
 Quæque etiam Lyrim, lentisciferique recessus
 Linterni, Bacchæa tenent quæ rura Vesevi,
 Conveniunt: nec Vulturni, Sarnive puellæ
 Non adsunt, non æquoreæ Nesidosumnæ.
 Quas inter mediæ magna cingente corona 40
 Bis senæ superant forma præstante Sorores,
 Aurea Sebethi soboles, quas cærula mater
 Parthenope una sciens Musarum, & docta canendi
 Parthenope primis teneras formavit ab annis.
 Imbuerat cantuque novo numerisque modisque. 45
 Pars vitta, pars cæruleis implexa hyacinthis;
 Illæ apio, hæ narcisso, aliæ immortalis amarantho,
 Perpetuos namque hos ipsæ sibi ludicra flores
 Semper alunt, viridem semper de roscidore.

GABRIEL ALF EPIT

In Nuptia

cis Med

Alf

quidos fontes, & mollia Tempe. (phæ. 65)

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-

que novas visure faces, age, Lucifer, alnum

Expectate, redi, nec amantum vota moratus,

Coge tuis agetum flammis concedere noctem

Actutum, tibi si cupidi sua vota Mariti

Concipiunt, tardusque redis si semper eisdem:

Si tacita quem mente diu optavere puellæ,

Primaque jucundæ voverunt tempora noctis,

Exortum timide nutanti corde pavescunt. (phæ. 75)

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-

Fortunate Gener! tibi lux, tibi pulcher Eous

Deserit Oceanum: tibi candidus explicat ignes,

Candidaque ora refert: fausto tibi sidere portat

Conjugium, dulcesque toros, lætosque Hymenæos.

Dexter enim e cælo dexter Jovis adstitit Ales

Nascenti, eripuitque novum ter plausibus omen

Advolitans, extrumque affulgens risit Olympus.

Hesperia

na multis e millibus uni
 sinus ARAGONIA Virgo
 toros paret aurea Conjux. 85
 enæ Hymen, ter dicite, Nym-
 tus tibi profocer Atlas, (phæ.
 enset origine Iberus,
 æqua propago:
 c per nomina felix 90
 tracula Conjux,
 at quam lectus in ostro
 ero fociantem pectore somnos;
 eri numerent genus unde nepotes,
 olim magnis jactent a Regibus ortos. 95
 Dicite Hymen Hymenæ Hymen, ter dicite, Nym-
 ambi amplexusque feret noctemque beatam, (phæ.
 batque tuos nivea cervice lacertos:
 em nulla tulit priscis Heroibus ætas,
 ace Eurotæ viderunt flumina Nympham, 100
 geti aut jura virgineis lustrata choreis;
 nostri videre chori: quibus addita, qualis
 ora exoriens stellis nitet alma fugatis
 Purreumve solet bruma cedente novum ver,
 Candida se talem nobis ISABELLA ferebat. 105
 Dicite Hymen Hymenæ Hymen, ter dicite, Nym-
 dia Parens dum nixibus edit in auras, (phæ.
 Ambrosio exceptam gremio Venus aurea fovit,
 Et formam, formæque decus decori addit honorem.
 Ac primas tibi, Virgo, aliis cedentibus, inquit, 110
 Prima feres, Veneri tantum collata secundas. (phæ.
 Dicite Hymen Hymenæ Hymen, ter dicite, Nym-
 Admovit quoque blanda manus Saturnia Juno,
 Permulcensque artus, sceptris haud, inquit, avertis
 Sceptra minora geres; Latias Regina per urbes 115
 T 3 Ince-

Ergo inter se se manibus per mutua junctis, 50
 Compositisque leves quatientes motibus artus
 In numerum glomerantur: ibi variante reflexu
 Nunc pedibus choreas, nunc carmina plaudere cantu,
 Carmina quæ curvis in vallibus assultabant,
 Incepere, omnis Hymenæo ut ripa sonaret. 55

Magnorum tædas Superum, noctesque jugales,
 Et cæli veneranda canunt connubia Musæ:
 Nos thalamos, ISABELLA, tuos, tua gaudia, conjux
 SFORTIADE, tenerosque choris cantamus amores,
 Sanctaque jura tori: Musarum nec pudet illos, 60
 Nec te, Naiadum, Virgo: aut te carminis, Heros,
 Pœniteat nostri. dilectæ fontibus & nos
 Pegaseis: præbet Sebethus pocula nobis,
 Sebethus liquidos fontes, & mollia Tempe. (phæ. 65)

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Tuque novas visure faces, age, Lucifer, alnum
 Pande jubar, roseumque oriens caput exsere tandem
 Exspectate, redi, nec amantum vota moratus,
 Coge tuis agedum flammis concedere noctem
 Actutum, tibi si cupidi sua vota Mariti 70
 Concipiunt, tardusque redis si semper eisdem:
 Si tacita quem mente diu optavere puellæ,
 Primaque jucundæ voverunt tempora noctis,
 Exortum timide nutanti corde pavescunt. (phæ. 75)

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Fortunate Gener! tibi lux, tibi pulcher Eous
 Deferit Oceanum: tibi candidus explicat ignes,
 Candidaque ora refert: fausto tibi sidere portat
 Conjugium, dulcesque toros, lætosque Hymenæos.
 Dexter enim e cælo dexter Jovis adstitit Ales 80
 Nascenti, eripuitque novum ter plausibus omen
 Advolitans extrumque affulgens risit Olympus.
 Hesperia

Hesperia in magna multis e millibus uni
Virgineos junctura sinus ARAGONIA Virgo
Adveniat, sociosque toros paret aurea Conjux. 85

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
Fortunate Gener! magnus tibi profocer Atlas, (phæ.
Quosque tibi a prima percenset origine Iberus,
Adveniant Reges soceri Diis æqua propago:

Hos tibi per titulos atque hæc per nomina felix 90
Adveniet, felix eadem sub stragula Conjux,

Sidonio tecum excipiat quam lectus in ostro
Languidulos tenero sociantem pectore somnos;

Maternum feri numerent genus unde nepotes,
Seque olim magnis jactent a Regibus ortos. 95

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
Illa tibi amplexusque feret noctemque beatam, (phæ.
Implebitque tuos nivea cervice lacertos:

Qualem nulla tulit priscis Heroibus ætas,
Ipsa nec Eurotæ viderunt flumina Nympham, 100

Taygeti aut juga virgineis lustrata choreis;

Nec nostri videre chori: quibus addita, qualis
Aurora exoriens stellis nitet alma fugatis

Purpureumve solet bruma cedente novum ver,
Candida se talem nobis ISABELLA ferebat. 105

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
Illa dia Parens dum nixibus edit in auras, (phæ.

Ambrosio exceptam gremio Venus aurea fovit,
Et formam, formæque decus decori addit honorem.

Ac primas tibi, Virgo, aliis cedentibus, inquit, 110
Prima feres, Veneri tantum collata secundas. (phæ.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
Admovit quoque blanda manus Saturnia Juno,

Permulcensque artus, sceptris haud, inquit, avitis
Sceptra minora geres; Latias Regina per urbes 115

T 3

Ince-

Incedes, populisque potens & divite regno.
 Magna Jovis Conjux magni tibi Conjugis omen
 Præcinit, hæcque suis oppignerat oscula dictis:
 Osculaque in teneris sonuerunt pressa labellis.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Nec Pallas non læta suos impertit honores (phæ. 120
 Nascenti: primos eadem ad cunabula cantus
 Concinuit, suavitque leves tibi carmine somnos:
 Atque animum tibi, Virgo, inquit, moresque verendos
 Trado Diva, mares sensus, & vincere sexum 125
 Pallas: acum doctasque manus tibi cedit Arachne:
 Cedam victa libens Dea, dixit. ibi aurea totis
 Fluxerunt cunis flavæ instrumenta Minervæ
 Et radius pectenque & inaurati calathisci. (phæ. 130

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Se Junone Samos, jactant se Pallade Athenæ:
 Te Cyprus, Cytherea, colunt juga Cynthia Phæben:
 At, Virgo, non una tuo de nomine tellus
 Clarefcit; se nostra tuis natalibus ornat (135
 Parthenope, propriamque vocat Sebethos alumnam:
 Claraque mox ipsis Insuavis terra feretur
 Connubiis; flavusque comas Ticinus, & ingens
 Eridanus, pronoque ruens celer Abdua curia
 Attollent caput, & tanto se nomine cælo
 Aequantes, celsis elati cornibus ibunt. 140 (phæ.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Maternam invisens Delon Latonia Virgo,
 Lætatur dulcique solo, & natalibus arvis,
 Lætatur superas repetens Proserpina sedes,
 Mystica maternæ quum sacra revisit Eleusis. 145
 Tu quoque SFORTIACOS, Virgo, accessura penates,
 Cognatas i læta domos, genus incluta Mater
 Unde ferens, tanto talem te Diva Parenti

Proge-

Progenit: quod deinde tuis felicibus auctum
 Connubiis, duplici confirmes addita vinclo, 150
 Ipsa viri fratrisque tui, conjuxque sororque. (phæ.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Tales rite toros, talesque iniere Hymenæos,
 Saturno quos Rhea potens enixa marito,

Quum primos illi thalamos Thaumantias Iris 155
 Instrueret, variis spectanda coloribus Iris,
 Ambrosiæque manus succo perfusa nitentes,
 Adstarentque suis incinctæ vestibus Horæ:

Quum passim cæli per lumina læta frequentes
 Cælicolæ obstreperent, ac toto reddita Olympo 160
 Frater io, Conjux & io, vox una sonaret. (phæ.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 O patriæ, o sæcli decus, Heroina; jugales
 Jam te sub leges vocat & sua jura Maritus:

At nos æquales, quibus idem ad flumina cursus 165
 Et certamen idem florum, studiumque decentes
 Instaurare choros, nostri jam ad munera luci

Mane revertemur; jam te sine munera nobis
 Illa quidem placitura minus. namque alta relictæ
 Pernemora, ut querulis vitulæ mugitibus instant, 170

Et gemitu matrem implorant, quæ montibus altis
 Erravit, viridi aut convalle oblita resedit

Mollia prata secuta, novos aut forte hymenæos;

Cora, tui sic nos memores abitura relinquis
 Æternum, dulcisque animis hærebis imago: 175

Te nostri recinent lusus, te nostra sonabunt
 Carmina, te thyasi, primæ tibi munera nostra
 Pendebunt suave halantes de more corollæ:

Prima tibi unguenta, & patrios fundemus odores
 Umbrosam sub loton: opaco vertice lotos 180

Sebethi patris ad ripas spectanda virebit.

T 4

Quod.

Quodque oculo properante aliquis properante carinæ
 Præteriens legat, hoc signabit litera carmen,
 Grandior incisum teneris quod præferat arbor (18)
 Corticibus: COLE ME; ISABELLÆ EGO REGIA LOTOS
 Hæc ita nos: at tu Divis egressa secundis,
 Ibis in amplexus cari exoptata Mariti,
 Qui robusta tuo circumdet brachia collo,
 Virgineaque sinum zona mox solvere pergat,
 Fœcundam exercens optata prole juventam. 190
 Inde tuos mox jam Matri missura Nepotes
 In gremium, formosa decor queis Matris ab ore
 Misceat ora, maremque ferant a Patre vigorem.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Sed te jam placidis spirantes flatibus auræ 195 (phæ.
 Pacatumque vocat nautis properantibus æquor;
 Increpat & summa rector de puppe morantem.
 Ingredere optatasque vias pede suscipe læto:
 Oscula Germanumque pios age desere fletus:
 Te quoque lacrimulas, Virgo, jam mittere tempus. 200
 Abstergent tibi singultus mox gaudia tantos,
 Gaudia, quæ lacrimis aliter testere profusis. (phæ.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Jam dextro classem tetigit pede: jam procul alta
 Conspicitur Virgo in puppi, lætique recepta 205
 Clamorem tollunt nautæ, jam vincula solvunt,
 Jam pontem, funemque legunt: cavaque æra corusco
 Igne tonant, crebrisque laceffunt ictibus auras,
 Ac validis displosa sonoribus æra complent,
 Egressæ bona signa rati, & solventibus omen: 210
 Talis ad Æmonium frenato pisce Maritum
 Vecta Thetis, levis aut sedit quum Cypria concha.

Dicite Hymen Hymenæe Hymen, ter dicite, Nym-
 Provehitur sed jam pelago ratis, actaque remis (phæ.
 Litora

EPITHALAMIUM. 297

Litora deseruit: dubios jam lintea visus 215
 Paullatim, flentesque oculos subblata relinquunt.
 Nos quoque vox, nos ipsa animi mens deserit omnis;
 Infractique labant gelido sub pectore sensus.
 Quod superest votiste, Virgo, & mente sequemur.
 Ergo seu patrio digressam litore, curvo 220
 Excipiet Cajeta sinu, seu te Anxuris arces
 Circeosque lacus juxta, & Tiberina legentem
 Ostia, nec fidum nautis mare, remige dextro
 Flecentem facili adnitens transmiserit aura
 Puppis, & Herculeos inviserit hospita portus: 225
 Sive Argoa tuis spumescant æquora remis,
 Qua patet effossis fœcundior Ilva metallis,
 Et vastos pelagi in fluctus Populonia mater
 Prospectat, summoque attollitur ardua saxo:
 Seu tua Neleæ remorentur lintea Pisæ, 230
 Rorantesque imo tollens de gurgite vultus
 Labentem niveæ præter vada cærulea Luna:
 Adspiciat procul, & Nymphis stipatus adoret
 Macra suis adstans ripis pater, ad sua tandem
 Litora delatam regnis Ligur ora maritis 235
 Accipiat, prima & puppim veneretur herilem;
 Dum sacros Erycis portus, totosque recessus
 Ipsa suis nantem excipiens Venus alma lacertis,
 Invehat, optatisque adsignet denique terris:
 Nereides tibi, Nereides Tyrrhena propago 240
 Numina Nesæe, Melitæaque, Cymodoceque,
 Glauceque, Spioque, Janiraque, pulchraque Doto,
 Amphinomeque, Opisque, Pherusaque, Dexameneque,
 Atque Halye; atque Thoë, & flavo crine Amathusa,
 Maternumque Thetis nunc primum oblita dolorem, 245
 Adstant, sternantque viam, & comitentur euntem,
 Certatimque tuæ præludat turba carinæ.

T 5

Jam

298 GAB. ALTILII EPITHALAMIUM.

Jam votis nos te, Virgo, jam mente sequemur.
 Mox ubi jam pelagi tantum, & permensa viarum,
 Contigeris cupidas dilecti Conjugis ulnas, 250
 Grataque sollicitos tandem nox junget amantes;
 Æternos vobis Cypris Dea, Cypris amores,
 Concordeſque animos, & mutua vincula nectat:
 Vincula quæ ſeræ mancant ad fata ſenectæ.
 Fœcundet Latona torum, Latona perenni 255
 Prole domum, Latona genus per ſæcla propaget.
 Jupiter ingentes det opes, det Jupiter annos,
 Regnaque, fortunamque domus ſine fine manentem.
 Dicite Hymen, iterate Hymen Hymenæe, puellæ.
 Dulcis Hymen Hymenæe Hymen, ades, o Hyme-
 næe. 260

F I N I S.

ILLUS.

CARMINA
DE
ALTILIO.

ILLUSTRIUM POETARUM
 CARMINA
 DE GABRIELE
 ALTILIO.
 JACOBI SANNAZARII,

De Natali ALTILII Vatis,

Musarum laux alma, meus cui tura quotannis,
 Cui rixæ ALTILIUS fundit in igne merum:
 Accipe servatos biberno frigore flores;
 Queque madent Siculis annua liba favis.
 Quandoquidem magnum Latio, rarumque dedisti
 Pignus, & Aoniis non leve nomen aquis. 5
 Et tu, sic tristes numquam experiare tenebras;
 Sic Phæbi nitido semper honore mices:
 Ausa, precor, longos tamen expectata per annos,
 ALTILIOQUE tuo concolor usque redi. 10

JOAN-

JOANNIS JOVIANI PONTANI.

Comtis *ALTILIUS* placet puellis,
Incomtæ ALTILIO placent puellæ.
Irata quia fecerit *Dionem*.
 Cano candidior puella cycno,
 Quam totis amor insidens medullis
 Fulgentis pueri ufferat calore.
 Oblatum sibi dum suaviari,
 Dum levi cupit hinc, & inde collo,
 Utraque & simul implicare palma,
 Hic trun *ALTILIUS* reflectit ora,
 Et dextra cupidas manus repellit,
 Ac verbis ferus, improbus minatur.
 Tunc illa in miseros abit dolores,
 Et largus abit imber ex ocellis,
 Torpent pectora, mensque, corculumque,
 Semi & mortua lectulo recumbit,
 Ultricem in puerum imprecata *Divam*.
Incomtæ ALTILIO hinc placent puellæ.

E J U S D E M

T U M U L U S

GABRIELIS ALTILII, Episcopi Polictrensis, ac Poëtæ doctissimi.

ET *TIBI* dant tumulos *Musæ*, meritumque sepulcrum
 Et tibi dat titulos quæ tibi culta *Charis*.
ALTILI o venerande, jaces hic! hac jacet urna
 Pontificale decus? Pontificalis honos?

Et

Ergo agite, o *Nymphæ Sebethides*, ergo age, virgo 5
Parthenope, ad tumulum spargite veris opes:

Sparge tuos flores, *florum fœcunda Patulci*:

Et tu sparge tuas, *Antiniana*, rosas.

ALTILIO requiem dic, o *Chari*, dic age, *Clio*:

Luceat *ALTILIO* lux fite fine meo. 10

Quisquis adest, pia verba sonet, madeatque sepulcrum

De lacrimis: madeat, *Pieri*, rore tuo.

BASILII ZANCHII.

MINCIADÆ in ripa veteris prope mœnia Mantus
 Errat & in Tusco concinit Umbra lacu:

Dum canit, argutos cantus imitatur oloris,

Dulcius extremum dum canit ante diem.

Scilicet *ALTILII* post fûnera dulcis imago 5

Nunc repetit patriæ limina cara sue:

Nunc tumulum invisit magni prope busta Maronis

Sebethus placidis qua fluit amnis aquis.

Talis *Persephone*, talis *Ledæa* propago,

Alternis superas itque reditque vias. 10

HIERONYMI AMALTHEI.

Protulit *ALTILIUM*, quæ protulit ora Maronem:

Protulit una duos, abstulit una duos.

Felicem eventum sortita est utraque tellus

Alterâ per cunas, alterâ per tumulos.

JOANNIS MATTHÆI TOSCANI.

Carminis arguti, dulces qui spiret amores,

ALTILIO palmam detulit ipsa Venus.

Sic

*Sic decuit vatem, quem culta Neapolis inter
Perpetui voluit vivere veris opes.*

*Unde suas lecto distinxit flore Camænas,
Struxit & Aoniis condita mella favis:
Enthea quos Phæbi libabit turba liquores,
Citria dum gignet Parthenopea rosas.*

DANIELIS CERETI

S A L I X.

V

DANIELIS CERETI

S A L I X.

Forte sub intonsæ confederat Ilicis umbra
 Flava Salix, castæ comitum pars fida Dianæ:
 Implebatque sinus Zephyris, nexuque soluto
 Errabant nitidi per eburnea colla capilli,
 Qua pater aurifera redimitus tempora Citro 5
 Verberat ingenti Benacus littora planctu.
 Dum sedet, oblitam dominæ, Faunique procacis,
 Florilegæ tenuistis apes, volucresque canoræ,
 Et quæ proceras mulcebant flamina quercus
 Propteraquæ rivum, somno jamque illa gravatum 10
 In pharetram, & laxos caput acclinaverat arcus:
 Ante pedes lapsum fronti crinale jacebat,
 Et jaculum Triviæ magnum, ac memorabile munus.
 Viderat hanc (ut erat dulci resoluta sopore)
 Forte senex Glaucus, latratas æquore cautes 15
 Dum colit, & captos adducit arundine pisces
 Stans celso in scopulo: visa stupet ille, filetque
 Improbus, atque atrum flagranti corde venenum
 Concipit, & cæcum totis bibit ossibus ignem.
 Jamque suas artes, nodosæque lina perosus, 20
 Coeruleas damnabat opes, centumque sorores
 Post Salicem posuisse ferunt. Ergo ille trementi
 Luctantique ferox, & inania bella moventi

V 2

Vim

Vim tulit, at cæsis virgo Saloina lacertis
 Lassavit plangore nemus, latosque per agros 25
 Haud intermissas fudit miseranda querelas.
 Non illi volucres urgere in retia cervos
 Cura, nec in laxos leporem deducere casses
 Amplius aut timidas calamo transfigere damas.
 Nec rapidis vacuos canibus circundare saltus, 30
 Sed latet, & scabro laqueata cubilia tofo
 Incolit, & longo domus est spelunca recessu,
 Qua nitidos colles, subjectaque collibus arva
 Spectat oliviferos quassans Taureta capillos.
 Sæpe illam Dryades frustra lenire jacentem 35
 Tentavere, quid hos, dixerunt, cara dolores
 Perpeteris Nymphe? quæ causa indigna decoram
 Turbavit faciem? quid fies mœstissima virgo?
 Virginis ad nomen suspiria traxit ab imo
 Corde Salix, filet illa tamen, nec prodere cæcas 40
 Sustinet insidias, timidi sed pondera ventris
 Celat, & interdum læsi dat signa pudoris.
 Dumque oculos vix tollit humo, nunc pingitur ostro
 Puniceas incensa genas, nunc flebilis hæret
 Pallidior buxo, qualis Tithonia conjux 45
 Quum rubet, & subita tegitur caligine mœrens
 Memnonis admonitu. Jam sol altissimus axe
 Fecerat exiguas spatiis æqualibus umbras,
 Ecce tumens spoliis, atque oblita cæde ferarum
 Antra subit, lucis Hecate lassata sub altis, 50
 Antra, hederæ, & raris labruscæ sparsa racemis.
 Intus aquæ, viridique obsessa sedilia musco:
 Ante fores Thymbræ surgunt, flentesque Hyacinthi,
 Et cum flammeolis lethæa papavera Caltis,
 Innumeræque herbæ grato quas murmure labens 55
 Rivus, & attritos versans alit unda lapillos,

Non

Non latices illic, nitidi non uda profundi
 Lanigeræ r. bastis oves, saltuve protervo
 Indomiti ripis insultavere juvenci;
 Non fera, non imis serpens educta cavernis, 60
 Nec, cum se pastæ referunt e monte capellæ.
 Sæpe tamen Dryades fessos venatibus artus
 Fonte lavant, humeroque tenuis contingere gaudent.
 Quo simul intravit, trepidantem, ac multa timentem
 Tergaque jam dantem vidit Titania Nympham, 65
 Vidit, & exarsit, pharetramque arcusque retentos
 Corripuisse ferunt. At virgo concita cursu
 Transvolat arva fuga, rapido velocior Euro,
 Donec arenosum vitrei Mellonis ad amnem
 Pervenit; hic junci steriles, & candida circum 70
 Populus & pigram velabat canna paludem,
 Et cum caricibus limo quod crevit acutis
 Molle filer, calamique leves, ulvæque virentes.
 Substitit hic lacrymans, sparsosque a fronte capillos
 Rejicit in tergum, pleno singultibus ore 75
 Pallidulo, tales effundens pectore voces:

O qui me fluctus, quæ me nunc ima dehiscens
 Abscondat tellus, penitusque in viscera mergat?
 Cœlicolæ si qua est pietas, si conscia veri
 Numina deceptas spectant sine fraude puellas, 80
 Eripite hanc animam miseræ, & suprema roganti,
 Munera ferte: atque o finissem morte dolores,
 Cum mea virginitas erat illibata, libenter
 Nam potui tunc casta mori: superos tamen omnes
 Infelix testor, contra mea vota pudorem 85
 In ventos abiisse leves, si mentior, in me
 Vertat inexhaustas agilis Dictynna pharetras.

Audiit hæc Phœbe, celeresque morata sagittas
 Languit ad gemitus, sparsisque in terga venenis,
 V 3 Arbor

Arbor eris, dixit, sed quæ nec poma, nec ullas 90
Divitias domino, præter fera vincla ministros:
Nec tu militibus, nec tu clamata Theatris
Serta feres, cultis circum sua tempora nymphis
Frons tua pendebit, nec te dignabitur inter
Alticomas quercus, aut ærias cupressos, 95
Sede nemus nigra, vel nubilus abiete lucus:
Sed procul extremis ignota jacebis in arvis,
Perque lacus patulos, obliquaque flumina passim
Foeda tibi querulæ facient convitia ranæ.
Ver quoque cum silvis suctos infuderit altis, 100
Quam bene tunc salicis dempta cute membra rigeant.
Tunc nova direpto de cortice fistula fiet,
Fistula non doctis germani inflanda labellis.
Nec festis animanda choris, cum tibia nuptam,
Legitimasque faces, sacrosque Hymenæon ad ignes 105
Læta canit, balbo sed quam puer ore fatiget.
Nec sat erit laniasse cutem, ferus ora laceffet
Rusticus, & tortam per mille volumina reddet.
Sic tua dum simæ carpent virgulta capellæ
Tytirus, innitens baculo silvestris olivæ, 110
Multifora vetitas narrabit arundine flammæ:
Flaventesque comas tibi quæ nocuere placendo
Rusticus incurva deponet falce quotannis,
Contemnetque tuos imo de gurgite vultus
Semifer ad molles juvenilior ille rapinas 115
Semper, & injusti fex vulgatissima regni.
Urgebitque tuam dum ventilat hordea vannum
Thestylis, & genibus feriet cava texta recussis.
Mox simul obliquam terris inverterit urnam
Tros puer, atque vias pluviis foedaverit Auster, 120
Te vulgus calcabit inops, te foemina virque
Induct, & soleis plangetur terra salignis.

Atque

Atque aliquis pictos nodoso in robore qualos
 Fronde tua texens, aut candidulos calathiscos
 Rasilibus virgis, o quantum flexilis ista 125
 Nympha fuit, dicet, quantum florentibus annis
 Ita salax visa est: tum te culpabit, & inter
 Fabula foemineas diceris longa catervas.
 Desierat Jove nata loqui, cum territa virgo
 Ter comata solo teneras divellere plantas 130
 Mollia ter niveis percussit pectora palmis,
 Dumque pedes subita queritur radice teneri,
 Pes ubi sit, quærit, digitique, unguisque cutisque.
 Jam teretes suræ, jam candida crura, sinusque
 Rugoso sensim coeperunt cortice claudi: 135
 Brachiaque, ad cælum quæ forte tetenderat, altos
 Induit in ramos: restabant ora, comæque:
 Quid facis exclamat, Latonia; parce, nec uno
 Funere perde duos, uteri miserere, nec ultra
 Iram tende tuam, sic, me periisse juvabit. 140
 Parce precor, clamabat adhuc, clamantia cortex
 Occupat ora recens, & vox sub stipite cæcum
 Ultima murmur erat, latebroso quale sub alveo,
 Punicibusve cavis Sicala exauditur in Hybla,
 Horrida cum vario saturatas flore catervas 145
 Clausit hyems tectis. crocei jam vertice crines
 In longas abeunt frondes, quæ nunc quoque (mirum)
 Corpora mutatæ velant pudibunda puellæ.
 Sed postquam teneras absumsit cura medullas
 Cura vigil, querulusque dolor, sævique labores, 150
 Arentis nodi traxerunt ossa figuram:
 Proque nova mollis crevit lanugine muscus.
 Pallor inest foliis, scires timuisse, vicemque
 Sanguinis in lenta gelidus gerit arbore succus.
 Hinc juga montivagæ nimium dilecta Dianæ 155

312 DANIELIS CERETI.

Odit; & invisos Phœbi ne perferat ignes,
Gaudet aquis umbrisque & opacæ frigore vallis:
Neve parum cautis defint exempla Napæis.

Indicium luctus foliis novus hæsit amaror.

At puerum Nymphæ, (postquam Lucina dolenti 160

Affuit) obscuris enutrivere sub antris:

Signa tamen partus, veterisque infamia facti

Durat adhuc, uteroque manet despecta capaci,

Quæ fuerat cunctis olim prælata puellis.

TRIUM

TRIUM FRATRUM
AMALTHEORUM,
HIERONYMI,
JO. BAPTISTÆ,
CORNELII
CARMINA.

V 5

JO. GEORGIUS GRÆVIUS LECTORI S. P.

Versificatorum uberrimus semper fuit proventus ubique gentium, in quibus litterarum studia viguerunt: poëtarum vero mira paucitas, sed dignitas maxima. Neminem, quamvis pedibus ligare sciret verba, versumque pangere, mansuram hujus nominis famam existimabant implere posse, nisi

*Ingenium cui sit, cui mens diviniore, atque os
Magna sonaturum.*

ut vere sentit Horatius, & ipse poëta magnus, & qui de arte poëtica scienter scripsit. Nam, quod idem in illa docuit arte, nulli licet esse mediocri poëtæ. Talem ait nec Deos, nec homines, nec ipsas locorum, in quibus recitabant carmina, columnas ferre, sed quasi explodere, poëtæque nomine personæque exuere. Quanto autem in pretio poëtæ fuerint apud omnes liberalis & elegantioris ingenii homines vel solus Homerus sit exemplo. Nunquam ab omni hominum memoria ulli, non dicam Philosopho, Medico, Oratori, sed ulli Duci, Regi, aut Imperatori tantus fuit habitus honor, quam Homero. Reges quidem nonnullos aut statim post obitum consecrarunt cum cives, tum socii & foederati

P R Æ F A T I O.

derati populi, aut vivis videntibusque templi posuerunt, & statuas, sive grati animi monumenta, quod pro meritorum magnitudine hæc eis existimarent deberi, sive foedæ adulationis argumenta, quod eorum captarent benevolentiam & gratiam. Homero soli inter mortales ingenii divinitas tantam apud omnes omnium temporum homines polita admirationem peperit, ut non modo ejus scripta tanquam oracula quædam divinitus data suspicerentur, ediscerentur, a legislatoribus ad decidendas gravissimas controversias adhiberentur, a maximis cujuscunque sectæ Philosophis illustrarentur, sed ut ei ante multa secula mortuo templa dedicarentur, aræ, flamines, sacerdotes constituerentur, & tanquam Numen quoddam non ab uno Rege, sed passim a Regibus maximis, & gentibus non barbaris coleretur, quod nemo, nisi qui hospes est in rerum humanarum memoriis ignorat. Socrates apud Platonem cum disputasset de morte, nihilque in illa mali esse docuisset, sive dissolutio corporis esset, sive ex hoc in alium locum, in quo mortuorum animæ sint, migratio, rem valde optandam mortem esse colligit, quoniam aut nullius re sensus sit mortuis, aut si hinc profisciscantur ad manes animæ, magni sit ducendum, agendum & versari, cum Orpheo, Musæo, Homero Hesio

P R Æ F A T I O.

Hesiodo, tanquam hos haberet eximios in humano genere, summaque in fructu consuetudinis istorum hominum felicitas esset posita, præterito Lycurgo, Solone, Pythagora, Emedocle: quorum, si poëtis præferendos censuisset, fortunas potius laudasset apud inferos. Ceteros quoque vates apud Græcos & Romanos primi mortalium, hoc est sapientissimi semper plurimi fecerunt, quam diu ulli liberali arti suus constabat honos. Postquam vero barbararum & immanium gentium colluvies magnam vastitatem ut reipublicæ sic & omni liberali doctrinæ importarat, in tanta rerum bonarum omnium amissione, tantisque orbis terrarum tenebris & ruinis, diu Musæ conticuere. Simul nova doctrinarum studiis lux affulsit ante hæc duo quasi sæcula in Italia, simul etiam reflorescere coepit Poëtices studium, & tanto quidem processu, apud varios Europæ populos, sed præcipue apud Italos, ut nonnulli ad beatæ illius ætatis Juliæ, quæ ingeniorum summorum ferax fuit, decus & gloriam prope accesserint. In quibus principem fere locum tenet *Hieronymus Amaltheus*, & ei ut & ætate sic ingenio proximus in multis *Joannes Baptista*, nec non minimus *Cornelius*, fratribus majoribus natu proximus, sed longo intervallo. Equidem optimis quibusque, qui hoc genus studii a renatis litteris magna

P R Æ F A T I O.

na cum laude coluerunt, si non antefendus, comparandus certe Hieronymus est. Horum trium fratrum poëmata primo collegit & junctim Venetiis edidit anno hujus seculi vicesimo septimo, qui eis necessitudine conjunctus erat, Hieronymus Aleander, Vir clarissimus & doctissimus, cum pauca quædam antea in deliciis poëtarum Italorum publicasset Joannes Mattheus Toscanus, & qui ejus profuit vestigia Janus Gruterus. Cum autem paucissimorum hominum manibus versatur, (nam editio Veneta, quæ unica est, a doctissimis quidem viris & istarum Musarum lautitiarum cupidissimis, si a perpaucis discefferimus, hic terrarum est visa) digna vero sint, quæ legantur a pluribus, tanta in illis est venustas, lepor, cultus, tantus denique Latini sermonis splendor, Henricus Wetstenius, vir optimus, & optime de litterarum studiis meritus, suis ea typis describi denuo voluit, secutus auctoritatem virorum quorundam. Nullus dubito quin omnes φιλόμασοι hoc illius consilium] magno cum applausu sint excepturi, & faustis ominibus profecuturi. Vale.

TESTI

TESTIMONIA DE AMALTHEIS.

M. ANT. MURETUS
in Epist. ad Dionysium Lambinum.

Hic ille Hieronymus Amaltheus est, quem tibi affirmavi, magisque & magis affirmo, omnium, qui hodie vivant Italorum, quos ego quidem noverim, præstantissimum esse tam, eundemque Medicum ἢ τῶν τοχόντων, imo, ille ait, πολλῶν ἀντάξιον ἄλλων.

Q. MARIUS CORRADUS
de lingua Latina Lib. XII.

referunt alia doctissimi viri, Pontanus, Castillio, Varchius, Cotta, Naugerius, Fracastorius, Alibens, Gambara, Fascitellus, quorum scriptis non minus quam Virgilii, Horatii, aliorumque veterum veritas omnis adjuvabitur.

JAC. AUG. THUANUS
Historiarum Libro LIX.

hæc fulit & hic annus (CIC ID LXXXIII) nobile perfratrum Hieronymum & Jo. Baptistam Amalthei Opitergii in Tarvisino natos, quorum ille Philologus ac Medicus præstantissimus, ea morum suavitate, ut vel solo adpectu omnium in se benevolentiam allice-

TESTIMONIA DE AMALTHEIS.

alliceret. in versibus pangendis præterea ita excelluit, ut M. Antonius Muretus, acerrimus harum rerum iudex, ei inter Italos palmam detulerit. Obiit in patria XIII. Kal. VII. br. annos natus LXVII. ad S. Martini sepultus. Hic pariter Græce Latineque eruditissimus, in aula Romana toto vitæ curriculo versatus, ac tribus ordine Pontificibus carissimus, Cardinalibus Tridentine Synodi interpretibus a secretis fuit, ac multa vernacula lingua lusit, & fratre junior, vix XLVII. annum attingerat. Ad meliorem vitam Romæ migravit XIV. Kal. Mart. ad S. Salvatoris in lauro ab Attilio fratre F. conditus.

HIERONYMUS ALEANDER
in Dedicatone, qua horum trium fratrum Poëmata tribus fratribus Barberinis, Francisco S. E. Cardinali, Thadæo Arcis S. Angeli, Præfecto, Antonio, Bononiæ Priori offert.

Amaltheorum fratrum tam mira fuit in scribendis carminibus felicitas, tam nitidus candor, tam jucunda suavitas, ut non semel viros doctissimos, cum ealegerent, dulcedine quadam delinitos pronunciaſſe audiverim, aut non alium fuiſſe Musarum cantum, aut Musas ipsæ in Amaltheos Pythagoræo veluti commento esse transfuſas. Perinde quaſi tres illi fratres veterem tribus Musis famam præſenti fide aſtruerent, quarum auxit poſtea numerum, & ter ternas fecit non tam æthereum cælum, quam cælum ſculptorium, diis æthnice ſuperſtitioni progignendis nimis fœcundum, tametsi Cornelius, ſi verum fateri volumus, duobus quidem germanis conſanguinitate proximus, at vero in præſtantiâ poetica non niſi longo intervallo proximus apparet. Eorum carmi-

TESTIMONIA DE AMALTHEIS.

arminum pars magna deperit deploranda sane jactura, ne reliqua erant, ut eorum, qui Poësin amant, satis cupiditati facerem, dispersa colligere, & quasi in unum corpus compingere libuit.

JAN. NICIUS ERYTHRÆUS.
Piracotheca altera de Attilio Amaltheo.

Huic si non divinarum humanarumque rerum scientia, si non vita laudabiliter acta, si non mores & vetere illa atque sanctissima disciplina, si directum illud ad virtutem iter, quod semper tenuit, non prorsum ac peculiarem laudem, non æternam nominis famam confecerunt, magno honori ac decori dandum existimem, quod ab Amaltheorum familia genus & originem luxerit. Nam patrem habuit Hieronymum Amaltheum, Jo. Baptistæ fratrem, quos ex iis, qui nostra, ac paulo superiore ætate ad scribendos versus se contulerunt, quibus & sententiarum gravitate, verborumque splendore, suavitate, elegantiaque cedere debeant, plane non video.

IDEM in priore Pinacotheca in
Hieronymo Aleandro

Forum Julii, optimorum semper ingeniorum, ad omnis eruditionis, ac præsertim ad Poëtice facultatis laudem efflorescentium, feracissimum extitit, atque, ut numeros taceam, quos, ex superiorum seculorum memoria edidit, & inprimis, ut Hieronymum, Jo. Baptistam, & Cornelium fratres Amaltheos præteream, quorum carmina suavitate, cultu, ac nitore veterum scripturarum gloriæ proxima, in laudem & admirationem
X
sui

TESTIMONIA DE AMALTHEIS.

sui avi suspiciuntur, novissimo demum fœtu ager ille fertilissimus, Hieronymum Aleandrum juniorem extulit, Hieronymi Aleandri Cardinalis Brundofini, omnis doctrinæ laude cumulatissimi pronepotem, & Amaltheis, quos diximus, materna artissima cognatione implicatum; fuit enim maternus illi avus Hieronymus.

BASILII ZANCHII

In Hieronymum & Joannem Baptistam Amaltheos

Egregii fratres, queis Julia terra superbit,
 Mefulis irriguis quam lavit uber aquis:
 Vos nutrix dilecta Jovis Libetbrida ad undam
 Pavit, & expressis nutrit uberibus:
 Et nomen cum lacte dedit, mox docta Thalia
 Inspirat doctis munera pectoribus:
 Et lauru, myrtoque simul, gravibusque corymbis
 Ornat, & arguta pulcher Apollo lyra.
 Vos vatum studiosa cohors, vos inclita virtus
 Attollet, priscis æmula temporibus.

HIE-

HIERONYMI
AMALTHEI
CARMINA.

PIO IV. PONT. MAX.

VELLUS AUREUM.

Lucidus ille Aries, fulvo cui tergus amictu,
 Cui geminum cornu cœlo scintillat ab alto;
 Hactenus intonso tulit aurea vellera dorso,
 Nec spoliis unquam splendentibus exuit ar-
 mos.

At, postquam sonuere Pium Capitolia, postquam
 Voce Pium ingenti montis respondit imago,
 Quo Latium exultet, quo Rege superbiat Orbis,
 Divinæ quæ pensa trahunt fatalia Parcæ,
 Cœlituum monitus & grandia jussa sequutæ,
 Fulgentes secuere jubas, secuere beatum 10
 Vellus, & aurato viduarunt tegmine dorsum.
 Nec mora. nobilibus pensis, ac divite lana
 Centum involventes operosis orbibus orbes
 Fatalem cinxere colum; digitisque micantem
 Dum redigunt in fila globum, nent longius ævum, 15
 Nent fortunatos invicti Principis annos,
 Et seram numerosa trahunt per lustra senectam.
 Dumque agilem celeri torquent vertigine fusum,
 Stamina purpureis scintillant morsu labellis,
 Tortaque lucentes jaculantur pensa favillas, 20
 At Lachesis, cui scire datum est arcana Deorum,
 Testatur, pretiosa Pio sub Rege reverti
 Sæcula, qui Latium belli formidine solvat,
 Et ferrum effrænos & cladem vertat in Indos.

Salve ingens pietate Heros, Diis æmule salve, 25
 Limina qui nitidi referas argentea cœli,
 Et caligantis fauces occludis Averni.

X 3

Te

Te duce cana Fides Solymas vexilla per oras
 Trans Gangem attollet, trans divitis arva Canopi.
 Jam video oblitis trepidum dare terga pharetris 30
 Regnatorem Asiæ, & Scythicis sese abdere silvis.
 Non illum fugientem hiemes, non invia montis
 Fragmina, non rupti pontes, non flumina sistunt:
 Sed pernicious equi stimulans calcaribus armos,
 Fertur in occultas per inhospita lustra latebras, 35
 Dum Syrios Italia compleri milite campos,
 Dum trabibus cingi circumspicit Hellespontum,
 Sentit & irato te fulmine pone sequentem.

O septem gaudete arces, gaudete Latinæ
 Naiades, Hetrusci colitis quæ Tybridis amnem: 40
 Urbibus Eois, totoque Oriente subacto
 Victricæ Romanæ acies ad vestra redibunt
 Littora, & antiqui Latii reddentur honores.

O quæ, magnæ Heros, o quæ felicia surgent
 Tempora, cum gemino creti sub cardine Reges, 45
 Et quâ Sol rutilum ponto caput exerit, & quâ
 Serus in optatæ gremio se Tethyos abdit,
 Ad Tyberim unahimes, ad casta altaria current,
 Ut sacrum accipiant supremo in vertice rorem,
 Et submissa tuis affigant oscula plantis. 50

Tunc, mihi fatalem si nondum è vertice crinem
 Persephone abstulerit, fidibus mea Musa canoris
 Dulcibus implebit resonas concentibus auras;
 Dum canet, ut profugam revocaris ad ocia Pacem,
 Ut fecunda Ceres te Principe onusta recludat 55
 Horrea, ut immensas concedat prodiga messes,
 Et vacuas Liber sitientibus impleat urnas.
 Ipsa etiam irriguos mecum spaciata per hortos
 Pæonias gremio Nais tibi colliget herbas,
 Quas formosa Salus medicos custodit in usus. 60

At

At tu fragrantos ne despice Pæonis herbas,
 Textilibus calathis quas porriget obvia Naïs:
 Quandoquidem hæc illa est Diis non incognita Virgo,
 Quæ sonitus Curetum inter per devia Crææ
 Regem aluit Superum felicitis lacte capellæ,
 Cum tener in cunis sacra vagiret in Ida;
 Et nunc illa eadem te pectine cantat eburno.

65

Sed quid ego, o nentes vitalia pensa Puellæ,
 Aspicio his oculis? decreseunt flamina, dum vos
 Assiduo nimium vestitis pollice fufum.
 Nete Deæ optati paulatim Principis annos,
 Ac lenta tenuate manu tam nobile vellus,
 Et trahite ad feros hæc aurea pensa nepotes.

70

PAULO IV. PONT. MAX.

GIGANTOMACHIA HAERETICA.

Ergo iterum ex Erebi proles infanda tenebris
 Rege sub Encelado, superos quæ Marte laceffit,
 Exit in lucem, & Ditis retinacula rupit?
 Ecce minas inferre audet gens impia cœlo,
 Gens scelerum inventrix, & quæ decreta Deorum,
 Et leges, quas alma Fides, quas cana Vetustas
 Inlittuit, rabido latratu abolere laborat!
 Qua genita illuvie, retro vestigia torfit
 Religio, & posito visa est vilescere cultu:
 Hinc abigi è castis cæpere altaribus hymni,
 Hinc inconcessi violarunt jura Hymenæi,
 Hinc projecta focis simulacra arserunt Deorum,
 Nec vetitæ timuere dapes se credere mensis.
 Sed tot inauditas scelerum percurrere formas
 Cui datur, illo idem Stygius quot navita manes

10

15

X 4

Trans-

Transvehat, ille Ætnæ potis est numerare favillas.

Magne Heros, orte antiquo de sanguine regum
Parthenope quem clarum atavis cum læta tulisset,
Nunquam alio tantum sese jactavit alumno:

Æmule Dîis Heros, quo fortunata superbit 20

Roma Duce, & septem contingunt sidera colles;

Si tua mortales subeunt præcordia curæ,

Ne patere, Ausonias labem hanc sævire per urbes,

Sed diram compesce luem, & contagia siste.

Hic labor, hæc in te moles onerosa recumbit. 25

Tu quodcunque jubes, animo quod concipis, & quas

Constituïs leges fati inviolabilis instar,

Dîi superi in solido statuunt adamante notari.

O solo inferior cœlesti principe princeps,

Lucida qui nitidi penetralia pandis Olympi, 30

Et caligantes fauces occludis Averni;

Aggredere infidum telis ultricibus agmen,

Aggredere. æthereo descendunt cardine tecum

Centum invictæ acies, levibus per inania pennis

Vectæ acies, tonitru quæ longe audita corusco 35

In conjuratas torquebunt fulmina gentes.

Jam lituos cœli, sonitus audire tubarum

Jam videor. stipata cohors radiantis Olympi,

Quam Zephyri, quam picta Iris, quam nubila cingunt,

Sese ultro ad pugnas alis plaudentibus offert. 40

Tu medius volitantum humeris sublatus in auras,

Flammarumque globos trepidos jaculatus in hostes,

Ferventi miseros Cocyti in gurgite perdes;

Unde iterum fulvo rutilabunt sæcla metallo.

Tunc levibus quodcunque rotis Sol aureus ambit, 45

Quodque sinu madido complectitur Amphitrite,

Te Regem agnoscens Regi tibi serviet uni.

Tempestate illa, si nondum oblivia Lethes

Ebibe-

Ebiberim, refona non me testudine vates
 Threicius, non me concentu vincet Arion. 50
 Et quamvis tua clara auro, tua lucida gemmis
 Atria Pæonio non sint adeunda poëtæ,
 Nec tremulos gressus, hebetes nec vertere fas sit
 In te oculos, nec ferre tuis prona oscula Plantis,
 Forsitan ex alta me Turrius arce canentem 55
 Audiet, & citharæ sonitum cognoscet eburnæ.
 Forsitan ille idem Tarpeio in vertice, si non
 Vivaci ex hedera, non è Peneïde fronde,
 Ex humili sertum saltem mihi texet hibiteo.

PRECES CHRISTO DEO FACTÆ; DUM
 PIUS V. PONT. MAX. SACRIS
 OPERARETUR.

Dum Pius ille Heros, quo Principe Roma superbit,
 Et qui pacato Diis æmulus imperat orbi,
 Concinit ante aras; vos o, quos fonte salubri
 Abluit alma Fides, hymnis advertite mentem.
 Ille nihil mortale sonans cœlestibus orsis 5
 Æthereum regem alloquitur, qui cardine ab alto
 Dulcibus intentas adhibet concentibus aures.

Sed geminas Heros dum tollit ad æthera palmas,
 Et divina refert exili verba susurro,
 Unde tot erumpunt radii? cur nobile templum 10
 Luce nova, cur Sole novo delubra coruscant?

O stupido suspensa animo Natura, beati
 Luminis incassum primordia nosse laboras,
 Incassum exerces fallaci indagine mentem!
 Hæc arcana tuæ non intellecta Minervæ, 15
 Ne frustra speculari. Deus, Deus æthere ab alto
 Exiguum Castæ Cereris descendit in orbem

X. 5

Et

Et frugem in sese (dictu mirabile) vertit,
 Talis sidereo delapsus vertice, qualis
 Exstitit, horrendi cum nos è faucibus Orci 20
 Eruit immeritos, & vitæ prodigus almæ
 Erecto voluit moriens in robore figi.

Maxime Rex, Deus orte Deo, nos supplice voto,
 Nos tua progenies sacras oramus ad aras,
 Ut triplices preciosa trahunt quæ pensa puellæ, 25
 Fatalesque Pii devolvunt Principis annos,
 Longam illi numerosa neant per lustra senectam.
 Hoc Duce cana Fides Pariis tua templa columnis
 Trans rapidum Euphratem, trans nigroseriget Indos,
 Et Romana colet Solymus delubra sacerdos. 30

Me verò, Deus alme, humiles quem Pæonias artes
 Exercere jubes, miserum ne despice; sed si
 Mentis inops unquam cœlestia numina læsi,
 Fulmine deposito clemens mea crimina dele,
 Ut melior pars una mei cum deseret artus, 35
 Libera ab his vinclis, onerosa hac mole soluta
 Sublimem se tollat humo, cui prævius altum
 Monstret iter, sonituque tubæ super ardua vectum
 Nubila in æthereo sistat facer ales Olympo.

O modo post cineres hæc tam felicia nobis 40
 Gaudia succedant, non me rugosa senectus,
 Non me squalenti terret Mors horrida vultu.
 Quin age, falce minax celeres huc dirige cursus,
 In me verte iras, in me verte obvia ferrum.
 His anima exuviis, tenebroso hoc carcere solvi 45
 Flagitat, & superis misceri heroibus ardet,
 Regis ut æterni divina luce fruatur.

AD CARDINALEM COMMENDONUM.

N A I S A M A L T H E A.

Supremo dilecta Jovi pulcherrima Nais,
 Quem fortunatæ pavisti lacte capellæ,
 Cum tener in cœnis celsa vagiret in Ida:
 Dic age, dum virides mecum spaciata per hortos
 Prænos flores, & olentes colligis herbas, 5
 Quæ valido funesta abigant contagia succo:
 Cur resona attollunt lætos Capitolia plausus,
 Ingeminat curvæ quos abdita vallis imago?
 Sic ego; sic orsa est almi Jovis innuba nutrix.
 Sauromatum gelida tandem regione relicta, 10
 Horrida perpetur spirant ubi frigora Cauri,
 Sospes Aventinas Heros remeavit ad arces:
 Lux Europæ Heros, quæ tam generosa superbit
 Hadriaci Regina maris, quam Romula tellus
 Mille atrix procerum præstanti exultat alumno. 15
 Hinc hilares sonites, hinc æti in turribus ignes,
 Hinc septemgeminæ resono clangore tubarum
 Pulsati colles, Tyberinaque ripa remugit.
 O nisi bisseñi præmerent te pondera lustræ,
 Nî Musis invisæ foret rugosa senectus, 20
 Et tua nî raucos vox ederet aspera cantus,
 Nunc ego te sumpta testudine (ut ante solebas,
 Cum viridi florente ævo per littora Minci
 Indigenæ poteras numeros effingere cycni)
 Hortarer fidibus linguam sociare canoris, 25
 Et vacuas implere novis concentibus auras.
 Nam, qua præcipiti per saxa sonantia lapsu
 Neptuni cupidus Lipientia fertur in ulnas,

Con-

Concineres, vocemque procul nemora alta referrent:
 Ut quondam Uranie, quæ sæpe, Helicone relicto, 30
 Concilio assuevit, dapibûsque accumbere Divum,
 Ad Vaticanas heroem vexerit arces:
 Cui Dea nascenti prima oscula fixit, & olli
 (Nescio quid majus præsaga mente volutans)
 Ornavit Tyrio felices murice cunas. 35

At pubescentes simulac adolevit in annos,
 Facundo Juvenem eloquio, numerisque sonoris
 Erudiit, linguamque favis aspersit Hymetti.

Præterea caneres Peneïde fronde revinctus,
 Ut solo inferior cœlesti Principe Princeps, 40
 Sanctius in terris quo nil videt aurea Phœbe,
 Delectum Heroem per iniquas jusserit oras,
 Trans glaciale Albim, trans rauca binominis Istri
 Littora ferre gradus, rigidumque invisere Pontum:
 Gentis ut indomitæ, quæ semine creta furentis 45
 Enceladi, leges abolere audebat Olympi,
 Consilia in melius fandi dulcedine vertat,
 Effrænesque animos linguæ compescat habenis,
 Et cæca ignaras solvat caligine mentes.
 Ille autem, horrendis quamvis mugitibus Austri 50
 Æthera perflarent, quamvis ingentibus urnis
 Funderet everfos undosus Aquarius imbres,
 Et streperent fractis tonitrus ac fulmina, nimbis;
 Semidei Regis jussa inviolanda sequutus,
 Mercurio similis superum decreta ferenti, 55
 Sæva hyeme invita gelidam properabat ad Arcton,
 Vectus equo, qui tantum alacer telluris obibat,
 Sol rutilo curru quantum lustrabat Olympi.
 At retro numerosa cohors calcaribus armos 60
 Quadrupedum urgebant, cum vix sequerentur anhelis.
 O quoties illum post tot discrimina vidi,

Vidit

Vidit & argenti miratus ab axe Bootes,
 dulcentem placidis regales vocibus aulas:
 Num Scythici proceres, & amantes praelia Daci,
 assueti galeis haurire capacibus Istrum, 65
 tenderent stupidi facundo orantis ab ore.

Quorum ubi dura magis rigido praeordia ferro
 molliit, & dulci persuasit nectare linguae
 tomuleos ritus, & iussa capeffere legum,
 Quas pia Relligio Tarpeio in vertice sanxit: 70
 Nunc levior curis, & pondere laudis onustus
 in procerum amplexus Capitolia ad alta recurrit,
 Divinum illustrans animi splendore Senatum.
 laud aliter, quam cum tranquilla nocte minores
 incintillant ignes, Veneris si stella resurgit, 75
 caetera Lucifero redeunti sidera cedunt.

Quid memorem, ut veteris qui fortunata Quirini
 icepra manu vastumque humeris fert pondus Atlantis,
 purpureo reducem Heroem decoraverit Ostro,
 ut collabentis solido pro Cardine mundi 80
 egerit, ac magno laudum cumularit acervo?

At, licet exornent tam grandia dona merentem,
 Majus ab aeternis munus promittitur astris,
 Majus opus superest. audi, quid sanxerit ingens 85
 Iuppiter. ille mihi ventura quid afferat aetas
 scire dat, ille mihi Cretæa nuper in Ida
 dos rerum eventus, hæc abdita fata reclusit.

Ante vagus novies quam Sol duodena per astra
 ducat equos, noviesque comam Ver fronde coronet,
 concordans animo, concordans voce Quirites 90
 Iugustum Heroem suprema in sede locabunt,
 tronaque divinis affigent oscula plantis.

Tempestate illa, nitidum radiantibus astris
 sancta caput veneranda Fides, quam conditor orbis
 Elegit

Elegit comitem, vitæ cum prodigus almæ 95
 Annuit erecto moriens in robore figi,
 Per domitam Ægyptum Pario de marmore centum
 Tempa sibi attollet: superos ubi thure Sabæo
 Romanum in morem venerabitur accola Nili:
 Et patera castus sparget rorante sacerdos 100
 Jordanis latices in vertice gentis Eozæ:
 Et Commendono sub Principe lætior orbis
 Sæcula conspiciet fulvo rutilare metallo.

O nimium segnes, alis pernicipibus Horæ
 Currite iter, properate Horæ, stimulate morantes 105
 Solis equos, laxasque jubis concedite habenas,
 Et cupido celeres afferte hæc gaudia mundo.

MICHAELI TURRIO EPISCOPO CE- NETENSI.

I O L A S.

Qui colitis ripas, vitreis quas irrigat undis
 Mefulus arguto saliens per saxa iusurro,
 O mecum agresti calamos suspendite collo
 Curarum immemores, & qua respondeat Echo
 Garrula, disparibus labra exercere cicutis.
 Nam pia Libertas, nam Pax redit aurea nobis
 Ambæ Dîis genitæ, Dîis natæ auctoribus ambæ,
 Te, Turri, venientem ambæ, dominumque sequantur,
 Te, cui cura gregis, cui pingua pabula crescunt,
 Cui servare datum est tutis in ovilibus agnos. 10

Jam tibi Mefulides spargunt vaccinia Nymphæ,
 Jam tibi nexilibus texunt umbracula ramis;
 Et centum aëriæ servant tua nomina quercus.
 Ipse autem resonis jactans sua gaudia silvis

HIER. AMALTHEI.

338

Et jubet in molli colludere gramine pubem, 15
Et ludentum animos donis invitat Iolas.

Nam quicumque suos stipula solatus amores
Aptius inflatos digitis percurret hiatus,
Et melius numeros, & sibila dulcius edet,
His genitum ripis sibi victor habebit olorem, 20
Implumem eripuit quem matri Mesulus, & quem

Crescentem erudiit muscoso Nais in antro,
Nais, quæ celeres sistit concentibus Euros,
Et rapidos cursus fugientum frænat aquarum.
Nunc niveis ales certat candore ligustris, 25
Et potis est dulces Sirenum vincere cantus.

Præterea celerem in gyrum quicumque volutus
Turbinis in morem sese levioe rotatu
Tollet humo, & torto se vortice flectet in orbem, 30

Hinnuleum accipiet, qui lustra inculta perosus 30
Assuevit veniente die per rura vagari,
Assuevit fugiente die succedere septis.
Illum venatrix dumosa in valle repertum
Inter oves interque canes nutrit Ianthis,
Quæ niveo lasciva sinu, quæ lumine nigro 35
Scintillas jaculatur, & obvia torret amantes.

Ast ubi floret humus, rivos ubi Pinus opacat,
Lacte satur, vinoque hilaris cantabit Iolas,
Ut prius exuti squalerent gramine colles.

Ut viduæ amisso languerent conjuge vites, 40
Ut Cererem fulci, fructus Pomona negaret:
At simulac veniens sua Turrius attigit arva,
Pinxerunt lætos vernantia gramina colles,

Pœcundæ vites ulmis hæserè maritis,
Riserunt segetes, pomis sese induit arbor, 45
Canaque Libertas peperit solatia filvis.

Aurea Libertas nullis gravat horrea claustris,
Nec

Nec patitur messes sub avaris postibus abdi.
 Libertas, quo flectit iter, ne gaudia desint,
 Incustodito sitientes replet Iaccho. 50
 Hac duce, maturas legeret cum messor aristas,
 Primus inexperto formavit gutture cantus.
 Hac duce pascentes errant impune capellæ,
 Et tuto enixæ distendant ubera vaccæ.

Salve hominum cultos, salve Diis æmula Virgo: 55
 Te Dea, te puris deduxit Turrius astris,
 Turrius, in medio veneror quem pronus agello;
 Et seu mane novo pecudes in pascua mittam,
 Vespere seu sero saturas ad septa reducam,
 Ante alios illum supplex in vota vocabo. 60

Sancte veni, servaque tuum miseratus Iolam,
 Qui tibi Pæonias affert è collibus herbas,
 Quas illi quondam puero monstravit Apollo,
 Cum tener Euganeæ forma tabesceret Ægles,
 Nec dum vestiret prima liguine malas. 65

Quem Deus, impubes ne sic consumeret annos,
 Admonuit pereuntem: O non incognite Musis,
 Te maleficus amor, te perdit iniqua puella.
 Ah ne oculis, ah ne detectis fide papillis,
 His captum illecebris ne te mala torqueat Ægle. 70
 Quin mecum intonsi lustrans latera ardua Cynthi
 Et casia vires, & olentis disce cyperi.

Dicam ego, cur somnos Lethæa papavera ducant,
 Cur valido evellat Dictamus spicula fotu,
 Et cur letalem jaculatus scorpius ictum 75
 Eruat è venis, quod fixerat ante, venenum.

Nec tibi turpe puta, Phœbo duce, nosse latentes
 Asparagum vires, & quid colocasia possint.
 Ex illo, suadente Deo, vim novit Iolas
 Herbarum, & florum, & depressarum radicum. 80
 Et

nunc apricæ prærupta cacumina rupis,
 ne obit umbrosæ sinuosa cubilia vallis,
 oleat ut calathos pubentis germine terræ,
 que metat flores, quos in fragrante recessu
 generat, pariunt auræ, ver educat, udi 85
 ctis alunt rores, oriens Aurora recludit:
 qui præterea rostrati vasis in alvo
 is ope in medicas solvant sua viscera guttas.
 It tu textilibus ne despice lecta canistris
 nera. Diis etiam cordi sunt munera ruris. 90
 c funesta suo pellent contagia succo,
 cælum madida caligine polluat Auster,
 zida seu cladem Saturni stella minetur.
 are age te sacro quamprimum prolue potu,
 tandem incolumi Tyberis gratatus alumno 95
 onio castam cingat tibi murice frontem,
 de olim ingeminent altos Capitolia plausus.
 O mihi tum vesci liceat vitalibus auris,
 m neque me Amphion, nec me fide vincet eburna
 ctus curvati dorso delphinis Arion. 100
 : licet immites concentu mulceat orcas,
 gat ille sua quamvis testudine muros.
 ne, si forte tuis quæ murmurat aura viretis
 ulerit numeros ad te stridentis Iolæ,
 pastoralis fastidi sibila cannæ. 105

D CARDINALEM TURNONUM.

Te lætum, te, magne heros, tua Delphica Laurus *
 Incolumen servat, cujus vernante sub umbra
 m resides, tibi rore suo carchesia replet
 Y Alma

Alludit ad medicum præstantissimum, qui Laurus appellabatur.

Alma Salus, viridemque tibi dant fata senectam.

Fortunate heros, illa aurea nascitur ætas,
 Qua te ingens Tyberis, qua te Capitolia læto
 Excipiant plausu, & te rege superbiat orbis.
 O qui tum Soles, o quæ felicia current
 Sæcula, cum Tyrio redimiti murice frontem
 Te reducem augusta procures in sede locabunt,
 Pronaque divinis affigent oscula plantis!
 Tunc humeris, Lambine, fidem suspendere curnant
 Tempus erit. tunc tu Tyberinæ in margine ripæ
 Dulcibus implebis resonas concentibus auras,
 Et Turnonum hilaris, Turnonum Roma sonabit.

O nimium segnes, alis pernicibus Horæ,
 Currite iter, properate Horæ, stimulate morantem
 Solis equos, laxasque jubis concedite habenas,
 Nec differte diu cupidæ sua gaudia Romæ:
 Hoc Europæ urbes, inhians hoc supplicat orbis.

DE COMETE.

Forte cadente die pelagi tranquilla secabant
 Marmora remigio facili Melisæus, & Alcon,
 Et pedibus captus, sed præstans mente Melampus,
 Florentes illi, seris hic grandior annis.
 Dumque levi volitant piscosa per æquora cymba
 Doridis Adriacæ placidas obeuntia sedes,
 Tristia curarum cithara cantuque levabant;
 Nereidumque choros, vitreo quæ gurgite lætos
 Extulerant vultus, mulcebant carmine blando.

Et jam noctivagos accenderat Hesperus ignes,
 Undaque sub tremula splendebat imagine lunæ:
 Cum subito attollens oculos Melisæus ad astra,
 Ecce novum sidus radiis splendere coruscis

Susp

aspicit, & nitidum diffundere vertice crinem,
miseramque facem longo flammescere tractu. 15
tque ut tum dulces Gallæ cantabat amores,
illor? an hæc ipsa est Gallæ coma, quam sibi duro
luper (ait) ferro secuit de vertice tondens,
c Veneris templo donum immortale sacravit?
c equidem, sic esse reor Venus aurea cœlo 20
etulit, atque novum claris decus addidit astris.
At non hæc animo levia, aut ludicra putabat
ollicitus monstris Alcon, cui pectore fixa
ærebat patriæ dudum squalentis imago,
ærebant vultus caræ genitricis, acerbo 25
unere quam miseranda lues extinxit: &, cheu
xclamat, quid stella nocens mortalibus ægris
dportas? luctusne novi prænuncia forsan
ppares, gravibusque orbem terroribus imples?
h ne iterum superas Alecto missa sub auras 30
æviat, & morbi tristes, & pallidus Orcus.
h ne iterum profuga linquamus puppe penates,
ladria pulcra. tuos. sat foeda cadavera mælli
'idimus, immensos & diræ stragis acervos.
Hæc ille. at senior vates, quem docta Minerva 35
sa suis aluit studiis, cœlique meatus
ranie docuit, postquam mirabile signum
spexit, gaudens animis, Timor anxius hostes
ollicitet nostros, inquit: nil triste minatur
loc etenim sidus Latio, nec lumine lævo 40
erritat Ausonias urbes, aut littora nostra.
onge alios populos Phœbo sub utroque jacentes
æc portenta petunt. vehit illis dira Cometes
xcidia, & casus varios, & funera regum.
mque adeo manifesta fides: nec sera nepotum 45
roferet hæc ætas. jam nunc Rhodopeius Hebrus,
Y 2 Et

Et vagus Euphrates, & Medo potus Idaspes
 Bella movent. video paribus concurrere telis
 Eoas inter se acies, ac sanguine largo
 Armeniam, Taurique cavas pinguefcere valles. 50
 Nec minus Oceanum juxta, Solisque cubile
 Hesperium saxis Mavors ferus intonat armis,
 Æthiopumque domos bello quatit. ultima tellus
 Dat gemitum, gemitum longe dat coelifer Atlas.

Interea Pax Italiæ felicibus arvis 55

Regna dabit. Pax læta feret vestigia gentes
 Per Latias, quam blanda Quies, quam pura Voluptas,
 Et Decus, & Virtus comitentur passibus æquis,
 Et populis pleno gratissima Copia cornu.

Nos vero in primis hæc circum littora nota 60

Ocia secuti Musis degemus amica,
 Atque Deos, atque Heroum benefacta canemus,
 Insignes plectro, nec non testudine dulci.

Teque adeo Hadriacæ ductor clarissime gentis,
 Sanguinis & nostri decus ingens, carmine grato 65
 (Sic meritum) numerisque novis tollemus ad astra.

Dixerat: assensu focii plausere secundo,
 Certatimque alacres cecinerunt omina læta,
 Omina, quæ nulli dispergant irrita venti.

A D O R N Æ P U E L L Æ

P R O S O P O P O E A.

O qui funestas imples singulibus ædes,
 Et luctu, miserande parens, tabescis inani,
 Parce comis, desiste queri, compesce cadentem
 Ex oculis imbrem; nec te mea funera perdant.
 Non mihi fatalem secuit Proserpina crinem; 5
 Non

Non me Lætheæ retinent oblivia ripæ:
 Non execrata me judicat Æacus urna:
 Ad proceres stellarum inter, gentemque beatam
 Ille Deus intonem cœlestibus intulit ulnis;
 Ubi me inferior cursus moderatur equorum, 10
 Et multo inferior flectit Latonia bigas.
 At divina premam quamvis pede sidera, quamvis
 In superis curæ, sim gratum pondus Atlanti,
 Nec tamen immemorem cari me rere parentis,
 Oblitam ne rere sui genitoris Adornam. 15
 Applicibus nam sæpe hymnis radiantis Olympi
 Regem oro, ut longum simulac expleveris ævum,
 Et lenii curas & inertes oderis annos,
 Liber, & à fragili vitæ compage solutus
 Consilio assuescas, divumque accumbere mensis, 20
 Ambrosias ubi casta dapes mihi porrigit Hebe.
 Nec prece desistam, donec vultu ille sereno
 Annuat, & tonitru firmet promissa corusco.

AD N. SUPERANTIIUM.

Patavii Prætorem.

Exere cæruleam muscoso è gurgite frontem,
 Euganeam riguo qui flumine diluis oram
 Lædoace, & posita formidine lætior exi:
 Nam simulac generosus avis Superantius Heros
 Fortunata tuis fixit vestigia ripis,
 Et nitidi Solis tenebras de more fugavit,
 Continus ad cœlum querulas attollere voces
 Fulgur, & ex oculis effundere desit imbres.
 Continus alma Ceres populis opulenta reclusit
 Horrea, & immensas largita est prodiga messes. 10
Y 3
Ipse

Ipse mero undantes sitientibus attulit urnas,
 Et vetuit claudi sua munera dulcis Iacchus.
 Omnia nunc rident: bellum procul exulat, & qua
 Martia consuevit prosternere fraxinus hostes,
 Nunc cultrum, rigidasque manus experta bubulci
 Scinditur in stimulos, & tela invisa juvencis.
 Quique prius fuerant infanda cæde cruenti,
 Nunc formam accipiunt obtusi vomeris enses,
 Aurea Saturni testantes sæcla reverti.

O superis dilecte Heros, quo se inclyta jactat
 Hadria, & ingenti regina superbit alumno,
 Nuper ad antiqui felicem Antenoris urbem
 Coelituum jussu vexit te nautica pinus,
 Quam centum adverso traxerunt Najades amne,
 Dulcibus implentes resonas concentibus auras.
 At, cum olim Hadriaca revocatus ab urbe redibis,
 In procerum amplexus radianti clarior astro,
 Non iterum sulcabis aquas volitante phasello,
 Non sonipes, nitidum forma qui vincat Eoum,
 Non fulvo saturata auro te plaustra reducent:
 Sed dorso te Fama suo, Fama illa canoris
 Candidior cygnis, pulcherrima Fama Dearum,
 Aëra per vacuum plaudentibus afferet alis.
 Et, siue Hesperios, seu nuncius ibis ad Indos,
 Effrænes ut regum animos, & ferrea corda
 Mercurio similis fandi dulcedine flectas,
 Te vehet illa eadem latum indefessa per orbem.

N. ERICO SALUTEM DICIT.

Discute Lethæum, Polyhymnia, discute somnum,
 Et sequere Ausonias Heroem diva per urbes,
 Hadria quem peperit, quem nectare dulcis Hymetti
 Paverunt Charites, & quem Tritonia virgo
 Crescentem erudiit, pueroque immobilis hæsit. 5
 At florescentes simulac adolevit ad annos,
 Egregium referens animi splendore Catonem,
 Illum sancta vehit Latias Astræa per oras,
 Tercentum qui monstra domet, magni Herculis instar,
 Et collabentis mundi sub mole laboret. 10
 Magnanimi sed quanquam Erii præcordia semper
 Mille premant curæ, nunquam tamen ille canoras
 Respuat Aonidas; rumpe ocia, casta virago,
 Et domini placidas his imbue vocibus aures.
 Qui Jovis à dulci nomen nutrice recepit, 15
 Quique salutiferos Parnassi in vertice flores
 Colligit, immites hebetant cum sidera morbi;
 Ille tuis idem centena dat oscula palmis,
 Et superos votis, & olente precatur acerra,
 Ne te Pæonii capiant oblivia vatis. 20

EIDEM DUOS PISCES DONO MITTIT.

Galla puellarum pulcherrima, Galla Napæis
 GÆmula, quæ cantus dulcedine vincit olores,
 Infidum querula revocabat voce Perillum,
 Qua fugit irriguo piscosa Lipientia cursu.
 Dumque percussas mulcet concentibus auras, 5
 Unde arguta procul montis respondet imago,
 Audierunt gemini miseræ suspiria Gallæ,
 Y 4 Qui

Qui colludebant vicino in littore, pisces.
 Nec mora, mobilibus caudis, rictuque supino
 Virginis ad numeros celeri venere natatu, 10
 Et bibula dulces hauserunt aure querelas.

Interea, qui forte comam tondebat anethi,
 Pæonius Lycidas, quo non præstantior alter
 Decipit irriguis Acheloïa monstra sub undis;
 Squammosas pecudes ut primum littore ab alto 15
 Attonitos vidit fixisse in virgine vultus,
 Protinus incautis soliti non immemor astus
 Texuit insidias; onerosaque retia plumbæ
 Circuitu ingenti latum diffundit in amnem:
 Mox iterum ad sese fallacia lina reducens 20
 Exeruit salientem udo de carcere prædam;
 Quam nulli casses, quam nulla incendia terrent,
 Non ingrata tuæ modo sint sua viscera mensæ.

Magne Erice, exiguum munus ne despice: nam si
 Piscibus ornari geminis dignatur Olympus, 25
 Nec tua contemnant geminos convivia pisces.

AD AUSTINUM BARBADICUM.

Forsitan ignoti Musam mirabere vatis
 Ad te ferre gradus, quem mille negocia torquent,
 Mille premunt curæ, dum non minor Hercule magno
 Monstra domas, urbisque tuæ sub mole laboras.
 At generose Heros mirari desine, namque
 Non illum ambitio, non gloria vexat inanis;
 Natorum sed dulcis amor, qui flectere tygres,
 Qui potis est iras etiam mulcere leonum.
 Ad mea nam deni resident convivia nati,
 Altera pars quorum studiis addicta Minervæ 10
 Nititur occultas rerum cognoscere causas,

Altera

Altera Castaliis non est incognita Musis,
 Et facili didicit calamos inflare labello.
 Hæc animum, & mores in te admirata Catonis
 Non obscura tuæ referens præconia laudis 15
 Te canere incipiet: vocem modo dulcis avenæ
 Non adimat jejuna fames, diræ æmula mortis.
 Nam simulac fulcos mihi contudit horrida grando,
 Seminibus quæ pænè omnes viduavit aristas,
 Quod reliquum Cereris cultor mihi pauperis agri 20
 Legerat, externis cogor consumere mensis,
 Et cubat ante meos gracilis penuria postes.
 Magne Heros, Altræa suo quem nectare nutrit,
 Pallentem esuriem procul hinc averte, nec aures
 Tam placidas occlude meis, Auguste, querelis. 25
 Sed, mihi quas olim parvo concessit agello
 Cœlituum pietas, me frugibus annue vesci,
 Te mea progenies exili voce precatur.
 Exili, nam longa hebetant jejunia vires,
 Et miseræ incipiunt sensim tabescere Musæ. 30

AD DOMINICUM VENERIUM.

Plene Deo vates, atavis Heroibus orte,
 Elargita suum quibus est Venus aurea nomen,
 Dum Tuscæ clangore tubæ, dum fulmine linguæ
 Irruis in pavidos veluti factæ agmine Thracas,
 Et nova pugnantes armas in prælia Musas, 5
 Trans Solymos fines, ultra cunabula Nili
 Effugit extremos Asiæ regnator ad Indos,
 Et pernicious equi fodiens calcaribus armos
 Fertur in occultas per inhospita lustra latebras.
 Namque audita tuæ magis ille tonitrua vocis 10
 Perditus horrescit, quam cum victricibus armis
 Y 5 Terge-

Tergemini Heroes, tria lucida fulgura Martis,
 Assyriam vasto stravere in gurgite classem:
 Naupacto mirante sui fracta agmina regis,
 Et per sanguineos enare cadavera fluctus, 15
 Tercentumque trahi captas ad littora puppes.
 Dīs invise Selim, Stygii fate sanguine Ditis,
 Te nimis audentem si terruit horrida clades,
 Cui similem longæva ætas non vidit avorum,
 Postera nec forsan spectabunt sæcla nepotum; 20
 Nunc te alius terror, nunc te cura acrior angat.
 Hadriaci tecum certabit Musa poetæ,
 Donec onus cœli dorso toleraverit Atlas.

P H A R M A C E U T R I A.

(Hanc Elegiam scripsit auctor admodum Adolefcens.)

N octurnæ salvete umbræ, manesque profundi,
 Quos vaga Lethæis turba veretur aquis.
 Vos æterni ignes; tuque æthere semper ab alto
 Conscia fervoris candida Luna mei,
 Annue, dum tacito non obsunt nubila cœlo, 5
 Aura nec in densis murmurat arboribus.
 Nunc mea Thessalico perfundite lumina succo;
 Solvenda est magico flamma veneficio.
 Sparge puer sterili collecta absynthia campo,
 Et ter Lethæo merge liquore caput. 10
 Dic Hecatæ bona verba. Hecatē per inania duci
 Nubila, latratu signa dedere canes.
 Ter vinctas age solve comas: ter plaustra Böötæ
 Conspice, & hæc lævo stans pede verba cane.
 Vincula nunc solvo, capitisque ut vincula solvo, 15
 Sic

Sic eat ex omni parte solutus amor.

Rore pio confunde focos, utque interit ignis,

Sic meus extincto cedat amore calor.

Fallorne, an nostri pariunt oblivia cantus?

An sunt hæc oculis somnia vana meis? 20

Libertas mihi prima redit: jam solvor amore:

Jam mea sunt dempto libera corda jugo.

Nunc libet in placitum Musis Heliconæ reverti:

Cessit Amor, cessit desidiosa Venus.

Pierii fulsere apices: mihi pandit Apollo 25

Illa oculis toties templa petita meis.

Sed neque me belli cantus juvet, arma valete:

Nil mea cum duris carmina militibus.

Non ego, ut incurserint Thracum per rura Geloni,

Nec referam, ut celeri Parthus anhelet equo. 30

Nec quondam exitium Gallis cecinisse cometas,

Cum tremuit victo rege superbus Arar.

Dicam ego te Heroum clarum genus, utque sereno

Maximus Hermeti riserit ore Deus.

Ipse canam interdum, concordi sidera motu 35

Fœdera in arbitrium composuisse tuum.

Et cum te superi, supremæque fata vocabunt,

Qua tibi sit cœli parte futura quies.

Tum vagus Euphrates me non ignota canentem

Inter odoratos audiet Armenios. 40

Parte alia Æthiopum solabor littora cantu,

Ipse ubi fœcundis Nilus abundat aquis.

Heu quantum invidetas Hyale formosa licebit,

Me numeris alium constituisse meis.

Tunc mihi fas molles nec erit laudare papillas, 45

Ipsa nec Hyblæis tincta labella favis.

Heu, heu quo rapior? flammis crescentibus uror,

Uror ego, & solitum pectora vulnus habent.

Nec

Nec mihi Lethæo componere pocula somno
Profuit, aut sacro tingere rore comas. 50
Ite procul, quibus est nostræ data cura salutis;
Quisquis amat, medicæ non eget artis ope.
Jam subeunt niveique sinus, atque æmula cœlo
Lumina, in exitium lumina nata meum.
Ah pereat, quicumque suos non servat amores, 55
Et dominæ assiduas non amat illecebras.
Illum Caucaſea foverunt rupe leones,
Dura vel infanis cautibus unda tulit.
Mallem ego cum domina longas deducere noctes,
Quàm quot Erithræis dona leguntur agris. 60
Gauderem interdum niveas tractare papillas,
Et dare compressis oscula blanda notis.
Illa mea implicitis vinciret colla lacertis,
Lætaque non solito vellet amore frui.
Dî facite, ut cupido votum succedat amanti, 65
Et bona sis vati nunc Erycina tuo.
Sic, tecum Idalio dum Mars agit ocia lecto,
Mulciber, & tota nocte quiescat Amor.
Tu quoque, dum vernant lascivæ dona juventæ,
Ne fuge complexus blanda puella meos. 70
Tu puero teneris, Hyale, mihi flamma sub annis:
Tu mihi in extremos ultimus ardor eris.
Nec te Pierides, nec te mea plectra filebunt,
Et tua post cineres forma superstes erit.
Interea, Antistes, promissa ignoscè neganti: 75
Est meus in Musas imperiosus Amor.
Te celebrent alii, quibus est mens libera, vates:
Mi fat erit dominæ posse placere meæ.

GENETHLIACON

FRANCISCI APROINI MEDICI.

Nascere, par magno puer evasure Galeno,
 Et querulo matrem solve puerperio,
 Nascere: te molli gremio, te mollibus ulnis
 Excipiam, & dulci nectare labra linam.
 Nusquam abero, seu blanda tibi dabit ubera nutrix, 5
 Seu tibi sit cantu concilianda quies.
 At cum pubescens agili pede venerit ætas,
 Teque Erato Aoniis fontibus abluerit;
 Ibis ad antiquam generosi Antenoris urbem
 Bellerophontæi tergore vestus equi. 10
 Illic in nitida Sophiæ spaciaberis aula
 Divini Herois grande sequutus iter,
 Quem Stagira tulit dias in luminis auras,
 Stagira illustris nomine Aristotelis.
 Hic tibi naturæ penetralia cæca recludet, 15
 Vix fortunatis cognita cœlitibus.
 Scilicet immoto cur alti principe cœli
 In gyrum æternis motibus orbis eat.
 Cur vaga materies vultu sese induat omni:
 Et sese inductis privet imaginibus. 20
 Cur siccis Boreas, madidis Notus evolet alis,
 Ætna vomat flammæ, vasta Charybdis aquas.
 Innatus fluat unde calor, quo vivimus, & quo
 Cogimur extincto trans Styga carpere iter.
 O te felicem, tali qui principe fretus 25
 Olim suspensis auribus ista bibes.
 Mox virides hortos magni ingrediere Galeni,
 Prataque divino nota Dioscoridi.

Mille

Mille ubi quid valeant flores, quid possit amomum,
 Quam det opem panace, quam det acanthus opem, 30
 Inventor medicæ tibi deteget artis Apollo,
 Et te Pæoniis artibus erudiet.
 Tunc Silis exultans, tantoque superbus alumno,
 Ardua muscosum tollet ad astra caput.
 Teque parem Hippocrati patriam revocabit ad urbem:
 Sed rediens nullo rursus egebis equo. 35
 Nam nive candidior volitans pernicious alis
 Te revehet dorso Fama canora suo.
 Et, cum Nestoreos Lachesis tibi neverit annos,
 Illa tibi æternas nebit Olympiadas. 40
 Sic olim Euphrosyne Charitum pulcherrima dixit,
 Cum tua te peperit, docte Aproine, parens.

A D M A X I M I L I A N U M

BOEMIÆ REGEM, IN HISPANIA
DEGENTEM.

O quæ rotatu vecta volubili •
 Ustis ab Indis ad gelidos Scythas
 Nunc blandienti, nunc minaci
 Cuncta supercilio coërces;
 Ne me per altos divitis Antii
 Regina montes, ne per inhospitas
 Me coge valles fabulosam
 Hinc panacem legere, hinc cyperum.
 Ut insalubri qui lue tabuit,
 Formidolosæ vim fugiat necis,
 Audente me leges deorum
 Pæonio violare succo.
 O mentis experts læpeti genus,

Mutat

HIER. AMALTHEI.

Mutanda nullo est consilio dies,	35
Quam fata nobis dormiendam	15
Perpetuo statuere somno.	
Fallacis ergo Pæonis ars vale:	
Oblivioso fat mea torpuit	
Fides veterno: nunc loquaces	
Tange, Erato numerosa, nervos.	20
Longumque rumpens voce silentium,	
Nulli tacendum concine Principem,	
Seu malit armis, seu sagaci	
Consilio superare malit.	
Quem nunc anhelò pectore Norici	25
Lugent morantem finibus exteris:	
Quem mille votis septicornem	
Vindelici revocant ad Istrum.	
O solve Ibero carbasa littore,	
Et luctuosas, maxime Principum,	30
Solare gentes, & paternos	
Exhilara reditu penates.	
Qualis reducens post tenebras diem	
Sol nigriorem discutit aëra,	
Regnumque Junonis serenat	35
Nubibus exiliens fugatis:	
Talis, reversus cardine ab altero,	
Subjecta septem regna trionibus	
Caliginosa nocte solves,	
Major avis, atavisque major.	40
Tu bellicosas frangere fraxinos,	
Tu doctus ensẽm flectere Noricum,	
Urbes subactas, jusque avitum	
Eripies Asiæ tyranno.	
Tu rursus urbis Martiæ Romulæ	45
Vexilla tolles, subjiciens tibi	
	Sol

- Sol quicquid ambit, quicquid undis
 Uberibus lavit Amphitrite.
- Quod si superstes muneribus fruar
 Vitalis auræ, me fide Lesbia 50
 Juvabit & prædas & hostes
 Dicere compedibus revinctos.
- Te rege, latus dum Capitolio
 Parebit orbis, dulci ego pectine 55
 Molles in amplexus euntem.
 Nereidum Tyberim reflectam.
- Sic saxa quondam Threicium ferunt
 Sequuta vatem, dum per inhospitas
 Rupes adeptam, dum per imas 60
 Quæreret Euridicen latebras.
- Qui postquam Averni constitit ad fores,
 Et cor ahenum leniit Æaci,
 Flexitque suspensis bibentes
 Auribus Eumenides querelam;
- Heu legis amens immemor, & sui, 65
 Effudit altas frustra iterum preces:
 Frustra revertentem puellam
 Ad tenebras iterum sequutus.
- Quam mox nivali flevit in Ismaro,
 Flevit sub Hæmi cautibus horridis; 70
 Seu ferret atras vesper umbras,
 Sive diem veniens Eöus.
- At cum occupavit plectra silentium,
 Insanientum cum Cyconum furor
 Sparsit cruenti membra vatis, 75
 Stipitibus lacerata quernis:
- Cum lingua sacris faucibus eruta,
 Futura mergis esca voracibus,
 Ter visa flecti, ter sub Hebro 80
 Ah

HIER. AMALTHEI.

353

Ah miseram Euridicen vocasse.
 ed siste inanem, barbitem, nœniam.
 Nunc in beatis Thracius insulis
 Exultat Heros, & repertæ
 Conjugis in gremio recumbit.
 tuin Martialem dic potius ducem
 Illustriori carmine, quem legat
 Ætas nepotum, donec Atlas
 Orbis onus grave sustinebit.

80

85

IN LAUDEM LAMPRIDIJ.

um fortè Inachiz cornua virginis
 Lesboa caneret Lampridius fide,
 Sævos unde feras, unde fugacium
 Cursum sifteret amnium;
 enaci riguum tum prope marginem
 Pingebat viola Doris amaracum,
 Doris, qua melior nulla sagacibus
 Sectari canibus feras.

5

luz postquam numeros audiit, O Dei,
 Errabundam etiam vertite me in bovem,
 Ne me (inquit) tacitam Lampridius sinat
 Plectro nobilis aureo.

10

DE HERMETE S T A M P A.

J O L A S.

Valete aprica montium cacumina,
 Valete opaca vallium cubilia:
 cstris Iolas it procul recessibus.
 liscelle Iola, non videbis amplius

Z

Dorso

Dorso recumbens graminum virentium
 Depræliantes cornibus juvenculos.
 Non tibi susurri fluminum sonantium,
 Non sibilantes blandientur ilices,
 Inire nec suadebit aura somnulosa.
 Abire certum est, & minaci in æquore
 Iras videre insanientis Africi,
 Videre monstra per fretum natantia,
 Et imminentis mille leti imagines.
 Amens Iola, parce, parce conqueri:
 Tibi sequendum, sive Nili adiverit,
 Hermes latentis ultimas origines,
 Inhospitalis sive saxa Caucaſi.
 Quare valete montium cacumina,
 Valete opaca vallium cubilia.

U R C E U S.

Plenus Falerno quem videtis Urceus,
 Olim fuit Gubertus ille Noricus,
 Qui ceteris bibacior potoribus
 Palmam ferebat semper inter ebrios.
 Is æstuante Sole sub Canicula,
 Dum mente læta, dum solutus omnibus
 Curis vetusto proluebat se mero;
 Quo dulcius, fragrantius, potentius
 Cretæ feraces non tulere pampini,
 Clausis repente faucium meatibus,
 Et spiritu in præcordiis coërcito
 Dictæo obivit dolio tumentior.
 Cujus cadaver saturo obesius sue
 Cum molle tandem putruisset in lutum,
 Rota peritus artifex volubili

Effinxi

finxit, hunc & expolivit Urceum,
uo, Lyæ, dedicatum nectari.

In O. U.

[nique, inique Phormionis accola,
Cui nuda sordet mentienti veritas,
Quid anserina voce nimbos invocas,
Ælulumque tetra obnubilas caligine?
Quid execrata fisis arrogantia
urum suillo more flumen inquinat?

5

At hoc venenum fers ab incunabulis,
Calumniose Phormionis accola.

hic, sic clientes fascinas miserrimos,
Quos aucuparis ut facillimas aves,
Iere clientes omnium miserrimos.

10

hic usque ad ipsam garriendo nauseam
Obtundis aures judicum mendaciis,
Et pestilentem viperino anhelitu
Luctas odorem, qui colonos inficit.

15

Nunc vero Iolam, qui tibi dicaverat
Iuos ocellos, intima & præcordia,
Et si quid esset carius præcordiis,
Litum laceffis oblatrantium canum.

Amens Iola, cui te, Iola, fideras?

20

Tanto hic bilinguis pejus angue sibilat,
Quanto est patronus omnium deterrimus.

Sed o nefande Phormionis accola,
Te poena sero non morabitur pede,
Digna & cachinnis, & strepente tympano,
Et mugiente cornu, & æte tinnulo,
Suaque fies fabula in peninsula.

25

Abde erubescens abde vultus Phormio;

Z 2

Jam

Jam jam salignis liber a præsepibus
 Salax asellus provehetur in forum,
 Ut jubilante plebe, factoque agmine
 Ridentium, clamantium, strepentium,
 Peninsularis iste sordidissimus
 Ferat jocosum gentibus spectaculum
 Rudente ductus hac per urbem bellua:
 Quæ conqueretur, fætidum nihil magis
 Tulisse dorso, five merce nautica
 Foret gravata, five fasce rustico.

Abde erubescens abde vultus Phormio.
 O quot videbis ova semiputria,
 Quot seminosa cortices cucurbitæ
 Rostrum loquacis inquinare gracculi!
 At tu impudice Phormionis accola
 Non hæc vel assis æstimabis unius:
 Nam Baldus ille, quem sequutus es ducem,
 Isthoc per urbem vectus est ludibrio.
 Tuam quid ergo mirer impudentiam?
 Hac es parente natus, hæc vis emori,
 Inique, inique Phormionis accola.

AD PIUM IV. PONT. MAX.

Proxime Dis Heros, cui maximus incubat orbis,
 Quique humeris vastum pondus Atlantis habes;
 Si genita Encelado veteris non immemor iræ
 Torserit augustos sæva podagra pedes:
 Illine roranti plantas aspergine lactis,
 Quod dabit uberibus fida capella suis.
 Illa Jovem in cunis aluit juvenilibus annis,
 Nunc servare senem nititur illa Jovem.

AD

AD PIUM V. PONT. MAX.

Dum titubat defessus Atlas sub pondere mundi,
Et rursum Herculeam poscit anhelus opem;
Di superi in præceps veriti ne corruat orbis,
Indefessum oneri supposuere Pium.

AD CAROLUM CARD. BORROMÆUM.

Ingentem dum molem Orbis magni instar Atlantis
E Vaticana sustinet arce Pius,
Herculeo tu more humeros suppone labori,
Et validis fesso viribus affer opem.
Magne Heros, assuesce oneri juvenilibus annis, 5
Longævo imponent quod tibi fata seni.

AD MICHAËLEM TURRIUM

Episc. Cenetensem.

Mille tibi Doris servat conchyliæ ponto,
Mille tibi in silva pascit lanthis oves.
Ut cum olim proceresque inter, gentemque togatam
Te gremio accipiet Martia Roma suo,
Altera nympharum tibi vellera tondeat uni, 5
Altera Sidonio murice tingat oves.

DE EODEM.

Cum nitido candore animi resplendeat Heros
Turrius, & niveis moribus eniteat;
Canicie natura illum nunc induit, ut sit
Candidus interius, candidus exterius.

Z 3

AD

AD GABRIELEM FLAMMAM

Episc. Clodien.

Quem tibi Romuleus Princeps committit alendum,
 Abluc pollutum, candide Flamma, gregem
 Abluc: nam sordes simulac deterferis, & cum
 Vellera reddideris candidiora nive,
 Illa tuo capiti Sarrano murice tingi,
 Nuper Aventina sanxit in arce Pius.

IN EQUUM GALLORUM REGIS.

Tu, quæ mobilibus volitas per inania pennis
 Nubila, & es rapidis ocior alitibus,
 O quanto huc illuc solito velocior ibis,
 Si magni Hæncrici, Fama, veheris equo.

AD SILVIUM PURLILIORUM COMITEM.

Cum fueris pars magna ducum, qui clade cruenta
 Assyriis tulerunt puppibus exitium;
 Fama suo cynis candore simillima, quæ te
 Cantat ab Eoo littore ad Hesperium,
 Has generosa suis pennas evulsit ab alis,
 Quas galeæ infigit, Martis alumne, tuæ.
 Accipe dona, Heros, quibus olim fretus Achilles
 Hectoreo victor sanguine tinxit humum.

AD

A D N. E R Y C U M.

Illa nivi alpinæ candore simillima, quæ te
 Trans rapidum Gangem Fama canora vchit,
 Dum caram è levibus pennam sibi velleret alis,
 Hoc Eryci (dixit) nobile munus erit.
 Scribe, Eryce, hoc calamo tua carmina: munere tali
 Mæonides claram condidit Iliadem.

I N E J U S D E M O B I T U M.

Finierant Eryci fatales pensa puellæ;
 Cum nudam arripuit Fama canora colum.
 Non defecturo quam stamine vestiit: unde
 Perpetuas Eryco nebit olympiadas.

D E N, S U P E R A N T I O.

Captus ut igne tuo flagret Superantius Heros,
 Tingis Hyella comam, pingis Hyella genas.
 Quære alium sed mentis inops, qui te ardeat: illum
 Virginis Astrææ castus adurit amor.

A D V A L E R I U M S U P E R C H I U M
M E D I C U M.

Illa adeo formosa Salus, qua nulla Dearum
 Grator Eois, grator Hesperiiis,
 Mille tibi, Valeri, collegit Pæonis herbas,
 Quas tepidus primo vere tulit Zephyrus.
 E quibus, ut rores possis haurire salubres,
 Gutta sub imposito stillat odora foco.

Z 4

Et

Et jubet, ut discedat edax è corpore languor,
Te pereunte uno, ne medica ars pereat.

FRANCISCO REGHINO PERDICES MITTIT.

Has, Reghine, alto captas in eolle volucres
Semine Pæonio nutriit alma Salus.
Nutriit, ut dapibus vescare salubribus, & te
Languentem tristi solvat ab illuvie.
Læto igitur generose animo cape dona Salutis, §
Quarum ope longæuo tempore sospes eris.
Et tua sic omni præcordia labe carebunt,
Ut nive candidior mens tua labe caret.

AMICO CUIDAM DUOS HÆDOS MITTIT.

Hos tibi depulso querulis à matribus hædos
Pæoniis aluit frondibus alma Salus.
Tu, seu forte veru torrere salubria malis,
Seu coquere hæc malis viscera fictilibus,
His ale te dapibus; Divæ nam munere fretus §
Viginti explebis sospes olympiadas.

DE INCENDIO NAVALIS VENETI.

Quod circum Hadriacam volitent incendia turrim,
Et rutilus flammæ ejaculetur apex.
Proditor horrescat, qui sulphure fretus Averni
Instruxit Venetis navibus insidias.
Fulminis hic ardor prænuncius indicat, hujus §
Criminis ultorem se statuisse Jovem.

ABSTE.

ABSTEMIUM SALUTAT.

Quamvis languida sis Thalia, quamvis
 Eructes aloën modo voratam,
 Veloci tamen i Thaliâ cursu
 Abstemi ad nitidos lares: sed illi
 Ne amarus sapor hæreat labellis,
 Os rore Aonio prius lavabis,
 Mox dulci dabis osculum poëtæ.

IN FUREM LIBELLI LAMPRIDII.

Audeat has quercus ne quis violare bipenni,
 Nocturnis Hecate vecta tuetur equis.
 Ut qui Lampridi numeros, & Lesbia furtim
 Musarum è gremio carmina surripuit,
 Vincit fûne manus, & collum fûne revinctus
 Pendeat è triplici robore vulturibus.

DE FIDUTIO.

Omodo me culti suspiret musa Fiduti,
 Hæc mea fatales solvite pensa Deæ.
 Solvite, nam fidibus quem fleverit ille canoris,
 Est potis æternas vivere olympiadas.

DE MICHAELE BRACCETTO.

Dum Silis irriguas caneret Braccettus ad undas,
 Exeruit madidum Nais ab amne caput.
 Et mentis mirata nives, mirata pruinas,
 Quæ nitide circum tempora vatis eunt;

Z s

Littore

Littore in hoc (inquit) tam dulci voce canentis
Non alius cycni debuit esse color.

A D I O. P L A Z O N U M.

Albo candidior poëta cycno,
Intacta nive purior poëta,
Cui Cynthi Deus, & novem sorores
Tingunt Cecropio labella melle;
Ah ne me immemorem tui putato,
Donec Parca meos revolvat annos.
Nam te plus amo, quam meos ocellos,
Albo candidior poëta cycno,
Intacta nive purior poëta.

A D E U N D E M.

Erofit caries, voravit ætas
Versus, quos mea condidit Thalia,
Quos in scrinio latere credis.
Namque carmina vatis imperiti
Vident interitum suum repente:
Sicut carmina vatis eruditi,
Qualem sæcula nostra te tulerunt,
Suum nunquam obitum videre possunt.

IN POCULUM AUREUM BENEDICTO
VARCHIO A CARD. MENDOTIO
DONO DATUM.

Quam facer è puro dederat Mendotius auro,
Vidit, & admovit Cynthus os pateræ.
Mox ita: Castalios hoc uno munere rores
Hauriat, hoc uno Varchius ambrosiam.

IN

I N E U N D E M.

Pocula Tyrrheno Mendotius aurea vati
 Cum daret, implevit rore Thalia suo,
 Vos alii (dicens) haurite Helicōna poētæ
 Ficilibus: diti Varchius ære bibat.

FRANCISCO MELCHIORI.

Per juga, per rupes, per celsa cacumina Pindī
 Veloci nimium dum pede curris iter,
 Me tua servantem lento vestigia gressu
 Melchior expecta, Melchioraffer opem. (tram:γ
 Neve cadam in præceps, tremulo mihi porrige dex-
 En titubant fessi languida crura senis.
 Quod si forte meæ superest spes nulla salutis,
 Et sum Lethæas ebibiturus aquas;
 Ah querulo saltem desse mea funera cantu,
 Et mea lugubri carmine fata geme. 10
 Nam si me exanimem cithara cantabis eburna,
 Post obitum invita morte superstes ero.

DE GABRIELE ALTILIO.

Protulit Altilium, quæ protulit ora Maronem:
 Protulit una duos, abstulit una duos.
 Felicem eventum sortita est utraque tellus,
 Altera per cunas, altera per tumulos.

DE

DE ROBERTELIO, qui dixerat, frigidos sibi
videri quinque Poëtas illustres.

Quid mirum illustres si friget vestra poëtæ,
Si fervet tumidi musa Robertelii?
Ille mero assidue fauces irrorat obesas:
Ebibitis gelidas vos Heliconis aquas.

DE SINGULARI CERTAMINE MARTII
COLLORETI, ET FREDERICI
SAVORNIANI.

Cum gemini juvenes, peperit quos Julia tellus,
Ambo pares animis, invictis viribus ambo,
Effoderent nudum per mutua vulnera pectus;
Vidit, & ex alto veniens Pax aurea cœlo
Sanguine rorantes pugnantibus abstulit enses, {
Ac tali ambiguum certamen voce diremit:
Este pares in amore, pares velut estis in armis.

IN ANIMI DEFECTUM UXORIS.

Languentem Annibalem mater dum perdita luget,
Ne, famulæ, immemores este gementis heræ,
Observate illam, rapido ne se obruat amne,
Neve suos nudo finiat ense dies.
Me miserum! celeres accurrite. marmore conjux {
Frigidior medio strata jacet thalamo.
Ferte citæ Assyrio fragrantia pocula succo:
Spargite rore genas, spargite rore sinus.
Erigite exanimum: manibus pars vincula necat:

Par

HIER. AMALTHEI.

365

Pars gelidis nectat vincula poplitibus.

10

Surge hilaris conjux, querula te voce requirit

Annibal: ad carum flecte iter Annibalem.

Cernite: suffusos lacrymis reclusit ocellos,

Dilecti nomen sensit ut Annibalis.

Di, puerum servate. illo pereunte verendum, 15

Ne puer, & genitrix, & pater intreat.

TUMULUS ALOISII TURRII.

Qui Turri miseranda paras dare membra sepulchro,
Ne Parium lapidem, neu marmor quære La-
conum:

Illum illum observa, sicco qui lumine transit,
Nam lapis est, urnamque illo de marmore conde.

IN OBITUM LUCINÆ VIRGUNCULÆ.

Nunc gemina in cœlo fulget Lucina: puellis
Una favet nuptis, altera virginibus.

DE ACONE NAPEN LUGENTE.

Hæc, Zephyri, illacrymans vobis colocasia, vobis
Lilia textilibus spargit Acon calathis.
Vos, dum mobilibus vecti per inania pennis
Præta coloratis floribus induitis,
Vobiscum miseri suspiria ferte bubulci, 5
Dum gemit extinctam perditus ille Napen.

TUMU-

TUMULUS AUFIDI.

Bacchi fatelles cum periret Aufidus,
 Supplex rogavit, ut cadaver illius
 Quiescat hoc in dolio, quod antea
 Plenum falerno millies inaniit.

EPITAPHIUM PHILOMELÆ.

Lenierat Ditis querulis concentibus aures
 Garrula, trans Lethen dum veheretur, avis.
 Annueratque illi captus dulcedine vocis
 Æacus, illicitam posse redire viam.
 Et jam vitales iterum rediisset in oras,
 Remigium alatum ni lapis opprimeret.

HOROLOGIUM PULVEREUM, TUMU-
LUS ALCIPPI.

Perspicuo in vitro pulvis qui dividit horas,
 Dum vagus angustum sæpe recurrit iter,
 Olim erat Alcippus, qui Gallæ ut vidit ocellos,
 Arsit, & est cæco factus ab igne cinis.
 Irrequiete cinis, miseros testabere amantes
 More tuo nulla posse quiete frui.

IDEM,

IDEM, IOLÆ TUMULUS.

Horarum in vitro pulvis nunc mensor, Iolæ
 Sunt cineres: urnam condidit acer Amor.
 Ut, si quæ extincto remanent in amore favillæ,
 Nec jam tutus eat, nec requietus amet.

PALLADI ET APOLLINI.

Hanc oleam formosus Acon tibi, casta Minerva;
 Ille idem hanc oleam, Phœbe, tibi inseruit.
 Tu, Dea, crudeles pastorum averte bipennes:
 Tu teneram miti, Sol, ale temperie.
 Quod si unquam domino fœcunda adoleverit arbos, §
 Si cum crescenti stipite crescet Acon,
 Humida non deerunt bibulæ fomenta lucernæ,
 Quæ procul invita nocte fuget tenebras.
 Dumque aliis molles suadebunt sidera somnos,
 Non poterit deses vincere Acona sopor. 16
 At, si vestra aderunt dii numina, discet, Apollo,
 Ille tuas artes, ille, Minerva, tuas.

. DE JUVENCA.

Magna Jovis conjux, ripis si forte sub altis
 Seu Naucele tuis, sive Timave tuis,
 Videris errantem niveo candore juvencam;
 Parce: sub hac regitur nulla puella bove.

AD

A D G E L L I A M.

Illa tua horrendam facies imitata Megæram,
 Corycii semper sparsa colore croci:
 Ille tenax, olidis stillat qui naribus, humor,
 Assiduo linctu quem tua labra bibunt:
 Illa è rugosis palearia pendula mammis,
 Quæ redolent cepas, allia quæ redolent:
 Sunt validæ antidoti, sunt, Gellia, Pæonis artes,
 Quæ prohibent, ne me cæcus adurat Amor.

A D M A R I A N U M.

Seu niveos, Mariane, sinus, seu candida nudet
 Brachia, seu blando rideat ore Nape:
 Incautos averte oculos; ne callidus auceps
 His laqueis, hac te compede nectat Amor.

DE GEMELLIS FRATRE ET SORORE
LUSCIS.

Lumine Acon dextro, capta est Leonilla sinistro,
 Et potis est forma vincere uterque deos.
 Blande puer, lumen, quod habes, concede puellæ:
 Sic tu cæcus Amor, sic erit illa Venus.

D E U R S A P U E L L A.

Luceat Urfa aliis septem dilecta trioni,
 In me oculos flectit clarior Urfa suos.

Illa

Ille iter infaustum nautis ostendit avaris:
Hæc mihi felicitis monstrat amoris iter.

IN OLEAM.

Vix olea hæc humiles æquabat vertice dumos;
Cum tenero incidi cortice Leucothoen,
Nunc erecta solo quantum se attollit in auras,
Tam cum crescenti stipite crevit amor.

DE SUI S LACRYMIS.

Hoc quoties se fonte videt formosa Lycoris,
In lacrymais toties se videt illa meis.
Nam tot ego his oculis fudi miserabilis imbres,
Ut me consumpto fons novus exierit.

DE LYCORIDE.

Fert nitido duo poma sinu formosa Lycoris,
Illa eadem nitido fert duo fraga sinu.
Sunt mammæ duo poma: duo sunt fraga papillæ:
Poma nives vincunt, fraga colore rosas.
Hæc Amor exugens, valeant, ait, ubera matris:
Dulcius his manat nectar ab uberibus.

DE DUABUS AMICIS.

Me lætis Leonilla oculis, me Lydia torvis
Aspicit: hæc noctem nunciat, illa diem.
Ias Cytherea meo stellas præfecit amor:
Hæc meus est Vesper, Lucifer illa meus.

A a

DE

DE HYELLA.

In me oculos quoties vertit meus ignis Hyella,
 Suspirat toties ignis Hyella meus.
 Hinc flammæ, quas illa suis jaculatur ocellis,
 Me redigunt auctæ flatibus in cinerem.

DE EADEM.

Non incerta mei video præfagia leti:
 En mihi funestum nunciat omen Amor.
 Nam gelidæ sectata feras per frigora brumæ,
 In nive dum nomen fingit Hyella meum;
 Protinus ardentibus oculis jaculata favillas
 Igne suo inscriptum nomen Hyella liquat.

DE ACONE, ET LEONILLA.

Ut fugeret fervorem æstus sub sidere cancri,
 Nudus in argenti flumine nabat Acon.
 Qui simulac alto Leonillam in littore vidit,
 Ah miser in gelidis ferbuit ustus aquis.

DE IOLA, ET GALLA.

Abditus in dumis dum sibila promit Iolas,
 Et visco incautas fallere tentat aves.
 Detexit niveas fortè obvia Galla papillas,
 Quæ misero exhalantem eripuerunt animam.
 Infidias, volucres, quid adhuc horretis Iolæ?
 Illum Galla suo perdidit aucupio.

DE

D E G A L L A.

[n me Galla suos ut primum flexit ocellos,
 In me eadem geminas est jaculata facēs.
 hinc ego tam metuo glacialis frigora brumæ,
 Quam timet hibernum Sicelis Aetna gelu.

A D E A N D E M.

Galla, tibi totus sua munera dedicat annus:
 Ver roseas malas, & labra rubedine pingit:
 Nulle oculis ignes radiantibus imprimit æstas:
 Autumnus duo poma sinu, duo fraga recondit:
 Quod reliquum est, aspergit hiems candore nivali. f

A D E A N D E M.

Hæsterno indueres cum vespère tegmina lyncis,
 Credideras amens, Galla, fugasse gelu.
 Icu te non hiemis, non brumæ tædia lædunt,
 Sed tuus interno frigore sanguis hebet.
 Nec potis est glaciem vis ulla arcere medullis, f
 Cum non ipsa suo sit potis igne Venus.

D E E A D E M.

Mirabar, qua Galla rubum sibi velleret arte,
 Cum latitans in me spicula torfit Amor.
 Ique sinu exiliens, Quod sentis, perditæ Damon,
 Non alio (dixit) Pæone vulnus eget.

D E E A D E M.

Venatu leporum, venatu lassâ ferarum,
 Murmur ad irriguæ Galla quiescit aquæ.
 Texite vos illi virides umbracula quercus,
 Tu sacer, arguto labere fons strepitu.
 Sic iterum Hyblæi vobis è cortice rores:
 Sic tibi nativo lac fluat è lapide.

D E E A D E M.

Texebat mihi Galla rosas, nec bina negarat
 Oscula, cum miseræ labra momordit apia.
 Invida apis, ne turpe puta dulcedine vinci,
 Invida ne Gallæ læde labella meæ.
 Tu si mella tuis occultas roscida cellis,
 Cœlestem illa suis occulit ambrosiam.

A D E A N D E M.

Et calathum, & molli vibrandos pollice fufos,
 Quasque tibi invideat cœrula Doris acus,
 Mane domum referes, si cari in septa Lyconis
 Te sero attulerint vespere, Galla, pedes.

A D S O M N U M.

Hoc tibi Lethæo perfusum rore papaver,
 Hæc annosa tibi, Somne, falerna dico.
 Tu face, nocturnos Meroë dum garrit ad ignes,
 Morlaque vibrato pollice penia trahit,
 Ibia fabellas, quas cœperit, interrumpat,
 Deserat & pigro victa sopore colum.
 Expleritque suum donec nox humida cursum,
 Dormiat, ut Gallæ tutus amore fruatur.

D E A C O N E

Dum queritur rapuisse lupum sibi Galla capellam;
 Et gemit, & flenti fons cadit ex oculis;
 Iudii infelix, & sese è rupe daturus
 Præcipitem, prono jam capite inquit Acon:
 Modo me lacerum suspiret Galla, cruentis
 Faucibus hæc avidi membra vorate lupi.

D E E O D E M.

Cum neque muneribus, dulci nec arundine Gallam;
 Nec lacrymis Gallam flectere posset Acon;
 e miserum querno statuens suspendere trunco,
 Et jam cervicem fune revinctus, ait:
 Ianc execratis animam fornacibus Orci,
 Hæc dat Acon rapidis viscera vulturibus.

D E E O D E M.

Trans Styga Tisiphone miserum dum torret Acon,
Et superinjecto sulphure flammam acuit;
Ille ardens, tercentum Erebi mirantibus umbris,
Clamat, adhuc Gallæ sævior ignis erat.

JO. BAPTISTÆ
AMALTHEI
CARMINA.

Aa 4

*Sex Eclogas, quæ prima loco posita sunt,
sciat Lector, primæ adolescentiæ
fœtus fuisse.*

LYCIDAS.

EREPTAM silvis, ereptam dulcibus agris
Dicemus Lycidæ musam, quem flumina cir-
cum,

Quem flevare suo spoliati gramine colles.
Tu modò, cui patriæ surgunt jam libera regna,
landaue pacato ridet Concordia vultu,
solme ades, & nostris nunc primum allabere votis.
Hæc tibi irriguo ponens in margine templum,
tua virides saltus fluvio secat Arnus amœno,
elocis quondam institutam certamina cursus.
hic victor ovans quæsitæ insignia laudis 10
incipiet, populisque suos testatus honores,
iætrices referet Tyrrhena per oppida lauros.
Mœrea agrestes ne dedignare Camœnas.

Aurea vix primo cedebant sidera Soli,
tum Lycidas terras jussus lustrare repostas 15
effudit miseros extremo hoc carmine questus.

Formosi colles, & Nymphis hospita rura,
et liquidi fontes. atque abdita fontibus antra,
lvarumque valete umbræ, quæ dulcia nobis
cia, quæ caros olim peperistis amores. 20

nam me complexu eripiunt fata impia vestro,
et videam iratas errantia monstra per undas,
desertoque iterum mœstos in littore questus.
quod si quando ima audistis sub rupe canentem
storem Lycidam, teneros dum pasceret agnos: 25
cum si tenui vobis allusit avena:

oc saltem viridi signatum in cortice carmen,
spensamque sacra lauro defendite avenam,

Aa 5

Quam

Quam non ulla dies superet, non ulla vetustas.

Hinc ego ad ignotos saltus, & vasta Pyrenes 30
Rura vocor: (quis enim tanto caruisse recessu,
Et sese dubiis committere fluctibus ultro
Crederet, ah, miserum Lycidam?) feliciaque arva
Deferere, & notis cogor decedere silvis.

Ipsæ igitur pecudes alio sub Sole requiram, 35
Externasque petam diversa per æquora terras.
Nec mihi jam blando decurrens murmure rivus,
Herbarum in gremio suadebit carpere somnos;
Nec teneris posthac incidam Amaryllidis ignes
Arboribus, quam mille greges comitantur cunctæ: 40
Quæ mecum inter oves, atque inter opaca salicta
Suerat odoratis intexere lilia fertis,
Aut defessa levi componere membra sopore.

Ah dolor! & patriæ fines, & commoda curis
Parta meis, semperque virentia prata relinquam; 45
Scilicet ut surdis jactem lamenta procellis,
Et patrias medio suspirem in gurgite sedes.
Me non excipient herbofo in margine ripæ,
Non salientis aquæ gelida sub rupe susurrus,
Non dorso nemoris solabitur aura jacentem. 50

Spirabant dulces Zephyri, spirantibus illis
Cantabam, quo Sole pyrum, quo fidere vitem
Infererem, & certis mandarem semina sulcis.

Vos veris comites auræ divumque ministræ,
Quandoquidem cœlo infertis mortalia vota, 55
Vos placidæ salvete auræ, mecumque per aquas,
Atque per insuetos mecum decurrite campos.
Huc gemitum, & nostras referetis sæpe querelas,
Quos fors accipiet madidis Amaryllis ocellis.
O mihi, si veteres recolens Amaryllis amores, 60
Et nostri desiderio crudelius ædens.

Illacry-

Ilacrymet, si sollicito suspiria corde
 Ducat, & insanis revocet me tristis ab undis!
 Forsitan indignos terræque, marisque labores
 Hinc tandem querar: & vacuo resupinus in antro 65
 Te fugiente die, te decedentibus atris
 Tunc, Amarylli, canam, sed jam his divellor ab agris.
 Rura valete iterum: sic vobis mella genistæ,
 Sic inarata graves tellus effundat aristæ;
 Pabulaque ut longo tondent sub Sole juvenci, 70
 Exigua sic nocte novis ros vestiat herbis.

Aurea mala prius sterili nascuntur in alno,
 Atque inculta ferent mites dumeta racemos,
 Quam vestri curam abjiciam. tamen altera rura
 Ipse colam, audaci permensus cæcula pinu. 75
 Ergo & oves custode alio per pingua prata
 Errabunt, pastæque simul cava in antra redibunt.

Tu verò spes fida gregis, quæ nam arva pererres
 Infelix aries? quis te in convalle reducta
 Nunc molli viola, croceis nunc floribus ornet?, 80
 Gramineoque toros viridi de cespite ponat?

At vos o lauri, quarum fragrante sub umbra
 Et nostra insolitis caluerunt pectora flammis,
 Nostraque Mænalios meditata est fistula cantus,
 Sic ver assiduum foveat, neq. frigora lædant, 85
 Neve unquam læto rami spolientur honore.
 Ipsi etiam auratis affurgant cornibus amnes
 Supra Indum, & Gangem, lacrymis quos sæpe profusis
 Auximus, & nostro latè succendimus igne,
 Cum me ad delicias, formosa Amarylli, vocares. 90
 Nunc verò, quoniam superi tot gaudia nobis
 Invidere, trucis tentare pericula ponti,
 Inque Pyrenæo confidere vertice, certum est.

ACON.

A C O N.

O qui Dictæi statuatur in vertice montis,
 Aut fortunatos Erymanthi sistat ad amnes,
 Ut saturis panacen calathis, ut molle cyperum,
 Dictamumque legam, & fragrantia germina myrrhæ,
 Et relevem infirmos artus languentis Hyellæ?
 Illa quidem vix ægram animam sustentat anhelò
 Pectore, & indignis singultibus interrumpit;
 Nec vis ulla potest sævum lenire dolorem.
 Illam etiam lacrymantem, etiam sua fata querentem
 Stellarum vigiles ignes, & primus Eous,
 Et Sol Hesperias vidit devexus ad undas.

Sol pater, æterno cœlum qui lumine lustras,
 Et quæcunque parit tellus vegetasque, fovesque,
 Adfer opem, & mœstam auxilio solare puellam.
 Jam tibi Acon teneras vicina ad flumina lauros
 Inferet, atque ut nil unquam surgentibus obstat
 Frondibus, avertet glaciem, & defendet ab æstu.
 Hæc tibi Acon. at si macies, si pallor Hyellam
 Liquerit, & niveos decorarit. purpura vultus,
 Ipsa feret, cum ver nitidis se floribus ornat,
 Ipsa feret, mites cum stringit vinitor uvas.
 Scilicet & viridi in ripa, qua se hospita densis
 Extendit ramis arbos, altaria ponet,
 Semper flore novo, semper quæ vestiatur herbis.
 Illic agrestum chorus, & vicinia ruris
 Sacra feret, supplexque tuos cantabit honores;
 Straveris ut quondam iratis Pythona sagittis,
 Tinxeris & foedo victricia tela cruore.
 Mille tibi aëria pendebunt spicula quercu,
 Mille arcus, atque apta suo venabula ferro.

At vos, quæ nemora, & rorantia fontibus antra
 Incolitis Nymphæ, vestras si sæpius aras
 Verbena, primisque rosis donavit Hyella,
 Et dedit aureolis insignia ferta corymbis,
 Vos ferte Eoos ditantia cinnama lucos, 35
 Felicemque Arabum messem, Assyrioque liquores.
 Vos ægram refovete, & tristes pellite morbos.

En virgo, exanimis virgo, tabescit, & ille
 Ille decor roseo jam jam defloruit ore.
 Qualis purpureus secreta in valle hyacinthus, 40
 Quem mater tellus aluit, gremioque receptum
 Eduxit largo rore, & felicibus auris,
 Si cœli invasit vitium, aut immanior Auster,
 Paulatim lento formæ spoliatus honore
 Deficit, & moriens arentibus incubat herbis. 45

Nunc etiam insuetos testantur rura dolores,
 Et desolatis squalescunt pabula campis:
 Pro viola mediis horret paliurus in agris:
 Candidaque inflexo ceciderunt lilia thyrsos:
 Et nulla irriguas pingunt vaccinia ripas: 50
 Et desunt nemori frondes, & gramina pratis.
 Fons quoque defiliens prærupti tramite clivi
 Contraxit liquidas nunc terræ in viscera venas,
 Et desiderio formosæ accensus Hyellæ
 Vix fertur tenui per levia saxa susurro. 55

Abde caput miserande, & fracta turbidus urna
 Muscoso occultare situ, cæcisque latebris:
 Non est, quæ vitreis tecum colludat in undis.
 Abde caput miserande, cavoque inclusus in antro
 Et lucem indignare, & aperti lumina cœli: 60
 Non est, quæ blando currentem carmine sistat:
 Non est, quæ dulces latices dulci hauriat ore.

Crudeles morbi, vestro de semine labes . Insedit

382 JO. BAPT. AMALTHEI.

Insedit roseisque genis, roseisque labellis,
 Dejecitque deorum oculis, & sævior cheu 65
 Ingruit, & miseram silvis avertit Hyellam.
 Ah ne dira lues contagia proferat ultra:
 Ah ne artus ultra, pallentiaque occupet ora.
 Parcite jam tenerisque genis, tenerisque labellis,
 Et color, & pulchræ redeat sua gratia formæ. 70
 Tu vero, mea Hyella, meæ pars altera vitæ,
 Pone metum, en tibi Pæonios fert munera succos
 Ipsa Pales, alacresque ferunt sua dona Napææ,
 Costumque, Illyricamque irim, vescuque papaver;
 Quorum ope & effæto fugiant è corpore morbi, 75
 Et placidus fessis obrepat somnus ocellis.
 Jamque pedem in silvas referes, notosque recessus,
 Adventuque tuo fonti cursum uberis undæ,
 Et nemori frondes, & pratis gramina reddes;
 Et foecunda novis ridebunt frugibus arva, 80
 Et tibi odoratos submittet terra colores.

C O R I D O N.

EN iterum me rura vocant, dulcesque recessus,
 Et juvat agresti meditari carmen avena
 Propter aquam, umbroso qua lenior aura salicto
 Murmurat, & liquidis Athesis circumfluit undis.
 Tu quoque, dum magnus tibi suggerit ocia Cæsar, 5
 Madruti Heroum genus, & diis æmula proles,
 Pastorum assuesce hospitiiis, atque arboris umbræ.
 Hic passim in molli ponent altaria ripa
 Agricolæ, & plenis statuent convivia mensis;
 Ut tibi lacte novo libent, & pinguihus agnis, 10
 Solemnesque ferent pompas, ne sidera divis
 Invideas, sed & ipse hominum jam vota secundes.
 Ergo

Ergo ades, & tenuis lufus ne despice mufæ.
 Nam fortunati moles ubi celfa Tridenti
 Tollitur, hæc vacuas Coridon jaçtabat ad auras. 15
 Felices auræ, quæ circum rofcida culta
 Mollibus incinctæ Zephyris, & vere perenni
 Æternos alitis flores, & amœna vireta,
 Vobis Idalia è myrto, ac Peneide fronde
 Constituit lucum, viridique è cespite ponit 20
 Septem aras Coridon mulcofi fontis ad undam:
 Vos lenite æftus, atque alludente fufurro
 Mulcere ardentis radiantia lumina Solis.
 Sic nunquam veltros obfcurent nubila curfus,
 Sic tellus vobis, fic vobis rideat æquor. 25
 Jam filvas mea Nifa colit, jam cincta pharetram
 Audet obire nemus, celerefque avertere damas;
 Nec timet ingentem clamore impellere cervum.
 Invideo vobis auræ: adfpiratis eunti.
 Illa petit montes, & inhospita luftra peragrat 30
 Venatrix arcu infignis, levibusque fagittis;
 Et five aëriæ luftrat latera ardua rupis,
 Seu vastos nemorum faltus indagine cingit,
 Vos fidæ comites eftis, sociæque laborum.
 Audax heu nimium! folos errare per agros, 35
 Et fuma intonfi fuperare cacumina montis,
 Haud tutum eft. hic torvus aper confurgit in armos:
 Multa hic monftra acuit rabies, & dira cupido:
 Multæ hic infidiæ. non eft Dea nescia fraudis,
 Quæ violas, Siculaque legens nova ferta fub Ætna 40
 Infelix rapta eft horrentes Ditis in umbras:
 Infelix timuit manes, & triftia regna:
 Infelix latè ardentes exhorruit amnes.
 Tu quoque, sæve Aquilo, per devia rura vagantem
 Arripuifti avidis complexibus Orithyiam. 45
 Sæve

Sæve Aquilo, hinc averte dolos, & flamina pone.
 Vos vero tenues animæ rorantibus alis
 Et cœlo regnate, & iniquum arcete calorem.
 Invideo vobis auræ: vos carmine blando
 Detinet, & roseis exceptat Nisa papillis, 50
 Aut gremio herbarum, aut vacuo projecta sub antro.
 Illic & nostros secum meditatur amores:
 Adsurgunt silvæ, & tacito stant gutture circum
 Intentæ volucres, & cursus flumina sistunt;
 Dum canit, arridet pleno tum lumine cœlum. 55
 Nunc intertexto vaccinia pingit acantho,
 Nunc gaudet niveis cultum variare ligustris,
 Nunc etiam gracili calathos detexere hibisco.
 Quod si languentes somno declinat ocellos,
 Paulatim rapido fessam refoveris ab æstu; 60
 Et læto ambrosios motu spiratis odores.

Invideo vobis auræ: lustratis opaca
 Silvarum hospitia, incustoditosque recessus,
 Et nostis, quo Nisa jugo, qua valle residat.

Illa quidem duris sese venatibus aptat, 65
 Cum matutino perfundit gramina rore
 Lucifer, atque avium resonant concentibus agri.
 Sed prius inflexo quam lucos terreat arcu,
 Arbuteis aries evinctus cornua fertis (70
 Florentem ad cythisum, atque ad pabula nota vocatur.

Fortunate aries, te non felicior alter;
 Non qui per tumidas aurato tergore Phryxum
 Vexit aquas, & nunc fomosa intermicat astra.
 Te virides hederæ, te mollis amaracus ornat, 75
 Et modo lascivo detondes pascua morfu
 Assuetus campis, placidi modo sibila venti
 Excipis, & pulsæ miraris murmura silvæ.
 O ego si possem niveo tua vellera dorso

Inducere,

Induere, & patulæ prætereendere cornua fronti,
Cum se nocte domum prædis onerata cruentis 80
Nisa refert; & te conlueta ad septa reducit!

Tunc mihi porrigeret ferrugineos hyacinthos,
Ridentisque crocos, tunc oscula dulcia furtim
Virgineis ferrem manibus, lætusque petulco
Prosequeretur cursu properantem ad tecta puellam; 85

At vos o magno natæ Iove, vos ego multa
Sæpe prece, & vario venerabor munere florum;
Felices auræ, quæ circum roscida culta
Mollibus incinctæ Zephyris, & vere perenni
Æternos alitis flores, & amœna vireta. 90

S A R N U S.

Has inter salices vacua projectus in umbra,
Dum placidæ spirant auræ, pronisque susurrat
Flumen aquis, miseros Sarni meditabor amores:
Utque suo lacrymans de nomine fecerit amnem,
Has inter salices referam projectus in umbra: 5

Tu mihi, seu veteres miraris Tibridis arces;
Seu jam Pausilypi lætis in collibus erras.
Annue, Mænaliam non aspernatus avenam:

Ipse tibi (nisi fata vetent) incognita mensus
Æquora, & optata quondam tellure potitus 10

Tercentum Hadriaco deducam è littore puppes,
Certantes cursu puppes, ostroque decorus

Victori pretium statuam, & nova munera ponam
Stans celsio in scopulo, ac notas procul ære ciebo.

Nunc vero, Cervine, humilem ne despice musam. 15
Namque olim gelido fessus successerat antro

Sarnus, & argutis complebat saxa querelis,
Lyriopen frustra per devia rura sequutus;

Bb

Lyrio-

Lyriopen, qua nec melior quæ flecteret arcus,
Nec fuit intacta præstantior altera forma. 20

Viderat hanc malefanus amans sub valle jacentem,
Ut forte acclivis gremio confederat herbæ,
Viderat, & subitum defecta per ossa furorem
Corripuens, tacitoque dolos in pectore versans
Explorabat iter, facilesque ad furta latebras. 25

Illa ubi se visam agnovit, jam conscia fraudis
Erubuit, totosque repente expalluit artus;
Atque exosa virum, & volucris perniciosior Euro,
Præruptos superat montes, & inhospita lustra.

At Sarnus, quamquam & senio genua ægra labant, & 30
Diffugiens virgo saltus evaserat altos,
Lyriopen tamen insequitur spe captus inani.

Quem postquam invalido sensit confidere cursu
Aëriis affucta jugis, & credita certæ
Nympha fugæ, summa è specula se ostendit amanti, 35

Brachiaque enudat puro candore recentes
Excessura nives, quas nec violaverit æstus.

Interea impatiens exurituri acrius Heros:

Ac veluti arentes si quando decedit ignis
In stipulas, rapidæ crescunt per pabula flammæ, 40
Non aliter majora senex incendia pascit.

Quid faciat? sentit gravius caluisse medullas,
Et defessa novo succumbere membra labori.

Quid faciat? duræ superanda cacumina rupis
Prospicit, accensoque trahens suspiria corde, 45
Incusat deserta loci, quo candida virgo,
Et sperata vocant solatia. tum furit amens,
Affectatque viam, & cursu nemora avia transit.

Jamque alacri propior nymphæ suspirat, & eheu
Gaudia nequicquam visus sperare, quid, inquit, 50
Ocyor effugias? neque enim indulgisse precanti

Te

Te modo poeniteat, cui sit mea forma pudori.
 Me quoque (si quid id est) Nerei pulcherrima proles
 Deperit Eurynome, quæ largo nectaris haustu,
 Et latis pelagi campis donaret amantem. 55
 Illa tamen fugitura senem ridebat anhelum;
 Tum se proripiens, studioque intenta ferarum
 Quæsitivit socias obscuro tramite nymphas.

Verum ubi deceptos cognovit Sarnus amores,
 Infelix (quid enim tanto superesse dolori?) 60
 Ingentemque dedit gemitum, & divertit ad antrum,
 Vastum immane antrum, clausumque horrentibus
 Illic sollicito cautes plangore replebat, (umbria.
 Lyriopen, cum se è magno Sol gurgite tollit,
 Lyriopen sub nocte querens, atque irrita vota, 65
 Et lamenta leves frustra jactabat ad auras.
 Heu quid Amor miserum torques? quin, vita, querentem
 Deferis, & tantos mavis abrumpere luctus!

Ah quoties sub rupe, suos dum fleret amores,
 Illum deserta prostrati Panes in herba, 70
 Illum etiam Nymphæ deploravere per agros,
 Exanimæ Nymphæ, desolatæque ululatu
 Implevere nemus; viduataque frondibus arbos
 Aruit, & nullæ silvas coluere Napææ.
 Hinc exhausta senis consumptaque lumina fletu 75
 In fontes lacrymarum abeunt: hinc corpore toto
 Liquitur, & vasto tandem diffunditur antro,
 Et vada jam pleno Sarnus perlabitur amne.

S I L I S.

Aureus è roseo fulgebat Lucifer axe,
 Et matutina resonabant alite silvæ,
 Cum nondum orta dies sublustri sidera cœlo

Bb 2

Dis-

Discutit, extremæque terit confinia noctis.
 Tum primum ecce Silis liquidis sese extulit undis ;
 Ingentes humeros glauco velatus amictu,
 Centum cui vitreis famulantur Najades undis.
 Pars violam, & variis texunt vaccinia fertis,
 Sacraque nectareo perfundunt membra liquore:
 Pars etiam aurato deducunt stamine fila, 10
 Aut saturant Tyrio Milesia vellera succo,
 Cymodoce, Xanthoque, Thœque, & cærula Drymo,
 Atque Ephyre, atque Hyale, flavitque Arethusa capillis.
 Quas inter Galatea novos experta hymenæos
 Exitet, & molli componit lilia musco. 15
 At pingit nitidis variata monilia gemmis.
 In medio Silis undanti late imperat amni:
 Cui torvam adstringunt argentea cornua frontem,
 Centenique fluunt herboso è pectore rivi.

Ille alta sub rupe jubet consistere circum 20
 Flumina: quo jussu cursus frænantur aquarum,
 Et ponunt taciti strepitantia flamina venti.
 Tum canit, ut Clymenes olim correptus amore
 Sol modo purpureum revocarit ab æquore currum
 Serius, auricomæ gremio Nereidis hærens, 25
 Et modo, dum notas rapidus deflectit ad undas,
 Lucis iter spaciumque sui contraxerit orbis.
 Tum miseram Halcyonem, & cari conjugis umbram,
 Demersamque refert mediis in fluctibus Hellen.

His infelices adjungit Adonidis ausus. 30
 Sæpe Venus puerum, tristi deterrita fato,
 Ad tenerum amplexum, atque ad dulcia furta vocabat:
 Parce puer silvis, sunt multa pericula silvis:
 Huc ades, & mecum placido junge oscula lusu.
 Ah tibi ne rapidis urantur solibus ora, 35
 Neu sævo occurras densis in saltibus apro.

Ille

Ille tamen plena gestans venabula dextra
 Nunc juga montis obit, nunc horrida lustra peragrat,
 Sectaturque feras; nec sera nocte reversus
 Occidit heu rapido demum confossus ab apro. 40
 Fleverunt nemora, & spoliati gramine colles,
 Et Nymphæ insolitis implerunt arva querelis.
 At Dea fracta metu, & subito exanimata dolore
 Devolat, indignaque videns jam cæde tepentem
 Ingemit, & formæ divinum exuta decorem 45
 Corpus inane fovet, terrasque & sidera damnat.

Tum canit, ut blandus vexisset Ariona delphin,
 Et Methymnæos audisset ab æquore cantus.
 Tum fugientem acri compellat Thesea questu:
 Perfide, quid solam deserto in littore amantem 50
 Liquisti? nec te morituræ fata puellæ,
 Nec te conscia mens, nec te perjuria terrent?
 Fleste ratem, male grate hospes; da lintea retro.
 Nonne vides puppim invito contendere ponto,
 Nec tantum perferre nefas? & conjugis cheu, 55
 Ad mœstasque preces, atque ad pia vota reflecti?
 Illa quidem, male grate hospes, te à morte redemit:
 Illa tibi primos etiam donavit amores.

Fleste ratem; cupit insuetis objecta periclis
 Per freta cæca sequi fugientem, & brachia tendit 60
 Credita jam jam undis, vastumque ingressa profundum.

Tum quercus, Dodona, tuas, Phœboque sacratam
 Ortygiam, Nilique refert septemplex ortus.

Te quoque, cui Venetum imperium debetur, aperto
 Deducit pelago: tibi subjicit ultima Thules 65
 Littora, & Oceani magnas promittit habenas.
 Maeste animo, Federice, tibi Neptunia regna,
 Et quæcunque oriens lustrat, quæcunque cadens Sol,
 Parebunt, orbisque æterna pace fruetur.

Te duce, casta Fides cum fecerit ocia terris,
 Aurea restituent concordēs sæcula Parcæ:
 Et præceps toto fugiet Discordia mundo.
 Perpetua tunc lætus ager flavescet arista,
 Tunc Hyblæa cava manabunt ilice mella,
 Et steriles salices pinguescent germine myrrhæ.
 Tunc impune lupis audax miscebitur agna:
 Cyaneas etiam cautes, Scylleaque saxa
 Transmittent tuto volitantia carbasa ponto,
 Nec pelago abruptas horrebit nauta procellas.
 Felices tali rerum sub principe gentes,
 Tuque adeo felix hoc tanto munere princeps.

Quid casum Phaëthontis, & horrida vincula narret
 Andromedes? Thamyramve, suo qui orbatus honor
 Musarum quondam ultrices agnoverit iras?
 Omnia quæ Venetis Proteus cantarat in undis,
 Forte ut Carpathio decesserat æquore vates,
 Ille refert: plausum ingeminant lætæ undique ripæ
 Vicinumque nemus, donec te fluminis alveo
 Condidit, & pronos cursus emisit aquarum.

D A P H N I S.

Surge age, blanda Hyale, amplexu te subtrahe matris
 Subtrahe te matris gremio, tua septa reclude,
 Et furtiva refer notis vestigia silvis.
 Te vigil argutas invitat Daphnis ad auras.
 En matutinis rorantia gramina guttis
 Balatu clausis repetunt ab ovilibus agni.

Surge Hyale, nec compta veni, sed nuda papillas,
 Semisopora suis qualem te mater ab ulnis
 Ad nitidos fontes, ad roscida prata remittit,
 Pallidulos primo referens è lumine vultus,

Ut formosa novo pallent violaria Sole.

Nec tibi neglectum è somno compone capillum,

Nec viola præcinge comam, ne cokus amores.

Differat, ingrataque mora mea gaudia perdas.

Nec tereti suspensa move tua tympana clavo, 15

Tinnula maternos ne rumpat bractea fomnos,

Et te dura parens tenero subducat amanti.

Ipse tibi crinem assuescam per colla fluentem

Aut flexu formare levi, aut compefcere nodo,

Silvarum quo more Deæ per rura vagantur. 20

Addam puniceis halantia ferta hyacinthis

Auroræ lapsa è gremio, dum florea dona

Explicat, & foliis divinum inspirat odorem:

Et, seu dexter Amor, seu fors mihi candida flores

Obtulit, una Deæ molli redimita corona 25

Incedes gelido in nemore alludentibus auris,

Et cultu formosa novo, formosior ore,

Attonitas ad rara trahes spectacula Nymphas:

Invida muscoso Chloris mœerebit in antro.

Præterea varios flectet mea fistula cantus, 30

Fistula, septena quæ nectit arundine carmen;

Longaque dum pressis modulabor libila cannis,

Tu Dryadum tardo choreas imitabere saltu;

Nunc progesta pedem referes, dextrumque vicissim

In latus exilies, nunc alternante reflexu 35

Terque quaterque gradus facilem glomerabis in orbem:

Pictus ab intorto laxabitur ære limbus.

O mihi quam dulces subeant præcordia flammæ,

Seu castigatæ spectem vestigia plantæ,

Seu spectem nivea blandos in virgine vultus. 40

Sæpe leves calamos intermittente labello

Ocyor injiciam formoso brachia collo,

Eque tua pendens avidis cervice lacertis

Virgineum flectam resupinus ad oscula vultum :
 Obvia projectis interstrepet aura cicutis. 4f

Tu modo, si certos in fœdera jungis amantes,
 Lucifer, & placido torques sub sidere mundum,
 Siste diu sacrae supremo ab limite Noctis.

Sic tuus æternum terris alat ignis amorem,

Sic tibi, dum Solis roseo spaciaris ab ortu 50

Dulce nitens, nulli objiciant sua nubila venti.

Non ego Amazonia munitus colla bipenni,

Qua nocturnus iter per devia lustra viator

Implicitet, incursus meditor: nec stringere ferrum

Ausus, & impuro lucos violare cruore: 5f

Nec mea furtivos vertam ad præsepia tauros

Errabunda sequens latos armenta per agros.

Sed me, dum prono cogis vaga sidera cœlo,

Iussit Amor dulci subducere lumina somno,

Atque Hyalen media furtim prævertere silva. 60

O ubi nos densæ toties texere genitæ,

Si prius, aurato quam Sol se ostendet ab axe,

Nunc Hyale mecum intonsa colludat in herba!

Sol primus socio amplexu divellit amantes,

Sol faciles somnos, Sol aurea noctibus astra 6f

Invidet, & nemorum suadet pastoribus umbras.

Ille Deæ tacitos etiam vulgavit amores,

Anxia cum Martis collo, religata pependit,

Et sese vinclis nequicquam exclusit ahenis.

Ergo age, blanda Hyale, sopitæ elabere matri, 70

Et memor ad gelidæ secede cubilia silvæ:

Mille tibi amplexus, divinaque munera servo:

Mille tibi æriæ ingeminant nunc sibila pinus,

Et Venus extremo nobis arridet ab astro.

PHILIPPO II. HISPANIARUM REGI

in Britanniam proficiscenti,

D O R I S.

Siste ratem, sacris dum vocibus æquora mulcet,
 Et media, Rex magne, canit tibi Doris ab unda.
 Non hic insidias meditatur inhospita Siren,
 Nec suspecta leves fallunt retinacula puppes.
 Possum ego fatorum certos prædicere cursus
 Aucta Deo mentem: possum, quodcunque latenti
 Parcarum in gremio positum est, proferre sub auras
 Cæruleis emersa vadis Nereia virgo,
 Quam pater Oceanus, quam diligit Amphitrite.
 Ibis in imperium, decorataque regna tropæis, 10
 Qua munita vago circumnitet Insula ponto,
 Et Tamesin dulci permulcent carmine cycni.
 Scilicet has sedes, has te transmisit in oras
 Alma Venus, genus unde sibi, & fors æmula cœlo.
 Illa novos thalamos, æternaque fœdera sanxit 15
 Connubii, felixque suo tibi risit ab astro.
 Et jam desuetas Pax vertit ad ocia gentes
 Divum altrix, cui casta Fides, cui dia Voluptas,
 Et quæ pacatas hilarant solatia mentes, (20
 Applaudunt, comitesque Deam, matremque sequuntur,
 Quæque volant, rutilis illustant æthera pennis.
 Nunc primum celeres sinuoso ex æquore Nymphæ
 Extulimus choreas, placidisque alludimus undis.
 Non licuit, trepido litus dum ferveret hoste,
 Non licuit, nostras dum deformaret arenas, 25
 Aut lustrare choros, aut summo excurrere fluctu.

Bb 5

Infor-

Informem belli faciem, sævosque tumultus
 Vidimus, & sanctis immissa incendia templis,
 Regia cum Virgo sceptris fraudata paternis,
 Et Dis cara suis pugna premeretur iniqua.
 Tum neque littoribus nitidas induximus undas;
 Nec, profugæ Alcyones, molli cecinistis ab alga,
 Formosæ Theridis volucres; lucemque perosæ
 Auricomæ vitreis Nymphæ latuere sub antris.
 Tum neglecta suis etiam concessit ab aris
 Relligio, & votis ultricia numina flexit.

Aeris turres, objectaque saxa procellis,
 Quæ pelagi incurfus, longum quæ vincitis ævum,
 Vos cœlo demissam aciem, vos agmina divum,
 Fulgentesque manus timidum vidistis in hostem.
 Tum fracti cecidere animi, pressusque repente
 Consedit furor, & victricia fræna momordit.
 Riserunt pelagi flexus, & purior unda
 Nereidum è gremio fulvis innavit arenis.
 Nos socio tranquilla gradu super æquora vestæ
 Littoreosque sinus, dulcesque revisimus aras,
 Roscidaque Alcyone lartos dedit obvia cantus.

At ducta heroum pulchro de sanguine Virgo,
 Cujus ab imperio nituit Pax aurea terris,
 Canaque Relligio templis revocavit honores,
 Et belli rabiem nodis compressit ahenis,
 Et desponsa tuo jam nunc adspirat amori.
 Talis ab Oceani liquido sublata recessu
 Noctis stella decus, puroque acclivis olympto
 Quærit iter, donec summo spatia ardua cursu
 Corripit, & socios victrix intermicat ignes.
 Et desiderio pectus perfixa recenti
 Supplicibus cœlum votis, atque astra fatigat
 Conscia connubii, sanctisque advolvitur aris,

JO. BAPT. AMALTHEI. 395

Et te incesta dies, & te petit anxia noctes; 60

Laqueque languidulis furtim demanat ocellis

lacryma, dum suspensa suo timet omnia Regi:

ut ne tristis hiems iter intercludat eunti,

Neve tua iratis abies secet æquora ventis.

Pone metum, Regina; Deæ nos gurgitis alti, 65

centum quæ scopulis, centum quæ claudimur amris,

et quibus immensi cessit custodia ponti,

Adsumus, & Zephyrum blandis induximus undis,

et jam molle fretum lasciva supernatat aura.

En tibi, purpureo quem Lucifer advehat ortu, 70

ille dies properat, cum littoris ora Britanni

accipiat, Regemque tuum, sociasque carinas,

Laqueque ab excelsa plaudat Victoria puppi;

Teque alto divum auspicio, arridentibus astris

ille suo petat amplexu, tædæque secundet. 75

Hoc erat, Hesperiiis natum quod Cæsar ab oris

Evocat, illustrique Tagus confluit alumno

nitior, ac rutilo ripas distinxerat auro.

Nunc, Rex magne, tibi sacro me è gurgite Nymphæ

Excierant. ego sum, vestris quæ certa carinis. 80

signa dedi, & veritos jussi transmittere fluctus,

et lustrare alio surgentia sidera mundo;

umiceasque domos, & rosida tecta relinquens

puppibus adnabam comes, & maria alta secabam,

Olim cum pelago votis audacibus actæ 85

Calpenque, Atlantemque ultra semota legebant

littora, & ignoto portus petiere sub orbe.

Ille duce flaventes Rhapti penetravit arenas,

et mirata novum conversis orbibus annum

cessa peregrino requievit ab aggere classis. 90

amque alias Arctos, aliumque retexerat orbem,

amque externa tuis accesserat ora triumphis,

Belli-

Bellipotens, Veneris pulchro fate sanguine, Cæsar.

O decus, o sacer heroum flos, o bona proles
Æneadum, nunc te patriis, nunc inserit astris 9

Major honos, & cæca levi pede nubila vincis.

Tu Massylum arces, Libycas tu disjicis urbes,

Tu Rhodanum, Ligerimque premis, cum lucida signa

Hostilesque tubas, & sæva perhorruit arma,

Et refluxum pavidæ quærebant Najades amnem. 10

Dumque insueta locas Alpino in vertice castra,

Nocturnasque moves acies, te candida Phœbe

Spectabat propior, pronoque optavit ab axe.

Te fera discussis tremuit Germania silvis

Bellorum genitrix, & foeta potentibus armis, 109

Et turbata fremens diffugit in ostia Rhenus.

Nec satis unius erat: sceptris adjungis avitis

Orbem alium, quo fata vocant, quo grandia vota

Invitant animi, prognataque gloria cœlo:

Et tantum pelagi, quantum Sol ætheris, ambis. 110

At tibi nunc alios devicto ex hoste triumphos

Expedient pugnata novo discrimine bella,

Sancte Heros, aucte imperio, & felicibus armis.

Bactra manent, quæque arva suis circumfluit ambis

Indusaquis, ubi primus equos Sol cogit in altum 119

Lucis iter, subitisque fremunt hinnitibus astra,

Et vigil è roseis Aurora cubilibus exit.

Hinc spolia, & versas non uno è littore prædas,

Captivosque duces, debellatasque cohortes

Victor ages. longo procedent ordine Reges 120

Imbelles secum pharetras, secum arma trahentes,

Scutaque, suspensosque arcus, Lyciasque sagittas.

Abductas Orientis opes mœrebit Hydaspes,

Et gemet excisis proruptum cornibus aurum

Cæde rubens, fractoque involvens corpora fluctu. 121

121

pla Venus magni victricia signa nepotis
 iurata de nube tuens applaudet eunti.
 In medios inter procures sublimis, & albo
 lectus equo, nitidoque humeros perlucidus auro,
 qualis ab Aurora Mavortius emicat ignis, 130
 conjugis ingentes referes in regna triumphos.
 vobis Semidei, vobis Heroides ortas
 angebunt partas divino semine terras.
 que prior, veniet tanti qui nominis hæres,
 dicet ad Hesperios, dicet provectus ad Indos, 135
 inibns hos patriis, hos Mars adjecit avitis.
 Nunc age, dum crepitant Zephyri, dum candida la-
 tela sinus, classem terris appelle Britannis, (xant
 & tandem populos, & grandia fœdera junge.

AD JULIUM CASTRUM

Cæsaris Legatum.

In hominum ratio est, atque unum, maxime Castri,
 Consilium, ut præstent aliis, vivantque beati.
 lectamen, hunc finem quamvis studio appetat omni,
 quisque via vitæ spacium decurrit eadem.
 hunc vel laudis amor ducit, vel splendor honorum
 ambitionis ad illecebram, & spe divite donat.
 lum auri damnosa fames, & copia rerum
 ellicitat, sibi curarum dum pabula nutrit,
 & quærit quas condant opes, non conterat usu.
 eliciis multos etiam, ac dulcedine sensus 10
 anda homini Siren fallit vitiosa voluptas.
 æc stultorum ignara cohors, & nescia recti
 vitia incurrit, vanisque eluditur umbris,
 ita dum captat vitæ simulacra beatæ.

Quanto

Quanto rectius ingenti sub mole laborum
 Ipse tibi æternæ proponis præmia laudis !
 Nec vero imperio, aut opibus, vel viribus ullis
 Proposuit cœlum Deus, aut aliquem intulit astris
 Nobilitas, formæve decor, vel regia gaza:
 Sed pietas, & amor recti, probitasque, fidesque.
 Si virtute juvas populos, & Cæsaris amplo
 Consulis imperio, ne quid fortuna pericli,
 Ne quid bella ferant, si magna negocia tractas,
 Oblitusque tui multorum commoda curas,
 Ex hoc fonte hauris vitæ præcepta beatæ.

Tales sacra olim tellus heroas alebat,
 Impia cum nondum armarat discordia fratres,
 Nec sese impura macularant cæde parentum.
 Cum tu justitiam, & sanctæ pietatis amorem
 Fundamenta tuæ jacias pulcherrima famæ;
 Id te unum beat, id præfert te regibus unum.
 Nec metuis, ne luxuries, vel avara cupido
 Nubem animo obducatur, divinaque semina mentis
 Obruat, aut rapido ambitio te absorbeat æstu.
 Scilicet integritas una est, me iudice, tanti:
 Quam plura accumulans virtutum lumina, plura
 Ut stellæ efficiunt cœli fulgentia signa,
 Aut Taurum, aut rutila insignem cervice Leonem.

Hæc tua cum puris virtus præluceat astris,
 Virtutisque tuæ magnum præbere theatrum
 Roma queat, doctorum hominum plaudente chorus
 Idcirco Ausonias mittit te Cæsar ad oras
 Insignem proavis, & claro sanguine regum,
 Ut magnis de rebus agas ingressus in urbem
 Legatus, flavi quam Tiberidis irrigat unda,
 Inque tuo ingenio, & summa probitate quiescat.

Ibis, Jule, sacræ visurus mœnia Romæ,

saxaque, & obducta antiquis monumenta ruinis,
 Quondam auro, quondam nitidis perlucida signis.
 Tantum anni potuere! tamen non longa vetustas, 50
 Nec belli rabies victricia signa Quiritum
 litterere, & partos potuit delere triumphos.
 Quæ non Vergilias, non aurea plaustra Bootæ,
 Nec clarum agnoscit stellis ingentibus Arcton,
 saprobane novit clarissima nomina gentis 55
 Romulæ, Fabios, Decios, acresque Metellos,
 Atque duces alios, quorum jam vivida virtus,
 cetera ut intereunt, nullo defloruit ævo.
 Horum impressa Italæ lustrans vestigia terris
 Excelles non dissimili virtute; neque unquam 60
 Illa tuæ noctem offundent oblivia laudi.

JOANNI MICHELIO REIP. VENETÆ

Legato in Britannia.

Ut Tamesim tecum, & riguæ nova gramina ripæ,
 Ludentesque vago spectarem in flumine cynos
 lura jucundæ traducens ocia vitæ,
 me, diu votis petii. & vixisse beatus,
 dum licuit, tecum videor, siue abdita rerum 5
 principia, & diæ scrutarer lumina mentis
 Vescia restingui, seu molli stratus in umbra
 lccirem faciles ad dulcia carmina Musas.
 Tot vero spacia emensus terræque, marisque (10
 dum primum Hesperia, & Venetis sum redditus oris,
 lic, ubi se formosa suis urbs tollit ab undis
 ferroum gentrix, cognatoque æmula cœlo,
 Ion obscura tuæ relegens vestigia laudis
 adducor, memor absentem ut te sæpe requiram,
 Cum

Cum desiderium emergit, sibi que anxius ignem
Nutrit amor, dulcique acuit mea pectora cura.

Tu procul, Oceano in magno, terrisque Britannis,
Quo te vexit honos, & claro tramite virtus,
Pro patriæ imperio, pro majestate tuenda
Dudum abes, & casus varios, momentaque rerum
Tanquam alta è specula observas, ut regia Virgo
Dotales populos sceptris conjunxit Iberis,
Atque peregrinis auxit sua regna hymenæis.
Ergo consilia illa tuo vigilata labore

Ad patrios usus, & publica ad ocia transfers.

Maeste alto ingenio, hoc primis operosus ab annis
Spectabas, tenerum florem dum puberis ævi
Conteris ingenti Musarum victus amore:
Et modo, quam varios fingat sibi dædala vultus
Natura, exploras, modo grandia semina rerum
Quo nexu premat, & pugna concordia jungat.
Mox animum cœlo attollens aut sidera discis, (et non,
Cepheaque, Andromedenque, & amicam puppibus Aræ
Aut, quid agat Zephyros, Iris cur nubila pingat
Discolor, alterna doctrinæ indagine quæris.

Quinetiam terrarum oras, externaque lustras
Imperia, & Rhætorum urbes, & Gallica regna,
Et Rhodanum, & Ligerim, atque algentem trajicis
Et nunc Hesperios, & nunc invisis Eoos. (Istrum
Non secus ac diversa terens spacia ætheris alti
Mille perit. repetitque vias Cyllenius ignis.
Hinc tibi ad æternos aditum illustravit honores
Dux vitæ ratio, & solers prudentia, & usus.
Hinc tibi jam major cura excubat, & legis omnes
Laudum apices, gaudesque decora in luce videri.
Vidi ego, cum dulci Regem sermone teneres,
Mirantem splendorem animi, & lita verba lepore,

Pura

Pura, nivis ritu, quam celsa in rupe viator
 Excipit, & placidis spirant afflatibus Euri; 50
 Cumque tibi generosa cohors equitumque, ducumque
 Hæreret socio incessu, & sequeretur euntem.

O qui præruptas iterum me transvehat alpes,
 Extremique sinum Oceani, littusque Britannum!
 Tecum ego projectis surgentes molibus arces, 55
 Victtricemque suo spectarem ab littore classem.
 Seu levibus jaculis placida sub imagine pugnæ
 Colludunt acies, quas missilis armat arundo,
 Dum quini elucent in equis, paribusque vicissim
 Excurrunt spaciis, & tuta in prælia tendunt, 60
 Prætexuntve fugam, & laxis referuntur habenis,
 Aut iterant pugnas, aut longis flexibus errant.
 Sive abiegna gravi perfringitur hasta lacerto,
 Atque equitum in nimbo medius Rex emicat, ut Sol
 Aureus obscura exiliens è nube refulget. 65

Si vero sanctis intexta oracula chartis,
 Et naturam animi affinem immortalibus astris
 Tecum nosse mihi divina per ocia detur,
 Cœlestes monstrante vias ac numina Polo,
 Supra hominum videar sortem immiscerier ipsis 70
 Cœlitibus, mentem assuescens inferre Deorum
 Sedibus, & sacros jam ducere nectaris haustus.

CAROLO CARD. BORROMÆO

Fratris obitum lugenti.

Quid flos semideum sacer, & spes alta Quiritum,
 Cognatos aucture Deos, te fratris acerbo
 Luliatim attenuat moerentem funere luctus,
 & tibi purpureo formam delibat ab ore?

Cc

Aspice

Aspice multiplici labentia sidera flexu,
 Cephea, Cassiopenque, & Gnoſſidis aſtra coronæ,
 Et quæcunque ſua cœlum vertigine torquet:
 Non obitum effugiant, quamvis ſpacioſa remenſis
 Orbibus æterno devolvant ſæcula mundo.
 Nonne vides, ut luna ſuis vix ignibus aucta,
 Effigies ævi fugientis, ad ultima raptim
 Decurrit ſpacia, occultoque intercidit axe?
 Scilicet ætherium hoc ſpeculum, hæc cœleſtis imago,
 Quæ maria, ac terras, quæ dias luminis oras
 Temperat, & crebro propior ciet aëra motu,
 Huc atque huc fluitare levi monet omnia pulſu,
 Ceu rerum ſimulacra novis variata figuris,
 Nec conſtare diu, nec certa in ſede morari.

Siſte pios gemitus, fratrisque averte ſepulcro
 Et luctus miſeros, & lamentabile carmen.
 Ah ne illuſtrem animam tua, Borromæe, Deorum
 Invideat numero pietas, dum ſæpe recentes
 Accerſis lacrymas. Virtus illum intulit aſtris
 Purpurea ſeptum nebula, atque inſignibus aureis,
 Ut Vaticana juvenis ſublatus ab arce eſt
 Lucidior, qualis Cephifide ſurgit ab unda
 Nuda Charis, nitidoque refert veſtigia cœlo.

DE VICTORIA NAUPACTÆA AD SEBAS- TIANUM VENERIUM DUCEM CLAS- SIS VENETÆ.

Auſa Dei claſſem, ſociasque laceſſere puppes,
 Impia gens Euris ſinuofa in vela vocatis
 Horruit adverſas acies, fractasque ſuperbæ
 Vidit opes Aſiæ raptis ſpoliata tropæis.
 Illa per Ionios centeno remige fluctus

Ibat ovans, tristesque minas, & bella ferebat,
 Impuleratque duces Cretæa à strage recentes
 Rursus in arma vehi, & duro discrimine rursus
 Hostiles petere exuvias, & Martia signa.
 Obvia cum triplici sese tulit ordine classis 10
 Auspicio jam freta Dei, cœloque secundo,
 Evertitque trucem validis incurſibus hostem.
 Tum superum delapsa cohors plaudentibus alis
 Irruere, & vacuas visa est rutilare per auras,
 Et nunc barbaricas pelago submergere puppes, 15
 Nunc invisam aciem rapidis incessere flammis,
 Aut pugnare manu, mediisque insidere transiris
 Eneadum, & Venetæ defendere robora pubis.
 Pars autem clypeis venientes excipit ictus,
 Aut stipata levi circumvolat agmino gyro. 20
 Non secus ac rigui si quando ad stagna Caystri
 Candentes liquido glomerantur in æthere cygni,
 Imbellisque agitant volucres, & inertia cædunt
 Agmina: sanguineas Zephyrus rotat aëre plumas.
 Cinge triumphali victricia tempora lauro, 25
 Dux Venetum, cui clara suæ cognomina gentis
 Dat Venus, & spolia ampla tuo cape debita Marti,
 Servatæ columen patriæ. tu maximus ille es,
 Equoreæ qui primus inis certamina pugna
 Cladem Asiæ intentans. Divi comitantur euntem, 30
 Et Curæ vigiles, & ovanti Gloria plausu.
 Ultricesque rates, & ahenea mittis in hostem
 Fulmina, suscepto igne cavis impulsa metallis:
 Quo sonitu tremuere undæ, perculsaque longè
 Ambracia, & pavidæ latuere sub æquore Nymphæ, 35
 Et refluxo trepidans Achelous inhorruit amne.
 Nec te ullæ belli facies, amissaque terrent
 Regna, nec avertæ diverso ab littore prædæ.

Nec te animi vigor, & feris grave robur in annis
 Deserit, & fracto exuvias ex hoste reportas, 40
 Eque tua prior emicuit Victoria puppi. (gno

Tum juvenem imperio insignem, quem Cæsarema-
 Progenitum virtus per grandia facta parentis
 Evehit, & cœlum, promissaque sidera monstrat,
 Attonitæ videre acies in prælia versum, 45
 Quo pietas, quo laudis amor, quo gloria traxit,
 Et belli molem regere, & virtute tueri,
 Qualis Atlas humero stellantem sustinet axem.

His quoque ab auspiciis tantæ pars maxima pugnæ,
 Curarumque comes sacris Antonius armis 50
 Turbabat cuneos, inimicaque signa premebat
 Vi superans, quantus crebris maria alta procellis
 Secum hiemes, eurosque trahens, & nubila persans
 Verberat Orion, fluctusque illidit arenis.

Quem duo sectati varia in certamina fratres, 55
 Juncti animis ambo, cognato sanguine juncti,
 Romulidæ procures per barbara tela, per ignes
 Irrumpunt, Martemque acuunt, spoliisque superbis
 Sæpe suam decorant ingenti mole Columnam.
 Ceu quondam Oebalias soliti ducere cohortes 60
 Tyndaridæ adverso spoliabant milite castra,
 Insignes paribus clypeis, quibus aureus ensis,
 Et jam tum gemino radiabat sidere cassis
 Aurea: puniceæ volitabant vertice cristæ.

Nunc pharetras, Lyciosque arcus, perfractaque tela 65
 Fluctus agit, laceræque natant in gurgite pinus.
 Et jam trunca virum, discerptaque corpora passim
 Littoreæ sectantur aves, projectaque pascunt
 Viscera, & effuso latè rubet unda cruore.
 Atque aliquis, Naupacte, tuas dum tendit ad oras, 70
 Et pugната refert sanctis nova bella sub armis,
 Dumque

Dumque peregrina legit Actia littora pinu,
Ecce, ait, hinc pugnâs iterum prospexit Apollo:
Bisqûe triumphatis Ægyptia signa carinis.

Sic ait, & celeri percurrit Echinadas aura. 75

Defer ad extremas victricia nomina gentes,
Fama, novas memorans pugnas, partosqûe triumphos,
Quæ vetera Heroum obscuris monimenta sepulcris
Subtrahis, æternisqûe duces interferis astris.
Dic actos in bella viros socia arma ferentes 80

Hispanos, Venetosqûe, intermixtosqûe Quirites,
Nunc primum Ionio in magno junxisse carinas:
At contra Euboicas summa in certamina classes,
Mentitosqûe deos, viresqûe Orientis agentem (85
Regem Asiæ domitum, tremefactaque saxa Capharei.

Scilicet hoc dudum precibus, votisqûe petisti
Sancte Heros, qui sceptrâ Dei, sedemqûe tueris,
Idem aperis, idem cœli penetralia claudis,
Dum tu neglecta pro religione laboras,
Et Vaticanas toties prostratus ad aras 90

Sacra facis, sanctasqûe vocas in fœdera gentes,
Jordanumqûe jubes, Solymasqûe reposcere sedes,
Atque implacatæ superare Propontidis oras.
Salve operum tantorum auctor, qui numina nobis
Conciliâs, & diâ tuis parâs oia terris. 95

Attibi, Dux Venetûm, nunc alter ab Hercule magno
Qui gravidam colubris hydram, qui Thracia monstra
Exsuperas, iterumqûe Acheloia cornua frangis,
Quando etiam majora manent, superanda Propontis,
Rhæteiqûe sinus, proavitaqûe regna petendâ. 100
Jamque tuis Rhodos, & Salamis, Naxosqûe receptæ
Accedent titulis. & jam concussa tumultu
Mygdonia, & tristes expavit Achæia pugnas.
Te celsi juga Taygeti, te frigida Tempe,

Aoniumque vocat nemus; & Permessides undæ, 105
Et tua Pieriæ responsant nomina silvæ.

Tempus erit, cum rapta sacris solatia Musis
Restitues, fontesque suos, suaque antra recludes,
Nunc dira illuvie, & silvestribus obsita dumis,
Et tua jam profugi recinent ad flumina cynci: 110
Hinc & ad æquoream victor provectus Ioppem
Antiquas Solymorum arces, & sceptrā reposces
Ausoniæ imperio, & Romanis debita regnis,
Et tibi Carmeli rupes, tibi plaudet Idumæ,
Et tibi cretcentes surgent ad sidera palmæ. 115

O sacre Libani valles, o palmifer Hermon,
En erit, ut vestros liceat penetrare recessus?
En erit, ut lustrans Syrias pius hospes arenas
Cœlicolum signata legam vestigia plantis,
Bethlemiæque domus supplex sacraria visam, 120
Et propiora Dei cunabula pronus adorem?

Felices properate citis decursibus anni,
Concordeſque iterum fatalibus aurea pensis
Sæcla neant Parcæ, meque hæc ad vota reservent.

Aspice, dum properant alios tibi fata triumphos, 125
Ut maria, ut tellus nobis, ut largior æther
Rideat, & nitido ostendet nova sidera cœlo
Illustres animas, quæ prodiga pectora vitæ
Ausæ omnes, dum fata dabant, hostilibus armis
Objicere, & letum pro relligione pacisci. 130
Has sedes peperere sibi, qua lactea fulget
Orbita, & æterni candent fastigia mundi:
Et nunc pacatis diffundunt gaudia terris.

P A T E R A.

Non mihi Pleiadas, non lucida plaustra Bootæ,
 Stellarumve choros, pictisve in nubibus Irim,
 Nec Solem rutilum patera cælavit in aurea
 Docta manus, Myos artifices imitata figuras;
 Sed nemora, & teneris distinctas floribus herbas, 5
 Et graciles hederas, mitesque in vitibus uvas,
 Et circumflexos argento effinxit acanthos.
 Addidit & rupis prognatum vertice fontem,
 Et perlucens liquido sub fonte lapillos,
 Artis opus miræ, medioque ex aggere nymphas 10
 Candida virgineo nectentes brachia ludo.
 Parte alia sub vite sacer procumbit Iacchus,
 Ebria cui lentus natat intra lumina somnus.
 Ante pedes thyrſi, redimitaque tela corymbis,
 Delapsæque jacent neglecto è crine corollæ. 15
 Inter se vigiles Mareotica vina ministrant
 Ludentes Satyri passim, projectaque rident
 Serta dei. credas diffuso ex ore cachinnos
 Excipere, & dulces nympharum audire susurros.
 Hinc infusa novo semper mihi nectare vina 20
 Mutat inaurata crater argenteus ansa,
 Longaque sollicitis affert oblivia curis.

IN EFFIGIEM JULII AQUIVIVI
CARDINALIS.

Quem pietas, virtusque suis maturior annis
 Extulit, & claro prognatum sanguine Regum
 Auſtus honor juvenem priscis heroibus æquat,
 Purpurea chlamyde insignem qui pinxit lulum,
 Cc 4 Pinxit

Pinxit Apelleis animata coloribus ora, 5
 Ora, sacrosque habitus. Viden, ut generosam nitentem
 Majestas oculos hilarat? lumenque juventæ
 Addidit hinc formæ decus, hinc flos puberis ævi?
 Altaque pax animi tranquilla in fronte renidet?
 Aspice, ut ex humeris rubro sinuatur amictu 10
 Candida multiplici crispans subtegmina flexu
 Carbasus, & sacro se molliter implicat ostro,
 Atque obducta levi translucet purpura velo.

Hunc dea, cum primas veniens ad luminis oras
 Languidulis tenues vagitibus impulit auras, 15
 Virgineo exceptum gremio, sparsumque recentis
 Ambrosiæ succis admisit ad oscula Pallas.
 Inde ubi cognatosque duces, geminaque virentes
 Fronde comam patrias potuit cognoscere lauros,
 Musarum decora, & duro data præmia Marti, 20
 Heroumque vias teneris insistere plantis,
 Parvo ingentem humero citharam suspendit, & alta
 Per nemora Aonidum, perque aurea sidera duxit.
 Illa eadem sacras puerum formavit ad artes,
 Divinosque dedit spirantia pectora sensus. 25
 Tum verò monitusque Dei, & cœlestia jussa,
 Et legum seriem, præscriptaque fœdera mundo
 Edidicit monstrante dea, nec liquit inausum
 Quidquam animo, quidquam ingenio, diversa laborum
 In spatia excurrans, laudumque in luce refulsit 30
 Non aliter, quam Sol varium duodena per astra
 Currit iter puro diffundens lumina cœlo.

Fortunate nimis, cui primo arrisit ab ortu
 Astrorum chorus, & fausto dedit omina Pallas
 Auspicio. jam te magna super indole virtus 35
 Auxerat, & nondum plenis florebat ab annis,
 Cum latas terrarum oras, externaque regna

Jussus

flus obis, & sancta tuo fers munera Regi
 templis folioque Dei, & percurris Iberos.
 ualis ab Eurota laxis agitabat habenis 40
 istor equum, qualisve suo micat Hesperus igne,
 onscia quem virgo specula prospectat ab alta
 njugii, noctisque ducem, non illa parentum,
 on comitum memor, obtutuque immobilis uno
 biervat venientem, & amabile sidus adorat, 45
 n dulces thalamos, pactosque initura hymenæos.
 O quoties pernicis equi dum terga fatigas,
 que levem zephyrum, Solisque cubilia contra
 endis iter, camposque fuga transmittis apertos,
 iratæ nemorum latebrosa per avia Nymphæ 50
 otavere sua fessum recubare sub umbra.
 se tamen, quo jussa vocant, quo gloria ducit,
 oveheris, nec blanda quies, nec te ulla retardant
 tia: sed curæ stimulant, & casta Minerva
 comes, & pulchro laudis succendit amore. 55
 Ergo ubi post obitos terræque marisque labores
 isonias te cura deum revocavit ad oras;
 que sacer reduci plaussit Tiberinus alumno,
 le jubet flavo centum sub gurgite nymphas
 ollia Sidonio saturantes murice pensa, 60
 ide novum jam Roma tibi superinduit ostrum,
 tua puniceis præcinxit tempora vittis,
 ternis Aquivive tuas intexere laudes
 rminibus, dulcique aperire oracula cantu;
 licet, optatos astris volventibus annos 65
 tu olim Imperio, & titulis majoribus auctus,
 gnatorque, parensque hominum, interpretsque deo-
 ptra gerens, terrasque tuo moderabere nutu. (rum
 m, quacunque levem flectet Sol aureus axem,
 nere erit vectas diverso ex æquore gentes 70
 Cc 5 Suppli.

Suppliciter lætas, veniam, pacemque rogantes,
 Et Vaticanas celebrantes plausibus arces.
 Hinc scelerum labem exutæ pietatis adibunt
 Suave jugum, & cœlo assuescent attollere mentes.

A D T O R Q U A T U M.

Alternos stellarum obitus, Solisque labores,
 Et liquidos pelagi campos, & munera terræ
 Diversa ratione regi, Torquate, videmus.
 Nam neque perpetuo tellus se gramine vestit,
 Nec cœlo semper dominatur Libra, nec idem
 Est Soli cursus, rabidum cum Sirius astrum
 Exerit, & gelidis canescunt arva pruinis.
 Quid memorem Oceanum, fundo sive actus ab imo
 Altius insurgat, sive in sese ipse residat?
 Scilicet & vario rerum mortalia casu
 Labuntur, certoque nihil se fine tuetur.

Una tamen nunquam est fortunæ obnoxia virtus:
 Hæc pia jura dedit populis, sollersque futuri
 Evitare monet jucundæ commoda vitæ.
 Hæc duras perferre vices, & vivere parvo
 Instituit; quid enim refert, mihi jugera mille
 Sufficiant victum, aut exili pascar agello?

Est, qui divitiis semper, Torquate, parandis
 Invigilet, nunc Hesperios, nunc exul ad Indos,
 Atque hunc nec vastas obvolvens Africus undas
 Exterret, tumidumve natantia monstra per æquor.
 Quinetiam quo plus fulgentibus addit acervis,
 Affectat jam plura, magisque amor urget habendi.

Felix, quem nulli vicere Cupidinis æstus,
 Quem non ambitio, non torret avara cupido.
 Ille quidem exigui contentus cespitis umbra,

Agreste

Agrestes laudat secura per ocia somnos.
 Quis pingues Arabum saltus, aut arva feracis
 Armeniæ propria malit ditione tenere?
 Illum non litui terrent, nec tristia bella, 30
 Dum virides silvas, miserique incognita curis
 Rura colit: neque enim laudis dulcedine captus
 Regna petet, vel opes inhians moderabitur urbes
 Justitiæ custos. at si crudele tyranni
 Imperium timeat, legesque impune labantes, 35
 Tunc illi fuerint privata negocia curæ,
 Oblitusque sui, patriæ discrimina forti
 Corde feret, populumque gravi terrore levabit.
 Ac, ne quid rerum labefactet jura, fidemque,
 Prospiciet, longe metuenda pericula cernens. 40
 Me quoque, ut incertam scirem contemnere sortem,
 Atque auri pretium infelix, finxere Camoenæ
 Gaudentem censu, puro qui splendeat usu.
 Percurrant alii sinuosis æquora velis,
 Eoque legant ardentis littore gemmas; 45
 Ipse, nisi attonitæ mihi sit mens conscia culpæ,
 Intra naturæ fines regnare beatus
 Dicar, & insanis animum subducere curis.

DISERTI ROMANI ACADEMICI PIA QUERELA.

Hæserat assiduo rerum mens obruta fluctu
 Magne Pater, pelagoque truces consurgere ventos
 Sideraque iratis jam tunc urgere procellis
 Aspiciens, mecum insanis errabat in undis;
 Donec ab Eoo veniens Sol æquore lucem 5
 Extulit, ac domito minitans Aquilone resedit
 Pontus, & exorto tempestas lumine cessit.
 Hinc

Hinc ubi defessa tutos impune carina
 Attigeram portus duce te, non vasta reverti
 In freta, nec dulces audebam linquere terras. 10
 Tunc ego Dis supplex aras in littore centum
 Erexī, & totidem sacrans altaribus ignes
 Thura dedi, multaque locum veneratus acerra
 Ter circum arcano lustravi carmine templum.

Ecce autem simulacra Deum crudelibus ausis 15
 Horrendæ stravere acies, sacrasque repente
 Extinxere faces: neque enim majoribus unquam
 Conjurasse odiis detrudere numina cœlo
 Rhetumque, Enceladumque rear, cum vellet opacam
 Dira cohors nitidis imponere Pelion astris. 20

Heu tristes superum clades, heu nescia veri
 Pectora, quid pia Religio tot bella, tot hostes
 Sentit, & indigno corrumpit vulnere corpus?
 Nonne satis visum est, primæ contagia matris,
 Conceptumque nefas qui solveret, æthere ab alto 25
 Descendisse Deum, mox se (mirabile visu)
 Mortales indutum artus, humanaque membra
 Sponte dedisse neci, ac veterum delicta parentum
 Abluere infanti tandem voluisse cruore?

Ergo iterum, Pater, attonitum discriminis usu 30
 Eripe, & adversis etiam succurre periclis.
 Quod nisi tu tanto cupias obstare furori,
 Eumenidum è Stygiis video prorumpere claustris
 Agmina, & insuetum passim sævire per orbem;
 Nec jam divino duxisse à semine prolem 35
 Juerit, aut cœlo magnos æquare labores.
 Nunc fortes ostende animos, dum cognita virtus
 Imperat, & timidos vires assumit in hostes.

Nam qui tam vasta populus se mole tenebat
 Pro superis, quique innumeris delubra tropæis 40
 Ornabat,

nabit, semperque novo spargebat odore,
 rruit infelix, nostrisque licentius amens
 ultat precibus, quoties aut parcere templis,
 et sacros iterum cultus celebrare rogatur.
 I tamen audaces in te non tollere fastus 45
 ma finit: gelida premitur formidine sanguis,
 raque sollicitus vexat præcordia terror.
 u quondam rapidi vertunt ubi cærulea venti,
 que indignatum scopulis immurmurat æquor,
 ceciditque polo vestigia: puppibus atrox 50
 lat hiems, subitoque immergit gurgite nautas:
 vero mediis sese pater exerit undis,
 yus omne fretum consternitur, altaque ponti
 rmura subsidunt, nec pressa silentia rumpunt.
 Præterea cum magna tuæ primordia pugnae 55
 starint adversæ acies, utque impiger arma
 pedias, & quantus eas in prælia, norint;
 mere erit victas ultro succumbere gentes,
 pplicibusque Deum placari sæpius aris
 e pios tandem populos ad sacra vocabis 60
 ignis lituo; cultusque & conscia recti
 a docens auro rapies miserabile vulgus
 Erebo, prædasque nigro prohibebis Averno.
 simul æternos Orci mirabitur ignes
 rba nocens, frustra miseras ad sidera palmas 65
 idet, & immanes fundet lamenta per umbras.
 nterea promissa novis solatia terris
 venient, claroque dies fulgebit olympo,
 em nunquam obscuris obducatur nubibus Auster.
 n metus, & turpi gaudens discordia cæde 70
 narias repetent fauces noctemque subibunt
 petuam: lætoque aderit Pax aurea vultu,
 : securæ quies horrentia bella timebit.

Scilicet

414 JO. BAPT. AMALTHEI.

Scilicet hæc olim concordēs sæcula Parcæ
 Felici statuere colo, regnique futuras
 Fixerunt adamante vias; cum vere perenni
 Incustoditos rutilus Sol volveret annos:
 Ut neque Lethæo properans mors gurgite quenquam
 Obriuat, aut liquido densentur in æthere nubes.

Sederat Aonia nuper sub rupe Disertus
 Hæc meditans, acresque trahens è pectore questus
 Complebat mœsto Parnassia flumina cantu.
 Non secus ac liquidi consueta ad stagna Caystri
 Intempesta querens vicini funera leti
 Pulsat olor vacuas crebris piangoribus auras.
 Ille quidem semper primo te mane canebat,
 Magne Pater, quoties surgens Aurora relicto
 Emicat Oceano; quoties ardentia cœlo
 Lumina succendit, vigilesque exsuscitat ignes;
 Donec inaccessis lacrymantem Phœbus ab antris
 Audiit, & longum jussit cohibere dolorem.

AD JOANNEM MALLARAM Hispanum.

Jam dudum, Mallara, mihi tua cognita virtus,
 Et sæclis mansura perennibus aurea dicta,
 Musarum dulci varie insignita lepore,
 Me junxere tibi, studioque & amore priorem.
 Sed neque adhuc licuit, cum tot terræque, marisque
 Discludar spaciis, longe distantis amici
 Conspectu, & sermone frui, tecumque beatos
 Traduxisse dies. tamen altæ lumina mentis
 Nescia compesci, aut ulla regione teneri,
 Intueor tacitus, nostrisque admiror ab oris,
 Dum blando oblectas me carmine, laudibus ornas,
 Æternisque animi thesauris inseris. ex quo

Quan

Quam teneat tibi, si memorem & gratum esse putas me,
 Nunc tamen agnoscis, neque me memorare necesse est.

Quæ vero teneris quondam meditatus ab annis 15
 Scripsi, & simul abjeci, quia carmina laudas,
 Quantum judicio demis, superaddis amori.

Atque ego jam à puero, & prima florente juventa,
 Tunc ausus divina sequi vestigia vatum,

Multa quidem lusi, quæ ni immaturior ætas 20
 Excuset, vitio mihi vel me judice vertas.

Ut tamen est pueris quædam concessa voluptas,
 Aut leporem cane sectari, aut impellere damas
 In laqueos, cervumque suis avertere filvis,

Aut visco, & calamis, & fictæ carminæ vocis 25
 Pallere avem, aut tremulos captare in flumine pisces,

Aut comitum cursu, aut fluvium superare natatu,
 Aut torquere manu jaculum, aut contendere saltu,

Fortasse & mihi tum licuit per rosida culta
 Pieridum sacros sitienti exquirere fontes, 30

Qua celer Aoniam reclusit Pegasus undam.
 Verum ubi consilium, majorque accesserat ætas,

Tunc alio incensus studio primordia rerum
 Naturæ abstrusa in gremio, causasque latentes

Vestigabam animo; & veri provectus amore 35
 Addidici, quid materies, quid dædala forma,

Quidque foret res ipsa sua viduata figura:
 Quæ vis perpetua raperet vertigine cœlum,

Unde niyes, pluviaeque, & agentes nubila venti,
 Et tonitrus, & picta suo Thaumantias arcu. 40

Sed quoniam hæc avidos pulchra sub imagine sensus
 Eludunt, cum sint veri simulacra, nec ipsam

Divinam attingunt naturam, propterea non
 Certa quies, finisque mihi quæsitâ dabatur.

Ergo alios cæpi mentem convertere ad usus 45
 Nil

Nil mortale, nihil concretum, aut sensibus ullis
 Comprensum meditans, & supra nubila, & Euros,
 Stellarumque vias animo interiore ferebar.
 Namque videns, quæcunque sinu, amplexuque coëret
 Terra suo, quæcunque suo Sol lumine lustrat, 50
 Uno ex principio fluere omnia, & appetere unum
 Pulchrumque, æternumque & idem immutabile semper
 Immensumque bonum, certa jam luce fruebar,
 Cui nulla unquam aurora præit, nullæque tenebræ
 Succedunt, quæ sola Dei vestigia monstrat. 55
 Cætera, uti tennes umbras, momentaque rerum
 Exigua, & rapido præterlabentia cursu
 Expendens, curas hominum miserebar inanes.

Atque utinam facer ille sua me Spiritus aura,
 Spiritus, æterno qui temperat omnia motu, 60
 Tollat humo, doceatque Dei scrutarier oras,
 Insuetum expediens iter, & spacia ardua cœli,
 Thesbites veluti liquidum super æthera vectus
 Emicuit, strinxitque rotis ardentibus astra, (65
 Cœlestes quondam ausus equos, currumque volucrum,
 Igniferum, ingentem, flammæque ex axe rotantem
 Flectere, & immisissis cœlum percurrere habenis.
 Hoc uno desiderio, atque cupidine flagrans
 Illud ago, ut mens corporea contage relicta
 Obstantes superet nubes, seque inferat astris. 70

Tu quoque si nostri socius, conforisque laboris,
 Tanquam animi templum, diæ penetralia mentis
 His solum referas curis, hoc lumine lustras,
 Forsitan & nos posteritas, & sera nepotum
 Post obitum, & mutos cineres mirabitur ætas, 75
 Ut facer absentes idem conjunxerit ardor:
 Utque alter viridi in ripa prope Tibridis undam,
 Alter, ubi irrigua cingit se Bætis oliva,

Dum

Dum vitam excolimus studiis coelestibus ambo,
 tam paribus sanctam auspiciis perquirere legem, 80
 secretosque Dei sensus, sedesque beatas
 luerimus, & superum mensis, & nectare vesci.

AD LUDOVICUM DULCIUM.

Hic tibi florentes, Dulci, terra explicat herbas,
 Blanditurque levi murmure rivus aquæ.
 Te Zephyri invitant, & suavis spiritus auræ,
 Et silva argutis obstrepit alitibus.
 Utinam umbroso tecum projectus in antro
 Consuetis caneres Thyrsin arundinibus.
 Nam tua vicina sequerentur carmina quercus;
 Duceret & faciles cantus Hamadryadas.
 Et rapidos ultro retinerent flumina cursus,
 Altaque ventorum murmura conciderent. 10
 Ille autem blandæ captus dulcedine vocis
 Afferret pleno roscida mala sinu.
 Aut pavidum hinnuleum per devia rura sequutus,
 Donaret cæto non leve munus hero.
 Tum vestros in amore animos mirata Neæra 15
 Poneret imminiti pectore duritiem.
 Porfan & ad tenerum amplexum revocaret amantem,
 Et cuperet vestras vincere delicias.
 Ipsa mihi niveis ornaret sertâ ligustris:
 Et peteret multis oscula blanditiis. 20
 Interea gremio formosæ virginis hærens
 Possem etiam magnum sollicitare Iovem.
 Nunc vero indignas cogor jactare querelas
 Moribus, ac surdis dicere verba notis.
 Quales æquoræ deserto in littore questus. 25
 Halciones fundunt, aut moriturus olor.

D d

Nec

418 JO. BAPT. AMALTHEI.

Nec possunt lacrymæ duram lenire puellam;
 Nec nostra adversos flectere vota deos.
 Vos testes nemorum saltus, vos flumina, quæque
 Audistis gemitus sidera sæpe meos, 30
 Cum me Sol roseo lacrymantem vidit ab ortu,
 Vidit & Hesperio proximus Oceano.
 Felix, qui lento decerpens pabula morfu
 Occultum gaudet taurus inire nemus.
 Illum prosequitur secreta cubilia quærens 35
 Bucula, & optatis detinet illecebris.
 Sive latus niveum molli reclinat in umbra,
 Et frigus densus caprat ab arboribus:
 Seu prærupta petit juga, silvarumque recessus,
 Agnoscit latebras læta juvenca suas. 40
 Ah quoties, querulis dum implet mugitibus agros,
 Illa etiam è summis rupibus ingemuit.
 Et visa est desiderio tabescere amantis
 Tristis, & in nuda procubuit filice.
 At crudelis Amor cura me torquet inani 45
 Exercetque novas in mea damna vias.
 Non ego vitarim perfusas felle sagittas;
 Eripiam tanto nec caput imperio.
 Audistine olim Inachiae fera fata puellæ?
 Addidit heu miseræ cornua durus Amor. 50
 Ducus Amor cara Ismarium pro conjuge vatem
 Compulit ardentes ad Phlegetontis aquas.
 Ibat, & insueto mulcebat carmine manes
 Obscura ingressus limina Persephones.
 Infernæ occurrunt facies, atque horrida monstra, 55
 Horrida, sed positis nil nocitura minis.
 Exangues stupuere animæ, nec Cerberus ora
 Extulit, & Stygii contremuere lacus.
 Flerunt Eumenides, lacerosque Ixionis artus
 Sustinuit

Sustinuit stabilis vate canente rota. 69
 Tunc & inexpletis caruerunt Belides urnis:
 Et Tityus nullas viscere pavit aves.
 Defunctam viſta Euridicen miserabilis Orpheus
 Poscit, & abrupti fœdera conjugii.
 Oranti annuerant Parcæ, ac fatalia rursus 65
 Ducebant certis stamina temporibus.
 Namque sequebatur cari vestigia conjux
 Læta viri, hac illum lege coacta sequi.
 Nec procul amnis erat, Stygias qui dividit oras,
 Ferreaque horrifonis mœnia cingit aquis, 70
 Cum sociam respexit amans incautus, & cheu
 Infelicem iterum perdidit Euridicen.
 Ter conatus erat precibus retinere, ter arcto
 Excipere amplexu deficientem animam.
 Illa umbris devota Erebi, & morientia condens 75
 Lumina, mors (inquit) perdidit una duos.
 Et tenebris obtenta, levique simillima vento,
 Trajecit volucris flumina nigra rate.
 Nec tamen orantem Lethæis Orphea ripis
 Portitor accepit, nec nova jura dedit. 80
 Quid faciat? raptam Euridicen fugientibus astris
 Semper, & Euridicen-Sole cadente vocat.
 Solus inaccessible rupes, Scythiæque pruinas
 Lustrat, & assiduis stetibus ora rigat.
 Crudelesque deos conquestus, & irrita dona 85
 Ingemit Euridicen nocte dieque suam. (brus,
 Quinetiam cum avulsum humeris caput abstulit He-
 Illi extrema quidem vox fuit, Euridice.
 Quid memorem Heroas, quid cognita furta decorum,
 Quos face, quos arcu perculit acer Amor? 90
 Ah miser Alcides post bella, haustosque labores,
 Mœoniæ extimuit virginis imperium.

Et potuit toties simulatos sumere vultus
 Juppiter, & fictis fallere imaginibus.
 Quid mirum, si me primo sub flore juventæ 95
 Cepit blanditiis pulchra Neæra suis?
 Et docuit collo lentis hæere lacertis,
 Et caro invitum avellier è gremio?
 Quod si nulla mihi placarint vota Neæram;
 Si miseras surda spreverit aure preces: 100
 Et cupiam tantos leto finire dolores,
 Ignotisque tegar mortuus aggeribus:
 Tu face, ut exigua superet breve carmen in urna:
 Hunc Amor, hunc jussit dura puella mori.

A D L Y G D A M U M.

Tunc igitur multa defessus membra palæstra
 Non parces vastis, Lygdame, fluminibus?
 Nec te cæruleo latitantes gurgite Nymphæ,
 Nec terrent dubiæ mille pericla viæ?
 Ah quoties, amne in medio dum brachia jactas, 5
 Extimui, ne cui grata rapina fores.
 Aut, cum perspicuis miraris membra sub undis,
 Arderes formæ captus amore tuæ,
 Talis, ubi Mysorum agros celsa attigit Argo,
 Thiodomantæum luserat error Hylan 10
 Fons erat, & circum surgebat myrtea silva,
 Quam saliens liquidis rivus alebat aquis.
 Quinetiam æterni pingebant gramina flores,
 Fragrabatque Arabo semper odore nemus.
 Huc puer ad gelidos properabat forte liquores, 15
 Et teneram implebat fictilis urna manum.
 Urna manu implebat variis distincta figuris,
 Quam quondam Alcidiæ fecerat Eurytion.

Illic

sic Gerionem, triplici cælaverat auro,
 Et monstrum Nemees, & Diomedis equos. 20
 tabant Lernæi linguis vibrantibus angues,
 Et terror silvæ lus, Erymanthe, tuæ.
 le autem vario texens è flore corollas,
 Incultoditum sæpe moratur iter.
 lunc nova formola decerpit lilia dextra, 25
 Nunc teneris ornatserta papaveribus.
 lunc etiam placidos invitat carmine ventos,
 Ut levis æstivum temperet aura diem.
 terdum auditis avium concentibus hæret;
 Tentat & argutos voce referre modos. 30
 le tamen prope fontis aquas incautus, & amens
 Constitit, & vanis arsit imaginibus.
 liratur nigras oculos, miratur & ora:
 Et desiderio deperit ipse sui.
 tuæ te (inquit) formose puer jam fata retardant? 35
 Complexuque meo sæpius eripiunt?
 uid prohibet socio conjungere corpora lusu?
 Mutuaque alternis oscula ferre genis?
 itueor dum pronus aquas, & brachia tendo,
 Surgis, & hæc eadem tu quoque signa refers. 40
 t tanquam nostri solitus miserescere luctus
 Confundis mœstis lumina lacrymulis.
 adierant miseras liquido sub fonte querelas
 Najades, atque imis exiluire vadis.
 um puerum magni clamantem nomen amici 45
 Certatim cupidis corripunt manibus.
 d quid jam Alcides prosit, contraria quando
 Fata obstant, tanti conscia fata mali?
 um Nymphæ arctis retinent complexibus omnes,
 Et cohibent fufis undique fluminibus 50
 ilgebant nitidis argentea membra sub undis,

Ut micat è magnò Lucifer Oceano.
 Solantur lacrymantem, atque oscula dulcia figunt;
 Ille tamen nescit cedere blanditiis.
 Interea iratusque sibi, plenusque timoris
 Implorat crebris vocibus auxilium.
 Parte alia quærebat Hylam Tyrinthius Heros,
 Et planctu implebat concava saxa suo.
 Vallis Hylan resonabat: Hylan nemora aviacircum
 Et consors gemitus ripa iterabat Hylan.
 Tunc urgere deos questu, tunc omnia passim
 Lustrare, & cari quærere signa pedis.
 At puer, ut notas conatur reddere voces,
 Saxorum vastis clauditur objicibus.
 Nec potis est vox ulla leves erumpere in auras,
 Nec petere abscentis præsidium domini.
 His tua nunc primum metire pericula damnis,
 Lygdame, & exemplo cautior esse velis.
 Et seu luctantes sudore rigaveris artus,
 Seu longam in filvis juverit ire viam,
 Effuge Nympharum accessus, neu crede repostis
 Te fluviis, quoties occupat ossa calor.
 Et potius non ulla habeant hæc flumina ripæ,
 Quam tu unquam Herculei fata sequaris Hylæ.

A D J U L I U M.

Dum mihi felices, Juli, nemus explicet umbras
 Non alias malim quærere divitias.
 Et modo odoratas intexam floribus herbas,
 Eoas videar cogere solus opes,
 Seu lætas viridi pascam sub vallè capellas,
 Mænalios recolet fistula nostra modos.
 Seu desessa levi declinem membra sopore,

Servabit tenerum pulchra Nereæ gregem.
 Et mihi perspicuæ sitientia diluet ora
 Rivus aquæ, & victum mitia poma dabunt. 10
 Quid dubio iratos percurrat remige fluctus,
 Expleat ut miseram lucida gemma sitim?
 Ut pereat, quicumque truci se credere ponto
 Audet, & ignotas æquoris ire vias.
 Hinc pelagi rabiem, vastas hinc nauta procellas 15
 Sensit, & abruptis excita monstra fretis
 Sum nullæ invitum domuissent Nereæ puppes,
 Equoreas licuit sæpe videre deas.
 O quoties niveas Tethys exerta papillas
 Natarum explicuit per freta summa choros. 20
 Atque ubi mortales in se convertit ocellos,
 Gavisæ est fidi littoris hospitio.
 At postquam audaci superavimus æquora pinu,
 Cæruleis Nymphæ delituere vadis.
 Tum pecus indomitum spumoso è gurgite Proteus 25
 Extulit, & tumidum jussit obire salum.
 Tum crudelis hiems pavidas surrexit in alnos,
 Successitque polo mœsta cohors Hyadum.
 Me juvat umbrosos indagare claudere saltus,
 Nec pudet exigua delituisse casa. 30
 Quid mea Mygdoniis consurgant tecta columnis?
 Aut rubeant ostro vellera Sidonio?
 Pelicos olim coluerunt numina terras,
 Aureaque æternum sæcula ver aluit.
 Ludebant passim Dryades per opaca vireta: 35
 Ludebat cupido juncta puella viro.
 Et pariter dulces assuerant carpere somnos,
 Aeternoque simul nectere flore caput.
 Tum nunquam obscuræ cinxerunt æthera nubes,
 Nec Notus Æolio carcere profuit. 40
 Nec

Nec sæva ardenti somiere tonitrua coelo,
 Nec placidum armarunt ignea tela Iovem.
 Scilicet optatos præbebat silva recessus;
 Grataque sepositas antra dabant latebras.
 Aëriæ neque adhuc pulsabant sidera turrets: 45
 Nec stabat Pario marmore fulta domus.
 Illic auditi tonitrus, cum Juppiter arces
 Vidisset celsum tollere in astra caput.
 Tum primum attonitæ nimbos & fulmina gentes,
 Ventorumque novas extimuerunt minas. 50
 Quinetiam superum foribus præfulsit Orion,
 Et lævum insolito muniit ense latus.
 Me vero gelida lucus si protegat umbra,
 Rura colam, votis rura petita meis.
 Illic formosæ vaccinia prima Neatræ, 55
 Et violas pictis ipse feram calathis.
 Illic sectatus volucres ad retia cervos,
 Arenti liquidos ore bibam latices.
 Aut dulces plena decerpam ex arbore foetus,
 Aut pascam niveum læta per arva gregem. 60
 Dî facite, extremo decorent me rura sepulchro,
 Spargat ubi rutilas mœsta Neæra rosas.
 Et tristes demissa genas, demissa capillum
 Inscribat tumulo jam moritura meo:
 Huic semper nemora, huic placuerunt mollia semper
 Gramina, qui viridi nunc quoque gaudet humo.

PUELLÆ QUERELA DE MARITO PE-
 REGRE PROFICISCENTE.

Improbe, jam ne alios etiam meditaris amores?
 Et certum est, pactam solvere velle fidem?
 Nec te jura deum, nec conscia numina terrent?

Nec

Nec poterunt ullæ te revocare preces?
 Scilicet in volucres abeunt perjuria ventos,
 Aut tantos superi non meminere dolos?
 Scilicet alma Venus miseræ hoc promisit amanti,
 Ut primum socio junxit utrumque toro?
 Cumque fores ingratis meis donatus ocellis
 Heu potes ignoto tendere vela mari?
 Ac viduo solam thalamo liquisse puellam
 Perfide, & amplexus destituisse meos?
 Vos, o vos, saltem pelagi miserescite Nymphæ,
 Æquoraque insuetis tollite vestra minis.
 Protinus insurgant horrentia monstra profundo,
 Et puppim infans obstruat Auster aquis.
 Ille tamen mediis lacrymans me clamat ab undis,
 Et cupiat nostro se refovere sinu.
 Illiusve suos scopulo suspiret amores,
 Ac frustra imploret jam moriturus opem.
 Neu sit, quæ patrio tandem tegat ossa sepulchro,
 Vel condat multa corpus inane rosa.
 Sed mihi perpetuos cur nunc malesana dolores
 Imprecer? aut contra fundere verba juvet?
 Di maris, æquoreos placidis consternite campos
 Fluctibus, & zephyri temperet aura ratem.
 En parat in cupidas accurrere conjugis ulnas
 Mitior, & solitos mecum iterare jocos.
 At tu defessam terris appelle carinam,
 Nauta, quid invitam cogitur ire viam?
 Non ne vides, retro properantia sæcula verti?
 Et madidum adverso surgere ab axe Notum?
 Sæve, reluctantem terris appelle carinam,
 Si possunt lacrymæ furda movere freta.
 Ecce graves mecum geminant hæc littora questus,
 Et consucta simul plangere faxes dolent.

Ipse tamen precibus crudelia pectora claudis,
 Nec tua jam luctu lumina victa madent.
 Irrita quid, male cauta, tibi solatia fingis?
 Non ne animum lufit spesque, timorque satis? 40
 Ille quidem extremos rapidum direxit ad Indos
 Remigium, Oceani quod levis unda vehit.
 Forsitan optatæ potitur telluris arena,
 Et præ te lusus altera novit amans.
 Atque tuis olim cervix onerata læcertis 45
 Virgineas suescit nunc tolerare manus.
 Forsan & irati latrantia murmura ponti
 Horret, & à cara nollet abesse domo.
 Detur inoffenso vitare pericula cursu,
 Dum velit ad patrios inde redire lares. 50
 Sin juvat externi perquirere littoris oras,
 Me quoque in iis tecum finibus esse sinas.
 Una duos pariter servaret puppis amantes,
 Aut, si fata velint, perderet una duos.
 Quis scit, an in vitreis illum Nereides antris 55
 Inter se grata non vice detineant?
 Alternisque virum foveant complexibus omnes?
 Et quæ jam fuerant gaudia nostra perant?
 Reddite cæruleæ, jam reddite gaudia divæ,
 Quæ me olim subito surripuere mihi. 60
 Vos quoque quid sit amor nostis: nam gurgite in alto
 Sæpius ardentes vos caluisse ferunt.
 Sed quid ego hæc referam demens? ah perdita conjux
 Nonne vides igni supposuisse faces?
 Illum Cymothoe, Drymoque licentius urgent, 65
 Brachiaque hærentes arctius injiciunt.
 Tu vero tantos obitu finire dolores
 Accelera; lacrymis mors erit una modus.
 Atque ita singulantem animam peritura sub undis
 Mergit

Merge, & in expertis conde cadaver aquis. 70

GALLÆ QUERELA DE MARITO VENATORE.

Si potes invita toties secedere Galla,
 Denique nexilibus claudere lustra plagis,
 Et longæ perferre nives & frigora noctis,
 Aspera que hiberni flabra subire Noti;
 Ah pereant acresque canes, & retia, & arcus,
 Et quæ Mygdonia tela geris pharetra.
 Nec tibi sit tanti vastos indagine saltus
 Cingere, & obsessas exsuperare feras,
 Ut sine te viduo conjux cubet anxia lecto,
 Et metuat fati mille pericla tui: 10
 Et ne crura tibi lædant & brachia sentes,
 Neve tuo maceat sanguine torvus aper:
 Neve tuos rapiant silvestria numina sensus,
 Blandus Hamadryadum, Naiadumve chorus.
 Neve Aurora, novo cum sese ostendat ab ortu, 15
 Raraque purpurea discutit astra manu,
 Te modo venantem, modo curva in valle jacentem
 Complexu impediens malit, Iule, suum.
 Sic juvenem Æolidem silvis excepit in altis
 Vix egressa rubro conjugis è thalamo. 20
 Ille genas primo signarat flore juventæ,
 Et poteras tenero, Procri, timere viro;
 Seu matutinos agitans ad retia cervos
 Curreret arguto sola per arva pede.
 Sive canum hortator viridem lustraret Hymettum 25
 Insignis Geticæ tigridis exuviis.
 Atque, ut forte canes tumulto revocabat ab alto,
 Succinctum Gnidiæ vidit amans pharetra.

Pende-

Pendebant humeris arcus, Lyciæque sagittæ,
 Stabat & in roseo plurimus ore vigor. 30
 Ut viget umbrōsis in vallibus avia myrtus,
 Pronaque vix flores sustinet una suos
 Quem dea nube latens cœlestibus extulit ulnis,
 Membraque nectareis languida fovit aquis.
 Nunc tu sollicitos Gallæ depelle timores 35
 Assidua victus pectora dura proce.
 Quasque invexit hiems, & frigida sidera, noctes
 Conjugis in tepido contere Jule sinu.
 Deinde ubi ver nitidum Zephyrusque & lenior aura
 Duxerit, & viridi gramine pinget humum, 40
 Vicina lepores melius venabere silva,
 Hæreat ut lateri candida Galla tuo.
 Illa leves agitare hinulos, & tendere casses
 Discet, & instanti solvere vincla cani;
 Qualis Menalios errans Atalanta per agros 45
 Terruit adjuncto Milanione feras.
 Sic & nulla tuos injuria lædet amores,
 Et strepet arguto nulla querela toro.

A D N. P I C E N U M.

Subjecta priscis regna parentibus,
 Et jam superbos Mygdoniæ duces,
 Trojamque, & antiquæ triumphos
 Hesperia superavit ætas.
 Adversa divum sæpius agmina 5
 Videre Pœni, cum caderent sacra
 Carthaginis delubra, & ignis
 In patrios rueret penates.
 At non vetustas Mæoniæ modos
 Delet Camœnæ, nec Iovis impetus 10
 Exterret

JO. BAPT. AMALTHEI.

429

Exterret unquam, si tonantes
 Acer equos per inane torquet.
 Secura fraudis scilicet ultimos
 Virtus in annos clarius undique
 Extendet æternos honores,
 Dum rapidum feret astra cœlum. 15
 Oblivioso vindicat exitu
 Vates, & Orco surripit invido
 Quoscunque, Piceni, beato
 Nominè, carminibusque donat. 20
 Sic te malignæ fama superstitem
 Morti, gementis trans freta Bosphori,
 Nilique secretos meatus
 Semper aget meliore penna.
 Te Martialis noscit Iberia, 25
 Te, qui feraces Armeniæ colunt
 Silvas, & Auroræ sub ortu
 Quos tumido rigat amne Ganges.
 Utunque cursus temperet annuos
 Fortuna, vives: seu vocet impius 30
 Sævas cohortes Mars ad arma,
 Arma novo reparata bello:
 Seu lætum inermis Pax cōmes otii
 Tranquillet orbem, quæ superum igneas
 Custodit arces, & severas 35
 Dejicit inviolata leges.

IN OBITUM HORATII FARNESH PAR- MÆ DUCIS. AD IO. CASAM.

Cœlo propinquas muniat urbium
 Regnator arces, altaque marmora
 Collustret auro, dives agris,

Imperii

Nec monstra torvis horrida vultibus,
 Cum pulcher ostro, pulcher auro,
 Fluctibus in mediis niteret:
 Qualis profundo Pleias ab æquore
 Emerſa fulget, cum pede lucido
 Repellit undam, & crine rores
 Decutit exiliens ſub aſtra. 75
 Aptarat acri remige territus
 Flavis coronam crinibus auream,
 Stringebat imos palla fluctus
 Sidonio ſaturata fūco. 80
 Ut blanda Siren carminibus truces
 Mulcet procellas, ſic fide Leſbia
 Lenibat, argutoque cantu
 Præcipites pelagi furores.
 Suſpenſa cano gurgite Nereis
 Vatem citato proſequitur gradu,
 Phorcique proles appetenti
 Pierios bibit aure cantus. 85
 Quin & relictis littoribus ſtupet
 Intenta blandis Alcyone modis
 Lætæque delphinum cohortes
 In celeres glomerantur orbes. 90
 Hic pone ludens, aut cominus ſubit
 Alterna lapſa pectore lubrico,
 Aut inſtar undæ geſſientes
 Saltibus exſuperat catervas. 95
 Ille æſtuoſo creber anhelitu
 Urget morantes, & volucris ſalutem
 Verrit natatu, vel fugaces
 Torquet aquas levioꝛe gyro. 100
 Sed nota poſtquam veſtus ad æquora
 Proſpexit altos Oebaliæ ſinus,
 Oblitus

Oblitus ingentem querelam
 Atque avidæ infidias carinæ,
 105
 O quæ secundis per freta cursibus,
 Seu me sequutæ, five loquax ebur,
 Has, inquit oras, attigistis
 Æquoreæ Thetidis sorores,
 Vos Sole primo, vos pelagi deæ
 110
 Dicam supremo: Sospes ab æquore
 Vos thure Methymnes alumnus
 Et positis venerabor aris.
 Tum, fide vector, te quoque concinam
 Mixtis eburnæ carminibus lyræ,
 115
 O digne cœlo; quique cœli
 Astra novo cumules honore.

In obitum

HIERONYMI FRACASTORII.

Nec Sol ab ortu pulchrior aureum
 Ostendit axem, nec magis Hesperus,
 Cum pura nox invexit astra,
 Sidereos micat inter ignes,
 5
 Quam vera virtus munere cœlitum
 Terris refulsit. quam neque fulminis
 Exterret ictus, nec minaces
 Martis equi, nec iniqua bella.
 Sed Ditis atri quem semel horridis
 Adjecit umbris dura necessitas,
 10
 Non dia virtus, non Camœnæ
 Ætherias revocant ad auras.
 Nec Musa quondam restituit parens
 Fatis ademptum Threïcium Orphea,
 Ec
 Quan-

Quamquam ille dudum corda molli
 Flexerat Eumenidum querela,
 Ausus profundos flebilibus modis
 Excire Manes, nigraque Tartara,
 Noctemque damnatam subire,
 Dum miseram Euridicen reposcit. 15
 Nec morte functum candida Pieris
 Ad lucis oras, ad nitidum diem
 Frastorium vatem reducit
 Sæpe deos precibus fatigans;
 Seu flexuosos Tethyos è sinu 25
 Phœbus recurrens explicat aureas
 Equis habenas, & rubente
 Exhilarat sua regna curru,
 Seu noctis udæ prævius Hesperus
 Sacros reliquit Nereïdum choros, 30
 Et Luna rotantes aperto
 Extulit Oceano jugales
 Illum gementes Aonio in specu
 Flevere Musæ; nec mel apes, neque
 Dulcem dederunt astra rorem, &
 Flumina destituere cycni. 35
 Nunc plena luctus omnia: nunc humi
 Phœbea laurus, nunc hederæ jacent.
 Nunc cæcæ nubes sidus urget
 Pierium Stygia sub unda 40
 Sic puppis atro mergitur æquore,
 Quæ bella nullis gentibus inferens
 Fulgebat insignis Sabæis
 Muneribus, Phariaque merce.
 Declivis alto Sol ruit æthere 45
 Fessas reclinans Oceano rotas:
 Sed luce terras vestit idem

Purpu-

Purpureo rediens Eoo.

Nos ut severa turbidus alluit

Cocytus unda, fataque Gnoſſius

50

Judex athena movit urna,

Ad ſuperos via nulla ducit.

Quis victa morbis, victa doloribus

Firmabit herbis membra potentibus?

Quis verba devolvit rotata

55

Ambrosio nivis inſtar ore?

Tardaſque neſtet fluminibus moras

Carmen decoro pectine temperans?

Carmen, quod argutis ab antris

Sæpe loquax iterabat Echo?

60

Tu Phœbe teſtis, cum tibi fervida

Sacrabat alto pectora numine

Oracula edoſtus Pelasgum,

Sanctaque templa animi recludens.

Sive ille fati præpetis obvias

Tardaret alas Pœonis artibus,

Seu voce mallet, seu canoris

Pronum Atheſim fidibus morari,

Qua pulchra labens per vada libero

Amnis natatu Naiadum ſacros

Pertentat amplexus, & udam

Mordet aqua fugiente ripam.

Sed pone luctus, anxia Pieri:

Non ille magni cultor Apollinis

Urgetur obductus perenni

Noſte oculos, gelidoque ſomno:

Qui ſempiternæ menſus iter plagæ,

Et ſe beatis ſedibus inferens

Accellit aſtris, & nitescit

Altior invidiæ tenebris.

80

E c 2

IOLAS.

I O L A S.

Sic te perenni picta flore gramina,
 Et umbra densis explicata frondibus
 Levent, beate pastor, ut nec horrida
 Hiems virentium arborum lædat comas,
 Nec prata lætis exuat coloribus:
 Prata illa regnis præferenda, quæ tibi
 Tantum quietis otiique suggerunt.

Felix, Iola, grata ruris commoda
 Semper tueris, seu colis scætentia
 Vireta ravis, sive sub cavo specu
 Projectus, & curis solutus omnibus
 Canis, quod ipsa circum imago consonet,
 Et alta reddant montium cacumina

Felix Iola, nunc tibi fons languidum
 Affert soporem blandiente murmure:
 Nunc dulci amore saucius, tuos novis
 Incidis ignes populis, & stipite
 Crescente dulcior simul crescit calor.
 Tecum in reducta valle grex depascitur;
 Quantumque longis solibus carpunt oves,
 Brevi resurgit nocte. tecum vespere
 Surgente notis clauditur præsepibus:
 Astrisque jam cadentibus, cum pascua
 Lento madescunt rore, prosilit pecus
 Molles ad herbas. hic tibi tunc alitum
 Congratulatur cantus. hic felicibus
 Adspirat auris obstrepens Favonius.
 At tu beate pastor, isto munere
 Diu fruire, nec nemus, nec florida
 Offendat arva frigus acre, sed tibi

30
 Æterno

Eterno aperti vere floreat agri.

D A P H N I S.

Beate fons, ocelle fontium omnium,
 Qui picta multis prata floribus rigas,
 Tuoque suavem rivulo halitum accipis,
 Unde ipse odoratis quoque affluis aquis,
 Has lacrymas sævi doloris nuncias 5
 Daphnis secundo amore tam diis proximus,
 Nunc omnium miserrimus libat tibi:
 Ut bella Erilla, dum calore languida
 Tuis refrigerat papillas undulis,
 Tuoque fessa conquiescit in sinu, 10
 Quem mi peperit, identidem luctum hauriat:
 Identidem illa hauriat, seu lucido
 Fovet liquore membra, sive candidas
 Manus, & aureas simul lavit comas.
 Sic dura forsan molliet præcordia, 15
 Roburque tandem pectoris flectet sui.
 Formosa Erilla, vosque muscosi specus,
 Et vos comantibus decore ramulis
 Valet lauri, quæ meis laboribus
 Sæpe affuistis, & doloris conscia 20
 Impressa levi signa fertis cortice;
 Vestris in umbris, vestro in amplexu miser
 Non amplius meos amores concinam;
 Nec sibilantium licebit arborum
 Captare frigus in tenaci gramine, 25
 Gregeve blanda detinere fistula;
 Hunc ego diem hauriam supremo lumine:
 Hoc intuebor ultimum Solis jubar.
 Jam jam emoritur animus mihi, & pallentia
 Ec 3 Jam

Jam jam ora diræ imago mortis occupat.
 Quare meo donate fletu & lacrymis
 Vale beate fons; ocelle fontium.

DE CAROLO QUINTO IN GERMANIA PUGNANTE.

Pro magno imperio argentem dum pugnat ad Albim.
 Et spolia infenso Cæsar ab hoste petit,
 Nunc enses, Vulcanæ, tua molire sub Ætna,
 Et galeam, ardentem quæ vomat ære faces,
 Et sacrum thoraca, & athenæa tegmina crurum, f
 Cælatamque novis ægida imaginibus.
 Illic finge acies, expectatosque triumphos,
 Captivosque duces, captaque signa ducum.
 Lætæque purpureis plaudat Victoria pennis, i
 Victricesque ferant Rhenus, & Ister aquas. 10
 Nam rosea sub nube Venus complexa nepotem,
 Aurca formosa deferet arma manu.

A D MARCELLUM.

Quid me complexu invitum, Marcelle, paterno
 Eripis; & terras cogis adire alias?
 Hic mihi parta quies, hic dulcis commoda vitæ,
 Ociaque illecebris officiosa meis.
 Aut bona tot liceat semper deducere mecum, f
 Aut jam cum his etiam vitam adime, atque animam.

D E L Y C E.

Inclusam Danaën furtivo Juppiter auro
 Ceperat, & satyrus luserat Antiopen.
 Nunc, ut forte thori dulces quærebat amores,
 Rejecit Satyri vota precesque Lyce.
 Sed quoniam me (ait) observat custodia matris, 5
 Aureus accedas, fallar ego ut Danaë,

S O M N O.

Hæc tibi Lethæis excerpta papavera ripis,
 Atque hæc bina meri pocula, Somne, damus.
 Longius ut gratæ falsa inter gaudia noctis
 Detineat sensus irrita forma meos;
 Cum facilem nostris Anyten complexibus addis, 5
 Et me nocturnis ludis imaginibus.

A D S U U M A N I M U M.

Tunc igitur, mi anime, ambrosiis hærere labellis
 Ausus es, & tenerum sumere basiolum?
 Me miserum, tacitis traxisti incendia flammis,
 Illita dum dulci melle venena bibis.
 Ah ne iterum, male caute, iterum ne basia quære; 5
 Non etenim jam animus, sed novus ignis eris.

A D L Y C I N N A M.

Cur, ah, cur teneris dejecta est forma labellis?
 Cur roseus niveo decidit ore color?
 Siccine frigidulæ vento obriguere papillæ?

Ec 4

Siccine

Siccine te, mea lux, dura momordit hiems?
 Parce viæ, & nigro Boreas dum turbine terras
 Perflat, in amplexus curre, Lycinna, meos.
 At tibi, sæve Aquilo, qui tam formosa labella,
 Quique sinum potuisti urere lucidulum,
 Et dilecta suos neget Orithyja lacertos,
 Urgeat & pennas tarda pruina tuas,

10

I N P R I L L A M.

O Ego, dum nitidos errat mea Prilla per hortos,
 Quam vellem rutilæ flos novus esse rosæ?
 Qui seu virgineo decerptus molliter ungue
 Ornarem ambrosiæ florida ferta comæ:
 Sive sinum, & niveas perfunderem odore papillas,
 Asterrem tacitas undique blanditias.
 Gnosiaque ut quondam stellis illata corona est,
 Et Berenicæi verticis exuviæ;
 Sic jam aliquis forsan felici lumine, cum me
 Linqueret aridulis forma cadens foliis,
 Observans cœlo fulgentem, astrisque micantem,
 Diceret; ipsa suam sidera habere rosam.

10

T U M U L U S C R E U S Æ.

Qua vicina sacro non obstrepat unda sepulchro,
 Littoris in gremio dia Creusa jacet.
 Hæc nitidos Charitum fontes libarat, & omnes
 Pieridum flores docta legebat apis.
 Neve ignota piæ pulvis tegat ossa puellæ,
 Aurea pro tumulo semper arena micat.

5

IDEM.

I D E M.

Quæ potuit rapidas cantu mulcere procellas,
 Nympharum fociis juncta Creusa choris,
 Heu nunc muta jacet, Veneti maris aurea Siren,
 Et modo Lethæis anxia navit aquis.
 Illius ingemuit sacram Nereis ad urnam,
 Et stetit abscissis ad pia busta comis.
 Quin & adhuc illustrem animam persæpe reposcunt
 Ad tumulum querulis cantibus Alcyones.

A D H Y E L L A M.

Quid toties fletu nitidos corrumpis ocellos,
 Et profugam toties anxia quæris avem?
 Non dominam effugit: nemorum colit illa recessus,
 Dum doceat volucres nomen Hyella tuum.

AD SALUTEM PRO HYALE.

Dia Salus, ægræ precibus devicta puellæ
 Affer opem, & tristi pectora solve metu.
 Aspicias, ut graciles morbus jam torreat artus,
 Et formam nitidis obterat ex oculis?
 At tu sancta veni, diramque interfice tabem,
 Ne mala virgineo serpat in ore lues.
 Et, si forte aliquo virgo vexanda calore est,
 Non Hyalem febres, sed meus urat amor.

Ec 5

MA-

MATER FILIO DEFUNCTO.

Has ego ad inferias, si qua est tibi cura sepulchri,
 Nate, feram lacrymis humida ferta meis.
 Ude lapis, quem mœsta parens, quem scissa capillum
 Constitui testem funeris, & tumuli,
 Tu pueri cineres, tu molliter ossa tuere,
 Sentiat ut matris te posuisse manus.

IN OBITUM LUSCINIÆ AVICULÆ.

Te filvis, Philomela, suis deflevit ademptam,
 Quam tumulo, & verna donat Hyella rosa.
 At tu, si qua vagas retines concentibus umbras,
 Mulcet ubi infernas florida myrtus aves,
 Nunc dominæ memor, Elyfias heroidas inter,
 Dic recinens: vestros vincit Hyella choros.

TUMULUS AVICULÆ.

Picta sinus, auroque leves interlita pennas
 Fingebas vario gutture carmen avis.
 Et dulci clamore diem, roseamque vocabas
 Auroram invito conjugis è gremio.
 Quam nunc extremo tumuli decoravit honore,
 Et sparsit viola, sparsit Acon lacrymis.
 Forfan adhuc humili cantus meditaris ab urna,
 Sed reprimit cantus invida terra tuos.

AD

A D F O N T E M.

Emule fons vitro, Nympharum dulcis alumne,
 Roscida qui liquido curris in arva pede,
 seu lasciva tuas colludit Hyella per undas,
 Arida seu gelido rore labella rigat,
 lucidulo formosa lacu sic virginis ora
 Exprome, ne rapidæ deleat error aquæ.
 Tunc neque tu Soli radios, neque sidera cœlo
 Inideas nitidis pictus imaginibus.

DE FONTE, ET QUERCU FONTEM
INUMBRANTE.

Hinc averte greges, hinc duram averte bipennem,
 Surgit ubi irriguis proxima quercus aquis,
 seu pascis niveas dumosa in rupe capellas,
 Seu nemus antiquis exuis ilicibus.
 Quæ contexta suis umbracula frondibus arbor
 Explicat, hæc Dryadum sanguinis una fuit.
 At fons obliquo fugiens per gramina cursu,
 Naiadum è sacris profilit uberibus.

A D A P E S.

Et cytisum vobis, & olentia pabula thymbræ
 Sevit, apes, rigui cultor Acon nemoris.
 Vos date mella, suæ quæ munera mittat Hyellæ,
 Illius ut roseo nectar ab ore bibat.

AD

A D H Y E L L A M.

Dum te rura tenent cultis formosa viretis,
 Sacra ubi nativas silva coronat aquas,
 O utinam sim vel nitidis hyacinthus in hortis,
 Quo decores flavas, candida Hyella, comas:
 Vel sim frigidulæ jucundus spiritus auræ,
 Quem roleo excipias lassæ puella sinu.

A D A R I E T E M H Y E L L Æ.

Dux pecoris lascive aries, quem nuper acantho
 Et matutina cinxit Acon viola,
 Si virides saltus formosæ ingressus Hyellæ
 Projicis ad niveum florida ferta pedem,
 Illa tibi aurato mutabit vellere lanas
 Permulcens facili mollia terga manu.
 Nec te lucidior puris fulgebit ab astris
 Aurea quæ Phryxum per mare vexit ovis.

C A P E L L A P U E R U M J U L I U M
L A C T A T U R A.

Lentisco cytisque sua me in valle capellam
 Candida alit Nais, pulcher Iule, tibi.
 Illa novo sacri nutricem heroïs acantho
 Implicat, & vario cornua flore tegit.
 Nunc age, sancte puer, te nectare prolue nostro,
 Languida ut epoto pectora lacte juves.
 Scilicet, Olenio cum animos æquaris alumno,
 Aurea tunc volucris tollar in astra pede.

DE

DE ALUMNI PIETATE IN NUTRICEM
DEFUNCTAM.

Antonso sub colle Napen tumulavit alumnus,
 Et canæ imposuit florida ferta comæ.
 Sic vina frequens libat sitientibus umbris,
 Atque avidam querulis mulcet anum calamis.
 Quæque suis puerum ad cunas concentibus olim
 Leniit, & plenis lac dedit uberibus,
 Huic pro lacte merum, blandæ pro munere vocis,
 Sibila septenis reddit arundinibus.

AMYNTAS UXORI, ET FILIO
DEFUNCTIS.

Has lacrymas, formosa Iole, tibi libat Amyntas,
 Libat & has lacrymas, candide nate, tibi.
 Dilectam pueri, dilectam conjugis umbram
 Trans Stygias placidus navita vectet aquas.
 Neve truces Furiarum acies exhorreat infans,
 Materno latitans hæreat ille sinu.

DE CALAIVENANTE.

Teu trepidum hinnuleum Calais venatibus urget,
 Et puer æstivum currit anhelus iter,
 Tu terret nemora alta canum longo agmine cinctus,
 Sectaturque leves per sua lustra feras,
 Quis illi spirare sacris è collibus auræ,
 Candidus exusto ne cadat ore color.
 Deserte vagas pueri venantis ad aures,
 Quam misero Calais maceret igne Rhoden.

ACO-

A C O N I S D O N U M

Ingemere æsculea fueras modo, turtur, ab umbra
 Rusticus urbanæ quem dat Acon dominæ.
 Candida avis, dominæ roseis dignata labellis
 Excipies dulces è patulo ore cibos.
 Atque utinam ipse tuis sublatus in aëra pennis
 Adveherer tenerum virginis in gremium!
 Ut quondam formosus olor fallacibus alis
 Venit in amplexus, aurea Læda, tuos.
 Saltem interdictos pro munere reddat amores,
 Teque putet gemitus edidicisse meos.

A D I A N T H E N.

Narcissumque, rosamque tibi decerpfit, Iantho,
 Purpureis Corydon ferta ferens calathis.
 Ad sepem tu sola veni surgentibus astris,
 Dum numerat saturas anxia mater oves.
 Si tibi nil ultra quærit, saltem oscula junget,
 Florum animæ ut dulci pastor ab ore legat.

A C O N I S A N A T H E M A.

Jam votivâ sacra pendet tibi fistula pinu,
 Digna etiam labris, Pan Tegeæ, tui.
 Solvit Acon sua vota, graves ubi Phillidis iras
 Molliit argutis blandus amans calamis.
 Quod nec flava colus, quod nec potuere corollæ,
 Nec fixa ingratis cymbala liminibus.
 Hanc cape: nam, trepidos quoties per amœna vireta
 Insequeris Dryadum raptus amore choros,
 Si perlucenti modulabere sibila canna,
 Crudeles nemorum leniet illa deas.

D E L Y C I N N A.

Nunc primum incolumi rediit sua forma Lycinnæ,
 Nunc panacem sevit, candide Phœbe, tibi.
 Iamc mollis foveat tellus, tua lumina firment,
 Astraque fœcundi munere roris alant.
 Iam qua ferent iterum exangues contagia morbi,
 Diffluet in medicas nobile gramen aquas.

AD NUBES PRO PUELLA METENTE.

Quæ gelidam volucris rupem subtextitis umbra,
 Et juga præruptis ardua verticibus,
 Iamc nubes, rapidum subducite Solem,
 Et premite obscuræ noctis imaginibus.
 Iamcandida formosæ ne lædat Ianthidis ora,
 Dum metit æstivo grandia farra die.

VENATORIS TUMULUS.

Iamc pharetram, & casses, armataque tela veneno
 Mæonis ad tumulum contulit ægra parens,
 Iamc toties tibi, nate, inquit, cessere leonum
 Agmina, & ærata cuspide fossus aper,
 Iamc tunc etiam Stygias claudes indagine valles,
 Et tua Tartareum proteret hasta canem.

DE PUELLA FLUVIO MERSA.

Deliciæ ruris, pronos cum forte lacertos
 Hauriret gelidas flava Amaryllis aquas,
 Iamc Naiades rapidum traxere sub amnem,
 Plena-

Plenaque Virgineam prodidit urna manum.
 Nulla fuga invidiæ est! livor quoque numina tangit,
 Et Venerem silvis eripuerè suam.
 Neve deas blanda posset lenire querela,
 Clauserunt celeres ora natantis aquæ.

D E H Y E L L A.

Luteolæ florem calthæ sub sole recenti,
 Hyblæumque thymum dædala libat apīs.
 Dædala apīs, vernos quamvis secteris odores,
 Nativisque legas roscida mella favis,
 Nec tu suaviolum, nec tu dulcedine vinces
 Quod redolet labris nectâr Hyella suis.

BIBONIJS TUMULUS.

Sparge hedera tumulum, & veteris carchesia Bacchi
 Arida Cinyphii Mæonis umbra bibat.
 Cantat adhuc Mæon, & adhuc, nisi terra vetaret,
 Et raucum obstrueret guttur anhelæ fitis,
 Lascivi obstreperent congesto è cespîte cantus,
 Et fistra, & calami, tympanaque, & crotalum.
 At tibi si thiasum instituit, si potus ad aram
 Ludebat tremulo semper, iacche, pede,
 Tu face, ut ex humili surgens labrusca sepulcro
 Sufficiat bibulo dulcia vina seni.

DE NARCISSO AD FONTEM
FLORENTE.

Dum tener irriguam floret Narcissus ad undam,
 Conscius in tacito flore revixit amor.

Ecce

Ecce, suæ quærens simulacra fugacia formæ
Nunc quoque se liquidis spectat, & ardet, aquis.

CHLORIDOS ANATHEMA.

Virgineos calathos, annexaque licia telis,
Et Methymnæas Lesbia Chloris acus,
Iuratamque colum, perfusaque murice pensa
Sedibus affixit, casta Minerva, tuis.
Illa fatigatæ dedit instrumenta juventæ,
Cum premeret tremulas longa senecta manus.

CYMBA NAUFRAGA.

Me celer invasit Boreas, & pronus Orion,
Et conjurato turbine vicit hiems.
Atque incerta viæ, & caro spoliata magistro,
Adnabam æquoreas naufraga pinus aquas.
Dum me, sive ea Cymothœe, seu candida Doris,
Appulit his fessam candida nympha vadis,
Ferat ubi nunc fluctus herum. Tu littoris hospes
Da precor extremis corpus utrumque rogis.
Ite, quibus iratæ toties cessere procellæ,
Corripiat socios una favilla duos.

NAUTÆ ROGUS EX CYMBA.

Vecta levi pinus sinuosa per æquora remò,
Dum legit Ægæum, dum legit Oceanum,
Insenuit, nigrisque rogis incensa Lycarbæ
Est dominum ad Stygios una sequura lacus.

Ff

LYCI.

LYCIANATHEMA.

Jam remos, laceramque tibi, Neptune, carinam
 Sospes ab Eois, sospes ab Hesperiiis,
 Dat Lycus, ut rapidis qui vitam absumpsit in undis,
 Excipiat patrio terra tenem gremio.

PISCATORIS ANATHEMA.

Cui calamos, nassasque leves, geminosque tridentis,
 Et laceram è portu sustulit unda ratem,
 Alcimedon Nymphis scopulo suspendit ab alto
 Humida piscosis retia trita vadis.
 Ite impunè leves sinuosa per æquora pisces:
 Jam metuent nullos agmina vestra dolos.

DE PUERO NAUTA UNDIS MERSEO.

Nox erat, & summi pendens è vertice mali.
 Aptabam celeri carbasa lecta manu;
 Cum puerum hibernus distraxit in æquora turbo,
 Meque sub Ægæis merfit arena vadis.
 Sed suprema tuli miseræ solatia mortis,
 Quod reducem puppis sospita vexit heram.

DE PISCATORE CUM NAVICULA SUB-
MERSO.

Captivos ut forte senex relegerat echinos,
 Apidanum hibernis obruit unda vadis.
 Tum quoque merfa ratis periit, prædamque recentem
 Naufraga piscosis reddidit æquoribus.

Quamque

Quamque habuit sociamque viæ, victusque ministram, §
 Illa eadem extinctum trans Styga vexit herum.

N MARMOREUM SIMULACRUM NYMPHÆ AD FONTEM DORMIENTIS.

Aspicis, ut blando permulcens pectora somno
 Imminet argutæ candida Nais aquæ?
 Illa quidem riguam fontis requiescit ad undam,
 Et jacet æstivæ fessâ labore viæ.
 Quod si forte sacros pertentes virginis artus, §
 Et sopor invitis effluat ex oculis,
 Ludaces exosa manus sua ad antra recurret,
 Subtrahet & nostris se dea luminibus.

DE EQUO, OB SENIUM MALE HABITO.

Mollibus insignem phaleris, atque alite cursu
 Viderat Eridanus, viderat Arnus, equum.
 Nunc senior, gracilique trahens cervice rudentem
 Æquoreæ puppi grande ministrat iter.
 Si deus es, succurre novo, Neptune, labori. §
 His olim indueras te quoque imaginibus.

A L I U D.

Acer equus, gelidum quoties pugnavit ad Albim,
 Ad sua victorem castra revexit herum.
 Nunc tamen indigno religatus colla rudenti
 Anxius adverso vix trahit amne ratem :
 Nec potis est avido decerpere gramina morfu, §
 Nec liquido arentem rore levare sitim,
 Quamvis intonsas fesso pede proterat herbas,
 Ff 2 Et

452 JO. BAPT. AMALTHEI.

Et tam vicinas spectet anhelus aquas.
 Quam male sub domino victricia signa sequutus
 Impiger hostili sanguine lavit humum, 10
 Si pugnae socium abjecit, si fune revinctum
 Sub rigido patitur verberare sæpe mori.

DE LUSCINIA DELPHINO VECTA.

Threïcium increpitans Boream, quando impia Thra-
 Spirabat gelidis flamina iniqua jugis, (cc
 Sed Boream tamen increpitans, male nixa volatu
 Strinxerat æquoreas Daulias ales aquas.
 Cum subito exiliens cana delphinus ab unda f
 Defessam mediis extulit æquoribus.
 Ille autem effuso metuens se tingere ponto
 Librabat summo terga recurva freto,
 Dum volucris blando permulcens carmine fluctus
 Est Methymnæis reddita littoribus. oi
 Forsan & illæsum servarat Ariona delphin,
 Quo modo vocalem per mare vexit avem.

A D L U C I F E R U M .

Quid properas, ingrata, meos læsurus amores,
 Et nitido revocas, Lucifer, ore diem?
 Non ego decepto violavi fœdere divos,
 Nec Venerem sacris diripui ex adytis.
 Ah ne me caræ amplexu disjunge puellæ: f
 Ah ne me abreptis distrahe deliciis;
 Fleste viam, tardoque remensus fidere cœlum,
 Serum iter Eois contere limitibus.
 Sic nunquam ulla tuos obducant nubila vultus,
 Teque alat æterna Juppiter ambrosia. 10
 IN

IN ARANEAM.

Pendula cui graciles prætexis, aranea, telas,
 Exprimit heu casus fixa tabella tuos.
 Hic docta manus pinxit nova texta Minervæ,
 Pinxit & Idmonio licia nexa jugo.
 Nunc iterum antiquæ meditaris præmia pugnæ? 5
 An memor invilæ contegis ora deæ?

TUMULUS TRYPHONIS.

Stant aræ, stant coniferæ ad tua busta cupressi.
 Tu mea ab inferiis accipe dona, Tryphon.
 Hic, venerande senex, tua quæ complectitur ossa,
 Floreat æternis terra papaveribus.
 Hic Venus Assyrio tumulos irroret amomo, 5
 Atque Hyblæa tibi munera libet apis.
 Neve sacro desit vati post fata voluptas,
 Proxima ab umbroso cantet avis nemore.
 Et qui te blando mulcebat murmure rivus,
 Nunc etiam argutis somnia portet aquis. 10

Notandum est hîc addere Pindaricam ejusdem Jo. Baptistæ Odem, brevem illam quidem sed perelegantem, occasione navalis victoriæ ad Echinadas partæ conscriptam, quæ una ex ejus Græcis poematiis superest.

ΙΩΑΝΝΗ ΤΩ ΑΤΣΤΡΙΩ.

ΣΤΡΟΦΗ.

ΚΥΔΙΜΟΝ Εὐκλεία καλὸν φάϑ' ἄθλων
 σὰν ἐς αὐγὰν ἐκ πολέμου δέχιο
 Καίσαρϑ' παῖδ' ἀντιθέκ.
 ὃν δὴ ἀγλαοῖς ἐν ἀγκώνεσσιν ἐνήνοχε νίκῃ,
 Θραξὶ δεινῶς ναυμαχήσανθ' ὑπὲρ
 Κόλτῳ Εἰχινάδων ἐπὶ Τρινακρίῳ

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ.

πιστὸν ὄρμον. πῖνε δὲ νίκταρϑ' εὐώ-
 δεις γλευκείας ἐκ κύλικϑ' λιβάδας
 ἄρτι κερνωσᾶν χαρίτων.
 αἰγλατίζεται δ' αἶψ' κῦδϑ' μετὰ κύκλον ἄεθλων
 ἡλιοειδὲς, καὶ χρόνον μυρίον
 αἰθεῖ. πόνοι γὰρ εὐχεϑ' ἐντι τροφοί.

ΕΠΩΔΟΣ.

ᾤχετο δ' Ἰονίαν περῶν θαλάσσης
 κύματα, καὶ πολλὴν ἴθνη σόλον
 ἱερὸν. οἱϑ' ἔπλεεν Αἰσονίδας
 Κολχίδϑ' χρυσαυγὴ ἐς πόλιν μολῶν,
 ἐνθ' ἀριστοῖαν θεοσυγεῖ ταχὴν
 ἔμβαλε στρατῷ μόρον.
 γηγεῖαν δὲ θανόντων, ὡς δράκονθ' ὕπνϑ' δάμει,
 χρύσειον εἶθαρ κῶας εἶλε.
 κ' αὐτῇ εὐπλοϑ' φασινοῖς
 ἐν ὤσροισι λάμπει Ἀργῶ.

COR.

CORNELII
AMALTHEI
CARMINA.

Ff 4

THE
JOURNAL
OF
THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE
OF GREAT BRITAIN AND IRELAND
VOLUME 11. PART 1. 1881.

URBIS VENETIARUM PULCHRITUDO,
DIVINAQUE CUSTODIA.

Annua lux superis aderat, qua Juppiter olim
Phlegraeo impulsus bello, & furialibus ausis
Immanes trifido dejecerat igne Gigantes,
Et vasto terrarum orbem tremefecerat ictu;
Cum propere exultans iterum Victoria cœ-
Instituit lætos solito de more triumphos. (105

Hinc lituus victricem aciem, victricia tela,
Victrices palmas, & ovantia signa canebat:
Inde sequebatur citharæ concentus eburnæ,
Permixtumque lyræ carmen, dulcesque choreæ. 10
Undique reclusis stellata palatia valvis
Fulgebant auro, & gemmis, ostroque superbo.
Mille Iovi stabant arcus, & mille tropæa,
Mille Iovi currus prædam, & spolia ampla vehebant.
Nec solum indigetes, quos nuper vivida virtus 15
Per callem angustum sublimia vexit ad astra,
Sed proles etiam magnorum antiqua deorum
Victoris celebres admirabantur honores.

Ecce autem Adriacas dudum spaciata per oras
Fama triumphantem interea conscendit olympum. 20
Hic ubi coelicolas vidit capita alta ferentes
Ætheris ornatu, nec non & divite pompa,
Quam primum elatos fastus sermone repressit. (tum,
Namque almam Venetorum urbem, sanctumque Sena-
Illustremque Ducum sobolem, heroasque potentes, 25
Et fortunatos populos, opulentaque regna
Laudibus æquavit cœlo, divisque beatis.
Demisere animos, vultusque rubore notarunt
Numina, quod superis inter tot gaudia rebus

Ff 5

Huma-

Humanas res contulerit. tum livor obortus, 30
Tum vario impletum est regnum cœleste susurro.

At pater omnipotens, ut primum voce, manuque
Murmur, & invidiam solio sedavit ab alto,
Aligerum juvenem, quo non velocior alter,
Ad vada Nereidum jussit properare volatu; 35
Ut, quæ divinas vulgarat Fama per aulas,
Quærat, & actutum rediens exacta renarret.
Ille autem incinctus Zephyro, & felicibus auris,
Molitur celes supremo è cardine gressus:
Et nunc extensis purum secat aëra pennis; 40
Nunc alacri laterum plausu cava nubila tranat;
Prævertitque fuga. Dictæo è monte sagittas.
Qualis fulmineo fertur per inania cursu,
Cum post longam hiemem sub verno tempore Phoenix
Aut Arabum silvas, aut rura Sabæa revisit. 45

Jamque iter cœnensus medium (nam cæperat æquor
Despicere, & pulchram liquidis in fluctibus urbem:
Cui tunc centenæ diverso è littore puppes
Innumeras merces, ac ditia dona ferebant)
Qua specula invicti peragat mandata Tonantis 50
Explorat fidis oculis, animoque volutat.
Mox, cursu exacto, super altæ culmina turris,
Quam sibi delegit multis è millibus unam,
Constitit, ac paribus pressit fastigia plantis.
Hinc templum laqueatum auro, divelque lapillis, 55
Templum operosum, ingens, miraue ex arte decor
Stare videt contra, qua se se attollit olympo
Regia, qua nitido lucet splendore Senatus
Astreæ domus, & legum inviolata potestas. (60
Sub pedibus numerosa cohors juvenumque, senumque
Itque, reditque vias, & limina dia frequentat.
Parte alia cernit variis distincta figuris 65

Atri

Atria nobilium, fulvoque ornata metallo;
 Nec non marmoreas sacris in sedibus ædes:
 Miraturque altas arces, & Martia tela,
 Miratur validis navalia plena carinis,
 Quarum quæ minima est, superat vel Iasonis Argo,
 Non illum ambitio, non illum præmia laudis
 Ad superos revocare queunt. juvat usque tueri
 Et molem tantorum operum, & miracula rerum, 70
 Seu Jubar inducat lucem, sive Hesperus umbras.

Spargitur interea divina per agmina rumor,
 Sidereum volucrem felici Doridos urbe,
 Et vitreis lymphis, & amœno littore captum
 Destituisse polum, & Venetos coluisse penates. 75
 Tunc inter divos nata est sententia discors.
 Arguit is fratrem, quod chari jussa parentis
 Negligat, & cœlum, cognataque numina linquat:
 Alter, ut absentis causam tueatur amici,
 Quicquid ab Enceladi memoratum est ante sorore, 80
 Approbat, & summis etiam nunc laudibus effert;
 Ne quis miretur, si majestate locorum
 Victus in externis cunctetur sedibus hospes.
 Pars hunc, pars illum sequitur, pendetque vicissim
 Nunc accusantis, nunc defendentis ab ore. 85

At rex æthereus, cui fas prohibere tumultus,
 Et pacem adversis animis afferre perennem;
 Ut litem ambiguam solita gravitate diremit
 Discordesque deos æterno fœdere junxit,
 Quid sibi consilii, quæ pro ratione voluntas, 90
 Explicat, ac lætus terrasque, polumque serenat.
 Præterea, ne quid tectum clausumve relinquat,
 Arcius obstructos sub aheno cardine postes,
 Qui seriem fatorum abdunt, verso objice pandit:
 Indeque triplicium prodit secreta sororum. 95

Tum

Tum demum patuit, delapsum ex æthere numen
Imperio, Neptune, tuo fore tempore in omni
Custodem, quo nec possint fera bella nocere,
Nec fraudes, nec livor edax, nec tabida pestis,
Nec quicquid Stygio ex Orco prorumpit in auras. 100

JOANNI AUSTRIO

Christianæ Classis Imperatori

PROTEUS.

Aurea Tithoni conjux subtraxerat umbras,
Pronaque puniceo velarat sidera vultu,
Cum Sol Eoo tollens è gurgite currus
Illustri magnum detexit lampade mundum.
Tum subito Hadriacis Proteus sese extulit undis, §
Quem comitabatur flavos resoluta capillos
Cymothoë, atque Hyale, niveisque Arethusa lacertis,
Atque aliæ vatem Nereides admirantes.
Ut ventum ad littus passim hic vaccinia nigra,
Pallentesque legunt violas, mollesque hyacinthos. 10
Mox omnes circumstant, & carmina poscunt.
In medio Proteus altum jubet æquora murmur
Ponere, & Æolios stridentia flamina ventos:
Quo jussu placantur aquæ, placantur & Austri.

Ipse autem canit, ut nutu suspenderit orbem 15
Rex superum, qualisque hominum concrevit origo
Informi ex limo: nec non elementa per omne
Fusa genus, cœloque etiam labentia signa.
Tum memorat Phœbi cursus, Lunæque meatus:
Quid ferat Arcturus, quid verno Pleiades ortu, 20
Quid tristes Hyades, quid desolatus Orion.

His

His addit Lapithum media inter pocula rixas,
 et dirum Cadmi exitium, vultusque Medusæ.

Tum miseræ Inachidos deplorat tristia fata.
 infelix virgo, quondam tu nectare digna, 25
 et dulci ambrosia, thalamoque, toroque deorum:

tunc autem foliis, & amaro gramine tantum
 asceris, atque sitim limoso flumine pellis,
 stramineoque jaces septis inclusa cubili.

infelix virgo, quoties tu verba referre 30
 sonaris, toties auras mugitibus imples.

Ah pater, ah rector superum, miserere puellæ,
 cum miserere tuæ, finemque impone labori.

Hinc Progeni Tereo convivia foeda parantem,
 stantesque humeros Pelopis, Nisique capillos 35
 commemorat. posthæc miseros decantat amores

Istonii vatis, qui quondam conjuge rapta
 usus inaccessas Erebi lustrare tenebras

Tartareum potuit custodem flectere cantu,
 et reditum ad superos optatæ aperire puellæ. 40

sed tamen incautum metus & dementia vatem
 invasit, sociamque viæ jam luce sub ipsa,

nam jam Tænarii egrediens è liminis oris
 respexit. tunc illa iterum se Ditis ad umbras

horripiciens, Erebi leges, atque impia fata 45
 visa queri, miserumque viri incusare timorem:

Tum canit insignem sacris Heliconæ Camœnis,
 arnassumque orbis medium, lætosque per agros
 Æonidum blando labentes murmure fontes.

Te quoque Pyrenes decus, & Mavortis alumne, 50
 hujus ob imperium cœlo caput Austria tollit,
 hoc tandem celebrat diuinus carmine vates.

Macte animo Princeps, genus alto è sanguine Divum,
 qui nunc conjunctas æterno fœdere classes,

Magno-

Magnorum Regum classes, Venetique Senatus, 5
 Subimi è specula totum prætexere pontum
 Despicias, & validas Neptuno ostendere vires:
 Eia age, terribili Thracum peto fulmine puppes
 Fulmine, quo mundi moles operosa paveſcat,
 Et gentem ſcleratam imo demerge ſub Orco. 6
 Tunc Aſiæ ingenti percuſſus clade tyrannus
 Abſcindet manibus crines, atque unguibus ora:
 Mox iræ impatiens prærupto è vertice ſaxi
 Seſe præcipitem demittet in æquoris undas.
 Hinc juga ſervitio ſolvent & Maurus, & Indus, 6
 Fallaciſque dei ritus, legesque profanas
 Contemnent, genitumque colent è Virgine Numen,
 Et Romana ferent patrias vexilla per urbes.

Tum Parcæ unanimis Saturnia ſæcula reddent,
 Et rurfus terrarum orbem Pax alma reviſet. 70
 Sponte ſua fœcundus ager flavſcet ariſtis,
 Sponte ſua molli ſeſe rubus induet uva,
 Aureaque æternum pendebunt arbore poma,
 Ac paſſim vario pingetur terra colore:
 Illice præterea ſtillabunt dulcia mella, 71
 Et pecudes multo diſtendent ubera lacte,
 Colludentque lupis mediis in vallibus agnæ.
 Quinetiam placidis ſternetur fluctibus æquor,
 Nec Scyllam pinus metuet, nec nauta Charybdim.
 Spirabunt Zephyri tantum: quorum omnia flatu 8
 Ridebunt, totuſque adeo lætabitur orbis.

Quare age, ne proſus deſint hæc ocia terris,
 Magnanima heroum ſoboles, jam ſume potenti
 Arma manu, teque his quam primum accinge tropæi
 Te Bellona ferox, & te Fortuna ſequetur.

Quid loquar Heliadum lacrymas, mutataque mentem
 Quidve piæ Clymenes fuſas è corde querelas, (br
 Cu

Cum Phaëtonta polo dejectum fulmine vidit?
 Omnia quæ Musis Helicon, quæque Ismarus Orpheo
 Audiit, ille canit. resonos dant littora plausus, 90
 Donec ad occultas redierunt numina sedes.

C U P I D O.

Unde suas primum flammæ, sua tela Cupido
 Sumpserit, ac geminas armet quæ causa sagittas,
 Tumque faces quantis hominum præcordia curis
 Accendant, mihi dum faciles dant oia Musæ,
 Dulcibus & numeris, & eburno pectine dicam. 5

Tu decus Ausoniæ linguæ, & nova gloria vatum,
 Cui crinem viridi cinxit Polyhymnia lauro,
 Sacraque Castalio perfudit labra liquore,
 Et citharam Phœbus tenero concessit in ævo,
 Huc ades, Octavi, & nostri sis carminis auctor. 10

Æthereos inter procures, cœtusque verendos
 Assuetus tantum illecebris, ac longa Cupido
 Oia lascivo solitus consumere luxu,

Inus erat. quem ex Idaliis Cytheræa viretis
 Moverat, & furtim vetitis immiserat astris. 15

Hunc pater augusta vultum gravitate coruscus
 Audentem medio postquam vidisset olympo,
 Atque aliena suis meditantem gaudia jussis,
 Per contra intonuit, rutilo ter fulmine dextram
 Excitus armavit, terque ignea tela repressit: 20

Et tandem increpuit: Quis te penetralia demens
 Ussit adire deum? nostrasque licentius arces
 Candere? tot vigiles astrorum scilicet ignes
 Pallere, & ignaro potuisti Hyperione divum
 Arcanas intrare domos? quo numinis ausu 25
 Tellatas patuisse fores, teque aurea claustra

Exce-

Excepisse rear? neque enim succedere cœlo
 Ob meritum tibi jam licuit, nec conscia virtus
 Intulit. incautæ latitans genitricis in ulnis
 Accesti. sed age Idalium, Paphiasve revertite 30
 Ocyus ad sedes, teque his procul aufer ab oris.
 Sic ait, & magni concussit culmina mundi.

At puer ipse gravi perculsus corda timore
 Confugit ad matrem, & querulo sic ore profatur:
 Cur miserum irrississe dolis? cur tendere nato 35
 Optasti fraudes? adeone invisus inanes
 Spes alere, & vanis merui confidere rebus?
 Quam satius dulces inter myrteta fuisset
 Exercere jocos, tenerisque adludere nymphis.
 Ecce laceffitum cœlo nunc Juppiter arcet, 40
 Detruditque polo. quin tu quoque sævior iras
 Adversis incende animis, atque ipsa negetur
 Terra mihi, cogasque nigro latitare sub Orco.
 Vix ea cui lacrimans genitrix, quod Juppiter, inquit?
 Innocuæ proli tantos afferre dolores 45
 Debuit? an patrio vel nos prohibemur Olympo?
 Pone tamen gemitus: opus est, ultricibus utar
 Artibus, & solvat meritas injuria pœnas.
 Dixit, & Idalias natum complexa repente
 Detulit in silvas, suaves ubi myrtus odores 50
 Spirat, & indulgent Zephyris felicibus auræ.

His prope exactis, celeri secat æthera curru
 Æoliam contra Liparen, ubi Mulciber ingens
 Exercet rigidos resonis Cyclopas in antris.
 Hic operi incumbens, certisque laboribus instans 55
 Pro se quisque manus duris incudibus addit.
 Et nunc distringunt alternis ictibus æra,
 Nunc perfusa lacu formant, ignique reponunt.
 Ergo ubi terrificas subiit Venus ipsa cavernas,

Con-

Conjugis horrenti leviter cervice pependit, 60
 Et blandita viro divinum infudit amorem.
 Quem simul ambrosium cupidis hausisse venenum
 Offibus agnovit, mœsta sic voce loquuta est:
 Haud equidem rebar cœlestia posse vetari
 Regna mihi, aut dulci nato, quibus æqua potestas 65
 Ire, redire vias, patriisque adjungier astris.
 En tamen attonito stellas ingloria cursu
 Deserui, quoniam tristis Iovis ira coëgit.
 Nunc ego connubii per mutua fœdera supplex
 Auxilium imploro. geminas precor ære sagittas 70
 Diverso molire, quibus contraria detur
 Vis etiam, obtuso liveſcat ut altera plumbo,
 Altera prætentum sub cuspide proferat aurum.
 Ne Steropen labor iste petat. tu muneris autor,
 Tuque opifex, si jam nostri te cura momordit, 75
 Esse velis. nec plura. Nihil, tunc ille, laborum
 Abnuerim, Cytheræa, inquit. quodcunque vel arte
 Ingeniove queam, nunquam tentare recusem.
 Sic fatus, divæ mox oscula dulcia fixit,
 Incubuitque operi, & discordia tela pereggit. 80
 Ast ubi Trinacrii gratissima dona mariti
 Accepit Venus, audaci compulsa furore
 Devolat, & pernix Lætheo allabitur amni,
 Et grave demersit tacito sub flumine plumbum,
 Incomperta canens immixtis verba querelis: 85
 Unde odium emanet, fervensque exæstuet ira.
 Protinus ardentes rapidi Phlegethontis ad undas
 Decurrit: tum flammivomo ter proluit aurum
 Gurgite, secretoque super ter murmurat ore,
 Insputatque feri penetrabile virus amoris. 90
 Inde faces etiam accendit, quas nulla vetustas
 Extinguat, quas non oculis deprendere quisquam
 G g Possit,

Possit, inexhaustis tanta est vis insita flammis.
 Omnia quæ postquam nato concessit habenda,
 His, ait, æternis semper dominabere divis, 95
 Præcipueque Iovem imperio succumbere coges.

Euganeis quondam fuerat pulcherrima silvis
 Lydia Nympharum decus, & comes unica Phœbes,
 Quæ tum venatu, tum longo errore viarum
 Impatiens æstus nudabat pectora ventis. 100

Juppiter, en, cœlo vix hanc speculatus ab alto
 (Sæviti enim adversi succensa Cupidinis ira)

Ardet, & insolitis flammis caluisse medullas
 Sentit, & occulto vulnus depascit hiatu;
 Et tandem posito pinum pro fulmine sumit, 105
 Mænalium simulans mutato corpore Pana.

Ut vero argutos propius deflexit ocellos
 In nympham, faciles aditus explorat amoris
 Fervidus, ac fixo ducit suspiria corde.

Prospicit illa dolos rigido jam faucia plumbo, 110
 Inque levem conversa fugam, procul ô procul, inquit,
 Casta tuis, Dictinna, nefas averte puellis.

Insequitur tamen acer amans, perque invia lustra,
 Et per inaccessæ prærupta cacumina rupis.
 Haud secus, ac pavidam si quando sanguine gaudens 115

Aspexit capream, sævoque immanius instat
 Ore leo, quem dira fames, rabiesve fatigat.
 Audierat sociam Phœbe, sociamque petenti
 Ferre volebat opem, sed ineluctabile numen
 Obstitit, ac falsa genitor sub imagine certans. 120

Liquerat & patrios fines, & cognita rura,
 Externosque fuga penetrarat Nympha recessus,
 Cum magni Eridani vastas pervenit ad undas,
 Et vetita ulterius celeres extendere cursus.

Tunc deus accedens renuenti brachia collo 125
 Injicit,

ajicit, & cupidis invitam detinet ulnis,
 Virgineumque rapit sprete pietate pudorem.
 Mox voti compos tenues vanescit in auras.
 At virgo, infelix virgo, nec lumina cœlo
 Tollere, nec lucos audet spectare Dianæ, 130
 sed læsum metuens numen, læsasque Napæas
 præcipiti è ripa se se projecit in amnem,
 atque ibi singultantem animam largo obruit haustu.
 Hinc Amor accensis miscere incendia flammis
 Cœpit, & alternis transfigere corda sagittis. 135
 Hinc juvenem docuit teneræ inservire puellæ,
 Nec curare truces nocturna per æquora ventos;
 Quamvis abruptis resonent freta vasta procellis,
 Pulsatique gemant scopuli, tonitruque debiscant
 Nubila, & horridonis circumtonet ignibus æther. 140
 Ex illo vires adeo sibi sumsit in omnes,
 Ut victor terris, victor dominetur Olympo.

MESULUS ET LIQUENTIA.

Has inter corylos, hæc inter florea rura,
 Mesulus ut quondam & Liquentia corporis artus
 In liquidos latices vertère Cupidinis ira,
 Dum Zephyri aspirant, tenui modulabor avena. (5
 Vos genus heroum, vos ALTO è COLLE propago
 Magnanimi fratres, quos cœlo vivida virtus
 Evehit à teneris, nec adhuc pubentibus, annis,
 Annuite, & placidi nostris succurrite votis.
 Sic vobis Mavors, sic vobis innuba Pallas
 Dent vigili studio metas contingere laudum, 10
 Et nitido splendore sequi vestigia patris,
 Quo nec consilio quisquam, nec clarior armis.
 Forte Opiterginos inter montesque, lacusque

Gg 2

Æstivo

Æstivo terrarum orbis dum Sole tepebat,
 Rustica Silvani pubes, Satyrique bicornes, 15
 Et Fauni, & Panes captabant frigus in umbra.
 Pars calamis certare parant, pars ludere versu: (auræ,
 Quandoquidem leve murmur aquæ, leve murmur &
 Pictæque odoratis invitant floribus arva.
 Nec mora, jam variis resonat concentibus æther, 20
 Garrulaque extremis respondet vocibus Echo.
 Tum vero Dryades captæ dulcedine cantus,
 Turbaque Naiadum, nec non & Oreades una
 Conveniunt, mollique ferunt è fronde corollas.
 Queis ubi cinxerunt crines festiva juvenus 25
 Cum nymphis choreas cœpere in olentibus herbis
 Ducere, & alterno se tollere in aëra saltu.

Non procul hinc Veneris redolebat thure sacellum
 Verbenisque, rosisque novis, quod forte Dione
 Sedibus è Paphiis nato conjuncta petivit. 30
 Hic ubi concentus, ubi dulcia sibila cannæ
 Sensit Amor, matrem complexus talibus inquit:
 O ego nunc tecum, genitrix pulcherrima, possem
 Et propius numeros, propiusque audire cicutas!
 Nam sæpe agrestes consuerunt dicere Panes, 35
 Ut juvenum geminis transfigam pectora telis,
 Utque etiam accendam tacitis præcordia flammis.
 Tale igitur carmen nostras penetraret ad aures.
 Tunc dea subridens, pueroque ter oscula figens,
 Quid tibi vel magnum, dulcissime nate, negarim? 40
 Per te (inquit) mortale genus mea numina terrent,
 Per te sollicitis cogunt succumbere curis
 Coelicolas, ipsumque Iovem, qui fulmina torquet.
 His dictis ambo pariter spirantibus auris
 Sublimes abeunt vicinæ ad culmina rupis. 45
 Inde vident nymphas cum montivagis Sylvanis

Nunc

Tunc saltu exercere pedes, nunc corpora gyro.
 unde vident Satyros immoto lumine pubem
 aspicere auricomam, nec non & amoribus uri,
 quo visu tremulos fundunt ex ore cachinnos. 50

Hos inter cœtus astatat Mefulus, arcu
 Hærias doctus volucres agitare, ferasque;
 cui caput interea (sic fors tulit impia) tollens
 identes, quos non norat, prospexit, & cheu
 picula commotus frustra contorsit in illos. 55

his accensus Amor, non ô non irrita, dixit,
 arma unquam mea dextra capit. nec plura loquutus
 curata Satyri percussit cuspide pectus.
 Vox in te Triviæ comitem, Lipientia virgo,
 Ah dirum exitium) jactavit plumbea tela, 60
 ut victor subito templum cum matre revisit.

Interea juvenis letali faucius auro
 vulchra verecundæ spectabat virginis ora,
 ut miserum obtutu malefanus alebat amorem.
 ipsa tamen trajecta gravi præcordia plumbo, 65
 nec vultus atollit humo, nec lumina flectit.
 iam Sol Hesperias ibat declivis ad undas,
 ut rutilos vultu mergebat gurgite currus,
 dum procul ecce suis redeuntem colle Napæis
 aspiciunt nymphæ posito jam fine chorcis 70
 Dytinnam, quam confestim comitantur ovantes.

Tunc di senuiferi, quamvis effræna libido
 uaderet violare fidem, niveumque pudorem,
 intra tamen subeunt, nec quisquam ita cæcus & amens,
 quin esset casu perterritus Orionis. 75

Cætera, quæ silvas, montesque, & flumina servant,
 lumina præcipiti captant sub nocte quietem.
 hic quoque jam positis mortalia pectora curis,
 hic pecudes, volucresque, & aquis degentia monstra

Accipiunt placide somnos. at Mefulus ille,¹
 Ille Cupidineis infixus corda sagittis,
 Longa per obscuram ducit suspiria noctem.

Ast ubi Sol croceo velamine condidit astra,
 Et roseo magnum perfudit lumine mundum,
 Protinus optatam per devia lustra puellam,
 Per nemora, & saltus, per aprica cacumina montis
 Quærit inops animi. demum sub valle jacentem
 Conspicit, ac tacito molitur pectore fraudes.

Verum ubi se visam Satyro Lipientia novit,
 Arrestique metu crines, perculsaque corda,
 Ac subito præfaga doli fugit ocyor Euro.
 Qualis cerva fugax, rabido cum Gallicus instat
 Ore canis, nunc illa nemus, nunc arva peragras
 Occulitor tandem vacuis secreta cavernis.
 Sic ea, dum premitur, templo, cui Cynthia præses,
 Conditur, ac latebræ ignarum spe fraudat amantem.
 Heu quid agat? quo flectat iter per inhospita lustra
 Ignorat, sævitque ægro sub corde venenum:
 Audires deserta loci incusare furentem,
 Convallesque cavas mœstis implere querelis.

Huc ades, ô virgo, neque me crudelior urfis
 Coge mori, sed, cui placeat tua forma, require.
 Sunt fulvo nobis insignia saxa metallo,
 Sunt fontes, vitreique lacus, & amœna vireta.
 Canto, quæ quondam gelidi sub cautibus Hæmi
 Threïcius vates cithara cantabat eburna.

Nec me adeo informe in agnosco: vidi ipse nitenti
 Effigiem sub fonte meam, quam candida Drymo, (undis
 Quam Beroë, atque Hiale, Xanthoque, Ephyreque sub
 Tentarunt nequicquam avidis retinere lacertis.

Talia dum vacuas satyrus jactaret ad auras,
 Exanimi Nymphæ succurrunt fata Medusæ,

Quæ,

Quæ, quia concubitu fœdarat templa Minervæ,
 Vertice terribiles gessit pro crinibus hydros.
 Illa igitur misero quam primum exterrita casu 115
 Vicini ex adytis properavit montis ad antra,
 Et supplex comitem placida sic voce precata est.
 Virginitas sit nostra tibi, Latonia, cordi;
 Nec patere infando maculari corpora tactu,
 Sed me mortali potius nunc exue forma. 120
 Vix ea. cum satyrus cæcas intrare latebras
 Conatus, vidit sparsa caligine circum,
 Inde repentino latices manare susurro.
 Nam tulit auxilium sic Delia casta puellæ,
 Ut tulit Alphæo dilectæ à flumine nymphæ. 125
 Tunc aditu invento volucris Liquentia cursu
 Ocyus innuptæ Dianæ ad templa cucurrit,
 Liminaque irriguo decoravit sacra liquore,
 Atque Opiterginos madefecit flumine campos.
 Hinc desolatam Dryades flere sororem, 130
 Auxeruntque undas lacrymis, mœstoque ululatu
 Pulsarunt silvas, & concava saxa querelis.
 At vero ingenti formidine pallidus ora
 Mefulus, irrumpit patrias per devia sedes,
 Crudelesque vocat superos, crudelia fata. 135
 Divellitque comas, & tundit pectora palmis.
 Nec gemitu, nec lamentis, nec fletibus unquam
 Abstinet, indigno donec mœrore solutus
 Cæruleas toto diffundat corpore guttas,
 Et fluat in molles mutatæ virginis ulnas. 140

Ad N. N.

Illa Napæarum Cretæ celeberrima virgo,
 Quæ quondam placidæ divino lacte capellæ
 Gg 4 Recto-

Rectorem superum Dictæo pavit in antro,
 Nunc tibi, magne Heros, hilari fert ore salutem,
 Felicesque optat longævi Nestoris annos,
 Et castæ affigit supplex prona oscula dextræ.

Tu, licet illustri in folio pia jura ministres,
 Et licet ingenti relevés è mole laborum
 Custodem patremque hominum, qui pondus Atlantæ
 Sustentat, mundique graves moderatur habenas, 10
 Ne tamen ætherei nutricem despice regis.
 Ipsa tibi tercentum agnos in vallibus Idæ,
 Tercentum curavit oves, & veïlera dorso
 Jam secuit, jam secta tulit sub Doridos antrum:
 Et nunc, qua Nereus Venetam circumfluit urbem, 15
 Nereïdes tucant certatim murice lanam,
 Murice, quo sacrum præcingas denique crinem.

O quæ læta dies, ô quæ jucunda voluptas,
 Cum flavum advenies Tyberim spectabilis ostro,
 Neptuni è regno, atque è finibus Amphitrites. 20
 Tunc Vaticanus summo continget olympum
 Vertice: tunc resonos tollent Capitolia plausus:
 Et Roma æternum digno exultabit alumno.

AD PETRUM RODULPHIUM

Episcopum Senogalliensem.

Clarior & jubare, & Phœbea luce Rodulphi,
 Cui datur obscuras nitido splendore tenebras
 Discutere, & rerum causas aperire latentes;
 Qui fit, ut Arctoo. sub cardine dira propago,
 Inventrix scelerum, ac Stygii Plutonis alumna 5
 Conetur superum cultus avertere templis,
 Et jura, & leges, & dia oracula vatū?

Qui

Qui fit, ut æthereas claves, quibus aurea cœli
 Atria panduntur, postesque arctantur Averni,
 Negligat impune, atque erroribus implicet orbem? 10
 Ah quoties vetitalque dapes, vetitalque hymenæos.
 Despiciens Titan, dum ferret lumina mundo,
 Alipedes avertit equos, currusque retorfit,
 Non secus ac fugeret scelus exitiale Thyestis.
 Ah quoties & cana Fides, & Vesta dedere 15
 Terga fugæ, pavidæque cavis latuere sub antris,
 Dum passim inficerent populos tot monstra veneno.

Delius horrendum stravit Pythona sagittis,
 Gorgoneum Perseus fulvo caput abscidit ense,
 Et leto dedit Alcides fortissimus hydram. 20

Quis vero accensus divinæ laudis amore
 Eumenidum sobolem, nulli feritate secundam,
 Destruat, & cœcas Erebi detrudat ad umbras?

Maximus heroum Clemens, dis æmula proles,
 Qui Iovis est regni consors, unaque supremo 25
 Cum Iove res hominum, & cœlestia regna tuetur,
 Militiæ cœli conjunget castra Quiritum,
 Et genus invisum properato funere perdet,
 Funere, quo fœda illuvie expurgabitur orbis.
 Tunc pia Relligio triplici decorata triumpho 30
 Trans Rheni fines, trans divitis arva Britanni
 Proferet imperium, & Saturnia sæcula reddet.

In Obitum

JANI BURGENSIS.

Burgiadam columen Janus, dīs æqua propago,
 Jampridem è terris migrans successit olympto,
 Quo summæ probitatis amor, quo vivida virtus,
 Quo

Gg 5

Quo

Quæ pia Religio, & divum reverentia vexit.
 Ut Theris Eoo nitidas in littore gemmas
 Cónspiciens fulgore pari diffundere lumen,
 Quas prius ipsa legat, lectasque in pyxide servet,
 Ambigit, & secum dubio sub pectore volvit.
 Sic ego, dum meditor brevibus perfringere laudes
 Magnanimi Herois, quæ sint aut ante canenda, 10
 Aut post, ignoro: nam copia reddit egentem.
 Claudius Aönidum decus, & nova gloria vatum
 Permisto citharæ cantu, numerisque tenoris
 Clara viri monumenta canat, doceatque nepotes
 Illius exemplo innocuam traducere vitam. 15

IN COLLEM CENETENSEM.

Æ mulè Parnasso collis, dis cognita sedes,
 Cui cedunt Tempe Thessala deliciis,
 Te fons illimis, te puri nectaris haustus
 Irrigat, & gramen proximus humor alit.
 Nec desunt violæ, nec desunt alba ligustra, 5
 Nec quicquid verno tempore pingit humum.
 Hic myrtus Veneri, hic Phœbo Penceia laurus,
 Hic fecunda suæ frondet oliva deæ.
 Illic pampineæ texunt longo ordine vites
 Multiplices arcus, alme Lyæ, tibi. 10
 Quos ubi tam pulchros mirata est Iris ab alto,
 Protinus elatum condidit ægra caput.
 Invida, cur mœres? nimirum hic collis habetur
 Dignus amore hominum, dignus amore deum.
 Quid loquar Attalicis splendentem ornatibus aulam, 15
 Quæ posita est summi verticis in specula?
 Ex hac longinquas prospectat Turrius urbes,
 Oppidaque & læto rura beata solo.

Miratur-

Miraturque vagos fluvios, præruptaque saxa,
Et nemorum frondes, antraque Hymadryadum. 20
At prope vicinas ædes, patriosque penates,
Qua fluit arguto Mæculus amne, videt.
Hoc visu didicere nefas avertere gentes,
Et sacros ritus, & pia jura sequi.
Salve autor præclari operis, salve inclyte Turri, 25
Te nostrum semper carmen ad astra feret.
Sed quid vastum æquor fragili conscendere puppi
Nitar? & Æoliis tendere vela notis?
O mecum umbrosa divinus Flamma sub ulmo
Afforet, & laudes diceret ipse tuas! 30
Te non tam dulci plectro celebraret Arion,
Nec vatum celebri quilibet ex numero.
Nam cum sidereos doctus sit noscere cursus,
Abditaque in gremio fata videre deum,
Concineret, quo celsa petes Capitolia plausu 35
Præcinctus castam murice cæsariem.
Concineret, qua spe ardebit tibi Martia proles
Tergemini imperii sceptrâ superba dari.
Attoniti starent Fauni, Dryadesque puellæ,
Et pictæ volucres, quadrupedumque genus. 40
Non aquilam turtur fugeret, non agna leonem:
Sævitiâ cantu vinceret ipse suo.
Sic olim cithara, & numeris miserabilis Orpheus
Flexit Persephonem, flexit & Eumenidas.
Jamque alacrem Euridicen superas ducebat ad auras, 45
Pæneque Tartareis finibus exierat:
Cum tamen incautos retro detorsit ocellos,
Et subito ah miseram perdidit Eurydicen.
At postquam manes iterum lenire nequivit,
Conscendit Rhodopen tristia fata querens. 50
Hic, dum rore madet tellus, dum Sole tepescit,
Deplo-

Deplorat mœstis vocibus Eurydicen.
 Vicinæ Euridicen respondent undique valles,
 Atque Echo Euridicen vocis alumna refert.
 Quin caput avulsum ex humeris, mersumque sub He-
 Euridicen anima jam fugiente vocat. (bro 55
 Tu vero, Flamma Illustris, Flamma edite cœlo
 Cui nitidam frontem nubila nulla tegunt,
 Seu nunc virginea redimitus tempora lauro
 Permissum invisis, Pieridumque choros, 60
 Seu mage vestigans animo primordia rerum,
 Ut de more soles, pascere ambrosia;
 Huc ades, & sacræ ne desint gaudia rupis,
 Quæ magna heroi præmia danda, canas.
 Hæc tantum ipsa tuo gaudebit carmine rupes, 65
 Quantum Helicon cantu gaudet Apollineo.

A D P I U M Q U I N T U M

P O N T. M A X.

Quid curæ iniquæ, ac sollicitudines
 Arcetis undis me Aonidum procul?
 Et corde abite, & mente abite,
 Ut vacuus citharam resumam.
 Qua Vaticanæ in verticibus Pium
 Dicam supernis numinibus parem.
 Tu labra nobis, docta Clio,
 Prolue Castalio liquore.
 Quis ô quis unquam te sine concinat,
 Quæ non Arion pectine Lesbio, 10
 Non ipse digne posset Orpheus
 Threicio celebrare plectro?
 Ut virgo, in hortis dum calathos parat

Im-

- Implere pictis floribus, ambigit,
 Rosas-ne molles, an ligustra, 15
 An violas prius ungue carpat.
- Sic quisquis ardet Picriis modis
 Te ferre cœlo, Rex hominum, & Pater,
 Quid ante dicat, postve nescit,
 Tantus honos viget, atque virtus. 20
- Tu clari Olympi nutu aperis fores,
 Et regna Ditis, tristia Tartara,
 Occludis, ac manes profundos
 Eripis Eumenidum flagellis.
- Tu sæva Martis bella, minantia 25
 Cædemque, pestemque, & miseram famem
 Tellure propulsas ab omni,
 Ac populis tribuis quietem.
- Hinc alma pax, hinc religio, & fides
 Instar nitentis Luciferi emicant. 30
 Hinc aurea è pensis reducunt
 Sæcla tibi triplices sorores.
- Jam dulce nectar defluit amnibus,
 Et mella manant è Iovis arbore.
 Jam fruge sese, floribusque 35
 Perpetuis humus ipsa vestit.
- Huc ergo tandem, progenies deum
 Astræa, cœli labere sedibus.
 Non hic Lycaon, qui nefandis
 Decipiat dapibus Tonantem. 40
- Non, execrata quæ jugulet manu
 Medæa partus, aut Pelopis genus:
 Non arce ab alta qui laboret
 Trudere cœlicolas Typhœus.

IN SERAPHICÆ RELIGIONIS HISTO-
RIAM PETRI RODULPHII EPISC.
VENUSINI.

Edax vetustas atria principum,
Arcesque ovantum diruit urbium.
Illa & columnas, & colossos
Magna abolet monumenta Regum.
At sola virtus perpetuo viget,
Magisque floret laudibus in dies,
Seu luctuoso Mars tumultu,
Sive rogo Libitina sævit.
Æterna vivet sæcla Rodolphius,
Simulque vivent docta volumina,
Quæ tot beatæ gentis acta,
Totque patrum celebrant honores.
Quorum sereno pars micat æthere
Assueta divum colloquio frui:
Assueta clari signa Olympi
Sub pedibus propius tueri.
Pars pæne totum sparsa per ambitum
Telluris acrem militiam colit:
Semperque palmas, ac tropæa
Victo Erebo ad Superos reportat.

AD HIPPOLYTUM VERONENSEM.

Dî tandem mihi post graves
Curas, Hippolyte, ac sollicitudines
Fecerunt placidi ocium:
Jusseruntque, Athesis me ad gelidas aquas
Tecum tendere barbiton;

CORN. AMALTHEI.

479

Ne desiderio mens penitus tua
Defraudata foret suo.
Seu nos semideos rustica numina,
Ilvarumque simul comas,
Et pronos fluvios, & juga montium 10
Dicemus fide Teia;
Seu laudes superum, gestaque Principum
Et palmam pugilis novam,
Semper nostra tuis tibia cantibus,
Cedet non sine gloria. 15
Qui tollit vacuum plus nimio caput,
Et cui cedere nesciat,
Is pœnas merito, is supplicium luat.
Quondam sic tumidus fuit
Oris in Lyciis semicaper deus, 20
Et contendere Cynthio
Auderet calamo, & Pieriis modis.
Huic mox ex humeris cutem
Latona genitus, patreque maximo,
Utrici eripuit manu, 25
Ac cædem misero fortiter intulit.

DE DOMINICO VENERIO.

Pœnæus ob casum asperum natæ suæ
Diu comato Apollini iratus fuit:
Nec quod triumphis ipsa adesset Principum,
Nec quod Poëtis verticem præcingeret,
Ejecit unquam bilem acerbam pectore. 5
Ast ut Venerio laurus obtexit caput,
Pepercit iræ, & gestiit præ gaudio.

DE

IN SERAPHICÆ RELI
RIAM PETRI RODI
VENU

Edax vetustas atria p
Arceſque ovan
Illa & columnas
Magna abolet
At ſola virtus per
Magiſque p
Seu luctu
Sive ro

Æterna viv

Simu

Qu

T

Quor

ANDRO CARD. MONTALTO.

modo Tyrrheno ſaturaſti, Doris, in antro
Serica Alexandro vellera muricibus,
quoque Erythræos fati præſaga lapillos
Collige, queis olim dia corona micet.
Quandoquidem ut juveni vincit nunc purpura crines,
Tempora ſic cinget tunc diadema ſeni.

DE ALEXANDRO ESTENSE.

Dum vigili ſtudio ſacrarum oracula rerum
Quærit Alexander, captus amore deum,
Nuncius è cœlo quæcumque abſtruſa ſub umbris
Reddit Hyperborea candidiora nive:
Ut cum Sidonio juvenis decorabitur oſtro,

Promat

quo nectar, & ambrosiam.
 res hic magnus habebitur heros,
 is nomen, & omen habet.

FERRARIA.

erraria nomen:
 c fera bella juvant.
 rta tropæa,
 at ovans.
 lympo,

CORNELIO EPISCOPO PA-
 LA FUNCTO, EJUSQUE
 LESSORE MARCO COR-
 NELIO.

Ecce summo evehimus cœlo Cornelia proles,
 Æmula quod Phœbi dasque adimisque diem.
 Funus Aloysii jam pridem Antenor's urbi
 Induxit tenebras, mœstitiamque tulit.
 Nunc Marci adventus, velut almi Hyperionis ortus,
 Euganeos hilarat nocte abeunte lares.
 Fortunata domus, quantum splendet olympus
 Sole suo, tantum tu quoque Sole tuo.

DE CÆSARE N.

Cæsar's antiquo lætatur sidere cœlum,
 Lætatur tellus Cæsar's igne novo.
 Felices ambo, æquales virtutibus ambo,
 Et rebus gestis clarus uterque suis.

H h

Ille

DE LEONE VENETORUM INSIGNI.

Quid tantum cœlo, rabies Nemæa, tumescis?
 Non ne alter Veneta major in urbe Leo est?
 Tu quondam Herculeo jacuisti inglorius ictu;
 Hic spolia ex omni Marte superba refert.

DE SFORTIA PALLAVICINO COPIARUM
VENETARUM IMPERATORE.

Immensi custos pelagi carpe, Adria, somnos,
 Nec cura imperii te premat ulla tui.
 Neptunus vastum pelagus defendet ab hoste;
 Defendet terras Sfortia ab insidiis.

DE ALEXANDRO CARD. MONTALTO.

Quæ modo Tyrrheno saturasti, Doris, in antro
 Serica Alexandro vellera muricibus,
 Tu quoque Erythræos fati præfaga lapillos
 Collige, queis olim dia corona micet.
 Quandoquidem ut juveni vincit nunc purpura crines,
 Tempora sic cinget tunc diadema seni.

DE ALEXANDRO ESTENSE.

Dum vigili studio sacrarum oracula rerum
 Quærit Alexander, captus amore deum,
 Nuncius è cœlo quæcumque abstrusa sub umbris
 Reddit Hyperborea candidiora nive:
 Ut cum Sidonio juvenis decorabitur ostro,
 Promat

Promat ab eloquio nectar, & ambrosiam.
Tunc inter procures hic magnus habebitur heros,
Qui magni heroïs nomen, & omen habet.

DE URBE FERRARIA.

Jure sibi à ferro tribuit Ferraria nomen:
Hanc Bellona ferox, hanc fera bella juvant.
Ne mirere tamen, si post tot parta tropæa,
Post celebres palmas ipsa quiescat ovans.
Alphonsus claro Astræam deduxit olympo,
Et peperit terris ocia grata suis.

DE ALOYSIO CORNELIO EPISCOPO PATAVINO VITA FUNCTO, EJUSQUE SUCCESSORE MARCO CORNELIO.

Te summo evehimus cœlo Cornelia proles,
Æmula quod Phœbi dasque adimisque diem.
Fusus Aloysii jampridem Antenoris urbi
Induxit tenebras, mœstitiamque tulit.
Nunc Marci adventus, velut almi Hyperionis ortus,
Euganeos hilarat nocte abeunte lares.
Fortunata domus, quantum splendescit olympus
Sole suo, tantum tu quoque Sole tuo.

DE CÆSARE N.

Cæsaris antiquo lætatur fidere cœlum,
Lætatur tellus Cæsaris igne novo.
Felices ambo, æquales virtutibus ambo,
Et rebus gestis clarus uterque suis.

H h

Ille

Ille feros homines duro certamine vicit,
 Hic molli faciles allicit ore deas.
 Nec mirum est: illi Mavors horrenda tela,
 Huic cessit placidas sponte Erycina faces.

AD VINCENTIUM GILIANUM.

Vincenti, Latine Atticæque linguae
 Æternum decus, ac perenne humen,
 Cui crines Erato virenti oliva
 Ad colles Heliconios revinxit,
 Quas grates tibi pro tuis canonicis
 Persolvam? teneræ monile nunquam
 Tam gratum fuit, aut erit, puella,
 Quam mi sunt numeri, tuique cantus.
 Dum ver purpureas rosas fovebit,
 Et duras glacies hiems amabit,
 Hos sparfos tenui liquore cedri
 Servabo nitidissima in cupresso.

D E A C O N E.

Dum gelidos inter fontes, nemorumque recessus
 Sævitiâ Terei Dauias argueret,
 Thestilis antiquam cladem miserata volucris
 Aspersit teneras rore fluente genas.
 Tum maleficus Acon: sic, o sic garrula & ipse
 Fiam avis, & cantu sic mea fata querar.
 Ut quæ crudelis, quæ mi fuit aspera semper,
 Humectet pro me pectora lacrymulis.

IN MORBUM GALLICUM.

Eumenidum è gremio prorupit Gallica pestis,
 Et Cypriæ infecit regna beata deæ.
 Tunc & deliciæ, tunc & lasciva voluptas,
 Et Charites magno delituere metu.
 Non hoc, alme puer, non hoc, Cytherea, ferendum est,
 Ne vestrum prorsus corruat imperium.
 Ille sit hoc tantum morbo torquendus acerbo,
 Cui nulla est cordi dulci in amore quies.

D E H Y E L L A.

Purpureas dum forte rosas carpebat Hyella,
 Currit Amor castæ virginis in gremium.
 Tunc, alium, dixit, puerum tibi delige mater:
 Delige, nam posthac hæc mihi mater erit.

A D C U P I D I N E M.

Qui telis, facibusque vincis omnes,
 Nunc cor percutiens gravi sagitta,
 Nunc flammis tacitis edens medullas,
 Iras pectoribus meæ puellæ
 Amove duplici tuo veneno,
 Et reconcilia, precor, Cupido,
 Nobis pristina fœdera, atque amores.

I N O B I T U M A N N Æ.

O mihi, quod puero Cyparisso contigit olim,
 Eveniat, funus dum queror, Anna, tuum:
 Ut mutata meum testetur forma dolorem,
 Et servet cineres nocte, dicque tuos.

H h 2

Ut

IN OBITUM N. FENAROLI.

Ut, Fenarole, novo decorares fidere cœlum,
 Te gremio Aonidum Juppiter eripuit.
 Et ne carminibus posses fata ipsa movere,
 Clam jussit Lachesis fila secare colo.

IN OBITUM N. FRANCANI.

Ut primum stellatum adiit Francanus olympum,
 Sponte sua patuit regia magna Iovis.
 Tum Superi ostentant, qua cœlum mole rotetur,
 Et Lunæ cursus, & grave Solis iter.
 Ad quos sic genitor: melius novus incola vidit
 Hæc animo, quam vos lumine conspicitis.

IN OBITUM N. CASERTÆ.

Dilexit te instar lucis Farnesius heros,
 Dum scepro innixus ferret Atlantis onus.
 Ille idem, æthereæ cum sit modo janitor aulæ,
 Servat adhuc veteris foedus amicitiae.
 Quandoquidem tibi læto animo, vultuque sereno
 Stellatas aperit, docte Caserta, fores.
 Ut quæ olim in terris scrutari mente solebas,
 Nunc super astra ipsis intueare oculis.

IN OBITUM LÆLII N.

Te mors eripuit, Læli, pubentibus annis,
 Ne vir Mavorti par in honore fores.
 Non tamen hæc voti compos, nam vectus ad astra
 Martem ipsum excellis lumine sidereo.
 Quinetiam ut cladem, & tristes fert ille ruinas,
 Sic tu solamen, lætitiæque feres.

AD

AD PHILIPPUM VICTURIUM

Prætura Feltriæ perfunctum.

Quod te, Victuri, revocet Neptunus ad urbem,
 Et jubeat Venetos jam coluisse lares,
 Feltria sollicito ducens suspiria corde
 Discessus queritur nocte dieque tuos.
 At si fata deûm præfaga mente videret, f
 Lætitiaë plausus terque quaterque daret.
 Nam dulci in patria, cinctus diademate frontem,
 Imperio terras, oceanumque reges.
 Tum Parcæ unanimes Saturnia sæcula reddent,
 Ipsaque perpetuo vere nitescet humus. 10

DE ALBERTO BOLOGNETO S. R. E.
CARD.

Alberto quondam sub flore impuberis ævi
 Cinxit Apollinea fronde Thalia caput.
 Ast ubi succrevit valido cum corpore virtus,
 Ornavit Doris tempora muricibus.
 Ut qui olim sacrum numeris Heliconæ beavit, f
 Consilio Romam nunc super astra ferat.

DE JACOBO DELPHINO OPTIMÆ
INDOLIS PUERO.

Aonidum fontes caræ genitricis ab ulnis
 Delphinus prima visit Olympiade.
 Huic Methymnæus citharam concessit Arion,
 Huic viridi lauro cinxit Apollo caput.
 Fortunate puer, tali pro munere nomen f
 Ibit ad Eoos, ibit ad Hesperios.
Et
 Hh 3

Et qui spe juvenes tenero nunc vincis in ævo,
Mox etiam excedes puber honore viros:

DE BERNARDINO THOMITANO.

Juppiter ut vidit Thomitanum Pæonis arte
Extinctis animas reddere corporibus,
Urque illum rapidos persensit carmine ventos
Sistere, & è summis saxa movere jugis,
Nunc tantum æthereas, inquit, rege Phœbe quadrigas,
Et tibi sit curæ gloria sola poli,
En gemina nil te inferior clarescit in arte,
Terrarumque alter Phœbus in orbe micat.

A D C Y N T H I A M.

Cum tibi, quod roſeo præſtares omnibus ore
Virginibus, palmam, Cynthia, porrigerem,
In te oculos rector Superum dejecit ab alto
Formoſi admirans corporis effigiem.
Mox ſecum hæc: quondam ſi te vidiffet adulter
Troius Idæis, candida virgo, jugis,
Nec Venus aurato gauderet Cypria malo,
Nec gemeret caſus Dardanus ipſe ſuos.

D E N E A R C H O P U E R O.

Aucupio feſſus medio ſub ſole Nearchus,
Dum ſitit, è ſilvis tendit ad Eridanum.
Huic pharetra accinctus comitem ſe jungat Apollo,
Ne qua fera hunc poſſit ſollicitare metu.
At vos o virides umbracula texite lauri,
Murmur ad argutum prætereuntis aquæ.
Ut puer hic ſumat latices, hic frigora captet,
Et, qua floret humus, qua viret herba, cubet.

TUMU-

CORN. AMALTHEI.

487

TUMULUS IOLÆ.

Flos Opiterginæ pubis formosus Iolas
 Perfidia ingratae Phyllidis occubuit.
 Tunc infelicis fati Rhamnusia vindex
 Evulsit Nymphæ viscera pectoribus.
 Et cor marmoreum lugubrem effinxit in urnam,
 Qua voluit juvenis membra perusta tegi.
 Sic fera quem renuit vitali in luce puella,
 Nunc pia post obitum nocte dieque fovet.

IN OBITUM ALOYSII GRADENICI.

En tua te cælo virtus, Gradenice, locavit,
 Indeque sub claro lumine cuncta vides.
 Te nemo indigetum felicius astra teneret;
 Ni mæror patriæ gaudia surriperet.

IN LUCII LUCINI OBITUM.

Te, Luci, moriente, polo Sol excidit, & Nox
 Sub tenebris oculos condidit ægra suos.
 Tum Lucina humeros lugubri indura colore
 Meritis, & magno murmure visa queri.
 Ast, ubi sublimis petisti culmen olympi,
 Tegmina deposuit nigra repente dea.
 Et læta abstinuit questu, lacrymisque pepercit,
 Quæque olim abstulerat, lumina restituit.

IN OBITUM ALBERTI PHILOSOPHI INTERFECTI:

Sic tibi deducant felicia stamina Parcæ,
 Incisum ad lapidem siste, viator, iter.

Hh 4

En

En modo, quot ferro perpeffus vulnera Cæfar,
 Tot ferro Albertus vulnera & ipfe tulit.
 Par fortuna, & honos: illo nec fortior armis, 5
 Nec fuit hoc quisquam clarior ingenio.
 Tumyrham imponas tumulo, mœftamque cupreffum,
 Et ponas facris thura Sabæa focis.
 Quin, nifi perfundas lacrymarum fonte fepulchrum,
 Inftar eris filicis, marmoris inftar eris. 10

IN OBITUM IOVITÆ RAPICII.

Stamine perpetuo tenuiffet fila, Rapici,
 Tam dulci Lacheffis carmine capta tuo.
 Juppiter hanc juffit fatalia rumpere fila,
 Ut qui olim in terris, nunc fuper aftra canas.

DE FABRICIO FANETO.

Qui modo per tribulos, per inhofpita luftra Fanetus
 Cœnofas Bavii ftultus adibat aquas,
 Nunc per odoratos flores, per amœna vireta
 Tendit ad Aonios, qua via recta, lacus.

IN JUSTINAM HIEROTRAGOEDIAM JO.
BAPTISTÆ LIVERIÆ.

Non tanti, Juftina, tibi funt aurea templa,
 Quanti docta tui carmina Liveriæ.
 Illa quidẽm longo fenfim tenuantur ab ævo,
 Hæc autem celebri femper honore vigent.

F I N I S.

V I T A
SANNAZARII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

JACOBI, SIVE
ACTII SYNCERI
SANNAZARII,
NEAPOLITANI
VIRI PATRICII,
VITA,
A JOANNE ANTONIO VULPIO
CONSCRIPTA.

Læumellina Cifalpinæ Galliæ regio est,
in Ducis Mediolanensis ditione. E-
jus fines ab Oriente, Ticino flumi-
ne; a Meridie atque ab Occasu So-
is, Pado & Sicida; a Septemtrionibus, No-
variensi agro terminantur. Ea quum pluri-
bus

bus castellis & vicis distincta est, tum pagum continet, nobilissimum, fossis, aggeribus, portisque munitum, opibus vero frequentiaque incolarum cum paucis conferendum, ut omnino urbis instar esse videatur: **SANCTUM NAZARIUM** appellant. Nomen invenit (nisi conjectura fallor) e Viro fortissimo, qui patre Africano natus, Neronis Cæsaris temporibus maximos cruciatus toleravit, seque acriter morti obtulit, ut pro **CHRISTI** doctrina, quæ tum primum proferebatur, contra veterem gentium superstitionem propugnaret. Hujus reliquæ corporis, quum diutius ignoratæ latuissent, Mediolani tandem a Divo Ambrosio, illius civitatis Antistite, repertæ sunt: statimque a populo summa religione coli cœptæ: qui cultus adhuc non in urbe solum, sed etiam in finitimis locis, festis institutis diebus, constantissime retinetur. In eo pago, stirpis antiquitate, divitiarum splendore, rerumque gestarum gloria ceteris longe præstitit **SANNAZARIORUM** familia; quæ ab ultimis Hispaniæ regionibus illuc profecta, eas copias paullatim eamque amplitudinem consecuta fuerat, ut immoderatæ Vicecomitum potentiae sola obistere posse videretur. Hoc genere procreatus **NICOLAUS SANNAZARIUS**, Carolum III. Dyrrachinum, ex Andegavensibus principi-

bus,

us, qui anno post CHRISTUM ortum
 ab Urbano Pontifice evocatus,
 o consilio in Italiam venerat, ut Regno
 Neapolitano potiretur, tribunus militum se-
 cutus est; pulsisque demum hostibus, ob
 singularem virtutem, præclaraque in eo bel-
 lo edita facinora, nonnulla in Lucanis cas-
 tella a Rege victore, beneficii loco accepit.
 IACOBUS vero NICOLAI F. Ladislao Caroli
 strenuo adolescenti, cui patris morte
 regnum obvenerat, tristissimo ac difficillimo
 ius tempore, utilem adeo operam præbuit,
 ique ad fugandum Ludovicum Andegaven-
 sem ita præsto fuit, ut Petrinum, seu Mon-
 tis Draconis Rupem, apud quam olim Si-
 nessa sita erat, bonam item Falerni agri
 partem, Massicos montes, oppidulumque ad
 Volturni ostia, prope Linternum illud vetus,
 Cornelii Scipionis Africani secessu & se-
 cultura nobilitatum, amicissimi Regis volun-
 te possidere cœperit, remque paternam
 que, ac veterem avorum gloriam, mirum
 in modum amplificaverit. Sed, ut rerum
 omnes ex fortuna pendent, varia commutabi-
 lisque ratio solet esse, paucis post annis La-
 dislaus, vigenti admodum ætate, nullis re-
 liquis liberis, excessit e vita, quo defuncto,
 Anna soror ejus, impotenti animo mulier,
 cujus mores plurimum a fraternis abes-
 sent,

sent, regni administrationem suscepit. Hæc
 quum sentiret, se odiosam esse illis, qui
 vivo fratre, honoribus & gratia in aula flo-
 ruissent, eos insectari numquam delituit,
 donec dignitate omni per summam injuriam
 spoliatus, bonis avitis & patriis funditus e-
 verteret. JACOBUS igitur ex beato repenti-
 miser, tenuissimum patrimonium JACOBO NA-
 COLAO filo. reliquit, quo vix principis civi-
 personam, amplissimæque familiæ nobilita-
 tem tueri posset. Is tamen, casus adversus,
 ut poterat, sapienter modesteque ferens, ux-
 xorem duxit MASELLAM A SANCTO MARINO
 civem Salernitanam, vetusto & nobili gene-
 re ortam, ex qua JACOBUM, cujus potissimum
 causa hæc omnis mihi instituta narratio est,
 ac MARCUM ANTONIUM liberos procreavit.
 Natus est JACOBUS hic noster Neapoli, anni
 a CHRISTI adventu clocccc LVIII. festi-
 die SANCTI NAZARII, v. Kal. Sextilis: quod
 ipse clarissimis carminum suorum monumen-
 tis non semel testatum esse voluit. Per id
 tempus Alfonsus Aragonius, Rex Neapolita-
 nus, cognomento Victor, qui a Joanna Re-
 gina adoptatus fuerat, vir bellica laude mo-
 xime præstans, pacisque artibus ornatissimus
 mortem obiturus, Ferdinando filio ex nobili
 concubina suscepto regnum tradidit. Tum
 & stellæ crinitæ, quas Græci cometas ap-
 pellant,

lant, & prodigia multa in cælo visa; quæ
 nquam futurarum signa calamitatum vulgi
 mos perterrebant. Bellorum deinde mo-
 tota Italia excitati sunt: quibus privato-
 n bona direpta, liberi homines in servi-
 em abducti, exercitus sæpe magni occi-
 ne occisi. Multa præterea oppida terræ-
 ribus corruiere, florentissimisque urbibus
 silentiæ vi solitudo & vastitas illata est.
 NNATARIUS igitur pessimis auspiciis vitam
 orsus, quum per ætatem nondum ipse si-
 prospicere posset, patrem amisit; matri-
 e in tutelam traditus una cum fratre na-
 minore, fortunæ iniquitatem experiri cœ-
 . Mater ejus, virilis animi femina, quum
 in tantas rei familiaris angustias adductam
 leret, neque haberet, unde sibi suæque
 niliæ sumtus liberales suppeditarentur, ma-
 ne pro urbis Neapolis opulentia & digni-
 e, extrema filiorum pueritia in Picentinos
 ccessit, Nuceriæque Paganorum domici-
 collocato; ibi parçe admodum continen-
 que vivebat. Eo in oppido JACOBUS, ut
 it eximio ingenio, & ad colendam poësim
 tissimo, Librum illum suum vernaculo ser-
 one fertur inchoasse, quem pastorum lu-
 us amoribusque refertum, ARCADIAM in-
 ipisit. Antequam vero Neapoli excede-
 t, Juniani Maji, celebris eo tempore lu-
 dima-

dimagistri, domum frequentaverat, a quo Latinis Græcisque literis diligenter imbutus est. Is porro quanto in honore semper fuerit apud gratum memoremque beneficii discipulum, SANNAZARII Carmina passim declarant, in quibus Majus doctissimis hominibus annumeratur, & ob singularem prudentiam, rerumque usum, miris laudibus in cælum tollitur. Dolebat fane optimo præceptori, summam vim ingenii, qualem scilicet in puero perspexerat, situ veluti quædam ac pædore obsolescere, neque in principum virorum conspectu, pulcherrimæque urbis luce positam esse; idcirco MASELLA auctor fuit, ne tam egregiæ indolis filium in abdito diutius manere pateretur; sed potius, copiolis omnibus quæ illi reliquæ essent, contractis, JACOBUM Neapoli ingenue liberaliterque educandum curaret, brevis enim fore ajebat, ut sumtus in ea re facti, amplioribus longe commodis, quæ plerumque studiosorum adolescentium industriam consequi solent, abunde compensarentur. Præruit fideli consilio materfamilias, & primo quoque tempore cum liberis Neapolim venit. Florebat ea tempestate in celeberrima urbe Joannes Pontanus, vir disciplinis omnibus, & præcipue illis, quibus juvenum animi ad humanitatem informantur, præter ceteros

heros excultus atque expolitus. Ad hujus domum, tamquam ad certissimum Musarum & Sapientiæ templum, flos nobilitatis & juventutis Neapolitanæ undique confluebat: & cuicumque adolescenti bona de ingenio suo spes esset, is neminem alium, nisi Pontanum, studiorum suorum hortatorem quærebat. Quapropter non defuerunt, qui Pontani Academiam (sic enim ipse lectissimorum ingeniorum concilium illud cœtumque appellabat) equi Trojani simillimam fuisse dicerent; ex qua scilicet non quidem belli duces, urbiumque expugnatores, at egregii poëtæ, summiq; oratores plurimi in apertum prodierint. Consuetudo autem erat, ut quicumque bonarum artium cupiditate inflammatus ad maximum virum se applicuisset, novum sibi nomen imponeret, ex antiquitate depromptum. putabant etenim, ejusmodi nomina & plus dignitatis in se continere, & blandius quodammodo jucundiusque in aures influere posse. Quo tamen facto nonnulli censoriæ gravitatis homines vehementer offensi sunt; quibus nimirum Christiana lædi pietas, & majorum instituta convelli videbantur, si, nominibus quæ sanctissimorum virorum olim fuissent, penitus abjectis, in eorum locum alia supponerentur, quæ profanarum gentium memoriam

renovarent. Sed pleræque res in hominum vita, quæ neque summam honestatem, neque rursus insignem turpitudinem adjunctam habent, perinde sunt, ut accipiuntur; nec quidquam adhuc in eo genere vel a sapientissimis excogitari potuit ita elegans atque perfectum, ut nullos omnino reprehensores invenerit. Pontanus igitur, quo reliquos exemplo excitaret, Jovianus appellari voluit: SANNAZARIUM vero jam pridem in familiaritatem receptum, ACTIUM SYNCERUM ex eo nominavit, quod ille princeps ex Latinis bucolico poemate piscatores de amoribus suis in *acta* colloquentes induxisset, & quod sine fūco & fallaciis vitam ageret, nec aliud clausum in pectore, aliud in lingua promptum haberet; amaretque puram & simplicem dicendi formam, in qua scilicet ipsius ingenium & mores apertissime elucebant. Quæ verò argumenta impulerint Paullum Jovium, ut monumentis traderet literarum, a SANNAZARIO avitum gentilitiumque nomen repudiatum fuisse, equidem ignorare me fateor. Nam licet JACOBUS, ubi conventus amicorum iisdem studiis gaudentium, aut festiva aliqua scriptio, hilaritatem & jocos postulare videbatur, illo altero nomine sæpius uteretur, non tamen ad eas ineptias unquam descendit, ut proprium clarissimæ familiæ voca-

scabulum aspernaretur, immo vero, id si magno ornamento esse, & apud posteros re, existimans, optimis versibus commemorare ac celebrare non destitit. Quum itur ad eximiam ingenii suavitatem eas artes adjunxisset adolescens, quæ duros etiam agrestes homines mollire ac mitigare coneverunt, incidit in amorem formosissimæ iellæ, nobili genere ortæ, quam Carmoiam Bonifaciam appellabant. SANNAZARII tem, & Bonifacii, quod ejusdem vicinioris essent, in idem quoque concilium Portus Novæ adscripti erant. Hujusmodi concilia Neapolitani *sedes* vocant, quum enim propter urbis magnitudinem cives nobiles amiciliis inter se distantes, vix unum in locum convenire possent, de republica consultaturi, urbs in quinque regiones distributa est, quarum singulis suam veluti curiam se voluerunt, in qua viri primarii proxima loca incolentes sententiam dicerent, & suffragia ferrent. Ut autem omnis ejusmodi mor anxius & sollicitus est, variasque animis perturbaciones afferre solet, SANNAZARUS noctes atque dies miserrime afflictabatur, non enim illi puella mutuam voluntatem tribuebat, sive id pudicitiae custodiendae causa faceret, sive quod ad formosam retinere arbitraretur, amatorem sævitia ex-

li 2

cru-

cruciare. In tanta igitur acerbitate postremum illud adolescenti perfugium relinquebatur, plenis querelarum carminibus modo levitatem suam, modo puellæ crudelitatem, modo fortunæ vim atque imperium accusare; quod quidem egregie præstitit magno breviorum poematum numero, hac recentiori Italica lingua scriptorum, quæ maxime omnium Latino epigrammati respondere existimantur. Aliud etiam genus frequentavit, argutis concinnisque sententiis cum superiore fere conveniens, quod vero ad circuitum verborum, numerorum varietatem, figurarumque splendorem attinet, longe copiosius. Hoc veteres Græci ὠδὴν, Itali multis post sæculis *cantionem* dixere. Utroque genere SANNAZARIUS ita excelluit, ut scriptores fere omnes, quicumque a Francisci Petrarchæ obitu usque ad sua tempora lyricam poësim excoluerant, de gloriæ possessione deturbaverit. Non minimum enim desciverant illa ætate ab elegantia scribendi, contemtisque antiquiorum exemplis, novam quamdam rationem excogitaverant demulcendi aures imperitorum, quæ, corruptis judiciis, longe lateque diffundebatur. Acute quidem rem inveniebant, (id quod etiam barbari persæpe faciunt) sed inventam expolire nequam poterant, in quo vis omnis eloquentiæ

est. Sententiæ plerumque improbabilis
sunt, contortæ, nimis exquisitæ; verba in-
alta, horrida, ex trivio arrepta; numeri
libri, fluctuantes, dissoluti; tota denique ora-
tio neque nervis colligata, neque articulis
linctâ, ut rudem inopemque consilii scri-
ptorem facile agnosceres. Magna igitur SAN-
ZARIO laus debetur, quod & quanto in-
more homines versarentur, aut unus, aut
ante cum paucis animadverterit, & ad ve-
ram penitusque insitam opinionem ex eo-
rum animis evellendam summo conatu ag-
gressus fuerit, quæ quidem res ipsi ex sen-
tentia successit; paullatim enim sanum ac-
cendendum orationis genus non juventuti so-
lum, sed etiam iis qui turpiter aberraverant,
vehementer probari coepit, & quod a SYN-
CRO tamquam primis lineamentis inchoatum,
umbratumque fuerat, id postea Petrus
omnibus incredibili studio, labore, diligen-
te perfecit. Quum hæc SANNAZARIUS
recederet, matre optima orbatus est; cu-
m immaturum interitum in ARCADICIS lusi-
bus elegantissime ploravit. Ut autem puel-
la, propter quam curis vigiliisque angeba-
tur, si posset, memoriam omnem depone-
ret, in ultimam Galliam profectus est; quam
regionem ARCADIE nomine ferunt ab eo in-
venitam fuisse. Ibi quum aliquamdiu mora-

tus esset, sentiretque in dies ægritudinem augeri, neque amicæ, patriæque desiderium ferre amplius posset (quæ amantium inconstantia est) magnis itineribus Neapolim rediit. At huic gravi diuturnoque morbo tristiorẽ medicinam fortuna opposuit; SANNAZARIO enim absente, Carmosina, nondum ætate provecta, de vita migraverat. Qui casus quantum amatori luctum attulerit, latis indicant ECLOGÆ Italica, Latinaque lingua conscriptæ, quibus Phyllidis mortem deflet; sic enim ipsi amores suos obducere ac velare placuit. Quum itaque ejus ingenui fama, quæ per omnium fere civium aures pervaserat, in domum Ferdinandi Regis pervenisset, Federicus Regis filius natus minor, juvenis poetarum studiis mirifice deditus, eum ad se cupide arcessitum tectis ac sedibus suis recepit, præcipuaque benevolentia profecutus, in intimis & familiarissimis semper habuit. Præ ceteris autem poëseos generibus, regium adolescentem spectacula illic capiebant, quæ veteres mimos quodammodo salibus & jocis exprimerent, quapropter SANNAZARIUS, ut erat ingenio ad excogitandum promptissimo, novis lepidisque fabulis fingendis docendisque, ei quotidie gratior acceptiorque fiebat. Proavorum temporibus adhuc in manibus erat libellus quidam

SYNCERO exaratus, facetiarum ac festivitatis plenissimus, quem vulgus Neapolitanum, **GLIOMERUM** appellabat. in eo scilicet collecta erant rudia & obsoleta verba, argutæ item brevesque sententiæ, quæ olim populari sermone jactabantur. his auctor multa ridicula addiderat de suo, ut qui opus legissent, ab ingenioso doctoque homine profectum, haud temere suspicari possent. Iisdem artibus & officiis paullatim effecit, ut ipsum Isabella de Baltio, quæ cum Federico nupta erat, & Constantia ex Havalorum gente mulier ornatissima, bonarumque artium supra muliebrem imbecillitatem studiosa, plurimum diligerent atque admirarentur. Hæc quum Federico, germano Isabellæ fratri, in matrimonium data esset, quo die Pyrrhi Ducis Altamurani, soceri sui, domum introivit, totum nuptiarum apparatus a **SANNAZARIO** optima ratione dispositum descriptumque invenit. Ob eandem ingenii præstantiam, Ferdinando Regi, & Alfonso Calabriae Duci, ad quem regni hæreditas pertinebat, familiaris factus est. Hunc porro imperatoria laude florentem, bello Etrusco secutus, in ejus exercitu militavit. Comitum etiam illi se præbuit ad Hydruntum recipiendum, fugandosque Turcas, qui oppidum illud suis præsidiis occupaverant. Mox quum

quum Ferdinandus pro Hercule Ferrariensē Duce, focer nimirum pro genero, contra Sixtum Pontificem, ejusque foederatos arma cepisset, idem Alfonsus ad Nomenti, Tiburisque expugnationem SANNAZARIUM secum duxit; tametsi prope Lanuvium prælio superatus, de gloria, quam maximis rebus gestis adeptus fuerat, nonnihil amisisse visus est. Si quid autem poëtæ sub ipsis pellibus otii reliquebatur, id totum in scribendis epigrammatis consumebat; ex quibus unum præcipue celebratur, quo Ladislai, Regis fortissimi, & de SYNCERI majoribus optime meriti, facinora complexus est. Ita, quod mirabile omnino videri debet, bellicam laudem cum literarum studiis conjunxit; quum plerumque contingat, inscitia milites, ignavia literatos homines laborare. Consecuta sunt deinde ejusmodi tempora, quæ florentissimam Aragoniorum familiam in extremum discrimen sapius adducerent, regnoque tandem spoliata, exiliis, continuisque regum funeribus penitus perderent atque delerent. Carolus enim Ludovici F. Galliæ Rex, acerrimo ingenio adolescens, & qui totius Italiæ dominatum appeteret, induxerat in animum, regnum Neapolitanum Ferdinando eripere, & ad id facinus maximas copias brevi tempore comparaverat. Sed tanta malorum mole impenden-

te,

, Ferdinandus, exacta jam ætate, mortem
diit. Alfonsus vero, qui in patris locum suc-
cesserat, quum potentissimi hostis adventum
timidaret, neque in populi principumque
vium auxilio spem ullam poneret, quibus
mirum propter crudelitatem invisum se esse
intelligebat, pristinae virtutis oblitus, ac for-
tuna cuncta permittens, in Siciliam confugit,
ique haud multo post e vita excessit. Fer-
nandus itaque ejus filius, cujus mores pa-
tris moderatiores erant, regni administra-
tione suscepta, quantum potuit, Gallorum
vitiis restitit; quibus quum par esse non
intuisset, avitumque imperium amisisset, ne-
quaquam tamen animo fractus, rei felicius
eventus occasionem captabat. Accidit au-
tem peropportune, ut Carolus in Galliam
verteretur; a cujus discessu strenuus ado-
lescens incredibili virtute, celeritate, pru-
dentia, hostes prælio fudit, remque amissam
cuperavit. Sed perturbatum regni statum
imponere molienti acerba mors intervenit.
Ad Federicum igitur, ejus patrum, omnis
hereditas translata est. Existimabant homines,
a iniuria, SANNAZARIUM, qui in Regis clien-
tela semper fuisset, neque in tantis calamita-
tibus ad florentem hostium fortunam unquam
eo descivisset, summum locum & digni-
tatem & gratiam apud ipsum obtenturum, sed

eventus omnium opinionem fefellit. Etenim Federicus Robertum quidem Bonifacium, Balthassarem Pappacodam, & Antonium Grifsonem, viros nobilitate insignes, quibus familiariter utebatur, donis oppidorum ac vestigalium locupletavit, SANNAZARIO autem pensionem tantummodo largitus est, qua illi sexdecim millia H-S quotannis ex ærario solverentur, rus item suburbanum, in Pausilypis montis latere situm, cui Mergilline nomen est, ob amoenitatem magis, pulcherrimumque Tyrreni maris prospectum, quam ob fructuum ubertatem, a superioribus regibus in pretio habitum. Aegre admodum tulit Jacobus, officiorum suorum, diuturnique servitii tam exiguam sibi mercedem tributam, seque illis posthabitu, quos ipse fide benevolentiaque adversus dominum (ut quidem arbitrabatur) aut superasset, aut certe adæquasset, nec sibi temperare potuit, quominus arguto epigrammate muneris tenuitatem Regi exprobraret, agricolam ab eo se factum, non obscure conquestus. At postea loci delitiis captus, Mergillinem suam laudibus in cælum extulit, Regemque ipsum liberalitatis nomine celebravit. Otiosam tamen & quietam ætatem sine periculis & laboribus ei diutius agere non licuit; etenim quadriennio post, Ludovicus, qui e Duce Aureliani

Rex

ex Galliae in locum Caroli creatus fuerat, Ferdinandus Hispaniae Rex, Alexandro pontifice Maximo suadente, contra Federicum conjurationem fecere, ut eum communibus copiis regno pellerent. Oppressusque hostium viribus Federicus, ac regni spoliatus, in Galliam ad Ludovicum abire maluit, quam apud Ferdinandum sulcare; hunc enim, ob consanguinitatis junctis violata, vehementer oderat. Eo capreclarissimum fidei, constantiaeque exemplum a SANNAZARIO proditum est. Nam quum uci omnino Regem in exilium secuti essent, ex his quoque nonnulli, eo relicto, domum redissent, ipse ab ejus latere numquam scessit, cumque eo tamdiu fuit, dum ille iris ac mœrore confectus, mortem oppetebat. Quodque incredibile multis videri potest, antequam iter ingrederetur, quum oppidula duo, & portorium, quod sexto ab urbe pide collocatum incolae Gaudellum appellant, vendidisset, quadringenta viginti fœrtia ex venditione collecta, libentissime regi obtulit, vix exigua tantæ pecuniæ parva ad vitæ necessitates sibi reservata. Neque pro extincti memoriam colere unquam debuit, sed & in ejus funere ingentem lacrimarum vim profudit, & qui in eo perdendo peram suam omnem studiumque posuerant, in

in hostium numero habuit, apertissimoque odio semper persecutus est. Verisimile autem videtur, Elegiam illam tertii libri, quam ipse tamquam ad Federicum missam in vulgus edidit, post Regis mortem conscriptam fuisse; in ea enim de ejus exsilio ac sepultura mentio fit, sed fortassis Poëta ideo simulatione usus est, ut scilicet Cajetæ vaticinium majorem iis qui legissent, admirationem moveret. Jam omnibus pietatis officiis diligentissime persolutis, quum patriæ desiderio teneretur, Neapolim rediit, anno post CHRISTUM ortum cło 1111. Non est autem silentio prætereundum, vetustissimos codices, multisque antea sæculis invisos, a SYNCERO e Gallia in Italiam fuisse allatos; particulam videlicet Ovidiani poëmatis de piscibus, Gratii Falisci, & Olympii Nemefiani carmina de venatione, Rutilii Numatiani itinerarium; nec non Valerii Martialis, Ausonii, & Solini scripta, iis quæ vulgo circumferri solerent, emendatiora. Neapoli porro (ut erat insigni morum elegantia, quam ex principum virorum familiaritatibus hauserat) Joannam Reginam præcipue coluit atque observavit. Quum autem regia in domo affidue versaretur, Cassandræ Marchesæ, ingenio ac forma præcellentis puellæ, e comitatu nobilium mulierum quæ circum Reginam e-

rant,

nt, amore captus est. Hæc sibi Joannæ
voluntatem pudoris ac modestiæ significa-
tione præ ceteris conciliaverat. Non tamen,
sæpius fit, fœdis perturbationibus agitaba-
r SANNAZARIUS, ætatem illam jam præter-
efflus, quæ maxime libidinum imperio sub-
acta est, at veterum Platoniorum more,
cultam animi pulchritudinem ex corporis
cognitate conjiciens, in ejus potissimum con-
templatione mentis oculos defigebat. Igi-
tur omni dictorum factorumque turpitudine
ocul amota, ea tantummodo puellæ præ-
bat officia, quæ virtuti nihil officere pos-
siderentur. Nec rivalet molestæ tulit,
cum enim Alfonsus Castriota, vir primaria
nobilitate, eodem tempore Castiandram ama-
ret, & ut firmiter puellæ animum sibi adjun-
geret, pollicitus ei esset, se illam uxorem
facturum, ipsumque postea promissi poeni-
tisset; omnes nervos contendit SANNAZA-
rius, ut LEO X. Pontifex Maximus, ma-
rimonium ratum haberet, neque Alfonsum
nuptialibus solveret, usque in eo est aucto-
ritate Petri Bembi, qui tum Pontifici ab-
solutis erat. sed quum ob nimiam adver-
sorum potentiam, optata impetrare non
possuisset, iniquiore in Leonem animo postea
transiit. Quemadmodum vero iis iratum se
habuit, quorum consilia & mores plurimum

a

a suis distare cognovisset, ita multorum amicitias floruit, qui eodem studio literarum, veritatis, & constantiae tenebantur. Caros ideo in primis habuit e Neapolitanis civibus, Franciscum Pudericum, acerrimo iudicio virum, qui quamvis oculis captus, quid pulchrum, quid rectum esset in scriptis poetarum oratorumque, egregie dijudicare poterat: Lucium Crassum, antiquitatis studiosissimum: Petrum Compatrem, Hieronymum Carbonem, Thomam Fuscum, Rutilium Zenonem, Joannem Franciscum, & Marinum Caracciolos, Joannem Sangrium, Antonium Garlonium Allifarum Ducem, Trajanum Cibanilium Trojæ ac Montellæ Dominum, Chariteum, Andream Matthæum, & Belisarium Aquivivos, alterum Hadriæ, alterum Neritina Ducem; qui omnes elegantioribus Musis mirifice dediti erant: Petrum item Summontium, qui res Neapolitanorum literis mandavit, Alexandrum ab Alexandro, Jurisconsultum, hominem liberalibus doctrinis politissimum, Hieronymum Seripandum Cardinalem, Ferdinandum Havalum, Piscariæ Ducem, imperatoremque fortissimum; a quibus contra impense diligebatur, maximeque fiebat. Summa etiam illi necessitudo fuit cum Joanne Pardo Hispano, Philosopho præstantissimo, & cum Antonio Galateo

leo Appulo, qui medicinæ operam dabat. Coluit præterea omnibus officiis Joannem Pierium Valerianum Bellunensem, Julium Senensem, Michaëlem Marullum Byzantium, Bartholomæum Scalam Florentinum, Gabrielem Altiliū in Lucania natum, Petrum Gravinam Siculum, Elysiū Calenium Appulum, Aegidium Viterbiensem Cardinalem, Ludovicum denique Montaliū Syracusanum, viros ingenii laude, vitæ innocentia, morumque suavitate spectatissimos. Ex Venetis, Petro Bembo, qui tum in literis regnabat, & Marco Antonio Michaëlio, plurimum tribuit. Aldi quoque Manutii, hominis de politiori antiquitate præclare meriti, industriam atque eruditionem valde suspexit, cui & ARCADIAM suam tradidit, typis divulgandam. Dilexit & complures alios; quos singulos enumerare nimis longum, atque adeo injucundum foret. Quos utem semel in amicitiam recepisset, iis usque ad extremum spiritum inviolatam fidem servavit; neque umquam commisit, ut ut beneficiorum oblitus, aut in difficultatibus periculisque amicorum lentus ac negligens videri posset. Hanc sane fidelitatis constantiaque laudem, tamquam ipsius propriam & singularem, omnes, ne inimicis quidem exceptis, ACTIO SYNCERO tribui debere,

bere, una voce prædicabant. Erga Jovianum Pontanum, quo studiorum suorum impulfore in juventute usus erat, ita semper animatus fuit, ut erga semetipsum; & quamquam illum carminis dignitate, Latinique sermonis elegantia procul dubio superavisset, nihilominus, quoties occasio oblata esset, de illius ingenio, eruditione, sapientia, cum familiaribus honestissime loquebatur. Hujus etiam scripta e domesticæ bibliothecæ tenebris primus in lucem evocavit; adhibitis ad eam rem Francisco Aelio, Petroque Summontio, viris eruditissimis. multorum profecto dissimilis, qui postquam sine cortice natæ didicerunt, ut in veteri proverbio est, ac nonnullam dicendi facultatem adepti sibi videntur, eos quorum opera profecerunt, non solum præ se contemnere, sed etiam vehementius insectari solent. Ea præterea SANNAZARII probitas fuit, ut quædam epistola ad M. Antonium Michaëlium data, se pluribus quidem salutis fuisse, nemini vero umquam nocuisse, gloriari potuerit, quæ laus una ceteris omnibus merito anteposenda est. A litibus summopere abhorruit; videbat enim, nihil magis animi tranquillitati, studiisque rectoribus adversari, quam strepitum fori, vulgariumque hominum concertationes. Justitia quantum ab ipso

so culta sit, non uno argumento cognosci potest. Quo primum tempore Gallica natio, Neapolitanum regnum invaserat, nulla equa judicia fiebant, qui provinciis præerant, maleficio & scelere pascebantur, nihil bona publicabantur, cuncta denique ex victorum libidine, non ex legis ratione gerebantur. SANNAZARIUS tanta rei atrocitate commotus, egit sedulo cum Petro de Roccaforti, cujus fidei negotia regni Gallicæ commissa erant, ut ejus apud Regem auctoritate modus injuriis aliquando statueretur; ad quem etiam Elegiam misit, in qua scilicet Astræam cum ipso conquerentem inducit. Cæsarem Borgiam, Ducem Valentinum, Tyrannorum crudelissimum, quem præceps atque effrenata regnandi cupiditas ad pessima quæque suscipienda facinora quotidie impellebat, probrosis carminibus maledictisque vexavit; & de ejus tandem perniciæ lætitiā apertissime tulit. Nebulones, parasitos, comessatores, & qui ad cædem faciendam pretio conducti latrocinia in urbibus exercent, ac noctu diuque cum telo ambulant, maxime oderat. Neceorum mores probare poterat, qui licet ingeniosi, doctrinaque exculsi, reliquos tamen omnes infra se ducerent. quamobrem & Politiano infensior fuit, eumque binis epigrammatis

Kk

lacera-

laceravit, quod nimirum, vir alioqui doctissimus, se insolenter efferret, (ut SYNCERO quidem videbatur) &, quemadmodum olim Quintus ille Palæmon, secum natas, secumque morituras literas arbitraretur. at diffiteri nolim, inimicitias, quas cum Michaële Marullo, & Bartholomæo Scala, Marulli focero, Politianus gerebat, præcipuam SANNAZARIO odii causam fuisse. Pietate ac religione in Superos nemini concessit. Quum enim Aegidium Viterbiensem, Augustinianæ familiæ Monachum, improbos homines acerrima concione objurgantem audisset, ac nescio quo Virgilii versiculo, quo ille opportune ad faciendam fidem usus erat, mirabiliter se affici sensisset; gravem illum virum diligere, omnique officiorum genere persequi cœpit: ac deinde rerum divinarum amore inflammatus, egregium illud DE PARTU VIRGINIS poema inchoavit, quod omnium sæculorum posteritas admirabitur. Ne autem aliquid prætermitteret, quod ad cultum sanctissimæ DEI OPTIMI MAXIMI Genitricis pertineret, in scopulis Mergillinæ templum ædificavit, ejus divini partus memoriæ sacrum, cui templo Monachorum Collegium adjunxit, qui se MARIÆ Servos appellant; iisque prædia reliquit, ex quibus octo millia H-S in singulos annos perciperent,

per, ad festos dies antiverfarios agendas,
 & ut Federici Regis, Acti Synodali, ejus-
 que parentum peccata, DEUM quotidie
 precando, expiarent. Divo quoque NAZA-
 RIO facellum exstruendum curavit. Præ cæ-
 teris vero caelestibus, Augustinum maximum
 illum Theologum, Gaudiosum, Jacobum Pi-
 cenum, atque Antonium Lusitanum, cujus
 sepulcrum Patavii positum toto orbe terra-
 rum celebratur, a SANNAZARIO in honore
 habitos fuisse, quum ex ipsius poematis ap-
 paret, tum ex aliorum testimoniis constati.
 Non tamen pietate impediabatur, quominus
 in studiis humanitatis ac literarum versaretur;
 sed amicis, qui ad eum ventitabant,
 semper novum aliquod epigramma, salis at-
 que urbanitatis plenum, aut elegiam recita-
 re solitus erat, quæ nitore atque elegantia
 cum antiquorum scriptis cætare posset. In
 hoc genere Propertium sibi ad imitandum
 proposuit, candidum sane poetam, Græco-
 rumque ornamenti abundantem; cujus trans-
 marinos lepores nativa quadam Tibulli, &
 Ovidii suavitate passim temperavit. Quum
 vero ad heroicum poema aggressus fuisset,
 atque a Virgilii magnitudine dejiciebat
 oculos, quem adeo admirabatur, ut ejus na-
 talem diem quotannis solenni convivio cum
 familiaribus celebraret. Numerorum Scien-
 tiam,

tiam, ei qui in scribendo carmine excellere velit, maxime necessariam, at multis antea sæculis ignoratam, unus perfecte calluit, ac reliquis exemplo monstravit, de qua ipsum disputantem, quamvis eo tempore admodum adolescentem, Pontanus inducit in eo dialogo, cui Actio nomen est. Qua potissimum re, tanta SANNAZARIO deberi gloria mihi videtur, quantam consecutus est Bembo, quod homines ad M. Tullii scripta diligentius evolvenda primus excitaverit. In opus DE PARTU VIRGINIS perpoliendum infinitos pene labores insumsit, illudque perpetuis annis viginti accuratissime castigavit; lucubrationum suarum tristis ac morosus omnino censor. Et quamquam subtili iudicio præditus esset, quo & a pravis recta, & a mediocribus optima discernere posset, ipse tamen sibi diffusus, ad Franciscum Pudericum, doctissimum senem, assidue veniebat, cumque illo de versibus a se nuperrime factis communicabat. Quem ferunt auribus adeo fastidiosus fuisse, ut a SYNCERO decem interdum versus in eandem sententiam recitarentur, antequam illi plane satisfaceret. Ob hanc nimiam in scribendo diligentiam, Itatarium poetam nonnulli SANNAZARIUM nominavere, qui videlicet manum de tabula tollere nesciret. Neque ulli, dum

vixit,

vixit, iratior fuit, quam cuidam, qui scripta ejus nondum satis emendata furtim abstulerat, eaque Venetiis edere constituerat. Quum autem LEO X. Pont. Max. de tam præclaro poemate audisset (erat enim res in omnium sermone) incredibilem animo voluptatem cepit, non solum quod literatorum hominum conatibus favere solitus erat, sed etiam quod e re Christiana fore existimabat, si pia hujusmodi atque elegantia scripta impiorum quorundam scriptis opponerentur, qui religionem a majoribus traditam, eo potissimum tempore labefactare, ac funditus delere cupiebant. Itaque ad SYNCERUM literas dedit, admodum honorifice scriptas, quibus ei singularem in DEUM pietatem, vimque ingenii admirabilem gratularetur, eumque ad perfectum jam opus quamprimum edendum hortaretur. Verum, offensione exorta, quam supra commemoravimus, SANNAZARIUS poema apud se continuit, dum Leo e vita migraret, qui mortuo, opus tandem typis descriptum, ab Antonio Seripando CLEMENTI VII. ex eadem Mediceorum familia Pontifici, auctoris nomine oblatum est. Pergratum ac perjucundum sibi munus fuisse, & se tam egregii scriptoris de facie cognoscendi cupidissimum esse, Clemens humanissimis verbis Seripando significavit.

nificavit; eique, ut iustas debitasque SANNAZARIO gratias ageret, imperavit. Quod etiam ipse per litteras præstitit, quibus immortalis beneficio se affectum ab illo confessus est; cui pariter æqualiterque respondere, licet in amplissimo statu collocatus, nulla unquam ratione posset. Ne autem iis dignitatibus SANNAZARIUS ornaretur, quas fortasse, pro meritorum suorum magnitudine, speraverat, Columnensium bella, quibus Pontifex distinebatur, & ejusdem in præmiis tribuendis lentitudo quædam, in causa fuere. Ceterum in ECLOGIS quoque piscatoris AETII judicium cognitum est. Totum statum enim Julius Scaliger, unam ex illis, quæ nimirum secundo loco posita est, apud se existisse, in qua multa legerentur, quæ postea scriptor diligentissimus immutavit. Decem ab eo hujusmodi poemata scripta fuerant, si Paulo Manutio fides habenda est; sed quum ex ulteriore Gallia in patriam longo intervallo reversus esset, quæque tantum in scriniis invenit; reliquis aut furto surreptis; aut negligentia suorum amisissis. ARCADIAM suam, opus juvenili quodam fervore effusum, ætate proventus minus probavit, eamque multorum efferri laudibus indigne tulit. Quamvis autem poetarum illius temporis princeps a doctis omnibus haberetur,

ur, neque ipse in eo genere mediocritati
illum esse locum existimaret, quos tamen
scribendi carminis gloria olim insigne futu-
os coniecisset, eos magnopere coluit; in
quibus Joannem Cottam: cujus etiam mor-
em epigrammate deflevit. De ceteris ejus
moribus hæc feruntur. Magno atque erecto
nitio fuit, & qui pusillos quosdam obtre-
tatores tamquam e superiore loco, despi-
eret. Quapropter Lucium Joannem Sco-
tam, ludimagistrum, qui plurima antiquo-
rum scripta numquam in vulgus edita in bi-
bliotheca sua servari, falso gloriabatur, in-
otum sane hominem, atque in ipsum ridicule
nsultantem, adeo contempsit, ut indignum
omnino esse duceret, cum quo decertaret;
jusque audaciæ jacula levi, ut ita dicam,
ateris flexu semper declinavit. Hanc ani-
ni magnitudinem nonnulli pejorem in partem
nterpretabantur: superbum enim & contu-
nacem esse, ajebant. Nec minore constan-
tia, Consalvi Cordubensis, qui Magnus Dux
rerum gestarum amplitudine appellabatur,
micitiam repudiavit. Ab hoc enim, quod
Ferdinandum, Federici Regis filium, ex ar-
ce Tarentina extractum, contra datam fi-
lem, in Hispaniam ire coegisset, ubi postea
niser consenuit, alienum animum habebat.
Qui nihilominus gloriæ cupiditate adductus,
K k 4 quum

quum omnia frustra expertus esset, ut egregium poetam sibi conciliaret, id tandem consilii cepit, ut ad visendum Puteolanum agrum, veterum ædificiorum ruderibus, ac subterraneis ignibus admirandum, eum sibi potissimum ducem itineris deposceret. SANNAZARIUS itaque tanta fortissimi viri comitate victus, ejus voluntati morem gessit. Quum itaque Consalvus iter ingressus, de recentibus Hispanorum victoriis magnifica oratione locutus fuisset, jamque ad speluncam, in ipso Pausilypo monte excavatam, qua Puteolos itur, appropinquassent, tempus est, inquit poeta, ut postquam res Hispanæ suis a nobis verbis ornatae sunt, de rebus gestis ac virtute Italorum pauca dicamus. Atque ibi de infinito prope fervorum numero, quem Romani olim ad id specus effodiendum adhibuissent, narrare coepit; multa de veteri historia depromens; eoque tandem, sermonis cursu, devenit, ut diceret, Hispaniam, quæ olim Italorum imperio paruisset, longinqua conversione temporum, victoribus suis jugum imposuisse. Hujusmodi narrationibus delinitus Consalvus, ab eo die SANNAZARIUM majore in pretio habuit, ejusque amicitiam studiosissime coluit. Incredibile est, quantum immortalis VENETORUM REPUBLICÆ SYNCERUS faverit. Hanc scilicet tanquam

nam unicum antiquæ libertatis exemplum, venerabatur; multaque de ejus magnificentia & splendore honorate & graviter prædicabat. Eum contra VENETI, quasi unum ex suis civibus, diligebant; quumque ille regutum Hexastichum scripsisset, quo illorum Urbem Romæ anteferendam esse affirmaverat, tria millia H-S pro singulis versibus Poetæ persolvi jusserunt. Ejus quoque effigies apud ipsos in veteri curia conspiciebatur, a Titiano depicta, prope reliquas summorum virorum; quæ omnes coorto incendio, mirabiliter absumptæ sunt. Quum ille in rebus omnium abundantia viveret, neque ei deesset, unde largiorem sumtum facere posset, habitus est ad rem attentior, quam factus esset; duo enim tantummodo mancipia sibi alebat, quorum alteri honestiora officia, alteri culinæ curam commiserat. Quum autem Comes Sanseverinus, qui tum loco Regis Neapolim obtinebat, ut nimiam poetæ parsimoniam perstringeret, mirari se dixisset, quomodo ille cibum capere posset, neminem servum adeo foedus parasset, hujusmodi a SANNAZARIO responsum tulit: duo in illo mancipio præ ceteris munda esse, mentem mirum, ac manus. Fallitur Joannes Baptista Crispus, Callipolitanus, a quo SANNAZARIO res gestæ accurate quidem, sed omnino

quum omnia frustra expertum
 gium poetam sibi conciliare
 filii cepit, ut ad visendum
 grum, veterum ædificiorum,
 subterraneis ignibus
 potissimum ducem
 NAZARIUS itaque
 te victus, ejus
 itaque Consalv
 bus Hispanorum
 locutus fuisse
 so Pausilype
 los itur,
 quit poe
 a nobis
 ac virt
 ibi de
 Rom
 buis
 his
 ne
 que ab aliis magis idoneum judicaretur
 e *invidiam* aptissimum collyrium esse di
 xit; nonnullosque Ovidii versus protulit
 quorum hujusmodi sententia est: alienam se
 getem semper videri fertiliorem, ac vicini
 rum gregibus ubera esse majora. Nullum
 inveniri morbum, aiebat, quo plures homi
 nes perirent, quam febri tabifica, ignicul
 spei excitata. Eos qui ob generis claritatem
 magno

us sumerent, histrionibus
trabea indutis. Librum
entini, scriptoris alio-
Iudæi domum appel-
libus refertus esset.

et tam raro nobis
de republica
quod suffra-
nt. Dice-

a magna
possent, eo-
qui missionem

penumero, quamvis
stipendium tamen ex æ-
ur. Antiquis familiæ insigni-
discoloribus ludi latrunculorum
continebantur, proprium signum ad-
erat, urnam videlicet, in quam candidos
nigrosque scrupos veteres immittebant, ad
elices infelicesque dies notandos. Ex hac
ANNAZARIUS magnum nigrorum lapillorum
numerus, uno tantum candido immisso,
ellucere voluerat, hoc urnæ inscripto ver-
iculo:

POUABIT. NIGRAS. UNA. SED. AL-
BA. NOTAS

numque a Bembo admoneretur, antiquo-
rum

nino impolite, monumentis literarum traditæ sunt, quum scribit, famulum illum cubicularium, Hiempsaem, coquum vero, Sannazarium, herili nomine, vocatum fuisse. res enim contra se habet; siquidem Alexander ab Alexandro in libris Genialium Dierum narrat, servum illum ex Aethiopia, qui Sannazarius appellaretur, scitissimum adolescentem, & ob morum elegantiam libertate donatum, liberalibusque disciplinis a domino eruditum, Propertii elegias suavissima voce ad tibiam cantare potuisse; quæ omnia quantum a coqui moribus distent, facile quivis perspicere potest. Joci ac facetiis mirum in modum delectabatur, quæ rerum graviorum tristitiam ac severitatem mitigarent. Nos ejus aliquot festiva & acuta dicta commemorabimus. Quum aliquando in conventu medicorum, eo præsentem, quæsitum esset, quid præcipue oculorum sensum acuere posset, aliudque ab aliis magis idoneum judicaretur, ipse *invidiam* aptissimum collyrium esse dixit; nonnullosque Ovidii versus protulit, quorum hujusmodi sententia est: alienam segetem semper videri fertiliorem, ac vicinorum gregibus ubera esse majora. Nullum inveniri morbum, aiebat, quo plures homines perirent, quam febri tabifica, igniculo spei excitata. Eos qui ob generis claritatem
 magnos

nos sibi spiritus sumerent, histrionibus
parabat regali trabea indutis. Librum
mdam Poggii Florentini, scriptoris alio-
non contemnendi, Judæi domum appel-
lit, quod alienis pignoribus refertus esset.
errogatus a quodam, cur tam raro nobis
n coetibus interesset, qui de republica
sultabant, ideo, respondit, quod suffra-
numerari, non appendi solerent. Dice-
præterea, cogitationes & consilia magna-
rerum, quæ difficillime effici possent, eo-
i militum esse simillima, qui missionem
epissent: iis enim sæpenumero, quamvis
i esse desierint, stipendium tamen ex æ-
o numeratur. Antiquis familiæ insigni-
i, quæ discoloribus ludi latrunculorum
ellis continebantur, proprium signum ad-
erat, urnam videlicet, in quam candidos
rosque scrupos veteres immittebant, ad
ces infelicesque dies notandos. Ex hac
NAZARIUS magnum nigrorum lapillorum
nerum, uno tantum candido immisso,
lucere voluerat, hoc urnæ inscripto ver-
ilo:

QUABIT. NIGRAS. UNA. SED. AL-
BA. NOTAS

imque a Bembo admoneretur, antiquo-
rum

rum urnam haud quaquam pellucidam, fictilem fuisse, lepide respondit: suam e crassiori vitro constare. Statura fuit procera, ad dignitatem apposita, membris solidioribus, facie subtristi, quæ studiosum hominem indicaret. Valetudine autem usus est minime prospera, perpetuoque stomachi languore laboravit. Ex nimis etiam angoribus, assidueque meditatione, canitiem præmaturam contraxit. Paulo post direptam Romam a Bononiensibus militibus, Neapolim atrox pestilentia invaserat; qua ferocius in dies grassante SANNAZARIUS, exacta fere ætate, ad vicum illum confugit, qui olim ad radices Vesuvii situs erat, antequam subitis ignium cinerisque eruptionibus penitus obrueretur. Eo jam pridem secesserat Cassandra Marchesia, atque ibi cælibem vitam agebat. Hujus domum, quamvis a suis ædibus mille passus distantem, poeta quotidie, mulierem salutatum veniebat; ut tantam amoris in sene constantiam omnes vehementer admirarentur. Haud multo interjecto tempore, quum Franciscus Galliarum Rex cum Carolo Cæsare de Neapolitano regno dimicaret, SANNAZARIUS tristem omnino nuntium accepit: jussu nimirum Philiberti Auranii, Cæsariani exercitus Ducis, villam suam Mergillinæ, cæsa prius Gallorum cohorte, quæ illic ad excubandum confederat.

ilitibus fuisse dirutam, ne rursus ab hostibus occuparetur. Ea res acerbissimum poe-
dolorem inussit, maxime quod Mona-
s, de quibus antea diximus, honesto il-
domicilio excipere cogitaverat. Scribit
ias, ob huiusmodi factum, ACTIUM SYN-
tum tanta in Philibertum iracundia exar-
e, ut quum tandem eum in pugna occisum,
lisset, ipse graviter ægrotans, mortique
proximus, libenter se de vita migrare te-
tus fuerit, postquam barbarus ille impera-
violatis Musis, quibus villa sacra erat, in-
itu suo pœnas dedisset. Mortuus est SAN-
ZARIUS Neapoli, omnibus quæ ad religio-
m pertinerent, rite sancteque persolutis,
no ab humano genere servato cło lxxx.
um agens lxxii. in domo Cassandræ; si-
es Rainerio Gualando, viro nobili, ha-
da est, qui se morientis lectulo adstitisse,
sque cadaver, in avitam SANNAZARIORUM
mum transferendum curasse, affirmare
itus erat. Non enim audiendus Trajanus
ccalinus, qui poetam, ex animi acerbitate
orbo contracto, in summa rerum omnium
opia, Romæ obiisse, scriptum reliquit.
tequam vero ad sepulturam efferretur,
idam poetarum, doctorumque hominum
diosissimus, formam capitis ejus effingi
ndavit, quæ ipsius monumento marmo-
reo,

reo, opera Joannis Angeli Florentini, excellentissimi artificis, affabre sculpto, dum imposita est. Eidem tumulo Petrus Bembo hujusmodi carmen inscripsit:

DA. SACRO. CINERI. FLORES. HIC
ILLE. MARONI.

SYNCERUS. MUSA. PROXIMUS
UT. TUMULO

In bibliotheca quoque Hieronymi Scripti di, Cardinalis, a quo maxime celebratur, vera SANNAZARII effigies, in tabula picta olim exstabat. Sepultus est in templo, quod ipse Beatissimæ Virginis, DEI Genitricis, vivens dicaverat; funus procurante Callidra. Nullos omnino reliquit liberos. Uicum vero filium, quo se orbatum, in epigrammatis queritur, ex qua muliere suscepit, incertum est; quum ceteroqui, unam rem ab eo nunquam esse ductam, satis constet. Gens etiam SANNAZARIORUM, quæ Neapoli floruit, mortua nepte Marci Antonii fratris ACTII SYNCERI, quam Camillus Marullius, Patricius Neapolitanus, in matrimonio habuerat, tota deleta est. Ita Neapolitanorum res omnes definitis temporibus conclusæ circumscriptæque sunt, quibus & incipiant,

piant, & sensim augeantur, & demum increant: ea tantum quæ virtute atque ingenio paratur, gloria, numquam senescit, utque orbis terrarum excidio videtur posse oleri. Maximo in pretio habita sunt ad hoc usque diem SANNAZARII scripta, non vulgo solum; cujus iudicium leve, fallax, rium, instabile; sed etiam a doctissimis viris, & ab iis qui alienam industriam parce modum laudare solent, ne suæ quodammodo detrudere videantur. In primis vero ELOGÆ PISCATORIÆ omnium admirationem merita sunt. Elegancia certe poematum SANNAZARII plerisque a scribendo Latino nomine deterruit: Bembusque ipse, quamvis id optime facere potuisset, libris ejus selectis, ad Etruscam poesim colendam totum se contulit. Quicumque postea heroicum poema attingere voluerunt (si Fracastorium, & Vidam excipias, homines doctissimi atque ingenio singulari) longe infra SANNAZARII subscendere. Aegre ferebat Serenandus, Cardinalis, opus DE PARTU VIRGINIS tanta cura elaboratum, non a pueris in solis edisci, quam Aeneidi Virgilianæ, actionis maiestate prope par esset, argumenti autem dignitate etiam antecelleret. Quod me fugit, Desiderium Erasmus Rotodamum, cui subiuncta erat Italorum gloria,

ria, nodum in scirpo quæsiuissè, ac
 NAZARIUM reprehendissè, quod rem factam
 fabulis antiquorum inculcandis commissa
 verit; sed quum Franciscus Floridas
 nus in libris Succisivarum Lectionum
 egregio poeta causam dixerit, qui
 rum argumenta perpendent, utri pos
 sentiendum sit, ii facile dijudicabunt.

FRANCISCUS AELIUS MARCHE

DE GENTE

SANNAZARIANA

ET

ACTIO SYNCERO

annazarios genere nobilissimos, et
 mo Italicarum rerum mediocriter
 gnarus est qui nesciat. Actius
 cerus noster, ut scis, homo & ma
 mæ modestiæ & sinceritatis Caroli III. literis
 mihi ostendit, quibus Nicolaum & Ben
 ctum Sannazarios ad ejus stipendia invita
 Erat eo tempore Carolus ab Urbano VI. Pon
 tifice ad Regnum capefcendum hortatus, &

Fratres

fratres Sannazarii Papia oriundi a Vicecomibus Dominis, quorum ditionis erant, mercedibus stipendia; ceterum viri generosi Rebus magnanimi precibus tergiversari non poterunt. Itaque anno salutis 1381. in Caroli Tertii castra venerunt, alter cum equitum turris quatuor, alter cum duabus. Rex non tam numero quam qualitate militum ac præceptorum lætus, illos stipendiis satis liberalibus amplissimisque promissis prosecutus est. Victo demum Othone Brunsvichio, captoque tam Joanna Regina universo regno Neapolitano, Sannazariis fratribus, Montis Dragonis locum ac feuda quam plurima in Sueflano & Sidicino agro, item Serram ac Sanctum Laurentium, Felictum & Castrum Novum ob virtutes dono dedit, eosque carissimos habuit. Mortuo deinde Carolo Tertio eandem Ladislao ejus filio fidem præstitere; & si rex ille diutius vixisset, magna in Jacobum, Nicolai filium, beneficia collaturus videbatur. Successit Ladislao Joanna secunda, quæ primum moribus Pandolphelli Alopæ, mox Serianni Caraccioli addicta, & quasi mente capta omnes a Carolo patre & Ladislao fratre erectos prosternere studuit; ita ut Aurilios, Sannazarios, Moriminos, viros bellicosos, & Sforziæ amicos, quia Serianni magnitudinem ferre non poterant, ipsos Serianno exhauriendos

L1

per-

persequendosque tradiderit, qui (ut erat prudentia & in tractandis rebus solertia singulari) variis de causis modo hos, modo illos, infra quinquennium bonis, auctoritate, & dignitatibus spoliavit; nactusque occasionem suspicionis, quia Jacobus Sannazarius Annichino Morimino, rebus novis studenti, opem, & consilium præstitisse dicebatur, reum a Fiscī patrōno ad causam dicendam citari procuravit. Jacobus magis cedere tempori; quam se inimici tradere potestati decrevit, sperabat enim Reginam, tot probris cooperatam, diutius non regnaturam. Verum opinio eum fefellit; mortua enim Joanna, ejus bona ad Sanseverinos proceres, & ad Joannem Antonium Marfanum Sueffæ ducem, viros potentissimos translata, ab iis avelli amplius non potuere. superfuit e Jacobo Nicolaus filius Synceri Nostri pater, qui cum bonis quæ Burgenfatica Neapoli & proximis in locis recuperaverat, ducta uxore honesto loco nata, se & Marcum Antonium & Sincerum filios aluit, qui hodie inter aulicos Federici Regis ea gratia pollet ut nulli dubium sit eum inter Magnates relatum iri a Rege benevolentissimo, nisi Fortuna, parum officiosis ac magnis Viris amica, aut illi vitam, aut Regi potestatem benefaciendi abstulerit.

SELEC.

quæ dixi, utriusque linguæ studia literarum, delatumque jam pridem in illis tibi a Musis atque ab Apolline principatum; quam sis etiam in ipso usu vitæ, quum humanitate, & suavitate; tum hercle, omni virtutum genere, atque illa in primis vel probitate, vel morum animique, si Latine satis possum dicere, sinceritate, quæ quidem virtus tibi etiam agnomen dedit, politissimus. Itaque hæc ad te volui scribere primum, ut tibi notum facerem hunc ipsum animi mei sensum in te, ac voluntatem: jaceremque, tamquam fundamenta benevolentia, futuraeque nostræ necessitudini, quasi quoddam vinculum adhiberem, amorem summum erga te meum: In quo quidem pergratum mihi erit; si me sic amandum susceperis, ut utare; sic fueris usus, ut plane tuo. Deinde ut scires, me videndi tui desiderio magnopereteneri: nam fruendi quidem non audeo dicere: qui neque salutaris te permiseris, quum nuper e Gallia rediens, ut audio, de itinere Venetis ivisses. Quod si tua culpa effectum est, ut, quum fieri utriusque commodo potuerit, ut te viderem, me tamen latueris: dabo ipse operam, ut id aliquando fiat, etiam si non poterit sine magno incommodo meo. Interea tamen, etiam atque etiam a te peto; ut quoniam hoc tempore in secessu isto Neapolitano

tano tuo, puto te otio mirifice abundare; mittas aliquid ad nos de tuarum Musarum penu; quo minus a nobis moleste videndi tui desiderium perferatur. Quod ut libentius facias; hoc te genere officii etiam provocabo. Asulanos enim meos habebis cum his literis. qui quidem quamquam libri, amicorum meorum assiduis postulationibus, ac prope etiam impulsu, exire jam in vulgus, atque haberi cœperint; ad te tamen veniunt non minus, ut eos emendes, si qua tibi non probabuntur; quam si, quod mallet, placuerint, ut probes. Vale. Idibus Aprilis. M. D. V. Venetiis.

JOANNIS PIERII VALERIANI EPISTOLA AD CLARISSIMUM ACTIUM SYNCERUM IN HIEROGLYPHICORUM LIBRUM XX.

Tibi vero, SYNCERE ACTI carissime, *Phœnicem*, & *Pelecanum*, quique in ipsam historiæ seriem quibusdam veluti laqueis de-
 enti se se invicem implicuerunt, sociatique
 n hunc locum aptissime convenerunt, *No-*
tuam, *Cornicem*, & *Passerem*, dedicare con-
 ilium fuit. Ac *Phœnicem* quidem ea de caus-
 a, quod veluti ille admirabili quadam insig-
 nis pulchritudine, visu rarissimus, post lon-
 gissima temporis intervalla conspicitur: ita
 L1 3 Lati-

Latinae linguae nitor, & eloquentiae cultus, ornatusque per tria ferme *Phœnicis* sæcula desiderati, ætate demum nostra, beneficio, opera, & labore plurimum tuo suscitati, spectandos se se theatris jam omnibus exhibere. *Pelecanum* ob eam, qua præcipue commendaris, in amicos omnes charitatem atque beneficentiam, ut nemo unus hodie magis amico amicus, quam *SYNCERUS* *ACTIVUS* esse prædicetur. *Nocturnam*, quæ tuarum indicium sit lucubrationum, quas, *Minerva* haud quaquam invita, elegantissimas elaborasti. *Cornicem*, ob diuturnitatem, quæ scriptis debetur tuis, non modo uno plus sæculo, sed perpetuo summa omnium commendatione victuris. *Passerem* ob orationis tuæ veneres, cupidinesque, qua nihil suavius neque jucundius excogitari potest. Sed enim quæ multa atque præclara de ingenii tui sublimitate dici possent, ea consulto prætereo, quia tu longe major es quam mea te capere possit commendatio: quis enim *Soli* lumen afferre, nisi fatuus quispiam aggrediatur? Igitur quum tuo ipse sis splendore clarus, principatum hinc in literaturæ candore tuum, suo se præsidio tuentem missum faciemus, quodque nostrum est institutum, ad animalium quæ interpretanda suscepimus, significationes convertemur, quæ quidem quales & cujusmodi sint, quamvis

tu

tu eas tum ex Græcis Latinisque scriptoribus non ignoras, tum ex admirabili illa venerabilis antiquitatis Tabula ænea, quam simul apud Bembum inspeximus, potes edoceri, quæ omnem Aegyptiorum historiam antiquiorem, argento atque auro delineatam ostentat; quid tamen & nos super his compererimus, ex ipso *Phænice* indicare incipiemus.

ALEXANDER AB ALEXANDRO GENIALIUM DIERUM LIBRO II.
CAP. I.

Locus ex Propertio, ab ACTIO SYNCERO Neapolitano in convivio familiari commode emendatus.

Saturnalibus quum ego & familiares mei complusculi, sub idem tempus Neapoli conveniremus: quumque a forensibus negotiis feriarum causa aliquando quies foret: ad ACTIUM SYNCERUM, virum ingenii cultu & facundia singulari, cum quo mihi pervetus consuetudo fuit a puero, nonnumquam ventitabamus; cum eoque vel honestis deambulationunculis, vel sermonibus lepidissimis, id quod erat temporis, ad multam sæpe diem conferebamus, quotidianoque ejus congressu & assiduo comitatu perfruebamur. Accipiebatque

batque nos homo ille suavitate insigni, plerumque novo Epigrammate, aut Elegia, versibus mundis & graphice factis, multo cum nitore & cultu. nonnumquam festivissimis epulis & lætiore convictu, cœnaque non vulgari nec protrita, sed aut veteris cucurbitæ ferculo cum lactucæ thyrsos minutim cæso, & acino uvæ passæ insperso: aut olentibus pomis, anni frigore servatis, & ficu sicca Sinuessana cum rosaceo ex Petrino suo, quæ ipse appellabat *Petrinia*. Velut fuit illa die, quum mihi & plerisque doctis viris cæna exhibita, Sannazario ex Aethiopia bonæ frugis liberto, scitissimo adolescenti, quem libertate & gentili cognomento donaverat, liberalibusque disciplinis instruxerat, ita ut cuivis ingenio non impar videretur, demandavit ut Propertii Elegias a se pluribus in locis castigatas, summissim leniterque cantaret. Quod quum ille cupide faceret, versusque ad tibiam modulis dulcissimis, scita & canora voce canere inceptaret: nosque & proferentis verba, & concentum, numerosque admodum suaves summa cum voluptate captaremus: & jam millibus modulatis versibus, ventum esset ubi Cynthiam Bajis demorantem, diu abfuisse conqueritur, his verbis:

Ecquid

*Quid te mediis cessantem, Cynthia, Bajis,
Qua jacet Herculeis semita litoribus:
Ut modo Thesproti mirantem subdita regno
Proxima Misenis æquora nobilibus?*

acrius carminibus pausam fieri jussit, & ad
e conversus; Quid tu, inquit, qui orbis
tum tam diu legendo perscrutaris, Misen-
um aut Bajas cum Thesproti regno commu-
e habere vidisti? Numquid in memoriam
enit, Thesprotium agrum in Epiro juxta
haones & Acarnanes, aut (sicut Herodo-
is ait) Ambraciis & Leucadiis proximum
nge à Cumano abesse? Quid enim isto in
co hic Poeta senserit, qui regno Thespro-
æquora Miseni proxima subdita esse dixit,
tum tanto maris terrarumque recessu dis-
teta sint, non equidem intelligo. Neque
nim Thesprotios in Cumanum venisse, aut
Italiam colonias deduxisse, vel armis no-
is sedes conquississe, umquam, quod me-
inerim, legi: nisi tu forte, qui meliore me-
oria es, aliter sentis. Quumque me id ar-
trari respondissem, quod plerique studiosi
nsere, ut Poeta loci confinio & quasi com-
ercio ductus, quum ex Chalcide & Euboea
rofecti, multum in ora maris possent, late-
ne fines propagassent, illosque Cumanum te-
nisse, & illuc colonias deduxisse, auctores

tradant: siquidem Hypocles Cumæus, & Megasthenes Chalcidensis, multo emenso mari, huc colonias deduxere, moniti oraculo, quippe quum nullam coloniam sine consilio Deorum Græci transmitterent: vel ut multi ferunt, duce Parthenope Eumeli filia, quæ solum Neapolitanum delegit, columbæ augurium sequuta, in cuius rei monumentum, Apollini statuam Neapolitani erexere, columba humero insidente, quam ipsa inspicere & adorare videbatur: Thesprotiumque agrum ab Eubœa haud multum distare certum sit, quasi ad hoc alludens Poeta, subdita regno Thesproti æquora Miseno proxima affirmarit: scilicet quia ex Chalcide Thesprotis proxima & Cumæis profecti, agrum Miseno finitimum, hoc est, ipsas Cumas tenebant, propterea ea loca subdita videri: soleque non ignobiles poetas loca & recessus circumscribere, illaque non exposite & aperte, sed quasi per tegmenta & figuras obliquis orationibus denotare: idque sensibile doctos viros, itaque versus interpretatos fuisse dixi. Numquam, inquit Actius, quod ego scio, tam hispida & agresti aure Propertius fuit, ut quum Chalcidem aut Cumæos dicere contenderet, Thesprotium agrum quasi finitimum illorum loco nuncuparit, quum praefertim nulla societas aut communio cum The-

Thesprotiis agro Cumano fuerit: constetque, i omnes finus, promontoria, litora, insulas, & urbes maritimas, ac maria vasta, & terræ infusa ex omni antiquitate percensere velis, Thesprotios magno litorum flexu & multiplici sinu, longe a Chalcide Euboeæ & Cumæis abesse: nec ita finitimos, ut foris arbitraris. Neque ego hujus Poetæ præstantis ingenii vim, hos nitidissimos & mundissimos versus optime editos, tam abstruso & recondito significato verborum conculcasse putarim. Etenim si Chalcidenses & Heretrienfes ex Eubœa, classe huc abvectos Cumas condidisse, & pulcherrimam Campaniæ oram, ac loca Miseno proxima tenuisse fama fert, sicut Japygiam, Phaliscos, Nolam, & Abellam tenere, cur loca Miseno finitima potius Thesprotiis quam Chalcidensibus, quam Heretrienfibus subdita dixerit, equidem ignoro: quum & hi veri incolæ sint & longe aptius convenientiusque fuit, istos, quam illos, cum quibus nullum erat commercium, nominasse. Verum, inquit Accius, si versus istos bene pensitare & verba ac sensus aure attenta rimari volumus, non *Thesproti*, ut communis error habet, sed *Prochyta* a Poeta scriptum fuisse facile contenderim. Idque ita esse, in quodvis pignus vocarim, non aliter scriptum carmen ab eo editum.

editumve fuisse. Sed hic error ita aliquibus insedit penitus, ut divelli haud facile queat. Quod tamen ita esse, inclinatus animus probabili argumento. Quum Prochyta & Pitheculas a continente æstu marino evulsas, quandoque circumfluum mare insulas fecisse, liquido constet, sicut Capreas, Leucosiam, Sirenes, & Oenotrias: seu quod multi tradunt, Inarimen montem fuisse, qui motu terræ disclusus a continente, Prochyta fecit insulam, angusto freto interfluente, quæ Græcis ab effusione dicta est: ipsamque & Pitheculas disclusas montis partes, proximas Cumanorum finibus tamquam moles objectas ante agrum Cumanum & Misenum existere, antiqua monumenta annalium prodidere: quod & nunc videre licet. Subdita ergo Prochytae regno Miseni proxima æquora Poeta dixisse crediderim, quum ipsa litora facili trajectu apta & cohærentia sint, quippe quum ante ipsam parvo freto distincta jaceant: propterea subdita videri potius, quam Thesprotios, cum quibus nullum commercium fuit, extimos & remotissimos intellexisse. Insulas quoque regna nuncupari, Virgilii testimonio probatum est VII. Aeneidos, dum inquit: *Fertur Theleboum Capreas dum regna teneret.* Huiusque erroris illud quoque specimen est, quod

mod alio in loco communi opinione, pundo errore receptum erat, navitam hunc etam fuisse: quod quidem ita fuit in consilio, ut in ejus vitæ commentariis plerique pro certo posteris tradere non dubitarint, altero versiculo constare videbatur: *Et amvis navita dives eram*: quo imperitius si profecto nihil potuit, quum neque hoc quam gentium tradatur, ut elegantissimus etiam & honestissimus, vitæ genus poetarum diis piaculare & portentosum, nautæ multis concupiverit. Et portenti ac prodigii simile est, hæc commenta in tanti ingenii viro inari. Sed quod a vero minime abest, videndum etiam in hoc versiculo facile, inquit, videmus: siquidem ubi legebatur perpendicularis: *Quamvis navita dives eram: non ita dives eram*, dicendum fuit. Hujus quoque haud improbabile documentum videri, quod Jovianus Pontanus vir multæ eruditionis, antiquissimo firmabat testimonio, Propertii Elegias patrum nostrorum ætate, & se adolescentulo primum in lucem prodiisse, quam antea inscitia temporum incompertæ essent & incognitæ: opusque oblitteratum & peritissimo ævo absumtum, corrosis & labentibus literis in cella vinaria sub doliis invenisse, & quum libelli vetustate, verborum & nominibus absumtis longo situ & senio, quod

quod in diuturna obscuritate latuerant, veram lectionem assequi nequirent, effectum ut mendosi inde codices prodirent: paullatimque discuti errores, & corrigi coepti sunt: nec tamen effici quisse, ut posteris omnino integri inoffensique darentur. Ad hunc modum ACTIUS SYNCERUS noster, scite admodum apud complusculos qui aderamus, sermocinabatur: itaque mendaces libellos deprehendebat, erroresque dijudicabat, ac perpenso iudicio vitia rimabatur.

D. ERASMUS ROTERODAMUS
 LOGO, QUI INSCRIBITUR CICE-
 RONIANUS.

Nō. Pontano successit ACTIUS SYNCERUS, qui PARTUM VIRGINIS MATRIS mire felici carmine descripsit, cui supra modum applausum est a Romano Theatro. *Bu.* Testantur hoc abunde LEONIS, & CLEMENTIS Brevia (sic enim hodie vocant) tum Aegidii Cardinalis addita Præfatio, ne cæteros commemor: nec sine causa tantopere placuit. Mihi certe magna cum animi voluptate perfectum est opus utrumque. Nam & Eclogas scripsit Piscatorias. Quis autem talem Idolem in Juvene Patricio non exosculetur? Hoc nomine præferendus est Pontano, quod rem
 sacram

gram tractare non piguit, quod nec dormitan-
re eam, nec inamœne tractavit. Sed meo qui-
em suffragio plus laudis erat laturus, si ma-
riam sacram tractasset aliquanto sacratius.

GREGORIUS GYRALDUS DIALO-
GO I. DE POETIS SUORUM TEM-
PORUM.

A Pontano nonnulli profluxere, tum in
oetica, tum in Arte dicendi celebres. Un-
e & Pontani Academia nunc vulgo, ut Tro-
nus equus, dicitur, in qua nunc senescit,
i potius floret, ACTIUS SYNCERUS SANNAZA-
us, cujus ingenii exquisita quædam monu-
menta legi, & in primis Piscatorias Eclogas,
nonnullasque Elegias, & Epigrammata; in
quibus quædam sunt omni laude digna. alia
cetera ejus, præter vernacula non vidi, &
quosdam Virginei Partus, ut ipse appellat,
heroicos: in quibus, ut sic dicam, *statarius*
oeta videri potest. Non enim verborum
volubilitate fertur, sed limatius quoddam scri-
bendi genus consecratur, & lima in dies at-
rit, ut de illo non ineleganter dictum illud
pellis de Protogene Pontanus usurpare so-
lus esset: *Eum manum de tabula tollere ne-
ire.* Præter diligentiam, curamque Actii;
terrimum quoque ejus judicium, & nume-
rorum

rorum scientiam in poetica facultate cognoscimus, quare ejus reliqua, quæ condidit summo opere desideramus, quæ longius ille jam ætate provectus supprimit. Quare non satis mirari possum, virum quemdam alioqui eruditum desiderare in Pontano, & si Diis placet in SANNAZARIO elocutionem, hoc est barbaram. Sed hic cum sua censura quæ homines Italos perstringit, non diutius permanebit.

LODOVICO ARIOSTO NEL CANTO XLVI. DEL SUO FURIOSO STANZA 17.

Veggio i sublimi, e sopr' umani ingegni
Di sangue, e d'amor giunti, il Pico, e il Pio.
Colui che con lor viene, e da' più degni
Ha tanto onor, mai più non conobb' io.
Ma se me ne fur dati veri segni,
E' l' uom che di veder tanto desio,
GIACOCO SANNAZAR, ch' a le Camene
Lasciar fa i monti, & abitar l' arene.

PAULLUS JOVIUS IN ELOGIIS VIRO- RUM LITERIS ILLUSTRUM.

JACOBUS SANNAZARIUS equestris ordinis Poeta, Neapoli natus atque educatus, quum præclarum fecundi atque felicitis ingenii specimen daret,

ret, repudiato avito gentilitioque nomine, CTIUS SYNCERUS appellari voluit, adhortant- Pontano, qui Joviani cognomen, amico- um imitatione desumferat. Sed origo ve- stæ stirpis e Sancto Nazario, Laumellini ri oppido, inter Padum & Ticinum non nobili, unde majores advenerant, non obs- re petebatur. Floruit amicitia Federici egis, senescente Pontani gratia: quî Ara- num nomen vehementer offenderat, quum eluti personæ oblitus, victorem Carolum vidiosa vel intempestiva oratione publice udasset. Permanfit in ea belli procella in- ficio Actius, redeuntique Ferdinando Ju- iori armatus inter fideles cives operam ræstitit: unde ei conspicuus in aula gratiæ us. Sed infestius demum urgente For- ma, quum Federicus regno pelleretur, con- anti studio atque integra fide eum exsu- m in ulteriorem Galliam secutus est: qua- ratissimi animi testificatione singularem lau- em promeruisse, vel ejus inimici judica- ant. Scripsit, tamquam ambidexter, E- usca simul atque Latina carmina, pari le- ore saleque, arridentibus utrimque Musis, uum multo felle odii subamarus præpilata ja- ula jambis intorqueret: aut amorum suorum ulcedine resolutus tenerrime lasciviret. Gra- i autem & sacro Poemate De Partu Virgi-
Mm nis,

nis, viginti annorum lima perpolito, summum decus frustra expectasse videri potuit: quum illæ quæ juveni exciderant Piscatoriæ Eclogæ, publico exceptæ plausu reliquorum Operum famam opprefferint: ita ut eam publici tamquam iniqui iudicii querelam aperto cum pudore, nec tamen sine tacita voluptate devoraret. Vixit annos septuaginta duos, peramœno, virentique semper ingenio, accuratoque & plane juvenili cultu inter amatorias oblectationes: numquam non festivus & hilaris. Ex dolore autem indignantis animi supremum concepit morbum, quod Philibertus Aurantius Dux Cæsaris Mergillinæ villæ suæ delicias, temere excisa turre deformasset. ea ad Pausilypi radices conspicitur. Sed Aurantio demum acie intersecto, quum hora fatalis adveniret, audito ejus interitu se se in cubitum erigens: Excedam, inquit, e vita hoc meo non inani voto lætus, postquam babarus Musarum hostis, ultore Marte, immanis injuriæ poenas persolvit. Sepultus est juxta villam Mergillinam in templo Deiparæ Virgini ab se dedicato. Marmoreo autem tumulo Bembus hoc carmen inscripsit:

DA

T E S T I M O N I A. 547

**DA. SACRO. CINERI. FLORES. HIC.
ILLE. MARONI
SYNCERUS. MUSA. PROXIMUS. UT
TUMULO.**

**ROMULUS AMASÆUS DE LATINÆ
LINGUÆ USU RETINENDO SCHO-
LA II. pag. 139.**

Quod si Poetarum, in hoc quasi Latini hominis censu habenda ratio est: quis in ACTII SANNAZARII hominis prudentissimi ac doctissimi elimatissimis versibus (nihil nunc de carminis dignitate, ac gravitate; nihil de rerum dispensatione, nihil de numero, & compositione, nihil de ornamentis loquor) sed quis in ejus versibus verbum unum, aut sententiam unam offendat, quæ non e medio Latinitatis fonte hausta videatur?

**JOVITA RAPICIUS LIBRO V. DE NU-
MERO ORATORIO:**

At enim, dicat aliquis, desuetudinem ipsam hujus rhythmī, & diuturnam apud multos rei hujus ignorantiam, desperationem asferre posse. At mehercule Pontani Urania, & Horti Hesperidum: Fracastorii Syphilis, & SYNCERI de Virginis Partu libri, & pauca
M m 2 Andræ

Andreæ Naugerii, pauca item Cottæ poemata facile declarant, non esse desperandum, quin intermissa, & diu desueta in consuetudinem revocari aliquando possint. quum enim poematum recte scribendorum ratio diu latuisset; & malos vesificatores Latini plurimos, Poetam nullum haberent, hi quasi de Cælo demissi sunt, qui desitæ, & prope obsoletæ artis observatione, pertinaci bonorum imitandorum studio, multaque, & jugi exercitatione tantum profecerunt, ut cum antiquis Poetis conferri jure possint. Itaque horum poemata, ut primum perspecta sunt, quasi quædam Phidiæ signa, statim ab omnibus ita sunt probata, ut artem poeticam, quam prius quasi sopitam, ac jam prope extinctam, lugebamus, eam nunc tantorum, & tam excellentium virorum ingenio, & arte suscitata gaudeamus. &c.

M. ANTONIUS FLAMINIUS CARM-
NUM LIBRO III. ELEGIA DE SE
PROFICISCENTE NEAPOLIM.

Pausilypi colles, & candida Mergillina,
Et myrteta sacris confita litoribus,
Si mihi post tantos terræque marisque labores
Contigerit vestræ limina adire Deæ,
Limina, quæ Vates specula fundavit in alta
Actius

Acrius Eois clarus, & Hesperiiis,
His ego pileolum figam, & calcaria, & ensem,
Et quaecumque vagus arma viator habet.

BERNARDINUS PARTHENIUS DE PO-
ETICA IMITATIONE LIBRO II. IN-
DUCENS TRIPHONEM CABRIEL-
LIUM CUM MANUTIO LOQUEN-
TEM, JUDICIUMQUE DE POE-
TIS FERENTEM.

Sed unde initium duci vis? A SANNAZARIO, inquit Manutius. De quo quid, obsecro, sentis? Equidem, inquit, mirificum semper hunc existimavi, siue gravitatem, siue verborum sonum, aut eorum delectum spectarem. Magnificentiam vero, spiritusque sublimitatem numquam satis ab ullo ingenio extolli posse putavi. Numquam praeterea in ejus scripta incidebam, quin Virgilii ipsius imaginem viderer intueri. Tunc mecum ipse cogitabam, si idem argumentum sibi Poeta summus proposuisset, neque magnificentius, neque splendidius tractaturum fuisse. Dispositione autem illa, ac decore, sententiarumque dignitate, tum numero nihil fingi, aut excogitari absolutius posse statuebam. De quo abjungere & illud liceat, inter illum, ac veteres Poetas nihil, quum a

Mm 3

saecu-

550 TESTIMONIA.

saeculo, atque ætate discefferimus, interesse. Elaborati ac perpoliti versus, præcipueque limati. Quamobrem Pontanus, ex cujus Academia una cum tot excellentissimis ingeniis fluxit, de eo idem dicere solitus erat, quod de Protogene Apelles. Nempe, quod numquam manum de tabula tolleret, quum nimiam illius artificis diligentiam accusaret. Magno fuit iudicio, scientiaque numerorum ita excelluit, ut exactam eorum legem solus tenere videretur.

IDEM IN ORATIONE PRO LINGUA LATINA:

Sed circumstant Poetarum nobilissimi coetus, quos in tanto numero ne totum diem illis recensendis conteramus, in mentem veniat saltem JACOBUS SANNAZARIUS, quem divinitus in Divinis versatum, nemo non intelligit antiquitatem vario scribendi genere provocasse.

Q. MARIUS CORRADUS URITANUS EPISTOLA AD FULVIUM CONSTANTIUM, QUÆ EXSTAT pag. 525. LIBRORUM DE LINGUA LATINA EJUSDEM CORRADUS

Paullo superiore ætate duo fuerunt lumina

na

na hujus urbis, (*Neapolis*) Latinique sermonis, & eloquentiæ, ACTIUS SYNCERUS, & Jovianus Pontanus. Quid hos fuisse putas quum viverent, in tanto hominum, & civium reliquorum splendore, nobilitate, potentia? Crede mihi, a bonis paucisque hominibus aliquo numero habiti, a cæteris, vel non cogniti erant omnino, vel fortasse etiam ridebantur. Nunc vero duos tantum hæc urbs videtur illa ætate cives habuisse, quos infinita etiam posteritas hominum, externarum quoque gentium sit admiratura. Ubi sunt enim qui tum principes civitatis putabantur? Ubi Reges etiam illi, quorum fama, amplitudo, & gloria, duobus privatis hominibus par esse non potuit?

JULIUS CÆSAR SCALIGER POETICES
LIB. VI. QUI ET HYPERCRITICUS,
SANNAZARII SCRIPTA PERPENDENS.

Reliqui duo sunt, ACTIUS SYNCERUS SANNAZARIUS, & Hieronymus Fracastorius. Quorum uterque, quum præter illa quatuor a nobis toties decantata (*nervum scilicet, numeros, candorem, venustatem*) etiam castigatissima fluat vena, atque moderatissima, non potest committi, quin aut alter, aut ambo,

Mm 4

pari

pari æqualique gloria nomen suum tueantur.
De SYNCERO igitur prius.

Qua tempestate melioris vitæ officia Bononiæ auspicatus sum, habui studiorum socium Pacium Aquilium Civem Romanum, qui antea militiæ quoque fuerat contubernalis. E Calabria igitur commeatus gratia Neapolim quum venisset, decedens inde, secum attulit Eclogam SANNAZARII, qui titulus est, *Lycon*, ac præter eam ex *Christeide* (sic enim appellabat) aliquot carmina sane quam luculenta. Quorum mihi nunc quum in mentem venit, non possum non didicisse ex iudicio tanti viri, qui Opus divinum illud suum mutato consilio postea non *Christeidem*, sed de *Partu Virginis*, inscriptum maluit. Quare vero prioris inscriptionis titulum repudiavit, cognoscere satis in promptu est. Etenim vitam actaque Christi quum in eo neutiquam narret, sed natalia tantum canat, simplicissime profecto Latinis verbis expressit Operam suam. Insuave fuisset, *Parthenotocia*, & *Theotocia*..... *post multa*: Ecloga vero *Galatea* longe optima est. Eam ante etiam, quam ederetur, manu nostra descriptam habuimus. Non igitur operam perdidit. Quod enim nunc legitur v. 5. *Æquora collustrant flammis*, ita scriptum fuit: *Æquora rimantur flammis*: ut intelligas magni Viri iudicium.

cium. Item v. 33. *plures Nefis mihi
servat echinos: legebatur totidem vi-
rides mihi Nefis echinos*

Servat adhuc. Quæ sequebantur, in me-
moriam non habeo, Restant vestigia tamen ju-
dicii castigati, quum redegit ad pauciora &c.

IL CARDINAL SERIPANDO IN UNA SUA
LETTERA SCRITTA A SCIPIONE AM-
MIRATO INSERITA TRA LE LET-
TERE MEMORABILI IMPRESSE
DAL MANUZIO LIB. IV. a c. 89.

Io mi sono doluto, e dorrò sempre, che
avendo voi un Poema tale, quale è il Par-
to della Vergine del vostro SINCERO, ove
niente manca, che possa desiderarsi da un'
artificiosissimo Poeta, ove non v'è cosa,
che possa contaminare i buoni e civili co-
stumi, ove solo trà i Poeti si trova la veri-
tà della Religione, ove il verso hà tutti quei
numeri, che hanno avuto i più perfetti Poe-
ti antichi, da lui prima auvertiti, e poidal
Pontano ancor vostro scritti, ove le fizioni
sono dolcissime, ove finalmente è tutto il
vostro Dedalione (1) cioè l'Officio del ve-
stro Poeta, mi sono doluto, e dorrò sempre,
Mm 5 che

(1) Questo è un Dialogo dell' Ammirato trattante del Poeta.

554 TESTIMONIA.

che si legga da' Maestri della Gioventù, e che si veda nelle mani de' vostri giovani altro Poeta.

SIXTUS SENENSIS BIBLIOTHECÆ SANCTÆ LIB. IV.

JACOBUS SANNAZARIUS, Patricius Neapolitanus, qui & ACTIUS SYNCERUS Parthenopæus, vir illustrandam Sacrosanctam Christianorum Poesim felicissimo fidere natus, scripsit in secundum Lucae capitulum de Partu Virginis libros heroicis carminibus, ita Virgilianum candorem, sublimitatemque præferentibus, ut Virgilium ipsum te legere, audireque existimes. Operis initium est: *Virginis Partus magnoque æquæva Parenti.* Claruit anno Domini 1530.

ANTONIUS POSSEVINUS MANTUANUS SOCIETATIS JESU, BIBLIOTHECÆ TOM. 2. LIB. XVII. QUI EST DE POESI, ET PICTURA, EDITIO. NIS VENETÆ pag. 509.

A SANNAZARIO quidem paucissimis dentis (quæ voces illas Ethnicorum Poetarum sapiunt) divinum habemus Poema, ut merito Belisarius Aquaviva Neritinarum Dux eisdem scribens dixerit; *cum orationis splendo-*

ri

*e contendere brevitatem: cum rotunditate
ornatum: cum fluxu carminum pulchritudi-
em: atque ita demum omnia numeris, &
sententiarum gravitate commendata videri,
et ad cujusvis scriptoris antiquissimi, candi-
ssimique laudem accedant.*

ROBERTUS CARDINALIS BELLARMI-
NUS LIBRO DE SCRIPTORIBUS EC-
CLESIASTICIS AD ANNUM 1500.

JACOBUS SANNAZARIUS eodem tempore scrip-
sit egregium Carmen de Partu Virginis.

FRANCISCUS SCHOTTUS, ANDRÆ VI-
RI DOCTISSIMI FRATER, ITINERA-
RII ITALIÆ LIB. III.

Nec procul inde a Pausilyppo Acti SYN-
ERI SANNAZARII Poetæ, Virgilii æmuli, do-
mus visitur, quæ ex testamento in Cœno-
tium vertit, Templumque B. Virgini dica-
tum. Est ibi marmoreum sepulcrum, affabre
culptum. Hinc Orpheus seu Apollo, illinc
Sibylla sive Musa e marmore candenti: cum
oc Petri Bembi Cardinalis Epigrammate:

DA.

DA. SACRO. CINERI. FLORES. HIC. ILLE
 MARONI
 SYNCERUS. MUSA. PROXIMUS. UT. TU
 MULO
 VIXIT. ANNIS. LXXII. OBIIT. ANNO
 CIO 10. XXX.

LUDOVICUS DE LA CERDA SOC. JESU
 IN VII. ÆNEIDOS.

(SANNAZARIUS) poetica laude floruit præ
 mortalibus sui ævi? Quid si Neapoli majorem
 gloriam attulit SANNAZARIUS, quam Statius
 Papinius? Non erit iniquus censor qui
 hoc censeat.

BOISSARDUS IN ICONIBUS.

(SANNAZARIUS) Neapoli natus, Patre equestris
 ordinis viro, claro inter suos & luculentarum
 facultatum. Hic Actius, prius vocabatur JACOBUS
 SANNAZARIUS, quod nomen gentilitium mutavit
 jam adultior. propter doctrinam, facundiam insignem,
 morumque facilitatem Ferrando Arragonum
 Regi factus est amicus, & inter cariores aulicos,
 & familiares receptus, cujus amicitiam singulari fide,
 & constantia coluit quamdiu vixit. Expulsum enim
 Neapoli Regem

em in Galliam usque exfulem secutus est: unde reversus ab eo multis honoribus & beneficiis affectus est. At inter aulica munia riasque occupationes, non desuit bonas sequi lusas, & doctissimis lucubrationibus augere, & promovere Rempublicam literariam: otissimum illo insigni Poemate de Partu virginis; in quo de perfectione Poeseos videtur cum antiquis decertare. Composuit Lamentationem de Morte Christi, & Elogas aliquot, & Epigrammatum perfectissimorum librum.

LAUS BORRICHII DE POETIS pag. 105.

ACTIUS SYNCERUS SANNAZARIUS Neapolitans initio sæculi XVI. clarus, Poesin Latinam ad illud fastigium evexit splendore ingenii, imitatione optimi cujusque Veterum, ita fictionum Poeticarum inventionem, & aminem, ut paucis admodum ex eo tempore altius eniti concessum sit. Clauditur titulo ad Pausilypum, vicinus cineri Virgino, ut qui arte pares & studiis, etiam monumentis jungantur. Docet vel Epos, quod illustre, quod de Partu Virginis libris ibus complexus est, nihil fere illius versibus inveniri castigatius ad summam, quæ Poeseos Candidatis

558 TESTIMONIA.

didatis attente legantur, ita ubique in quocumque argumento regnat; cultæ ejus Eclogæ, faciles & numerosi Elegi, arguta pigrammata & libera.

GERARDUS JOANNES VOSSIUS DE POETIS LATINIS CAPITE VII. pag. 257.
EDITIONIS NOVISSIMÆ.

Nec multo post Pontani obitum grande merito nomen fuit ACTII SINCERI SANNAZARII:

Inprimis vero id sibi peperit libris tribus de Partu Virginis: ob quos luculentum LEONIS X. elogium meruit anno clō 1522 iterumque a GLEMENTE VII. an. clō 1526 quo ipso & Romæ in lucem prodire cum Lamentatione de Morte Christi, & Piscatoriis Eclogis.

Uti vero a Petrarca initium est Poeseos renascentis: ita temporibus SANNAZARII eadem jam videtur pervenisse ad vigorem. Illum consecuti præstantium Poetarum alii, & quidem nonnulli pares, aliqui suppare.

Uti Hieronymus Vida, Balthasar Castilioneus, & alii multi, qui avorum, patrum ac nostra fuerint, vel sint ætate &c.

SCA

SCALIGERANA PRIMA pag. 131.

SANNAZARIUS tersus Poeta, & optimæ intentionis, lectione dignissimus.

IOVAN-MARIO DE' CRESCIMBENI,
CUSTODE D'ARCADIA, NEL LIB. VII.
DELLA PAR. II. DEL VOL. II. DE'
SUOI COMENTARJ INTORNO
ALL' ISTORIA DELLA VOL-
GAR POESIA, A CARTE 393.

Trà gl' infiniti Scrittori, che celebrano
Opere del SANNAZARO, ci piace qui rife-
rre uno, che molto aggiustatamente dà
giudizio sì delle Latine, come delle Vol-
gari; ed è egli il P. Alberto le Roy Ago-
niano, il quale ne' Comentari a Pietro
Solirio (1) scrive così: *Splendidissimum
juxta pedem Pausilypi exstat edificium, seu
illa ACTII SYNCERI SANNAZARII,
nam Mergillinam vocant, ubi ille cum ami-
cis doctis versari, & rusticari quandoque so-
lebat. Scripsit Etrusca, & Latina Carmi-
na, pari lepore utrobique, & sale, sacro
nunciate de Partu Virginis, & Piscatoriis
Eclogis*

(1) Serm. famil. Lib. 3. pag. 37.

560 TESTIMONIA

Eclogis apud posteros immortalis. Virum natalium, animique nobilitate illustrem commendat Paullus Jovius, apud quem exstat Epitaphium, quod marmoreo tumulo inscripsit Bembus: &c.

DILE-

DILECTO FILIO
 ACTIO SYNCERO
 SANNAZARIO
 LEO PAPA X.

DILECTE fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Quum forte de claris ingeniis ætatis nostræ apud nos verba fierent, affuere qui quum te, tum Opus tuum de Partu Virginis divinis prope laudibus cum admiratione attollerent, atque prædicarent. Quæ res expectata quidem diu nobis (nihil enim non excultum, non elaboratum, non singulari tuo ingenio dignum proficisci a te posse arbitramur) verum eo nunc carior & jucundior visa est, tum quod quæ futura expectabamus, accepimus jam facta esse; & quæ superent omnem expectationem, tum quod & si nullo non tempore fuissent acceptissima, hac præcipue tempestate erunt longe gratiora. qua quidem, quod doctiores videantur, Ecclesiam stilo iniquo petant, qui exactissima eruditione commen-

Nn

dent;

dent, non desiderentur. Dici non potest, quum hæc audiremus, quantum voluptatis acceperimus, & quum ipsi legemus, accepturi simus: quod persuasi simus, divina factum providentia, ut divina Sponsa tot impiis oppugnantibus, laceratoribusque lacestis, talem, tantumque nata sit propugnatorem, & quum illi impia facundia abusi frangant in rem sacram genuinum, tu unus Opus edideris, quo rem sacram omnibus (ut dici solet) nervis attollendam, excolendamque procuraveris sancto consilio, eventu feliciore, quam dictitent, qui legere, si rem queramus, nihil nisi CHRISTUM atque ejus Sponsam sonare: si pietatem, undique religionis enitere studium: si judicium, nihil ungue signandum relinquere: si figuras artisque conatus, veterum vatum nulli cedere, multos antecire. gratulamur itaque tibi, quod tantum unus præstes, quantum antea nemo: Ecclesiæ, quod quum vexetur lancineturque ab aliis, a te uno in Cælum afferatur: nostro sæculo, quod fiet tui carminis luce celeberrimum: nobis denique ipsis, quibus imminente hinc Goliade armato, hinc Saule a furiis agitato, affuerit pius David illum funda a temeritate, hunc lyra a furore compescens. Hortamur itaque te, jam Opus edas, ut qui dolent, quum illa legunt, quæ adversus pietatem venena fecti
 Chri-

*Christiani evomere, ad tua conferant se se,
 quæ veluti præsens antidotum sint opposituri.
 Tu ita tibi persuadeas volumus, nos te & tua
 omnia perinde ac nostra complexuros esse, nec
 nos, nec hanc Sanctam Sedem umquam tui
 vel affectus vel operæ immemores futuros.
 Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub an-
 nulo Piscatoris Die VI. Augusti. M.D.XXI.
 Pontificatus nostri anno nono.*

B E M B U S.

Per Favonium De mandato.

Nn 2

DILE-

DILECTO FILIO
ACTIO SYNCERO
SANNAZARIO
CLEMENS PAPA VII.

DILECTE fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Accepimus Librum gratissimo munere, quem tu ad nos de DEI, & DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI rebus scriptum misisti, cujus argumentum præclarum, atque nobile quam in te parem ostendat animi pietatem, atque ingenii gloriam, sitque in eo nomen quoque nostrum ad memoriam eorum qui lecturi sunt, qui quidem innumerabiles futuri sunt in longa posteritate, immortalitati quasi commendatum, muneristui magnitudinem hoc magis sentimus, quod quomodo parem referamus gratiam, habere nos non arbitramur. Si enim immortalitas optata, & grata est omnibus, qui præsertim animo vegetiore atque erectiore sint, permagnæ sunt illius partes nobis a te tributæ. Quamquam enim ea est appetenda maxime, illi-

illique elaborandum precipue, quæ post discessum ex hac vita, in illa altera vita felici & sempiterna nos cum DEO ipso collocat, tamen ne hæc quidem non libenter adsciscenda, quæ producit ad posteros nostri nominis perpetuitatem. pro qua, qui illam cælestem & divinam immortalitatem non plane cognoverunt, maximis sæpe tamen contentionibus, & acerbissimis discriminibus vitam, & caput suum objecere. quod profecto non fecissent, nisi a natura ipsa admoniti, summum quoddam bonum exsistere conjectati fuissent, cujus in imagine & simulacro tam multas partes experirentur esse delectationis, & gloriæ. Est enim profecto hæc famæ & laudis ad commemorationem hominum celebritas, imago illius veræ immortalitatis, quæ eximio dono Omnipotentis DEI, uni Christiano generi, per DOMINUM NOSTRUM JESUM CHRISTUM proposita est, ad quam potissimum aspirare debemus, hanc vero ita caram, jucundamque ducere, si proborum & prudentium testimonium nobis deferatur, quod quidem in te nobis egregie contigit. Non enim ingenio solum tuo honorati, illustratique sumus, sed (quod nobis etiam gratius est) judicio comprobati, & si enim ingenii gloria concedis nemini, vel omnibus potius præstas, qui in hoc scribendi genere cum laude versati sunt, tamen quum ip-

so *script*ionis argumento ostendas, qua sis pietate, sapientia, religione præditus, jucundius etiam accepimus testimonium optimi, & religiosissimi viri, quam studium doctissimi. Quapropter matæ virtute tu quidem, id enim es consecutus, quo nullum majus homini bonum in hac vita existere posse videatur. maximorum enim donorum, quibuste affecerat DEUS, gratia illi (quod mortali homini licuit) relata, illud jam summum, & incomparabile veræ immortalitatis donum es promeritus, cui deinde jam gratia nulla esse par potest. qui talentum acceptum multiplicatis mercedibus, eidem Domino reddidisti a quo acceperas. Ex quo quum fructum quoque non mediocrem tui Libri dicatione, ad nominis nostri laudem, ac memoriam redundare volueris, tantam tibi habemus gratiam, quantam capere grati, & memoris Pontificis tanto devincta officium mens potest, sicut & re ipsa tibi ostendere parati sumus, & ut experiare etiam adhortamur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub anulo Piscatoris Die V. Augusti. M. D. XXVII. Pontificatus nostri anno tertio.

J AC. SADOLETUS.

ÆGL

ÆGIDIUS TIT. S. MATTHÆI

S. R. E.

PRESBYTER CARDINALIS
ACTIO SYNCERO
SANNAZARIO S.

IVINUM de Partu Virginis Poema
mibi tuo nomine redditum quum le-
gissem, velut attonitus ac lucis im-
patiens, statim ad te nescio quid, sed quale ab
iis, qui lolio (ut ajunt) victitant, proficisci
potes. Neque enim de eo posse arbitror quem-
quam judicare, præter eum, qui ad eruditio-
nem tuam proxime accedat, quique (quod fieri
vix posset) tui sit quam maxime similis. Ve-
rum quum absurda quedam & æpica scripse-
rim, meæ tamen literæ (quæ tua est humani-
tas) undique expetita, lecta, exscripta istic
a plerisque omnibus sunt. Quumque (ut au-

Nn 4

die

diebam) earum literarum exemplum in tuarum fere cinnium civium manibus esset, ecce a te mihi literæ redduntur. demissa Cælo Ancylia mihi visa sunt, nullum enim ornandi me locum prætermittis. Nam dum mea probas, Neapoli cum admiratione legor, & item Rome: dum rescribis, quo munere beasti me, STNCERE, diis hominibusque invidentibus! Sed ut ad Poema redeam, divina quidem illa omnia, verum hætenus ita omni ornatu caruerunt, ut humanis inferiora, nunc a te ita omnium Musarum muneribus exculta, ut divinis (si dicere fas sit) vel potiora esse videantur. Nam quum a præscripta linea digrederis velut liberum dicendi genus nactus, ita ingenii vires explicas, ut antiquorum nemini sit tibi concedendum. rursus quum canarras, unde ne transversum quidem unguem, quod ajunt, quæque majores nostri divinarum rerum scriptores Latinis literis ornari haud posse arbitrabantur, ita oratione illustras, ut omnium argumenta, quum Græcorum, tum Latinorum Poetarum, longo post se intervallo relinquant. Quid enim, immortalis DEUS, (ut ordiar ab initio) invocatione elegantius? quid conceptu altius? quid Cælo, terra, inferis rei novitate obstupescendentibus mirabilius? quid leto Simeone jucundius? quid infantum internecione sævius? quid DEO moriente horribilius?

ibilius? quid ab Orco redeunte gratius? quid
 dolia referente beatius? quid agente in Cælo
 triumphum te canente felicius? Adde alterius
 libri Musas certatim divina carmina modu-
 antes, adde pictum Orbem, adde Specum.
 De Partu vero quid ipse loquar? quum ea de
 e deinceps vel tacendum, vel tuis dumtaxat
 verbis loquendum sit. Prætereo qua oratione
 Ieros ille tuus e somno excitus, divinaque
 efflatus aura DEUM natum adoret. Nec
 referam e tertio illustrata Puerperia, non
 Divorum cantus, non carmina, non pastorum
 aticinia, non felicitis fluvii oracula, non ur-
 am, non columbæ alas argenteas, non deni-
 que Protei vatis miracula recensebo.

-- -- Non si mihi ferrea centum
 ora sonent, totidemque ærato e gutture lin-
 guæ,
 arminis AETIACI laudes percurrere possem.

erum quum tu solum pietate, non humana-
 um laudum cupiditate accensus, tantum stu-
 dii, laboris, diligentiae ad scribendum contu-
 ris, ea tibi summa laus censeatur, quæ uno
 unium ore prædicabitur, tantum esse laudum
 arum cumulum, ut ne ipsi quidem eloquen-
 e, qua mirabiliter excellis, locus ad te lau-
 indum relinquatur. Nam de laboris præmio,
 Nn 5 ad

ad nos, id est mortales, nihil attinet cogitare. Quid enim tibi tribuere homines possent, & si omnia simul congegnerint, quo tuum meritum expleretur? DEUS ille DEUS, cuius numine adflatus, tam doctum, tam sanctum, tam pium Carmen cecinisti, te dignum munere remunerabitur. Non quidem Elysiorum aut piorum campis, insulisve fortunatorum, quas Lino, Orpheo, Musæo, ceterisque Deorum filiis sedes antiquitas falso statuit, sed Cælo, digna quidem tantarum vigiliarum mercede. Reliquum est, ut tibi gratias agas, quod Augustini personam inserueris, qua reliquis tam apte, tantaque harmonia coheret, quanta Philosophi ajunt in cælo sidera. proinde recte ad te pertinet Homericum illud:

Ο δ' ὅλβι' ὄντινα μῦσαι φίλονται.
Γλυκερὴ οἱ ἀπὸ στόματ' ῥέει αὐδὴ.

PETRUS

PETRUS GRAVINA.

NON sine providentia deligunt sibi Immortales quandoque ex mortalibus nonnullos, quorum opera, ad venerandam Divinam dignitatem, decensus utantur. hinc nostra Christiana Veritas, et Sanctorum Virorum, sanctarumque Virinum testimonia, ac ministeria in sui gloriam agnoscit. an fortuito igitur evenisse existimabimus, ut temporibus nostris, nascentis divini cœlestisque Operis de Partu Virginis imprimendi, ac promulgandi curam, VIRGO ipsa DEIPARA, quasi exdestinatu, primariæ feminæ Castandræ Marchesiæ, nobilitate, facundia, pudicitia insigni demandaverit: qua quidem alumna tantum sibi placet locusta Neapolis, ut cum Gratiis Gratiam, cum Musis Musam esse affirmet. Hac itaque veluti quadam honestissima obstetrice curante, divinus hic novi carminis partus veterem nostram salutem, ac lucem, tamquam enascentem nobis expectantibus repræsentavit.

AD

A D.

ANTONIUM CARLONEM

Allifarum Principem , &c.

I N

S A N N A Z A R I I

P O E M A T A

PAULI MANUTII PRÆFATIO.

 Test præclarum, ornatissime Princeps, in arte Poetica excellere: sic ea cognoscere, quibus ad illam laudem perveniatur, maximum quiddam, ac difficillimum est. Fallitur enim, si quis absoluti Poetæ partes in eo positas arbitratur, ut, cum metiendi carminis rationem optime perceperit, cum elegantissimarum vocum suppellectilem quasi quandam sibi compararit, addo etiam cum materiam animo comprehensam ordine quodam atque artificio distinxerit, hisce rebus tanquam egregie munitus ad scribendum se conferat. Graviores sunt, quæ requiruntur,

PAULI MANUTHII PRÆFATIO. 573

ex abditis plurimarum artium ac doctrinarum fontibus haurienda; nam, cum ejus consilium, qui hoc in genere elaborat, vel in minimis id spectare debeat, ut voluptati verum utilitate sententiarum admiscenda, nil minus lectorem moneat, quam oblectet, mita vero illa plerumque necessaria sint, in vitiis summam turpitudinem inesse, in virtutibus summam gloriam, ostendatur: quomodo hoc sine Philosophiæ cognitione prudenter ac perite poterit efficere? Jam, si res exigat, ut aut de cæli stellarumque ratione, et de regionum terrestrium ac maritimarum dicendum sit: certe hos locos non potuerit, nisi qui Astrologiam & Geographum attingerit, commode tractare. Itaque, si quis ejus facultatis studium eo complexus animo, ut aliquando, quæ literis mandare stuerit, ea se speret, veluti pictorem egregium, omnibus artis coloribus illustraturum, omnium fere disciplinarum scientiam, quæ bene beateque vivendum pertinent, ne forsus ignoret, necesse est. Quod si ad assequendum Poetæ nomen ubertatem illam innii à natura datam satis esse putat, atque cuncta una instructus facile audet canoros illos idem, rerum tamen inanes versus vel docti pangere, vel in triviis ad populi aures fundere; statim ab intelligentibus explodetur,

*tur, neque solum imprudens aut parum
 recundus, sed etiam plane stultus, ac teme-
 rarius habebitur. Quo minus est mirandum
 si ut hac arte præstarent, quam paucissimi
 contigit, cum in omni præterea liberalium
 doctrinarum genere plurimi semper floru-
 rint. Sed egregiorum Poetarum multo etiam
 majorem hac nostra tempestate, quam præsti-
 temporibus penuriam esse constat: sive quo
 sæculi felicitas illa fuit; sive, quod equidem
 magis existimo, quia non iisdem quibus olim
 premiis ad virtutem nunc homines excitan-
 tur. Eorum autem, quos in hoc genere præ-
 stantes cognovimus sine controversia primum
 locum obtinuit vir eximius & omni laude
 cumulatus Jacobus Sannazarius: cujus in-
 genii monumenta non vetustas, non obli-
 delebit ulla: ut ex tot Regum triumphis
 haud paulo clarior, quam ex unius hominis
 doctrina, atque ingenio, Parthenope sit fu-
 tura. Hoc autem, Princeps Egregie, in
 muneri fere totum est: qui cum ad sum-
 mam generis nobilitatem etiam optimarum
 disciplinarum scientiam adjunxeris; tanta
 hæc per se, nisi accederet studium de posteris
 bene merendi, quasi minima judicans, que
 cunque à doctis viris mandata literis, di-
 gna, quæ inter manus versentur existimas,
 in apertum ut referantur, maximopere con-
 tendis.*

PAULI MANUTII PRÆFATIO. 575

ndis. Quo nomine ipsi profecto Sannazarii
 anes tibi non vulgares gratias habent,
 in eos libros, quos ille moriens tuæ fidei
 commendarat, pervulgandos diligentissime cu-
 ratis. Qui vero ingenuarum artium studiis
 diti sunt, ii se tibi tantum debere pro-
 fidentur, quantum prosolvi nullo modo possit.
 aque à me, qui eodem in ære sum, petere
 dentur, universorum causam ut suscipiam,
 hique propter hoc officium, quid omnes de
 Æ sentiant & loquantur, aliqua ratione
 significem. Ego, licet ipsa te recte facto-
 rum conscientia contentum esse, nihil præte-
 ra requirere, exploratum habeam; tamen
 eorum honestissimo desiderio ne desim, de
 e libenter in eam partem, in quam etiam
 ea sponte propendebam, & ad ostendendum
 in eorum modo animum, sed etiam obser-
 vantiam & pietatem in te meam, hæc ipsa
 Sannazarii præmata, quæ nostris typis eden-
 di curasti, nomini tuo dicata ad te mitto.
 Reges hic omnia, quæcunque ab eo Latine
 scripta nunc exstant; primum autem erit
 vinum illud, quod ipse de partu Virginis
 scripsit, opusculum: deinde Christi lamen-
 tatio: mox Eclogæ quinque quas tamen de-
 mum scripserat; sed, è Gallia reversus, has
 tantum, quas emisimus & fragmentum illud,
 quod post Salices collocavimus, invenit, re-
 liquis

576 IN SANNAZARII POEMATATA &c.

*liquis aut furto surreptis, aut per incuriam
suorum, quibus eas discedens crediderat, a-
missis. Sequuntur Elegiarum libri tres, E-
pigrammatum totidem, quæ omnia tuo inscrip-
ta nomini apparebunt, ut ejus benevolentia,
quam Sannazario & vivo & mortuo præsti-
tisti, hunc saltem fructum percipias.*

Venetiis: 1539.

ERU

ERUDITO LECTORI

S.

Quod regnorum rerumque publicarum fatum est, idem quoque artium ac scientiarum esse solere, nemo, ut opinor, ignorat. Res Græcorum cum florent maxime, floruerant quoque præclarissima illa ingenia, quorum partim monumenta uberrimo cum fructu hodie quoque volvimus, partim nominis memoriam, non sine acerbo jacturæ dolorisque sensu, prout veneramur. Accisis, atque atque Græcorum opibus, cum altius quod die caput extolleret Romana potentia, unum imperii viribus crevit artium ingenuarum cultus, Eloquentiæ præsertim, atque poetices. Parique adeo passu cum prospera morum fortuna procedere visus est Musarum honor. Sub Augusto autem Cæsare, iam ad summum felicitatis suæ fastigium pervenisset

Oo

* Hæc Præfatio Broukhusiana præfixa, est editioni Westphalæ.

venisset immensa illa imperii Romani majestas, ad summum quoque gloriæ suæ culmen evecta est Romana Eloquentia. Jam etiam declinasse videri potest ætate Tiberii: sensim autem paulatimque prolabi cæpisse cum labente paulatim imperio, donec post Theodosii tempora plane in senium vergeret. Secutis à barbaro Septentrione immanium gentium crebris irruptionibus, expirarunt tandem miserabiles illæ Latinarum elegantiarum reliquæ. Spissæ inde tenebræ fuerunt, & mera fœdaque barbaries aliquot sæcula occupavit. neque spes ulla erat resuscitandi extinctas literas. Poesios tamen umbra quædam tenuis ac valde debilis penes Monachos cernebatur. quorum versus, magno molimine insanoque artificio ad pravum sæculi gustum contorti, pro exquisitissimis Musarum lautiis habebantur. primus ex densissimis illis ignorantiae atque inscitiae tenebris os cœlo attollere ausus est Franciscus Petrarcha, vir sine controversia ævi sui eruditissimus. Hic postquam iter ad antiquas elegantias aperisset, secuti sunt alii atque alii, quorum gravis industria deterfus paulatim est fœtor ille claustralis, atque immunda loquendi stribiligo. Capta deinde ab immanissimis Turcis imperii sede Constantinopoli, Græci iterum artes suas scientiasque intulerunt agresti Latio. Nec
defuit

fuit honestissimo conatui felix successus,
 nitentibus, præter omnes alios, Principibus
 lediceis. Florebant ea tempestate Neapoli
 s Aragoniorum, & potens opulentumque re-
 num Musis redeuntibus tanquam peculio suo
 ensebatur. primus illic Antonius Panhormi-
 , vir, ut ea ferebant tempora, eruditus ac
 ferti oris, signum sustulisse videri potest ad
 ne sperandum de studiis artium ingenuarum.
 raditus ab eo in Regiam clientelam Joannes
 vianus Pontanus, mira felicissimi ingenii
 xteritate, uberique profluentis facundiæ
 opia, haud parvum momentum adtulit ad
 rescentem gloriam liberalium studiorum.
 tenim non contentus propriæ virtutis indu-
 ria privata, Academiam domi suæ erexe-
 at, in quam statis diebus convenirent quot-
 uot essent in urbe homines literati, præser-
 m vero Poesios Romanæ studiosi. Quæ si
 ihil habuisset aliud unde commendaretur, (ha-
 uit autem ingenia ejus ætatis longe nobilif-
 ma) æterno beneficio omnem devinxit poste-
 itatem, quod ex ea nobis prodierit dulcissi-
 na illa, atque orbi erudito decantatissima
 acobi Sannazarii Musa. Cujus viri lima-
 issimis carminibus nihil post sæculum Augu-
 læum emendatius prodiisse si quis dixerit,
 æ ille profecto haud iniquo judicarit Apolline.
 Neque vero opus est ad ejus rei veritatem

evincendam literatorum virorum conquistis testimoniis, cum tam crebræ ac toties innovatæ laudatissimi libri editiones, id quod bonæ merces solent, nusquam indiguerint ulla hedera. illæ autem, nescio quo fato, aut negligentius à typographis sunt habitæ, aut nonnulla sui parte mutilæ prodierant. nimirum non ubique expediebat, quicquid olim Sannazarius multa cum libertate scripsisset, in publicum exponere, & erant tribuni qui intercederent. Cum vero intersit reipublicæ literariæ has Musarum delicias, & incorruptas & irrefectas apponi, haud abs re fuit quod virorum literatorum utili consilio hanc novissimam omnium, atque omnium purissimam editionem adornaverimus. Vides hic omnia Sannazarii opera Latine scripta, atque ea quidem illa religione quæ olim prodire iussa sunt à duobus viris illustrissimis, Antonio Garlonio, Allifarum Principe, ac Petro Gravina, Poeta & ipso nobilissimo. Sunt autem in iis non pauca, quæ, quod propius res quasdam privatas tam virorum principum, quam aliorum tangunt, intelligi à quovis nequeant. quod in elegiis & epigrammatibus fere occurrit. His vero non satis perspectis, acumen omne ipsamque adeo totius scriptionis venerem interire necesse erat. Cui rei ut occurreretur ac-

cesse-

P R Æ F A T I O. 581

fferunt ab erudita manu notæ, quæ, ut
nſidere fas eſt, & rerum & perſonarum
in inutili cognitione elegantiffima nobiliſ-
ſimi Poetæ ſcripta ſic ſatis explicabunt. Quis
e fuerit, cui hunc laborem debeas, cum
ere voluerit, meum non eſt propalare. Tu
ge, qui Muſis faves, & fruiere,

Oo 3

ELO-

E L O G I U M
J A C O B I
S A N N A Z A R I I

A Capacio scriptum.

Ivunt in elegantissimi Senis vultu
Veneres, & dum colludentibus Nym-
phis Musæ Lauream nectunt, Ape-
in oris favo mella liquant. Ambi-
dextrum quoque Jovius diceret, Latinos
atque Italos versus exarantem. Sed *sinistrum*
in Latina oratione, dextra in Itala usum ac-
cusabis. Nec sua tamen id culpa factum
Doctis viris illa placuit, hæc vulgo, qui
reconditis rebus abhorret. Opus illud præ-
clarum, & aureum *De Partu Virginis*, quod
viginti & unius annorum laboribus edidit,
cujus causa felicissima genitura ad Christia-
norum poesim illustrandam natum nominat
Sixtus Senensis, & Maronem Christianum
alii, quod Prudentios, Seduliosque vicerit,
Leonis X. litteris expetitur, Clementis VII.
laudibus ornatum, Aegidii Cardinalis episto-
la summo honore affectum, pie, culte lucu-
lenter scriptum, Divinis arcanis imbutum
contemptui habuere,

Denique non omnes eadem mirantur, amantque
Rude ingenium, ad vilia atque inania deflectit
Placere quæ per indoctorum manus libere
pote-

oterant vagari; placuere & ingenuis viris, sed
 uibus otium cordi est, quosque Arcadum pa-
 orum lusus, umbrarumque ad fluviorum ripas,
 ondiūque susurros tegmina oblectant,

Ut puerorum etas improvida ludiscetur.

Admirabilis in iis est Sannazarius, & jucun-
 us novo carminum rithmo; eaque novita-
 e Pontanum superavit, quem ullo pacto di-
 endi copia, & disciplina potuit consequi.
 At quandò se consequuturum Sannazarium
 Pontanus sperasset in lectissimis Eclogis Pis-
 catoriis, quibus antiquos omnes stylo, atque
 candore antecelluit? Sed Pontani fluentia po-
 tavit. Quis neget? Sed latices uberiores red-
 didit. Et vitam ipsam Sannazario Pontanus
 acceptam referat. Summa in eo pietas, qui
 sopita, ac neglecta post obitum ejus scripta
 Francisci Aelii, & Petri Summontii consilio
 in lucem revocavit, rem literariam omnem
 revocaturus, si inter codices variorum aucto-
 rum, quos ex Heduorum finibus, & Tu-
 ronibus aduexerat, alios quos conquieserat,
 adnumerasset. Sed Ethnicorum aliqua suis
 epigrammatibus immiscuit. Conticesce Gram-
 maticule, cujus in ore Sannazarii laudes con-
 tabescerent. Poteratne Christianus Eques,
 qui de Verbo, & Virgine tam pie scripserat,
 Romano Pontifici tanta cum reverentia sua
 scripta subjecerat, devotissimè Divinis Numi-
 nibus

nibus templum consecrarat, à Fide aberrare? Quod multa poetico more scripserit, quid tum? Celebret suos Statios antiqua Neapolis; suos nunc demum laudet Sannazarios, quibus Musarum domicilia, tumuli gloria, lauri enatæ testimonio, Petri Bembi floridissimis carminibus, maxima cum Neapolitanorum dignitate cernuntur. Ex marmore nitidissimo ejus sepulcrum conspicitur in Mergellinæ villæ templo, in quo ad vivam ejus effigiem à Joanne Montursolo ex Servitarum familia monacho, Taddæ socio, in Carraræ montibus sculptam, inter illustria Italiæ monumenta veneraberis. Nobilitatem, doctrinamque & virum Regibus charum in demortui Pontani locum subrogatum, annos natum duos & septuaginta contegit. obiit anno 1533.

Pinti,

*Hac pulvis Jacobe tuus claudetur in urna,
Muscosum hic Tethis donec olebit opus,
Huc Gallis veniet vatesque egressus Iberis
Tractibus, & Musas tollet ad astra tuas.
Hic SANNAZARIUS manet, inquiet ille,
virentis*

*Hic prope Pausilypi littora culta sinus.
Littora divinæ exultantia numine Matris,
Hic pia ab hoc tanto condita vate domus.
Nympharum huc soboles latissima Mergellines,
Quæ tibi sunt Publi, ferta decora ferat.*

N O T Æ

. A D

SANNAZARIUM.

O o 5

PETRI VLAMINGII NOTÆ.

Ad p. I. v. 7. **PODALIRIUS**] Allusio ad gentilitium Clementis nomen, erat enim ex familia Medicea.

P. 2. v. 18. **EOOS REGES**] Magos intelligit qui ad Christum adorandum venerunt. notissimam fabellam sequitur, quum hos Arfacidis oræ Reges facit. Eleg. lib. 3. El. 2. v. 252. ex horum uno, cui nomen Baldassari, illustrem Balsiorum sive Bauciorum gentem (*del Balzo*) suam traxisse originem, ipsa gens auctor est, in barbaro Epitaphio quod apud Campanilem existat *della insegna de' Nobili* p. 121.

Arma gerens stellæ, qua cum Rex Christus Olympi,
Virginis in uterum late descenderet almæ,
Et peccata patrum redimens oriretur ab alvo,
Advenere loco stella præbente Ducatum,
Alta decora nimis, Regum diademata trina,
Tertius ex illis, Baldassar nomine dictus,
Principium generis tanti fuit, inclyta cujus
Progenies, Carolo Regno veniente superbo,
Barbariem regni domuit.

P. 2. v. 27. **MERGILLINE**] *Est Mergillina prope Neapolim ad Pausylipi radices, qua promontorium mari alluitur, nec procul a littore, & a via qua Puteolos ducit, in qua & pulcherrimam sibi villam, & ornatissimam Maria Genetrici adempsoit Syncerus.* Anth. Minturnus de Poeta p. 7. hæc ædes ad hunc usque diem vocatur *Madonna del Parto*. non libet hic congerere quæ de Villa Mergilline apud omnes ferè leguntur qui Neapolitani regni descriptionem moliti sunt. Videatur Vulpus in vita Sannazarii, & quæ ipse Actius in ipsius laudem cecinit, in primis autem Capacium in antiquitatibus Puteolanis.

P. 73. **CASSANDRA MARCHESIA**] Forma, eruditione, & generis vixta nobilitate mulier hæc præstantissima, a Sannazario
jam

588 PETRI VLAMINGII

jam sene adamata, Parentes habuit Paulum Marchesium, Juriscōsultum celeberrimum, Regi Ferdinando Primo a consiliis, & Ludovicam Collam, eorundem proles unica. Vid. *Campesile dell' arme, ovvero Insegna de' Nobili*. & Vulpium in vita Sannazariana. a Capacio hujusmodi elogio fuit ornata.

CASSANDRA MARCHESIA.

Quæ charites cum Cassandra luserint, Poeticis Leporibus explicavit Jacobus Sannazarius, cujus ex ore dulciora verba cum elicerentur libabant veluti apes Cupidines, fingeantque compositæ Orationis favos. Melle tamen suavior fluebat Oratio cum Cassandra loqueretur, quam dum sibi decimam vates Masam proposuit, castissime deperiit. qua propter eo laudabilis facta est, quod tanti viri amore cultæ inviderent, quæ a summis viris cupiebant amari, eoque pulchrior, quod in ea puritatem cum dignitate nitentem, non coloris suavitatem, qui ad Libidinem excitaret, veræ pulcritudinis sectator adamavit. In omnibus quidem laudanda, tunc tamen maxime, cum existimationi consulens, innuptis nuptiis, quas cum Alphonso Cistriori, Atripaldæ Marchione, Ferrandinentium ducis filio, paraverat, elusa, neque novas experiri laudabile existimans, ne denuo alienæ fidei periculum faceret, sapientiæ locum Neapoli, quem studiis addixerat Oliverius Carrafa, reliquæ sibi vitæ delegit, atque Cœnobio instituto, divino cultui se ipsam dicavit, idque Clarissimum prudentiæ atque animi magnitudinis indicium relinquere voluit. non servatæ fidei poenas luit infidus conjux a Francisco Gallorum Rege interemptus.

P. 87. v. 2. RURA OLIM PROAVIS FACTA SUPERBA MEIS] Sannazarii nimirum avus Jacobus, Petrinum & bonam Falerni agri partem a Ladislao Rege dono acceperat, his omnibus postmodum exutus a Joanna Regina. v. F. Ælium Marchesium in gente Sannazariana & Vulpium in vita Actii Synceri, ipsum Sannazarium in Arcadia.

P. 88. v. 9. PAGANÆ] Hæc elegia scripta videtur quum Nuceriæ Paganorum degeret, ubi cum matre adolescens vixit & Arcadiam exorsus est. V. Vulpium in vita. de Nuceria Paganorum L. Alberti *nella descrizione d'Italia*.

P. 92. v. 27. SUDIBUS CERTARE COLUMNIS] *Lanciar del Palo* lusus Rusticorum & Pastorum in Italia; in quo Victor est, qui

tui sudem columnam fortiter jaculando, alterius jactum intervallo superat aliquo. Graphice hunc lusum depinxit ipse Aëtius in Arcadia.

P. 90. De Joanne Pardo nulla omnino, post Broukhufiana; notitia ad me pervenit, nisi quod, a Crispo in vita Sannazarii liscam ejus carmen, quod ad hujus editionis paginam 278. re-
veritur

Aëti, cui simplex peperit, &c.

Ab ipso Crispo ex MS. Fulvii Ursini primum publici Juris esse actum; nam quæ de Jo. Pardo Gallæco ap Nic. Anthonium in libl. Hispana extant, minime ad hunc credo pertinere.

P. 99. JACOBUM PICENUM] Egregie hanc elegiam illustrat Nicolaus Parthenius Gianettasius Historiæ Neapolitanæ Tom. . p. 56.

erat tum [1475] Neapoli Jacobus Picenus Franciscanus; vir ob egregias virtutes ac sanctimoniam tota Italia Celeberrimus, ad hunc plurimi confluerunt, ac vehementer rogarunt, ut procos ad Deum pro Regis [Ferdinandi I.] salute funderet. Jacobus cunctis respondit, bono animo essent, futurum ut ex eo morbo Rex convalesceret, & quanquam indies febris ingravesceret, ac se pejus grocus haberet ipse nihilominus non omittebat cunctos hortari, ut animos desponderent; ceteroque crederent, eam lues lethalem non esse. Tandem eo febris pervenit, ut vocem decumbenti adimeret, breviq; interitum medici arbitrarentur. Tum Jacobus ad insidendum agrotum progressus, vixquo decumbentis cubiculum Regis intravit, cum statim illa voluit e somno excitatus in se re-
lit ac secuto mox die insperato convaleuit.

Patre ex eo morbo divinitus liberato, statim filius acri febre tentatus; cumque in dies gravior lues fieret, nec quicquam medicorum arte obtineretur, Alphonsus Jacobum arcessivit, ut divinam sibi opem afferret. Jacobus in Capuanum castrum ubi Alphonsus habitabat processit, agrumque invisit, qui ut venientem ad se sanctum virum prospexit, enixe rogavit uti sibi sanitatem a deo impetraret. Jacobus Ducis dextera apprehensus de simeas, dux, inquit, brevi convalesces. Atque hac dextera, quam ego nunc teneo, Turcas ex hoc regno victrix ejicies. Pro-
ra, qui plurimi ad agrum convenerant, tum Jacobum roga-
verunt, num revera ipse sibi persuaderet, venturos in Italiam
barbares? quibus Jacobus: ita vero, inquit. Nec aliter quam
sanctus

590 PETRI VLAMINGII

sanctus hic vir predixerat, evenit ut inferius narrabimus. Alphonfus non multo post salutem ex integro recipit.

P. 105. ad Elegiam IX.

Quum, quod maxime dolendum est, vita Jo. Joviani Pontani quam Summontius olim promisit, aut interciderit, aut non fuerit absoluta, nunquam saltem prodierit; præter illa quæ Elegantissimus Janus Broukhufius de maximo viro pro more erudite concessit non volui non hic adjicere vitam quam ex Pontani operibus ipsiusmet fere verbis collegi. audi lector ipsum de se & rebus suis differentem ut tanti hominis masculam admireris facundiam, & morum innocentiam suspicias. surgit ipse & silentio facto, in facello, quod sibi suisque Neapoli sepulturæ gratia crexit, ad amicos, more quotidiano ad eum confluentes, verba faciens, inquit.

Ego vero ingenue quo vobiscum agam meaque pro consuetudine, & vos ipsi vitam, mores, studia, actiones jam novistis meae. nunc demum antea vita capio, laborumque præteritorum, qui plurimos ac maximos inter agendum subii, fractum, etiam suavissimum. In tranquillissimo enim otio constitutus, Caelum ipsi mihi videor sortitus vitam; nam septuagenarius jam, valido corpore, bonis externis quantum satis est, modestia præsertim mea, suffultus; prædiorum enim Fortunarumque avitarum, totiusque paterna rei usum atque possessionem sorori mea olim permisi, contentus bonis iis, qua Neapoli atque in Campania, labore, industria & ex uxoria hereditate comparavi, nunc animum quodam exerceo, præterquam cum, nec tamen quotidie, villam Antiniam invito & hortos, gladioque expurgo arbusculos. Mentem sic fruor ut solam hanc meam esse ducam, soli huic inherens, eam unam exerceam, ac colam, quotidie aliquid ætate hæc, studiisque meis dignum contemplatis. Cogitationes ipsas meas in scriptis mandans, aut cum amicis eas conferens. Philosophamus & quidem cum paucis, ac nunc domestica in porticu, nunc sinulo in hoc, deambulationeque, quod si per Religionem liceret, libenter id quidem fecissemus, ne Lycaum tamen appellaremus tam viri memoria nos detetrui, quodque & si nequaquam in Accademia, in celeberrima tamen urbis hujus parte, nostris est semper positum & dedicatum. Meaque hæc exercitatio, curaque quam suavisissima contemplandis divinis atque humanis rebus tantum est intensa, ni vobis fortasse secus videatur, quod huic sacello adornando sum intentior. Sed concedatis hæc Adriana uxori, quam vivam merito amavi plurimum, & mortuam monumentis his prosequi.

prosequor. Ipsa, ut dixi, fructus est & quidem bene suavis eorum omnium qua & Juvenis olim egi, & nunc senex ago, ipsiusque antea vita recordatione magis magisque incendor, tum ad res cognis dignas, quaque sapientiam constituunt, majore quodam studio parquendas, tum ad suavissimos illos fructus, qui inde proveniunt perscrutandos. namque, ut scitis, adolescensulus patria cessi, imo pene puer, propter civiles dissensiones; magna rei domestica Jactura facta, ob adversariorum potentiam & avitas simulcates. namque, horresco referens, aviam meam Leonardam rarissimi exempli matronam, nec sine multis lacrymis audiebam referentem, cum inter digladiantes familias inimicitia summis exercerentur odiis, captum quempiam factione ex altera, eumque e vestigio concisum in minutissima etiam frustra, moxque exemptum illi jecur in prunis candentissimisque carbonibus ab factionis ipsius principibus tostum, perque butellas minutim dissectum inter cognatos ad id invitatos in jentaculum distributum. qua aut luparem tam exambelata rabies, aut savientis pro crepta prole Tigridis hanc ipsam superaverit? allata etiam post degustationem tam execrabilem pocula, non sine collecti cruoris aspergine. Congratulationes habita inter se, risus, joci, leporesque cibum ipsum condientes, denique & Diis ipsis propinatum, tanta vindicta fautoribus. quid hic exclamem nihil habeo, ni forte immaniora his, & ab natura hominis alieniora subjunxerim. Majores mei, pulsi patria, domesticas ob seditiones munitionem sibi constiterant, in agro ac solo proprio, turrimque ibi ex lapide adificaverant, qua munita, uxores, liberos, remque familiarem omnem ibidem tuebantur. Indaque adversarios & suos, & clientum atque amicorum opibus insensius lacerabant, forte accidit, quod tunc res sic ferebant, ut sociis ab hostibus suis graviter oppressis viri suppetias ferrent, paucis praesidiariis cum mulieribus ac parvis liberis relictis, qui munitionibus ac turri praesidio essent. Hoc comperto adversarii summis conatibus munitiones repente aggressi eas per vim capiunt, ac propugnatoribus casis turrim aggrediuntur. Proavia ibi mea, duobus cum parvis liberis se tuebatur. Accedunt Germani fratres, factionis alterius Principes, hortantur deditionem uti faciat. illa deditionem pollicetur, incolumibus tamen ac salvis infantulis; negatur a fratribus conditio, res a gladiis ac sagittis ad incendium venit. ibi infelix matrona, quanquam supra sexum fortissimo petlore, in abditiorem sese locum includens, cum utroque filio, fumo ac flammis enecta exurit, carnisque fraternam ob impietatem, factionisque immanes animos, sepulchro: quorum ego puer cineres, si qui reliqui esse poterant; collectos Christiana mater (qua annos nata quatuor & viginti virum amisit, quem mortuum tan-

ea fide, desiderioque prosecuta est, ut rarissimum aliis præbuit exemplum, & obedientia in viros, & desiderii in amissos conjuges) id procurante, per eos qui tunc aderant clientes in Sanctum firandos ac collocandos curavi. quamvis autem domesticum hoc factum tacendum fortasse satius fuisse videatur, fateri tamen liceat, ut Aurienta, proavia mea, nihil muliebri in sexu ætas illa sortis, atque in liberos suos indulgentius vidit: ita nihil ejus fratribus fuisse execrabilius, aut humana ab natura diversius, quis in sanguinem suum ipsam nihil prorsus perniciosius, magisque truculentum ac nefarium. hisce similibusque exemplis territus cum Neapolim venissem gravi morbo correptus, ita quidem a Julio Foru Messanensi, qui Alphonsi Regis consui rationibusque præpositus erat adinsus ac sublevatus sum, ut quod vivimus, quod hæc dicimus, maxima ex parte ad illum referamus. Deinde ad Alphonsum me Regem in Hæsturiam consuli adversus Florentinum bellam gerentem, & cum illo haud multo post Neapolim in qua Literis ita dedi operam, ut annos natus vix quatuor & vixi, etiam inter senes, eosque, qui in literis consenuerant, judicium excellere. Alphonso inde mortuo cum a Ferdinando ejus filio arcefferet, gravi bello implicitum cum plures annos gravissimis cum laboribus, atque ærumnis maximis sum secutus. inde Alphonsum etiam filium jubente patre, juvenutis ejus institutor scitis omnes, quem apud Ferdinandum Regem locum tenuerim, quæque apud illum mea & auctoritas fuerit & gratia, is igitur quæ gravibus quibusdam me, quæ tunc agebantur, rebus præposuisti, idque ego ferri a filio permolestè animadverterem, nec recusare mihi nulla id ratione valerem, dicere haud sum veritus, onus illud me quanquam male libenter, fidenci tamen animo suscepturum, ac deterriturum cogitationes meas, aut filii contumeliosum animum, aut suam patris ipsius in filium indulgentiam: habiturum enim me adversus utrumque, quanquam acerrimos accusatores, maximum tamen patronum. Quod rectè dictum vehementer admiratus, sciri e me cum pertenderes, quinam is patronus esset: Paupertatem, tum inquam, o Rex; ea me adversus accusationes & suobitur vestri & liberum absolutumque in judicio sistet. Cum his Regibus ita vixi ut eorum causa pericula etiam non mediocria adierim. inter quæ tamen diutius versatus, non pauca etiam scripsi, quodque et cum primis fuit difficile, attritis ac pene ad internecionem perductis Ferdinandi rebus, his inter illum & Innocentium Octavum Pontificem Maximum exortum & conflatum bellum composui. Ferrarius vero in bello quod acerrime illatum a Venetis fuerat, cum me gessi, ut mea potissimum opera, meisque consiliis in ipso belli ardore secuta pax fuerit, cum Italia totius quiete & otio. ex eoque in rem

admi-

Administrationibus & Ferdinandi & Alphonsi, ita domi militia-
re me ipsum gessi, ut primum locum in deliberandis, & consul-
andis rebus, capiendisque consiliis complures annos tenuerim, ea-
rum integritate & fide, ut meis de Administrationibus, neque
nec sit questus neque hodie queratur ullus; quin palam multi,
etiam omnes, & damnant tempora & fortunam accusant, quod
Carolus Octavi Gallorum Regis adventus, qui Regnum hoc Neapo-
litantum occupavit, quamvis annum vix illud tenuerit, ab regis
et ac regni administrandis rebus, omnino distraxerit, qua pro-
p-ter res, quieti & otio huic meo, mentique perfruenda causam
tulit. Estque Deo optime gratias ex hoc ut agam. Nam, quod
et ipsi scitis, ter sub Ferdinando negotiis cedere cum tentassem,
sed mihi ab illo nullo modo fuit concessum, hostilis vis, Divi-
quodam beneficio mihi osium peperit, publicisque a negotiis
Administrationem, in qua, ut dixi, fruer anteacta vita, nihilo tamen
Administrationibus ex ipsis locupletior factus, mentem autem ip-
sam sic exercens & colens, ut ex procellis illis maxime turbidis, im-
mense quietissimum pariter ac securissimum sim delatus, quo in
eo & calidibus ipsis mihi frui videor, & in ea tranquillitate
vivere, ut & nunc demum & mihi ipsi, non regibus videar omni-
vivere.

ui plura de Pontano inquirere desiderat, adeat Toppi Bi-
othecam Neapolitanam & imprimis *l'Addizione del Nicode-
mo*. Capacium in Elog. p. 374. quibus addi possunt Broukhufianæ
ationes, quibus Magyri Eponymologicum hunc in modum auxit.

Jovianus Pontanus.

uctor gravis Cámerarius Cent. 1. Med. cap. 8. atque ita sæ-
lime. v. Jac. Pontani Bellar. Attic. p. 158. Henry Etienne
olog. pour Herodote p. 82. 284. Sabellicus Lib. de L. Lat.
paratione. Vir Clarissimus Jovianus Pontanus, homo minime
tilis, & quem fabulas pro historia, de re suo tempore maxime
nibus conspicua, scribere puduisset, &c. J. Pier. Valerianus l.
Hierogl. c. 10. V. Politianus Lib. 2. Ep. 8. Herm. Bar-
tus ib. p. 452. Erasmus in Ciceroniano p. 275, 272. *Mis-
 Voyage d'Italie* T. 1. p. 276. Barthius ad Lib. X. Theb.
iii-v. 487. Luculentissimum ei elogium facit Buchnerus T. 2.
rat. p. 358. v. Ferrarius Prolus. 8. p. 70. Fracastorius 11.
phyl. 38. seq. Riccius Lib. 1. de lmit. p. 28. L. 2. p. 45.
rius p. 1. Poem. p. 4. 22. 33. *della Valle* T. 2. p. 280.
avina Opusc. p. 153. Georg. Anselmus vi. Epigr. 33. Marul-
P p lus

594 PETRI VLAMINGII

lus 1. Epigr. 32. Jovius Elog. Doctor. p. 60. seq. Volaterranus Paralip. p. 1462. *Vignoul Merville* T. 3. *des Melanys* p. 184. 338. sq. 386. 399. 431. 497. 602. 603. J. C. Scaliger L. 1. Poet. c. 5. Mabillon. Itiner. Ital. p. 112. Vossius de Histor. Latinis L. 3. c. 8. p. 549. Reinesii Epist. ad Rupertum.

Obiit anno ætatis 77. anno 1501. hujusmodi Epitaphium, quod sibi ipse posuit, præter alia memoriæ uxoris & filiorum inscripta, ad hunc usque diem extat in sacello quod Divo Jacobo sacrum voluit, & sibi suisque sepulcrum. vid. Monum. Illust. Virorum p. 81.

VIVUS DOMUM HANC MIHI
PARAVI, IN QUA QUIESCEREM
MORTUUS, NOLI OBSECO IN-
JURIAM MORTUO FACERE, VI-
VENS QUAM FECERIM NEMINI
SUM ETENIM JOANNES JOVI-
ANUS PONTANUS, QUEM AMA-
VERUNT BONÆ MUSÆ, SUS-
PEXERUNT VIRI PROBI, HO-
NESTAVERUNT REGES DNI
SCIS JAM QUIS SIM
AUT QUI POTIUS FUERIM
EGO VERO TE HOSPES NOS-
CERE IN TENEBRIS
NEQUEO SED TEIP-
SUM UT NOSCAS
ROGO, VALE.

Summontius promissit ejusdem annotationes in Catullum sed pro-
missis non stetit.

P. 116. Ad. El. Lib. 1. El. 11.

Quum ex editione Sannazariana, quæ Venet. ap. Bern. Ste-
phonium anno 1531. in 24. prodiit & quæ casu mihi perit, Ga-
brielis Altillii epistolam nactus sim, quæ de hac ipsa Elegia ad
Chariteum scripta fuit, pergratum fore lectori arbitror si integræ
hic legatur.

Gabriel

Gabriel Atilius, Episcopus Polycastrensis ac Ill. Principis Campani ab Epistolis Chariteo amico charissimo, S. D.

Legisti ut ego arbitror Βρομυσισεντων κακογογιον, en, dum lacerare non desinunt, concitarum lenitatem illam Synceri nostri, mansuetissimumque animum, scilicet male facta ut noscerent sua; & sane quis non Lampos istos Ismenios, ac novos Lucios abominetur, oderit, stomachetur, qui, tanquam Appuli Aranei e cavis venenatos porrigunt aculeos, summissisque barbatulis quibusdam, ipsi quidem latent atque dissimulant, & tamen ita dissimulant ut noscitari cupiant; laudemque ex tam petulanti & inepto maledicendi genere improbius aucupentur ac mendicent. Sed sic est, mi Charitee,

Naturam expellas furca tamen usque recurrit.

peffima ingenia sese undiquaque suo iudicio, quasi mures (ut ille dixit) produnt, sed capient, quam possunt laudem, modo ne ullam capiant, ac potius ridiculi sint. atqui dixeris tantumne Academiæ nostræ vacat, ut de his sermo sit, &, ut olim Plato ad Dionysium, an non satis erat suo ipsos veneno confici, & alienis bonis invidentes intabescere Timones istos? Recte id quidem, sed nostri vulgi mores, sæpetaciturnitatem in conscientiam vertunt. nunc ad Actium redeo, mitto ad te cum tantopere efflagites, quæ ille in hos Cyclophas (sic enim illos appellat) videns nuper responderit, carmen me hercule exactum, simplex, candidum, quodque non minus priscam illam venustatem elegantiamque, quam optimos & integerrimos auctoris mores, nitidissimamque animi sinceritatem, præ se ferat. Dii boni quam recte Philosophorum facile princeps Aristoteles, qui sordidos Poetas ab ingenuis hoc differre putat, quod illi maledicant semper, hi vero & Deorum & Heroum laudes canant, atque, ut haud Actium nostrum inter posteriores ponas, vide obsecro dum contumelias retorquet, quam verecunde agit, jam erubescere ipsum carmen dixeris, & invito domino parere; at cum laudat, quam plenus, quam lætus, quam teres, atque, ut Horatii verbis utar, rotundus; nam, per Deos, quid similius quid accommodatius dici potuit, quam illud de Corvino nostro? dum novellæ arboris surgenti ramulo comparat, quid cum livore insultat? nonne & illum deprimat, & a sua

ipse modestia non discedit? si quidem non hausisse, sed novisse tantum se Castalias undas affirmat. at vero quum perorare vult, quam novæ, quam lenes. & jucundæ acclamationes, quam etiam appositæ & opportunæ, modo Deos patrios appellando, modo Parthenopen suam contaminari querendo, quæ si apte & suo tempore fiant, scis quantum lucis orationi, & imprimis carmini afferre soleant, postremo cum se apud Musas expurgat, veniamque ut dent si quid offenderit petit, quis adversariorum improbitatem, impudentiamque non explodat? quis vero ingenuitatem verecundiamque non amet & summis in cælum laudibus ferat? sed quid ego hæc? tu melius ista deprehendes, nihil non absolutum, & quod non ex omnibus suis partibus constet, invenies, nisi unum illud fortasse non probabis, in quo illum facile & jure coargui patiar, tantum enim Altilio tribuit, quantum sibi ille nec agnoscit, nec postulat. de his hætenus; tu interim lyram intende, ut cum plusculum otii fuerit, te canente illa audiamus, nam si accentus tuus accesserit, ne Musis quidem ipsis (pace quidem illarum dixerim) invidemus. venissem, ad te, sed scis in Apuliam cum Principe meo festinanti, mihi quam ista, ut ita dicam, tumultuaria expeditio gravis sit, Togato præsertim & prima Tirocinii rudimenta capefcenti. vale & me clarissimorum Collegarum tuorum cætui commenda. vale iterum, ac tertio. Neapoli pridie idus Quintilis.

P. 121. CORVINUS] Maximus Corvinus, Neapolitanus vir eruditissimus, Episcopus Iserniæ anno 1510. & Nuncius Apostolicus ad Remp. Venetam. v. 11. *Toppi Bib. Nap. p. 212.*

P. 121. ALBINUS.] De Albino nihil mihi compertum est, nisi Magnum a Toppio vocari & Duci Campano a secretis fuisse. v. ejusdem Bibl. Neap. ubi hæc leges. *Fabio Albino della Castelluccia [Nepote del grande Albino segretario del duca di Calabria] huomo di molte Lettere & erudizione.*

P. 125. MAJUS] Liber Maji perperam in notis inscribitur de prisorum verborum significatione. titulus est de proprietate verborum. De Majo v. *Toppi & Nicodemo nella Bib. Nap.* & in primis Bælium in Dictionario, ubi de interpretatione somniorum, ut solet, erudite & argute disputat.

P. 124 CHARITEUS] Scripsit Carmina Latina & Etrusca. Etruscorum editio prodiit sub titulo *opere del Carisco*. Latinorum quod

quod equidem sciam, nihil ad nos pervenit, nisi ille ad Actium Syncerum Hendecasyllabus, quem scriptum ultimis in paginis Editionis Aldinæ Juvenalis & Persii primus edidit Crispus in vita Sannazariana:

Hos libros Juvenalis atque Persii, &c.

Qui extat hujus editionis. P. 275.

Verum nomen *Carideo*, levi mutatione transiit in Chariteum; Barcinone fuit oriundus, Regi Ferdinando primo ab Actis. Rex etiam Ferdinandus secundus, quum Neapolim anno 1495. 2. Julii intraret, equitabat medius inter Pescariæ Marchionem & Chariteum. Libellum ejus Inscriptum *Endimione alla Luna* innuit J. J. Pontanus Bajar. L. 1.

Felix Endymion suapte somno, &c.

v. *La Monnoye, Menag. T. 4. 303. Nicodemo. p. 58.* & quæ ipse notavi infra ad Epigr. xi. Lib. 1. *Camillo Tusini delli Seggi di Nap. p. 225.*

P. 124. & 125. *ÆLIUS*] Franciscus *Ælius* Marchesius ex antiquissima & Nobilissima Marchesiorum familia, linea Salernitana, Francischellum nomen a parentibus acceptum in Franciscum *Ælium*, more Academiæ Neapolitanæ, mutavit, multa scripsit, ex quibus nihil extat præter Librum de Neapolitanis familiis, quem Hier. Carboni inscripsit, doctum & elegantem. sed quibuscumque visum nimis mordacem, editum a Carolo Borello Neap. 1653. hoc titulo.

Vindex Neapolitanæ Nobilitatis Caroli Borelli Cleric. Regul. Minor. Animadversio in Francisci *Ælii* Marchesii Librum de Neapolitanis familiis.

Uxorem habuit genere Malatestam, ex Ariminensibus Regulis, quo matrimonio aliquot filiis auctus fuit, sed patri multum dissimilibus, & filiabus duabus, quarum una nupta fuit cum Joanne della Pagliara, Nobile Salernitano, altera monacham se fecit.

V. Nicodemum Bibl. Neap. p. 137. & Campanilen *Ins. de Nobili. p. 292.*

598 PETRI VLAMINGII

SCALA] v. Bælium. Vitam Vitaliani Borsompei, quam scripsit Scala, edidit Christoph. Bartholinus.

P. 126. CARBO] viri præstantissimi, qui peste correptus diem obiit supremum, ejusmodi extat notitia in Nicodemi Paralipomenis ad Bibliothecam Toppi Neapolitanam.

Franciscus Ælius Marchesius, in Libro de familiis Neapolitanis, huic Carboni dedicato, scribit de Carbonum familia.

Carbones tui, post Viuigeti, Gothorum Regis, Romanam cladem Surrentum Barbarorum sevitiam fugientes se recuperare: ibique per ea sacula, quibus Italia omnis Barbarorum insulibus patuit, incolatum fecere. Carolo vero I. Suevorum reliquias proferente, Ecclesiam Romanam ad pristinam dignitatem restituente, paci per omnem Italiam parsa, Carbones Surrentina Civitatis parviutem us viri generosi dedignantes, Neapolim accessero; ubi a Carolo Rege satis benigno accepti, & belli & pacis muneribus clarè evaserunt. Succedentibus deinde temporibus & Regibus, Atripaldam, Petram Pulcinam, & Montem Calvum possidere, brevis tamen tempore: nam Joanna I. Regina (nescio qua de causa) illos & his oppidis, & ceteris bonis spoliavit. Caroli III. deinde tempore Jacobus tuus Atavus Padulum, quod adhuc tenetis, obtinuit. Non parum etiam ornamento vestra familia fuit Cardinalis ille amplissimus, qui in gentiliis sacello in Neapolitana Cathedrali sepultus est. Audi etiam Borellum hæc eodem de Carbone differentem.

At quia pulchrior, & vere etiam compitior per doctrinam Nobilitas, quæ non modo ab illa colorem ducit, sed sanguinem ac robur. majori familia decori fuisse existimandus est Hieronymus: is, cui hoc opus Ælius nuncupavit; is, inquam, qui ob multiplicem eruditionem a sui avi scriptoribus nimisopere commendatur: qui Statio ac Sannazario in pangendis versibus comparatur, nec hinc quidem a Pontani fecunditate distare visus est, quem a Fendis Baronem, quem a nobilitate præclarissimum, a doctrina instructissimum, a Poesi peritissimum, jurisque consultissimum plerique deprecant, deliciarum osorem, consilio alacrum, manu strenuum, optimo cuique acceptissimum: sed quoniam unusquisque celebritatem meminisse ab ingenui monumentis potius, quam ab alienis laudibus scansmittere cupit ad posteros, non ab re visum fuerit, quam illi ad Augustinum Niphum scripsit adijcere hic elegiam, ut liqueat omnibus, quantam litterarum virorum copiam, quantum Poëtarum segotem Parthenope nostra complecteretur & aleret.

Niphe laborantes postquam decurrimus annos,
Proposita & celeri meta subacta rota:

Liber

Liber ago in terris vitam, sine turbine rerum;
 Sollicitant animum vota nec ulla meum.
 Res erat arcta domi, censu tamen auctus honesto;
 Despicio Attalicas imperiosus opes.
 Nam, licet & toto Mars sæviat impius orbe,
 Atque hominum multa cæde cruentet humum.
 Concurratque ferox Gallus, concurrat Hiberus,
 Et Latium forti pectore in arma ruat.
 Me tamen impavidum feriet fortuna, sit illa
 Sævior & nostris ingeniosa malis.
 Armorum auditus sonitus, clangorque tubarum
 Non mentem studiis eripuerit suis.
 Nunc ego Musarum choreis sum proximus, & nunc
 Latius Aonio labra fluore natant.
 Namque videre juvat, duplici tua tempora fronde
 Et Phæbi & Martis Dux Aquavive premi.
 Tuque etiam Melphi Princeps, decus addite Musis.
 Accedis gemino cinctus honore caput.
 Atque una comes ipse sacras Gesualdus ad undas
 Concinit, & posita cuspide, plectra movet.
 Me rapis interdum recinens, Syncere, sub umbrâ,
 Mystica virginici sacra puerperii.
 Et pecus & sylvas, pisces & numina ponti,
 Et quæ littoribus fert Sinuessæ suis.
 Sæpe animum flectit dulci Cabanilius ore,
 Dum canit & doctas evocat amne Deas.
 Ipse forum exornans & consultissimus æqui,
 Post tot sollicitis reddita jura reis,
 Capycius mea tecta subit, positoque rigore,
 Differit, & grato multa lepore refert.
 Quin etiam nostras visit pater Ælius ædes,
 Quem sequitur sacri candida turba chori.
 Et qui Sebethum patrio modo prætulit Arno
 Puccius, Etrusci fama decusque soli.
 Quem, culti eloqui tanta est facundia, credas
 Posse movere homines, posse movere Deos.
 Nec minus exhilarat nostros Gravina recessus,
 Eloquio & doctis, quos movet arte, jocos.
 Præcipue mihi dum Pallæni narrat alumni
 Fertile tam multis dotibus ingenium.
 Ovicula assidue mecum est, cui sacra Maronis
 Musa favens molli tempora fronde tegit.
 Vopiscus Graja insignis Latiaque Minerva,

Affidet & pleno pectore fundit opes.
 Quos inter nostras demulcet Anisius aures,
 Pindaricos varia dum canit arte modos.
 Invisit cultos Siripandus sedulus hortos,
 Ingenii repetens tot monumenta sui.
 Doctaque Parrhasii scripta, & memoranda per ævum;
 O fidum sanctæ pectus amicitia!

Quem non alterius Siripandi fulmina terrent,
 Cum tonat, & cæli numina læsa dolent.
 Ille tamen pietate gravis, vitæque verendus,
 Excolit hos sancta religione lares.
 Nobiscumque una fallit Summontius horas,
 Carmina dum tractat Grammaticosque sales,
 Atque etiam paribus studiis & pectore culto
 Dignatur nostras Pöus uterque domos.
 Nam quis Aprani, quis te placidissime Sangri,
 Ignorat curas demere sæpe meas.
 Quorum ego virtutis vel adhuc exosculor alta
 Semina, per numeros quanta futura suos.
 Nec te, Philocale, excipiam, cui munere sancto
 Aönium lepido profuit ore melos.
 Et sive Avalidas celebras, seu scribis amores,
 Nos facit attonitos illud & illud opus.
 Hæc bona sunt; verum sensus animumque fatigat,
 Quod non Fernandi principis ore fruor:
 Cui manibus novaserta suis pia Musa paravit,
 Et Phœbus numeros, quos canat, ipse dedit:
 Hunc sacro Aonides enutrivere sub antro,
 Et puerum molli continuere sinu,
 Hunc Venus & Mavors concordi mente tuentur,
 Hic bello, pace hæc, hic pater, illa parens.
 Salve magnorum exemplum specimenque virorum,
 O decus & veræ nobilitatis amor.

Hanc, quam merito insignem elegiam vocat Broukhufips, certe debebat conferri cum Sannazariana.

P. 138. PUDERICUS. Franciscus Pudericus Errici F. vixit tempore Sannazarii & Pontani, & ex eo liquet virum fuisse doctissimum quod Actius Syncerus opus suum de Partu Virginis ejus judicio subjecerit. Illum adeo delicatas aures habuisse testatur Crispus, in vita Sannazarii, ut sæpe post decem recitatos
versus

versus ejusdem sensus, vix unum Actii probaret, sanguine nobilis, ætate provectioni, casu cæcus, haud natura.

Pontanus librum quartum de rebus Cælestibus huic dedicavit. Lib. 1. Tumulorum eidem parentavit. Ut ingenium viri illustri propius noscamus non pigebit hic exscribere Petri Summontii epistolam, quæ extat ad calcem Pontani de Rebus Cælestibus

Petrus Summontius Francisco Puderico,
Viro Patricio Sal.

Habes Pudrice tota, ut ille ait, quod mente petisti; nec est cur me ad edenda Pontanica hac hortere amplius; quid hortere dixi? immo vero cogas, impellas, quodque pæce tua dixerim, obtundas. Jam mihi adire te posthac liberius licebit, jucundissimaque consuetudine ista frui. Nec mihi metuenda est amplius severitas tua, nostrique, ut ita dixerim, Catonis increpatio, per quem mihi non licebat esse negligentem, quicquid me toties ignavum ac desidem vocabas, quasi per me stetisses, quo minus quam primum opera hac omnia in lucem prodierint. Quam quidem ad rem nesciam, ut verum fatear, plusne mea in Pontanum pietas, an autoritas me impulerit tua: on ad optatam diu jam pervenimus frugem, tueque tandem satisfactum est voluntati? Cæterum affirmare hoc ipse jure possum, egregiam te Joviano nostro hac in re operam navasse, dum non modo & me & alios ad hac ipsa tam assidue excitas, verum etiam dum pecuniam, qua solvenda librariis erat, tam diligenter hinc atque illinc perquiris, ut si cui Pontanus post obitum debet, tibi omnino in primis debeat. Quoniam vero hoc onere levatus sum, assiduus etiam Actii Synceri me subrahæ calcaribus, ut Pontani vitam, quam ille diu efflagitas, quam primum emittam. Habes igitur Joviani Pontani libros omnes, partim mea, partim aliorum opera, editos, &c.

Idem Petrus Summontius Francisco Puderico Actium Pontani dedicavit, ubi inter alia hæc legas

Persuasit mihi auctoritas tua, Francisco Pudrice, ut Pontani Actium secunda hac excussione potissimum ederem &c.--- nam præterquam quod Actii Synceri loquens persona, a quo opus hoc denominatur, non parum te pro veteri amicitia delectabis, tua quoque hic tibi sunt partes, nec res ipsa tota, de qua agitur

non imprimis ad te pertinet: cum poetica concinnisatis, cuius maxime ferax est Pontana Academia, semper ipse & studiosus observator fueris, & censor acerrimus; vix quo summis (ut ita dixerim) naribus, adeo omni de carmine exacte iudices, ut merito tu omnes emuncta naris hominem, ut ait Horatius, appelles. Per in historiis censura est tua, quarum tenacissimam in te videmus memoriam, & gravitatem simul in te tantam, modo refellendis seculosis, modo veris comprobandis comparandisque scriptoribus ipsi, nemo est nostrum qui non admiretur.

L. Nicodemo Addix. al Toppi.

P. 138. v. 31 JAMQUE PANHORMITA &c.] Si quis ampliore notitiam earum rerum, quæ ad Panhormitam pertinent, sibi comparare cupit, adeat Mongitoris Bibliothecam Siculam, quæ quia non omnium manibus teritur, integrum articulum hic legi volui.

ANTONIUS BONONIA, passim ANTONIUS PANORMITA dictus, ex nobilissima Beccadelli familia ortus, quam Panormi Bononiam dicimus, ex quo è Bononiensi urbe originem traxit: antonomastice Panormita vocatus à Patria Panormo, ubi natus: quod innumeri testantur auctores. Perperam Petrus Angelus Spera de nobil. Prof. Gramm. lib. 3. pag. 135. Pandulfus Collenurius in hist. Neapol. lib. 6. pag. 270. Morerius in dict. to. 1. pag. 281. & Coronelli in Biblioth. to. 3. n. 4674. Bononiæ exortum dixere: origine enim Bononiensem, ortu Panormitanum fatentur omnes: & profecto si ejusdem Panormitæ Epistolas percurrissent, in quibus Panormum Patriam suam pluries vocat, lapsum declinassent. Originis vero causa inter Bononienses non immerito recensetur à Joanne Antonio Bemaldo, seu verius, Ovidio Montalbano in Biblioth. Bonon. pag. 21. Fuit Antonius inter ævi sui literatos celeberrimus, immo facile Princeps. Natus an. 1395. patre Henrico Bononio, qui pluries Panormum Prætoris munere rexit; ex Balthassare Bononia in descript. famil. Bonon. pag. 3. & Chronol. Prætorum Panorm. apud Vincentium Auriam in Chronol. Proreg. Siciliæ pag. 256. A teneris annis literis admotus Panormi Germanum quendam audivit, cujus meminit Pontanus de fortuna lib. 1. cap. 26. pag. 832. Bononiam

nam exinde se contulit, ibique, ob præstantissimam in-
 iii indolem, doctrinæ celeriter instructissimus, Juris u-
 usque laurea insignitus est. At ingenii vastitatem unius
 ultatis limitibus continere haud passus, ad alias animum
 xulit: hinc multiplici doctrina excultus floruit; ac
 ecologus, Orator, Historicus, & Poeta effulsit clarissi-
 is. In amœnioribus literis mirabiliter profecit, ac stu-
 rum amore extimulatus præcipuas Italiæ Urbes excur-
 , præsertim Papiam, Placentiam, Bononiam, Patavium,
 usque literis insignes lustravit, & literatorum benevo-
 tiam sibi conciliavit, ut ex ejus oratione ad Alphonsum
 gem in suarum epistolarum calce p. 123. patet. Cele-
 rimo sibi nomine adepto, ob egregiam literarum præ-
 ntiam, ingeniiue elegantiam, omnium calculo, litera-
 orbis ornamentum proclamatus est: Poeticum nactus in-
 nium, Musarum venustates, non modo suo tempore
 florentes, verum etiam mortuas, iterum enatas ac
 politas, pristino splendori restituit: ad cujus styli æmu-
 ionem poemata sua exornarunt Pontanus, ac Sanna-
 rius: ideoque Pontanus de sermone lib. 6. pag. 247.
 : *obliteratam ne dum languescentem in Italia Poeticam,*
titnis in antiquam penè formam. & in lib. amorum pag.
 78. ita Antonium alloquitur: *Antoni decus elegantiarum,*
que idem pater omnium leporum. Gyraldus de Poetis
 strorum temporum dial. 1. p. 385. scribit: *Quidam ex-*
lentes viri elegantia Parentem appellant: ita & Barth.
 tius de reb. gestis Alphonsi lib. 3. pag. 102. qui de
 tradit: *Hic præter eximiam doctrinam, excellenti inge-*
o præditus, & carmine, & in libro soluta oratione, quod
perratum, prope æque valuit, in suadendo, & dissua-
ndo persacundus habitus: judicio prope aserrimus; atque
primis facetus, jacentem tempestate nostra elegiam exci-
vit. Philippus Maria Vicecomes, Mediolanensium
 ux, in epistola ad Antonium, *Poetam non minus ad-*
irandum, quam insignem vocat. Æneas Sylvius Senen-
 Antistes, inde Pius II. Pontifex Summus, in proem.
 l Panormitæ libros, *Oratorum, & Poetarum limatissi-*
am proclamat. A doctrinæ splendore veneratus singu-
 rem promeruit æstimationem apud Italiæ Magnates, ac
 ros literis instructissimos; inter quos recensendus Sigis-
 mundus

mundus Imp. à quo, plaudentibus bonarum artium amatoribus, fuit poetica laurea redimitus prope annum 1433. non 1446. ut perperam Toppius in Bibliothec. Neapol. pag. 24. mérito à Joanne Maria Amato in not. ad Oratorem 1. pro Collegii Panor. studiis n. 137. pag. 124. rejectus. Philippus Mediolani Dux paternam sui benevolentiam Antonio promittens ad se attraxit, nec inanem ipsius spem dimisit, summum etenim amorem in Antonium fovit: in suum discipulum se ipsi tradidit: cum eo familiariter semper usus est. Annum octingentorum ante eorum censum ipsi constituit, ut ea in urbe publicè politioribus literis Mediolanenses adolescentes informaret; quod testantur Paulus Jovius in elogiis, Pontanus de liberalitate, Petrus Angelus Spera de nobilit. profess. Grammaticæ lib. 4. pag. 203. ipsemet Panormita in epist. l. 1. pag. 8. Idem, Viperam Mediolanensium Ducum insignè gentilitium, olim à Britannis Regibus Panormitz majoribus concessum, ut gentilitiis Antonii tesseris emineret. At Duci præclarissimo, ob bellorum ingruentium sevitiam, interrupto studiorum cursu, Antonius noster Alphonso Siciliæ, Neapolisque Regi adhæsit, qui ad se evocaverat. Hic literatorum amantissimus, Panormitz studiosus mirum in modum semper fuit: ne dum in suum præceptorem constituit, verum etiam, & à secretis, & consiliis suis delegit. In itineribus suis terra, marique emensis, perpetuum sui comitem voluit. In gravissimis rebus agendis ejus eximiæ prudentiæ, doctrinæque sententiam explorabat; immo ab eo quotidie sapientiæ documenta ediscere contendebat; absoluto etenim prandio, literariis Antonii colloquiis summo opere animum demulcebat: teste Pontano de Convivio p. 143. Ipsum maximo amoris æstu complexus est; honoribus continuo affecti, muneribus regia liberalitate honestavit; quod idem Panormita fatetur in epist. lib. 5. p. 99. 103. & alibi. Nec prætermittendum illud amoris, honorisque argumentum, quod cum Messanæ, eo præceptore, Virgilii explanationem audiret, mox, Regum Hispanorum more, potio afferretur, Rex ipse Antonio manu sua ministrare gauderet sacchari condimenta, aliaque offerebat, inservientibus primoribus Regiæ Aulæ Equitibus: ex Petro Spera cit. lia

3. pag. 135. Hos inter honores reponendum in primo munus Præsidis Regiæ Cameræ Summariæ, ad quod Neapoli Antonium evehit, idque perhonorifico patet diplomate, apud Nicolaum Toppium de orig. Tribunal. v. Neapolis par. 1. lib. 4. cap. 10. p. 180. quo etiam Neapolitanorum civium album Antonium cooptavit. eodem Alphonsò pluries Orator missus est ad Venetam Rempubicam, ex epistolis suis lib. 5. pag. 104. 115. 120. ejusque oratio ad Venetos de Pace habetur apud Balth. Fatium de reb. gestis ab Alphonsò pag. 259. In hac legationum una à Senatu petiit, & obtinuit, ut à Favina urbe brachium sibi concederent celeberrimi Titi vii, ut ex inscriptione in Patavino Palatio Rationis colligitur, quam exhibent Angelus Portinarius in felicitate Favii lib. 3. cap. 6. pag. 63. Franciscus Scotus Itiner. Italiæ par. 1. pag. 41. & Joan. Bap. Pacichellus in iter. per Europam Christian. par. 4. to. 1. pag. 63. Otoris munere functus est etiam ad Rempubicam Genensem, ut ex Oratione ad ipsam habitam patet in calce epistolarum ipsius Antonii pag. 124. Missus etiam Orator ad Florentinos, ex epist. cit. lib. 4. pag. 74. Ad Caëta, ex Oratione, teste Facio cit. lib. 4. pag. 120. Ad Cameracensem oblectam ex eodem lib. 7. pag. 205. Ad Borsum Atinum Ferrariæ Marchionem; ac tandem ad Fridericum Imp. cum se Neapolim transtulit, ut ex lib. de dictis, factis Alphonsi l. 4. p. 108. & epist. cit. lib. 5. p. 115. tanta igitur legationum frequentia ipsius eloquentiæ vim, gularem prudentiam, & supra communem omnium oratorum merita testatur. Ideoque optimo jure à Rege dilectis, ac beneficiis sæpe ornatus; inter alia annuas centum uncias auri (eo tunc tempore magni ponderis summa) ipsi navit, ex proventibus Regiis sibi Panormi solvendas, quas voluit omnibus præferrent: facultatem etiam fecit, Regia insignia, tesseras gentilitiis suis superimponeret: & omnia diplomate regia manu exarato 5. Febr. 1450. concessit; idemque leges apud Balth. de Bononia in descript. suæ familiæ pag. 12. Vetustissimum palatium à Sacerdotibus extructum juxta Panormum, cui nomen Zisa, ipsi dictum est, ut etiam viridaria, fluentia, & proventus eorum annexa, ex eodem Balth. cit. pag. 14. de quo etiam habet-

habetur epistola ejusdem Panormitæ ad Alphonsum Regem lib. 5. pag. 108. Nec minori claruit æstimatione apud Ferdinandum, qui Alphonso successit: iisdem etenim dignitatibus, honoribusque cohonestatum apud se voluit. Non nulla virtutum ornamenta Antonium veneratione dignum effecere. Pontanus de serm. lib. 6. p. 247. ipsius modestiæ meminit. Idem Pontanus in dialogo, cui titulus Antonius p. 68. Panormitæ hilaritatem, & imperturbabilem animi constantiam, cum adversis urgeri videbatur, mirabiliter detexit: æquo etenim animo tolerabat fortunæ injurias, & omnia ad Deum referebat. Idem de fortitudine lib. 2. cap. 8. pag. 240. generosum Antonii fortitudinem extollit; cum enim acerbissimis calculi doloribus cruciaretur, dissimulata morbi vi, nec angoris signum edebat: quod & affirmat Ravisius Text. in officina tit. Constantes. Neapoli Academiam excitavit, ex qua literis præstantissimi prodire: & ingravescente senectute hoc literatorum Lyceum variis propositis quæstionibus fovebat, ac doctissimis exhortationibus inflammabat, ut testatur Pontanus in dial. inscripto Antonius pag. 69. ubi etiam festivam animi indolem, & lepidissima ipsius eloquia commemorat, usque ad senilem ætatem servata: de quibus in lib. Amorum pag. 3278. & Barthol. Fatius cit. pag. 102. Panormitam etiam laudat Pontanus in dial. cui nomen, Actius, & de sermone lib. 6. pag. 193. & 241. & lib. de laudib. divinis. Antonio nuncupavit Pontanus Carmen de Mundi creatione p. 3431. & alibi sæpius varie extollit Panormitam: quod ut bene perpendit Leonardus Nicodemus in addit. ad Biblioth. Neapol. Nicolai Toppi pag. 22. tum Panormitæ merita, tum grati animi indoles hoc exigere videbatur; dum Pontanus Antonii nostri discipulus, doctrinæ præstantiam à Panormitæ præceptis derivatam agnoscit: id ipsum scribit Jo. Matthæus Toscanus in Peplo Italiæ pag. 32. apud Nicodemum cit. pag. 131. & Henricus Wharton in append. ad hist. literariam Guilelmi Cave pag. 125. qui & addit quod Panormita Pontano honores procuravit; ipse enim ut apud Alphonsum Ferdinandi Regis Filium Magistrum, ac à Secretis esset, auctor fuit: & defuncto Rege in ejusdem Panormitæ locum successit, teste etiam Toppio in Bibl. Neapol. pag. 151. Panormitæ spectatissimam fidem

rudentiam, æquitatem, commendarunt omnes, ex Bart.
atio cit. pag. 102. Inter alia Petrus Ranzanus lib. 41.
10. 8. annal. MSS. prædicare non cessat ipsius pietatem, ac
Christianæ religionis zelum. Uxorem duxit Neapoli Lau-
um Arceliam, quam ipse Panormita à nobilitate, pulchri-
tudine, ac morum elegantia laudat in epist. lib. 1. pag. 1.
lib. 5. pag. 108. & 115. cujus etiam Pontanus in Tumus
p. 3417. exhibet epitaphium. Hinc Neapoli familiam
propagavit, quæ adhuc inter nobiles Sedis Nidi adscripta
oret, ex Mazzella in descript. Neap. p. 689. Octavio
Beltramo in. descript. ejusdem p. 26. & Blasio Altimaro de
umilia Caraffa l. 3. p. 404. Aliam etiam duxit uxorem
omine Philippam Ferrusianam, cujus etiam meminit in
pist. l. 4. ep. 5. p. 74. Tandem meritis, honoribusque
nustus, à Regibus, Proceribus, ac doctissimis viris æque
eneratus, ætate, & urinæ morbo confectus, Neapoli ma-
ximo omnium dolore vivere desiit 6. Januarii 1471. æt. 78.
t marmoreo sepulchro ante majorem aram in Ecclesia S.
Dominici, hoc additum fuit epitaphium, quod ipsemet in
apremo morbo sibi scripserat.

Querite Pierides alium, qui ploret amores,

Querite qui Regum fortia facta canat.

Me Pater ille ingens hominum sator, atque Redemptor

Evocat, & sedes donat adire piæ.

anus Vitalis, celeberrimus Poeta, Panormitanus, aliud
didit Epitaphium in Antonii laudem, quod habes in deli-
iis Poetar. Italar. a Ranutio Gherlo collectis par. 2. pag.
437. aliud Elisius Calentius, & aliud Pontanus scripsit
b. 1. Tumulorum pag. 3384. Egregiis laudibus Panor-
mitam exornant Scriptores innumeri, ac præter autores
upra citatos, non ultimi Bart. Fatius de dictis & factis
legis Alphonsi lib. 4. pag. 120. lib. 7. pag. 205. & alibi,
t lib. de humanæ vitæ felicitate. Leander Albertus de-
cr. Siciliæ pag. 46. Fazellus de reb. Siculis dec. 1. lib.
cap. 1. f. 190. Sannazarius Arcad. prof. 11. Baro-
ius de Majest. Panor. lib. 3. cap. 3. pag. 106. & Sicu-
æ nobil. amphit. p. 6. Honorius Dom. Caramella in
Auseo, & Michael Foscarenus in notis p. 20. Nico-
laus

laus Antonius in Biblioth. Hispan. to. 2. p. 364. Nicolaus Toppius in Bibl. Neap. p. 24. Petrus Opmeerus in opere Chron. pag. 416. Maurolycus hist. Sicil. lib. 1. pag. 32. & lib. 5. pag. 179. Paulus Jovius in Elogiis pag. 10. Raphael Volaterranus Antrop. lib. 21. Albertus Miræus in Bibl. Eccl. cap. 499. pag. 275. Vossius de Hist. Latinis lib. 3. cap. 7. pag. 592. Jo. Mariana de reb. Hispaniæ lib. 22. cap. 18. P. Jo. Maria Amatus in not. ad orat. 1. n. 137. p. 122. & seq. & alii sexcenti, quos lubens prætermitto.

Panormitæ extant.

De dictis & factis Alphonfi Regis Aragonum libri quatuor. Commentarium in eisdem Æneæ Sylvii, quo capitatum cum Alphonfinis contendit. Adjecta sunt singulis libris Scholia per D. Jacobum Spiegelium. *Basilee ex officina Hervagiana 1538. in 4.* Æneas Sylvius, exinde Pontifex Max. Pil II. nomine insignitus, prædictum edidit Commentarium cum Ecclesiæ Senensi præfector, & in epistola ad Panormitam, summis laudibus ipsum celebrat. Prodiit iterum opus Panormitæ cum eodem Commentario, & Scholiis *Vitembergæ 1585. in 4. Hannoveriæ 1611. in 4. Rostochii typis Myliandrinis studio Chytræi 1590. in 4.* ex Biblioth. Pontificia Lud. Jacobi à S. Carolo, lib. 1. p. 188. Hispana etiam lingua donavit Joannes de Molina Hispanus, & edidit *Burgi apud Joannem Junctam 1530. in 4. & CesarAugustæ apud Augustinum Millan 1553. in 4.* Pro lucubratione hæc Alphonfus mille aureis munerauit Antonium, ut ait Porranus de liberalitate cap. 29. pag. 328.

Epistolarum libri V. Orationes duæ, (ad Ligures nam, ad Alphonsum alteram) Carmina præterea quædam, quæ ex multis ab eo scriptis adhuc colligi poterent. *Venetii apud Bartholomæum Cessanum 1553. in 4.*

Ad Fredericum III. Imperatorem, Antonii Panormitæ sub Alphonso Aragonum Rege Legati, in coronatione illius Romæ habita Oratio extat inter Scriptores Germanicarum Rerum tom. 3. *Hannoniæ impensis classis Martii,*

Marnii & Heredum Jo. Andrea Marnii, & consort. 1611. fol.

Orationes duæ ad Caëtanos, & Venetos de Pace; ad Bartolomeum Fatium de rebus gestis Alphonſi. *Luguni apud Heredes Sebast. Gryphii 1560. in lib. 3. à pag. 23. & lib. 9. à pag. 259.*

Epistolæ; in libro inscripto: Regis Ferdinandi, & aliorum Epistolæ ac Orationes utriusque militiæ. *Viciaquensi apud Josephum Cocchium. 1586. in 8. hæc non extant i supra dicto epistolarum libro. Scripsit etiam*

Hermaphroditum; liber hic graviter olet, obscœnis enim arminibus fuit concinnatus: Cosmæ de Medicis Florentiæ Duci nuncupavit, qui ea excepit extimatione, ut nonnulla exarare exemplaria demandaverit, quorum aliqua n. ss. servantur Florentiæ in Bibliotheca S. Laurentii; stat & m. s. apud præclarissimum Antonium Magliabechium literati Orbis Ornamentum. * Ipsius meminit Panormita in epistolis lib. 2. pag. 39. lib. 3. pag. 48. & lib. 4. pag. 75. 76. & 79. Gyraldus & Fazellus cit. A nonnullis utpote lasciviori Carmine fœdatus execratur, ab aliis ob elegantiam commendatur: consule citatos auctores, & epistolas, aliosque apud Nicodemum addit. ad biblioth. Neapol. pag. 20. Scripsit præterea Panormita

De Rebus Gestis Ferdinandi Regis. Ex Ranzano, & azello cit. Testatur Ab. Pirrus lib. 4. Sicil. Sacræ p. 30. Ambrosium Isfar & Corigliès nobilem Panormitam Abbatem S. Martini, Neapoli decessisse, ac Panormitam, Alphonſi Regis nutu, cultissimam orationem de ipsius laudibus habuisse. Addit Pirrus: Inde Panormita nobilem, & antiquam ejusdem Ambrosii progeniem versibus politis conscripsit: ipsius præclara gesta illustravit. Oportet hoc in Cœnobio S. Martini de Scalis juxta Panormum asservari innuit. Scripsit & alia, quæ ad nostram ætatem non pervenere; nempe

Qq

Com-

* Etiam apud Amplissimum Virum Joannem de Witte Judicem Senatorem Reip. Amstelædamensis.

610 PETRI VLAMINGII

Commentaria ad Plautum. ex epist. Panormitz lib. 1. pag. 19. 22. lib. 2. pag. 54. & lib. 5. pag. 99.

In Rhodum, Poema Carmine Elegiaco, ex epist. lib. 2. pag. 40. opus contra Antonium Raudensem scriptum, qui teste Ranzano, & Fazello, Panormitam maledicti provocaverat.

Tragedias ex epist. lib. 3. p. 55.

Memorat & lib. 8. pag. 53. opusculum quoddam jam inceptum, nondum vero absolutum: & lib. p. 62. ait, quod edere cogitabat lucubrationem de dolore. In epistolis citatis, epigrammata quædam exarasse ait, quæ perire, ut lib. 1. pag. 22. in laudem Ambrosiæ lib. 3. pag. 50. Epitaphium Leonardi. lib. 3. pag. 53. & 54. Epigramma ad Catellam Antonii Abbatis, & lib. 3. pag. 53. Epigramma ad sepulcrum genitoris Cambii Zambicani. Cum Laurentio Valla similitudines habuit graves, ex virulentissima ipsius Vallæ dicacitate, qua literatorum omnium odium sibi conciliavit, teste Paulo Jovio in elegiis: qui ait, aculeatis scriptiunculis sese mutuo commixisse: sed utriusque monumenta perire. Perperam Coronellus in Biblioth. tom. 3. 1318. Antonii amicum enuntiavit Vallam: inimicum potius scribere oportebat: typographo forsitan error adscribendus; addit enim satyræ ad invicem utrumque scripsisse injuriis refertissimas.

Hicce adde Bælium in Dictionario. Toppium & Nicodemum in Bibliotheca Neapolitana. ejus statua est in portu Monasterii S. Proculi Benedictinorum Bononiæ. V. Montfaucon. Diar. Ital. T. I. p. 398.

Ad p. 147. Ad lib. 2. El. 6. AD LUDOVICUM MONTALTIUM.

Perperam in omnibus, præter Broukhufianam, editionibus Montalius nominatur qui vero nomine Montaltus, cujus hæc apud Mongitorem Bibl. Sic. p. 2. p. 22. notitia extat, qua commode Sannazarii Elegia explicatur.

Ludovicus Montaltus, Nobilis Syracusanus D. ANTONII PRATI

ati & Molacæ Baronis filius: fuit & ipse Ludovicus
ro etiam ut dicunt *delle Sciare & Collibassi*. Doctri-
excultissimus & utriusque Juris Laurea insignitus, cau-
tum patronum maxima cum laude egit: hinc ob egre-
m doctrinam ad primarias jurisprudentiæ dignitates fuit
erito evectus. In Sicilia fuit Magnæ Regiæ Curæ Fis-
patronus, anno 1507. Regiusque Consiliarius. Ad
spaniam accersitus in supremo Aragoniæ, & Siciliæ con-
io præfuit Règens. Neapoli Tribunalis Regiæ Vicariæ
imum Regens & Decanus. Eo in munere sedens Re-
um Neapolitanum rexit, tum discedente Carolo de La-
oy Prorege, anno 1523. tum etiam eo decedente anno
27. Anno 1533. Neapoli obiisse puto, nam usque ad
unc annum Regentis muneri præfuit, ex Nicolao Top-
o de origine Tribunalium urbis Neapolis part. 3. a p.
15. ad 149. ubi de nostri Ludovici muneribus. sepultus
t in Ecclesia S. Mariæ de Populo, ubi in sacello ip-
us familiæ hoc legitur Epitaphium, quod in Neapoli
cra Cæsar Eugenius exhibet pag. 189.

D. O. M.

Ludovicus Montaltus, genere Siculus
Eques Neapolitanus,
Ac Magni Fori Præfectus
Et Vincentia Montalta Conjuges
Hoc loci sepulturæ sibi,
Familiæque suæ P.

Ejusdem meminit Antonius Galateus de situ Japygiæ his
erbis

Ludovicus de Monte alto, Syracusanus, vir acutissi-
ni ingenii non solum legum, sed multarum quoque re-
um peritissimus, narravit mihi rem prodigiosam, nec dan-
tam oblivioni: Arethusam anno Christi MDV. sexto die
Decembris, penitus defecisse, ita ut alveus exaruerit; inde
XXV. Januarii emittere cœpisse turbidas & turbulentas
quas, post aliquot dies claras, ut solebat & limpi-
las.

P. 165. in notis Col. 6. Et tamen Calaber iste &c.

Hæc pertinent ad Nicolaum Andegavensem, Calabriæ Ducem cui Filia Lud. XI. natu major erat desponsata, quam spe nuptiarum cum Maria Burgunda a Carolo deceptus neglexit *v. la Cronique (scilicet) daleuse*. Sed & ipsum Federicum eadem spe a versipelli Principe statum fuisse præterquam quod satis ex hac pateat elegia, historia istius temporis abunde testatur. Campanile etiam discreta verbis *dell' Insegne de Nobili*. p. 27. *nell' anno 1374. spirando il Ré Ferdinando ottenen per moglie di D. Federico /u secondo genito, la Figliuola di Carlo di Borgogna, delibero di mandare il figliuolo in Borgogna, e per Aio e governatore gli fu de Giulio Antonio Acquaviva.*

171. v. 51. ARSACIS ORA] Frustra fuit Broukhufius, qui aliud Synceri opus investigavit, continuatio est etenim argumenti librorum de Partu Virginis; Iulus & cantus eorum sunt pastorum qui primi ad Christum adorandum venerunt: Arsacidis oræ Reges, Magi, vulgari ex fabula Reges crediti. vid. supra in his Notis p. 587.

P. 175. Ac primum triplici sese defendat ab hoste

Fernandus rapido jam metuendus equo.

Ad hujus distichi intellectum unice facit insignis locus J. J. Pontani lib. 1. de bello Neap.

At Marinus, * qui non juvenili levitate magis quam execrabili in Ferdinandum odio descivisset, hostemque ab Liguria accitum, classeeque profectum finibus, ac tectis accepisset suis, quo pacto regem e medio tolleret, animo æstuanter agitabat, hominum ac deorum immemor. Hoc dies noctesque versanti secum, tandem per speciem colloquii adoriri illum placuit. Quocirca Gregorium Coreliam multos sibi ante annos cognitum, intimumque regis familiarem à se arcessitum mitti clam ab rege postulat, acturus cum illo de reconciliatione, rebusque communibus. Quem ad se profectum blande appellans,

* Marzanus Sueffæ dux, Regi cognatione junctus, cujus deinceps sororem Elconoram duxerat.

facti poenitentiam simulans rogat, uti compositis operibus ejus simultatibus, in Regis gratiam, pristinumque benevolentiae locum restituatur. Vetera in se Alphonso beneficia commemorat, pueritiam cum Ferdinando actam, et liberos è sorore susceptos, jura divina & humana re-
rt, Gallorum insolentiam detestatur, Joannem incusat, ac se passurum affirmat liberos suos, duorum regum sanguinem, homini barbaro, Gallicamque insolentiam in-
nuui etiam re præ se ferenti servituros. Cum his manda-
tis plenus spei, Gregorius ad Ferdinandum revertitur. Re
senatu agitata, exquisitisque sententiis, cum Regis respon-
sione ad Marinum Gregorius redit. Quo sæpius ultro ci-
vique misso, dies tandem colloquio dictus est, quo di-
mi omnem posse controversiam, satis magna spes offe-
batur. Abest Theano circiter mille, ac sexcentos pas-
sus, secundum viam militarem, vetus sacellum, à cujus
monte, qua meridiem spectat, campus patet pene nudus
horribus. Hic ad colloquium delectus est locus. Fer-
nandus explorato itinere, ac præsiidiis dispositis, prior
Turricellam (id loco nomen est) venit, ac partitus
occupans, peditatuque viarum angustias, & loca superiora
occupans, ne quid à tergo parum tutum relinqueret, e-
quites in plano pluribus locis distribuit, ac præsiidiis firmat:
deinde ad locum pedetentim progreditur, Gregorium ac Jo-
annem Vigintimillium comites secum ducens, non tam
consilio, quam necessitate adductus. Nam cum Grego-
rium Marinus dirimendæ controversiæ medium adesse vel-
let, Rex Joannem propter rerum gestarum famam, pro-
prietatisque opinionem, alterum deligere coactus est, quan-
tum duobus cum non amplius comitibus in colloquium
venire veniendum convenerat. Et Joannes quidem
propter ætatem pugnae parum idoneus, Gregorius vero
robore corpore, ac dextro brachio pene inutilis erat:
sed Marinus futurum prospexerat. Postquam igitur ven-
tum ad locum est, Joannes ac Gregorius una cum Dei-
obio Anguillaria, & Jacobutio Montagano delectis à
Marino comitibus, quibus cum consilia communicasset,
quique facinoris essent conscii, ad viam haud procul à
loco remansere. Illi in campum uterque armatus, ut-
que equo insidens, circiter nonaginta passus ab via so-

li, communibus de rebus disceptaturi processerant. Res aliquanto editiorem in campo locum cum cepisset, unde circum omnia lustrare oculis late poterat, à Marino admonitus humiliorem in locum equum ut dimitteret, et à Gallis, qui Theani arcem tenebant, despectari posset. Quod dictum regis animum vehementer pupugit, suspicatus insidias paratas, seque fraude peti. Quam suspicionem Marini oratio mirum in modum confirmabat, cum in esset exorsus, uti omnem semper in regem ab se culpam rejiceret, nullam vero ipse regis excusationem, aut causam acciperet. His altercantibus, cum aliquantum temporis extractum esset, Deiphobus (sic enim convenit ad Joannem, Gregoriumque conversus, vultu quammaxime composito, quando, inquit, Marinus, quod feci ac faustum sit, res ex animi sententia cum rege composuit, an ipse quoque meas compositurus, regem supplex adire ultra morabor? adactoque statim equo solus in regem ferebatur. Venientem conspiciens Rex animadvertit quo propior fiebat magisque magisque se versus dextera declinare, apparebatque hostili eum ingressu ferri. Et jam eo progressus erat, ut Rex quem strictum ille quoad poterat, pugionem occultabat, conspiceret: qui conspecto cum Deiphobus tantum non in regis equum beneas illatus esset, Ferdinandus confestim stricto ensi atque animo quam confirmatissimo in illum primum mox in Marinum equum concitat, ac nunc hunc, nunc illum, nunc utrumque simul comminus petens, amicum in fugam vertit. Cum interim Jacobutius Joannem, Gregoriumque armatus ipse pugnae inutilis facile continet. Quod equites conspicati, qui in speculis dispositi erant, sublati clamoribus præsto fuere. Illi ad suos quammaxime citatis equis delati, re infecta non tam tristes habent, quam Regis fortitudinem admirati suspiciunt. Ferdinandus incolumis à suis exceptus, ingentis animi plenus in castra revertitur. Illud deorum potius, quam hominum consilio factum videtur, ne rogantis Regis, cum primum in via obviam facti sunt, uti galeæ fibulam Deiphobus ei substringeret, gladio jugulum aperuerit. Postero die Rex, aliquotque insequentibus diebus, producti copiis, populabundus in agrum Sicidinum proficiscitur coacta

omnēque e propinquis oppidis satis magna agrestiam manu, quacunque it ferro cuncta vastat. Inde in Stellatē rogressus, ad balneas usque Sinuessanas, quacunque in gris erant corrumpit: parcutitur tamen ædificiis, ignique emperatum est: eripi enim hosti victum, non exuri ædificia, quæ longa paravisset pax, volebat. Forte accidit, ut cum prætervectus equo locum Rex esset, ubi cum Marino congressus fuerat, pugionem humi repertum eques ad eum ferret, qui Deiphobo inter congregiendum excilerat: erat autem veneno intinctus, tabidisque medicamentis delibutus: quo quamvis leviter ictus cum esset ætulus, statim veneno exedente concidit. Hæc res magnam in primis Marino invidiam constavit. Videri enim supra hominum improbitatem facinus indignum & atrox, Regem, cujus nomen apud mortales sanctum esset, fraude ac veneno ab illo circumventum. Non fidem apud eum, non necessitudinem, non quod in regis nomen volens, libensque jurasset, non Deum metum locumbabuisse ullum, spretam, contemptam, pessum eodem facto datam famam, pietatem, gratitudinem, religionem, nihil illum in Deo, nihil in hominibus credere adversum scelera esse repositum. Hæc gravioraque adversus Marinum ab amicis, inimicisque æque jactabantur.

Hanc Historiam Fredericus Ferdinandi F. in Palatio Hortensii (Poggio Reale) pingi fecit, Italo Sannazarii carmine, Regis jussu, tabulam illustrante. *Il. Campanila. Inf. de' Nobili p. 266.* Iusto questo fatto fu poscia dipinto nelle camere del Giardino, chiamato Poggio Reale, per ordine di Federigo d'Aragona, figliuolo del medesimo Ferdinando: essendo finalmente andato un giorno a diporto il Ré col Sannazzaro, fu richiesto il Poëta dal Ré, che dovesse honorare quella pittura con qualche sua compositione, & egli vi formò sonetto di senore che siegue.

Vedi, invitto signor, come risplende
In cor Real virtù con saper mista:
Vedi colui, che sol si fiero in vista
Da tre nemici armati hor si defende.
Sotto brieve pittura qui s'intende,
Com' offesa ragion più forza acquista;

Qq 4

B

*E come l'empia frode irata, e trista,
 Con vergogna se stessa al fin riprende.
 O quanta invidia, e meraviglia bauranno
 Al secol nostro di sì rara gloria
 Gli altri, che dopo noi qui nasceranno.
 E forse alcun farà, che per memoria
 Di sì bel fatto, e di sì crudo inganno,
 Al mondo il farà noto in chiara Historia.*

P. 186. ad Epig. XI. DE PARTU NISÆ & CHARITEI CON-
 JUGIS.

Hæc Nisæa vero nomine fuit Petronylla, conjux Charitei, de
 quo elegantissimo viro supra quædam p. 597. Aeg. Menagi
 error, quo Principem hanc fecerat, jam ante me detexit eru-
 ditissimus B. de la Monnoye in Menagianis ab illo auctis. audi
 ipsum Chariteum apud Pontanum in Aegidio. *an fortasse ar-
 bitraris Petronylla uxori inditum nomen a Petrone, ac verum
 sectario? (sic enim quidam e priscis illis eum vocavere) quod ti-
 delicet gregem mihi filiarum uxor comparaveris, qua illam si-
 quantur, et ad rem divinam, atque in templa, et ad invoca-
 das per urbem puerperas, ad celebrandas item nuptias, ac festi-
 dies.*

Idem Pontanus florenti carmine virum & uxorem cele-
 bravit, Eridan. p. 119.

de Nisæa & Chariteo

Ora Terentiolæ myrram flant, pectora Nardum
 Dulcidæ, staten labra Licori tua.
 Colligit hæc Nisæa simul, conspergit & aura
 Ambrosiæ, quam flat crinibus ipsa suis.
 Pyxide mox parva viridi circumdata myrrhæ
 Dedicat, & ponit, Cypria diva, tibi;
 Optat & ut pariter cum coniuge transigat annos,
 Quod Nisæa cupit, quod Chariteus aver.

P. 188. ad Epigr. XIV. De Alexandro & Cæsare Borgin
 videndus omnino A. M. Gratianus de Casibus Illustrium Viro-
 rum,

um, ubi multa Sannazarium illustrantia occurrunt.

P. 195. PLATINA] Secundum quæ in Menagianis a B. de la donnoye emendatis & auctis proferuntur, libri de Honestâ voluptate scripti fuerunt, antequam jussu Sixti Quarti Pontificum Historiam inchoaverat Platina. Baptistæ prænomen Platinæ fuisse, nomen *Saccho* vel de *Sacchis* gentilitium. Platinam ita dictum a Platina, vulgo *Piadena* vico agri Cremonensis, ubi natus est, certissimis argumentis evicit Petrus Lamæcius in notis ad ejusdem Platinæ Historiam urbis Mantuæ hæs. Ant. Ital. T. 8. quem vide.

P. 207. In notis. talem fucum col. b.] neque mirum id ægre misse Jos. Scaligerum quum se videret a Mureto risui publico depositum. obsecro quid aliud voluere illa Mureti verba, quæ editione Orationum Romana anni 1575. extant p. 56. post oëmata?

Cum veteris Comici Græci Philemonis nobilem sententiam a Plutarcho & a Stobæo acceptam animi causa eximere tentassem, & dicendi genere & numero veterum tragicorum simillimo; placuit etiam experiri numquid eandem comice explicare possem. visum est utrumque non infeliciter successisse. per jocum igitur prioribus verbis Actii, posterioribus Trabæ nomen adscripsi, ut experirer aliorum judicia, & viderem numquid in eis inesset rustatis sapor. Nemo repertus est qui non ea pro veribus acceperit. Unus etiam & eruditione minime carenti, & judicio acerrimo præditus, repertus est, qui ea me accepta pro veteribus publicaret. Ne quis igitur amplius fallatur, & rem totam detegendam & carmina hæc subjicienda duxi.

Afficta Actio.

Nam si lamentis allevaretur dolor,
 Longoque fletu minueretur miseria,
 Tum turpe lacrymis indulgere non foret,
 Fractaque voce Divum obtestari fidem,
 Tabifica donec pectore excesset lues,
 Nunc hæc neque hilum de dolore detrahunt,
 Q 9 5 Potius.

618 PETRI VLAMINGII

Potiusque cumulum miseris adjiciunt mali,
Et indecoram mentis mollitiam arguunt.

Afficta Trabes.

Here, si querellis, ejulatu, fletibus,
Medicina fieret miseris mortalium,
Auro parandæ lacrumæ contra forent;
Nunc hæc ad minuenda mala non magis valent,
Quam nœnia præficæ ad excitandos mortuos.
Res turbidæ consilium, non fletum, expetunt.
Ut imbre tellus, sic riganda mens mero:
Ut illa fruges, hæc bona consilia efferat.

Titulus Scaligeriani distichi ex editione Scriveriana p.
24.

In Rumetum qui suos versus pro antiquis supposuerat

In ipso disticho Rumetus alludit ad nomen Mureti
& grave illud delictum, propter quod Tolosæ in discrimen vitæ adductum fama ferebat v. *Menag. antibaillet*
& *Menagiana B. de la Monnoye T. 4. p. 60.*

208. HARMOSYNE.

Per Harmosynen potuit intellexisse Carmosinam Bonifaciam
a Sincero pene puero adamatam. Hermosynes puellæ Neapolitanæ Epitaphium extat apud Pontanum lib. 2. Tumulorum.

210. De JUCUNDO ARCHITECTO] Veronensis hic fuit ordinis
Prædicatorum de quo videndus Onuf. Panvinius. Ant. Veron.
L. 6. p. 167. *omnium bonarum artium veterem novamque bibliothecam* vocat Scaliger Exerc. 104. Lect. 3. — *Jucundus Architectus, vir religioni iniunctus, omnis antiquitatis peritissimus.*
Budæus de Assc. L. 3. p. 401. *Jucundus Veronensis, professor Architectus, sed antiquariorum diligentissimus, super Catonem, in quo cum multa verba emendavit, sum etc.* Idem ibid. L. 5. p. 603. etiam in Vitruvio non inutiliter defudavit. v. d. Tolomei L. 3. Lect. 28. p. 206. b. seq. Collegit & inscriptionum veterum farraginem. v. Petrum Sabinum apud Sabellicam

licum Epist. I. hæc ex Magyro Broukhufiano descripsi. quibus adde quæ Vafarius parte tertia vitarum Pictorum, Sculptorum & Architectorum multa cum eruditione, ut solet omnia, de Jucundo Literis mandavit, neque credo cum B. de la Monnoye, qui Menagiana auxit, Jucundum unquam fuisse Franciscanum, sed & isti nequaquam possim adstipulari, qui sum opere Scaligeris injurius omnibus modis eorundem fidem subleſtam facere gestit, & Jucundum nequaquam studiis J. C. Scaligeri præfuisse, argumentis nullius momenti contendit.

P. 227. DE ANDREA MATTHÆO AQUIVIVO. Magnus ille vir fuit. Dux Adriæ, Princeps Terami & Marchio Bituntinus, uxorem duxit Sabellam Piccolomineam Arragoniam, filiam Ducis Amalphitani, Ferdinandi primi neptem. ex hac natos suscepit Joannem Franciscum Marchionem Bituntinum, Joannem Anthonium Comitē di Gioia: Joannem Vincentium Cardinalem Titulo Sancti Silvestri & Martini in montibus. Secundis nuptiis sibi junxit Catharinam della Ratta Comitē Casertæ & sanctæ Agathæ, Viduam Cæsaris Arragonii Ferdinandi I. filii. Magnus Senescalcus a Rege Ferdinando fuit creatus, & equitibus Sancti Michaelis a Lud. XII. adscriptus. V. *Campanile Inf. de' Nobili.* p. 30. qui breviter ejus vitam enarrat. adde Toppi Bibl. Neap. & Nicodemi paralipomena.

P. 229. IN TUNULUM AMARANTHÆ. Carmosinæ Bonifaciæ, quam sub Amaranthæ nomine in Arcadia celebrat.

P. 230. AD FERRANDUM REGEM] hujus Monumento sepulchrali hoc distichon inscriptum Neapoli legitur

Ferrandus senior, qui condidit aurea sæcla,
Mortuus Ausoniæ semper in ore manet.

¶. *Les delices d'Italie* T. 2.

P. 230. DE SUMMONTII PIETATE.

Petrus Summontius, Neapolitanus, homo eruditissimus, Eloquentia, & ingenii amænitate insignis, Virgilium & Ciceronem publice interpretatus est: inter ejus auditores erat etiam Fredericus Rex. v. Bibl. Neap. Toppi & paralipomena Nicodemi.

P. 233.

Pontanus in Aegidio p. 156. Nec vero hilaritatem in Sene tam fortasse mirabimini (quamquam & senectus ipsa per se tristior est, & ego meopte ingenio minus sum jocis deditus ac festivitati) quam ut arbitror commendabitis, quod mortuo nuper Petro Compatre, qui cum annos circiter sexaginta amicissime vixi, conjunctissimis vitæ studiis ac laboribus, & læter illum humanis his miseriis potius, quam molestiis liberatum jam esse, & me, propediem iter idem ingressurum fruiturumque eadem libertate & otio cælesti illo quidem & sempiterno.

Neque hæc amicitia cum morte Compatri extincta est, Pontanus etenim hujus amicissimi viri æternam memoriam extare voluit, qui corpus defuncti in sacellum Neapoli sibi suisque sepulturæ gratia erectum inferri jussit, & hac inscriptione cohonestavit, quæ præsertim quod depravata a Broukhufio p. 119. adducitur, eodem quo hoc ipso die ibi legitur ordine hic exhibere haud pigebit,

QVID AGAM REQVIRIS? TABES-
CO. SCIRE QVIS SIM CVPIS? FVI.
VITÆ QUÆ FVERINT CONDIMENTA
ROGAS? LABOR. DOLOR. AEGRITUDO.
LVCTVS. SERVIRE SVPERBIS.
DOMINIS. IVGVM FERRE SVPERSTITIONIS.
QVQS CAROS HABEAS SEPELIRE. PATRIÆ
VIDERE EXCIDIVM. NAM VXORIAS
MOLESTIAS NVNQVAM
SENSI.

PETRO COMPATRI VIRO OFFICIOCISSIMO
PONTANUS POSUIT
CONSTANTEM OB AMICITIAM.
ANN. LIII.

MCCCCCI. XV. KAL. DEC.

Hoc monumentum & reliqua Sacelli Pontanorum videri possunt

sunt in Monumentis Illastrum Virorum non semel editis. Huc optime quadrant illa hujus Hendecasyllibi

Mox quamvis cineri tuo decentem
Pontanus tumulum pararit, ac te
Cognatas veneretur inter umbras, &c.

P. 237. IN RICCIUM] Broukhusianis adde alia Broukhusiana ex ejus Magyro. Seb. Corradus Quæstura p. 448. de suo apparatu ipse loquitur L. 2. de Imit, p. 32. 6. de aliis scriptis L. 2. p. 47. sq. v. Flaminius L. V. Carm. 23. p. 312. Gravina Opusc. p. 140. 152.

P. 238. DE LUCIO GRAMMATISTA] Minime dubitabis hic agi de Lucio Joanne Scoppa Neapolitano, si modo contuleris Toppi Bibliothecam & Paralipomena Nicodemi, ubi literas invenies Actii Sinceri plenas indignationis in Scoppam.

P. 242. Ad Epigr. XXXVIII. Adde notis: Bituntinuserat Marchio Andreas Matthæus Aquivivus v. supra ad hujus libri epig. 2.

P. 246. Ad Epigr. XLIII. DIVO NAZARIO] dedicatio sacelli, quod Actius Syncerus D. Nazario prope Mergellinem erexit.

Ib. NERITINORUM DUCEM] de Duce Neritinarum Belisario Aquivivo hæc habe, quæ apud Campanilen Italice leguntur, post enumerata quæ militiæ fortiter gesserat

Neque minor fratre fuit in literarum studiis, scripsit enim de Principum liberis educandis, de Venatione, de aucupio, de re Militari, de singulari certamine, de præstantia Christianæ Religionis, in Psalmos, & alia opera. Leoni X. Adriano VI. & Clementi VII. Maximis Pontiff. Charissimus, ab omnibus viris literarum gloria inclytis, amatus & honoratus. Galateus in Argonauticis sub Jasonis persona Belisarium Aquivivam depingit, a Gravina his versibus laudatum

Qui populis dare jura suis non destitit unquam,

Qui patriæ toties præfuit ore potens.

Nec minus æratas ductando in prælia turmas,

Fortiter austerum Martis obivit opus.

Palladis amplexus numen veniente senecta,

Ipse docet quales convenit esse duces.

Neapoli

Neapoli ab obsidione Lutreci liberata, peste absumptus est, in Neritinarum oppidi templo, Sancto Antonio dedicato, cum hoc Epitaphio sepultus.

Bellisario Aquivivo, Neritinarum Duci, Domi forisque præstantissimo, & Suevæ Sanseverinæ conjugii perpetuum monumentum P.

J. M. Toscanus in Peplo Italiæ

ANDREAS MATTHÆUS & BELLISARIUS
AQUIVIVII FRATRES

Quam non Marte minus Musæ sint principe dignæ
Gentis Aquivivæ gloria binæ docet.
Fratres uterque suis cumularunt sceptræ tropæis,
Ornavit Libris frater uterque suis.
Nunc calamo est gravis, ense manus nunc, rite colore
Tingitur hic rubro, tingitur ille nigro.
Classica nunc animos stimulant, nunc barbata mulcent:
Quodque caput cassis, mox sua fersa tegunt.
Duplex ergo tuum gemini decus Adria fratres
Nobilitantque sago, nobilitantque toga.

Andreas Matthæus, Dux Adrianensium, & Bellisarius Neritinarum, ex nobilissima Aquivivia familia orti, literis non minus, quam armis claruere. Primus de equestri opere librum composuit, alter de Venatione, de Aucupio per Accipiter: item de re militari & de singulari certamine, de principum educatione, & demum de gubernanda re familiari, luculenter scripsit: quæ omnia opera Neapoli typis publicata sunt.

Anthionius Galateus de situ Japygiæ

Has thermas [vici D. Mariæ ad Balneum] Bellisarius Aquævivos, vir magni animi instaurare cogitat. & alibi

Hic [Neriti] Aquævivi tuus imo & meus Bellisarius, magni Aquævivi frater, dominatur.

P. 247. IN TUMULUM COTTA] De Cotta, J. M. Toscanus in peplo Italiæ.

Cottam ad sidera dum meis vocare
Pararem numeris nec invenistis,

Quidam

Quidam de trivio scholæ magister,
 Consuetus miseras juuenculorum
 Nates scindere sibilante flagro,
 Me supercilio truci notavit.
 Ecquid Cotta tuus leporis (inquit)
 Quod non surpuerit prius Catullo
 Præfert? furta putas honore digna?
 Illi contra ego pauca: sic habeto,
 Hircosissime carnifex juventæ,
 Primum in non modica Catullianos
 Poni laude, dein suum Catullum
 Cottam sic imitariter, Catulli
 Proclive ut minus æmulum æmulari
 Sit ipsum quam imitariter Catullum.

Cotta ad Alieniacum pontem in agro Veronensi natus est. qui concivis sui Catuli stylum ita expressit amatoris versiculis, ut, Scaligeri ac Flaminii judicio, quæm imitabatur superasse judicetur: obiit plane juvenis. ejus poematia sæpius sunt typis excusa.

Nuper etiam Patavii 1718. in 8. cum Fracastorio, curante Jo. Ant. Vulpio. de Cotta videndus *It Guazzo nelle Croniche.* & B. de la Monnoye dans ses Notes sur Baillet. T. 4. p. 22. Il étoit de Legnago sur l'Adige.

P. 248. Ad Epigr. XLVIII. de hoc Pontifice v. Bælius in lexico.

P. 252. IM LEONEM X. PONT. MAX.

Causa iræ, quam in Leonem X. concepit Syncerus, fuit solutio matrimonii quod Alphonsus Castriota cum Cassandra Marchesia contraxerat. Videantur Vulpus & Crispus in vita Sannazariana.

P. 268. — — hunc tamen alto
 Christe vides cælo (pro dolor) & pateris.

Confer acerbissimum in Adrianum Fr. Berniæ carmen titulum gerens

CAPIT.

CAPITOLO CONTRA PAPA ADRIANO.

Ubi inter cætera amarissimi fellis plena, hæc leges, quæ
Sannazarium imitatus videtur

*O Christe, o Santi, si che voi vedete,
Dove si han messo quaranta poltroni;
E state in cielo e si ve ne ridete?*

*Nella edizione di 1545. p. 23. & nella edizione Fiorentina
del Lasca, parte prima p. 46.*

P. 270. v. 4. SCOTIUS] quis hic sit Scotius profecto igno-
ro. forte innuit Gasparem Scotium qui anno 1503. 23. Mai
Electus nomine populi una cum quinque Electis e nobilitate
jusjurandum fidelitatis præstitit Ferdinando Catholico v. Ce-
millo Tutini delli Seggi di Nap. p. 219. Acumini epigrammæ
illud Broukhufianum non absimile est, quod in Poematum Ed-
itione reperitur ad p. 334.

AD GULIELMUM III. MAGNÆ BRITANNIÆ REGEM.

Major Alexandro princeps, & Cæsare major,
Ara parum faustis unica temporibus;
Quum tua tot Clarii celebrent miracula Cygni;
Lasset & ingenuas Fama benigna manus;
Quid gemini faciunt ad Martia sacra latrones?
Quid pro te Cacus alter & alter agent?
Debueras certe, Rex invidiosissime, poni
Non nisi Lytippo, non nisi Praxiteli.
Debueras sacri clarescere voce Maronis:
Te sibi materiam vellet & ipse Maro.
Nunc tua deteritur operosis gloria nugis,
Et premit infelix nomina tanta labor.
Sordet in inscriptis majestas Regia tignis,
Infulsoque tumet barbara Mula sono.
Cur non, quum monstris constet tibi fama subactis,
Proscribis terris * hæc duo monstra tuis?

* Romanum de Hooze & Godefridum Bidloo, nebulones
notissimos.

P. 271.

P. 271. Ep. VII. AD PORCIAM BRANCIAM, ET ISABELLAM
OROREM.

Bernardinus, ex Illustri Branciorum gente, Miles strenuus, u-
orem duxit Eleonoram del Tufo, ex qua Porciam & Isabellam
lias suscepit, duobus nobilissimis viris, ex familia Brancaccia,
ostmodum nuptas: matris & nataram pulcritudinem hoc Epi-
grammate celebravit Sannazarius, teste Campanili p. 84.

P. 272. ad Ep. IX. AD PATRIAM, ANTEQUAM IRET IN
EXILIUM.

Hoc carmen, quod in quibusdam editionibus desideratur, e-
ritum fuit in Pontani Aegidio p. 165. ubi postquam de Syriceri vo-
untario exilio nec sine merita laude locutus est, Pontanus inquit:
*u quid ad hac Petre Summonti? PE. Me vero sollicitat e-
us imbecillitas, cum sapicule quidem labores de stomacho;
ed ipsa forte peregrinatio, calique varietas ac terrarum
obur illi adjunget, quod fore nondum despero. Quod vero
d animum ejus, ac consilium spectare potest, vehementer
ne hortantur versiculi ejus, quos discedens ipse in puppi
institutus, quasi Nereidibus audientibus, ac locorum Nym-
bis, decantavit: quorum ipsorum recitationem non temere
eccreamentum arbitror, quasi quoddam questionum baud
multo ante explicatarum; nec parvum quoque momentum
llaturum absentiae ejus desiderio moderando. sunt autem vtr-
culi hujusmodi.*

Parthenope &c.

*Ios ille abiens, confirmato admodum animo, vultuque quam
maxime bilari pronuntiabat, quem nos ut amicum, ut Re-
em sequentem sum, & bonis prosequamur omnibus, &
deos illi propitiales bene precemur.*

289. adde Possevinum in bibl. selecta; Gaddium T. I. de
uictoribus non Ecclesiasticis & Bælium in dictionario; Top-
ium & Nicodemum in Bibl. Neapolitana.

Rr

Alex.

Alex. ab Alexandro Dier. genial. cap. I. L. 5.

Ad Gabrielem Altidium, virum modestissimum, doctissimumque, cum quo mihi a prima adolescentia familiaritas fuit, quod istum ad Pontificatum evectus fuerat, nos & aliquot bonarum artium studiosi juvenes, summo loco nati, Neapoli congratulatum veneramus, ad quem ut venimus, excepti ab eo comiter & benigne fuimus. Cumque complexi hominem in primis ædibus, post matutnam salutationem, laetis precationibus ei gratularemur, eumque honorem sibi a Diis fortunari, & quod nos diu in optatis fuerat, id nunc magnæ voluptati esse, ac bene locatum in homine morum honestate & omni doctrina conspicuo; sperareque illud sibi & urbi nostræ ornamento cessurum profiteremur, &c.

P. 290. De Hisce infortunatis nuptiis & morte J. Galeæ per patrum veneno properata. v. Gratianum de casibus illustrium Virorum.

P. 304. Testimoniis de Gabriele Altidio hæc adde.

Ex Basilii Zanchii Eleg. I. Lib. VI. Poem.

In Gabrielem Altidium.

Has inter junctis spatiantur passibus ambo;
 Calliope & magni nominis Altilius.
 Altilius, quo non Phœbo jucundior alter,
 Altilius sacro lotus in amne pater.
 Huic modo prima chori citharam suspendit eburnam
 Addit & Orphææ filia canora lyra.
 Quis thalamos Isabella tuos, Aragonia Virgo,
 Pindarico resonet quæis gravis ore Deos.
 Melpomene insignem victrici fronde coronam

N

Nunc parat, & vernâ lutea ferta rosa.
 Nunc plectro insignit lætum, testudine & aurea,
 Ut resonat dulci dulcia furta sono. &c.
 Dum canit, Ausoniæ respondent carmina valles,
 Et nemora intonsis ipsa cacuminibus.
 O nimium felix tanto scriptore puella,
 Felix quam longum charta loquetur anus. &c.

Latomus.

Audiit Altilius desertis transfuga Musis,
 In quarum tabulis nobile nomen erat.
 Sed quid peccavit, si demereatur, ut olim
 Carminibus Phœbum, nunc pietate Deum?

P. 313. Testimonia de fratribus Amaltheis hisce augeri possunt.

Ex Magyro Broukhufiano

Hieronymus Amaltheus.

*Pituitæ morbo robustiores etiam laborarunt, alii sine periculo, alii ut decesserint, in quibus fuit is, cujus obitu dolen-
 dum est maxime, Poëtica laude insignis Amaltheus 13.
 Kal. Martii. P. Manutius L. 12. Ep. 4. Eundem a re-
 cte scribendi laude eximie commendaverat idem Manu-
 tius L. 1. Epist. 10. V. J. Nicius Erythræus P. 1. E-
 pist. ad diversos p. 162. Veteribus poëtis parent vocat
 Delrius. comm. in Sen. Med. p. 55. in Hippof. p. 177.*

Cornelius Amaltheus.

Hic, adjuvantibus Paulo Mantutio, Julioque Poggiano, la-
 tine vertit Catechismum Concilii Tridentini. *Vignenl
 Merville. T. 2: des Melanges.*

Rr 2

Fran-

Franciscus Amaltheus.

V. Rorarius de rat. brut. p. 65.

Jo. Math. Toscanus in peplo Italia.

Hieronymus Amaltheus.

Ut mentes hominum solaris dulcibus ægras
 Verbis, sic herbis languida membra juvas,
 Una manus cytharæ nervos, nervosque virorum
 Sedula concordi temperat harmonia.
 Quattuor ut chordæ sunt, ut discrimina vocum
 Quattuor, in quibus ars Musica tota viget,
 Bisque duo hæc, nervi, numeri, candorque, lepore
 Vivere plus unâ carmina luce jubent:
 Corpora sic totidem ex humoribus atque elementis
 Constant, Pæoniæ est in quibus artis opus.
 Quæ cum felici tractes Hieronyme cura,
 E gemina geminus vi tibi surgit honos,
 Sed dispar: peritura etenim qui corpora servas,
 Carmina perpetuo non peritura facis.

AMALTHEUS, Utinensis medicus non vulgaris, a M. Antonio Mureto hætenus laudatur, ut eum omnium, quos ipse quidem noverit, Italorum præstantissimum et firmet esse Poëtam. Quod iudicium ea carmina comprobant, quæ a nobis nunc primum luce donata sunt in primo Italorum Poëtarum Volumine. Eum adhuc persistitem esse arbitror: qui utinam quæ plurima læta dignissima domi comprimit Poëmata, tandem aliquando edat.

Jo. Baptista Amaltheus.

Duplice Amalthei profluxit copia cornu,
 Ipse pari geminam dum movet artē chelyn:

Cum

Cura ut in ambiguum Venerem deduceret anceps,
 Capta foret Thuscis plus Latiusve modis.
 Quin apud Elysios certat Petrarca Tibullo,
 Quisque sui hunc partem dum cupit esse chori.

Jo. Bapt. Amaltheus Foroliviensis tantam Latinis Etruscisque suis Poëmatiis adhibuit suavitatem, ut nulli ætis nostræ Poëtarum sit secundus. Latina ejus carmina, quotquot hinc inde in unum colligere potuimus, ipsi iter carmina Italorum Poëtarum publicavimus: Etrusca dhuc passim dispersa leguntur,

Lodovico Dolce.

*I. Gio. Bat. Amaltheo giovane dottissimo non meno nella
 notizia delle tre Lingue più nobili che in quella delle di-
 plime migliori.*

P. 494. Die SANCTI NAZARII] a quo Martyre generis ipse
 iginem sese traxisse non obscure innuit SANNAZARIUS,
 cando hæc canit in ode de fonte Mergillines, quæ extat Lib.
 fig. 2, p. 244.

Namque ab extremo properans Eoo,
 Hac die primum mihi vagienti
 Phœbus illuxit, pariterque dias
 Haufimus auras.

Hac & insigni peragenda ritu
 Sacra solennes veniunt ad aras

NAZARI, UNDE OMNES TITULI, MEÆQUE
 NOMINA GENTIS,

Nazari, vastas cohibentis undas
 Æquoris, favosque domantis æstus,
 Quicquid & vani truculenta jussit

R r 3

Ira

Ira Neronis.

O decus cœli simul & tuorum,
 Rite quem parva veneramur æde,
 Cui frequentandas populis futuris
 Ponimus aras :

SI MIHI PRIMOS GENERIS PARENTES,
 Si mihi lucem pariter dedisti,
 Hæc age, & fontem tibi dedicatum
 Sæpe revise.

& iterum. Eodem Epigr. lib. in Hymno ad D. Nazarium.
 p. 254.

O mihi semper gentile cœli
 Sydus, o famæ decus omne nostræ.
 AUCTOR O IDEM MIHI GENTIS, & sp-
 rabilis auræ,

SE TIBI DEBET PROAVORUM ORIGO ET
 Sanguinis si sunt decora ulla nostri:
 Debet & præsens genus, & futurum,
 Debet & hæc lux

Sacra, quæ magnæ mihi prima solem
 Obtulit nascenti &c.

P. 497. Novum sibi nomen imponeret] præter Paulum Pont.
 Max. (de cujus ignorantia & sævitie in eruditos & præsertim
 in Platinam videndus Petrus Lambecius in notis ad Plin.
 historiam urbis Mantuæ) etiam Ludovicum Ariostum hic me-
 nominis mutandi adversarium habuit in sexta Satyrarum ad
 Petrum Bembum.

*Il nome che d'Apóstolo ti denno,
 O d'alcin minor Sanio i padri, quando
 Christiano d'acqua & non d'altra ti fanno,
 In Còsmico, in Pompónio vai mentando:
 Altri Pietro in Pierio, altri Giovanni*

*In Jano, e in Jovian van raccorciandò:
Quasi ch' il nome il buon giudicio inganni;
E che quel meglio s'abbia à far Poeta
Che non farà lo studio di molt' anni.*

P. 503. GLIOMERUM.] Latine glomerum, hunc libellum exstare manuscriptum Neapoli vir Illustrissimus & Reverendissimus Justus Fontaninus literis suis amicissimis mihi significavit.

P. 511. Aldi quoque Manutii] operæ pretium mihi visum fuit hic subjungere ipsam epistolam Aldi Manutii editioni Arcadiæ Sannazarianæ anni 1514. præfixam.

ALDUS PIUS MANUTIUS ACCIO SYNCERO SANNAZARIO,
S. P. D.

Vide, mi Acci, quantum in hac mea laboriosa provincia mihi assumam. cum quis mittit aliquid muneri ei, cujus est munus, videtur temeritatis, atque arrogantiae accusandus. nostra nam non aliena debemus dono mittere: præsertim ipsorum dominis. ipse autem id faciens, videor mihi meo jure quodammodo vindicare. nam licet tu olim Arcadiam & prosa & Thuscis numeris docte & eleganter composueris, & sit illa, ut est, tua, tamen nescio quomodo, sic edita, facta est etiam mea: quod igitur in hoc libro meum est, tibi dono & dedico. atque utinam hoc idem in Urania Pontani nostri licuisset, quam ille bis ad me misit, ut imprimendam enchiridii forma curarem; sed paucis ante diebus, quam curâ nostrâ ederetur, excessit e vita, qui, puto, si doctissimum Poëma illud suum volare per ora hominum feliciter, & gratum omnibus vidisset, ut nunc volat, visus sibi fuisset superare omnium fortunas. Sed redeo ad Arcadiam tuam. cum dubitarem illam unâ cum Petrarchæ Poëmatiis injussu tuo edere, ne te, cui gratum facere semper velim, offenderem, Hieronymus Borgius homo tui amantissimus, & fide plenus, est nempe (ut nosti) & literis & moribus ornatissimus, dixit mihi, super ea re dedisse ad te li-

Rr 4

teras,

632 PETRI VLAMINGII

teras, & respondisse te, id maxime cupere, quia si nequeas tuis alis, at alienis voles. quod responsum modestiæ plenum est & verecundiæ, mi Syncere, ut tua sunt omnia. nam Petrarcham ipsum Tuscis numeris jam adæquasti, Latinis autem tantum superas, ut si quis illud dixerit, vere dixerit

Lenta Salix quantum pallenti cedit Olivæ,
Puniceis humilis quantum Saliunca Rosetis,
Tantum ille Heroo cedit tibi carmine vates.

Sed de his plura, ut spero, coram vel brevi; nunc Acadiam tuam agnosce, & me, ut soles, ama. Vale.

INDEX

I N D E X

Auctorum, qui in Not. ad

SANNAZARIUM,

Citantur, explicantur, laudantur, notantur vel
corriguntur.

A.

Accursus [Mariangelus] 112, a.
Acro [Helenius] 132, b.
Aegidius, *Cardin.* 567.
egidius, *Monachus Auguf. & Car-*
din. 110, a, b.
eliazus. 91, b.
elius [Franciscus] 113, a. 124, b.
gathias. 155, a.
ibertus, *fivæ Alberti [Fæ. Leander]*
63, a, 78, b. 87, b. 96, a. 130,
b. 244, a. 588. 607. *laudatus.*
131, a.
lbinus [Fabius] 596.
lbinus [Matthæus] 120, b.
lexandro [Alexander ab] 117, a.
150, a, b. 535. 626.
lililus [Gabriel] 87, a. 118, a, b.
235, b. 594. 595. 626. *laudatus.*
117, a, b.
lrimarus [Blafius] 607.
maltheus [Cornelius] 627.
maltheus [Franciscus] 628.
maltheus [Hieronymus] 627. 628.
maltheus [Jo. Baptista] 628. 629.
nafæus [Romulus] 547.
natus [Joannes Maria] 604. 608.
nen [Benedictus] *vero nomine Ja-*
cobus Perizonius. 139, b.
nmiratus [Scipio] 353.
nigerianus [Hieronymus] 241, b.
nifelmus [Georgius] 144, b. 593.
nriqus Cruquii Interpret. 95, b.
96, a.
nonianus [Silvius] 237, b.
nonius [Nicolaus] 589. 608.
npianus Alexandrinus. 157, b.

Apianus [Petrus] 119, b.
Apollodorus. 69, 6. 84. a, b.
Apulejus. 207, a.
Aquivivus [Andreas Matthæus] 120,
a, b. 122. b. 227, a. 622.
Aquivivus [Belifarius] 120. a. 621.
622.
Aquivivus [Julius] 120, a.
Archeſtratus. 195, a.
Arioſtus [Ludovicus] 190, b. 252,
b. 253, a. 544. 630.
Arnobius. 164, a.
Aſconius Pedianus. 207, b.
Athenæus. 110, a. 195, b.
Auctor Brunelli. 212, b.
Auria [Vincentius] 602.
Aufonius. 110, a. 113, b.

B.

Baelius [Petrus] *Bayle.* 118, b. 120,
a, b. 123, a. 596. 610. 623. 625.
notatus. 116, a. 121, a. 123, b.
Bajuletus [Adrianus] *notatus.* 63, a.
Barbarus [Hermolaus] 66, a. 156. b.
187, b. 218, b. 593.
Baronius [Franciscus] 607.
Barthius [Caſpar] 54, b. 63. b. 69,
a. 84, b. 94, a. 139, b. 164, a.
212, b. 218, a. 219, b. 593.
Bellaqueus [Remigius] *Poeta Gallus*
[Belleau] 73, b.
Bellarminus [Robertus] *Cardin.* 555.
Beltramus [Octavius] 607.
Bembus [Petrus] *Cardin.* 109, b. 190,
b. 237, b. 531.
Bencius [Franciscus] 110, a.
Bentivolius [Guido] *Cardin.* 201, b.
R. 15

Ber-

I N D E X.

Berlicomius [Adrianus] 310, a.
Bernia [Franciscus] 623, 624.
Bernaldus [Philippus] 34, a.
Beza [Theodorus] 110, a, 139, b.
Blasrosivo [Petrus de] 166, a.
Boccalinus [Trajanus] 172, a, 195, b.
Bodinus [Joannes] 220, a.
Boisardus [Janus Jacobus] 516.
Bonifacius [Balthassar] 91, a.
Bononia *sem de Bononia* [Balthassar] 602, 605.
Borellus [Carolus] 597, 598.
Borrichius [Olaus] 517.
Borromzus [Vitalianus] 598.
Brassicanus [Alexander] 84, b.
Bronkufius [Janus] 590, 593. *leviter notatus*, 612. *reprehensus*, 620. *laudatus*, 624.
Bruni [Leonardus] *Aretinus*, 194, a.
Buchananus [Georgius] 110, a, 201, a.
Buchnerus [Augustus] 106, b, 593.
Bucholcerus [Abraham] 123, b.
Budzus [Guil.] 618, j.
Bumaldus [Jo. Antonius] *sed vere nomine Ovidius Montalbanus*, 602.
Burchardus [Joannes] 190, a, 238, a, 212, b.
Burnetus [Ghilbertus] 163, a, 220, b.

C.

Abanilius [Trajanus] 78, a, 120, b.
Cælius Rhodiginus [Ludovicus] 91, a, 156, a, b.
Calcagninus [Cælius] 65, a, 140, a, 237, a.
Calderinus [Domitius] 57, b, 154, a, 155, b.
Calentius [Elysius] 119, b, 607.
Callimachus, 116, a.
Calvisius [Sethus] 223, b.
Cambdenus [Guilielmus] 63, a.
Camerarius [Ph. Joach.] 91, b, 120, a, 148, b, 593.
Campanilius [Philibertus] 588, 597, 612, 619, 621, 625.
Capaccius [Julius Cæsar] 582, 587, 588, 593.
Capelloni [Laurentius] 248, a, b, 268, b.
Caramella [Monorius Dominicus] 607.

Carbo [Hieronymus] 112, a, 57, 598. *laudatus*, 126, a, b.
Carolo [Ludovicus à Sancto] 501.
Carrio [Ludovicus] 219, a.
Casanbonus [Isaacus] 92, b.
Castalis [Josephus] 219, a.
Cave [Guilielmus] 606.
Corda [Ludovicus de la] 57, b, 64, a, 66, b, 74, b, 113, b, 156, a, 193, a, 556.
Ceretus [Daniel] 307. *laudatus*, 78, b.
Chzirilus, 64, b.
Chalcondylas [Demetrius] 210, a.
Charitzus, 124, a, 595, 596, 597.
Chevrens [Urbanus] 182, b, 208, a.
Chronique *Scandalente de Loull*, 165, b, 166, a, b, 235, b, 612.
Cicero, 70, a, b, 87, b, 96, b, 111, b, 161, 173, a, 235, b, 237, b, 244, b.
Ciofanus [Hercules] 66, a.
Claudianus, 164, a, b.
Clearchus, 64, b.
Clemens *Papa VII*, 564.
Cleomedes, 64, a.
Cluverius [Philippus] 54, b, 161, b.
Collenutius [Pandolphus] 602.
Colotius [Angelus] 119, b.
Columna [Victoria] *Patria Italia*, 263, b.
Comes [Natalis] 91, a.
Cominatus [Philippus] *Auditor Gallicus de Comines*, 102, b, 165, a, b, 166, a, b.
Compater [Petrus] 119, a, 232, a, 620. *laudatus*, 119, b.
Constantinus Porphyrogeneta, 144, b.
Cordova [Ferdinandus de] 212, b.
Corius [Bernardinus] 134, a, 152, a, 235, b.
Coronelli [Vincenstius Maria] 606. *notatus*, 610.
Corradus [Sebastienus] 621.
Corvinus [Maximus] 120, b, 596.
Cotta [Joannes] 247, a, b, 222, 623.
Crassus [Lucius] 87, a.
Crescimbeni [Jo. Marius de] 559.
Crinitus [Petrus] 122, a, 137, b, 140, a, 235, b.
Crispus [Jo. Baptista] 589, 597, 600, 623.

Conti

I N D E X.

Unradus [Casper] 110, a.
 Xurtius [Benedictus] 129, b.

D.

Danquius [Claudius] 131, a.
 Delices d'Italie. 619.
 Del Rius [Martinus] 59, b. 64, a.
 65, a. 91, b. 131, a. 150, a, b.
 627.
 Dialogus inter Julium II. Pont. &
 S. Petrum, apud Wolfium. 248, b.
 Diodorus Siculus. 147, b.
 Dioscorides. 156, b.
 Douza F. [Janus] 120, a. 190, b.
 195, a. 201, a. 217, a, b. 264, b.
 Dracontius. 187, b.
 Dulcis [Ludovicus] 629.

E.

Elmenhorstius [Geverardus] 212, b.
 Erasmus [Desiderius] 106, b.
 112, a. 123, b. 124, b. 194, a, b.
 239, b. 248, b. 542. 593.
 Erythreus [Jo. Nicius] 57, b. 59, b.
 66, a. 627.
 Etienne [Henri] 222, b. 592.
 Eugenius [Cæsar] 611.
 Eugenius II. Pont. 187, b.
 Eusebius. 264, b.
 Eutropius. 151, b. 264, b.
 Euryches Grammaticus. 239, b.

F.

Faber [Jo. Albertus] 220, b.
 Fabricius [Georgius] 110, a. 194, o.
 Farius, seu Facius [Bartholomæus]
 603. 605. 606. 607. 609.
 Fazzellus [Thomas] 607. 609. 610.
 Ferrarius [Octavius] 195, b. 201, b.
 593.
 Festus. 124, b. 162, a.
 Firenzeuola [Angelus] 123, a.
 Flaccus [Valerius] 64, a. 94, b.
 Flaminius [M. Antonius] 57, b. 144,
 b. 201, a. 548. 622. 623.
 Florus [Lucius] 64, a. 151, a. 185, b.
 Fontaninus [Justus] 631.
 Fortunatus [Venantius] 168, b.
 Foscarenus [Michael] 607.
 Fracastorius [Hieronymus] 102, b.

593. 623.

Francius [Petrus] 124, b.
 Freinshemius [Joannes] 64, a. 155, b.
 Fulgofus [Baptista] 235, b.
 Fulcus [Thomas] 140, a, b.

G.

Gaddius [Jacobus] 625.
 Galarzus [Antonius] 611. 621,
 622.
 Gambara [Laurentius] 256, b.
 Garlonius, Alifarum Dominus [An-
 tonius] 95, a. 96, a.
 Gelasii Decretum de Poetis. 270, a.
 Gellius [Aulus] 263, a, b. 264, a.
 Gesnerus [Conradus] 65, a. 138, a.
 237, a.
 Gherius [Ranutius] 607.
 Glareanus [Henricus Loritus] 165, a.
 Goldastus [Melchior] 187, b.
 Grapaldus [Franc. Maria] 219, a.
 Gratianus [Ant. Maria] 616. 626.
 Gratius. 119, a.
 Gravina [Petrus] 571. 593. 621.
 Gravina [Vincenrius] 621. *laudatus*.
 73, a. 116, b.
 Gronovius [Jacobus] 124, b. 139, b.
 Grotius [Hugo] 60, b. 168, a.
 Grudius [Nicolaus] 110, a.
 Gruterus [Janus] 103, a. 269, b.
 Guazzo [Marcus] 623.
 Guntherus [Cyriacus] 239, b.
 Gyraldus [Lilius Gregorius] 106, a.
 111, b. 116, b. 117, a, b. 123, b.
 124, a. 126, a. 137, a. 138, b.
 189, b. 543. 603. 609.

H.

Hankius [Martinus] 194, a.
 Heinsius [Daniel] 239, b.
 Heinsius [Nicolaus] 59, b. 69, b. 91,
 a. 131, a. 144, b. *laudatus*. 70, b.
 Hendreich [Petrus] 168, b.
 Herodotus. 164, a.
 Hestus [Eobanus] 110, a.
 Homerus. 129, b. 161, b. 192, b.
 Horatius. 87, b. 95, b. 130, a. 131,
 a. 132, b. 145, a, b. 161, b. 162, b.
 Huttenus [Ulricus] 248, a.
 Hyginus. 166, a.

I.

I N D E X.

I.

- I**acobus [Oligerus] 124, b.
Iacobus à Sancto Carolo [Ludovicus] 608.
Inscriptiones. 108, a. 119, b. 394.
 620. 621.
Interpres Verus Statii. 84, a.
Iovius [Paulus] 57, b. 104, b. 105, a, b. 110, b. 111, a, b. 116, b. 117, a. 120, a, b. 123, b. 125, b. 137, a. 138, a, b. 190, b. 194, b. 208, a. 219, b. 220, a. 227, a, b. 235, b. 253, a, b. 257, a. 269, b. 270, a, b. 544. 594. 604. 608. 610. *notatus.* 104, a.
Iucundus [Joannes] *Veranensis Architectus* 210, a, b. 618.
Iulius Cæsar Imperator. 165, a.
Iunius [Hadrianus] 195, b. 248, b.
Iustinianus Imperator. 212, b.
Iustinus. 155, b.
Iuvenalis. 64, a. 219, a.

L.

- L**actantius Firmianus. 166, a.
Lærus [Pomponius] 148, b.
Lambecius [Petrus] 617. 630.
Lambinus [Diouysius] 65, a. 91, b. *notatus.* 268, a.
Lamponianus [Jo. Andreas] 235, a.
Lancillotus [Jo. Paulus] 123, a, b. 201, a.
Larroquanus, *unus ex collectoribus Aethiopiae Lippienfium.* 220, b.
Latomus. 627.
Leidekkerus [Melchior] 139, b.
Leo Papa X. 561.
Lernutius [Janus] *notatus.* 719, a.
Lettres Italiennes. *Lettre Italienne di tredici Autori illustri.* 116, a.
Liber de dictis ac factis Alphonfi Regis Neapol. 605.
Liptius [Justus] 64, a. 244, a.
Livius [Titus] 136, b. 151, b. 154, a. 162, b. 164, a. 211, b.
Loccenius [Joannes] 187, b.
Lodenſis [Jacobus Nicolaus] 96, b.
Longolius [Christophorus] 253, b. 266, b.
Lorichius [Petrus] 168, a.

Lucanus. 155, b. 168, a, b.
 Lucianus. 198.

M.

- M**abillonius [Joannes] 63, a. 146, b. 154, a. 155, a, b. 182, a, b. 594.
Macedo [Franciscus] 201, b.
Macrinus [Salmonius] 110, a.
Macrobii. 193, b.
Massejus [Jo. Petrus] 201, b.
Magyrus Broukufianus. 595. 612. 621. 627.
Magliabechius [Antonius] 124, b. 609.
Majus [Junius Junianus] 124, a. 110, a, b. 196.
Malatesta [Robertus] 134, a.
Manutius [Aldus] 235, b. 237, b. 631.
Manutius [Palus] 96, b. 136, b. 572. 627.
Marcellus. 124, b.
Marche [Olivier de la] 166, a, b.
Marchefius [Franciscus Elms] 528. 588. 597. 598.
Mariana [Joannes] 608.
Marianus, *Monachus Augustinianus, Pontani Praceptor.* 111, b.
Martialis. 113, b. 185, b. 215, b. 219, a, b.
Marullus Tarchaniota [Michael] 57, a. 103, a, b. 104, a. 116, a. 123, a. 121, a, b. 122, a, b. 123, a, b. 125, b. 134, b. 137, a, b. 144, a. 166, b. 182, b. 198, b. 200, b. 202, b. 205, a. 218, a. 221, b. 224, a. 229, a. 230, a. 235, b. 241, a. 593. *notatus.* 110, a. 137, a.
Maurolucus [Franciscus] 602.
Mazzella [Scipio] 607.
Medicis [Laurentius de] 122, b.
Mela [Pomponius] 91, a. 129, b. 133, a. 147, b. 169, a.
Melissus [Paulus] 119, a.
Menagiana. 597. 616. 618.
Menagius [Ægydius] 60, b. 166, b. 179, b. 194, b. 201, a. 218, a. 256, a. 618. *notatus.* 616.
Merville [Vignolius] 594. 627.
Mernia [Georgius] 220, a.

MI-

I N D E X.

Miniatius [Laurentius] 108, a.
 Minurnus [Antonius] 587.
 Mirzuz [Aubertus] 608.
 Miflon [Maximilianus] 63, a. 155,
 a. 163, a. b. 166, a. 235, a. 593.
 Molina [Joannes de] *Auctor Hispanus*, 608.
 Molossus [Tranquillus] 269, b.
 doneta [à] *De la monnoye auctor Gallicus in lib. cui titulus Menagiana*.
 597. 618. 619. 623. *landatus*.
 616.
 donfaconius [Bernardus] 63, a.
 610.
 dongtor [Antoninus] 602. 610.
 e Montagne [le Sieur Michel]
 182, b.
 donralbanus [Ovidius] *sed fide no-*
mine Jo. Ant. Bumaldus. 602.
 donraltus [Ludovicus] 610, 611.
 dorerius [Ludovicus] *Morery, auctor*
Gallicus. 602.
 doschus. 256, a, b.
 dunsterus [Sebastianus] 164, b.
 durcrus [M. Antonius] 84, b. 110,
 a. 131, b. 144, a. 187, b. 207, b.
 219, a. 617. 628.
 dutius [J. Aurelius] 109, b.

N.

Nannius [Petrus] 66, b.
 Naudzus Gabriel] 67, a.
 naugerius Andreas] 141, a. 237, b.
 napolis [Carolus] 158, a.
 nermalianus [Aurelius] 113, a, b.
 nicander. 65, a.
 nicodemus [Leonardus] 593. 596.
 597. 598. 602. 606. 609. 610. 619.
 621. 625.
 niphus [Augustinus] 126, b.
 onnius. 124, a.
 onnus. 144, b.
 onmatianus [Rutilius] 113, b.

O.

Ondricius [Valentinus] 174, b.
 Oligiatus [Hieronymus] 235, a.
 251, a, b.
 opmeerus [Petrus] 608.
 ofius [Paulus] 151, b.

Otelius [Abraham] 131, a.
 Ovidius. 63, a. 65, b. 91, a, b. 113,
 a. 114, b. 116, a. 131, b. 143, a.
 144, a. 157, a, b. 161, a. 193, b.
 198, a.

P.

Pacichellus [Jo. Baptista] 605.
 Palearius [Aonius] 237, a.
 Panormitanus, *sive* Panormita [An-
 tonius, *alias* Antonius Bononia,
sed verius Antonius Beccadellus]
 67, b. 105, a. 138, a, b. 139, a,
 b. 602. 608. *notatus*. 138, b. 139, a.
 Panvinus [Onuphrius] 202, a. 209,
 b. 215, b. 248, b. 618.
 Pardus [Joannes] 87, a. 90, a.
 Parthasius [Janus] 59, b. 66, a.
 Parthenius [Bernardinus] 549. 550.
 Parthenius Giannetalius [Nicolaus]
 589.
 Paschasius [Stephanus] 122, a.
 Passeratus [Joannes] 75, b. 84, b.
 113, b. 224, b.
 Paterculus *Vide* Vellëjus Patere.
 Pausanias. 92, a.
 Petrarca [Franciscus] 137, a. 148, a.
 Petronius, 67, a.
 Philargyrius [Junius] 94, b. 193, b.
 164, a.
 Philelphus [Franciscus] 121, b. 138,
 a. 164, a. 194, b. *reprehensus*.
 164, b.
 Philostratus. 155, b.
 Piccartus [Michael] 187, a.
 Piccolominus [Æneas Sylvius] *Pius*
II. Peruifex 138, a.
 Picus [Joannes Franciscus] *Mirandula*
Princip. 109, b. 121, a.
 Pirrus [Rocchus] 609.
 Pitifchus [Samuel] 190.
 Platina [Baptista] *at vero nomine* Bap-
 tista Sacchius. 617.
 Plempius [Cornelius] 269, b.
 Plinius. 57, a. 63, b. 65, b. 67, a.
 69, a. 71, a. 72, a. 91, a. 129, a,
 b. 130, b. 136, b. 136, b. 164,
 a. 169, b. 187, b. 243, a.
 Plutarchus. 151, b. 617.
 Poggianus [Julius] 627.
 Polizianus [Angelus] 84, a. 111, b.
 123

I N D E X.

121, b. 125, a. 211, b. 218, b.
 227, b. 237, a. 246, a, b. 256, b.
 593. *laudatus*. 111, a.
 Pontanus [Jacobus] 593.
 Pontanus [Jo. Jovianus] 65, a. 66, b.
 71, a, b. 72, a. 74, b. 83, a, b.
 87, a. 90, a, b. 105, a. 106, a.
 108, b. 109, a. 110, a, b. 111, a,
 b. 112, a, b. 113, a, b. 114, a.
 117, a, b. 120, a, b. 124, a, b.
 125, b. 126, a. 128, a. 132,
 a. 134, b. 138, a, b. 154, a.
 165, a. 166, b. 182, a. 185, b.
 187, a. 211, a. 215, b. 223, b.
 230, a, b. 235, b. 264, a. 269, b.
 302, 396, 597. 601. 602. 603. 604.
 606. 607. 608. 612. 616. 618. 620.
 625.
 Porcacchini [Thomas] 63, a.
 Porphyrio. 87, b.
 Portinaris [Angelus] 605.
 Possevinus [Antonius] 554. 625.
 Probus [Valerius] 193, a.
 Propertius. 67, a, b. 69, b. 70, a.
 91, b. 115, b. 119, a. 132, a.
 140, a. 144, a. 149, b. 167, b.
 Ptolomæus. 164, b.
 Pudericus [Errius] 138, a.
 Pudericus [Franciscus] *Erris Filius*
 138, a. 600. 601.
 Putschius [Helias] 239, b.

Q

Quintilianus [M. Fabius] 60, a.

R

Raderus [Mathæus] 75, b.
 Ramusius [Paulus] 134, a.
 Ranzanus [Petrus] 607. 609. 610.
 Rapicius [Jovita] 547.
 Rapinus [Renatus] 60, b. 139, b.
 158, b.
 Raudensis [Antonius] 610.
 Realinus [Bernardus] 219, a.
 Reineccius [Reinerus] 594.
 Rhellicanus [Joannes] 165, a.
 Rhenanus [Beatus] 123, b.
 Riccius [Bartholomæus] 237, a. 593.
 621.

Riccius [Bernardus] 237, a. 621.
 Riccius [Petrus Franciscus] 237, b.
 Rittershusius [Conradus] 168, a.
 Roi [Albertus le] 559.
 Rorarius. 628.
 Rupertus [Christ. Adamus] 155, b.

S

Sabellicus [M. Antonius Coccinus]
 71, b. 104, b. 134, a. 139, b.
 182, b. 189, a. 194, a. 195, a.
 207, b. 215, b. 219, b. 255, b.
 593. 618. 619.
 Sabinus [Franciscus Florides] 121,
 b. 219, a.
 Sabinus [Georgius] 197, a. 125, a.
 Sabinus [Petrus] 618.
 Sancto Carolo [Ludovicus] 164.
 Sangrius [Joannes] 114, a.
 Sanlovidus [Franciscus] 270, a.
 Sarbrievius [Jacobus] 216, a, b.
 Sardus [Alexander] 67, b.
 Sczvola [Quintus] 211, b.
 Scala [Alexandra] *Alexandri Filia*
Michaelis Marulli uxore, Eruditi
mulier. 123, a.
 Scala [Bartholomæus] 123, b. 124,
 b. 125, a, b. 598. *notatus*. 125, a.
 Scaliger [Josephus] 110, a. 122, b.
 125, a. 137, b. 187, b. 207, b.
 219, a.
 Scaliger [Julius Cæsar] 51, a. 106, b.
 109, b. 110, a. 116, a. 121, b. 144,
 a. 210, a, b. 247, b. 248, b. 255,
 551. 594. 617. 618. 623.
 Schottus [Andreas] 187, a.
 Schottus [Franciscus] 555. 605.
 Scioppius [Caspar] 139, b. 235, a.
 Scoppa [Jo. Lucius] *alias maderus* 75.
Lucius Grammaticus. 238, a. 621.
 Scotius [Caspar] 624.
 Secundus [Joannes] 110, a. 122, b.
 Seneca. 63, b. 137, a.
 Seneca Tragicus. 144, b.
 Septimius Florens, *Christianus* 91, a.
 161, b.
 Seripandus, *Cardinalis*. 553.
 Servius. 57, b. 65, a. 69, b. 73, b.
 74, b. 84, a, b. 97, a. 94, a. 131, a.
 b. 148, b. 149, b. 151, a. 154, a, b.
 155, b. 157, b. 162, a, b. 174, b.
 193, a. 239, b. 252, a. 264, b.

I. N. D. E. X.

lius Italicus. 149, a. 151, b.
 mlerus [Jofias] 120, a.
 xrus Senenſis. 554.
 linus. 113, b. 147, a, b.
 pera [Petrus Angelus] *notatus*. 602.
 604.
 xhrulus [Franciſcus] 189, b.
 iegelius [Jacobus] 608.
 onius [Jacobus] 207, b.
 atius [Achilles] 187, b.
 atius [Papinius] 53, b. 54, a. 57, a.
 63, b. 72, a. 94, a. 98, a. 192, a.
 196, a, b.
 atii vetus Interpres. 147, a. 158, a.
 ephanus [Henricus] 212, b. 593.
 obaeus. 617.
 rabo. 63, b. 65, a. 67, a. 68, b.
 69, a, b. 70, a, b. 71, a. 95, b.
 129, b. 130, b. 131, a. 136, b. 141,
 a. 164, b. 168, a.
 rozza [Hercules] 110, a. 189, a, b.
 eronius. 69, a. 230, a. 240, b.
 264, b.
 immontius [Petrus] 110, b. 113, a.
 126, b. 230, a. 590. 594. 601. 619.
laudatus. 109, a.
 vertius [Franciſcus] 83, b. 119, b.
 120, b. 123, a. 137, a. 132, b.
 194, b. 269, b.
 lvius [Aeneas] *poſtea Pins II. Pon-*
tifex appellatus. 603. 608. a.
 mmachus. 194, a, b.

T.

[Actus [Cornelius] 64, a. 69, a.
 149, a.
 affo [Bernardus] 57, b. 108, a.
 163, b.
 entzelius [Wilh. Erneſtus] 201, b.
 extor [Raviſius] 606.
 heocritus. 60, a.
 homrus [Nicolaus Leonicus] 91, a.
 156, b.
 homaſius [Jacobus] 133, b.
 olomei [Claudius] 201, b. 618.
 ollius [Jacobus] 64, a.
 omacellus [Marinus] 110, b.
 omaſi [Thomas] 59, a. 102, b.
 104, a, b. 172, a. b. 173, b. 182,
 a, b. 188, a, b. 189, a. 190, a, b.
 208, a. 209, a, b. 212, b. 213, b.

214, a. 215, b. 240, a. 248, b.
 Toppius [Nicolaus] 593. 596. 605.
 606. 608. 610. 619. 621. 625. *no-*
tatus. 604.
 Torrentius [Lavinus] 75, a, b.
 Tolcanus [Joh. Matthaeus] 122, a.
 289. 303. 606. 622.
 Tulpius [Nicolaus] 91, b.
 Turnebus [Adrianus] 95, b.
 Turbellius [Horatius] 215, a.
 Tutinus [Camillus] 597. 624.
 Typhernates [Gregorius] 220, a.

V.

VAdrianus [Joachimus] 129, b.
 Valerianus [Jo. Pierius] 106, b.
 120, a, b. 123, a. 126, a. 140, a.
 b. 220, a. 248, a. 268, b. 269, a,
 b. 533. 593.
 Valerius [Maximus] 136, b. 151, b.
 Valeſius [Hadrianus] 201, a.
 Valla [Laurentius] 138, b. 619.
 Valle [Petrus della] *Italicus*. 54, b.
 57, b. 59, b. 64, a. 65, a. 70, b.
 141, a. 158, b. 593.
 Valturius [Robertus] 134, b.
 Valerius [Georgius] 619.
 Varillaſius [Antonius] *Varillas, an-*
ter Gallicus. 133, b. *notatus*. 247,
 a, b. *acriter reprehensus, ſed me-*
rito. 220, b.
 Vaterius 207, a.
 Vavaſſor [Franciſcus] 201, a.
 Vellejus Paterculius. 155, a.
 Ughelius [Ferdinandus] 288.
 Vice-Comes *Medielani Dux* [Phi-
 lippus Maria] 603.
 Viſtorius [Petrus] 122, a.
 Vida [M. Hieronymus] 109, b.
 263, b.
 Virgilius. 74, a, b. 113, b. 115, a, b.
 131, a, b. 147, b. 154, a, b. 162,
 a. 192, b. 193, a. 239, a. 264, a.
 Vitalis [Janus] 607.
 Viterbienſis [Jo. Annus] 207, a.
 Vitruvius. 84, b. 618.
 Ulpianus. 111, a.
 Volaterranus [Raphael] 123, a, b.
 134, b. 164, b. 202, b. 209, b.
 235, b. 594. 608.
 Voſſius [Ger. Joannes] 112, a. 124,
 a, b.

I N D E X.

- a, b. 154, a. 162, a. 164, b. 166,
 a. 194, a, b. 195, a, b. 219, b.
 264, b. 558. 594. 608.
Vossius [Isaacus] 219, a.
Urfusus [Honoratus] *author Africae*
Gallica. 168, b.
Uritanus [Q. Marius Corradus]
 551.
Ursinus [Euplius] 589.
Vulpus [Jo. Antonius] 491. 587.
 588. 623.
- W.
- W** Eitzius [Joh.] 185, b.
 Wharton [Henricus] 606.
Wolfius [Jo. Christ.] 119, b.
- Z.
- Z** Anchinus [Basilius] 106, b. 117, a.
 303. 626.
Zeno [Rutilius] 125, b.

INDEX.

INDEX II.

Rerum & Verborum quae hoc Volumine Continentur.

A.

- A**bfemius. 361.
Acon 373. 482. — **Napen**
lugins. 365. — & **Leo-**
nilla. 370. — ecloga Jo. Bapt.
Amalthei. 380.
Aconis donum Turtur. 446. **Ana-**
thema. 446.
Actaeon Marmoreus. 222.
Adonidis fabula. 388. 389.
Adornae puellae prolopopoea.
 340.
Adrianus VI. Pont. Max. 268. 269.
 623. 624.
Aristoreles. 349.
Aegedius Viterbiensis, postea **Cardi-**
halis titulo S. Mathaei. III. — ejus-
 dem epistola ad Sannazarium.
 567. de eodem. 514.
Aegle. 218. 231.
Aenaria. 59. 83.
Aeneas & Dido. 211.
Albinus, magnus a Toppio vocatus.
 596.
Albertus, Philosophus, interfectus.
 487.
Alcippi Tumulus, Horologium pul-
 vereum. 366.
Aleandri, Hieronymi, dedicatio
 carminum fratrum Amaltheorum.
 319.
Alexander ab Alexandro de Actio
Syncero, locum Propertii commode
 emendante. 531.
Alexander VI. V. Borgia.
Alfonsi I. Aragonci, Regis Nea-
 politani res gestae. 129. 130.
Alfonsus II. Aragoncus, Ferdinandi
 filius; Dux Calabriae, Laudatus.
 128. 129. 201. 206. Rex Neapo-
 litanus Turcas Hydruntina Re-
 gione expulit. 175. 185. 589. ejus
 gesta. 130. 131. 132. 131.
Alfonsus, Aragoncus, vulneribus con-
 fectus & in gremio Lucretiae
 Borgiae uxoris laqueo suffocatus.
 213.
Allifae urbs, ubinam olim sita. 95.
Altamuranus Dux, Pyrrhus. 502.
Altilius, Gabriel; Episcopus Poly-
 castrensis. 118. 137. de eodem
 Testimonia 273. 627. 628. ejus-
 dem nobile Epithalamium. 290.
 carmina. 117. epistolae. 279. 595.
Alumni pueri in nutricem defun-
ctam. 445.
Amalphis urbs cur Magnētis a
 Pontano dicta. 67.
Amalthei, Hieronymi, carmina.
 325. Testimonia. 323. 627. 628.
 — Jo. Baptistae, carmina. 377.
 Testimonia. 323. 628. 629.
 — Cornelii, carmina. 457.
 Testimonia. 323. 627.
 — Annibal. 364. 365.
Amaranthae Tumulus. 229. 619.
Amasaeus, Rqmulus, de Sannaza-
 rio. 547.
Amor fugitivus. 250.
Amyntas uxori & filio defunctis.
 445.
Angelus affatur Mariam Virgi-
nem. 5.
Angolorum exercitus descriptio.
 36.
Animi defectus Uxoris Hieronymi
Amalthei. 364.
Anio, fluvius Sabinorum. 132.
Anisus, Janus. 600.
D. Annae pictura. 249.
Annae obitus. 483.
Annibal's Tumulus. 198.
Antiphatis Regio, Formiae. 161.
Apes. 443.
Apollo religiosissime Cumis cultus.
 154.
Apostolorum electio, 43.
 38

Apra-

I N D E X I I.

Apranius. 600.
 Aproini, Francisci, Medici, gene-
 thliacon. 349.
 Aquivivus, Andreas Matthaens, dux
 Hadriae. 120. 139. 158. 227. 242.
 619. 621. 622.
 Aquivivus, Belisarius, Neritino-
 rum Dux. 246. 621. 622.
 Aquivivus, Julius, Andreae Mat-
 thaei & Belisarii pater, Vir for-
 tissimus, 166.
 Aquivivus, Julius, Cardinalis. 407.
 Aranea. 453.
 Arcadia Sannazarii. 170.
 Ariostus, Ludovicus, de Sannazario.
 544.
 Aſinus Pontani. 511.
 Aſſanius Tyrannicida. 251.
 Aſtraea ad Petrum de Roccaforti.
 102.
 Atramentum ſcriptorium. 199.
 Aufidius. 205.
 Aufidii Tumulus. 366.
 Auguſtus Caefar univerſum orbem
 cenſeri jubet. 19.
 Aulerci, Galliae Celticae pop. 254.
 Aviculae Tumulus. 422.
 Auxantius, Philibertus. 524.
 Aurora & Cephalus. 404.
 Auſtrius, Joannes; 454. 460.

B.

ad B Achum Elegia. 144.
 Bajae. 70.
 de Baltio, Iſabella, Federici Arago-
 nei uxor. 503.
 Baptiſmus Chriſti. 40.
 Barbadiſcus, Auguſtinus. 344.
 Baſium ad Ninam. 183.
 — ad Amicam. 216.
 Baſſus. 217.
 Bauli. 148.
 Beccadellus, Anth. Bononia. 138.
 602. &c.
 Benacus. 307.
 Beſtlemiticus ſpecus deſcribitur. 24.
 Bellovac. 64.
 Bembi, Petri, Cardinalis, Epita-
 phium Actii ſinceri. 277.
 — ejuſdem Epistoſta ad Sanna-
 zarium. 337.

Bibonis Tumulus. 448.
 Boccalinus, Trajanus. 525.
 Boiſſardus de Sannazario. 556.
 Bolognetus, Albertus, Cardinalis.
 485.
 Bonifacius, Robertus. 506.
 Bonifacia, Carmolina, a Sannaza-
 rio amata. 499.
 Borgia, Rodericus, Alexander VI.
 Pont. Max. 195. 208. 210. 215.
 216. 238. 239. 240. 264. 265.
 Borgia, Caefar, Dux Valentinenſis.
 188. 189. 190. 200. 213. 214. 215.
 513.
 Borgia, Lucretia. 191. 210. 228.
 Borrichius, Ulr. de Sannazario.
 557.
 Borromaeus, Carolus, Cardinalis.
 357. fratrem Lugens. 401.
 Bos & Aſellus adorant Chriſtum. 17.
 Braccertus, Michaël. 361.
 Brancatii, Sarri, funus. 98.
 Branciae, Porcia & Iſabella, ſorores.
 615.
 Broukhufii, Jani, praefatio San-
 nazariana. 577.
 Bubo. 227.
 Bubulcus, Alex. VI. 191.
 Burgenſis, Jani, obitus. 473.
 Brutrotos, oppidum Epiri. 132.

C.

C Abanilius Trajanus. 599.
 Caecilianus. 211.
 Caeculus, magna acerbitas in hac
 voce. 250.
 Caefar N. 481.
 Caefar Borgia, V. Borgia.
 Cajetae, Aeneae Nutricis proſopo-
 poeia, & de Federico Rege var-
 cinium. 160.
 Calais Venans. 445.
 Calendae Januariae. 140. 199.
 — Maji. 181.
 Camilla Scalampa, Mediolanenſis.
 256.
 Canticum D. Mariae Virginiae. 17.
 — Simeonis. 9.
 Cantio, Canzone, carmen italica.
 500.
 Capella puerum Julium Laſtanza.
 444.

C-

I N D E X I I.

- Capacii, J. Caesaris, elogium Sannazarii. 582.
 — elogium Cassandrae Marchesiae. 588.
 Caprese. 69.
 Capycius, Scipio. 599.
 Caracciolus, Galeacius. 243.
 — Marinus. 212.
 Carbo, Hieronymus, vir praestantissimus, ad Aetium. 260.
 ejusdem Vita & Elegia ad Augustinum Niphum. 598.
 Cardinalis Bellarminus de Sannazario. 555.
 — Commendonus. 337.
 — Montaltus. 480.
 — Mendotius. 362. 363.
 — S. Petri ad Vincula. 248.
 — Scipandus, de Sannazario. 553.
 — Turnonus. 337.
 Carolus, Galliae Rex. 504.
 Caroli Audacis, Ducis Burgundiae, ingenium, artes, & mors. 165. 166. 612.
 Carolus V. in Germania pugnans. 438.
 Carthaginis Ruinae. 22.
 Casa. 437.
 Casertae obitus. 485.
 Castriota, Alfonsus. 509. 588.
 Castus, Julius, Caesaris Legatus. 397.
 Ceronis Tumulus. 242. 250.
 Catullus a Pontano emendatus. 187.
 Catulli passer. 218.
 Caudolae Tumulus. 252.
 Caulon urbs. 131.
 C. Celsus, comes D. Nazarii. 161.
 Cenerensis Collis. 474.
 Cerberus. 8. 15.
 Cereti, Danielis, Salix. 307.
 Ceretia Rupes. 169.
 Cervinus. 385.
 Charitei Hendecasyllabas ad Sannazarium. 275.
 — Chariteo. 596. 597. 616.
 Chlamydis descriptio qua Deum patrem indutum fingit Poëta. 30.
 Chlamydis Angeli, Joannis Evangelista, typi, descriptio. 14.
 Chlomidis Anathema. 449.
 Cimmerii. 70.
 Circeum promontorium. 67.
 Clemens. VII. Pont. Max. 1. 587.
 ejusdem Bulla ad Sannazarium. 564.
 Colloreti, Martii & Frederici Savorniani singulare certamen. 364.
 Columna, Victoria, mulier excelsi animi, Ferdinandi Haveli conjux, Poëtria insignis. 263.
 Columnae. 404.
 Compatriis, Petri, mors defleta. 232.
 — de Compatre. 620. 621.
 Comparatio Virginis Insularis cum Maria Virgine. 5.
 — Partus Virginis cum rore & radiorum luce per vitrum transeunte. 27.
 — Phoenicis cum Maria Virgine. 28.
 Conceptio Verbi Divini in utero B. Virginis. 7.
 Concio Dei Patris ad Superos. 31.
 Coridon, Ecloga, J. B. Amalthei. 323.
 Cordubensis, Consalvus. 519.
 Cornelli, Aloysius, & Marcus Episcopi Patavini. 481.
 Corradus, Q. Marius, de Amaltheo. 318.
 — de Sannazario. 550.
 Cotrae, Joannis, Poetae tumulus. 247.
 Crastus, Lucius, Sannazarii praceptor. 87.
 Credulitas, pro fide. 17.
 Crescimbeni, Jo. Marius de, de Sannazario. 559.
 Crathis, fluvius Calabriae superioris, cujus aqua dicebatur capillos flavos reddere, etiam alius ejusdem nominis in Peloponneso. 231.
 Creusae Tumulus. 440. 441.
 Crispus, Joannes Baptista, auctor Vitae Sannazarianae. 521.
 Cumarum ruinae. 154.
 Cupido, Ecloga, Corn. Amalthei. 463.
 — ad Cupidinem. 483.
 Cygnus cum Angelo Comparatus. 6.
 88 2 Cymba

I N D E X I I.

Cymba Naufraga. 449.
eadem Nautae rogus. 449.
Cynthia. 486.
Cyparissus puer. 208.

D.

D*Aphnis, ecloga Jo. Bapt. Amalthei.* 330.
 — *Jambus ejusdem.* 436.
Danae & Jupiter. 238.
Daunia. 133.
Davidis Regis apud Inferos vaticinium de Christo. 9.
Deambulatio Marutina & Vespertina. 196.
Degenerans. 236.
De'phinus, Jacobus. 485.
Descriptio populi Berlechem confluentis. 24.
 — *Tauri, Leonis, Aquilae, Hominis quibus scriptores gestorum Christi significantur.* 14.
 — *Virginis insularis navis adventum formidantis.* 5.
Detractores Maledici. 116. 594.
Dicarchis, Puteoli. 67.
Dies Genialis. 217.
Dioscorides. 349.
Diserti, Romani, Academici pro querela. 411.
Domus Sannazarii. 174.
Doris, ecloga Jo. Bapt. Amalthei. 393.
Druidae. 262.
Dulcius, Ludovicus. 417.
Dux, Carolus Audax. 165.

E.

E*cho,* 223.
Elisabetha Mariam alloquitur. 17.
Emblema Sannazarii. 523.
Endymion & Luna. 193.
Eoi Reges, Magi, qui ad Christum venerunt. 2. ex horum uno Baldassare gens Bauciorum (del Balzo) suam fertur traxisse originem. 587.
Epitaphium Aetii Synceri. 115.
 — *Jo. Jov. Pontani, ab ipso factum.* 594.

— *Petri Compatriis.* 627.
Equus Regis Gallorum. 358.
Equus ob senium male habitus. 456.
Erasmus, Desiderius, de Sannazaria. 542.
Erilla. 437.
Ericus N. 343. 359.
Erythraeus, Jan. Nicius, de Amaltheis. 320.
Eryx, mons Siciliae, Veneri sacra. 147.
Estensis, Alexander. 480.
Eucharistia. 329. 330.
Eunus. 271.
Euploca, insula Campaniae. 59. 71. 83.

F.

F*abianus.* 198.
Fabricii, Georgii, versus de Sannazario. 281.
Falsa dies. 94.
Fanctus, Fabritius. 488.
Farfarius. 133.
Farnesius. 484.
Farnesii, Horatii, Parmae Ducis, obitus. 429.
Fatum, vis praepotens ab instanti astorum. 121.
Faunus, pinea corona insignis. 141.
Federicus, Aragoncus, Ferdinandus filius, Siciliae & Neapolis Rex, Sannazarii Patronus. Elegia ad eum. 159. *Epigrammata ad eundem.* 179. 183. 185. 187. 199. 270. *Ejus gesta ac Laudes.* 159. 180. 226. *fuga in Galliam.* 6. *Mors.* 72. *liberalitas.* 179. *edictum.* 187.
Fenaroli obitus. 424.
Ferdinandus, Hispaniae Rex. 507.
Ferdinandus, Aragoncus, Alphonsi M. filius, Rex Neapolitanus. 175. *ejus gesta.* 130.
Ferdinandus Junior, Aragoncus, Alphonsi II. filius Rex Neapolitanus, laudatus. 284. *ejus venatio.* 194. 195.
Ferdinandus, Aragoncus, Federici filius, Dux Calabriae, in Hispania exul. 68.

Ter

I N D E X I I.

Ferdinandus Havalus, Pescariae Princeps, vir fortissimus. 263. 600.
Ferraria Laudata. 163. 481.
Ferrariensis, Dux Hercules. 504.
Filii Unici Tumulus. 249.
Fidutius. 361.
Flaccus. 332.
Flamma, Gabriel, Episcopus Clo- diensis. 358. 475.
Flaminii, Marc. Antonii, Epigram- ma ad Aëtium. 277. Idem de Sannazario. 549.
Fons. 443.
Fracaftorii, Hieronymi obitus. 433.
Francconi obitus. 484.
Franciscus, Galliae Rex. 524.
ur Libelli Lampridii. 361.

G.

Galeata, ecloga. 48.
Galeatius Sfortia in templo Divi Stephani interfectus. 235.
Galenus. 349.
Galesus, fluvius M. Graeciae. 162.
Galla. 203. 371. 372.
Galliae extremae, contra Britan- niam sitae, descriptio. 63.
Gandiae Dux (Joannes Borgia) trucidatus & in Tyberim proje- ctus. 209.
Garlonius, Antonius, Alifarum Dominus. 95.
G. Gaudiosi Landes. 258. 259.
Gazellus, Franciscus Maria, capite truncatus. 212. 213.
Gellia. 231. 368.
Germa Sabqazarii. 192.
Gerbelli, frater & soror, Lusci. 368.
Germes, Bajazetis frater, ab A- lexandro VI. Veneno necatus. 104.
Gesta Christi & Cruciatu. 9.
Gesualdus, Comes. 599.
Gigantomachia. 69. 221.
Gigantomachia Haeretica. 327.
Gilianus, Vincentius. 482.
Giraldus, Lil. Gregorius, de Ga- briele Altilio. 388. de Sannazario. 549.

Glaucus in Deum Marinum. 55. 61.
Glaucus amat Salicem. 307.
Glomus, *Gliomero*, Sannazarii fabula. 503.
Gradenici, Aloysii, obitus. 487.
Graevii, Jo. Georgii, Praetario in Carmina fratrum Amaltheorum. 413.
Gravina, Petrus. 599.
Gravinae, Petri, Epigramma de Sannazario. 278. de Partu Virgi- nis. 571.
Grison, Anthonius. 506.
Gualandus, Reinerius. 525.
Gubertus Noricus. 354.

H.

Harmosyne Sannazario dilecta. 208. 618.
Havalus, Ferdinandus. 510.
Havala, Constantia, mulier crudelis. 509.
Heinsii, Nic. Paulilypus. Elegia. 282.
Hercules & Ganymedes. 236.
Hercules & Jupiter. 241.
Herpylis ecloga Pharmaceutria. 73.
Hippocrates. 350.
Hippolytus Veronenus. 478.
Homeri patria. 229.
Homerus in Latinum versus. 250.
Horae Caeli Janitricae. 33.
Hyale, foras Joana Arragonia, nupta Ferdinando II. Alphonfi fratris filio. 59.
Hyale. 390.
Hyblae Tumulus. 205.
Hydruntinam Regionem Turcae occupant. 141.
Hyella. 170. 380. 441. 442.
Hyellae aries. 444.
Hylas a Nymphis raptus. 420.
Hymnus Angelorum in Deum. 38.

I.

D. Jacobi Piceni Laudes. 99. 589.
Ignes nocturni Romae. 234.
Inarime. 62.
Incendium Navalis Veneti. 360.
Infan-

I N D E X I I.

Infantum Caedes ab Herode per-
perrata. 10.
Innocentius VIII. Pont. Max. 202.
Insulae quatuor, quatuor Diis gratæ.
68.
D. Joannes exultans in utero ma-
tris. 17.
Jölas, ecloga H. Amalthei. 334.
Jölas, Jambus J. B. Amalthei.
436.
Jölas & Galla. 371.
Jölas Tumulus. 367. 487.
Jordanis Oratio ad Deum. 40.
Jordanis Urnae descriptio. 39.
Josephus & Maria Virgo parent
Augusti iussis. 23.
— adorat atque affatur puerum
Jesum. 29. Pastores alloquitur.
35. ejus verba ad urbem Betle-
hem.
Jovii Pauli Elogium Gab. Altillii.
287.
— Elogium Sannazarii. 544.
Isabellæ Arragoniæ & Jo. Galeati
Sfortiæ Epithalamium. 250.
Italiae Laudes & descriptio. 21.
Judicium extremum. 50.
Julius. 422.
Julius Senensis exul. 97.
Juno invocata in Amicæ natali.
152.
Juno & Ganymedes. 250.
Jupiter ridet mortalium preces. 125.
Jupiter & Cupido. 236. 252.
Justina, Hiero-Tragoedia Jo. Bapt.
Liveriæ. 488.
Juvenca. 367.
Juvenca, Lucretia Borgia. 192.

L.

Labulla, per ejus arcuatos forni-
ces Neapolis capta. 71.
Lacrymæ Hieron. Amalthei. 369.
Ladislai Regis Neapolitani Tumulus.
182.
— mors in Venere. ibid.
Laelii obitus. 484.
Lactitiæ Caelestis descriptio. 33.
Lactitia pastores alloquitur. ib.
Lambinus. 338.
Lamentatio de morte Christi. 47.

Lamponianus Jo. Andreas Tyma-
nicida. 235.
Lampridii Laus. 353.
Lanuvium. 133.
Latomî, versus de Sannazario. 280.
281.
Lauræ puellæ tumulus. 186.
Laurus. 246.
Laurus, Medicus. 337.
Leo. Pont. Max. 252. 271.
Leonis Pont. Max. Bulla ad San-
nazarium. 361.
Leonilla & Lydia. 369.
Leonora Princeps Ferrariensis. 169.
Levis Casia, pro odorata. 94.
Liber malus. 223.
Ligeris. 64. 168.
Linternum, urbs Campaniæ. 114.
Liquentia, fl. 331. 343.
Liris, fl. 87.
Locri urbs. 130.
Lorophagites, parva Africæ Insula.
129.
Lucifer. 452.
Lucina invocata in partu Corneliæ
Piccolomineæ. 95.
Lucinæ Virgunculæ obitus. 365.
Lucius Grammatista. 338. 621.
Lucii Lucii obitus. 487.
Lucretia, Uxor Sarri Brancatii. 54.
Lucretia Borgia, v. Borgia.
Lucretii imitator Marullus. 138.
Lucrini Lacus mutatio. 63.
Ludovicus, Rex Galliæ. 507.
Luna & Pan. 229.
Lusciniæ, aviculæ. obitus. 442.
Luscinia Delphino vesta. 452.
Lyce. 439.
Lyci, Anathema. 450.
Lycidas, Ecloga. J. B. Amalthei.
377.
Lycinna. 439. 447.
Lycoris. 369.
Lyda. 206.
Lydia. 466.
Lygdamus. 265. 420.
Lyriope. 385. 386.

M.

Macra, Fluvius Italiæ. 167.
Madurcius. 382.

Ma

I N D E X. I I.

- Majus**, Junianus, somniorum felicissimus interpret. 150, 596.
Mala Punica Laudata. 156.
Malatesta, Robertus. 134.
Mallara, Joannes, Hispanus. 414.
Mancinus. 200.
Mane & Vesper. 196.
Mantua Laudata.
Manucii, Pauli, praefatio poematum Sannazarii. 572.
Manutius, Aldus Pius, dedicat Arcadium Sannazarianam ipsi Aëtio. 631.
Marcellus. 438.
Marchesia, Cassandra mulier praefantissima. 73, 508, 587.
Maria Virgo Angelo respondet. 6. Deimandatis obtemperat per Angelum oblati. 7. proficiscitur ad Visendam Elizabetham 16. in Patriam redit & generis humani Servatorem parit. 27.
Mariae, jam jam parturæ, ad Deum Oratio. 26.
Maria Garlonia Grappina, puella formosa. 266.
Marialis quid senserit de Catulli passere. 194.
Marullus uxorem duxit Alexandram Scalam. 123.
Maffia, urbs. 168.
Mafella a sancto Magno Aëtii Synceri mater, virilis animi facimino. 495.
Mattho. 228.
Mansoleum in Caria. 20.
Maximilianus, Boëmiæ Rex. 350.
Maximillae Tumulus. 200.
Mediolanum a pelle Lanigeræ suis ira dictum. 164.
Medoacus. 341.
Medicæus, Cosmus. 377.
Megeria. 57.
Melampus. 84.
Melchior, Franciscus. 363.
Meles fluvius. 164.
Meliboea urbs. 131.
Mercurius & amor. 197.
Merula apex. 169.
Mergilline Poetae Villa. 2. 46. 57. 58. 179. 225. 587.
Mergellines fons. 42.
Mesulus & Liguentia. Ecloga Corn. Amalthei. 467. Mesulus. 334.
Metempsychosis. 268.
Michelius, Joannes, Reip Venetae Legatus in Britannia. 399.
Michaelius, Marcus Antonius. 511.
Minervæ promontorium. 69.
Miracula Christi. 41.
Misenum promontorium. 57.
Montaltus, Ludovicus, Syracusanus, Caroli Caesaris scrinii magister. 147. male in omnibus editionibus Montalius. 610.
Mons Jurasus. 164.
Mopsus, Ecloga. 62.
Morbi Comitialis descriptio. 41.
Morbus Gallicus. 483.
Mori candidæ fabula. 141.
Morini. 64.
Morinna, mulier formosa. 257.
Morinna Nympha. 142. in Morum. 143.
Morumilius, Camillus. 526.
Mureti, M. Ant. testimonium de Hieronymo Amaltheo. 218.

N.

Nais Amalthea. 337.
Narcissus ad fontem florens. 448.
D. Nazarii, Martyris festus dies, Poetae Natalis. 135. 245. 246. ejusdem gesta ac Laudes. 225. 213. eidem sacellum a Poeta extructum. 245. 246. ab eodem Poeta, sese genus duxisse testatur. 629.
Naupactæ Victoria. 402.
Neæræ Tumulus. 104.
Nearchus puer. 486.
Nebrodes, mons Siciliae. 147.
Nefis insula. 53. & Pausylipo amara. 70.
Nisa. 383.
Nisacæ, Charlet conjugis partus. 186. 616.
Nobilitas, pro ipsis Nobilibus. 103.
Nola urbs, reprehensa quod hospitium Pontano negaverit. 263.
Nomentum, olim urbs nunc pagus. 133.
Nymphae, in Salices. 81.

Nymæ

I N D E X. II.

Nympharum Jordanidum descriptio. 39.

Nymphae ad fontem dormientis simulachrum marmoreum. 451

O.

OEnomaus. 165.

Olea. 369.

Olgiatus, Hieronymus, dirissimam mortem constanter perferens. 235.

Ollus. 206.

Orpheus. 352. 418. 419. 461. 475.

Orpheus Respiciens. 223.

Ovicula. 599.

P.

Pallas & Apollo. 367.

Pallavicinus, Sfortia, Copiarum Venerarum Imperator. 480.

Pan, Mercurii filius, Lunam concupivit. 193.

Panhormita, Anth. V. Beccadellus.

Pappacoda, Balthassar. 506.

Pardi, Joannis, epistola ad Actium Syncerum. 278. 589. de Joanne Pardo. 90.

Parrhasius. 690.

Parthenius, Bernardinus, de Sannazario. 549.

Pastores proficiscuntur ad visendum puerum. 34. 35. **Josepho respondent.** 35. **Jesum adorant & ad ejus cunas cantant.** 36.

Patera. 407.

Paulilypus Nesidem amat. 70. **Viti-fer.** 244.

Petrinum. 87.

Petrus de Roccaforti, maximus Regis Galliarum cancellarius. 102.

Pharmacutria Elegia Hier. Amalthei. 346.

Phoenix descripta & cum B. Virgine comparata. 28.

Philippus II. Hispaniarum Rex. 393.

Philocalus, Joannes. 600.

Phyllis, Ecloga. 53.

Phyllidis epitaphium. 57.

Piccolominea, Cornelia, conjux Antonii Garlonii, Allisatum domini, parturiens. 95.

Picens medicus. 247.

Picentes. 169.

Picentini montes. 169.

Picenus, N. 428.

Pindarici versus, sapphici. 110.

Piscatoris Anathema. 450.

Piscator cum navicula submersus. 450.

Pirhecusae. 65.

Pitys in Pinum. 144.

Pius, IV. Pont. Max. 325. 356.

Pius V. Pont. Max. 329. 357. 476.

Platina, Barth. 195. **Baptista, secundum Lambecium.** 617.

Plazonus, Joannes. 362.

Podalyrius, allusio ad Clementis Pat. nomen. 587.

Poëtarum reprehensores Confutari. 116.

Politianus minime formosus, Babo, a Sannazario appellatus 227. **item**

Pulex & Pulitianus. 218. **de Polittiano.** 514.

Pontani, Joannis Joviani Hende syllabus de Alitiko, & ejusdem Temulus. 302.

— Vita ipsiusmet fere Verbis concinnata. 590.

— Laus. 105. 106. 193 **Caro sui faculi.** 110. **primus usus elegiaco carmine in canendis Hymnis.** 109.

Pous uterque. 600.

Populorum Augusti Imperio subjectionum enumeratio. 19.

Porcia & Isabella Branciae, sorores formosae. 271. 625.

Possevinus, Anthonius, de Sannazario.

Praetor Praefes deses.

Prochyta, insula maris Tyntheni. 570.

Proteus ecloga Synceti. 62.

— Corn. Amalthei. 460.

Protei Vaticinium. 40.

Priapi imago. 145.

Puccius. 599.

Pudericus, Franciscus. 83. 600. 601.

Puella fluvio merfa. 447.

Puellae querela de Marito peregrino proficiscente. 424.

Puer Regius formosissimus. 196.

Puer Nauta undis merfus. 450.

I N D E X. I I.

Q.

Q Vintius. 197.

R.

R Eghinus, Franciscus, 360.
Rhodanus. 62.
Rhombus in Sacris Magicis. 75.
Riccius. 237.
Robertelius. 364.
de Roccaforti (Petrus) Maximus
Galliarum Regis Cancellarius.
102.
Rodulphus, Petrus, Episcopus Seno
gallienus, 472. auctor Historiae
Seraphicae Religionis. 478.
Roris matutini descriptio, ejusdem-
que cum partu Virginis divino
comparatio. 27.
Rapius, Jovita, de Sannazario. 347.
ejusdem obitus. 418.
Rufus. 207.

S.

S alentini. 163.
Salices. 78.
Salix Dan. Cereti, 307.
Sangrius, Joannes. 114. 600.
Sannazarius, Jacobus, Neapoli na-
tus. 494. Nuceriae Paganorum e-
ducatus. 169. 495. Neapolim &
in benevolentiam Federici Arago-
nei venit. 502. Academiae Pon-
tanae membrum nomen assumpsit
Aetii Sinceri. 497. militavit sub Du-
ce Alphonso II. Aragonico ib. spon-
te in exilium abiit Federicum Re-
gem secutus. 227. 507. 625. ejus-
dem aerumnae. itinera, mores.
172. Scripta 170. 171. Pietas in
Pontani scripta. 117. hostis for-
midabilis. 116. Litium insolens.
200. Neapoli mortuus. 521. Vita,
scriptoribus Jo. Ant. Vulpio &
Francisco Aelio Marchesio. 494.
528.
Sannazarius, Aethyops, servus San-
nazarii, scitus adolescens. 522.

Sanseverinus Comes. 521.
Sarnus, Amnis, 71. 79.
—— ecloga Jo. Bapt. Amalthei.
385.
Sarius Brancatius miles fortissimus
in praelio exstinctus. 99.
Satyri Aucopes. 91.
Savorniani Frederici, & Marci Col-
loreti singulare certamen. 364.
Scala, homo mordacis & virulenti
ingenii. 121.
Scaliger Jul. Caesar de Gab. Altilio.
289. de Sannazario. 551.
Scaligerana, de Sannazario. 551.
Schottus, Franciscus de, Sannazario.
scotius, Gasparus. 624.
Scoppa, Lucius Joannes, Ludimag-
ister. 519.
Scuccha Latro. 116.
Seberthus 74. 108. 140.
Seberthis in fluvium. 108.
Sedes Neapolitanae, quid. 499.
Selim. 346.
Sfortiae, Jo. Galeacii & Isabellae
Aragonae Epithalamium. 290.
Sibyllae in manibus Mariae Virgi-
nis. 4.
Silentii nocturni descriptio. 25.
Sillis fl. 350. ecloga, J. B. Amal-
thei. 387.
Silvius, Comes Purliliorum. 358.
Simeonis Canticum. 9. Sinuessa. 67.
87.
Sirenes & earum nomina. 64. 65.
harum fabulam ad historiae veri-
tatem deducere conatus est Pon-
tanus. 65.
Somnus. 373.
Staphis. 72.
Stampa, Hermes, 353. 439.
Stella, mulier Ferrarientis, a Pon-
tano amata. 109.
Stridor occidentis in mari Solis. 63.
Subuncula rivus. 170.
Sudibus certare coloris, quid. 588.
Summontius, Petrus. 600. 601. 619.
621.
Summontii pietas. 230.
Superantius, N. Patavii Praetor. 341.
349.
Superchius. Valerius, Medicus. 359.
Sybaris. 131.
585

Sy-

I N D E X. II.

Syrinx in Amyadinem. 72.

T.

TAprobane. 399.
 Tarbelli pop. galliae. 64.
 Taurus, Caesar Borgia, allusione
 ad Insignia gentis Borgiac. 189.
 Tebenna. 169.
 Templum D. Mariae Virgini a Poëta
 dicatum. 2.
 Theatrum Campanum. 244.
 Thelesinac cincts. 243.
 Thomitanus, Bernardinus. 486.
 ad Torquatam. 410.
 Toscanus, J. Mathacus, de Sanna-
 zario. 281. de Altilio. 289. 303.
 Tryphonis Tumulus. 365.
 Turones. 168.
 Turpilius, Sextus, mortuus Sinues-
 sac. 67.
 Turrius, Michael, Episcopus Cen-
 tensis. 329. 334. 357. 474.
 Turrii, Aloysii, Tumulus. 365.
 Tybur. 133.

IV,

Valeriani, Jo. Pierii, Hendeca-
 syllabus ad Actium. 276. epistola
 ad eundem. 533.
 Varchius, Benedictus. 362.
 Varus, flumen. 168.
 Varicinia Prophetarum de Christo ac
 Maria Virgine. 18.
 Vellus aureum, 325.
 Venatoris Tumulus. 447.
 Venerius, Dominicus. 345. 479.
 ——— Sebastianus. 402.
 Venetiae Laudatae. 163. 201. 457.

Venetorum signa. 242. 480.
 Venus & Mars. 191. & Priapus 231.
 & Sol. 242. & Juno. 198. & Diana.
 231.
 Vergilii natalis a Sannazario cultus.
 515.
 Versare oves, pro pascere. 91.
 Vesbia. 218.
 Velevus mons. 72.
 Vetusinus. 203.
 Vetus crapulor. 236.
 Vicecomes, Carolus, Tyrannicida.
 235.
 Victoria Naupactaea. 402.
 Victurius, Philippus. 485.
 Violantis Grappina. 257.
 Vivula Aqua. 170.
 Vlamingii, Petri, notae. 587.
 Vopiscus. 599.
 Vossius, Gerardus Joannes, de San-
 nazario. 558.
 Urceus. 354.
 Urnae Jordanis descriptio. 39.
 Urfa puella. 368.
 Uvae Hibernae. 185. 199.
 Vulcanus & Venus. 24.
 Vulturinus fl. 196.

Z.

ZAcharias, maritus Elizabethae.
 18.
 Zanchii, Basilii, versus ad Actium;
 276. 277. idem de Gab. Alibi.
 303. de Hieronimo, & J. B. A-
 malthaeis. 322.
 Zisa, palatium, juxta Panormum,
 ab Alphonso Anth. Panormitar.
 dono datum. 605.

ERRA-

ERRATA TYPOGRAPHICA.

- P. 21. V. 174. teneris. L. tenetis.
176. adtullunt. L. adtollunt.
36. 189. erat. L. errat.
37. in Notis. Col. 1. Nipho L. Nipho.
88. V. 9. paganac. L. Paganac.
102. in Notis. Col. 2. *Vaniina*. L. *Valentina*.
108. in Notis Col. 2. divinus. L. divinis.
112. in Notis Col. 2. deterreque avitiis: avitiis. L. deterreque a Vitiis;
114. in Notis Col. 2. que Sangrium. L. qua Sangrium.
115. in Notis Col. 1. *restat amar*. L. *restat amor*.
116. in Notis. Col. 2. Jovum Legitur. L. 4. Elp. L. Jovium legitur
L. 4. Elog.
119. in Notis Col. 1. *pulchcor*. L. *pulchrior*. Col. 2. Hadriano Juno. L.
Junio.
120. in Notis Col. 1. Douzam F. L. Douzam P. Col. 2. lin. 234
Elog. L. Eleg.
125. in Notis Col. 1. *Politani*. L. Politiani.
130. V. 48. Savaeque. L. Saevaque.
137. 23. Sfortiadem. L. Sfortiadum.
140. in Notis Col. 1. Cymaelientis. L. Cymaelientis.
161. V. 62. nostra nostra. L. nostra.
168. in Notis *Hesperiae*. L. *Hesperias*.
188. quae notata sunt ad epigramma XV. revocanda sunt ad XIV.
193. V. 1. hirsutus. L. hirsutas.
216. V. 10. filla. L. fila.
246. in Notis Col. 1. 188. L. 120.
252. in Notis Col. 1. Me Medicem. L. Medicem.
268. in Notis Col. 1. historium monumetis. L. historiarum monu-
mentis.
340. V. 61. securi. L. securi.
344. AUSTINUM. L. AUGUSTINUM.
369. Lactymais. L. Lacrymis.
391. V. 34. progesa. L. progressa.
399. V. 13. gentrix. L. genitrix.
418. V. 51. Ducus. L. Durus.
422. V. 66. abscentis. L. absentiis.
430. V. 25. puta. L. pura.
439. Tunc igitur. L. Tunc igitur.
446. Florum animae. L. Florem apimae.
449. V. ultimo. sequura. L. sequuta.
462. V. 65. subimi. L. sublimi.
464. 44. quod. L. quid.
475. V. 20. Hymadryadum. L. Hamadryadum.
507. Lin. 22. fe L. se.
511. Lin. 9. Montalium, L. Montaltum.
518. Lin. ult. temporss. L. temporis.
548. Lin. 6. vessificatores L. Verificatores.
549. Lin. 6. CABRIEL L. GABRIEL.
Lin. penult. abjungere. L. adjungere.
552. Lin. 24. Eeam. L. Eam.
575. Lin. 7. profolvi. L. persolvi.

573 Lin;

593. Geographium. L. Geographiam.
 587. Lin. 26. videatur. L. videantur.
 28. Capacium. L. Capacius.
 591. Lin. 24. *Confinerant.* L. Constituerant.
 595. Lin. ult. Livore. L. Livori.
 599. V. 35. eloqui. L. eloqui.
 612. Lin. 14. etenim. L. enim.
 617. Lin. 2. post secundum, adde : ea.
 620. Lin. 13 etenim. L. enim.
 Lin. 16. quae. L. quam.
 623. Lin. 16. Catuli, L. Catulli.
 630. Lin. 22. Sacvitic, Saevitia.

